h. g. wells

«În toate cărțile pe care le-am scris — am uitat numărul lor exact — nu e vorba decît despre transformările posibile ale vieții sau despre oameni care elaborează planuri pentru a o transforma. Niciodată nu m-am mulțumit să descriu viața. Operele mele aparent cele mai neutre nu sînt decît critici ale „stării actuale“ și îndemnuri pentru a o modifica.»

H.G. Wells, decembrie 1917

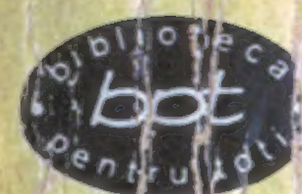

Lei 5

editura pentru literatură

335

h. g. wells

h. g. wells

omul invizibil • primii oameni în lună

Ilustrația copertei : *Micu Veniamin*

Redactor responsabil : TEODORA POPA
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

Dat la cules 21.01.1966. Bun de tipar 01.01.1966. Apărut 1966. Tiraj 100.160 ex. broșate. Hirtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 22,19. Coli tipar 15,5. A. nr. 92/1966. C.Z. pentru bibliotecile mari 82. C.Z. pentru bibliotecile mici 82—31=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 60 069 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1 București — Republica Socialistă România

herbert george wells

omul invizibil

•

primii oameni în lună

ROMANE

ÎN ROMÂNEȘTE DE
MIHU DRAGOMIR, C. VONGHIZAS,
A. RALIAN, C. CLARUS
PREFAȚA de ION HOBANA

1966
EDITURA PENTRU LITERATURĂ

THE INVISIBLE MAN
THE FIRST MEN IN THE MOON
din volumul antologic
SEVEN FAMOUS NOVELS BY H. G. Wells,
Alfred A. Knopf, New York, 1934

PREFAȚĂ

„Dl. Wells se anunță ca un Jules Verne englez" scria un critic după apariția *Mașinii timpului*. Apropierea aceasta, reluată apoi în nenumărate rînduri, n-a fost pe placul nici uneia dintre părți. Într-un interviu acordat ziaristului englez Charles Dowburn în anul 1904, bătrînul Verne a ținut să precizeze : *„...drumul pe care merge el se deosebește radical de al meu. În vreme ce eu caut să pornesc de la lucruri verosimile și în principiu posibile, Wells născocește pentru actele de bravură ale eroilor săi procedee din cele mai incredibile. Așa, de pildă, dacă vrea să-și arunce eroul în spațiu, el inventează un metal fără greutate..."* Iar Wells scria în prefața la un volum apărut în Statele Unite[1] : *„Aceste povestiri au fost comparate cu opera lui Jules Verne și a existat, într-o vreme, o tendință a criticilor literari de a mă numi un Jules Verne englez. De fapt, între anticipațiile marelui francez și fanteziile mele nu există nici o înrudire. Opera lui se referă aproape totdeauna la posibilități efective de invenție și descoperire și cuprinde unele previziuni remarcabile... Povestirile mele adunate în acest volum nu-și propun să relateze lucruri posibile ; ele sînt încercări ale imaginației într-un domeniu cu totul deosebit."*

Acest dublu protest e îndreptățit de geniul divergent al celor doi scriitori dar și de orizontul lor diferit ca întindere și adîncime. Jules Verne rămîne ancorat în secolul său, des-

[1] *Seven famous novels* by H. G. Wells, Alfred A. Knopf, New York, 1934.

fășurîndu-și fantezia în limitele universului newtonian și concepînd evoluția societății ca un corolar al progresului tehnico-științific. Wells se impune ca om al secolului al XX-lea încă din primele sale romane, apărute înainte de 1900; beneficiind plenar de efervescența manifestată în toate domeniile activității umane, el extrapolează cu mai multă îndrăzneală datele și ipotezele științei și pătrunde în mecanismul intim al fenomenelor sociale.

Explicația trebuie căutată și în elementele biografice deosebitoare. În ciuda vastei lui informații științifice, Jules Verne nu era decît un autodidact pe acest tărîm iar crezul său politic se înscria în sfera unui liberalism încă de pe atunci depășit. Wells, în schimb, a făcut studii solide la Școala normală de științe din Londra și a căutat permanent, cu o nobilă obstinație, căile de înlocuire a orînduirii capitaliste cu o lume mai bună.

Judecarea vieții și operei unui artist după propriile lui mărturisiri constituie o operație riscantă, nu întotdeauna edificatoare. *Incercare de autobiografie* a lui Wells, subintitulată de el *Descoperiri și concluzii ale unui creier foarte obișnuit*, ne oferă însă un material remarcabil nu numai prin evidentul efort către sinceritate ci și prin analiza lucidă a unei evoluții contradictorii. O vom folosi deci, cu rezervele impuse de cercetarea științifică a fenomenului Wells — omul și scriitorul.

O primă trăsătură pe care se întemeiază înțelegerea acestui fenomen o constituie democratismul consecvent al lui Wells. Un democratism izvorît din originea sa modestă, întreținut de experiențele amare din copilărie și adolescență și consolidat de descoperirile și concluziile unui creier de loc obișnuit.

Incercare de autobiografie ne va sluji și pentru a corecta unele date și interpretări eronate întîlnite în textele de referință. Așa, de pildă, micul magazin de porțelanuri din Brom-

ley și casa în care s-a născut Herbert George Wells n-au fost dăruite părinților scriitorului la nunta lor, cum susține I. Kagarlițki[1], ci cumpărate la aproape doi ani după căsătorie. O afacere proastă, care a înghițit toate economiile fostului grădinar Joseph Wells și l-a obligat să-și profesionalizeze talentul de jucător de crichet pentru a-și întreține familia.

Nu e adevărat nici că Herbert „și-a petrecut anii copilăriei" la conacul unde maică-sa fusese cameristă în tinerețe și se întorsese apoi ca guvernantă[2]. Acest eveniment a avut loc abia în 1880, cînd băiatul absolvise Academia comercială a domnului Morley. La conacul Up Park, Wells a fost admis doar în scurtele perioade de șomaj și de convalescență. Căci eforturile și subnutriția cronică n-au întîrziat să răbufnească într-un început de tuberculoză.

Un caracter mai slab ar fi renunțat la luptă. Wells era însă hotărît să nu urmeze exemplul fraților săi, angajați pe făgașul robiei salariate și să îndure orice privațiuni pentru a-și potoli setea de a cunoaște. Înarmat cu diplomele obținute la Școala normală, el pornește din nou la asaltul Londrei, cu rezultate mai întîi dezastruoase. Un desen, făcut chiar de el în acea perioadă (1888), îl înfățișează *„foarte slab, cu părul zburlit, la colțul unei străzi, privind un anunț de angajare a unor oameni-sendvici și purtînd un afiș cu această legendă jalnică: «Sînt la Londra, căutînd de lucru; pînă acum n-am găsit nimic»"*. Dar calitățile și perseverența lui înving pînă la urmă. Este angajat repetitor la Colegiul universitar prin corespondență al domnului Briggs și își începe cariera de publicist, cîștigînd destul ca să poată întemeia un cămin și să-și ajute familia.

Istoria literară a înregistrat nu doar un caz de abdicare de la revoltă și nonconformism, o dată cu dispariția motivelor

---

[1] În prefața-studiu la H. G. Wells, *Opere alese* în două volume, Goslitizdat, 1956.

[2] A. Anixt, *Istoria literaturii engleze*, Editura Științifică, 1965.

personale de nemulţumire. Wells părea şi el sortit unei asemenea abdicări. Gloria lui n-a încetat să crească după apariţia primelor romane, însoţită de o creştere corespunzătoare a conturilor la bancă. Dar omul căruia cele mai înalte cercuri aristocratice şi financiare i-au deschis larg uşile a rămas intransigent pe poziţie. *„Influenţele mediului dominant n-au atenuat, prin acţiuni subtile de educaţie şi de atmosferă, vigoarea instinctelor sale democratice..."* [1].

Rezistenţa lui Wells la influenţele mediului dominant nu este însă numai instinctuală. Aici intervine o nouă trăsătură a personalităţii sale: formaţia ştiinţifică dobîndită cu preţul eforturilor şi renunţărilor din tinereţe.

În 1883, Wells se smulge definitiv de pe orbita comerţului *en détail,* căruia îi fusese hărăzit de grija şi mărginirea maternă. Angajat repetitor la colegiul din Midhurst, el învaţă cu înverşunare, reuşeşte în mod strălucit la o serie de examene şi este chemat să urmeze, ca bursier, cursurile Şcolii normale de ştiinţe din Londra. Printre profesorii lui se numără celebrul biolog Thomas Huxley şi nu mai puţin celebrii Guthrie şi Judd, cu care studiază fizica şi geologia. Mai tîrziu, pregătindu-şi examenul de licenţă la Colegiul învăţătorilor, acumulează noţiuni de istorie, pedagogie practică, psihologie elementară şi logică.

Ansamblul acestor cunoştinţe contribuie substanţial la transformarea creierului lui Wells într-un instrument fin şi precis de investigaţie a realităţii înconjurătoare. Rezultatele confirmă şi consolidează nemulţumirea generată de experienţa propriei sale vieţi. Elevul lui Huxley, prieten şi tovarăş de luptă al lui Darwin, nu putea accepta imobilismul instituţiilor Angliei post-victoriene. Spiritul obişnuit cu rigoarea schemelor şi clasificărilor se revolta în faţa anarhiei economiei capitaliste. Grefată pe democratismul despre care am vorbit, această ne-

[1] E. Legouis şi L. Cazamian, *Histoire de la littérature anglaise,* Librairie Hachette, 1949.

voie acută de schimbare și organizare rațională a vieții îl duce în chip firesc pe Wells către socialism.

Sosind la Londra în 1884, proaspătul bursier al Școlii normale de științe ia contact cu Societatea fabiană, al cărei nume se trăgea de la generalul roman Quintus Fabius Maximus, zis Cunctator — adică Temporizatorul. Un nume cum nu se poate mai potrivit pentru această grupare de intelectuali ostilă revoluției și pretinzînd că va instaura socialismul pe calea reformelor administrative. Wells nu-și pune însă deocamdată prea multe probleme. El se aruncă în vîltoarea discuțiilor Societății de dezbateri studențești, unde ține o conferință despre rolul Statului comunitar și îi ascultă pe liderii fabieni, înfățișîndu-și proiectele de reformă. *„Purtînd cravate roșii, care mai înviorau veșmintele noastre uzate și ponosite, străbăteam iarna mari distanțe pe străzile Londrei (...) ca să ascultăm, să criticăm, să aplaudăm și să credem în William Morris, soții Webb, Bernard Shaw, Hubert Bland, Graham Wallas și ceilalți, care trebuiau să ne conducă spre vîrsta de aur..."*

După o lungă perioadă de legături intermitente, Wells intră în Societatea fabiană pe care o părăsește în 1908. Împrejurările acestei rupturi și însăși semnificația ei constituie încă obiectul unor interpretări discutabile. *„...Chiar reprezentanții acestui socialism reformist, care respingea metodele hotărîte, revoluționare, i s-au părut prea revoluționari și s-a retras din organizația lor"* susține, de pildă, A. Anixt în *Istoria literaturii engleze.* Or, după mărturisirile lui, Wells nu mai putea suporta tocmai suficiența și ineficacitatea fabienilor, politicianismul lor prăfuit și steril, teama de acțiuni și declarații care ar fi putut să alarmeze opinia publică : *„Ei voiau să se infiltreze în ordinea existentă, mai mult decît s-o schimbe. În proiectele lor revoluționare nu exista o adevărată speranță. Era mai mult un protest decît un plan."*

Din păcate, modul în care vedea Wells această schimbare, planul său de reorganizare a societății erau profund viciate de respingerea principiilor fundamentale ale marxismului. El

considera că gravele convulsii economice și sociale se datorează nu unor relații de producție învechite ci lipsei de competență și cupidității, preconizînd preluarea puterii de către intelectualitatea tehnico-științifică. El era convins că societatea poate evolua menținînd formele de proprietate capitaliste și îi includea pe capitaliștii întreprinzători (spre deosebire de cei parazitari) în elita viitorului. În sfîrșit, el credea că instaurarea socialismului este, mai ales, o chestiune de educație și acorda deci un rol hotărîtor învățămîntului și slujitorilor lui.

În fața acestui Wells, teoreticianul din *Anticipații*, *O utopie modernă* etc. se ridică însă Wells scriitorul. De multe ori, forța generalizării artistice sparge cadrul strîmt al schemelor elaborate pe baza unor concepții greșite. Și fenomenul acesta e sesizabil mai ales în lucrările lui științifico-fantastice.

După cum recunoaște el însuși, Wells a început *„să scrie cu adevărat"* în 1888, cînd *Science Schools Journal* îi publică trei capitole din *Argonauții cronici* (de la Cronos), „primul proiect" al *Mașinii timpului*. Peste trei ani, el reia ideea universului cuadridimensional în articolul *Universul rigid*, pe care *Fortnightly Review*, prin redactorul său șef Frank Harris, îl refuză ca „incomprehensibil". Poate că scriitorul și-a îngăduit o revanșă benignă în versiunea definitivă a romanului, unde personajul cel mai refractar și mai obtuz la ideea călătoriei în cea de-a patra dimensiune este „Editorul unui binecunoscut ziar".

Contrar unei opinii destul de larg răspîndite, originalitatea lui Wells nu constă, aici, în abordarea unei *teme* inedite. Anumite ipostaze ale călătoriei în timp apar încă din secolul al XVIII-lea. Eroul lui Louis-Sébastien Mercier adoarme și se trezește peste opt veacuri (*Anul două mii patru sute patruzeci*, 1770). Iar ducele Multipliandru din *Postumele* lui Restif de la Bretonne (publicate în 1802 dar scrise înainte de 1800) își poate încorpora sufletul în trupurile oamenilor viitorului.

Deschizător de drumuri şi în această privinţă, Edgar Allan Poe înlocuieşte pretextul mitic sau ocult cu ideea uluitor de modernă a suspendării funcţiilor vitale printr-un anumit tip de îmbălsămare (*Mică discuţie cu o mumie*, 1845). Acelaşi rezultat e pus de Edmond About pe seama desecării (*Omul cu urechea ruptă*, 1861) şi de Louis Boussenard pe seama unei hibernări accidentale (*Zece mii de ani într-un bloc de gheaţă*, 1886).

În toate aceste lucrări este vorba însă despre o călătorie pasivă, inconştientă, efectuată în sens unic. Wells îşi imaginează că fluviul timpului poate fi parcurs şi *împotriva curentului*. El născoceşte o *maşină* de călătorit în timp — chiar dacă descrierea ei rămîne un model de voită şi elegantă imprecizie.

Apariţia romanului constituie un punct nodal în evoluţia fantasticului-ştiinţific şi datorită unui nou unghi de vedere. Pînă atunci, confruntarea dintre prezent şi viitor era rezolvată întotdeauna, în registrul grav al anticipaţiei [1], în favoarea celui de-al doilea. Nemulţumiţi de viciile profunde ale contemporaneităţii, scriitorii proiectau peste secole şi milenii imaginea lumii ideale, plămădite de fantezia lor generoasă. Pornind de la fenomenul social-economic cel mai pregnant al timpului său, contradicţia dintre muncă şi capital, dintre exploataţi şi exploatatori, Wells descrie o societate a viitorului în care această contradicţie s-a transformat într-o diferenţiere biologică. În anul 802701 nu mai există două clase antagoniste ci două rase degenerate şi trăind într-o oribilă simbioză: Morlocii îi îmbracă şi-i hrănesc pe Eloi asemeni oamenilor care-şi îngrijesc vitele de tăiere. Derutată de acest tablou sumbru, critica simplistă, vulgarizatoare, l-a etichetat pe Wells drept un pesimist incurabil.

---

[1] Facem această precizare întrucît secolul al XIX-lea cunoaşte o adevărată proliferare de fantezii satirice mai jucăuşe (*Melonta tauta* de Edgar Allan Poe, *Secolul douăzeci* de A. Robida, *În secolul al XXIX-lea* de Jules Verne etc.).

Adevărul este că *Maşina timpului* constituie un avertisment lucid şi pasionat împotriva consecinţelor ipotetice ale evoluţiei conflictelor sociale. *„Iată unde ar putea să ajungă omenirea dacă nu vom schimba actuala stare de lucruri"* spunea Wells printre rînduri. Şi el reia acest avertisment într-unul dintre romanele sale realiste de mai tîrziu, intitulat *Sufletul unui episcop* (1917). Răspunzînd episcopului care pledează pentru solidaritatea claselor, liderul sindicalist constată : *„Între patroni şi salariaţi există o neînţelegere fără leac. Disraeli i-a numit cele* Două Naţiuni. *Dar asta a fost demult. Acum este vorba de* două specii. *Maşina a făcut din ei două specii diferite."*

Este inexplicabil cum poate un scriitor lucid ca Kingsley Amis să escamoteze sensul profund al *Maşinii timpului,* în interesantul său studiu *Noi hărţi ale iadului*[1] : *„Cînd Exploratorul Timpului constată că omenirea s-a divizat în două rase, Eloii cei blînzi şi neputincioşi şi Morlocii cei sălbateci, ideea că aceştia descind din clasele noastre parazitare şi, respectiv, din muncitorii manuali, vine ca o simplă explicaţie, o soluţie a enigmei ; ea nu este transformată, aşa cum ar fi făcut în mod inevitabil un scriitor modern, într-un avertisment în legătură cu vreo tendinţă curentă a societăţii."* De altfel, Amis extinde această interpretare asupra mai tuturor romanelor ştiinţifico-fantastice ale lui Wells care, după el, *„sînt folosite pentru a trezi uimirea, spaima, emoţia şi nu pentru vreun scop alegoric sau satiric"*.

Aserţiuni atît de clare şi de categorice trebuie combătute tot atît de clar şi de categoric — şi nimeni nu e mai indicat să o facă decît Wells. În amintita prefaţă la volumul publicat în Statele Unite, el dă cu anticipaţie o replică fără drept de apel : *„...răposatul domn Zangwill deplîngea într-o revistă din 1895 faptul că prima mea carte,* Maşina timpului, *se preocupă de «nemulţumirile noastre prezente».* Maşina timpului *este,*

[1] Kingsley Amis, *New Maps of Hell,* The Science-Fiction Book-Club, Victor Gollancz, 1962.

într-adevăr, tot atît de filozofică și polemică și critico-socială ș.a.m.d. ca și Oameni ca zeii, *scrisă cu douăzeci și șase de ani mai tîrziu (...) Niciodată, în nici una dintre cărțile mele, n-am fost în stare să mă îndepărtez de viața în mijlocul maselor și de viață în general (...)*" Iar dacă e nevoie de încă o confirmare a acestei atitudini, vom recurge la o altă prefață, scrisă de Wells pentru romanul *Nocturne* de Frank Swinnerton : *„Nu m-am mulțumit niciodată să descriu viața. Operele mele în aparență cele mai obiective nu sînt decît critici ale actualei stări de lucruri și îndemnuri de a o schimba."*

Printre cărțile în a căror categorie le include și pe ale sale, Wells amintește *Povestea despre Frankenstein*. Este vorba despre romanul *Frankenstein sau Prometeul modern* de Mary Wollstonecraft Shelley, apărut în 1817 și adaptat în nenumărate variante de cinematograful mut și sonor.

Al doilea roman științifico-fantastic al lui Wells, *Insula doctorului Moreau* (1896), are afinități evidente cu *Frankenstein*. Eroul lui Mary Shelley, fiziolog cu studii academice, creează un monstru umanoid prin asamblarea unor elemente luate de la diferite cadavre. Doctorul Moreau vrea să reproducă într-o scurtă perioadă de timp un proces evolutiv irepetabil, transformînd o serie de animale în oameni. După cum îi explică lui Prendick, *„este posibil să transplantezi un țesut dintr-o parte a unui animal într-alta, sau de la un animal la altul, să-i schimbi reacțiile chimice și metodele de creștere, să-i modifici articulațiile membrelor și să-l schimbi, de fapt, în structura sa cea mai intimă."*

Experiența este încununată parțial de succes. Parțial, fiindcă Oamenii-Animale păstrează destul din vechile instincte și deprinderi pentru a trebui să fie ținuți în frîu prin teamă. Semnificativă în acest sens este scena citirii „legii" întocmite de Moreau ca o verigă esențială în lanțul mijloacelor de constrîngere. Satira wellsiană la adresa anumitor formule și ritualuri capătă accente grotești :

„Glasul din întuneric începu să intoneze, rînd cu rînd, o litanie smintită pe care eu şi ceilalţi o repetam. În timp ce făceau asta, se legănau dintr-o parte într-alta şi îşi loveau genunchii cu palmele, iar eu le-am urmat exemplul. Puteam să-mi închipui că eram mort şi mă aflam în altă lume. Coliba întunecoasă, aceste făpturi vagi şi groteşti, pătate ici şi colo de cîte o rază de lumină, toate legănîndu-se în cadenţă şi cîntînd :

«Să nu mergi în patru labe ; aceasta *este Legea. Oare nu sîntem Oameni ?»*

«Să nu mănînci carne sau peşte ; aceasta *este Legea. Oare nu sîntem Oameni ?»*

«Să nu zgîrii scoarţa copacilor ; aceasta *este Legea. Oare nu sîntem Oameni ?»*

«Să nu vînezi alţi Oameni ; aceasta *este Legea. Oare nu sîntem Oameni ?»“*

Parodie a societăţii umane, imaginea societăţii Oamenilor-Animale e folosită de Wells pentru a reliefa mai pregnant filozofia şi practicile lui *Homo homini lupus.* Iar decăderea în animalitate a făpturilor modelate de scalpelul lui Moreau demonstrează cît de labilă e pojghiţa civilizaţiei acolo unde nu s-a produs o evoluţie reală a simţului moral.

Monstrul din *Frankenstein* scapă de sub supravegherea savantului, fuge şi, urmărit de el, îl ucide. La fel se petrec lucrurile şi în *Insula doctorului Moreau,* reluîndu-se deci o temă devenită apoi clasică : omul de ştiinţă nimicit de propria sa creaţie. Unii comentatori văd însă, în partea finală a romanului, altceva : expresia refuzului lui Wells de a accepta revoluţia, pentru că *„Îndreptată împotriva cruzimii societăţii moderne, ea însăşi e înfăptuită prin cruzime“.* [1] Analogia nu poate fi împinsă atît de departe. Răzvrătirea Oamenilor-Animale nu se datorează faptului că ei *„s-au dezvoltat destul pentru a vedea în metodele de* «umanizare» *ceva inuman, contrar principiului în numele căruia pare să se săvîrşească*

[1] I. Kagarliţki, *op. cit.*

ea"[1], ci ruperii echilibrului precar dintre vechile instincte și inhibițiile implantate în creierul lor de Moreau. Să nu uităm că revoluția presupune existența unei conștiințe sociale care nu se afirmă pe insulă nici măcar la oamenii adevărați.

Lipsa conștiinței sociale, a sentimentului solidarității dacă nu de clasă atunci măcar umane, minează și destinul unui alt savant genial : Griffin din *Omul invizibil* (1897). Acest roman contribuie substanțial la creșterea și perpetuarea popularității lui Wells. *„Pentru mulți dintre tinerii de astăzi, eu nu sînt altceva decît autorul* Omului invizibil" scrie el în *Încercare de autobiografie.*

Continuîndu-și ofensiva împotriva „imposibilului", scriitorul folosește aceeași modalitate literară ca în *Insula doctorului Moreau*. Dacă *Mașina timpului* începea cu o discuție alertă despre cea de-a patra dimensiune, oferind astfel cititorului punctele de sprijin necesare pentru a înțelege relatarea Exploratorului Timpului. acțiunea *Omului invizibil* se desfășoară după legile clasice ale romanului de aventuri : un șir de întîmplări extraordinare, a căror explicație este urmată destul de tîrziu de expunerea ideii științifico-fantastice, într-o manieră tipic wellsiană de trecere de pe tărîmul realității pe cel al fanteziei.

Lămuririle pe care i le dă Griffin doctorului Kemp pornesc de la „cîteva noțiuni elementare" (titlul capitolului XIX) despre capacitatea corpurilor de a absorbi, a reflecta sau a refracta lumina. Cititorul e pregătit astfel, pe cîteva pagini, pentru pasul următor : Griffin a descoperit o substanță care decolorează pigmentul roșu al sîngelui și un fel de radiații care reduc pînă la transparență indicele de refracție. Primele experiențe, efectuate asupra unei țesături de lînă și asupra unei pisici, dau rezultatele scontate. Inventatorul înghite substanța decolorantă, se așază între sursele de radiații și dispare.

[1] I. Kagarlițki, *op. cit.*

Ceea ce urmează se înscrie în coordonatele unui procedeu caracteristic literaturii ştiinţifico-fantastice de bună calitate, pe care Wells îl fundamentează astfel: *„De îndată ce trucul magic a reuşit, tot ce-i mai rămîne de făcut scriitorului fantastic este să menţină celelalte elemente într-un cadru uman şi real. Sînt imperios necesare notaţii de detaliu prozaice şi o aderenţă riguroasă la ipoteză."* [1] Într-adevăr, anticipaţia nu se poate susţine numai prin stricta argumentare ştiinţifică. Ea cîştigă în veridicitate tocmai în contextul „notaţiilor de detaliu prozaice" care împănează şi episoadele epopeii lipsite de glorie a Omului Invizibil. Să ne gîndim, de pildă, la tribulaţiile bietului domn Marvel sau la strănutul revelator al lui Griffin — „supraomul" bolnav de guturai...

Wells s-a arătat întotdeauna preocupat de soarta savantului genial în societatea burgheză. Exploratorul Timpului se loveşte de neînţelegerea amuzată şi ironică a oaspeţilor săi. Doctorul Moreau este silit să se retragă pe o insulă pustie pentru a-şi putea continua experienţele — şi această izolare forţată contribuie, desigur, la concluzia lui monstruoasă: *„Studiul Naturii îl face pe om pînă la urmă tot atît de nemilos ca şi natura."* În sfîrşit, la Griffin individualismul se exacerbează şi devine agresiv datorită aceloraşi tare proprii unui întreg sistem. *„Eram nevoit să lucrez în nişte condiţii îngrozitoare,* îi spune el lui Kemp. *Hobbema, profesorul meu, era un excroc ştiinţific, un hoţ de idei — mă spiona într-una! Cunoşti, cred, escrocheriile din lumea ştiinţifică."* Şi cînd se retrage la Iping pentru a găsi un mijloc de a redeveni vizibil după poftă, se declanşează mecanismul mărginirii şi meschinăriei mic-burgheze care-l împing la violenţă şi la crimă.

Pe fondul acestor determinări se proiectează alienaţia lui Griffin, megalomania lui cu accente nietzscheene. Reluînd şi aprofundînd o temă pe care Jules Verne o utilizase în *Cele cinci sute de milioane ale begumei, În faţa steagului, Stăpînul lumii* etc., Wells nu se mulţumeşte să enunţe datele

---

[1] Din prefaţa la *Seven famous novels.*

problemei ci analizează cu subtilitate concentrată procesul dezumanizării savantului genial care se situează în afara societății și deasupra ei. El își depășește predecesorul și prin absența unor finaluri optimist-moralizatoare. Griffin nu este victima unui accident provocat de propriile sale intenții tenebroase, nu se distruge pe sine și opera sa cuprins de remușcări și nu piere într-o apoteotică încleștare cu natura dezlănțuită. Singur împotriva tuturor, el este hăituit și ucis ca un cîine turbat.

Eroul unei alte cărți pe care Wells o citează printre modelele sale, *Peter Schlemihl* de Chamisso, și-a pierdut umbra și și-o recapătă după grele încercări. Poate că invizibilitatea lui Griffin constituie un simbol al pierderii chipului și sentimentelor omenești — rol pe care în *Războiul lumilor* (1898) îl joacă marțienii tentaculari. Oricum, acest din urmă roman marchează o nouă treaptă în creația lui Wells.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ideea pluralității lumilor locuite evoluase de la stadiul cozeriilor gen Fontenelle (*Discuții despre pluralitatea lumilor,* 1686) la acela al ipotezelor întemeiate pe calcule și observații științifice. *„Omenirile cerului nu mai constituie un mit,* scria Flammarion în 1862. *De pe acum, telescopul stabilește legătura cu patriile lor ; spectroscopul ne ajută să cunoaștem aerul pe care-l respiră ; uranoliții ne pun la îndemînă substanța munților lor...“* Și cum Luna, ținta călătoriilor cosmice imaginare de pînă atunci, se dovedise a fi improprie vieții, privirile se îndreptaseră spre Marte, unde Schiaparelli descoperise vestitele canale a căror existență continua să fie mărul discordiei astronomice.

De obicei bine informat, Wells comite o eroare flagrantă atunci cînd susține, în primul capitol al *Războiului lumilor* că *„pînă la sfîrșitul secolului al nouăsprezecelea nici un scriitor nu a exprimat ideea că viața rațională, dacă exista, s-ar fi putut dezvolta pe Marte mai presus de nivelul ei pămîntesc“*. Flammarion se referă pe larg la un mesaj marțian adresat Pămîntului (*Sfîrșitul lumii,* 1893), G. Le Faure și H. de Graf-

figny descriu un război purtat pe Marte cu fulgere şi uragane artificiale (*Aventuri extraordinare ale unui savant rus*, 1889) iar Maupassant îşi imaginează chiar o încercare a marţienilor de a ne vizita într-un imens glob străveziu (*Omul din Marte*, 1889). De altfel, Maupassant infirmă şi o altă aserţiune a lui Wells („*Nimeni nu se gîndea la toate celelalte planete din spaţiu ca la nişte surse de primejdie pentru omenire...*"), într-un pasaj vibrînd de accentele patetice ale sondării Necunoscutului cosmic: „*În adîncurile cerului întunecat, stelele aveau sclipiri frematătoare. Cine locuieşte aceste lumi? Ce forme, ce fiinţe, ce animale, ce plante sînt acolo? Ce ştiu, mai mult decît noi, cei care gîndesc în aceste universuri îndepărtate? Ce lucruri pe care nu le cunoaştem le văd ei? Într-o zi sau alta, străbătînd spaţiul, nu va apare unul dintre ei pe Pămînt ca să-l cucerească, aşa cum normanzii de odinioară traversau marea ca să-şi aservească popoarele mai slabe?*" (*Horla*, 1886.) *Războiul lumilor* răspunde afirmativ la această din urmă întrebare, inaugurînd una dintre cele mai prolifice teme ale anticipaţiei moderne.

Deocamdată, Wells nu se arată preocupat de născocirea unui nou mijloc de locomoţie interplanetară şi împrumută cu ostentaţie ideea lui Jules Verne din *De la Pămînt la Lună*: un tun uriaş, turnat chiar în scoarţa marţiană, lansează proiectile asemănătoare, în principiu, obuzului lansat de uriaşul Columbiad. Cît despre tripozi, maşina-cu-mîini, raza arzătoare, fumul negru sînt elemente ingenioase dar accesorii ale anticipaţiei. Efortul inovator se desfăşoară aici într-o altă direcţie.

În 1893, Wells publicase în *The Pall Mall Budget* povestirea *Omul în anul un milion*. Pe un ton glumeţ, el demonstra că perfecţionarea maşinilor va duce la dispariţia membrelor inferioare; descoperirile chimiei vor înlătura procesul complicat al digestiei; părul, partea exterioară a nasului, dinţii, urechile, bărbia, îşi vor pierde importanţa. În schimb, se vor dezvolta creierul şi mîna, „*învăţătorul şi agentul creierului*".

Marțienii constituie ilustrarea vie a acestei supoziții, întemeiate din nou pe evoluționismul biologic al lui Wells. Ei nu au picioare, aparat digestiv, păr, nas, dinți, bărbie. Urechea e înlocuită cu o membrană situată în partea dinapoi a capului imens — de fapt, întregul trup se reduce la cap! — iar rolul mîinilor îl joacă șaisprezece tentacule subțiri dispuse în jurul pliscului cărnos. Marțienii nu dorm, sînt asexuați (se înmulțesc prin înmugurire) și nu cunosc microorganismele. Această din urmă caracteristică le este pînă la urmă fatală. Superioritatea lor tehnico-științifică zdrobitoare asupra pămîntenilor nu le slujește la nimic în fața asaltului lent și implacabil al bacteriilor.

Putem să fim sau nu de acord cu supoziția lui Wells. Instinctul de conservare și simțul nostru estetic pot să se revolte împotriva unei asemenea afirmații: *„Pentru mine este foarte plauzibil că marțienii pot să descindă din ființe asemănătoare nouă, printr-o treptată dezvoltare a creierului și a mîinilor (...) în detrimentul celorlalte părți ale corpului"*. Trebuie să recunoaștem însă că avem de-a face cu prima încercare serioasă de a înlocui reprezentările mai mult sau mai puțin antropomorfe de pînă atunci ale altor făpturi raționale[1] cu o imagine veridică, întemeiată pe argumente discutabile dar nu ilogice, a unei alcătuiri fiziologice diferite.

Și din nou, ideea științifico-fantastică e folosită de Wells ca un avertisment împotriva evoluției previzibile a unor tendințe reprobabile. *„Fără trup, creierul lor a devenit, desigur, o simplă inteligență egoistă, fără nimic din substratul emoțional al ființei umane"* scrie el despre marțieni. Așa se explică cruzimea rece și calculată cu care împrăștie în jurul lor moartea și distrugerea, pentru a sugruma orice împotrivire. Dar *„...înainte de a-i judeca cu prea multă asprime, trebuie să ne amintim cîte distrugeri nemiloase și totale a înfăptuit specia noastră, nu numai asupra animalelor (...) Tasmanienii au fost*

[1] *Xipehuzii* lui J. H. Rosnyainé au apărut în 1887, dar acolo avem de-a face cu creaturi *minerale*, orice asemănare fiziologică cu regnul uman fiind exclusă.

cu totul șterși de pe fața pămîntului, cu toată înfățișarea lor omenească, într-un război de exterminare dus de emigranții europeni, într-un interval de numai cincizeci de ani. Oare sîntem noi niște apostoli, ca să ne plîngem de faptul că marțienii s-au războit cu noi în acelaşi spirit?"

Concluzia lui Wells este aceeaşi ca în *Insula doctorului Moreau* și *Omul invizibil*: progresul tehnico-științific neînsoțit de un progres asemănător al ideilor morale constituie o primejdie potențială pentru omenire. Romanul *Cînd se va trezi Cel-care-doarme* (1899) înlocuiește reprezentarea alegorică a acestei primejdii (Oamenii-animale, omul invizibil, marțienii) cu imaginea realistă a unui viitor ipotetic.

Graham, eroul romanului, se trezește după două sute de ani de somn cataleptic — pretext folosit de americanii Washington Irwing (*Rip van Winkle*) și Edward Bellamy (*Privind în urmă)*, citați de Wells, dar și de englezul William Morris *(Vești de nicăieri)*. Spre deosebire însă de Morris, a cărui ostilitate față de marea industrie îl determină să viseze o Anglie patriarhală, cunoscînd doar munca meșteșugărească, efectuată cu unelte și mașini rudimentare, Wells recurge la un procedeu utilizat și în *Mașina timpului*: hipertrofierea realității, în sensul direcțiilor de dezvoltare previzibile." „...*în* Cînd se va trezi Cel-care-doarme, *viitorul era, în esență, o exagerare a tendințelor contemporane: clădiri mai înalte, orașe mai mari, capitaliști mai răi și muncitori mai exploatați și mai deznădăjduiți ca oricînd; totul era mai mare, mai rapid, mai colcăitor; speculația financiară atinsese culmea sălbăteciei, văzduhul era plin de avioane. Era lumea noastră de azi într-o stare de extindere și de inflamație febrilă" (Încercare de autobiografie).*

Prin jocul dobînzilor și al bursei, averea lui Graham a devenit uriașă. Consiliul care o administrează este adevăratul stăpîn al Pămîntului — un stăpîn viclean și puternic, domnind cu ajutorul celor patrusprezece poliții care țin în frîu milioanele de oameni din Compania Muncii.

Trezirea lui Graham constituie impulsul declanşator al răscoalei care mocnea de multă vreme. Consiliul este răsturnat dar puterea este preluată efectiv nu de Cel-care-doarme ci de Ostrog, prefigurare a dictatorilor fascişti de mai tîrziu, care au ştiut să speculeze nemulţumirea maselor împotriva burgheziei.

Punctul de vedere al lui Ostrog (titlul capitolului XIX) e limpede. *„Nu există altă libertate în afară de înţelepciune şi stăpînire de sine,* îi spune el lui Graham. *Libertatea este înăuntrul nostru... nu în afară (...) Dominaţia aristrocraţiei este fatală şi asigurată. Sfîrşitul va fi Supra-omul... cu toate protestele nebune ale omenirii."* Din nou, deci, o profesie de credinţă nietzscheeană. Dar Griffin era singur şi pe jumătate nebun pe cînd Ostrog este un politician ambiţios şi lucid, susţinut de toţi cei care se pregătesc să se înfrupte din roadele puterii.

De fapt, Ostrog este un reprezentant al acelei intelectualităţi tehnico-ştiinţifice menite de Wells să conducă statul colectivist al viitorului. El se bizuie pe aeronauţi şi pe inginerii de la Motoarele de Vînt. Dar Wells-scriitorul e superior lui Wells-teoreticianul şi nu acceptă înlocuirea dominaţiei unei minorităţi cu dominaţia alteia, fie ea şi depozitara unei însemnate părţi a cunoştinţelor omenirii. Sub conducerea lui Graham, care renunţă la întreaga lui avere în folosul poporului, milioanele de sclavi ai Companiei Muncii se ridică din nou la luptă. Şi într-un final apoteotic, omul venit din trecut se prăbuşeşte cu aparatul său de zbor, după ce a obţinut o victorie hotărîtoare împotriva flotei aeriene înţesate cu mercenarii lui Ostrog.

Ce sistem va înlocui dictatura monopolistă a Consiliului şi dictatura fascistă a lui Ostrog ? Discursul lui Graham este impregnat de idealurile vag umanitare ale secolului al nouăsprezecelea : *„noi răspîndisem în întreaga lume dorinţa şi speranţa că războaiele vor înceta, că toţi bărbaţii şi femeile vor putea trăi cinstit, în libertate şi pace..."* Graham nu are un program concret de reorganizare a societăţii. Poporul răzvrătit are însă un asemenea program. *„După atîţia*

ani (...) Comuna și-a ridicat din nou capul" spune Ostrog. Și mai departe: *„E o grevă generală. Jumătate din fabrici sînt goale și poporul mișună pe străzi. Ei vorbesc despre o Comună."* Deci alternativa pentru care pare să opteze implicit Wells, făcîndu-l pe Graham să se așeze în fruntea mișcării populare, este un sistem social-politic creat după modelul Comunei din Paris.

În anul 1899 apărea și o lucrare de mai mici proporții a lui Wells. *O poveste a zilelor ce vor veni*, a cărei acțiune se desfășoară pe același fundal. Ea pare să constituie însă mai mult un fel de eboșă, bogată în elemente de critică și satiră socială dar lipsită de elocotul revoluționar al romanului. Încercarea neizbutită a celor doi tineri căsătoriți de a se smulge din cercul convenienţelor se sfîrșește cu un *happy-end* clasic. Pretendentul de odinioară la mîna Elizabethei află că suferă de o boală incurabilă și se sinucide, instituindu-i legatari universali.

Întrerupîndu-și pentru scurtă vreme șirul anticipațiilor, Wells publică în 1900 *Dragostea și domnul Lewisham*, roman cu multe elemente autobiografice, ca și *Roțile destinului*, *Kipps*, *Povestea domnului Polly* etc. În toate aceste cărți, scriitorul se războiește cu mărginirea și filistinismul micii burghezii, dar și cu condițiile vitrege care-i silesc pe oameni să renunțe la idealurile tinereții și să se înămolească în mediocritatea unei tihne iluzorii.

Cu *Primii oameni în Lună* (1901), Wells se desprinde din îmbrățișarea de fier a gravitației terestre și pornește pe urmele iluștrilor săi predecesori Cyrano de Bergerac, Edgar Allan Poe și Jules Verne.[1] El nu folosește însă nici unul dintre mijloacele devenite clasice. Eroul său, domnul Cavor, a in-

---

[1] Catalogul călătoriilor în Lună ar trebui să înceapă, probabil, cu *Icaromenip* și *Poveste adevărată* de Lucian din Samosata (secolul al II-lea e.n.), continuînd cu *Descoperirea unei lumi noi sau Discursuri despre posibilitatea existenței unei alte lumi locuite în Lună* de John Wilkins, *Omul în Lună* de Francis Godwin, *Nicodème în Lună*, de Le Cousin Jacques etc.

ventat o substanță opacă pentru gravitație, cu care smălțuiește peretele exterior, împărțit în obloane rulante, al unei sfere. Nemaifiind supusă atracției terestre, sfera pornește în spațiul cosmic și este dirijată, prin deschiderea obloanelor, către corpul ceresc vizat — în speță, către Lună.

I. Kagarlițki crede că ideea cavoritei i-a fost sugerată lui Wells de o carte apărută în prima jumătate a secolului trecut, prin intermediul următoarei referiri a lui Edgar Poe: *„Exploratorul găsește întîmplător în pămînt un metal necunoscut, atras mai puternic de Lună decît de Pămînt; el face din acest metal o ladă cu care zboară în Lună“* [1]. De aici și pînă la principiul cavoritei e însă un drum foarte lung. Mai curînd ar trebui să ne îndreptăm atenția asupra operei anonime *Călătorie în Lună*, apărută la Paris în 1865, ai cărei eroi utilizează o substanță „repulsivă“ avînd însușirea de a anula atracția terestră...

Chiar de la apariția romanului, critica științifică și literară oficială a așezat cavorita pe raftul imposibilului și al absurdului, alături de mașina timpului și de omul invizibil. Unii comentatori susțin și acum că însăși ideea anihilării atracției terestre constituie o simplă glumă [2], un pretext mai ingenios de a-i pune pe Bedford și Cavor în contact cu lumea selenară. Cercetările febrile întreprinse astăzi pentru a descoperi secretul antigravitației ne fac să credem că e vorba mai curînd de o nouă intuiție wellsiană.

Prin eroii săi din *De la Pămînt la Lună,* Jules Verne subscrisese la opinia cvasiunanimă a savanților: *„Luna nu este locuibilă!“* Wells hotărăște să reabiliteze palidul nostru satelit. El cunoaște, desigur, condițiile vitrege la care ar trebui să se adapteze viața: *„zile de paisprezece zile pămîntești fiecare; soarele strălucitor și cerul fără nici un nor, timp de paisprezece zile, apoi o noapte tot atît de lungă, din ce în*

---

[1] I. Kagarlițki, *Wells și Jules Verne, Voprosî literaturî*, nr. 6, 1962.

[2] Ca în *Adevărul despre Pyecraft,* unde „pierderea greutății“ e pusă pe seama unei rețete indiene.

ce mai geroasă, sub stelele reci și aspre. În timpul nopții probabil că frigul ajunge la extrem, pînă la zero absolut, 273 grade centigrade sub punctul de înghețare al apei de pe Pămînt." Această expunere a lui Cavor omite problema atmosferei necesare vieții — și cum ar putea exista o atmosferă la —273° ? Dar Wells are răspunsul pregătit: în timpul zilei lunare, soarele preface în vapori aerul înghețat de gerul cosmic nocturn.

Pornind de aici, elementele unei ecologii sui generis se închează în fața ochilor noștri. Din semințele extraordinar de rezistente răspîndite pe toată suprafața Lunii cresc *vizibil* plante insolite, alcătuind o junglă fantastică. Apar apoi „viței lunari" care pasc această vegetație și păstorul lor — o făptură insectiformă de coșmar.

De data aceasta nu mai avem de-a face cu produsul unei îndelungate evoluții în cadrul unor coordonate cît de cît umane, ca în *Războiul lumilor*. Condițiile diferite au dat naștere unei rase diferite. *„Ei sînt mai diferiți de noi decît cel mai ciudat animal de pe Pămînt*, spune Bedford. *Sînt făcuți dintr-un alt aluat.*" Comparația cu furnicile, care revine de cîteva ori în roman, e îndreptățită într-o oarecare măsură de aspectul seleniților dar mai ales de modul lor de organizare. Pentru că principala preocupare a lui Wells nu este, nici aici, *„simpla plăcere a invenției, a prezentării unei ecologii străine*" [1] ci încercarea de *„a privi omenirea de la oarecare distanță și a caricaturiza efectele specializării*" [2].

Chiar din prima parte a aventurii lor selenare, eroii romanului își dau seama că ființele pe care le întîlnesc se deosebesc între ele mai mult decît oamenii. Mesajele lui Cavor întăresc și fundamentează această observație, adăugînd un element hotărîtor: sutele de diferențieri și treptele intermediare din cadrul fiecăreia sînt obținute în mod artificial, printr-un sistem de hipertrofiere și comprimare a trupului,

---

[1] Kingsley Amis, *op. cit.*

[2] Din prefața la *Seven famous novels.*

membrelor şi organelor. Se creează astfel uneltele vii necesare tuturor operaţiunilor imaginabile: *„Unii, care presupun că se ocupă de mecanismele cu bătăi de clopot, au nişte urechi enorme, ca de iepuri, chiar în dosul ochilor; alţii, care lucrează la delicate operaţii chimice, proiectează în afară un uriaş organ olfactiv; alţii au picioare plate, ca nişte pedale, cu încheieturile anchilozate, alţii, despre care mi s-a spus că sînt suflători de sticlă, au plămînii ca nişte foale.“*

Ca să ne convingem definitiv că toate acestea nu exprimă *„simpla plăcere a invenţiei“*, n-avem decît să recitim comentariile lui Cavor. Referindu-se la cîţiva seleniţi tineri pe care i-a văzut închişi în borcane lăsînd să le iasă doar membrele superioare, el conchide: *„...procedeul este categoric mult mai uman decît metoda noastră pămîntească de a-i lăsa pe copii să devină oameni şi apoi să-i transformăm în maşini“*. Cu mijloacele specifice artei sale, Chaplin avea să reia acest protest în *Timpuri noi.*

O altă scenă semnificativă din roman este aceea a descoperirii seleniţilor narcotizaţi pentru că, deocamdată, nu au nimic de făcut. *„A-l narcotiza pe muncitorul de care nu ai nevoie şi a-l pune la o parte, este cu siguranţă mult mai bine decît a-l arunca afară din fabrică, ca să rătăcească pe străzi, muritor de foame“* comentează Cavor, sugerînd ironic o astfel de rezolvare a problemei şomajului.

În împărăţia sublunară există însă şi o categorie privilegiată: intelectualii, împărţiţi în administratori, experţi şi erudiţi. La aceştia, comprimarea a fost exercitată asupra trupului şi membrelor, iar hipertrofierea asupra creierului. Diferenţierea este şi aici absolută. Unii înţeleg totul dar nu-şi amintesc nimic. Alţii îşi amintesc totul dar nu înţeleg nimic. Pictorului îi place exclusiv pictura, matematicianului exclusiv matematica. Satira la adresa artistului sau savantului unilateral este evidentă.

Mesajele lui Cavor către Pămînt sînt întrerupte în chip poate tragic. De vină sînt însă nu seleniţii ci pămîntenii, a căror agresivitate îl nelinişteşte pe Marele Lunar. Intervertind

datele din *Războiul lumilor*, Wells îi prezintă pe oameni în postura de cotropitori virtuali ai altor lumi. Şi Cavor îşi dă seama de asta: *„Ce se va întîmpla dacă secretul meu ajunge din nou pe Pămînt? (...) Guvernele marilor puteri se vor lupta să ajungă aici, se vor lupta între ele şi împotriva acestor fiinţe de pe Lună.“* Concluzia lui este concluzia lui Wells şi a raţiunii creatoare: *„Ştiinţa s-a trudit prea mult timp pentru a făuri arme de care să se folosească nebunii. A venit vremea ca ştiinţa să se opună“.*

Din păcate, vremea nu venise încă. Şi Wells, conştient de primejdia pe care o reprezintă perfecţionarea mijloacelor de omucidere, lansează o serie de avertismente, uneori nedeghizate, ca în capitolul despre război din *Anticipaţii.*

Titlul integral al acestei cărţi, care a avut un succes de public neaşteptat de autor şi editor [1], este *Anticipaţii sau Despre influenţa progresului mecanic şi ştiinţific asupra vieţii şi gîndirii umane. „La acea dată,* scrie Wells în Încercare de autobiografie, *eu înţelegeam deja că marea ordine mondială pregătită de progresul ştiinţific şi industrial era incompatibilă cu structura politică şi socială existentă.“* În locul acestei structuri perimate, el îşi imaginează o Republică Nouă, rezultat al schimbărilor efectuate de *„ansamblul forţelor şi inteligenţelor dezvoltate în afara sistemelor oficiale, care (...) ca un nou Hercule, va sugruma hidra războiului şi a urii naţionale“*. Viziune generoasă dar viciată, după cum recunoaşte însuşi autorul, de credinţa naivă că trecerea de la republica burgheză la Republica Nouă se va produce oarecum de la sine, printr-o inevitabilă evoluţie.

Mai limitate, dar şi mai veridice, sînt anticipaţiile privind dezvoltarea anumitor ramuri ale civilizaţiei viitorului, ca de pildă transporturile. Într-o vreme în care automobilul era încă o jucărie primejdioasă, cu performanţe de treizeci de kilometri pe oră, Wells îşi imagina concurenţa camioanelor de

---

[1] La apariţia ei, un critic propunea ca guvernul să-l subvenţioneze pe Wells ca să poată profetiza în continuare.

mare tonaj cu trenurile și triumful celor dintîi. El scria de asemenea : *„Cîndva, un automobil va fi în stare să parcurgă cinci sute de kilometri într-o zi ; nu va fi nevoie să se schimbe nimic, decît poate șoferul. Din etapă în etapă, călătorul va lua masa unde va avea chef, se va grăbi dacă va socoti necesar, va dormi sau va veghea pe drum, după plac.“* Pentru acești bolizi se vor construi *„drumuri de un gen nou“* (cuvîntul autostradă nu fusese încă inventat).

În capitolul despre război, Wells prevede folosirea aviației aflate încă în fașă : *„Printre persoanele la curent cu mersul lucrurilor, puține sînt cele care nu admit că, mult înainte de anul 2000 și probabil înainte de 1950, un aeroplan își va lua zborul și, după ce va plana, va ateriza nevătămat la punctul de plecare.*[1] *Îndată ce se va obține acest rezultat, noua invenție va fi aplicată la război.“* Și urmează descrierea unui duel aerian desprins parcă din cronicile primei conflagrații mondiale.

Imaginea se transfigurează și capătă amploare în povestirea *Un vis apocaliptic* (1903) și mai ales în romanul *Războiul în văzduh* (1908), unde dirijabile și avioane se înfruntă în bătălii care decid soarta civilizației, aruncînd omenirea într-o nouă epocă barbară. Un avertisment de care cititorii aveau să-și amintească destul de curînd și cu destulă aprehensiune, după cum o mărturisește această însemnare a lui Apollinaire din *Anecdotice* : *„De la începerea războiului, Wells (...) e pomenit deseori (...) pentru că a prevăzut acest război de tranșee și pentru că preconizează folosirea avioanelor în număr foarte mare“*. Superlativul ar fi fost mai îndreptățit sub pana unui participant la cel de-al doilea război mondial. Dar Apollinaire ar fi putut adăuga la motivele pomenirii lui Wells apariția pe cîmpurile de luptă din 1916 a tancului, descris în

---

[1] Zborul constituie preocuparea, am spune obsesia permanentă a lui Wells, exprimată și în *Cînd se va trezi Cel-care-doarme*, *Filmer*, *Argonauții aerului* etc.

principiu în articolul *Paza de fier a țării (Strand Magazine*, 1903) și în povestirea *Cuirasatele terestre.*

În *Anticipații,* Wells lansează ideea schimbării proporțiilor în toate domeniile activității umane, urmărind evoluția ei probabilă pe planul mijloacelor de comunicație. În 1903, după intrarea în Societatea fabienilor, el inițiază o campanie împotriva unei alte stări de lucruri depășite : organizarea municipală și locală existentă. Rodul sublimat al acestei campanii este romanul *Hrana zeilor* (1904).

Într-o amuzantă povestire publicată în urmă cu cîțiva ani și intitulată *Noul Accelerator,* Wells vorbea despre *„un preparat care să stimuleze întreg organismul, care să-i dinamizeze pe oameni pentru un anumit timp, din cap pînă în picioare și să-i facă să acționeze de două ori — sau chiar de trei ori — mai repede decît o fac în mod normal"*. Heracleoforbia sau Hrana zeilor este un stimulator al creșterii, un preparat a cărui absorbție provoacă gigantizarea plantelor, animalelor și oamenilor. Pornind de aici, scriitorul descrie *„lupta eroică dintre acest nou și excepțional mod de a trăi pe o scară vastă și viața îmbîcsită, pe scară mică, a Pămîntului nostru"*. *(Încercare de autobiografie.)*

Romanul susține uneori aproape nemijlocit ofensiva autorului împotriva rînduielilor învechite pe care le combătuse și în articolul *Problema circumscripțiilor administrative determinate în chip științific.* Fiii uriași ai lui Cossar nu pot să construiască o clădire frumoasă și confortabilă pentru mii de locuitori ai cocioabelor, fiindcă n-au ținut seama de regulamentele locale. Iar atunci cînd încep lucrul la o șosea menită să înconjoare întreg Pămîntul, li se reproșează că au încălcat drepturile a douăzeci și șapte de proprietari particulari, privilegiile speciale și proprietatea unui consiliu cantonal, a nouă consilii de fabrică, a unui consiliu municipal, a două uzine de gaz etc.

Wells nu se oprește însă aici. El stigmatizează parazitismul claselor dominante, reprezentate prin lady Wondershoot,

a cărei concepţie despre muncă constituie un monument de ipocrizie: *„Satana găseşte cîte ceva rău de făcut pentru mîinile leneşe. În orice caz, printre cei din clasele muncitoare.“* Cît despre Caterham, campionul luptei împotriva Uriaşilor, el se dovedeşte a fi nu numai un retrograd cu pretenţii mesianice, din familia lui Ostrog. Discuţia, mai bine zis monologul lui cu Redwood, îl despoaie pînă şi de falsa aureolă cu care-l dăruiseră partizanii vechiului mod de viaţă. În faţa noastră rămîne un politician îmbătat de sunetul propriilor sale cuvinte şi incapabil să-şi dea seama că *„există legi fizice şi legi economice, cantităţi şi reacţii pe care întreaga omenire (...) n-ar putea să le împiedice şi care nu sînt încălcate decît doar cu preţul distrugerii“*. (Wells-scriitorul adoptă o teză marxistă pe care Wells-teoreticianul o combate implicit şi explicit.)

E foarte interesant de urmărit cum se schimbă tonalitatea romanului pe măsură ce ideea ştiinţifico-fantastică îşi precizează semnificaţiile majore. Satira bonomă la adresa descoperitorilor Heracleoforbiei (Bensington propune o metodă complicată şi costisitoare de a învăţa *„în zece sau doisprezece ani, lucrînd cu multă conştiinciozitate, tot atîta chimie cîtă s-ar putea învăţa din manualele ieftine“* iar Redwood cercetează: *„Variaţia Diurnă a Frecvenţei de Împungere la Viţeii Tineri“)* lasă locul meditaţiei grave cu privire la destinele omenirii. Şi tîlcul alegoriei ni se destăinuie în ultimele pagini, prin cuvintele inspirate ale tînărului Redwood: *„(...) măreţia este răspîndită peste tot, nu numai în noi, nu numai în Hrană, ci în ţelul tuturor lucrurilor. Este în natura tuturor lucrurilor, face parte din spaţiu şi timp. A creşte neîncetat, de la prima la ultima fiinţă, aceasta e legea vieţii.“* O lege pe care adversarii tradiţionalişti ai lui Wells o contestă şi o ridiculizează, cum face de pildă G. K. Chesterton în eseul *Eretici.*

O altă idee din *Anticipaţii,* aceea a Republicii Noi, este reluată în *O utopie modernă* (1905), roman-studiu în care

se cristalizează concepția lui Wells despre elita viitorului. Scriitorul își imaginează un Ordin al Samurailor, deținînd puterea efectivă și deschis tuturor celor înzestrați cu fantezie creatoare, spirit de sacrificiu și disciplină liber consimțită. Samuraii trebuie să treacă greul examen al unei triple serii de încercări, oprelişti și obligații, menite să le confirme și să le întărească însuşirile necesare complicatei sarcini de conducere a Statului renovat. O viziune care mărturisește efortul lui Wells de a insufla o nouă ardoare Societății fabiene *„atît de tînără încă și deja veştejită"* (*Încercare de autobiografie*) dar și credința naivă că o organizație ca aceea a Samurailor ar putea să se nască de la sine.

O soluție la fel de utopică a problemelor terestre este aceea pe care ne-o oferă romanul *În zilele cometei* (1906). Prizonier al concepției potrivit căreia sursa răului se află în oameni și nu în condițiile social-economice inechitabile, Wells recurge la un factor exterior pentru declanşarea procesului de asanare morală. O cometă trece prin apropierea Pămîntului și-l învăluie cu coada ei ; oamenii adorm și se trezesc regenerați ; o dată cu egoismul și individualismul lor, au dispărut războiul și sărăcia.

Influența cometei se exercită și asupra relațiilor între sexe — problemă pe care Wells o dezbate într-un număr relativ mare de lucrări beletristice sau cu un caracter hibrid (*Dragostea și dl. Lewisham, Ann Veronica, Prieteni pasionați, Căsătorie, Colțurile secrete ale inimii, Tatăl Christinei Alberta* etc.). Aprecierea scriitorului în legătură cu aceste lucrări este excesiv de aspră : *„Ele au ajutat la eliberarea unei generații de restricțiile care apăsau asupra ei ; este cam tot ceea ce au obținut. Din punct de vedere estetic, n-aveau mare valoare. Nimeni nu le va citi niciodată numai de plăcere"* (*Încercare de autobiografie*). Adevărul este că reacția furibundă a criticii timpului se explică nu numai prin șocul produs de ofensiva *teoretică* a lui Wells împotriva unor tabuuri ale mo-

ralei burgheze şi cu deosebire britanice.[1] Cărţile incriminate prezentau tipuri umane atrăgătoare prin supleţea lor spirituală, prin nonconformismul lor şi erau pătrunse de un suflu pasionat care le mărea forţa de convingere.

Mulţi critici englezi consideră că *Tono Bungay* (1909) este cel mai bun roman al lui Wells. Poate că această apreciere se datorează şi nevoii imperioase pe care o simte critica „respectabilă" de a încorona doar valori sigure, încorporate unei tradiţii solide. După mărturisirea autorului, *Tono Bungay* este într-adevăr un roman *„în genul Dickens-Thackeray"*, descriind în coordonatele realismului critic cariera vertiginoasă a unui umil farmacist de provincie. Ponderevo este tipul comerciantului întreprinzător care abuzează de credulitatea publicului cu ajutorul unei reclame deşănţate. Medicamentul lansat de el pe piaţă şi botezat cu sonorul şi enigmaticul nume Tono Bungay conţine doar apă şi un vag stimulent. Afişele care împînzesc Anglia îi laudă însă virtuţile omnipotente, creînd un soi de obsesie colectivă. Cu banii cîştigaţi astfel, Ponderevo montează afaceri din ce în ce mai rentabile. Acceptat de înalta societate, el se prăbuşeşte în urma unui crah financiar — simbol al prăbuşirii unei întregi lumi parazitare: *„Căci el nu crea nimic, nu inventa nimic, nu economisea nimic. Nu pot să pretind că măcar una dintre marile afaceri pe care le-am organizat a adăugat vieţii omeneşti vreo valoare reală"*, spune nepotul şi asociatul său George, în finalul romanului.

O societate care îngăduie ascensiunea unui impostor, ostracizează pe oamenii cu adevărat înzestraţi (*Noul Machiavel*, 1911) şi glorifică pe cei mai rapaci exploatatori (*Soţia lui sir Isaac Harman*, 1914) este condamnată la pieire. În *Lumea eliberată*, roman apărut cu cîteva luni înainte de izbucnirea

[1] *„Se pare că în această ţară un soi de panică pune stăpînire pe opinia publică îndată ce cineva se oferă să discute deschis vreunul dintre aspectele problemei sexuale"* (Eduard Guyot, *H. G. Wells*, Payot, 1920).

primului război mondial, sfîrşitul ei e pus pe seama unei conflagraţii atomice.

In acel moment, nu era greu de presupus că principalele părţi aflate în conflict vor fi Germania şi Austria pe de o parte şi Franţa, Anglia şi Rusia pe de altă parte. Mai inspirat este Wells cînd susţine că armatele Kaiserului vor invada Franţa călcînd peste trupul „neutru" al Belgiei. Romanul se încheie cu prăbuşirea sistemului capitalist şi cu instaurarea Republicii Socialiste Mondiale.

La începutul războiului cel adevărat, Wells se lasă pradă iluziei că puterile Antantei luptă pentru apărarea civilizaţiei ameninţate de barbaria teutonică. El scrie o serie de articole tributare acestei idei, înainte de a înţelege *„că Franţa, Marea Britanie şi puterile aliate, continuîndu-şi politica tradiţională, în acord cu interesele şi tratatele lor, cu clauzele lor secrete, după vechile metode şi sub conducerea autorităţilor militare constituite, erau angajate într-un război cu puterile centrale şi că, în condiţiile actuale, nici un alt război nu era posibil. Statul mondial al imaginaţiei şi dorinţei mele era la fel de puţin reprezentat în acest conflict de către una din părţi ca şi de cealaltă."* Rodul încă nebulos al acestei înţelegeri îl constituie romanul *Dl. Brittling merge pînă la capăt* (1916), un protest patetic împotriva războiului care-i transformă pe prieteni în duşmani şi-i trimite la moarte în numele unor idealuri la fel de inconsistente. Căutînd un punct stabil în haosul dezastrului general, Wells renunţă însă pentru scurt timp la ateismul său viguros. Asemeni d-lui Brittling, el se îndreaptă către *Dumnezeu, regele nevăzut* (titlul unui roman din 1917) şi scrie o serie de cărţi *(Sufletul unui episcop, Joan şi Peter, Focul veşnic)* recunoscute mai tîrziu ca expresii ale unei *„perioade de frazeologie ipocrită"* care *„a înşelat şi deconcertat"* pe mulţi dintre cititorii săi fideli *(Incercare de autobiografie)*.

Wells avea cinci ani în perioada scurtei existenţe a Comunei din Paris. Revoluţia din Octombrie îl găseşte însă în plină maturitate, autor a numeroase cărţi, broşuri, articole

în care îşi expusese concepţia despre socialism. E firească deci dorinţa lui de a confrunta această concepţie cu realitatea palpabilă.

În *Compendiu de istorie* (1920), Wells scria: *„Informaţiile care ne parvin din Rusia în momentul în care redactăm această scurtă dare de seamă despre război sînt încă prea contradictorii şi prea tendenţioase pentru a nu ne rezerva judecata asupra acţiunii şi metodelor Guvernului Sovietelor; este evident totuşi că, din 1917, Rusia nu numai că a suportat acest guvern şi metodele lui net socialiste dar l-a şi susţinut în mod eficace, cu arma în mînă, de fiecare dată cînd el era ameninţat de o întoarcere ofensivă a vechiului regim."* În toamna aceluiaşi an, scriitorul pleca în Rusia. Cunoscînd serioasele sale divergenţe cu marxismul, cercurile reacţionare jubilau, aşteptînd să li se ofere argumente de greutate în campania de denigrare a Revoluţiei. Dar volumul *Rusia în umbră*, scris şi publicat imediat după întoarcere, le-a înşelat aşteptările.

Desigur, Wells n-a devenit peste noapte partizan al rînduielilor pe care le cercetase, de altfel, foarte sumar. Multe dintre aprecierile lui demonstrează cît de slab înzestrat pentru analiza fenomenului practic revoluţionar era acest făuritor de lumi „socialiste" imaginare. Este notorie discuţia lui cu Lenin şi scepticismul manifestat în legătură cu planul de electrificare, scepticism justificat de el mai tîrziu ca rezultînd din ignorarea cantităţii de forţă hidraulică de care dispunea Rusia. Ceea ce ignora în primul rînd Wells, adeptul tehnocraţiei, era însă forţa inepuizabilă a maselor conduse de partidul comunist.

Rusia în umbră constituie totuşi un document revelator pentru probitatea scriitorului. Putînd acum să se pronunţe *„asupra acţiunii şi metodelor Guvernului Sovietelor"*, el subliniză că: *„Guvernul sovietic este un guvern comunist în vorbe şi în fapte, care vrea într-adevăr să-şi întemeieze întreaga activitate pe principiile comunismului. Desfiinţarea proprietăţii private şi a comerţului particular în Rusia a fost*

efectuată nu pe considerentul unor necesităţi practice, ci în virtutea imperativului dreptăţii sociale."

O profundă impresie i-a produs lui Wells personalitatea lui Lenin. Amintindu-şi de vizita la Kremlin, el scrie în *Încercare de autobiografie* : „... *comparîndu-l cu alte personaje aflate în poziţii centrale, încep să înţeleg ce personalitate importantă şi marcantă a fost el în istorie. Am oroare de concepţia «omului mare» în problemele omeneşti ; dar dacă putem să vorbim de «măreţie» în legătură cu specia noastră, trebuie să admit că Lenin era un* «om mare»". Şi mai departe : „*Spiritul său nu s-a sclerozat niciodată ; el a putut să treacă de la activităţile revoluţionare la reconstrucţia socială cu o uimitoare agilitate. Cînd l-am văzut în 1920, se instruia cu antrenul unui om tînăr în legătură cu posibilităţile electrificării Rusiei. Concepţia planului cincinal, sau mai curînd, aşa cum vedea el lucrurile, o serie de planuri succesive pentru provincii — un «grid-system» rus, construcţia Dnepropetrovskului — toate acestea s-au format în creierul lui. El continua să lucreze, ca un ferment, multă vreme după ce zilele sale de muncă luau sfîrşit. El lucrează poate şi astăzi, cu mai multă forţă ca oricînd.*"

Unii comentatori consideră că vizita în Rusia sovietică a contribuit substanţial la definitivarea concepţiei lui Wells despre viitorul omenirii şi se referă mai ales la imaginea acestui viitor din romanul *Oameni ca zeii* (1921). După părerea noastră, e vorba de un fenomen mai complex şi mai complicat decît influenţa unor idei şi înfăptuiri. Contactul cu realitatea socialistă l-a obligat pe autorul *Utopiei moderne* să-şi precizeze încă o dată punctul de vedere. *Oameni ca zeii* constituie aşadar o replică şi nu un ecou, dar o replică în care transpar amintiri încă proaspete.

Într-o lucrare mai veche a lui Wells, *Povestirea lui Plattner*, eroul este proiectat de explozia unei misterioase pulberi verzui în lumea celei de-a patra dimensiuni. În *Oameni ca zeii*, rolul exploziei îl joacă experienţa lui Arden şi Greenlake. Datorită ei, cîţiva pămînteni pătrund într-un univers paralel

cu al nostru, trezindu-se pe o planetă care seamănă leit cu Pămîntul, întrecîndu-l însă, ca dezvoltare, cu două mii de ani. Refractari, în afara unuia singur, la sublimul care-i înconjoară, pămîntenii vor să-l coboare la nivelul ideilor şi pasiunilor lor meschine. Ridicola lor tentativă de subjugare a Utopiei sfîrşeşte însă lamentabil.

Lămuririle pe care le dau utopienii pămîntenilor în legătură cu stările de lucruri şi rînduielile Utopiei ne amintesc pagini întregi din *Anticipaţii, O utopie modernă, Compendiu de istorie* etc. Concepţia lui Wells despre viitorul omenirii a rămas deci, în linii mari, aceeaşi. Ea se apropie uneori de propria noastră viziune, incluzînd însă şi erorile dintotdeauna ale „teoreticianului".

Wells absolutiza evoluţia ca formă de trecere la socialism şi *Oameni ca zeii* confirmă acest punct de vedere: „*Impresia pe care o avea domnul Barnstaple despre cele explicate nu era a uneia din acele schimbări violente, pe care lumea noastră obişnuieşte să le numească revoluţii, ci a unui spor de lumină, a zorilor unor idei noi, în care lucrurile vechii ordini au continuat un timp să existe cu forţă din ce în ce mai slabă, pînă cînd oamenii au început, ca o chestiune de bun simţ, să facă lucrurile noi în locul celor vechi*". Dar faptele pe care le relatează utopienii nu susţin această viziune idilică a marii transformări. „*Bogătaşii iresponsabili*" şi-au apărat cu îndîrjire privilegiile, împiedicînd instaurarea statului ştiinţific vreme de aproape cinci secole. De la ameninţări şi boicoturi, ei au trecut la persecuţii, arestări şi crime. Peste un milion de oameni au murit pentru izbînda „*bunului simţ*" şi nenumăraţi alţii au avut de suferit... Constrîns de adevărul vieţii, Wells-scriitorul se dovedeşte încă o dată a fi mai pătrunzător decît Wells-teoreticianul. Există însă şi un domeniu în care *Oameni ca zeii* marchează un adevărat salt înainte al gîndirii wellsiene: modul de a privi proprietatea.

În *Compendiu de istorie,* Wells consideră încă întreprinderea particulară „*o slujitoare utilă, apreciată şi larg retri-*

buită" a comunității, în Statul Mondial. În *Oameni ca zeii*, utopienii își întreabă oaspeții fără voie:

„— *Trăiți încă într-o lume în care aproape totul, în afară de aer, de drumurile principale, de largul mării și de pustiuri, este proprietate particulară?*

— *Așa este, zise domnul Catskill. Proprietate particulară... și disputată.*

— *Noi am trecut de această treaptă. Am găsit pînă la urmă că proprietatea particulară, în afară de lucrurile personale, era o pacoste insuportabilă pentru omenire. Am scăpat de ea... Nu există proprietate pentru negoț sau speculație."*

Nu putem să nu recunoaștem în acest pasaj reflexul nealterat al constatării privind „imperativul dreptății sociale" care a dus la desființarea proprietății private și a comerțului particular în Rusia sovietică. Dovada o constituie, de altfel, și revenirea ulterioară a lui Wells pe vechile poziții. În *Conspirația la lumina zilei* (1929), el vrea din nou să asocieze întreprinderea particulară la propășirea Republicii Mondiale.

În *Oamenii ca zeii* există și un alt reflex al stării de lucruri pe care o cunoscuse Wells cu prilejul vizitei sale. Cruciada întreprinsă de grupul reprezentînd cercurile conducătoare engleze, cu sprijinul ziaristului francez Dupont și al producătorului de filme american Hunker *„pentru a restaura în Utopia binefacerile concurenței, conflictelor și războiului"*, este o transpunere evidentă a agresiunii imperialiste împotriva tînărului stat sovietic. Iar sentimentele scriitorului față de intervenționiști sînt mărturisite fără echivoc încă din *Rusia în umbră*: *„...nu comunismul a fost acela care a supus Rusia suferindă și poate muribundă la seria de raiduri, invazii și răscoale care au urmat și la o blocadă îngrozitoare. Creditorul francez răzbunător și ziaristul britanic neghiob sînt în mult mai mare măsură răspunzători de aceste suferințe de moarte decît oricare comunist."*

Wells avea să înțeleagă destul de curînd că intervenția era doar primul act al contraofensivei claselor dominante. În anul 1923, Mussolini vine la putere iar Hitler organizează

puciul de la München, pregătind înscăunarea fascismului și în Germania. Greva generală din Anglia din 1926 e reprimată cu sălbăticie... În aceste condiții scrie Wells romanul *În ajun* (1927).

Visul (1924) recurgea încă la un procedeu fantezist, inspirat poate de cartea lui Morris *Un vis despre John Ball*, pentru a critica rînduielile existente: un tînăr din viitorul îndepărtat se rănește la mînă, are febră și visează că trăiește în Anglia secolului al XX-lea. *În ajun* e un roman realist sută la sută, care demonstrează înțelegerea esenței de clasă a fascismului, această *„manifestare a panicii"* marii burghezii față de intensificarea mișcării revoluționare de pretutindeni. Și autorul nu se mulțumește să constate: *„Orice furtună revoluționară e însoțită inevitabil de o reacțiune sălbatică. Și dacă e să vorbim despre progres, oricare ar fi el, toți oamenii cu vederi înaintate vor trebui să lupte, vor trebui să se organizeze atît pentru apărare, cît și pentru atac."* Maturizarea politică a lui Wells în vîltoarea evenimentelor postbelice este atestată și de justa apreciere a izbînzilor fascismului, în contextul situației generale: *„Forțele reacțiunii nu sînt în prezent mai puternice, dar sînt mai evidente, mai active și mai combative, pentru că abia acum încep ele să simtă întreaga putere și primejdie a unui atac creator"*.

Muza lui Wells își pune din nou masca alegoriei în *Dl. Blettsworthy pe insula Rampole* (1928). Punctul de pornire al acestui roman trebuie căutat în *Ciudatul caz al doctorului Jekyll și al domnului Hyde* de R. L. Stevenson și într-o povestire a autorului din prima sa culegere (*Bacilul furat*, 1895), intitulată, probabil nu întîmplător, *Ciudatul caz al ochilor lui Davidson*. Dl. Blettsworthy nu trăiește însă, *alternativ*, două vieți distincte și nu *vede* doar lucruri care se petrec la mare distanță. *Cazul* lui e, într-un fel, mai complicat: *„Aveam o personalitate principală care fusese atît de rănită și zdruncinată la prima ei ciocnire cu viața, încît își găsise refugiul în închipuirea că o astfel de asprime și brutalitate ca aceea care mă lovise erau în realitate numai cali-*

tățile unui colț al pămîntului depărtat și izolat (...) în timp ce o personalitate practică minoră, pe care doream s-o ignorez cît mai mult, mă făcea să pot umbla, să pot ocoli obstacolele, să respect orele meselor și să fac chiar diferite treburi cînd era nevoie".

Dedublarea d-lui Blettsworthy nu se datorește deci unui medicament, ca în nuvela lui Stevenson, sau unei torsiuni a punctelor retinei, provocată de *„schimbarea bruscă a cîmpului de forță"* a unui electromagnet, ca în povestirea lui Wells. De vină este complexul de conveniențe, abuzuri și nedreptăți pe care le generează în permanență societatea burgheză, presiunea lor asupra unei conștiințe hipersensibile. Insula Rampole *„n-a fost decît lumea cea adevărată, întrezărită prin ceața închipuirilor mele"*, spune Blettsworthy, cînd un accident îl zmulge din halucinația înzestrată cu toate atributele realității. Iar mai tîrziu, angrenat în războiul *„urît și monstruos de ambele părți"*, el pătrunde și mai adînc în miezul lucrurilor, înțelegînd că *„însăși insula Rampole nu era altceva decît o caricatură blajină a realității aspre a existenței"*.

Spre finalul romanului, Wells reia o imagine de efect, utilizată în *Insula doctorului Moreau* și *Războiul lumilor*. Blettsworthy simte cum cresc în jurul său contururile insulei Rampole, contururile filistinismului și ale sălbăticiei, așa cum lui Prendick i se părea că străzile Londrei sînt populate cu Oameni-Animale iar *„filozofului speculativ"* din Woking că se plimbă printr-un oraș părăsit la apropierea marțienilor. Nesiguranța și teama otrăvesc viața lui Blettsworthy și a milioanelor de oameni care văd cum forțele întunericului împing lumea către o nouă conflagrație.

În această perioadă, critica militantă a lui Wells se concentrează tot mai mult asupra celui mai îngrijorător fenomen social-politic contemporan. Grefat pe vechile tradiții reacționare ale imperialismului britanic, fascismul își făcuse zgomotoasa apariție în inima bătrînului Albion. În anul 1924 luaseră ființă asociația „Fasciștii britanici" și apoi asociația „Fasciștii naționali", a cărei lozincă era: *„Respectă trecutul,*

lovește fără cruțare viitorul". Un program limpede și concis, desprins parcă din discursurile lui Caterham împotriva „hranei zeilor" și a vlăstarelor ei.

Wells, campionul viitorului, ridicase mănușa încă din romanul *În ajun.* Cu trei ani înaintea venirii lui Hitler la putere, el lansează un nou și viguros atac împotriva fascismului și a sprijinitorilor lui de toate nuanțele. Eroul romanului *Dictatura domnului Parham* întemeiază o ligă huliganică (în 1928 fusese întemeiată „Liga fascistă imperială"), organizează o campanie demagogică și pătrunde în parlament, pe care-l dizolvă cu sprijinul conservatorilor și cu aprobarea tacită a laburiștilor. El dezlănțuie un mare război dar este înlăturat de coaliția intelectualității tehnico-științifice și a capitaliștilor progresiști. Istoria acestei dictaturi de două ori imaginare (Parham visează de fapt totul la o ședință de spiritism) inaugurează seria utopiilor cu caracter antifascist declarat. În deceniul al patrulea mai apar, de pildă, *Țara de sub Anglia* de Joseph O'Neill și *Noaptea svasticii* de Murray Constantine. Dacă prima este o alegorie cu aluzii la contemporaneitate, a doua încearcă să descrie într-un plan foarte concret urmările unei ipotetice victorii a fascismului la scara întregului glob pămîntesc.

Continuîndu-și ofensiva, Wells își propune să demonteze în fața cititorilor mecanismul real al pervertirii conștiințelor de către morbul fascist. Romanul *Bulpington din Blup* (1933) este subintitulat tocmai „istoria unei conștiințe" — o conștiință evoluînd într-un mediu care-i întunecă treptat licăririle de cinste și răzvrătire împotriva rînduielilor existente. Dar autorul e departe de a-și absolvi eroul. Bulpington devine fascist pentru că datele sale personale oferă un teren favorabil influențelor nocive.

În același an, Wells publică ultima dintre anticipațiile lui pe termen lung: *Chipul lucrurilor viitoare. „Este lucrul cel mai laborios și mai gîndit pe care l-am făcut vreodată,* scrie el în Încercare de autobiografie. *Mi-am dat multă oste-*

nealā pentru a-l face cît puteam mai lizibil și mai interesant, fără a sacrifica nimic din conținut."

Autorul folosește la început un artificiu de care se arată foarte încîntat: *„transcrierea parțial descifrată a unui manuscris fragmentar"*. Este vorba de jurnalul de călătorie al lui Titus Cobbett, un tînăr care a străbătut sudul Franței pe bicicletă, spre sfîrșitul secolului al XX-lea. Aflăm că un mare război aerian și o epidemie de ciumă au decimat omenirea. Orașele au fost părăsite de supraviețuitori, care trăiesc la țară, în grupuri restrînse. Nu mai există mijloace moderne de transport și de comunicație...

În pragul autodistrugerii, lumea este salvată de ingineri, chimiști și aviatori. Ei răspîndesc pretutindeni, din avioane, o substanță adormitoare. Și cînd se trezesc, oamenii constată că totul e pregătit pentru o organizare rațională a societății.

Din nou, deci, intelectualitatea tehnico-științifică este factorul hotărîtor al transformării, din nou revoluția este eludată, efectul ei fiind pus pe seama unui procedeu fantezist care ni-l amintește pe cel din *În zilele cometei*. Migrația procedeelor în cadrul operei lui Wells constituie, de altfel, un fenomen frecvent, după cum ne-o demonstrează și asemănarea dintre „cazul" lui Finchatton (*Jucătorul de crichet*, 1936) și cel al d-lui Blettsworty. În locul insulei Rampole, al megaterilor și al războinicilor lui Ardam, în coșmarul lui Finchatton apar mlaștina Cain, monstrul fără nume și oamenii cavernelor, care se încolonează și încep să mărșăluiască după modelul batalioanelor fasciste. Finchatton l-ar putea parafraza pe Blettsworthy, spunînd *„Mlaștina Cain este lumea cea adevărată, întrezărită prin ceața închipuirilor mele"*.

Reacția personajelor nuvelei față de primejdia fascistă este diferită. Doctorul Norbert hotărăște să adere la Comitetul securității publice, spre deosebire de povestitor, reprezentant tipic al sprijinitorilor politicii de neintervenție care a dus la asasinarea Republicii spaniole. Wells condamnă în mod evident această politică. Limitele concepției lui se vădesc însă

încăodată atunci cînd caută explicația barbariei „cămășilor negre" într-o precumpănire a animalului din om, care *„este pur și simplu un om al cavernelor, mai mult sau mai puțin instruit"*. Teoreticianul dă înapoi de pe pozițiile pe care ajunsese scriitorul în *Bulpington din Blup* și pe care avea să ajungă din nou în *Apropo de Dolores* (1938), subtilă analiză a cauzelor sprijinirii fascismului de către o parte a micii burghezii.

Faptul că după *Chipul lucrurilor viitoare* Wells renunță la modalitatea literară care i-a adus primele și cele mai statornice succese — ne gîndim la anticipația științifică — nu se datorește epuizării fanteziei lui creatoare. Explicația o găsim în aceeași prefață la volumul publicat în Statele Unite: *„Aflată în fața unor cataclisme reale, lumea n-are nevoie de noi cataclisme imaginare. Acest joc s-a terminat. Cine mai are nevoie de nazurile închipuite ale d-lui Parham la Whitehall, cînd îl putem urmări zilnic pe dl. Hitler în Germania?"*

Isprăvile lui Hitler se înmulțeau o dată cu trecerea anilor: ocuparea regiunii demilitarizate, anschlussul, cotropirea Cehoslovaciei sub ochii fariseilor de la München... În 1939, anul atacării Poloniei și al declanșării celui de-al doilea război mondial, Wells publică penultimul său roman, *Teroarea sfîntă*. Acest bătrîn lucid recunoaște importanța celor două mari revoluții *populare* din 1789 și 1917 dar se încăpățînează să susțină că următoarea revoluție va fi condusă de o *elită* inteligentă și altruistă.

În sfîrșit, în 1941 apare romanul *Trebuie să fii foarte prudent*, al cărui titlu ar putea fi socotit deviza lui Edward Albert Tewler și a celor asemeni lui, pentru care prudența e sinonimă cu lașitatea și cu supunerea față de conveniențe. Sînt numai cîteva din trăsăturile caracteristice ale eroului romanului, prototip al unei specii aparte, *homo tewler*, neajunse încă la treapta lui *homo sapiens*. Căci Tewler confundă respectul cu slugărnicia și elasticitatea de gîndire cu mimetismul. Pînă și cutezanța finală, cînd contribuie la neu-

tralizarea unui desant hitlerist, o săvîrşeşte incidental, fiind răsplătit cu onoruri pe care nu le merită.

Vrednic de tot dispreţul nostru, *homo tewler* nu poate fi identificat cu întreaga omenire, aşa cum reiese uneori din paginile romanului. Mai ales că autorul nu renunţă la „revoluţia creatoare" şi consideră că ea trebuie să-şi caute puncte de sprijin în clasa muncitoare — idee exprimată cu peste treizeci de ani în urmă în eseul *Lumi noi în schimbul celor vechi.*

În 1944, Wells, care continuase să scrie lucrări cu caracter publicistic, este înştiinţat de medici că mai are de trăit cîteva luni. El hotărăşte atunci să-şi ia rămas bun de la cititori cu o carte-bilanţ al eforturilor sale de cinci decenii : *Mintea la capătul resurselor sale* (1945). Este o carte pătrunsă de sentimentul zădărniciei, *„o recunoaştere tîrzie şi consternată a faptului că reformele wellsiene nu se vor împlini niciodată".* [1] Raţiunea n-a ştiut să triumfe, spune Wells, cutremurat de ororile războiului care însîngerase de astă dată şi pămîntul Angliei. Optimistului incurabil îi rămîne doar nădejdea că locul omului îl va lua cîndva o altă fiinţă, înzestrată cu calităţi superioare...

Şi din nou H. G. Wells îl contrazice pe H. G. Wells. La 24 mai 1945, el trimite ziarului *Daily Worker* o scrisoare din care desprindem aceste cîteva rînduri :

„Sînt alegător în circumscripţia londoneză Marylebone şi sprijin activ partidul comunist renăscut. Mă pregătesc să votez pentru el.

Ori de cîte ori mă duc la sediul local al partidului socialist (laburist) *îl găsesc închis iar pe uşi sînt lipite invitaţii la o seară de whist sau altele la fel, cu totul nepotrivite acolo. Şi asta acum, cînd ar trebui să-i mobilizăm pe alegători, să lansăm lozinci agitatorice.*

---

[1] Montgomery Belgion, *H. G. Wells*-Longmans, Green & Co., London, New York, Toronto, 1953.

Ce s-a întîmplat? Oare conservatorii, care caută să-i dezbine pe cei de stînga, şi-au asigurat sprijinul unor scizionişti de profesie care acţionează din interior?

Ştiu că în prezent oamenii sînt sugestionaţi pe ascuns că următorul război *va fi un război al Angliei şi Americii împotriva Rusiei. Toată această campanie se duce cu metode mult prea asemănătoare ca să nu fi fost pregătită dinainte.*"

Să nu uităm că acest îndemn la acţiune, dublat de protestul împotriva germenilor „războiului rece", vine într-un moment în care Wells se ştia condamnat. Este încă o dovadă a pasionatei şi totalei angajări a scriitorului în lupta pentru viitorul pe care-l dorea şi-l ştia, în felul său, un viitor comunist. Iar alegerea făcută în mod pe deplin conştient dovedeşte că Utopia se desprinsese în sfîrşit şi pentru el din ceaţa căutărilor îndoielnice, prinzînd consistenţa realizărilor şi perspectivelor certe ale epocii noastre.

ION HOBANA

TABEL CRONOLOGIC

1853 La 22 noiembrie, Joseph Wells se căsătoreşte cu Sarah Neal.

1859 Apare *Originea speciilor* de Ch. Darwin.

1860 M. Berthelot pune bazele sintezei chimice.

1865 Apare *De la Pămînt la Lună* de J. Verne.

1866 La 21 septembrie se naşte Herbert George Wells.

1869 D. Mendeleev publică tabloul elementelor.

1871 Comuna din Paris.

1872 Apare *Erewohn* de S. Butler.

1874 Herbert intră la Academia comercială a d-lui Morley.

1876 G. Bell inventează fonograful.

1879 Apare *Cele cinci sute de milioane ale begumei* de J. Verne.

1880 Ucenic la Rodgers şi Denyer, la Windsor. Elev-institutor la şcoala din Wookey.

1881 Laborant într-o farmacie, apoi elev la colegiul din Midhurst.

Prima expoziţie internaţională de electricitate, la Paris.

1881—1883 Ucenic în magazinul de stofe al d-lui Hyde, la Southsea.

1883—1884 Repetitor la Colegiul din Midhurst.

1883 Apare *Secolul XX* de A. Robida.

1884—1887 Student la Şcoala normală de ştiinţe din Londra.

1884 Iau fiinţă Federaţia social-democrată şi Societatea fabienilor.

1885 William Morris şi Eleonora Marx-Aveling, fiica lui Marx, întemeiază Liga socialistă.

1886 Apar *Ciudatul caz al doctorului Jekyll şi al domnului Hyde* de R. L. Stevenson, *Robur Cuceritorul* de J. Verne, *Horla* de G. de Maupassant, *Zece mii de ani într-un bloc de ghiaţă* de L. Boussenard.

1887 Asistent la Holt Academy din Weexham.

Apare *Xipehuzii* de J. H. Rosnyaîné.

1888 Publică în *Science Schools Journal* romanul *Argonauţii cronici*.

Apar *Un vis despre John Ball* de W. Morris, *Privind în urmă* de E. Bellamy.

1889—1890 Asistent la Henley House, din Kilburn. Licenţiat al Colegiului învăţătorilor.

1889 Apar *În secolul XXIX* de J. Verne, *Omul din Marte* de G. de Maupassant, *Aventuri extraordinare ale unui savant rus* de G. Le Faure şi H. de Graffigny.

1890—1893 Repetitor la Colegiul universitar prin corespondenţă al d-lui Briggs. Colaborează la *Educational Times* şi *Pall Mall Gazette*.

1891 Publică în *Fortnightly Review* studiul *Redescoperirea Unicului*. Scrie *Universul rigid*. La 31 octombrie se căsătoreşte cu verişoara sa Isabel.

Apare *Veşti de nicăieri* de W. Morris.

1893 *Un manual de biologie* (în colaborare cu R. A. Gregory).

Apare *Sfîrşitul lumii* de C. Flammarion.

1894 Se desparte de Isabel şi începe lunga convieţuire cu Amy Catherine Robbins. Publică *Bacilul furat* în *Pall Mall Budget* şi *Călătorul în timp* în *National Observer*.

1895 Romanele *Maşina timpului* şi *Vizita miraculoasă*. Volumul de povestiri *Bacilul furat*. Culegerea de articole, note, eseuri *Convorbiri alese cu unchiul*.

W. Roentgen descoperă razele X.

1896 Romanele *Insula Doctorului Moreau* şi *Roţile destinului*.

Apare *În fața steagului* de J. Verne.
H. Becquerel descoperă radioactivitatea.
Prima comunicare prin telegrafie fără fir.

1897 Romanul *Omul invizibil.* Volumul *Povestirea lui Plattner și altele.*

1898 Romanul *Războiul lumilor.* Culegerea de povestiri și articole *Unele chestiuni personale. Un manual de zoologie* (în colaborare cu A. M. Davies).

1899 Romanul *Cînd se va trezi Cel-care-doarme. Povestiri despre spațiu și timp.*

Începe războiul anglo-bur.

1900 Romanul *Dragostea și dl. Lewisham.*

1901 Romanul *Primii oameni în Lună.* Studiul *Anticipații.*

1902 Povestirea *Doamna mării.* Conferința *Descoperirea viitorului.*

1903 Volumul *Douăsprezece povestiri și un vis.* Povestirea *Paza de fier a țării.* Intră în Societatea fabienilor.

La 17 dec., unul dintre frații Wright efectuează primul zbor cu un avion echipat cu motor cu explozie.

1904 Romanul *Hrana zeilor.*

Apar *Stăpînul lumii* de J. Verne, *Napoleon din Notting Hill* de G. K. Chesterton.

1905 Romanele *O utopie modernă* și *Kipps.*

Prima revoluţie burghezo-democratică din Rusia.
Moare Jules Verne.
A. Einstein face cunoscută teoria relativităţii restrînse.

1906 Romanul *În zilele cometei.* Călătoreşte în Statele Unite şi la întoarcere publică eseul *Viitorul Americii.* Pamfletul *Socialismul şi familia.*

Ia fiinţă partidul laburist.

La 18 martie, Traian Vuia decolează cu un aparat mai greu decît aerul folosind, pentru prima oară în lume, exclusiv mijloacele de bord.

1907 Apare *Călcîiul de fier* de J. London.

1908 Romanul *Războiul în văzduh.* Eseurile *Lumi noi în schimbul celor vechi* şi *Primele şi ultimele lucruri.* Se retrage din Societatea fabienilor.

1909 Romanele *Tono Bungay* şi *Ann Veronica.*

1910 Romanul *Povestea d-lui Polly.*

Se începe fabricarea, pe scară industrială, a cauciucului sintetic.
Henri Coandă efectuează primul zbor cu un avion cu reacţie, de construcţie proprie.

1911 Romanul *Noul Machiavel.* Culegerea de povestiri *Ţara orbilor.*

Apare *Ralph 124 C 41+* de H. Gernsback.

1912 Romanul *Căsătorie.* Publică în *Daily Mail* o serie de articole despre problemele clasei muncitoare. Ţine o conferinţă despre romanul contemporan la *Times Book Club.*

1913 Romanul *Prieteni pasionați.* Publică articole despre modernizarea războiului.

1914 Romanele *Lumea eliberată* și *Soția lui sir Isaac Harman.* Culegerile de articole *Un englez aruncă o privire asupra lumii* și *Războiul care va pune capăt războiului.* Prima vizită la Moscova.

Începe primul război mondial.
Apare *Un român în Lună* de H. Stahl.

1915 Romanele *Căutarea magnifică* și *Bealby.* Pamfletul *Pacea lumii.*

1916 Romanul *Dl. Britling merge pînă la capăt.* Pamfletul *Elementele reconstrucției.*

A. Einstein face cunoscută teoria generală a relativității.

1917 Romanele *Dumnezeu, regele nevăzut* și *Sufletul unui episcop.* Culegerea de articole *Războiul și viitorul.*

Marea Revoluție din Octombrie.

1918 Romanul *Joan și Peter.* Eseul *În al patrulea an.*

1919 Romanul *Focul veșnic.* Broșura *Nu e decît o singură istorie.*

Rutherford realizează prima transmutație artificială a elementelor.

1920 *Compendiu de istorie.* A doua vizită la Moscova, unde se întîlnește cu Lenin. La întoarcere publică *Rusia în umbră.*

1921 Romanul *Oameni ca zeii.*

Apare *Înapoi la Matusalem* de B. Shaw.

1922 Romanul *Ascunzişurile inimii. O istorie prescurtată a lumii.* Candidat laburist la alegerile de la Universitatea din Londra.

1923 Broşura *Idealul laburist al educaţiei.* Discursul *Socialismul şi motivul ştiinţific.*

Mussolini vine la putere în Italia.

1924 Romanul *Visul.* Biografia *Povestea unui mare învăţător: Saunders din Oundle.* Eseul *Un an de proorociri.*

1925 Romanul *Tatăl Christinei Alberta.* Eseul *O previziune în legătură cu situaţia mondială.*

1926 Romanul *Lumea lui William Clissold.*

Greva generală din Anglia.
Jansen şi Donath izolează vitamina B_1.

1927 Romanele *În ajun* şi *Meanwhile.* Ţine la Sorbona conferinţa *Democraţia supusă reviziuirii.*

Sînt ucişi pe scaunul electric Sacco şi Vanzetti.
Ch. Lindberg traversează Atlanticul cu avionul.

1928 Romanul *Dl. Blettsworthy pe insula Rampole.* Eseurile *Calea pe care merge lumea* şi *Conspiraţia la lumina zilei.*

Fleming descoperă penicilina.

1929 Romanul *Comoara din pădure*. Povestirea *Pățaniile lui Tommy*. Scenariul *Regele care a fost rege*. Ține în sala Reichstagului conferința *Bunul simț și pacea lumii*.

Începe marea criză economică a capitalismului.
Chimiștii trustului Dupont de Nemours descoperă nylonul.

1930 Romanul *Dictatura d-lui Parham*. Publică în *Daily Mail* o serie de articole sub titlul *A.B.C.-ul păcii mondiale*. Compendiul de biologie *Știința vieții* (în colaborare cu J. Huxley și G. P. Wells).

Prima cufundare a batisferei lui Beebe și Barton.

1931 Eseurile *Munca, bogăția și fericirea omenirii* și *Ce să facem cu viețile noastre ?*

1932 Culegerea de cuvîntări *După democrație*.

Apare *Splendida lume nouă* de A. Huxley.
Urey descoperă deuteriul.

1933 Romanul *Bulpington din Blup*. Povestirea *Chipul lucrurilor viitoare*. Publică în *Daily Mail* articolul *Ar trebui o credință comună pentru toate partidele de stînga din lume*.

Hitler vine la putere în Germania.

1934 *Încercare de autobiografie*. Se întîlnește cu F. D. Roosevelt la Washington și cu I. V. Stalin la Moscova.

Italia fascistă atacă și subjugă Abisinia.
F. Joliot și I. Curie descoperă radioactivitatea artificială.

1935 Scenariul *Chipul lucrurilor viitoare.* Jurnalul de călătorie *Noua Americă.*

Începe războiul civil spaniol.

Apare *Țara de sub Anglia* de J. O'Neill.

1936 Nuvela *Jucătorul de crichet.* Eseul *Anatomia frustrării.* Ține la *Royal Institution* conferința *Planul unei Enciclopedii Mondiale.*

1937 Romanele *Brynhild* și *Născut dintr-o stea.*

Apare *Noaptea zvasticii* de M. Constantine.

1938 Romanul *Apropo de Dolores.* Nuvela *Frații.* Culegerea de articole și conferințe *Creierul lumii.*

Germania fascistă anexează Austria.

Hahn și Strasmann descoperă fiziunea uraniului.

1939 Romanul *Teroarea sfîntă.* Eseul *Destinul lui Homo Sapiens.* Culegerea de articole *Călătoriile unui republican radical în căutarea apei fierbinți.*

Începe cel de-al doilea război mondial.

1940 Povestirea *Copiii în pădurea întunecoasă.* Eseurile *Drepturile omului sau pentru ce luptăm, Toți pe bord spre Ararat, Bunul simț despre război și pace, Noua ordine mondială.*

1941 Romanul *Trebuie să fii foarte prudent.* Eseul *Ghidul Lumii Noi.*

1942 Eseurile *Ştiinţa şi raţiunea mondială*, *Cucerirea timpului*, *Perspectivele lui Homo Sapiens*. Culegerea de articole *Phoenix*.

E. Fermi construieşte prima pilă atomică.

1943 *Crux ansata: Un rechizitoriu la adresa bisericii romano-catolice.*

1945 Eseurile *Cotitura fericită. Un vis despre viaţă* şi *Mintea la capătul resurselor sale*. Scrisoarea către *Daily Worker*.

Capitularea Germaniei fasciste.
Prima bombă atomică explodează deasupra Hiroşimei.

1946 La 13 august moare Herbert George Wells.

I. H.

OMUL INVIZIBIL

În românește de *A. Ralian* și *C. Clarus*

I. SOSIREA UNUI PERSONAJ STRANIU

Străinul își făcuse apariția cam pe la începutul lunii februarie, într-o zi geroasă, cu vînt șfichiuitor și cu ninsoare deasă — de altfel ultima din anul acela. De la gara din Bramblehurst o luase pe jos, tăind drumul peste cîmp. Într-una din mîinile-i vîrîte în mănuși groase purta un geamantan mic. Era înfofolit din cap pînă în picioare, iar marginea pleoștită a pălăriei de fetru moale îi ascundea în întregime fața, lăsînd să i se vadă numai vîrful lucios la nasului; zăpada i se adunase gramadă pe umeri și pe piept și-i împodobea geamantanul cu o creastă albă. Împleticindu-se, mai mult mort decît viu, dăduse buzna în sala hanului „La poștalionul cu cai" și-și azvîrlise geamantanul pe jos. „În numele omeniei, strigase el, îndurați-vă și lăsați-mă să mă încălzesc! O cameră și un foc bun!" Se scuturase de zăpadă în mijlocul sălii, izbind cu picioarele în podea, și apoi o urmase pe *mrs.*[1] Hall în odaia de oaspeți, ca să se înțeleagă cu ea asupra prețului. Cei doi galbeni aruncați pe masă îl ajutaseră să intre în stăpînirea odăii, fără să lungească prea mult vorba.

După ce a aprins focul, *mrs.* Hall l-a lăsat singur și s-a dus să-i pregătească prînzul cu propriile ei mîini. Un mușteriu rătăcit prin Iping în

---

[1] Prescurtare de la *mistress* (engl.), doamnă.

toiul iernii însemna o pleaşcă picată din cer! Şi, pe lîngă toate, omul nu părea de loc cărpănos, aşa încît hangiţa era hotărîtă să arate că ştie să preţuiască norocul care dăduse peste ea.

După cîteva clipe, slănina sfîrîia în tigaie, iar cîteva cuvinte tari, alese cu dibăcie, o puseră în mişcare pe Millie, slujnica cea bolnăvicioasă. Încărcată cu farfurii, pahare şi cu o faţă de masă, *mrs.* Hall s-a îndreptat spre odaia de oaspeţi, ca să pună masa cu *éclat* [1] de zile mari.

Dar cînd a dat cu ochii de muşteriul ei a rămas locului mirată la culme. În ciuda focului care duduia în cămin, călătorul nu-şi dezbrăcase paltonul, ba nici măcar pălăria nu şi-o scosese. Stătea cu faţa la fereastră, contemplînd zăpada care se aşternea în curte. Nemişcat, ţinîndu-şi la spate mîinile înmănuşate, părea furat de gînduri.

Băgînd de seamă că stropii de zăpadă topită îi picurau de pe umeri drept pe covor, hangiţa l-a întrebat:

— Domnule, n-aţi vrea să-mi daţi pălăria şi paltonul ca să vi le usuc ca lumea, la bucătărie?

— Nu, a răspuns el, fără să se întoarcă.

Crezînd că a înşelat-o auzul, *mrs.* Hall era cît pe ce să repete întrebarea, dar străinul şi-a întors capul spre ea şi a privit-o intens.

Mrs. Hall a observat atunci că necunoscutul purta nişte ochelari mari, albaştri, cu apărătoare şi că mutra-i era ascunsă de nişte favoriţi stufoşi, care se revărsau peste gulerul ridicat al paltonului.

— Bine, domnule. Cum doriţi dumneavoastră. Îndată are să fie mai cald în cameră.

„Domnul" a rămas tăcut şi i-a întors iarăşi spatele.

---

[1] Strălucire (fr.).

Simţind că încercările ei de a lega o conversaţie dăduseră greş, stăpîna hanului a isprăvit în grabă aşezatul mesei, cu mişcări scurte şi repezite, şi a şters-o din cameră. Întorcîndu-se puţin mai tîrziu, l-a găsit întocmai aşa cum îl lăsase. Gîrbovit, cu gulerul ridicat, sta nemişcat — parcă împietrise! Marginile pălăriei, ude leoarcă, lăsate în jos, îi ascundeau urechile şi toată faţa.

Cu gesturi băţoase, femeia a aşezat pe masă ouăle, slănina şi i s-a adresat pe un ton răstit:

— Prînzul e servit, domnule.

— Mulţumesc! a replicat străinul, mai înainte ca ea să fi isprăvit.

Nu s-a urnit din loc pînă ce nu s-a închis uşa în urma ei. Dar o clipă mai tîrziu s-a răsucit pe călcîie şi s-a apropiat de masă, cu o anumită grabă.

Îndreptîndu-se spre bucătărie prin spatele localului, *mrs.* Hall auzi un fel de scrîşnet, care se repeta la intervale regulate. Hîrş, hîrş, hîrş... era hîrşîitul unei linguri cu care cineva freca de zor muştarul într-un castron. „Of, ce ţi-e şi cu fata asta! izbucni ea. Poftim, mie mi-a ieşit cu totul din minte! Numai ea e-n stare să tărăgănească atîta o treabă!" Se apucă să frece ea singură muştarul, fără să uite în acelaşi timp să-i tragă Millie-ei o săpuneală zdravănă, pentru încetineala ei exasperantă. „Am prăjit slănina şi ouăle, am pus masa — ce mai vorbă, am făcut totul! — pe cînd dumneaei (halal ajutor!) a tot stat şi a frecat muştarul!" Şi doar aveau de-a face cu un client nou, care dorea, poate, să rămînă mai multă vreme!

Umplu borcănaşul cu muştar şi, punîndu-l solemn pe o tavă neagră cu margini aurite, îl purtă spre odaia de oaspeţi.

Ciocăni în uşă şi o deschise fără să mai aştepte răspuns.

Cum a văzut-o intrînd, străinul s-a aplecat iute, aşa că *mrs.* Hall n-a mai zărit decît ceva alb, care dispărea înapoia mesei. Omul părea să caute ceva ce-i scăpase pe jos. Hangiţa trînti borcanul cu muştar pe masă. Atunci băgă de seamă că „domnul" îşi dezbrăcase paltonul şi pălăria şi le întinsese pe un scaun în dreptul căminului. O pereche de ghete ude prevestea că grătarul de fier din faţa căminului avea să ruginească. Se îndreptă hotărîtă într-acolo.

— N-am ştiut, domnule, că... începu ea, dar se opri încurcată.

— Mulţumesc, făcu el sec, uitîndu-se mereu cînd la ea, cînd la uşă.

— Îndată or să fie complet uscate, domnule, îl asigură ea.

Luă hainele şi ieşi. Din prag mai aruncă o privire spre capul acela înfăşurat în alb, străjuit de ochelarii întunecaţi... dar faţa necunoscutului rămînea ascunsă în dosul şervetului. Închizînd uşa, *mrs.* Hall simţi că i se zbîrleşte părul ; pe faţă i se citea uimirea cea mai adîncă. „Niciodată nu mi-aş fi putut închipui aşa ceva ! murmură ea. Doamne fereşte !" Se îndreptă în tăcere spre bucătărie ; era atît de îngîndurată, încît uită s-o mai întrebe pe Millie cu ce-şi pierde vremea.

Străinul trase cu urechea la zgomotul paşilor care se îndepărtau. Înainte de-a lăsa şervetul din mînă şi de-a-şi continua dejunul, se uită plin de îngrijorare înspre fereastră. Apoi luă o îmbucătură, aruncă din nou o privire bănuitoare spre geam, mai luă o îmbucătură... În cele din urmă se ridică şi, cu şervetul în mînă, merse spre fereastră şi trase jaluzelele pînă în dreptul perdeluţelor de muselină albă, care acopereau partea de jos a geamurilor. Camera se cufundă în penumbră. Uşurat, se întoarse la masă şi-şi reluă prînzul.

„Săracu de el, o fi avut ceva, vreun accident sau vreo operaţie, sau mai ştiu eu ce... îşi spunea *mrs.* Hall. Să-mi vină rău, nu alta, cînd dădui cu ochii de grămada aia de bandaje !"

Înteţi focul şi luă un umeraş, pe care atîrnă la uscat paltonul călătorului. „Şi sticlele alea de pe ochi ! Parcă-i o căpăţînă de scafandru, nu o mutră de om !" Îi agăţă şi fularul de un capăt al umeraşului. „Şi batista aia, pe care şi-o tot îndesa peste gură ! Şi vorbea prin ea !... Pesemne că-i lovit şi la gură... asta o fi."

Îşi aminti dintr-o dată de ceva şi se întoarse iute.

— Pentru Dumnezeu ! exclamă ea, găsindu-şi pricină ca să se descarce, n-ai mai isprăvit o dată cu cartofii ăia, Millie ?

Cînd a revenit ca să strîngă masa, *mrs.* Hall şi-a întărit convingerea că străinul fusese rănit la gură sau desfigurat de presupusul accident ; într-adevăr, deşi ţinea în mînă o pipă aprinsă, el nu şi-a îndepărtat fularul de mătase, pe care şi-l înfăşurase în jurul bărbiei, şi n-a dus pipa la gură toată vremea cît a rămas ea în cameră. Şi asta nu pentru c-ar fi fost distrat — doar îl văzuse ea cum se uita ţintă la tutunul care ardea mocnit. Stătea într-un colţ, cu spatele la fereastră. Acum, după ce mîncase pe săturate şi băuse, acum, cînd simţea cum căldura i se împrăştie prin vine, „domnul" vorbea mai puţin repezit ca înainte. Focul, reflectîndu-se în sticlele ochelarilor enormi, le împrumuta o sclipire vie, roşiatică, pe care n-o avuseseră pînă atunci.

— Mi-am lăsat o parte din bagaj în gara Bramblehurst, îi spuse el. Ce trebuie făcut ca să-mi parvină ?

Ascultînd lămuririle hangiţei, îşi înclină politicos capul bandajat, în semn că-i acordă toată atenţia.

— Abia mîine ?! exclamă el. Nu există vreun mijloc mai rapid de expediere ? Păru dezamăgit cînd ea răspunse că nu. Sînteţi absolut sigură ? Nu cumva merge vreun căruţaş într-acolo ?

Pornită pe vorbă, *mrs.* Hall îi răspunse la întrebări, şi îndată se avîntă la taifas.

— Drumul pe cîmp e plin de hîrtoape, domnule. (Asta era răspunsul la întrebarea dacă s-ar putea găsi vreo căruţă.) Şi, agăţîndu-se de acest prilej, adăugă : S-a răsturnat o trăsură acolo, acu un an şi mai bine. S-a prăpădit un domn, cu vizitiu cu tot. Accidentele se întîmplă aşa, pe negîndite, nu, domnule ?

Dar oaspetele nu se lăsa prea uşor tras de limbă.

— Cred că acuma aş putea să le pun la uscat, nu-i aşa ? întrebă ea pe un ton care nu admitea contrazicere.

— Nu te atinge de pălărie ! se răsti morocănosul musafir, cu o voce înnăbuşită.

Întorcîndu-se spre el, hangiţa văzu că-şi ridicase capul şi o privea.

Mută de uimire, rămase o clipă pironită locului, holbîndu-se la el.

Necunoscutul îşi acoperise partea de jos a feţei cu o bucată de pînză albă — un şervet al lui —, care-i ascundea cu totul gura şi maxilarele ; din această pricină, vorbea înnăbuşit. Dar nu asta o lăsase pe *mrs.* Hall cu gura căscată, ci constatarea că pe deasupra ochelarilor albaştri, fruntea străinului era acoperită de un bandaj alb. Un alt bandaj îi învelea în întregime urechile şi nu-i lăsa liberă nici o părticică din figură, afară de nasul ascuţit, de un roşu aprins, care lucea cu aceeaşi intensitate ca în clipa sosirii. Călătorul nostru purta o haină de catifea cafenie, cu un guler înalt de pînză, negru

vărgat, ridicat în jurul gîtului. Şuviţele de păr negru şi des care izbuteau să se strecoare pe dedesubtul feşelor sau printre bandajele aplicate cruciş apăreau ici şi colo, ca nişte cozi sau ca nişte coarne ciudate, dîndu-i înfăţişarea cea mai bizară pe care şi-o poate închipui o minte omenească. Capul acesta înfăşurat şi bandajat oferea o privelişte atît de discordantă cu aceea la care s-ar fi aşteptat *mrs.* Hall, încît nu-i de mirare că femeia rămăsese încremenită.

Străinul nu-şi mişca şervetul de la gură, ci continua să-l ţină — abia acum îşi dădu ea seama — cu mîna vîrîtă într-o mănuşă cafenie. O privea într-una, dindărătul lentilelor lui de nepătruns.

— Nu te atinge de pălărie, repetă el ; cuvintele se strecurau nedeşluşite prin pînza albă.

Hangiţa începea să-şi recapete sîngele rece, după emoţia pe care o încercase. Aşeză din nou pălăria pe scaunul de lîngă cămin.

— Se întîmplă, bodogăni el prin grosimea fularului, privind-o liniştit dindărătul sticlelor întunecate.

— Şi ţine mult pîn' se face bine, e-adevărat ? Iac-aşa fuse şi cu Tom, băiatu sori-mi. S-a tăiat la mînă cu o coasă, a căzut peste ea pe cînd cosea fînul, şi Doamne iartă-mă ! a mers trei luni de zile legat, domnule. Să nu-ţi vină să crezi ! De-atunci mi-e şi groază să mai văd o coasă, zău aşa !

— E lesne de înţeles ! făcu oaspetele.

— Într-o vreme se temea că o să trebuie să-şi facă operaţie... Vai, tare frică i-a mai fost, domnule !

Deodată, omul rîse — un hohot care aducea a lătrat, un hohot pe care părea că vrea să-l înnăbuşe în gură, să-l înghită...

— Nu zău, îi era tare frică ?...

— Da, domnule. Şi, credeţi-mă, nu-i nimica de rîs aicea, cel puţin pentru ăi de l-au îngrijit, cum făcui şi eu, că soru-mea era, mă rog, ocupată toată vremea cu ăia mai mici... Toată ziua, domnule, îi tot făceam şi-i desfăceam bandajele. Aşa încît..., dacă pot să-mi îngădui să vă spun...

— Vrei să-mi aduci nişte chibrituri? o întrerupse brusc necunoscutul. Mi s-a stins pipa.

Luată prin surprindere, *mrs.* Hall tresări ca muşcată de şarpe. Era o grosolănie din partea străinului, după atîtea confesiuni cîte-i făcuse ea. Simţi o clipă că o îneacă furia, dar, amintindu-şi de cei doi galbeni primiţi, se stăpîni şi plecă să aducă chibriturile.

Luîndu-le din mîna ei, îi spuse scurt „mulţumesc", apoi îi întoarse spatele şi se apucă să privească pe fereastră. Era limpede că nu-i plăceau discuţiile despre operaţii şi bandaje. Aşa că, pînă la urmă, buna *mrs.* Hall „nu şi-a putut îngădui să-i spună..."

Era însă vădit că felul lui jignitor de a fi o întărîtase (Millie avea să simtă asta pe propria-i piele, în după-amiaza aceea).

Călătorul a rămas în camera de oaspeţi pînă pe la patru, fără să-i ofere inimoasei femei un cît de mic prilej de a mai pătrunde înăuntru. Cea mai mare parte din timp, totul părea cufundat într-o linişte desăvîrşită. Străinul fuma la lumina focului, sau poate moţăia. S-ar fi zis că se înfăşura în întunericul care se aduna în odaie din ce în ce mai dens.

Dacă însă ar fi tras cineva cu urechea, ar fi putut să-l audă mişcîndu-se. O dată sau de două ori a scormonit jăraticul şi s-a plimbat prin odaie, vreme de cîteva minute. Părea că vorbeşte de unul singur. Apoi fotoliul a scîrţîit sub greutatea lui.

II. PRIMELE IMPRESII ALE LUI *MR.* TEDDY HENFREY

Pe la vreo patru se întunecase de-a binelea. Tocmai cînd *mrs.* Hall își aduna curajul necesar ca să intre la mușteriul ei și să-l întrebe dacă dorește un ceai, sosi la han Teddy Henfrey, ceasornicarul.

— Pe legea mea, *mrs.* Hall, păcătoasă vreme pentru ăl de n-are încălțăminte zdravănă !

Într-adevăr, afară zăpada se așternea din belșug. Hangița aprobă din cap. În clipa aceea observă că ceasornicarul avea la el geanta cu scule.

— Ia stai, domnu Teddy, dacă tot ești aici, te-aș ruga să vezi ce-i cu ceasornicu ăl vechi din odaia de oaspeți. Merge bine și bate orele, de-l auzi prin toată casa, numa că minutarul nu vrea cu nici un chip să se miște de la ora șase.

Îl conduse spre odaia de oaspeți, bătu în ușă și intră.

Îl văzu pe străin înfundat în fotoliul din fața căminului. Părea că moțăie ; capul bandajat îi alunecase pe umăr. Odaia era luminată doar de reflexele roșiatice ale flăcărilor. Cu puțin înainte, *mrs.* Hall aprinsese lampa din sala hanului și era încă orbită din pricina luminii ; în fața ochilor îi jucau pete roșii, și totul în jur îi apărea învăluit în umbră, cu contururi nedeslușite. Totuși, o frîntură de secundă i se păru că omul din fața ei avea o gură enormă, căscată, o gură monstruoasă, care-i înghițea toată jumătatea de jos a feței. Fioroasă vedenie : capul bandajat în alb, cu ochelarii aceia lugubri, sub care se căsca o gaură neagră, imensă... În aceeași clipă, însă, străinul tresări, se îndreptă în fotoliu și-și duse

mîna la faţă. Hangiţa deschise larg uşa, pentru ca lumina să pătrundă în cameră. Acum putea să-l vadă mai bine: în locul şervetului, îşi aplicase fularul peste obraz. Totul fusese doar o nălucire.

Mrs. Hall începea să-şi revină din spaima prin care trecuse.

— Dacă nu vă supăraţi, domnule, omul ăsta vrea să vadă ce-i cu ceasul.

— Ha? Să vadă ce-i cu ceasul? îngăimă ciudatul călător, cu mîna la gură, privind buimăcit de jur împrejur; apoi, dezmeticindu-se de-a binelea, adăugă: Da, poftim.

Mrs. Hall ieşi să aducă o lampă. Străinul se ridică şi-şi întinse somnoros mădularele. Hangiţa se întoarse apoi cu lampa, iar *mr.*[1] Teddy Henfrey, intrînd în cameră, se găsi faţă în faţă cu acest straniu personaj înfăşurat în bandaje. După cum mărturisea singur mai tîrziu, „rămăsese cu gura căscată".

— Bună seara, i se adresă necunoscutul, privindu-l „ca pe un broscoi", după cum se exprima *mr.* Henfrey, pe care-l dăduseră gata ochelarii cei întunecaţi.

— S... sper că n... nu vă stingheresc... se bîlbîi *mr.* Henfrey.

— Cîtuşi de puţin, răspunse celălalt. Deşi, după cît am înţeles, urmă el, întorcîndu-se spre *mrs.* Hall, camera asta urmează să-mi aparţină mie, pentru propria mea folosinţă.

— Îmi spuneam, domnule, răspunse *mrs.* Hall, că poate şi dumneavoastră aţi prefera ca ceasornicul...

— Desigur, îi tăie străinul vorba, sigur că da, dar în general îmi place să nu fiu stingherit. Se rezemă de cămin şi-şi duse mîinile la spate. Şi pe urmă, adăugă el, cînd se va sfîrşi cu reparaţia

---

[1] Prescurtare de la *mister* (engl.), domnule.

ceasornicului, aş dori un ceai. Dar nu mai înainte de-a isprăvi dumnealui.

Mrs. Hall voia tocmai să iasă din cameră — de astă dată nu mai încercase să lege o conversaţie, pentru că nu i-ar fi convenit să fie repezită de faţă cu *mr.* Henfrey —, cînd călătorul o întrebă dacă a făcut ceva în chestiunea transportului bagajelor din Bramblehurst. Femeia îi răspunse că a vorbit cu poştaşul şi că le-ar putea aduce un cărăuş a doua zi.

— Eşti convinsă că n-ar fi posibil să le capeţi mai curînd ? insistă el.

Cu o răceală tăioasă în glas, *mrs.* Hall declară că este convinsă de acest lucru.

— Aş dori să-ţi aduc la cunoştinţă că mă ocup cu cercetări ştiinţifice, îi explică străinul. Nu ţi-am spus asta de la început, pentru că eram prea îngheţat şi obosit.

— Adevărat, domnule ? exclamă *mrs.* Hall, adînc impresionată.

— Mai trebuie să-ţi spun că bagajul meu conţine diferite aparate şi instrumente...

— Lucruri foarte de folos, domnule, pricep.

— ...şi că, bineînţeles, sînt nerăbdător să-mi continui cercetările...

— Desigur, domnule.

— Motivul care m-a adus la Iping... — urmă el, căutîndu-şi cuvintele, a fost... dorinţa de singurătate. Nu vreau să mă tulbure nimeni în munca mea. Şi pentru că veni vorba de munca mea, ţin să-ţi mai spun că am suferit un accident...

„Am ştiut eu !" se bucură *mrs.* Hall în sinea ei.

— ...Aşa că trebuie să duc o viaţă mai retrasă. Uneori vederea mi-e atît de slăbită şi mă dor ochii atît de rău, încît simt nevoia să mă încui în odaie

şi să stau ceasuri întregi pe întuneric. Asta nu întotdeauna, numai din cînd în cînd. Şi nu acum, bineînţeles. Cînd am asemenea momente, cel mai mic zgomot, de pildă dacă-mi intră o persoană străină în cameră, înseamnă pentru mine o tortură... E necesar ca lucrul acesta să fie limpede pentru dumneata.

— Desigur, domnule, răspunse *mrs*. Hall. Şi dacă pot să-mi îngădui să vă întreb...

— Cred că asta e tot ce-am avut de discutat, încheie străinul, cu tonul acela calm şi hotărît pe care-l folosea ori de cîte ori găsea de cuviinţă.

Hangiţa îşi amînă întrebarea şi compasiunea pentru un alt prilej.

După ce femeia ieşi din cameră, oaspetele rămase în picioare, în faţa focului, privind cum *mr*. Henfrey repara ceasul. Meşteşugarul lucra cu lampa alături. Razele de lumină cernute de abajurul verde cădeau pe mîinile lui şi pe cadran, lăsînd restul încăperii în penumbră. Cînd îşi ridică privirea, în faţa ochilor îi jucau scîntei multicolore. Curios din fire, se apucă să demonteze întregul mecanism al ceasornicului — treabă cu totul inutilă —, doar-doar să mai zăbovească pe acolo şi poate, cine ştie, să înnoade o convorbire cu ciudatul muşteriu. Dar străinul păstra o tăcere desăvîrşită. Era atît de tăcut, încît *mr*. Henfrey simţea că-i calcă pe nervi. La un moment dat i se păru că e singur în cameră şi ridică privirile încercînd să străpungă perdeaua de pete verzui care i se aşternuse peste ochi... dar acolo, învăluit în întunericul cenuşiu, pîndea capul bandajat, cu lentilele acelea enorme, întunecate, care-l priveau fix... Ingheţat de frică, Henfrey rămase vreme de un minut cu ochii pironiţi asupra chipului din umbră. Apoi îşi plecă din nou privirea peste ceasornicul desfăcut. Tare neplăcută situaţie! Ar fi trebuit să

vorbească ceva. Ce-ar fi să-i comunice că vremea-i prea friguroasă pentru data la care se aflau ?

Își înălță capul, ca și cum ar fi vrut să prindă curaj în vederea acestei introduceri.

— Vremea... începu el.

— De ce nu isprăvești și nu pleci odată ? izbucni arătarea aceea țeapănă, în al cărei glas clocotea o furie cu greu înnăbușită. N-ai altceva de făcut decît să fixezi minutarul pe axa lui. Ceea ce faci dumneata e curată înșelătorie !

— Indată, îndată, domnule, într-un minut sînt gata. L-am examinat.

Și *mr.* Henfrey și-a terminat treaba și a plecat. Dar a plecat plin de indignare. „Ei, fir-ar să fie ! protestă el în gînd, luptîndu-se cu nămeții, un om trebuie să mai demonteze din cînd în cînd un ceasornic, nu-i așa ?" Și apoi : „Ce adică, n-are voie omul să se uite la tine ? Urîtule !" Și iarăși : „Se vede treaba că nu. Urmărit de poliție dac-ai fi, și tot nu te-ai bandaja și înfofoli mai tare !"

În colț, la Gleeson, îl zări în trăsura lui pe *mr.* Hall, care devenise de curînd soțul stăpînei „Poștalionului cu cai". Oricînd era nevoie, *mr.* Hall făcea transporturi cu trăsura din Iping spre Sidderbridge Junction ; de acolo se întorcea el acum. Și, judecînd după felul cum mîna caii, era limpede că făcuse „un mic popas" la Sidderbridge.

— Bună, Teddy ! strigă el, trecînd înainte.

— Te așteaptă acasă o sperietoare ! îl preveni Henfrey.

Pornit pe taifas, Hall frînă caii.

— Ce tot îndrugi acolo ?

— Un mușteriu foarte suspect, care a tras la „Poștalionul cu cai", îl lămuri. Pe cinstea mea ! Și se porni să-i schițeze lui Hall un portret foarte viu al fiorosului musafir de la han. Asta cam miroase

a deghizare, hai, ce zici? Eu, unu, n-aş primi în casa mea pe cineva pînă nu l-aş vedea la mutră, insinuă Henfrey. Dar femeile sînt aşa de încrezătoare cînd e vorba de străini!... S-a băgat într-o odaie de-a ta şi nu şi-a zis nici măcar numele, îţi place?

— Nu mai spune! se minună Hall, care era cam greoi la minte.

— Da, da! A închiriat odaia cu săptămîna. Orice-o fi, mai devreme de-o săptămînă nu poţi să-i faci vînt. Şi are o grămadă de bagaje, care-i sosesc mîine, aşa zice el. Vezi numai să n-aibă lăzi umplute cu pietre!

Şi-i povesti cum fusese escrocată mătuşa lui din Hastings de către un străin, care venise cu nişte valize goale. Într-un cuvînt, îi strecură bietului om în suflet sămînţa îndoielii.

— Dă-i drumu, bătrîno! îşi îndemnă Hall iapa. Am să văd eu cum stau lucrurile.

Cu inima uşurată, *mr.* Henfrey o porni mai departe.

Dar *mr.* Hall n-a mai apucat „să vadă cum stau lucrurile". N-a pus bine piciorul în prag, că l-a şi luat în primire nevastă-sa: de ce, mă rog, întîrziase atîta la Sidderbridge? Şi, la întrebările lui timide, hangiţa i-a răspuns acru de tot, fără să-i spună ce dorea el să ştie. Dar sămînţa îndoielii aruncate de *mr.* Henfrey încolţi în mintea lui *mr.* Hall, în ciuda bruftuielilor primite.

— Voi, femeile, nu le ştiţi chiar pe toate, declară el sentenţios.

Era hotărît să afle cît mai multe despre originalul oaspete, şi asta cît mai curînd cu putinţă. Şi, cînd călătorul se duse la culcare, adică pe la nouă şi jumătate, *mr.* Hall intră foarte îmbufnat în camera de oaspeţi, examină cu multă atenţie mobila neves-

ti-si, ca să arate că el, şi nu străinul, era stăpîn acolo şi, cu o umbră de dispreţ, cercetă un petic de hîrtie mîzgălit cu cîteva calcule, pe care-l lăsase străinul. Înainte de-a merge la culcare, o povăţui pe soţia dumisale ca a două zi să examineze cu multă atenţie bagajele muşteriului.

— Vezi-ţi tu de treaba ta, Hall, îl repezi hangiţa, că de-a mea am eu singură grijă.

Simţea cu atît mai mult nevoia să-şi verse focul pe consortul ei, cu cît îşi dădea seama că străinul acesta era, fără îndoială, un soi cu totul aparte şi cu cît se simţea şi ea cuprinsă de nelinişte. Se deşteptă în toiul nopţii, din pricina unui coşmar: vedea nişte capete mari, albe, ca nişte napi, cu ochi întunecaţi, care se căscau la ea... şi capetele astea atîrnau de nişte gîturi nesfîrşit de lungi, care se întindeau după ea... *Mrs.* Hall era însă o femeie cu capul pe umeri: îşi înfrînse spaima, se întoarse pe partea cealaltă şi adormi la loc.

III. CELE O MIE ŞI UNA DE STICLE

Cam aşa s-au petrecut lucrurile în ziua aceea de 9 februarie, pe la începutul dezgheţului de primăvară, cînd acest personaj neobişnuit a aterizat din infinit tocmai în satul Iping. A doua zi, pe un noroi cumplit, îi sosiră şi bagajele. Putem spune că erau nişte bagaje care-ţi atrăgeau de îndată luarea-aminte. Mai întîi, două geamantane, aşa cum sînt geamantanele oricărui cetăţean obişnuit; pe urmă, însă, venea şi o ladă cu cărţi, nişte cărţi mari, groase, dintre care unele scrise de mînă, cu o caligrafie greu de des-

cifrat, şi, în sfîrşit, o mulţime de coşuri, cutii şi lădiţe, care conţineau nişte obiecte împachetate în paie. „Sticle", îşi dădu cu părerea bărbatul hangiţei, scormonind printre paie, plin de curiozitate.

Încotoşmănat cu pălărie, palton, mănuşi şi şal la gît, ciudatul călător apăru deodată în uşă, nerăbdător să-şi vadă bagajele, pe care i le adusese *mr.* Fearenside cu căruţa. Tot pregătindu-se să ajute la cărat, Hall se cam întinsese la vorbă. Străinul ieşi în capul scării, fără să observe cîinele lui Fearenside, care adulmeca picioarele lui *mr.* Hall cu un aer *dilettante* [1].

— Haideţi odată cu lăzile alea! strigă el. Am aşteptat destul!

Coborî treptele şi se îndreptă spre spatele căruţei, vrînd pesemne să ia un coş mai mic. Şi atunci...

Din clipa în care îl zărise, cîinele lui Fearenside îşi zbîrlise părul şi începuse să urle ca turbat. Cînd necunoscutul coborî în goană treptele, cîinele făcu un salt şi se repezi să-l apuce de mînă.

— Hop! strigă Hall, sărind înapoi (nu prea strălucea de bravură cînd avea de-a face cu cîinii).

— Culcat! zbieră Fearenside, apucînd biciul.

Colţii cîinelui au slobozit iute mîna înmănuşată. O lovitură, şi cîinele a sărit în lături, pentru ca o clipă mai tîrziu să pună stăpînire pe piciorul străinului. S-a auzit cum pîrîie stofa pantalonului. În momentul acela, însă, cîinele a simţit şfichiuirea biciului lui Fearenside şi s-a retras sub căruţă, chelălăind descurajat. Totul se petrecuse cu iuţeala fulgerului. Nimeni nu scotea o vorbă limpede, toată lumea ţipa. Străinul se uită la mănuşa sfîşiată şi la pantalonul rupt, făcu un gest ca şi cum s-ar fi aplecat să-şi examineze piciorul, se răsuci pe călcîie, urcă

[1] Plin de încîntare (it.).

treptele în fugă şi intră în han. Paşii săi răsunară de-a lungul coridorului, apoi pe treptele fără covor, care duceau spre odaia lui.

— Sălbăticiune ce eşti! răcni Fearenside, dîndu-se jos din căruţă cu biciul în mînă. Cîinele îl privea cu nevinovăţie printre spiţele roţii. Fă-te-ncoa! ţipă căruţaşul. că de nu...

Mr. Hall rămăsese cu gura căscată... „L-a muşcat!“, trase el concluzia... „Mă duc, mai bine, să văd ce face.“

În coridor o întîlni pe nevastă-sa.

— Javra căruţaşului l-a muşcat, o lămuri el.

Se duse de-a dreptul sus şi, găsind întredeschisă uşa odăii, o împinse şi dădu să intre, fără nici un ceremonial (un om săritor din fire n-are nevoie de formalităţi).

Storul fusese coborît, şi odaia era cufundată în umbră. O clipă, Hall avu în faţa ochilor o privelişte tare ciudată: ceva care semăna cu un braţ ciung se mişca în direcţia lui, iar pe un fond alb, cam la înălţimea capului, apăreau trei pete imense, fără formă precisă. În aceeaşi clipă, însă, o lovitură zdravănă în piept îl azvîrli afară, uşa îi fu trîntită în nas, iar cheia se răsuci în broască. Totul se petrecuse cu atîta iuţeală, încît omul nostru nu avusese vreme să privească mai cu luare-aminte. Doar unduirea unor forme nedesluşite, un brînci, o izbitură, atît. Acum stătea în micul coridor întunecos şi-şi spărgea capul să-nţeleagă ce putea să însemne arătarea aceea bizară.

După cîteva minute se urni de acolo şi ieşi în uşa hanului.

Între timp, în faţa „Poştalionului cu cai“ se şi adunase o mică gloată. Se aflau acolo *mr.* Fearenside, care reluase toată povestea de la capăt, *mrs.* Hall, care pretindea că javra lui n-are nici un drept

să-i muşte pe clienţii ei, Huxter, negustorul de peste drum, care-i dădea zor cu întrebările, şi Sandy Wadgers, fierarul, care-şi dădea silinţa să împartă dreptate ; pe lîngă aceste persoane, se mai strînseseră cîteva femei şi o droaie de copii, care pălăvrăgeau :

— Nu m-ar muşca el pe mine, n-ai grijă !

— Cîini de soiul ăsta n-ar trebui ţinuţi !

— Da' de ce l-o fi muşcat ?

Şi aşa mai departe.

Privindu-i şi ascultîndu-i de pe treptele hanului, *mrs.* Hall se gîndea că nu era cu putinţă să fi văzut el aievea arătarea aceea sinistră. De altfel, vocabularul lui era prea limitat ca să-i permită să-şi comunice impresiile.

— Zice că n-are nevoie de ajutor, răspunse el la întrebarea nevestei-si. Mai bine să-i cărăm bagajul înăuntru.

— Ar fi trebuit să-şi dezinfecteze rana la moment, interveni domnul Huxter. Mai ales dacă i s-a umflat...

— Eu i-aş împuşca pe toţi, asta aş face cu cîinii ăştia, se pronunţă o cucoană din grup.

Deodată, cîinele prinse iarăşi să urle.

— Hai, daţi-i drumul odată, răsună din uşă un glas iritat : era străinul, la fel de înfofolit, cu gulerul ridicat şi cu marginea pălăriei lăsată în jos. Cu cît o să-mi aduceţi mai repede calabalîcul ăsta, cu atît am să fiu mai încîntat.

Deţinem de la un martor anonim declaraţia că străinul îşi schimbase pantalonii şi mănuşile.

— Sînteţi rănit, domnule ? se interesă Fearenside. Îmi pare grozav de rău, cîinele...

— Nu sînt de loc rănit. Nici măcar zgîriat. Daţi-i mai iute cu coşurile astea !

Apoi înjură în şoaptă, după cum ne afirmă *mr.* Hall.

Îndată ce, conform indicațiilor sale, primul coş a fost cărat în camera de oaspeți, ciudatul călător s-a repezit asupra lui ca un apucat şi a început să despacheteze, împrăştiind paiele pe jos cu o totală nepăsare față de covorul doamnei Hall. Din ladă ieşeau la iveală o sumedenie de sticle: borcane pîntecoase conținînd diverse pulberi, sticluțe pline cu tot felul de lichide colorate sau incolore, sticle albastre pe care scria „otravă", baloane cu gît lung, butelii mari, verzi şi albe, flacoane cu dop de sticlă şi cu etichete încrustate, sticle cu dop din plută fină, flaconaşe picătoare, sticle astupate cu capsule de lemn, sticle de vin, sticle de untdelemn... străinul le înşira pe dulap, pe cămin, pe masa de lîngă fereastră, pe jos, pe raftul de cărți, pretutindeni. Farmacia din Bramblehurst nu se putea lăuda nici cu jumătate din sticlăria expusă acolo. Era un spectacol cît se poate de interesant. Coş după coş se uşura de încărcătura lui, pînă ce toate fură golite. Masa din mijlocul odăii dispăruse sub un morman de paie. Afară de sticle, singurele obiecte care s-au mai ivit din coşuri au fost o serie de eprubete şi o balanță împachetată cu grijă. Şi, culmea!, de îndată ce-a isprăvit cu despachetatul, străinul s-a dus la fereastră şi s-a apucat să lucreze, fără să se sinchisească de muntele de paie, de focul care se stinsese, de lada cu cărți rămasă afară sau de restul bagajului, care fusese cărat sus.

Cînd *mrs.* Hall i-a adus prînzul în odaie, necunoscutul era atît de adîncit în munca lui — turna nişte picături într-o eprubetă —, încît nici n-a auzit-o intrînd. Abia cînd dumneaei — de bună seamă înfuriată de halul în care arăta duşumeaua — a dat la o parte claia de paie şi a trîntit aproape ostentativ tava pe masă, străinul a întors capul — nu mai mult de o clipă. Hangița a avut totuşi timpul să observe că-şi scosese ochelarii, care se găseau lîngă el, pe

masă ; ciudat lucru, orbitele ochilor lui păreau nespus de adînci. Omul îşi puse ochelarii, se ridică şi se întoarse cu faţa spre ea. *Mrs.* Hall se pregătea tocmai să se plîngă de paiele de pe jos, dar el i-o luă înainte.

— Aş dori să nu mai intri niciodată în cameră fără să baţi la uşă, o repezi el, cu tonul acela de exasperare fără margini, care părea să-l caracterizeze.

— Am bătut, da' se vede că...

— Poate că ai bătut. Dar în cercetările mele, în cercetările mele atît de urgente şi de necesare, cea mai mică tulburare, scîrţîitul unei uşi... Vreau să te rog...

— Desigur, domnule. Ştiţi ceva ? Dacă vă trebuie atîta linişte, puteţi să încuiaţi uşa, orişicînd vreţi.

— E o idee foarte bună.

— Dar paiele astea, domnule... Pot să-mi îngădui să observ...

— Nu. Dacă te supără paiele, trece-mi-le la socoteală.

Şi mai bombăni ceva, care aducea foarte mult a înjurătură.

Arăta atît de fioros, aşa cum stătea acolo, cuprins de mînie — gata-gata să izbucnească —, cu sticla într-o mînă, şi eprubeta în cealaltă, încît *mrs.* Hall simţi că iar o apucă spaimele. Dar nu se lăsa ea cu una, cu două.

— În cazul acesta, domnule, aş vrea să ştiu cît socotiţi că face...

— Un şiling. Pune un şiling. Cred că atîta ajunge, nu ?

— Fie şi aşa, încuviinţă *mrs.* Hall, aşternînd faţa de masă. Dacă vă face plăcere, desigur...

Musafirul îi întoarse spatele şi se aşeză, oferindu-şi privirii doar gulerul ridicat al paltonului.

Conform mărturiei hangiţei, străinul a lucrat toată după-amiaza aceea cu uşa încuiată şi — cea mai mare parte din timp — în linişte deplină. Doar o singură dată a răsunat o lovitură puternică, urmată de un zăngănit de sticle sparte, de parcă cineva ar fi izbit în masă ; s-au auzit apoi zgomot de cioburi, aruncate cu furie pe jos, şi un pas nervos străbătînd camera în lung şi-n lat. Temîndu-se să nu se fi întîmplat ceva, *mrs*. Hall veni fuga sus şi-şi lipi urechea de uşă, fără să facă cel mai mic zgomot.

— Nu mai pot continua, bodogănea străinul, ca ieşit din minţi, nu mai pot merge înainte ! Trei sute de mii, patru sute de mii ! Imensitatea asta fără de sfîrşit ! M-am înşelat ! Poate să dureze toată viaţa !... Răbdare ! Răbdare, da, sigur !... Eşti nebun ! Nebunule !

În clipa aceea, însă, tropăitul unor bocanci potcoviţi, care călcău greoi pardoseala de cărămidă din local, o smulse pe *mrs*. Hall de la postul ei. Vrînd-nevrînd, fu nevoită să renunţe la audierea monologului. Cînd se întoarse, odaia era din nou cufundată în linişte ; nu se auzeau decît scîrţîitul uşor al scaunului şi, din cînd în cînd, clinchetul vreunei sticle. Furtuna se potolise ; cercetătorul îşi reluase lucrul. Cînd i-a adus ceaiul, *mrs*. Hall a zărit sub oglinda concavă din colţul odăii nişte cioburi şi o pată aurie, care fusese ştearsă de mîntuială. Imediat i-a atras atenţia asupra acestor stricăciuni.

— Trece-mi-le la socoteală, i-a tăiat el vorba. Pentru Dumnezeu, nu mă scoate din sărite ! Dacă-ţi fac vreo pagubă, trece-mi-o la socoteală, şi gata !

Fără să se întoarcă, străinul continua să bifeze o listă în caietul pe care-l avea în faţă.

. . . .

— Am să-ţi spun una bună ! şopti Fearenside, pe un ton misterios.

Se găseau în mica berărie din Iping Hanger.

— Ei, hai, zi odată! îl zori Teddy Henfrey.

— Tipu ăsta de care vorbeşti, adică ăl de-l muşcă potaia mea, ei bine, e negru! Cel puţin aşa-i pe picioare. Văzui prin ruptura de la pantaloni. Te aşteptai să dai de culoarea aia roză a pielii, nu? Ei bine, nu s-a văzut nimic! Numa negreală. Ascultă ce-ţi zic eu, e negru ca pălăria mea!

— Nemaiauzit! se minună Henfrey. Oricum, e un caz curios. Cum se face atunci că are un nas roşu, de parc-ar fi vopsit?

— Mă rog, admise Fearenside. Ştiu asta. Da' uite, am să-ţi zic ce cred eu. Omu ăsta e bălţat, Teddy! Ici negru, colo alb, e numa pete! Şi de-aia se ruşinează. Pesemne că-i un soi corcit. Că ştii ce se întîmplă la d-alde ăştia? Cîteodată culorile, în loc să se amestece între ele, ies pestriţe. Am mai auzit eu dintr-astea. Aşa e şi la cai, toată lumea ştie...

IV. *MR.* CUSS ÎI PUNE STRĂINULUI CÎTEVA ÎNTREBĂRI

Am înfăţişat, cu oarecare lux de amănunte, împrejurările în care sosise necunoscutul la Iping, pentru ca cititorul să poată înţelege impresia extraordinară pe care o stîrnise apariţia lui. Însă, afară de două întîmplări ciudate, nu s-a petrecut mare lucru în timpul şederii lui la „Poştalionul cu cai", pînă în ziua de pomină a serbării clubului. Au mai avut loc o serie de ciocniri cu *mrs.* Hall, în chestiuni de disciplină domestică, dar de fiecare dată — pînă

către sfîrşitul lui aprilie, cînd s-au ivit primele simptome de sărăcie — morocănosul locatar îi închidea gura prin simpla mijlocire a unui supliment de plată. *Mr.* Hall nu-l prea avea la inimă pe străin şi, ori de cîte ori îndrăznea, îşi exprima părerea că ar fi mult mai înţelept să i se facă vînt ; nu-şi manifesta însă antipatia prea făţiş, ci şi-o reţinea în mod demn şi-l evita pe musafir atît cît îi era posibil.

— Aşteaptă pînă la vară, îl povăţuia *mrs.* Hall, pînă încep să vină artiştii. După aia om vedea noi ! O fi el cam mofturos, nu zic ba, da' banii rămîn bani, orice-ai vrea tu să zici !

Singuraticul muşteriu nu se ducea la biserică şi nu făcea nici o deosebire între duminici şi zilele obişnuite (nici măcar nu-şi schimba costumul !). „Lucrează cu toane", aşa gîndea *mrs.* Hall. Uneori se scula devreme şi muncea fără răgaz. Alteori, însă, se trezea tîrziu, se plimba ore întregi în lung şi-n lat prin odaie, frămîntîndu-se fără încetare, apoi se apuca să fumeze sau adormea în fotoliul de lîngă sobă. Nu avea nici un fel de legătură cu lumea din afară. Felul lui de-a se purta continua să fie inegal ; comportarea lui era veşnic aceea a unui om întărîtat la culme de cineva ; în vreo două rînduri îl auziră trîntind, rupînd, izbind sau sfărîmîndu-şi lucrurile, în prada unor accese de furie turbată. Obiceiul de-a vorbi de unul singur, cu voce joasă, punea din ce în ce mai mult stăpînire pe el. Dar, cu toate că asculta cu conştiinciozitate la uşă, *mrs.* Hall nu izbutea să pună cap la cap cele auzite.

Peste zi, străinul ieşea foarte rar din casă, dar pe la asfinţit obişnuia să se plimbe, înfofolit din cap pînă-n picioare, ca un balot, fără să-i pese dacă afară era cald sau rece ; alegea totdeauna cărările cele mai singuratice şi mai umbrite. Ochelarii lui, cît roata, şi

sinistra-i faţă bandajată, care se iveau de sub marginea lată cît o streaşină a pălăriei, răsăreau uneori pe neaşteptate din întuneric, băgîndu-l în sperieţi pe vreun muncitor care se întîmpla să treacă pe acolo în drum spre casă. Într-o seară, pe la nouă şi jumătate, Teddy Henfrey, ieşind cam pe trei cărări de la „Mantia purpurie", s-a speriat grozav — mai mare ruşinea ! — la vederea unui cap alb ca o tigvă de mort (străinul umbla cu pălăria în mînă), care s-a ivit în lumina ce ţîşnea pe uşa hanului. Copiii care-l zăreau pe-nserat visau noaptea căpcăuni... şi nu s-ar fi putut spune care pe care se puteau suferi mai puţin ! În orice caz, cele două părţi manifestau o vie antipatie reciprocă.

Era firesc ca o persoană cu înfăţişare şi comportări atît de ieşite din comun să constituie principalul subiect de conversaţie într-un sat ca Iping. Părerile asupra preocupărilor lui erau împărţite. *Mrs.* Hall se arăta cît se poate de susceptibilă în privinţa muşteriului ei. Cînd era întrebată, explica pe îndelete că dumnealui este un „cercetător ştiinţific" (rostea cu gingăşie fiecare silabă, ca şi cum s-ar fi temut să nu-i scape vreuna). Dacă interlocutorul dorea să afle ce-i aia un „cercetător ştiinţific", hangiţa răspundea cu un aer de superioritate că orice om cu carte trebuie să ştie măcar atîta lucru, şi-i destăinuia apoi că „domnul descoperă lucruri". Oaspetele ei, adăuga *mrs.* Hall, avusese un accident, care îi desfigurase vremelnic faţa şi mîinile şi, fiind o natură foarte sensibilă, nu putea suferi ca lumea să bage de seamă infirmitatea lui.

Dar, fără ştirea ei, circula şi altă versiune : străinul ar fi un criminal, care s-a înfofolit în halul ăsta ca să scape de justiţie, înşelînd ochiul poliţiei. Ideea răsărise în mintea lui *mr.* Teddy Henfrey. Dar nimeni n-auzise ca de pe la mijlocul sau sfîrşitul lui februa-

rie încoace să se fi petrecut vreo crimă mai serioasă. Filtrată prin imaginaţia lui *mr*. Gould, suplinitorul de la Şcoala Naţională, teoria „crimei“ a îmbrăcat o altă formă, şi anume, că străinul ar fi fost un anarhist deghizat, care fabrica bombe explozive ; zelosul învăţător a luat chiar hotărîrea să-l urmărească pe ascuns, atît cît îi îngăduia timpul liber. E drept că cel mai adesea urmărirea se mărginea la privirea scrutătoare pe care *mr*. Gould i-o arunca străinului, ori de cîte ori îl întîlnea, şi la o serie de întrebări de ordin general, adresate unor oameni care nici nu-l văzuseră vreodată. Pînă la urmă, *mr*. Gould n-a descoperit nimic.

Un alt curent de opinie era cel lansat de *mr*. Fearenside. Căruţaşul avea cîţiva adepţi, care fie că admiteau ca atare teoria culorilor pestriţe, fie că-i introduceau diverse modificări. Aşa, de pildă, Silas Durgan fusese auzit declarînd că „dacă s-ar arăta la panoramă, ăsta ar face bănet în două ceasuri !“. Şi, pentru că era şi puţin teolog, *mr*. Durgan îl asemuia pe străin cu „omul cu un singur talant“, din *Biblie*. Alţii adoptaseră un punct de vedere care soluţiona toate problemele : îl considerau pe misteriosul personaj drept un nebun inofensiv. Această versiune avea avantajul că lămurea dintr-o dată toate semnele de întrebare. În afara acestor grupuri cu opinii bine definite, se mai găseau şi cîte unii cu păreri mai schimbătoare sau alţii care amestecau mai multe versiuni la un loc. Locuitorii din Sussex nu prea erau superstiţioşi ; abia după întîmplările de la începutul lui aprilie prinse pentru prima oară să umble prin sat zvonul că ar fi ceva necurat la mijloc. Chiar şi atunci însă, numai femeile plecau urechea la asemenea şoapte... Oricum, indiferent de ceea ce gîndeau despre obiectul atenţiei lor, toţi locuitorii din Iping cădeau de acord într-o singură privinţă : antipatia pe

care o nutreau faţă de el. Nervozitatea lui, pe care mintea unui intelectual de la oraş ar fi înţeles-o cu uşurinţă, îi uluia pe aceşti paşnici cetăţeni din Sussex. Gesturile lui de furie, pe care le surprindeau din cînd în cînd, pasul repezit cu care trecea seara pe lîngă ei, căutînd ungherele cele mai retrase, exploziile de nefirească mînie cu care respingea orice manifestare de curiozitate din partea lor, gustul lui pentru întuneric, care-l făcea să încuie uşile, să tragă storurile, să stingă lumînările şi lămpile — cine ar fi putut să aprobe astfel de purtări? Cînd îl întîlneau prin sat, se fereau din drumul lui; după ce trecea, tinerii şugubeţi îşi ridicau gulerele paltoanelor, îşi pleoşteau marginile pălăriilor şi se luau după el, maimuţărindu-i purtarea stranie. Era pe atunci la modă un cîntec popular, care se chema *Căpcăunul*. La concertul dat în sala de festivităţi a şcolii — cu scopul strîngerii de fonduri pentru înzestrarea bisericii cu lămpi —, *miss* Satchell a cîntat *Căpcăunul*... şi de-atunci, era de-ajuns să se adune doi-trei săteni la un loc, ca, de îndată ce se ivea străinul, să se audă cîte-o frîntură din cîntecul cu pricina, fredonată cu un semiton mai sus, sau mai jos. Copiii pe care-i apuca seara pe uliţă strigau după el „Căpcăunule“ !, şi o ştergeau la iuţeală, fudulindu-se cu bravura lor, dar cu inima cît un purice.

Pe Cuss, felcerul satului, îl rodea curiozitatea. Bandajele acelea îi aţîţau interesul profesional; cele o mie şi una de sticle, de care auzise, îi stîrneau invidia. În tot cursul lunilor aprilie şi mai a pîndit un prilej de-a intra în vorbă cu străinul. În cele din urmă, pe la Rusalii, simţind că nu mai poate rezista, şi-a găsit drept pretext o listă de subscripţie pentru angajarea unei infirmiere comunale. Dar nu mică i-a fost mirarea cînd a aflat că *mrs*. Hall nici nu ştia cum îl cheamă pe muşteriul ei.

— Mi-a zis el un nume, făcu încurcată *mrs.* Hall (declarație care de altfel era cu totul inexactă), dar nu l-am auzit bine.

Se gîndea și ea că-i o dovadă de prostie să nu știe numele cuiva cu care stă sub același acoperămînt.

Cuss ciocăni în ușa camerei de oaspeți și intră. Dinăuntru se auzi o înjurătură strașnică.

— Vă rog să mă scuzați că vă tulbur... a început felcerul.

Dar în clipa aceea ușa s-a închis, așa că *mrs.* Hall n-a mai putut prinde restul conversației.

Timp de vreo zece minute nu s-au auzit decît un murmur de voci... apoi un strigăt de uimire, tropăit de picioare, zgomotul unui scaun răsturnat, un hohot de rîs ca un lătrat, pași iuți care se îndreptau spre ușă... și în cele din urmă apăru Cuss, alb la față, aruncînd peste umăr niște priviri îngrozite. Lăsă ușa deschisă în urma lui, fără măcar să se uite la hangiță, străbătu coridorul în fuga mare, coborî treptele și dispăru. *Mrs.* Hall stătea în dosul tejghelei, cu ochii țintă la ușa deschisă a camerei de oaspeți. Îl auzi pe străin cum rîde încetișor și cum umblă prin odaie. De unde stătea ea, nu putea să-i vadă fața. Deodată, ușa camerei fu trîntită cu putere, și liniștea se așternu din nou.

Cuss alergase glonț la *mr.* Brunting, vicarul.

— Arăt eu a nebun? izbucni felcerul, de cum pătrunse în cămăruța ponosită a sfinției-sale. Am eu aerul cuiva care nu-i în toate mințile?

— Ce s-a întîmplat? întrebă *mr.* Bunting, așezînd un amonit peste foile volante, pe care-și scria viitoarea predică.

— Omul acela de la han...

— Ei bine?

— Dă-mi ceva de băut, gîfîi Cuss, lăsîndu-se să cadă pe un scaun. După ce-și potoli nervii cu un pa-

har de vin ieftin — singura băutură pe care o avea bunul popă la îndemînă — îi povesti despre întrevederea pe care o avusese cu puţin înainte. Intru în odaie, începu el, şi-i cer să subscrie la fondu ăla pentru infirmieră. Cum am intrat eu, şi-a vîrît mîinile în buzunare şi s-a trîntit în scîrbă pe un scaun. Cînd i-am zis despre ce-i vorba, ce crezi c-a făcut ? S-a smiorcăit. Zic eu p-ormă : Am auzit că vă interesaţi de ştiinţă... La care el : „Da, da“, şi iarăşi a tras pe nas ! Şi uite-aşa se tot smiorcăia într-una ! Pesemne c-a prins un guturai număru unu. Nici nu-i de mirare, dacă umblă toată ziua înfofolit ! Ei, şi m-apuc eu să-i vorbesc de infirmieră, da-n vremea asta trag cu coada ochiului pîn toate părţile, să văd şi eu ce minune era p-acolo... Sticle — chimicale cu grămada ! Balanţă, eprubete în stative, şi un miros — ca de ghiocei. Îl întreb dacă-i dispus să dea şi el ceva. „Am să mă gîndesc“, face el. După aia l-am întrebat fără-nconjur dacă se ocupă cu vreo cercetare. „Da“, zice el. O cercetare de lungă durată ? Atunci au cam intrat dracii-ntr-nsul : „O să dureze al naibii de mult“, îmi zice el şi, la vorbele astea, ca să zic aşa, i-a sărit muştarul. Zău ? fac eu. Atunci se apucă să-mi înşire tot necazul lui. Stătuse toată vremea ca pe jăratic, şi întrebarea mea parcă i-a turnat gaz pe foc. Nu ştiu ce mi-a zis el de un fel de reţetă, cică o reţetă foarte importantă, da' n-a vrut să-mi spună la cei folosea. Era ceva medical ? întreb eu. „Dracu să te ia ! sare el. Ce tot urmăreşti să scoţi de la mine ?!“

Mi-am cerut scuze. La care el iar s-a smiorcăit şi a tuşit. După aia mi-a povestit mai departe. Zicea că a citit reţeta. Care reţetă conţinea vreo cinci ingrediente. Şi după aia a pus-o jos şi a întors capul. „Vine, zice el, un curent de la fereastră şi suflă hîrtia. Un fîlfîit, un foşnet (ştii, dumnealui lucrează

într-o cameră cu căminul deschis), şi gata ! Vîntul a dus-o peste flăcările din cămin şi a ridicat-o în sus pe horn.“ El s-a repezit după reţetă tocmai cînd hîrtia urca pe horn. Aşa ! Ei, cînd a ajuns aicea cu povestea, a vrut, mă rog, să-mi arate cum s-a întîmplat... şi a-ntins braţul.

— Ei şi ?

— N-avea mînă. Numai mîneca goală. „Maică, Doamne ! zic eu în mine, asta înseamnă schilodire, nu glumă ! Se vede că poartă o proteză, aşa mi-am dat eu cu ideea, şi şi-a scos-o...“ Da' după aia stau eu şi mă gîndesc bine : „Mă, e ceva ciudat în treaba asta. Cum dracu de poa' să ţie mîneca în sus — o mînecă umflată, domnule ! —, dacă n-are nimic în ea ?“ Pentru că, îţi spun, nu era nimic în ea ! Nimic pînă la încheietura cotului. Am putut să mă uit prin deschizătura manşetei pînă sus la cot ! Încă ceva : mîneca avea o gaură, şi prin gaura aia zăream o licărire de lumină ! „Dumnezeule mare !“ am gemut eu. Atuncea omul s-a oprit din vorbă. S-a uitat la mine cu nişte ochi de te băgau în boale, şi după aia s-a uitat la mînecă.

— Ei bine ?

— Asta-i tot. N-a zis nici o vorbă, s-a uitat la mine ţintă şi şi-a vîrît iute mîneca la loc în buzunar. „Tocmai îţi spuneam, a zis el mai departe, că hîrtia luase foc, nu-i aşa ?“ Şi iarăşi a tuşit... Cum dracu de poţi să mişti în felul ăsta o mînecă goală ? l-am întrebat eu. „O mînecă goală ?“ Da, o mînecă goală. „O mînecă goală, ai zis ? Ai văzut că-i goală ?“

Se ridicase în picioare. M-am sculat şi eu. A venit încetişor spre mine. Vreo trei paşi a făcut. Acum eram foarte aproape unul de altul. Sforăia, de te băga-n sperieţi. Eu nu m-am clintit din loc, da' să fiu eu al dracului dacă ar mai putea careva să stea liniştit cînd s-ar apropia de el încet-încet căpă-

ţîna aia bandajată, cu nişte ochelari cît farfuriile. „Ai spus că era o mînecă goală ?" întrebă el a treia oară. Da, sigur, zic eu.

Ei, şi ce crezi că face atunci ? Îşi scoate mîneca din buzunar, cu o încetineală care te înnebunea, şi-şi ridică braţul spre mutra mea, ca şi cum ar fi vrut să mi-l mai arate o dată. Da' cum îţi spun, foarte încet. Eu mă holbam la el. Mi se părea că stau acolo de-un veac. Ei bine, zic (şi tuşesc ca să-mi dreg glasul), nu-i nimica înăuntru.

Simţeam nevoia să îndrug ceva, pentru că începuse să-mi fie frică. Puteam acuma să văd prin mînecă pînă în fund, la umăr, fiindcă el a întins-o drept spre mine, încet de tot, uite-aşa, pînă cînd manşeta a ajuns la vreo două degete de ochii mei. Nu vezi în fiece zi o mînecă goală, care se întinde spre tine, aşa-i ? Şi-apoi...

— Ei ?

— Ceva, ceva care la atingere aducea a deget, mi-a tras un bobîrnac în nas !

Bunting începu să rîdă.

— Dar nu era nimic înăuntru ! se înfierbîntă Cuss, şi, cînd rosti cuvîntul „înăuntru", glasul i se prefăcu într-un răget. Dumitale ţi-e uşor să rîzi, dar îţi spun că de îngrozit ce eram i-am dat una peste mînecă, am făcut stînga-mprejur şi am şters-o de-acolo, l-am lăsat...

Felcerul se opri. Se vedea limpede că groaza care-l cuprinsese nu era de loc prefăcătorie. Cu o mutră jalnică, se răsuci şi-şi mai turnă un pahar din excelentul vin ieftin al vicarului.

— Şi cînd l-am lovit peste mînecă, reluă el, am simţit că ating o mînă... Şi nu era nici o mînă ! Nici urmă de aşa ceva !

Mr. Bunting rămase pe gînduri. Privi bănuitor spre Cuss.

— E o poveste foarte interesantă, rosti el. Îşi luase o înfăţişare gînditoare şi plină de gravitate. Da, da, într-adevăr, o poveste foarte interesantă... repetă *mr.* Bunting, cu un aer de emfază doctă.

V. SPARGEREA DE LA SEDIUL PAROHIEI

Datele asupra spargerii de la casa parohială ne-au parvenit prin amabilitatea vicarului şi a soţiei sale. Lucrurile s-au petrecut la o oră înaintată din noaptea spre Rusalii, sărbătoare în cinstea căreia la Iping are de obicei loc o festivitate la club. Se pare că în liniştea aceea adîncă dinaintea zorilor, *mrs.* Bunting s-ar fi trezit dintr-o dată cu impresia certă că cineva deschide şi închide uşa dormitorului. La început nu l-a deşteptat pe-al său soţ, ci a rămas în pat, trăgînd cu urechea. Deodată desluşi lipăitul unor picioare goale, care veneau dinspre camera alăturată şi străbăteau coridorul, îndreptîndu-se spre scară. Îndată ce se încredinţă că nu s-a înşelat, îl sculă pe reverend *mr.* Bunting, cît putu de încet. Părintele nu aprinse lampa, ci, punîndu-şi ochelarii, halatul doamnei şi papucii de baie, ieşi în uşă, să asculte. Auzi limpede cum cineva bîjbîia pe la pupitrul din odaia lui de lucru de la parter. Apoi, un strănut straşnic făcu să se cutremure pereţii. Vicarul se întoarse în dormitor, puse mîna pe arma cea mai la îndemînă, vătraiul, şi coborî tiptil scara, fără cel mai mic foşnet. *Mrs.* Bunting ieşi după el şi se opri în capul scării.

Ceasul era aproape patru, şi întunericul nopţii se destrăma încet-încet. Pe coridor se zărea o geană de lumină, dar prin uşa odăii de lucru se căsca bezna

de nepătruns. Liniştea adîncă nu era tulburată decît de scîrţîitul uşor al treptelor sub pasul domnului Bunting şi de zgomotele nedesluşite din odaia de jos. Deodată, un pocnet, hîrşîitul unui sertar care se deschide şi un foşnet de hîrtii. Urmă o înjurătură, apoi sfîrîitul unui chibrit, şi camera fu scăldată într-o lumină gălbuie. Vicarul, care ajunsese pe coridor, putu să zărească prin crăpătura uşii pupitrul, sertarul deschis şi o lumînare care ardea pe pupitru. Dar pe hoţ nu izbuti să-l vadă ! Rămase locului, neştiind ce hotărîre să ia. Cu chipul alb şi încordat, *mrs.* Bunting cobora încet scările în urma lui. Un singur lucru îi dădea curaj domnului Bunting : convingerea că hoţul era unul de prin sat.

Un zornăit de monede... înţeleseră că hoţul dăduse peste banii pe care-i ţineau pentru gospodărie — cu totul două lire şi ceva, în monede de aur. La auzul acestui sunet, reverend *mr.* Bunting simţi brusc îndemnul de-a intra în acţiune. Strîngînd cu putere vătraiul în mînă, năvăli în cameră, urmat îndeaproape de nevastă-sa.

— Predă-te ! strigă reverendul, cu o voce fioroasă... şi se opri, înmărmurit : odaia era cu desăvîrşire goală.

Totuşi amîndoi ar fi putut jura că auziseră chiar în momentul acela pe cineva mişcîndu-se prin odaie. Stătură vreo jumătate de minut nemişcaţi, cu respiraţia tăiată. Apoi, *mrs.* Bunting străbătu încăperea şi se uită în dosul paravanului, iar *mr.* Bunting, însufleţit de un impuls asemănător, privi sub pupitru. *Mrs.* Bunting ridică perdelele, iar *mr.* Bunting examină soba şi scormoni în ea cu vătraiul. *Mrs.* Bunting cercetă cu atenţie coşul de hîrtii, iar *mr.* Bunting deschise lădiţa de cărbuni. În sfîrşit, se opriră amîndoi şi-şi adresară unul altuia priviri întrebătoare.

— Aş fi putut jura că... începu *mr.* Bunting, dar se opri. Lumînarea ! răcni el. Cine-a aprins lumînarea ?

— Sertarul ! exclamă nevastă-sa. Uite, banii au dispărut !

Alergă spre uşă. Dintre toate întîmplările extraordinare...

În momentul acela răsună pe coridor un strănut viguros. Dădură buzna afară din odaie, dar tocmai atunci uşa de la bucătărie se închise cu o bufnitură zdravănă.

— Adă lumînarea ordonă *mr.* Bunting, şi luminează-mi drumul !

Auziră amîndoi un zăngănit de zăvoare trase în grabă. Cînd a împins părintele uşa de la bucătărie, tocmai se deschidea uşa din fund, lăsînd să pătrundă înăuntru lumina cenuşie a zorilor, care se aşternea peste tufişurile întunecate ale grădinii din spatele casei. *Mr.* Bunting era sigur că nimeni şi nimic nu ieşise pe uşa din fund. Şi, totuşi, uşa asta s-a deschis, a rămas un moment nemişcată, şi pe urmă s-a trîntit la loc ! În clipa aceea, flacăra lumînării pe care o adusese *mrs.* Bunting tremură, orbindu-i cu pîlpîirea ei jucăuşă... Trecu mai bine de un minut pînă cînd intrară în bucătărie.

Încăperea era goală. Au zăvorît la loc uşa din fund, au examinat cu atenţie bucătăria, cămara, spălătorul şi, în cele din urmă, au coborît în pivniţă. Au scotocit toată casa, dar degeaba. N-au aflat pe nimeni.

Zorii zilei îi găsiră pe *mr.* Bunting şi pe soţia lui — o pereche destul de bizar costumată — uitîndu-se năuci unul la altul şi explorîndu-şi propria locuinţă, la lumina inutilă a unui muc de lumînare.

— Dintre toate întîmplările extraordinare... începu reverendul, pentru a douăzecea oară.

— Dragul meu, îl întrerupse *mrs.* Bunting, o aud pe Susie venind. Rămîi aici pînă intră ea în bucătărie, şi după aia fugi iute sus.

VI. A ÎNNEBUNIT MOBILA !

În lunea Rusaliilor *mrs.* Hall şi soţul dumisale se treziră dis-de-dimineaţă, înainte chiar ca Millie să se fi înhămat la corvoada zilnică, şi coborîră tiptil în pivniţă. Aveau de îndeplinit acolo o operaţie care-i privea exclusiv pe ei — ceva în legătură cu greutatea specifică a berei lor.

Abia intraseră în pivniţă, cînd doamna Hall constată că uitase să aducă sticla cu sarsaparilla [1], din dormitor. Cum dumneaei era expertul şi operatorul principal în treaba asta, misiunea de a se duce sus după sticlă îi reveni soţului.

Ajuns în capul scării, *mr.* Hall se miră o clipă văzînd că uşa odăii de oaspeţi era întredeschisă. Îşi urmă însă drumul, intră în dormitor şi luă sticla, aşa precum i se poruncise.

Pe cînd cobora, observă ceva nou : zăvoarele uşii de la intrare fuseseră date în lături. Şi atunci, iluminat de o străfulgerare subită, făcu o legătură între toate amănuntele acestea şi bănuielile domnului Teddy Henfrey. Îşi amintea cu certitudine că seara trecută ţinuse chiar el lumînarea, în timp ce *mrs.* Hall trăgea zăvoarele. Rămase cu gura căscată ; apoi urcă iarăşi scara, cu sticla în mînă. Bătu la uşa străi-

[1] Plantă a cărei rădăcină conţine saponine ; este utilizată, printre altele, la falsificarea berei.

nului. Nici un răspuns. Bătu iar ; apoi împinse uşa şi intră.

Văzu ceea ce se aşteptase să vadă. Patul şi camera erau goale. Dar — curios lucru, chiar şi pentru mintea lui greoaie — pe scaun şi de-a lungul spetezei patului erau azvîrlite bandajele străinului şi hainele — singurul rînd de haine, după cît ştia *mr*. Hall. Pînă şi pălăria fleşcăită era cocoţată neglijent pe speteaza patului.

Deodată, din adîncurile pivniţei răzbi pînă la el glasul nevestii-si. Felul în care îl striga — mîncînd silabele şi ridicînd interogativ tonul, pînă la o notă foarte acută (semne care indică la ţăranul din West-Sussex că şi-a ieşit din răbdări) — îl smulse din uimirea lui.

— George ! George ! Ai găsit ce trebuie ?

Mr. Hall se întoarse şi coborî în grabă.

— Jenny, i se adresă el peste parapetul scărilor din pivniţă, să ştii că ce ne-a zis Henfrey e adevărul adevărat ! Dumnealui nu-i în cameră la el ! Şi uşa din faţă-i descuiată !

La început, *mrs*. Hall n-a prea înţeles despre ce era vorba, dar îndată ce a priceput a dorit să se convingă cu propriii ei ochi dacă într-adevăr odaia era goală. Ţinînd încă sticla, soţul o porni înainte.

— Închipuie-ţi, draga mea, dumnealui a plecat, da' hainele lui sînt acolo ! completă el. Şi atunci mă-ntreb, ce face fără haine ? Ăsta nu-i lucru curat !

În timp ce urcau amîndoi scările pivniţei, avură impresia — după cum s-a verificat ulterior — că uşa de la intrare s-a deschis şi s-a închis la loc ; dar, privind într-acolo şi văzînd uşa închisă, nu-şi spuseră nimic unul celuilalt. Ajungînd pe coridor, *mrs*. Hall o luă înaintea bărbatului şi alergă sus. În clipa aceea strănută cineva pe scară. *Mr*. Hall, care venea

la vreo şase paşi în urmă, îşi închipui că a strănutat nevastă-sa, după cum *mrs.* Hall, care mergea înainte, avu aceeaşi impresie despre soţul ei. Femeia dădu uşa în lături şi privi în cameră.

— Cea mai curioasă afacere pe care am pomenit-o vreodată! exclamă ea.

Tocmai atunci simţi că-i strănută cineva chiar în ceafă. Întorcînd capul, rămase mirată cînd îl văzu pe *mr.* Hall la o bună distanţă de ultima treaptă. Dar peste cîteva clipe se află şi el în odaie.

Mrs. Hall se aplecă şi pipăi perna şi aşternutul.

— E rece, constată ea. Dumnealui o fi plecat de mai bine de-o oră.

Pe cînd rostea aceste cuvinte, s-a întîmplat ceva extraordinar: cearşafurile s-au strîns singure grămadă, s-au înălţat în aer — un fel de mobilă mişcătoare — şi au zburat peste tăblia patului, ca şi cum o mînă le-ar fi înhăţat de la mijloc şi le-ar fi zvîrlit pe jos. O clipă mai tîrziu, pălăria străinului sălta de pe speteaza patului, descria prin odaie o ameţitoare traiectorie circulară şi se avînta drept în obrazul hangiţei. La fel de iute a luat-o razna buretele de pe spălător... după el a pornit la plimbare scaunul, aruncînd cu nepăsare pe jos haina şi pantalonii străinului... şi, rîzînd sec, cu un glas care — ciudat! — semăna leit cu al sinistrului muşteriu, scaunul şi-a întors pe neaşteptate cele patru picioare spre *mrs.* Hall, s-a dat puţin înapoi, ca şi cum ar fi vrut să-şi ia vînt, şi a început să tragă vîrtos în ea. Urlînd, hangiţa s-a răsucit pe călcîie, şi atunci picioarele scaunului au împins-o din spate — binişor dar cu toată hotărîrea — silindu-i pe amîndoi soţii să iasă din odaie. În urma lor, uşa s-a trîntit cu putere şi s-a încuiat singură. Vreme de o secundă, scaunul şi patul au executat, după cît se pare, un dans tri-

unfal... Dintr-o dată, însă, totul s-a cufundat în linişte.

Pe scară, biata femeie căzu aproape leşinată în braţele lui *mr.* Hall. Cu greu a izbutit el, ajutat de Millie, pe care o deşteptaseră ţipetele, să o care jos pe scări şi să-i dea întăritoarele care se folosesc în asemenea cazuri.

— Ăştia sînt „spiriţi“ ! bolborosea *mrs.* Hall. Ştiu eu că ăştia sînt „spiriţi“. Am citit eu la jurnal de ei. Mese şi scaune care sar şi dansează...

— Mai ia o picătură, Jenny, o îndemnă Hall. O să te întărească...

Mrs. Hall îi dădea înainte :

— Încuie-l afară ! Nu-l mai lăsa să intre ! Am mirosit eu ceva... Trebuia să-mi dau seama... Cu ochii ăia şi cu capul ăla bandajat... şi nu mergea niciodată duminica la biserică ! Unde mai pui, toate sticlele alea — mai multe decît se cuvine să aibă cineva ! Mi-a băgat „spiriţii“-n mobilă... Of, în mobila mea, veche, zdravănă, o minune de mobilă ! Chiar pe scaunul ăla obişnuia să şadă biata maică-mea cînd eram eu mică ! Doamne, şi cînd te gîndeşti că acu-acu poa' să sară pe mine !

— Încă o picătură, Jenny ! o ruga Hall. Ai nervii zdruncinaţi.

O trimiseră pe Millie să-l trezească şi să-l cheme pe *mr.* Sandy Wadgers, fierarul, care locuia la capătul uliţei.

Fata străbătu în grabă uliţa satului, scăldată în lumina poleită a răsăritului de soare.

— Salutări de la domnu Hall. Mobila de sus face pe nebuna. Ar vrea domnu Wadgers să poftească pînă acolo ?

Aşa a grăit Millie.

Mr. Wadgers era un om atotştiutor, da, da, chiar ăsta-i cuvîntul! Pe deasupra, mai era şi plin de idei. Îndată a şi considerat cazul ca deosebit de grav. „Să-mi pice mie mîna, dacă asta nu-i vrăjitorie", aceasta a fost opinia imediată a domnului Sandy Wadgers. „Cu unu ca ăsta e nevoie de potcoave la picioare!"

Mînat de curiozitate, sosi la han. *Mr.* şi *mrs.* Hall ar fi dorit să urce în camera de sus, conduşi de *mr.* Wadgers, dar dumnealui nu părea de loc grăbit. Prefera să comenteze cazul pe coridor. Peste drum s-a ivit băiatul de prăvălie al lui Huxter şi s-a apucat să deschidă obloanele tutungeriei. Îndată l-au invitat şi pe el la discuţie. Fireşte, după cîteva minute a sosit şi *mr.* Huxter în persoană. Geniul anglo-saxon în materie de parlamentarism se afirmă o dată mai mult: s-au purtat interminabile discuţii şi nu s-a pornit la nici o acţiune hotărîtoare.

— Trebuie stabilite în primul rînd faptele, insista *mr.* Sandy Wadgers. Trebuie să fim siguri că sîntem îndreptăţiţi să spargem uşa. O uşă nespartă poţi s-o spargi oricînd, da', ia zi-mi, o uşă dac-ai spart-o, poţi s-o mai faci nespartă?

Dar deodată, ca prin minune, uşa camerei de sus se deschide de la sine. Toţi rămîn înmărmuriţi, cu ochii holbaţi. Străinul, încotoşmănat ca de obicei, îşi face apariţia: începe să coboare scările, aruncîndu-le din dosul ochelarilor aceia întunecaţi, halucinant de mari, o privire mai mohorîtă şi mai de nepătruns ca oricînd. Coboară cu un mers ţeapăn şi cît se poate de tacticos, privindu-i într-una ţintă; străbate coridorul, mereu cu privirea la ei, apoi se opreşte.

— Ia uitaţi acolo! exclamă el.

Ochii tuturor se întorc încotro arată degetele lui înmănuşate: lîngă uşa pivniţei se vede o sticlă de sarsaparilla. Apoi străinul se întoarce în odaia lui şi,

cu un gest neaşteptat, repezit şi batjocoritor, le trînteşte uşa-n nas.

Nimeni n-a deschis gura pînă ce nu s-a pierdut şi ultimul ecou al uşii trîntite.

— Ei bine, dacă asta nu le întrece pe toate... izbucni *mr.* Wadgers, lăsînd alternativa în suspensie.

— Mă duc înăuntru să-l întreb ce înseamnă asta, se decise Hall, adresîndu-i-se lui Wadgers. Am să-i cer o explicaţie.

A fost însă nevoie de o bună bucată de timp pentru ca soţul hangiţei să ajungă la această dispoziţie combativă.

În cele din urmă bătu în uşă, o deschise şi apucă să spună doar atît:

— Scuzaţi-mă...

— Du-te dracului! zbieră dinăuntru un glas înspăimîntător. Închide uşa pe dinafară!

Aşa s-a terminat scurta întrevedere.

VII. DEMASCAREA STRĂINULUI

Necunoscutul se întorsese pe la vreo cinci şi jumătate dimineaţa în micuţa odaie de oaspeţi a hanului „La poştalionul cu cai" ; a rămas acolo pînă pe la prînz, cu storurile lăsate şi uşa încuiată. Şi nimeni n-a mai îndrăznit să se apropie de el, după păţania lui Hall.

Toată vremea asta n-a mîncat nimic. În trei rînduri a sunat — a treia oară prelung şi cu nervi —, dar nimeni nu i-a răspuns.

— Sigur că da, mai are şi pretenţii, după ce-ţi trînteşte un „Du-te dracului!", bombăni *mrs.* Hall.

Între timp se vînturase un zvon vag despre spargerea de la parohie. Bineînţeles, faptele fură puse în legătură. Hall, întovărăşit de Wadgers, plecă să-l caute pe *mr.* Schuckleforth, magistratul, ca să-i ceară un sfat. Cu ce s-a îndeletnicit străinul în acest răstimp nu s-a putut afla. (Nimeni nu se încumeta să urce scara.) Cînd şi cînd îl auzeau cum măsoară odaia în lung şi-n lat. În prada unei furii turbate, spărgea la sticle şi rupea hîrtii cu nemiluita. În vreo două rînduri a răzbătut pînă jos cîte o explozie de înjurături, care se amestecau cu clinchetul cioburilor.

Micul grup de cetăţeni înfricoşaţi, dar roşi de curiozitate, se îngroşa din ce în ce. Veni şi doamna Huxter ; cîţiva tineri voioşi, gătiţi cu jachete negre, cumpărate de gata, şi cu cravate din hîrtie *piqué* [1] — mă rog, doar era lunea Rusaliilor ! — se alăturară grupului, aruncînd în dreapta şi-n stînga întrebări aiurea, care-i puneau şi pe ceilalţi în încurcătură. Tînărul Archie Harker a reuşit să se evidenţieze prin curajul de care a dat dovadă, intrînd în curte şi încercînd să se uite pe sub storul tras. N-a izbutit el să vadă nimic, dar a lăsat să se înţeleagă că văzuse destule, aşa că îndată îl urmară şi alţi reprezentanţi ai tineretului din Iping.

O zi de Rusalii mai frumoasă ca asta nici că se mai pomenise... În josul uliţei principale a satului se înşirau vreo duzină de barăci cu diverse distracţii ; mai era şi o baracă de tragere la ţintă, iar pe iarbă, în preajma fierăriei, apăruseră trei vagoane vopsite în galben şi în cafeniu ; alături se foiau nişte străini de ambe sexe, pitoresc costumaţi, care instalau un joc de tragere la ţintă, format din nişte nuci de cocos. Domnii purtau bluze albastre, iar doamnele — şorţuri

---

[1] Tighelită (fr.).

albe şi pălării la modă, încărcate cu pene. Woodier, de la „Păunul roşu", şi *mr.* Jaggers, cîrpaciul, care se mai ocupa şi cu comerţul de biciclete de ocazie, întindeau de-a lungul drumului o ghirlandă cu steguleţe şi steme englezeşti. La origine, ghirlanda asta slujise la aniversarea primului jubileu al reginei Victoria.

Şi acolo, la han, în bezna artificială a camerei de oaspeţi, în care abia dacă se furişa vreo anemică rază de soare, muşteriul, de bună seamă flămînd, înfofolit în hainele lui groase, care-l stînjeneau, se zgîia într-una la hîrţoagele lui prin ochelarii întunecaţi, sau umbla cu sticluţele-i murdare... şi din cînd în cînd îi mai trăgea cîte-o înjurătură sălbatică la adresa tinerilor glumeţi, care, dacă nu puteau fi văzuţi, se făceau în schimb auziţi afară, sub fereastră... În colţ, lîngă cămin, zăceau cioburile cîtorva sticle sfărîmate. Un miros înţepător de clor otrăvea aerul.

Am reconstituit acest tablou după tot ce-au putut atunci să prindă oamenii cu urechea şi după cele ce-au văzut ei ulterior, cînd au pătruns în odaie.

Pe la prînz, străinul a trîntit de perete uşa camerei lui şi a rămas în prag, privind ţintă la cei trei sau patru oameni din local.

— *Mrs.* Hall ! a strigat el.

Cineva s-a strecurat afară cu sfială şi a chemat-o pe hangiţă. Hall nu se întorsese încă.

După un timp apăru *mrs.* Hall, răsuflînd cam anevoie, ceea ce n-o împiedica de fel să se arate şi mai ţanţoşă. Se pregătise pentru această scenă. Îşi făcu intrarea ţinînd în mînă o tăviţă, pe care se odihnea o notă de plată neachitată.

— Doriţi socoteala, domnule ? întrebă ea.

— De ce nu mi s-a servit gustarea de dimineaţă ? De ce nu mi-ai făcut mîncarea şi de ce n-ai răspuns

cînd am sunat? Îţi închipui că pot trăi fără să mănînc?

— De ce nu mi s-a achitat nota de plată? replică doamna Hall. Asta vreau să ştiu.

— Ţi-am mai spus şi acum trei zile că aştept un mandat.

— V-am răspuns şi acum trei zile că n-am de gînd să aştept nici un fel de mandat. Dumneata bombăni cînd îţi întîrzie puţin gustarea, dar că ai întîrziat cinci zile cu plata, aia nu-i nimic?

Străinul înjură scurt, dar straşnic.

— Hei, hei! se auzi din sala hanului.

— Şi ţi-aş fi foarte îndatorată, domnule, dacă ţi-ai păstra înjurăturile pentru dumneata! rosti demn *mrs*. Hall.

Străinul aducea mai mult ca oricînd cu un scafandru înfuriat. Cei din local simţeau că *mrs*. Hall e stăpînă pe situaţie. Iar felul în care i-a vorbit el în continuare n-a făcut decît să întărească această impresie.

— Ascultă-mă, femeie... începu el.

— Te rog să nu mă „femeieşti" pe mine, i-o tăie *mrs*. Hall.

— Ţi-am spus că nu mi-a sosit mandatul.

— Ah, da, mandatul, desigur.

— Totuşi, cred că mai am ceva prin buzunare...

— Păi, mi-ai zis acu trei zile că n-ai la dumneata mai mult de un *sovereign* de argint.

— Am mai găsit ceva bani.

— Ehehei! făcură cei din local.

— Mă întreb, unde-ai mai găsit? îi aruncă hangiţa.

Această impertinenţă păru să-l supere din cale-afară de rău. Bătu furios din picior.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Că mă întreb unde-ai mai găsit gologani... Şi înainte de-ţi dau nota sau de-ţi aduc mîncare, ori altele de felu ăsta, trebuie să-mi lămureşti cîteva lucruri pe care nu le pricep, şi nu numai eu, da' nimeni nu le pricepe, şi toată lumea ar cam dori să le înţeleagă. Uite, eu aş vrea să-mi spui ce s-a întîmplat sus cu scaunele mele, şi aş mai vrea să ştiu cum se face că odaia dumitale era goală şi cum ai făcut de-ai intrat din nou ? Toată lumea care vine aicea, în casa asta, intră pe uşă — aşa-i regula aici la noi — da' dumneata n-ai intrat pe uşă, şi aş vrea, mă rog, să ştiu pe unde ai intrat... Şi iarăşi aş vrea să ştiu...

Deodată, străinul îşi înălţă mîinile înmănuşate, cu pumnii strînşi, izbi din picior şi răcni un „Ţine-ţi gura !", de vuiră pereţii. Uluită, *mrs*. Hall amuţi pe dată.

— Dumneata nu înţelegi cine sînt sau ce sînt eu ! Ei, las', c-am să-ţi arăt. Pe legea mea ! Am să-ţi arăt ! Îşi duse mîna la faţă şi-şi smulse ceva dintre obraji. În centrul figurii lui apăru o gaură neagră. Na, ţine ! zbieră el.

Făcu cîţiva paşi înspre ea şi-i întinse un obiect pe care biata femeie îl primi cu un gest mecanic, fascinată cum era de figura lui în plină metamorfoză. Cînd îşi dădu seama ce ţine în mînă, hangiţa slobozi un ţipăt din adîncul pieptului, scăpă obiectul pe jos şi se trase înapoi, clătinîndu-se. Era nasul — nasul străinului ! —, roz şi lucios, care se rostogolea pe duşumea cu un sunet sec de carton...

Neconoscutul îşi scoase apoi ochelarii, şi cei cîţiva martori ai acestei scene prinseră să răsufle mai iute. Îşi aruncă pălăria de pe cap şi, cu mişcări precipitate, îşi smulse favoriţii şi bandajele. Pînă atunci şi-au mai ţinut oamenii firea, dar din clipa aceea toţi fură străbătuţi de fiorul unei presimţiri sinistre.

— Oh, Doamne sfinte ! gîfîi cineva.

Şi nimeni nu-şi mai putu stăpîni groaza.

Era mai oribil decît cea mai macabră închipuire. În faţa priveliştii care i se oferea ochilor, *mrs*. Hall, care rămăsese cu gura căscată, încremenită de spaimă, scoase încă un ţipăt şi o zbughi spre uşă. Ceilalţi, după ea. Fuseseră pregătiţi să vadă cicatrice, un obraz desfigurat, o hidoşenie monstruoasă — în sfîrşit, ceva palpabil ! —, şi, cînd colo, *nimic* ! Bandajele, împreună cu o perucă, zburară de-a lungul coridorului pînă în local, cît pe ce să-i lovească. Dădură cu toţii buzna pe treptele hanului, împiedicîndu-se unul de celălalt. Căci omul care stătea înfipt acolo, în pragul odăii, gesticulînd şi urlînd nişte frînturi de vorbe fără noimă, arăta — pînă la gît — ca oricare om în toată firea, voinic, mă rog... atît numai, că n-avea cap ! Peste gulerul paltonului se căsca vidul — nici urmă de cap !

Localnicii care se găseau mai în josul uliţei auziră nişte urlete disperate. Toate capetele s-au întors înspre han ; zeci de ochi i-au văzut pe cei de la „Poştalionul cu cai" cum ţîşnesc afară ca dintr-un tun, au văzut cum *mrs*. Hall cade lată la pămînt, iar *mr*. Teddy Henfrey sare în lături, ca să nu dea peste ea, apoi au răzbătut pînă la ei urletele înspăimîntătoare ale Millie-ei (auzind atîta larmă, fata alergase de la bucătărie şi dăduse peste omul fără cap)...

Brusc, vacarmul încetă.

În clipa următoare, toată uliţa se îndrepta în goană mare spre han : negustorul de zaharicale, proprietarul tirului din nuci de cocos şi ajutorul lui, proprietarul scrînciobului, băieţaşi, fetiţe, eleganţii şi cochetele sclivisite ale satului, bătrîni în halate, ţigănci în şorţuri... Cît ai bate din palme, s-a strîns o gloată de vreo patruzeci de suflete, care creştea

într-una, se frămînta, huiduia, voia să știe totul de-a fir a păr, scotea diverse exclamații și emitea felurite opinii în fața imobilului soților Hall. Toți simțeau nevoia să vorbească de-a valma, și rezultatul era un soi de babilonie. Cîțiva o susțineau pe *mrs.* Hall, care leșinase. Era o învălmășeală grozavă, pe deasupra căreia se depăna povestirea de necrezut a unui gălăgios martor ocular.

— Vai, căpcăunul !

— Da' ce-a făcut ?

— A lovit-o pe fată !

— Zăăău ? !

— S-a repezit la ea cu un cuțit, așa mi se pare.

— N-are cap, îți spun. Și asta nu-i numa așa, o vorbă, ascultă-mă pe mine, e un om fără cap !

— Aiurea ! O fi vreo scamatorie la mijloc !

— Și-a scos cîrpele de pe el !

Îmbulzindu-se, ca să apuce să vadă ceva prin ușa deschisă, curioșii alcătuiau un fel de unghi viu, cu vîrful în continuă agitație, dirijat spre han.

— S-a oprit un moment, și-atuncea a țipat Millie, și el o dată s-a întors ! Fugea fata, de-i săltau fustele, și căpcăunul după ea ! N-a durat cu totul nici zece secunde. P-ormă s-a întors cu un cuțit în mînă și cu o pîine și a rămas așa, stană de piatră, de parcă s-ar fi uitat țintă undeva. Acu un minut, nu mai mult ! A intrat pe ușa aia. Îți spun eu că n-are cap *de loc* ! Chiar acuma puteai să-l vezi...

Un freamăt ușor trecu prin mulțime. Oratorul se opri și se dădu în lături, ca să facă loc unei mici procesiuni, care se îndrepta cu pas hotărît spre han ; în frunte pășea ferm *mr.* Hall, roșu la față ca un rac, apoi venea *mr.* Bobby Jaffers, jandarmul satului, iar la urmă, prudentul domn Wadgers. Veniseră înarmați cu un mandat de arestare.

Zgomotoasă, lumea oferea din belşug informaţii (care se potriveau una cu alta ca nuca-n perete) despre cele întîmplate.

— Cu cap sau fără cap, declara Jaffers, eu trebuie să-l arestez, şi am să-l arestez!

Mr. Hall urcă treptele şi merse drept la uşa odăii de oaspeţi, pe care o găsi deschisă.

— Jandarm, rosti el, fă-ţi datoria!

Jaffers păşi înăuntru, Hall după el, şi — tot cel din urmă — Wadgers... În semiobscuritatea încăperii se profila arătarea fără cap, ţinînd o coajă de pîine într-una din mîinile înmănuşate şi o bucată de brînză în cealaltă.

— Ăsta-i! strigă Hall.

— Ce dracu mai înseamnă şi asta? izbucni o voce mînioasă, care venea cam din dreptul gulerului.

— Al naibii de ciudat mai arăţi, stimate domn, începu *mr.* Jaffers. Dar, cu cap sau fără cap, mandatul spune numai „arestaţi persoana" [1], şi datoria-i datorie...

— La o parte! strigă arătarea, dîndu-se înapoi.

Cît ai clipi, azvîrli în aer pîinea şi brînza, iar Hall apucă tocmai la timp cuţitul de pe masă, care era cît pe ce să urmeze acelaşi drum. Deodată, omul fără cap îşi smulse mănuşa stîngă, care nimeri drept în obrazul lui Jaffers. La care, *mr.* Jaffers, întrerupîndu-şi declaraţia cu privire la mandatul de arestare, se repezi la străin, îl apucă de mîneca din care nu ieşea nici o mînă şi-l înşfăcă de gîtul invizibil. O lovitură răsunătoare primită în fluierul piciorului îi smulse un urlet, dar *mr.* Jaffers nu slăbi strînsoarea. Hall strecură cuţitul de-a lungul mesei, către domnul Wadgers, care se foia de colo pînă colo,

---

[1] Joc de cuvinte; în englezeşte, cuvîntul *body* înseamnă şi persoană, şi corp (deci, „arestaţi corpul").

ca portarul unei echipe de fotbal în ofensivă, apoi, cînd Jaffers şi străinul, încleştîndu-se şi cărîndu-şi la pumni, se împinseră pînă în dreptul lui, Hall dădu să sară în ajutor. Un scaun care se găsea în drum se prefăcu în ţăndări, şi luptătorii se prăváliră unul peste celălalt.

— Apucă-l de picioare, şuieră Jaffers.

Străduindu-se să aplice instrucţiunea primită, *mr.* Hall se pomeni cu un picior în coaste, care-l scoase din luptă pentru cîteva clipe. Cît despre *mr.* Wadgers, acesta, constatînd că decapitatul a reuşit să iasă de sub Jaffers şi să-i înfigă genunchiul în piept, se retrase uşurel, cu cuţitul în mînă, înspre uşă, unde se ciocni de *mr.* Huxter şi de vizitiul din Sidderbridge, care alergaseră în sprijinul legii şi al ordinii. În acelaşi moment, căzură din dulap cîteva sticle, şi încăperea se umplu de o duhoare înţepătoare.

— Mă predau ! strigă necunoscutul, deşi îl ţinea pe Jaffers ţintuit sub el. Sări în picioare gîfîind — stranie nălucă, fără cap şi fără mîini (îşi scosese între timp mănuşa dreaptă) — şi, cu răsuflarea tăiată, gemu : N-are nici un rost !

Părea lucrul cel mai nebunesc din lume să auzi glasul acela care venea din văzduh. Dar ţăranii din Sussex sînt poate oamenii cei mai cu picioarele pe pămînt. Jaffers se ridică şi el şi scoase o pereche de cătuşe, dar se opri brusc, cu ochii holbaţi. Îşi dăduse vag seama de absurditatea întregii situaţii.

— Ia te uită ! Fir-ar să fie ! După cîte văd, nu pot să le folosesc !

Omul fără cap îşi trecu braţul de-a lungul hainei şi, ca prin minune, nasturii pe care-i atingea mîneca lui goală se deschideau. Apoi bolborosi ceva, că ar fi primit o lovitură în picior, şi se aplecă. Părea că-şi pipăie pantofii şi ciorapii.

— Vai de mine ! a strigat deodată Huxter, ăsta nu-i om, e fantomă ! Numa haine goale ! Ia uitaţi ! I se vede prin guler căptuşeala hainelor, pînă jos ! Pot să-mi bag şi mîna !

A întins mîna, dar se pare că s-a lovit de ceva în aer, căci s-a tras înapoi cu un strigăt ascuţit.

— Te rog să nu-mi mai bagi degetele în ochi, răsună vocea aeriană, pe un ton de cruntă indignare. Realitatea este că mă aflu aici, cu cap, mîini, picioare şi tot restul, dar că întîmplător sînt invizibil. E foarte neplăcut, dar aşa sînt. Asta nu înseamnă că trebuie să fiu rupt în bucăţi de orice bădăran idiot din Iping, nu-i aşa ?

Costumul de haine, descheiat în întregime şi atîrnînd de un suport nevăzut, se ridică în sus, cu mînecile, îndoite, proptite în şold.

Între timp mai intraseră şi alţi localnici, aşa încît odaia era înţesată de lume.

— Nu zău, invizibil ? îl zeflemisi Huxter, fără să se sinchisească de protestele lui. Cine dracu a mai auzit aşa ceva ?

— O fi poate ciudat, nu zic nu, dar cred că nu-i o crimă. De ce să fiu maltratat în halul ăsta de un poliţist ?

— A, păi asta-i altă poveste, ripostă Jaffers. Desigur că în întunecimea de aici e cam greu să te vadă omul, dar eu am un mandat de arestare în regulă. Şi nu te urmărim pentru că eşti invizibil, ci pentru spargere. A fost prădată o casă şi s-au furat bani.

— Ei şi ?

— Şi circumstanţele arată în mod evident că...

— Prostii ! i-o tăie Omul Invizibil.

— Nădăjduiesc că e precum spuneţi, domnule ! Dar am primit anumite instrucţiuni...

— Bine, admise brusc arătarea. Am să vin. Am să vin. Dar fără cătuşe.

— Aşa se obişnuieşte, răspunse Jaffers.

— Fără cătuşe ! puse condiţia năluca.

— Scuzaţi-mă, dar...

Dintr-o dată, arătarea se trînti pe un scaun şi, înainte ca cineva să se fi putut dumeri, papucii, ciorapii şi pantalonii erau zvîrliţi grămadă sub masă. Apoi Omul Invizibil sări în sus, şi haina zbură şi ea cît colo...

— Staţi, opriţi-l ! strigă Jaffers, dîndu-şi seama de ce se întîmplă. Înşfăcă vesta, dar, cu o smucitură, cămaşa lunecă afară din ea, abandonînd-o moale în mîna lui. Prindeţi-l ! zbieră jandarmul, agitînd vesta. Dacă o s-apuce să-şi dea jos toate hainele...

— Prindeţi-l ! striga toată lumea.

Dădură cu toţii năvală spre cămaşa albă, care flutura — unică mărturie vizibilă a existenţei necunoscutului.

Una din mînecile cămăşii îi trînti lui Hall drept în faţă o directă, care-i curmă avîntul şi-l împinse înapoi peste moş Toothsome, paracliserul ; într-o clipă, cămaşa se trase singură în sus şi începu să se zbată în gol şi să dea din mîneci, întocmai ca o cămaşă pe care-o dezbraci peste cap. Jaffers puse mîna pe ea, dar nu făcu decît să-i ajute fantomei la dezbrăcat. Ceva din văzduh îl plesni peste gură, îi trase iute bastonul din mînă şi începu să-l croiască pe Teddy Henfrey drept în creştet.

— Atenţie ! strigau cu toţii, năpustindu-se la întîmplare şi lovind în vînt. Prindeţi-l !

— Închideţi uşa !

— Nu-l lăsaţi să scape !

— Am prins ceva !

— E-aici !

Era un adevărat balamuc. Peste fiecare combatant se abătea o ploaie de pumni... Sandy Wadgers, isteţ ca totdeauna, ba de astă dată cu deşteptăciunea stimulată de o lovitură zdravănă în nas, deschise uşa şi o şterse. Izbindu-se orbeşte, ceilalţi fură îngrămădiţi în colţul uşii. Loviturile cădeau ca grindina. Phipps, unitarianul [1], pierdu un dinte din faţă, iar Henfrey fu rănit la zgîrciul urechii. Jaffers primi un pumn sub bărbie şi, întorcîndu-se, puse mîna pe un corp solid, care se găsea între el şi Huxter, *dans la mêlée* [2], împiedicîndu-i să se apropie unul de celălalt. Era pieptul vînjos al Omului Invizibil. O clipă mai tîrziu, întreaga masă de oameni, întărîtaţi, prinşi în focul încăierării, dădu năvală în coridorul înţesat de lume.

— Am pus mîna pe el ! zbieră jandarmul.

Icnind şi clătinîndu-se, cu faţa congestionată şi cu vinele umflate, Jaffers ţinea piept unui duşman nevăzut, în mijlocul acestui vălmăşag.

Lumea se înghesuia claie peste grămadă, în vreme ce extraordinara pereche îşi croia drum spre uşa de la intrare şi se dădea de-a berbeleacul pe cele cîteva trepte ale hanului. Cu glasul gîtuit, Jeffers a scos un urlet, s-a încleştat din toate puterile de prada lui şi, apărîndu-se cu genunchii, s-a prăbuşit greoi, lovindu-se cu capul de pietriş. Numai atunci degetele lui au slăbit strînsoarea.

Izbucniră răcnete turbate : „Prindeţi-l !“ „Invizibilul !“ şi aşa mai departe. Un tînăr (care nu era de prin partea locului şi al cărui nume nu l-am putut afla) se repezi dintr-o dată şi înşfăcă ceva, care i se smulse din mînă şi-l aruncă peste corpul poliţistului. De partea cealaltă a drumului, o femeie îmbrîncită

[1] Membru al unei secte religioase.
[2] În îmbulzeală (fr.).

dete un ţipăt... un cîine, care părea să fi primit o lovitură de picior, chelălăi şi fugi urlînd în curtea lui Huxter...

Acestea fură singurele semne lăsate de Omul Invizibil în trecerea lui.

Cîtva timp, oamenii rămaseră năuciţi, gesticulînd în neştire... apoi, dintr-o dată, încolţi panica şi, cît ai bate din palme, se împrăştiară cu mic, cu mare prin sat, ca frunzele uscate luate de vînt. Doar Jaffers zăcea nemişcat, sub prima treaptă a scării hanului, cu faţa în jos şi cu genunchii îndoiţi.

VIII. ÎN TRECERE

Capitolul al optulea este extrem de scurt şi relatează următorul fapt: în vreme ce moţăia în plin cîmp, singur cuc, fără ca pe o rază de două mile în jur să mai existe vreun alt suflet (cel puţin aşa gîndea el), Gibbins, naturalistul amator din regiune, a auzit că în apropierea lui cineva tuşeşte, strănută şi înjură cu foc. Iute a deschis ochii, dar n-a văzut nimic! Ei bine, şi totuşi se auzea un glas care continua să înjure, cu acea varietate şi bogăţie de imagini ce caracterizează înjurăturile unui om cult. Glasul a ajuns la maximum de intensitate, apoi s-a auzit din ce în ce mai slab şi s-a pierdut în depărtare, înspre Adderdean — aşa i s-a părut lui *mr.* Gibbins. Încă un strănut convulsiv, apoi tăcere. Naturalistul nu aflase nimic despre întîmplările din dimineaţa aceea, dar fenomenul era atît de uluitor, de

tulburător, încît iubitorul naturii a simţit că tot calmul lui filozofic i se spulberă ; s-a ridicat în grabă şi a luat-o la sănătoasa înspre sat, cu toată iuţeala de care era în stare.

IX. *MR.* THOMAS MARVEL

Ca să-l cunoaşteţi pe *mr.* Thomas Marvel, trebuie să vă închipuiţi o persoană cu o mutră rubicondă şi mobilă, din care irupe un nas cilindric, cu o gură băloasă, lăbărţată, în necontenită mişcare, şi o barbă teribil de zbîrlită. Corpul lui era predispus la *embonpoint* [1], situaţie pe care o scoteau în relief şi picioarele scurte. Purta un joben de mătase pluşată. Nasturii costumului său erau sistematic înlocuiţi cu sforicele şi şireturi de pantofi, care se zăreau prin punctele mai delicate ale îmbrăcăminţii ; aşadar, era vădit că acest personaj este un celibatar convins.

Domnul Thomas Marvel şedea la marginea drumului care ducea spre Adderdean, cam la o milă şi jumătate de Iping. Picioarele, vîrîte în şanţ, se lăfăiau în nişte ciorapi plini de găuri, prin care apăreau degetele mari, grosolane, ce străpungeau văzduhul ca urechile unui cîine la pîndă. Omul nostru contempla leneş — pe toate le făcea el cu lene — o pereche de ghete cu şiret. Era cea mai trainică pereche de ghete din cîte nimerise el în ultima vreme, atîta doar, că-i erau cam prea mari... Dimpotrivă, cele pe care le purtase înainte îi veniseră ca turnate, dar mergeau numai pe vreme uscată, pentru bunul motiv că aveau o talpă care nu ţinea

[1] Îngrăşare (fr.).

la umezeală... *Mr.* Thomas Marvel nu putea suferi ghetele prea mari, dar nici umezeala la picioare nu-i era pe plac. Pînă atunci nu cugetase niciodată serios care din cele două alternative îi era mai nesuferită, dar azi era o zi minunată, şi dumnealui tot nu avea ceva mai bun de făcut. Aşa că-şi rînduise frumos pe iarbă cele patru ghete, şi acum se uita la ele. Şi tot privindu-le cum zăceau acolo, în iarbă, printre florile de cîmp, îi veni dintr-o dată ideea că amîndouă perechile erau tare urîte. N-a fost cîtuşi de puţin surprins cînd a auzit o voce în spatele lui :

— Oricum, se cheamă că sînt ghete, a rostit Vocea.

— Bah ! Ghete de pomană ! *Mr.* Thomas Marvel ţinea capul aplecat pe o parte şi le privea cu dezgust. Şi să fiu al naibii, dacă ştiu care din două-i a mai nenorocită pereche din lumea asta blestemată !

— Hm ! făcu Vocea.

— La drept vorbind, am umblat eu şi cu ciubote mai proaste. Am umblat şi fără nimic. Da' niciodată n-am purtat pe picior ceva atît de impertinent de urît, dacă-mi îngăduiţi să mă exprim astfel. Zile întregi am cerşit, printre altele, o pereche de ciubote, dom'le, pen'că de *astea* mă săturasem. Nu că n-ar fi trainice, nu zic aşa vorbă, da' unui gentleman care bate toată ziulica drumurile, aşa ca mine, i se mai face şi lehamite de încălţările lui, aşa-i ? Dacă vrei să mă crezi, în tot ţinutul ăsta blestemat n-am căpătat altceva decît ciubotele *astea*. Uite-te bine la ele ! Şi trebuie să ştii că-i o regiune unde poţi să găseşti în general ghete bunişoare. Da' uite, aşa-i ghina mea afurisită ! Pot să zic că de zece ani şi mai bine nu-mi procur încălţămintea decît din ţinutul ăsta. Şi după toate, te mai şi tratează ca pe vagabonzi !

— E o regiune infectă, şi locuitorii-s nişte porci ! se pronunţă Vocea.

— Nu-i aşa ? întări *mr*. Thomas Marvel. Mamă, mamă ! Şi perechea asta de ciubote-i şi mai infectă ca toţi la un loc !

Întoarse capul peste umărul drept, să vadă ce fel de ghete poartă celălalt — voia omul să facă o comparaţie — dar, vai ! nu-i vedeai nici măcar picioarele, darmite ghetele ! Întoarse capul la stînga, dar nici acolo nu existau picioare şi nici ghete. Pe faţă i se întipări o uimire fără seamăn.

— Da' unde eşti, musiu ? întrebă el peste umăr, ridicîndu-se în patru labe. În faţa lui se întindea un cîmp pustiu, presărat cu tufişuri ţepoase de mărăcini, printre care se zbenguia vîntul. Oi fi eu beat ? se întrebă *mr*. Marvel. Avusei vedenie ? Vorbii de unu singur ? Ce dracu ?

— Nu te speria, rosti Vocea.

Domnul Marvel sări în picioare.

— Ia nu mai face pe vintrelocul cu mine ! Unde-mi eşti ? Eu să mă sperii, i-auzi la el ? !

— Nu te speria ! repetă Vocea.

— Tu ai să te sperii peste un minut, idiotule ! ameninţă *mr*. Thomas Marvel. Unde dracu te-ai băgat ? Numai să pun laba pe tine... Nu primi nici un răspuns. De unde vorbişi, mă, din groapă ?

Nici un răspuns.

Prostit de uimire, vagabondul încremeni aşa cum era, desculţ şi cu haina atîrnîndu-i pe un umăr.

„Piu, piu", făcu o ciovlică în depărtare.

— Ha, i-auzi, piu, piu, făcu şi *mr*. Marvel. Mie nu-mi arde de glumă.

Cîmpul era la fel de pustiu, din zare pînă-n zare ; neumblat de nimeni, drumul, cu gropile lui şi cu stîlpii care-l mărgineau, şerpuia lin dinspre miazănoapte spre miazăzi, iar pe bolta albastră, în afară de pasărea care piuise, nu se mai vedea nimic.

— Doamne, nu mă lăsa ! îngînă zdrenţărosul, trăgîndu-şi haina pe umeri. Asta de la pileală mi se trage, să fiu al dracului, dacă nu-i aşa !

— Nu-i băutura, îl contrazise Vocea. Nu te prosti !

— Oh ! făcu *mr.* Marvel, şi faţa i se albi pe sub petele roşii. E de la pileală... repetau într-una, fără glas, buzele lui. Se învîrti încet în jurul propriei axe, holbîndu-se în toate părţile. Să jur, nu alta, că am auzit o voce ! bolborosi el.

— Desigur că ai auzit.

— Poftim, iar a început ! se tîngui vagabondul, închizînd ochii şi prinzîndu-şi fruntea în mîini cu un gest tragic.

Deodată, însă, fu apucat de guler şi scuturat zdravăn, treabă care-l ameţi şi mai rău.

— Nu fi idiot ! îl dojeni Vocea.

— Mi-am ieşit din minţi ! E de rău, ce mai încoa şi-ncolo. Asta-i fiincă m-am necăjit cu nenorocitele alea de ciuboţe. Mi-am ieşit de-a binelea din minţi. Sau or fi strigoi pe-aici ?

— Nici una, nici alta, interveni Vocea. Ascultă !

— Nebunule ! mormăi încet *mr.* Marvel.

— O clipă ! (Vocea, străbătută de un tremur, din pricina sforţării de a se stăpîni, căpătase un ton poruncitor.)

— Ei, ce e ? (Vagabondul avea senzaţia stranie că-i apasă cineva un deget în piept.)

— Crezi că sînt numai o închipuire, o nălucă ? *Mr.* Thomas Marvel îşi frecă ceafa.

— Da' ce alta poţi să fii ?

— Foarte bine... Vocea avea acum un ton blajin. Atunci, am de gînd să arunc cu pietre în dumneata, pînă ai să-ţi schimbi părerea.

— Da' unde eşti, omu lu Dumnezeu ?

Nici un răspuns. Deodată, prin aer şuieră o piatră, care zbură la un fir de păr de umărul domnu-

lui Marvel. Întorcîndu-se, vagabondul văzu cum o altă piatră sare de pe pămînt, descrie o traiectorie complicată, rămîne o clipă în suspensie şi se repede apoi spre picioarele lui, cu o iuţeală de glonţ. Era prea aiurit ca să se mai poată feri. Încă un şuierat, şi iat-o că lunecă în şanţ, nu înainte de a-i fi zdrelit un deget care-i ieşea din ciorapul găurit. Urlînd ca din gură de şarpe, *mr.* Thomas Marvel sări într-un picior şi o luă la fugă... dar se împiedică de un obstacol nevăzut şi, executînd o tumbă, căzu pe şezut.

— Ei, tot mai sînt o închipuire, ce zici ? (O a treia piatră descrise o curbă în văzduh şi rămase suspendată peste capul vagabondului.)

Drept răspuns, *mr.* Marvel încercă să se ridice în picioare, dar fu iarăşi rostogolit pe jos. De data asta rămase nemişcat.

— Dacă te mai opinteşti o dată, îl ameninţă Vocea, îţi arunc piatra în cap.

— Asta-i vrăjitorie curată ! exclamă *mr.* Thomas Marvel. Se aşeză, îşi pipăi degetul lovit şi-şi aţinti privirile asupra celui de-al treilea proiectil. Nu pot să înţeleg, şi pace ! Pietre care zboară singure... Pietre care vorbesc... Pun'te jos, piatră ! Sparge-te ! Mă predau.

Piatra căzu la pămînt.

— E foarte simplu, îi explică Vocea. Sînt un om invizibil.

— Nu bate cîmpii ! *Mr.* Marvel gîfîia de durere. Unde te-ai ascuns, cum ai făcut-o, nu ştiu. Mă dau bătut.

— Dar e foarte simplu, stărui Vocea. Sînt invizibil. Vreau să pricepi acest lucru.

— Asta poa' s-o vadă orişicine, nu-i nevoie să mă iei aşa repede, domnule ! Ei, da' zi şi mie, cum te-ai ascuns ?

— Sînt invizibil. Asta-i toată povestea. Şi asta vreau să te fac să înţelegi.

— Da' unde eşti ? îl întrerupse domnul Marvel.

— Aici, în faţa dumitale, la şase yarzi [1].

— Haide, haide, că n-oi fi orb ! P-ormă ai să-mi zici că eşti făcut din vînt ! Eu nu-s un fraier d-ăia la care poţi să le torni gogoşi !

— Ei bine, sînt făcut din aer. Acuma te uiţi prin mine.

— Cum, nu-i nici un pic de materie în dumneata ? *Vox et* [2]... cum sună mai departe aiureala asta ?

— Da' de unde, sînt o făptură omenească, sînt voinic, am nevoie de hrană şi de băutură, am nevoie de haine... Atîta tot, că sînt invizibil. Pricepi ? Invizibil. E foarte simplu. In-vi-zi-bil !

— Cum adică, exişti în carne şi oase ?

— Da, exist în carne şi oase.

— Dă-mi o mînă, dacă exişti ! Atunci poate-o să mi se pară mai adevărat... Of, Doamne ! mi-ai rupt mîna ! Valeu, nu mă strînge aşa !

Degetele mîinii sale libere pipăiră mîna care-i încleştase încheietura, apoi, sfioase, alunecară mai departe, atinseră un braţ, dădură peste un piept musculos şi se opriră pe o mutră bărboasă.

— M-ai făcut praf ! exclamă vagabondul, năuc de uimire. Asta-i mai tare ca luptele de cocoşi ! Grozav de interesant ! Şi, uite, pot să văd direct prin dumneata un iepure care aleargă, la vreo juma de milă de-aici ! Nici o bucăţică din dumneata nu se vede, da' stai ! Examină cu băgare de seamă un

---

[1] Yard — măsură englezească de lungime, egală cu 0,914 metri.

[2] Începutul unei zicale latine : *Vox et praeterea nihil* — O voce, altceva nimic (lat.).

anumit punct din spaţiul aparent vid. N-ai mîncat cumva pîine cu brînză ? întrebă el, apucînd braţul invizibil.

— E-adevărat. N-au fost încă digerate.

— Aşa, înţeleg. Ciudat soi de fantomă mai eşti !

— Mă rog, mă rog, dar nu-i nici pe jumătate atît de miraculos, cît îţi închipui dumneata.

— Pentru pretenţiunile mele modeste e de ajuns de miraculos, replică *mr.* Thomas Marvel. Da' cum ai reuşit ? Cum dracu ai făcut-o ?

— E o poveste lungă. Şi afară de asta...

— Îţi zic drept, toată chestia m-a dat gata ! mărturisi *mr.* Marvel.

— Ceea ce ţin să-ţi spun acuma este următorul lucru : am nevoie de ajutor. Nu mai am încotro. Am nimerit din întîmplare peste dumneata. Rătăceam, nebun de furie, gol, neputincios. Eram în stare să ucid... şi te-am văzut...

— Maică, Doamne !

— Am venit în spatele dumitale, am şovăit, am mers mai departe...

Expresia feţei vagabondului era cum nu se poate mai grăitoare.

— ...apoi m-am oprit. „Iată, mi-am zis, un prigonit ca şi mine. Ăsta-i omul care-mi trebuie !" Aşa că m-am întors din drum şi m-am apropiat de dumneata. Şi...

— Doamne ! Sînt zăpăcit de-a binelea. Pot să te întreb cum vine asta şi ce fel de ajutor îţi trebuie ?

— Vreau să-mi ajuţi să găsesc haine, şi un adăpost şi aşa mai departe. Pe-ale mele le-am părăsit de mult. Dacă nu vrei, bine !... Dar ai să vrei, trebuie !

— Uite ce-i, eu sînt prea dărîmat. Nu mai da în mine şi lasă-mă să plec. Trebuie să-mi revin un pic. Uite, aproape că mi-ai zdrobit degetul. Toate astea n-au nici o noimă. Jos, cîmpul gol, sus, cerul gol...

Cît cuprinzi cu ochii nu vezi nimic. Natura şi iar natura. Şi, dintr-o dată, vine un glas... un glas din cer. Şi pietre. Şi o mînă care te strînge. Maică, Doamne!

— Vino-ţi în fire, porunci Vocea, pentru că va trebui să faci treaba pe care m-am gîndit să ţi-o încredinţez.

Brusc, *mr*. Marvel îşi dezumflă fălcile şi căscă ochii.

— Te-am ales pe dumneata, urmă Vocea. Eşti singurul muritor, afară de cîţiva idioţi de-acolo, care ştie că există un om invizibil. Trebuie să fii ajutorul meu. Ajută-mă, şi voi face lucruri mari pentru dumneata. Un om invizibil este un om puternic. Se întrerupse o clipă, strănutînd de mama focului. Dar dacă mă trădezi, dacă nu faci ce-ţi spun eu...

Se întrerupse iarăşi şi lovi cu sete în umărul vagabondului. Cu un urlet de spaimă, nenorocitul sări în lături.

— N-am să te trădez, scînci el. Nici să nu te gîndeşti la aşa ceva, orice-ar fi. Nu doresc decît să te-ajut, zi-mi numa ce trebuie să fac. Doamne sfinte! Uite, sînt gata să fac tot ce-mi ceri...

X. VIZITA LUI *MR*. MARVEL LA IPING

După ce s-a spulberat primul val de panică, sătenii din Iping s-au apucat să discute cu înflăcărare. În suflete năvălea îndoiala — o îndoială iraţională, inexplicabilă. Dar aşa-i felul oamenilor. Era mult mai lesne să nu crezi în existenţa unui om invizibil (mai cu seamă că aceia care-l văzuseră mistuindu-se în văzduh sau care-i simţiseră braţul vînjos

puteau fi număraţi pe degete). Şi-apoi, chiar dintre aceşti martori, *mr.* Wadgers era absent, deoarece se baricadase la el acasă, îndărătul zăvoarelor şi al drugilor, iar Jaffers zăcea în nesimţire, în odaia de oaspeţi de la „Poştalionul cu cai". Ideile mari şi fenomenele neobişnuite, care depăşesc experienţa noastră comună, au adesea mai puţină înrîurire asupra oamenilor decît faptele mărunte, concrete.

Satul era împodobit cu flamuri, şi toată lumea purta haine de sărbătoare. De-o lună şi mai bine se pregăteau cu toţii pentru Rusalii. În după-amiaza acelei zile, chiar şi cei care credeau toată povestea prinseră să-şi reia micile distracţii, oarecum cu titlu de încercare. Bănuiau ei că „Nevăzutul" o fi dat bir cu fugiţii. Cît despre cei care nu credeau nimic, pentru ei totul nu însemna decît o farsă. Dar toţi locuitorii, fie că credeau, fie că nu, se simţeau foarte apropiaţi unii de alţii în ziua aceea.

În livada lui *mr.* Haysman se înjghebase un cort, sub al cărui acoperămînt *mrs.* Bunting şi alte cîteva doamne serveau ceaiuri. Afară, elevii Şcolii de duminică se jucau sub gălăgioasa supraveghere a curatorului şi a domnişoarelor Cuss şi Sackbut. Fără îndoială, în aer plutea, uşoară, o undă de nelinişte, dar cei mai mulţi dintre săteni aveau bunul-simţ de a nu-şi exterioriza temerile imaginare care-i chinuiau. O coardă înclinată, instalată pe pajişte, avînd la un capăt un mîner format dintr-un scripete, care atunci cînd îl apucai te zvîrlea dintr-o dată într-un sac de la capătul celălalt, se bucura de mare trecere printre tineri, ca de altfel şi scrînciobурile şi tirul cu nuci de cocos. Promenada era în toi, şi orga mecanică umplea văzduhul cu un miros nesuferit de benzină şi cu o muzică la fel de nesuferită.

Membrii clubului, care de dimineaţă asistaseră la slujbă, se împodobiseră cu minunate cocarde roze şi

verzi, iar unii, mai frivoli, îşi împopoţonaseră pălăriile, mari cît strachina, cu funde şi panglici viu colorate. Prin perdeaua vie de iasomie din faţa ferestrei sau prin uşa deschisă a casei lui (prin care din ele preferai să te uiţi), îl puteai vedea pe moş Fletcher, cocoţat pe o scîndură susţinută de două scaune, bălăbănindu-se ca să-şi menţină echilibrul; bătrînul, care avea concepţii severe asupra rînduielii sărbătorilor, îşi spoia de zor tavanul odăii din faţă.

Pe la vreo patru şi-a făcut apariţia în sat un străin, care venea dinspre cîmp. Era un individ scund, îndesat, care purta pe cap un ţilindru din cale-afară de jerpelit. Părea că abia-şi mai trage răsuflarea. Fălcile ba i se umflau, ba i se fleşcăiau. Faţa-i pătată oglindea o nespusă îngrijorare. Umbla cu mişcări repezite, dar parcă împins de la spate. A făcut colţul la biserică şi s-a îndreptat spre „La poştalionul cu cai". Printre alţii, îşi aminteşte şi moş Fletcher că-l văzuse; ba chiar, privindu-l, bătrînul domn fusese atît de mirat de curioasa stare de agitaţie a străinului, încît din nebăgare de seamă i s-a prelins nişte var de pe bidinea în mînecă...

Proprietarul tirului cu nuci de cocos a avut impresia că ciudatul drumeţ vorbeşte de unul singur, iar *mr.* Huxter a remarcat acelaşi lucru. Necunoscutul s-a oprit în dreptul scării „Poştalionului cu cai". Potrivit declaraţiilor domnului Huxter, părea că se luptă aprig cu el însuşi înainte de-a se hotărî să intre în han. În cele din urmă a urcat treptele, a luat-o spre stînga şi, ajungînd la uşa odăii de oaspeţi, a deschis-o. Huxter a auzit nişte glasuri care veneau din odaie, iar cineva din local i-a atras străinului atenţia că s-a înşelat.

— Camera aceea-i ocupată, l-a înştiinţat Hall.

Străinul a închis uşa cu stîngăcie şi s-a întors în local.

După cîteva minute s-a ivit din nou în uliţă, ştergîndu-şi buzele cu dosul palmei; pe faţă i se aşternuse o expresie de calmă satisfacţie, care i-a făcut domnului Huxter impresia de prefăcătorie. S-a uitat de jur împrejur cîteva momente, apoi s-a îndreptat pe furiş spre poartă. Îndată după aceea, fereastra odăii de oaspeţi s-a deschis. După o clipă de uşoară şovăială, străinul s-a rezemat de unul din stîlpii porţii, a scos din buzunar o pipă scurtă, de lut, şi s-a apucat s-o umple. Se vedea că-i tremură degetele. Apoi, cu o mişcare stîngace, şi-a aprins pipa şi, împreunîndu-şi braţele la piept, a început să fumeze alene — atitudine dezminţită însă cu totul de ocheadele repezi pe care le arunca mereu în jur.

Lui Huxter, care privea pe deasupra cutiilor din fereastra tutungeriei, nu i-a scăpat nimic din toate astea; purtarea ciudată a individului l-a determinat să rămînă la postul său de observaţie.

La un moment dat, străinul se îndreptă din şale, îşi vîrî pipa în buzunar şi pătrunse în curtea hanului, dispărînd din vederea domnului Huxter. Bănuind că este martorul unei nevinovate găinării, tutungiul sări din dosul tejghelei şi alergă în uliţă, să prindă hoţul. Tocmai atunci se ivi iarăşi omul nostru, cu ţilindrul căzut pe-o ureche. Într-o mînă ţinea un balot destul de mărişor, învelit într-o faţă de masă albastră, iar în cealaltă, trei cărţi, legate la un loc (cu bretelele vicarului, după cum s-a dovedit ulterior). Dînd cu ochii de Huxter, tresări speriat, făcu iute stînga-mprejur şi o luă la fugă.

— Puneţi mîna pe el! răcni Huxter şi porni pe urmele hoţului.

Senzaţiile prin care avea să treacă domnul Huxter au fost intense, dar de scurtă durată. Îl văzu pe străin alergînd drept în faţa lui, apoi dispărînd după

colţul bisericii, pe drumul cîmpului. În goana lui, cuprinse cu ochii, ca într-o străfulgerare, flamurile, panorama sărbătorii săteşti, cîteva figuri întoarse spre el... Zbieră încă o dată „Puneţi mîna pe hoţ!" şi alergă mai departe, vitejeşte. Dar abia făcuse vreo zece paşi, cînd, fără veste, glezna îi fu ţintuită în loc ca de un cleşte nevăzut. Oprit din avîntul lui, se trezi că zboară prin aer cu o iuţeală de necrezut. Deodată, însă, zări pămîntul foarte aproape de ochi... În juru-i, lumea făcu explozie, prefăcîndu-se într-un milion de scîntei, care se fugăreau într-un vîrtej nebun şi... ce-a urmat nu l-a mai interesat.

XI. CE S-A ÎNTÎMPLAT LA „POŞTALIONUL CU CAI"

Acum, ca să înţelegem limpede cele ce s-au petrecut la han, e nevoie să ne întoarcem la momentul în care *mr.* Marvel a intrat pentru întîia oară în cîmpul vizual al domnului Huxter.

Tocmai atunci se aflau în camera de oaspeţi *mr.* Cuss şi *mr.* Bunting. Cei doi domni se hotărîseră să întreprindă o cercetare asupra ciudatelor întîmplări care avuseseră loc în dimineaţa aceea şi, cu îngăduinţa lui Hall, examinau cu atenţie lucrurile rămase de la Omul Invizibil. Jaffers îşi revenise puţin din căzătură şi plecase acasă, ajutat de prietenii lui, plini de compasiune, iar *mrs.* Hall adunase lucrurile împrăştiate ale fostului locatar şi făcuse ordine în cameră.

De la bun început, Cuss zări pe masa de lîngă fereastră, acolo unde obişnuia să lucreze straniul

personaj, trei caiete groase, scrise de mînă. Toate trei erau intitulate *Jurnal*.

— *Jurnal!* exclamă Cuss, aşezînd cele trei volume pe masă. Asta înseamnă că, de bine, de rău, o să aflăm ceva.

Vicarul şedea la masa din mijloc, cu coatele pe ea.

— *Jurnal!* repetă Cuss. Se aşeză şi el pe un scaun, puse două volume unul peste altul şi, sprijinindu-l de ele pe-al treilea, îl deschise. Hm! Nici un nume pe primă pagină!... Drace!... Numa cifre... cifre... figuri...

Bunting veni lîngă felcer şi privi peste umărul lui. Cu o mutră subit dezamăgită, Cuss răsfoia paginile.

— Ia uite-aicea! Sînt numai cifre, Bunting.

— Diagrame n-ai văzut? întrebă vicarul. Nici măcar o ilustraţie care să arunce vreo lumină în această taină?...

— Uite-te şi dumneata: o parte e numai matematică, altă parte e scrisă în ruseşte sau în altă limbă (judecînd după litere), şi alta-i pe greceşte. Acuma, în ceea ce priveşte greaca, cred că dumneata...

— Mdaa, desigur... făcu reverend *mr.* Bunting, scoţîndu-şi ochelarii şi ştergîndu-i, năpădit dintr-o dată de un simţămînt penibil (bruma de elină care mai rătăcea prin mintea lui nu merita să se mai pomenească de ea). Iii, da, da, desigur, textul grecesc ne-ar putea furniza niscaiva indicii...

— Să-ţi aduc un scaun.

Domnul Bunting îşi ştergea într-una ochelarii.

— Aş vrea în prealabil să mă uit prin toate volumele. Doresc să-mi formez mai întîi o impresie generală, înţelegi, dragul meu, şi apoi o să putem căuta şi indiciile care ne interesează.

Tuşi, îşi puse ochelarii, şi-i potrivi cu grijă pe nas, mai tuşi o dată... dorea din tot sufletul să se întîmple ceva care să împiedice ruşinea — ruşinea ce părea inevitabilă ! În sfîrşit, luă volumul pe care i-l întindea Cuss, cu un gest neglijent.

Atunci s-a întîmplat ceva.

Uşa s-a deschis brusc.

Amîndoi au sărit ca fripţi şi-şi-au întors iute capetele. Zărind o mutră plină de pete roşcovane, care ieşea de sub un ţilindru pluşat, au răsuflat uşuraţi.

— Aici e cîrciuma ? întrebă intrusul, cu o voce dogită, rămînînd în uşă şi mişcîndu-şi ochii în toate părţile.

— Nu, răspunseră cei doi gentlemani, într-un glas.

— În partea cealaltă, omule, adăugă vicarul.

— Şi, te rog, închide uşa ! completă *mr.* Cuss, iritat.

— În regulă, făcu noul-venit, pe un ton de bas, care contrasta în chip ciudat cu glasul răguşit dinainte. Aveţi dreptate, adăugă el, revenind la vocea-i dogită. Dă-i bătaie !, şi dispăru, trăgînd uşa după el.

— Părea să fie un marinar, nu ? (*Mr.* Bunting avea acum o temă de discuţie.) Tare simpatici oameni ! Desigur că şi acel „Dă-i bătaie !“ trebuie să fie o expresie marinărească. Ce-o fi însemnînd oare ?

— N-am idee, răspunse Cuss. Nervii mei sînt foarte zdruncinaţi astăzi. Uşa asta, care s-a deschis aşa, deodată... Eram cît pe-aici să sar în sus !

Mr. Bunting zîmbi, ca şi cum el însuşi n-ar fi sărit în sus.

— Şi-acum, rosti el cu un oftat, să revenim la cărţile astea...

— O secundă... Cuss se duse să încuie uşa. Acum nădăjduiesc că n-o să ne mai întrerupă nimeni.

În timp ce felcerul răsucea cheia în broască, cineva nevăzut fîrnîi pe nas, parcă în bătaie de joc.

— Un lucru este incontestabil, începu Bunting, trăgîndu-şi scaunul lîngă Cuss. În ultimele zile au avut loc în satul nostru cîteva întîmplări foarte, foarte ciudate. Vezi, dragul meu, eu nu pot să cred în povestea asta absurdă cu Omul Invizibil...

— E de necrezut, încuviinţă Cuss, de necrezut. Dar un fapt rămîne sigur, că eu am privit — am privit cu ochii mei, prin golul din mîneca aceea!

— Dar dumneata ai... eşti sigur... Închipuie-ţi, de pildă, că la mijloc o fi fost vreo oglindă sau mai ştiu eu ce... Halucinaţiile se produc atît de uşor! Nu ştiu dacă ai văzut vreodată un iluzionist cu adevărat iscusit...

— N-am să mai argumentez, replică Cuss. Chestiunea asta am dezbătut-o destul, Bunting. Uite, acuma avem în faţă cărţile astea... Ah! Aici e ceva care cred că-i pe greceşte! Da, sigur, uite, litere greceşti.

Arătă spre mijlocul paginii. Domnul Bunting roşi uşor şi-şi apropie faţa, de parcă ochelarii nu-i mai ajungeau ca să vadă bine. Cunoştinţele de limbă greacă ale sărmanului vicar se pierdeau într-o negură deasă, însă bătrînul era ferm încredinţat că toţi laicii îi atribuiau o cunoaştere temeinică a textelor greceşti şi ebraice în original. Şi-acum, să mărturisească? Să braveze?

Deodată avu o curioasă senzaţie de înţepenire a cefei. Încercă să-şi mişte capul, dar întîmpină o rezistenţă de neclintit.

Simţea un fel de apăsare, ca şi cum l-ar fi strîns de ceafă o mînă grea, zdravănă, care-i împingea încetul cu încetul bărbia înspre masă.

— Nici o mişcare, pigmeilor, şopti o voce, sau vă crăp capul la amîndoi!

Privi spre figura felcerului, care se găsea aproape lipită de-a lui, oglindind parcă propria-i uimire şi groază.

— Îmi pare rău că trebuie să mă port cam aspru cu voi, dar n-am încotro, continuă Vocea. De cînd, mă rog, aţi învăţat să vă băgaţi nasul în însemnările particulare ale unui cercetător ? (Două bărbii ciocăniră masa simultan, şi două şiruri de dinţi clănţăniră.) De cînd aţi învăţat să pătrundeţi în camera unui om care are de îndurat tot felul de mizerii ? (Izbitura se repetă.) Unde mi-au vîrît hainele ? Nu ştiţi ? Bine. Şi-acum, ascultaţi-mă, domnilor. Ferestrele sînt închise şi am scos cheia din uşă. Sînt un tip destul de voinic şi am vătraiul la îndemînă. Şi, mai ales, nu uitaţi că sînt invizibil. Nu există nici cea mai mică îndoială că, dacă vreau, pot să vă ucid pe amîndoi şi s-o şterg foarte simplu, înţelegeţi ? Foarte bine. Dacă vă las totuşi în pace, îmi făgăduiţi că n-o să încercaţi să faceţi nici o prostie şi că o să îndepliniţi ce-am să vă cer eu ?

Vicarul şi felcerul schimbară nişte priviri grăitoare. Mutra vicarului făcu o strîmbătură plină de înţelesuri.

— Da ! promise *mr*. Bunting, iar felcerul repetă după el.

Apăsarea pe grumaz slăbi, şi victimele se ridicară în picioare, scuturîndu-şi capetele. Amîndoi eroii erau congestionaţi la faţă ca nişte raci.

— Vă rog să rămîneţi pe locurile voastre, ordonă Omul Invizibil. Cred că observaţi vătraiul, nu ? Plimbă vătraiul pe sub nasurile celor doi gentlemani. Cînd am intrat în camera asta, continuă el, nu m-am aşteptat s-o găsesc ocupată ; speram ca alături de caietele de însemnări să-mi găsesc şi hainele. Unde sînt ? Nu, nu vă ridicaţi. Văd că au dispărut. Numai

că pe vremea asta, deşi ziua e destul de cald pentru ca un om invizibil să poată umbla gol puşcă, serile sînt încă reci. Am nevoie de haine şi de alte lucruri utile. Şi am nevoie şi de astea trei caiete...

XII. OMUL INVIZIBIL ÎŞI IESE DIN FIRE

Din păcate, aici trebuie din nou să întrerupem povestirea (n-avem încotro), dintr-o pricină neplăcută, pe care o vom înfăţişa îndată.

În vreme ce camera de oaspeţi era teatrul întîmplărilor povestite mai sus, iar *mr.* Huxter îl pîndea pe *mr.* Marvel, care-şi fuma pipa rezemat de poartă, domnii Hall şi Teddy Henfrey, la vreo doisprezece metri mai încolo, în sala hanului, discutau subiectul ce frămînta întregul Iping. Amîndoi păreau buimăciţi de-a binelea.

Deodată, din odaia de oaspeţi se auzi o bufnitură puternică, urmată de un strigăt ascuţit. Apoi, tăcere.

— Hei ! răcni Teddy Henfrey.

— Hei ! strigară cei din cîrciumă.

Mr. Hall judeca lucrurile încet, dar sigur.

— Asta nu-i a bună ! rosti el gînditor.

Ieşi de după tejghea şi se îndreptă spre odaia de oaspeţi, urmat de *mr.* Henfrey.

Cu feţele încordate, se apropiară de uşă.

— Ceva nu-i în regulă, şopti Hall, şi Henfrey aprobă din cap. Răzbiră pînă la ei adierile unui miros neplăcut de chimicale, apoi un zumzet de voci înnăbuşite, care se stinse repede. Ce-i cu voi acolo ? strigă Hall, ciocănind în uşă.

Pe dată, murmurul încetă. Un moment de tăcere... din nou şoapte şuierătoare... un strigăt puternic: „Nu! Nu, n-ai s-o faci!"... o mişcare bruscă, un scaun răsturnat, o luptă scurtă... Din nou linişte.

— Ce dracu-i asta? exclamă Henfrey, *sotto voce* [1].

— Ce-i-cu-voi-acolo? scandă *mr.* Hall, cu un glas ascuţit.

Răspunse vocea vicarului, puţin cam sacadat:

— Totul e în or-dine. Vă ro-og, nu ne în-tre-rupeţi!

— Curios! se miră *mr.* Henfrey.

— Curios! se miră şi *mr.* Hall.

— Zice „Nu ne întrerupeţi!"

— Am auzit!

— Da' cine dracu-a sforăit?

Au tras cu urechea mai departe. Conversaţia din odaie continua cu replici scurte, debitate pe un ton abia stăpînit.

— Nu pot! Vă spun, domnule, că nu pot! pleda *mr.* Bunting, cu glasul din ce în ce mai piţigăiat.

— Da' asta ce mai fu? întrebă Henfrey.

— Zice că nu poate! îl lămuri Hall.

— Nu vorbea cu noi, aşa-i?

— Ruşine! izbucni dincolo de uşă glasul vicarului.

— Ruşine! repetă ceasornicarul. Am auzit limpede.

— Cine-i ăsta care vorbeşte acuma?

— *Mr.* Cuss, aşa bănuiesc. Poţi să prinzi ceva?

Glasurile amuţiră iarăşi.

Dar, nedesluşite, enigmatice, zgomotele dinăuntru nu încetau o clipă.

— Domnule, parc-ar trage jos faţa de masă! comentă Hall.

---

[1] În şoaptă (it.).

Pe după tejghea se ivi nevastă-sa. Hall îi făcu semn să tacă şi să se apropie. Atîta a fost de ajuns ca să-i trezească doamnei spiritul de opoziţie conjugală.

— Ce tot stai şi tragi cu urechea acolo, domnule Hall ? îl luă ea la rost. N-ai nimic mai bun de făcut într-o zi ca asta ?

Schimonosindu-se ca un apucat, Hall încercă să-i comunice printr-o reprezentaţie de pantomimă toate cele întîmplate. Degeaba. *Mrs.* Hall se arăta neînduplecată. Ba chiar a ridicat şi vocea, aşa încît Hall şi Henfrey au trebuit de voie, de nevoie să se întoarcă la tejghea. Păşind în vîrful picioarelor, cei doi amici tot mai gesticulau, străduindu-se să-i dea a înţelege despre ce era vorba.

La început, hangiţa refuza să admită că s-ar ascunde vreun mister în cele ce auziseră ei. Totuşi, îl pofti pe Hall să tacă, în timp ce Henfrey îi dădea raportul. Inclina să considere întreaga poveste drept o prostie — poate că mutau mobila din loc, şi atîta tot.

— L-am auzit strigînd „Ruşine !", l-am auzit cu urechile mele ! argumenta Hall.

— Şi eu l-am auzit, doamnă Hall, întări ceasornicarul.

— Se poate, începu doamna Hall să cedeze.

— St ! făcu Henfrey. Nu s-a auzit fereastra ?

Hangiţa tresări.

— Care fereastră ?

— A camerei de oaspeţi !

Toţi trei ascultau cu încordare. Ochii femeii, aţintiţi drept în faţa ei, priveau, fără să vadă însă, dreptunghiul luminos al uşii hanului, uliţa prăfuită şi plină de animaţie şi dugheana lui Huxter, strălucind în soarele de iunie. Deodată, uşa dughenii se smuci în lături, şi tutungiul, cu ochii holbaţi, o zbu-

ghi afară, dînd din mîini şi zbierînd: „Stop! Puneţi mîna pe el!“ Trecu în goană de-a curmezişul uliţei, apoi se făcu nevăzut.

În aceeaşi clipă, odaia de oaspeţi se cutremură de larmă. Se auzi zăngănitul unei ferestre trîntite.

Pe dată, Hall, Henfrey şi întregul conţinut uman al cîrciumii dădură buzna, de-a valma, în stradă. Cineva tocmai dispărea pe după colţul bisericii, iar domnul Huxter executa un salt complicat prin aer şi cădea cu capu-n jos. Ceva mai departe, martorii scenei încremeniseră în drum, ca trăsniţi; cîţiva alergau spre cel căzut.

Mr. Huxter zăcea în nesimţire. Henfrey se opri, să constate faptul, dar Hall şi cei doi lucrători care fuseseră în cîrciumă alergară într-un suflet spre colţul uliţei, urlînd nu se ştie ce. Mai apucară să-l vadă pe Marvel pierind pe după zidul bisericii. După cît se pare, cei trei alergători ajunseseră la concluzia stupidă că fugarul n-ar fi fost altul decît Omul Invizibil, devenit, ca prin farmec, vizibil... drept care au pornit-o fără zăbavă de-a lungul potecii, în urmărirea lui. Dar n-apucase să alerge nici cincisprezece paşi, cînd Hall se pomeni că zboară într-o parte, cu iuţeala unui obuz; scoţînd un strigăt de surpriză, se agăţă de unul dintre lucrători şi-l doborî la pămînt. Fusese luat pe sus, ca la fotbal. Făcînd un ocol circular, cel de-al doilea lucrător s-a apropiat de proaspetele victime şi, văzînd cum stau lucrurile, şi-a închipuit de bună seamă că *mr.* Hall se rostogolise la pămînt de bunăvoie. Şi-a reluat aşadar urmărirea, însă o clipă mai tîrziu s-a trezit şi el apucat de gleznă, întocmai precum fusese şi domnul Huxter... Încercînd să se scoale de la pămînt, camaradul lui fu zvîrlit în lături de o lovitură care ar fi putut doborî şi un bou.

Acum dădură năvală de după colţ cei care asistaseră la toată cursa aceasta. Primul care se ivi fu proprietarul tirului cu nuci de cocos, un grăsan îmbrăcat cu o bluză albastră. Rămase din cale-afară de mirat constatînd că pe potecă nu se aflau decît trei oameni, trîntiţi la pămînt, care se zvîrcoleau ca nişte apucaţi. Dar n-a avut vreme să cugete prea mult, fiindcă (nu ştiu cum s-a făcut) unul din picioare i-a luat-o razna, şi omul nostru s-a dat de-a berbeleacul, izbutind să-l tragă după el şi pe-al său frate şi partener, care-l seconda ferm, la mică distanţă. În urma lor veneau, valvîrtej, o mulţime de oameni nespus de grăbiţi, care s-au ciocnit de trupurile lor, i-au călcat în picioare, au căzut peste ei... şi înjurăturile s-au ţinut lanţ.

Cînd Hall, Henfrey şi lucrătorii dăduseră năvală afară din cîrciumă, *mrs.* Hall, pe care o experienţă de ani de zile o învăţase multe, rămăsese în local, lîngă tejghea. Nu trecu mult, şi uşa odăii de oaspeţi se trînti de perete. În pragul ei apăru *mr.* Cuss, care străbătu valvîrtej localul, fără să-i arunce hangiţei măcar o privire, coborî scările ca o furtună şi se năpusti în goana mare spre colţ.

— Puneţi mîna pe el ! striga felcerul cît îl ţinea gura, împiedicaţi-l să lase balotul din mînă ! Cîtă vreme îl ţine la el, îl puteţi vedea !

Bietul om nu ştia nimic de existenţa lui Marvel ; între timp, însă, Omul Invizibil îi şi strecurase vagabondului, care-l aştepta în curte, atît caietele, cît şi balotul. Chipul domnului Cuss exprima cele mai bărbăteşti simţăminte : furie şi hotărîre... Păcat numai că veşmîntul lui era cam nepotrivit : un soi de fustă albă, care numai în antica Eladă ar fi putut trece drept îmbrăcăminte.

— Puneţi mîna pe el ! zbiera într-una felcerul. Mi-a luat pantalonii ! Şi toate hainele părintelui ! L-a

lăsat gol puşcă! Ţi-l ajung în doi timpi şi trei mişcări! îl asigură el pe Henfrey, trecînd în fugă pe lîngă trupul lui Huxter, care continua să zacă la pămînt.

Dar numai ce dădu colţul şi se amestecă în hărmălaia generală, că fu dat peste cap şi se rostogoli într-o poziţie prea puţin graţioasă. În vîrtejul încăierării, un combatant îl călcă zdravăn pe degete. Urlă, dădu să se ridice, dar fu din nou lovit şi trîntit cu faţa-n jos. Înţelese că de fapt fusese prins nu într-o urmărire, ci într-o retragere. Într-adevăr, toţi bravii cetăţeni o luau la sănătoasa înapoi înspre sat. Iarăşi se ridică şi iarăşi primi un pumn greu — după ureche, de data asta. Împleticindu-se, se tîrî înapoi spre „Poştalionul cu cai". Fu nevoit să sară peste Huxter, care, părăsit de toţi, îşi revenea cu încetul în simţiri. Pe cînd urca treptele hanului, urechile-i fură străpunse de un urlet turbat, care domina întreg vacarmul, şi de plescăitul unei palme răsunătoare lipite pe obrazul cuiva. Recunoscu glasul Omului Invizibil; era un urlet ca de om întărîtat de o lovitură dureroasă.

Dintr-un salt, domnul Cuss a şi ajuns în odaia de oaspeţi.

— Bunting, vine înapoi! zbieră el, dînd buzna înăuntru. Fugi!

Mr. Bunting se afla în dreptul ferestrei, ocupat cu o treabă urgentă; îşi înfăşura goliciunea cu covoraşul din faţa sobei şi cu un număr din *West Surrey Gazette.*

Speriat, părintele tresări atît de tare, încît costumul lui fu cît pe ce să se desfacă.

— Cine vine?

— Omul Invizibil! gîfîi felcerul, alergînd la fereastră. Mai bine s-o ştergem de-aici. Se bate ca un nebun! Ca un nebun!

N-a trecut un minut, şi *mr.* Cuss se şi găsea în curte.

— Dumnezeule mare! se tîngui *mr.* Bunting, şovăind între două alternative cumplite.

Auzind însă zgomotele unei bătălii înverşunate, care se desfăşura chiar pe coridorul hanului, nu mai stătu nici o clipă în cumpănă. Escaladă fereastra şi, aranjîndu-şi în grabă veşmîntul, o luă la fugă prin sat, cu toată iuţeala de care erau în stare picioarele lui scurte şi grase.

. . . .

Nu ne este cu putinţă să oferim o relatare coerentă a celor ce-au urmat momentului în care Omul Invizibil scosese urletul acela de furie, iar *mr.* Bunting executase memorabila alergare prin sat. Se prea poate ca iniţial nevăzutul să nu fi intenţionat altceva decît să acopere fuga lui Marvel. Dar se pare că, datorită unei lovituri primite din întîmplare, şi-a pierdut cu totul stăpînirea de sine (nici aşa, firea lui nu fusese niciodată prea calmă) şi s-a pornit să izbească orbeşte în dreapta şi-n stînga, numai din plăcerea de a face rău.

Închipuiţi-vă uliţa înţesată de oameni, care alergau în neştire, luptîndu-se să găsească o ascunzătoare, în larma îngrozitoare a uşilor trîntite. Închipuiţi-vă cum un iureş năprasnic a stricat din senin echilibrul nestabil al scîndurii pe care se cocoţase bătrînul Fletcher — şi cataclismul care a urmat... În sfîrşit, trebuie să vă mai imaginaţi şi o tînără pereche, înlemnită de groază, surprinsă într-un scrînciob de valul teroarei nevăzute. Şi, cînd debandada s-a potolit, strada a rămas pustie, cu flamurile şi ghirlandele ei. Caldarîmul era presărat cu nuci de cocos, cu paravane de pînză răsturnate şi cu bunătăţile unei gherete de dulciuri care fuseseră împrăştiate

pe jos, iar prin văzduh mai răsunau încă zbieretele nebuneşti ale nevăzutului. Pretutindeni se trăgeau obloane, se împingeau zăvoare... singura urmă omenească ce mai dăinuia ici-colo era cîte un ochi mărit de spaimă, furişat la vreun colţ de geam.

Omul Invizibil s-a mai distrat un timp spărgînd toate geamurile de la „Poştalionul cu cai" şi aruncînd lampa unui felinar prin fereastra sufrageriei doamnei Grogram. Probabil că tot el a tăiat şi firele telegrafice de pe drumul spre Adderdean, chiar lîngă casa lui *mr.* Higgins. Şi după această ispravă, graţie nemaipomenitelor sale însuşiri, a dispărut cu totul din sfera simţurilor omeneşti : nimeni din Iping nu l-a mai auzit, nu l-a mai văzut, nu l-a mai simţit în vreun fel. Se evaporase, în toată puterea cuvîntului.

Dar au trebuit să treacă aproape două ore, pînă cînd vreo făptură omenească să cuteze a se aventura prin pustietatea străzii principale din Iping.

XIII. *MR.* MARVEL VREA SĂ-ŞI DEA DEMISIA

Pe cînd se lăsa noaptea şi Ipingul scotea cu teamă capul din bîrlog pentru a contempla pagubele pricinuite de dezastrul din ziua aceea de sărbătoare, un omuleţ îndesat, purtînd pe cap un prăpădit de ţilindru pluşat, înainta cu greu prin umbra stejărişului care mărginea drumul spre Bramblehurst. Căra cu el trei volume, legate cu un soi de coardă elastică, împodobită cu zorzoane, şi un mic balot, învelit într-o faţă de masă albastră. Chipul lui rotofei exprima consternare şi sfîrşeală. Părea mînat de un zor

nebun. Era întovărăşit de o voce, alta decît a lui, şi din cînd în cînd tresărea ca fript, sub atingerea unei mîini nevăzute.

— Dacă mai încerci s-o ştergi, îl ameninţa Vocea, dacă ai de gînd s-o ştergi iarăşi...

— Dumnezeule ! gemu *mr.* Marvel. Umăru ăsta trebuie să fie numai vînătăi !

— Pe cuvîntul meu de onoare, continuă Vocea, că te ucid !

— N-am vrut s-o şterg, se dezvinovăţi Marvel, cu un glas plîngător. Îţi jur că n-am vrut. N-am prevăzut că afacerea o să ia întorsătura asta blestemată, asta-i tot ! Am păţit-o rău de data asta !

— Ai s-o păţeşti şi mai rău, dacă n-ai să-ţi vezi de treabă !

Mr. Marvel amuţi, şi pungile fălcilor i se dezumflară. În ochi i se citea disperarea.

— Şi aşa destul de rău că bădăranii ăştia smintiţi şi-au băgat nasul în secretul meu, înainte ca tu s-o fi şters cu caietele. Din fericire pentru ei, s-au cărat la timp ! Uite unde-am ajuns... Nimeni nu ştia că sînt invizibil ! Acuma ce mă fac ?

— Da' eu ce mă fac ? bombăni Marvel *sotto voce.*

— S-a dat totul pe faţă, urmă Omul Invizibil. O să scrie şi-n ziare ! Toată lumea o să mă caute. Fiecare o să se păzească...

Izbucni într-o ploaie de înjurături, din cele tari. Apoi tăcu. Pe faţa domnului Marvel disperarea se întipărea şi mai adînc. Vagabondul încetini pasul.

— Haide, haide ! porunci Vocea.

Pe dedesubtul petelor vinete, obrajii domnului Marvel căpătară o nuanţă cenuşie.

— Nu scăpa caietele, idiotule ! zbieră nevăzutul, cu o voce ascuţită.

— Realitatea este, îşi reluă el reflecţiile, că va trebui să te folosesc şi mai departe... Eşti o unealtă

cît se poate de neghioabă, dar n-am încotro.
— Sînt o slugă mizerabilă, întări Marvel.
— Eşti, admise Vocea.
— Sînt cea mai proastă unealtă de care ai fi putut să te slujeşti vreodată... îşi urmă Marvel pledoaria. Apoi, după o tăcere, descurajat : Sînt lipsit de puteri. Da, da, sînt cu totul lipsit de puteri !
— Zău ?
— Şi am inima slabă. Din toată povestea asta am scăpat eu teafăr, e drept ! Dar, pe legea mea, aş fi putut să pic jos...
— Ei, şi ?
— N-am nervi şi nici putere să fac ce-ţi trebuie dumitale.
— Am să te stimulez eu.
— N-aş vrea s-o faci. Nu mi-ar plăcea să-ţi încurc planurile, ştii... Dar s-ar putea întîmpla. Numai din teamă şi din slăbiciune.
— Nu te sfătuiesc, spuse Vocea, apăsînd calm cuvintele.
— Aş vrea să mor ! se tîngui Marvel. Asta nu-i omenesc ! protestă el. Trebuie să admiţi... Cred că am dreptul.
— Hai, mişcă ! se răsti Vocea.
Mr. Marvel grăbi pasul. O bucată de timp îşi continuară drumul în tăcere.
— E-al naibii de greu, începu iarăşi vagabondul. Dar jeluirile lui nu aveau nici un efect. Încercă altă tactică : Cu ce mă aleg eu din asta ?... tonul lui vădea că i se face o sfîşietoare nedreptate.
— Of, tacă-ţi gura odată ! izbucni nevăzutul, cu un glas de tunet. O să am eu grijă de tine. Ai să faci ce-ţi spun, şi ai s-o faci cum trebuie. Eşti un idiot, eşti tot ce vrei, dar ai să te ţii de treabă !
— Îţi spun, domnule, nu sînt eu omul de care ai nevoie. Cu tot respectul, dar aşa este.

— Dacă nu taci din gură, am să-ţi sucesc iarăşi mîna ! Vreau să am linişte cînd mă gîndesc.

Printre copaci se strecurară două fîşii de lumină gălbuie, iar turnul unei biserici se profilă în penumbra amurgului.

— Am să-mi ţin mîna pe umărul tău tot timpul cît trecem prin satul ăsta. Bagă de seamă, mergi drept înainte şi nu încerca să faci vreo nebunie. Va fi cu atît mai rău pentru tine dacă încerci.

— Ştiu asta, oftă *mr.* Marvel. Ştiu bine de tot ! Nenorocitul vagabond, cu jobenul lui demodat, de pluş, trecu purtîndu-şi povara de-a lungul uliţei satului şi se pierdu în întunericul care se aştemea din ce în ce mai dens dincolo de luminiţele ferestrelor.

XIV. LA PORT STOWE

A doua zi dimineaţa, pe la orele zece, *mr.* Marvel şedea pe o bancă în faţa unui han de la marginea tîrguşorului Port Stowe ; nebărbierit, murdar şi prăfuit, îşi ţinea mîinile înfundate în buzunare şi, cu o mutră tare obosită şi cătrănită, îşi umfla fălcile la intervale regulate. Alături de el se aflau caietele, legate acum cu o sfoară. În urma unei schimbări care survenise în planurile nevăzutului, balotul fusese lăsat într-o pădurice de pini, mai jos de Bramblehurst. Cum am spus, domnul Marvel şedea pe bancă şi, deşi nimeni nu-i acorda nici cea mai mică atenţie, se tot foia încoace şi încolo, în culmea agitaţiei. Tot mereu îşi pipăia, cu un gest nervos, diversele-i buzunare.

Şedea aşa cam de un ceas, cînd un marinar mai în vîrstă, cu un ziar în mînă, ieşi din han şi veni să se aşeze pe bancă alături de el.

— Frumoasă zi, începu marinarul.

Vagabondul privi cu spaimă în jurul lui.

— Foarte, răspunse el.

— Tare potrivită vreme pentru data la care ne găsim, afirmă categoric marinarul.

— Foarte, repetă *mr.* Marvel.

Celălalt scoase o scobitoare şi (după ce-şi ceru voie) se ocupă cu ea vreo cîteva minute. În timpul acesta, însă, ochii lui examinau pe îndelete figura prăfuită a zdrenţărosului şi caietele de lîngă el. Apropiindu-se de *mr.* Marvel, auzise un sunet asemănător cu clinchetul monedelor într-un buzunar. Fu desigur mirat de contrastul dintre înfăţişarea individului şi imaginea de îndestulare pe care-o evoca acel clinchet. Apoi gîndul îl purtă din nou spre un subiect care-i stăpînea mintea cu o ciudată stăruinţă.

Un plescăit anunţă că utilizarea scobitorii a luat sfîrşit.

— Cărţi ? întrebă pe neaşteptate marinarul.

Mr. Marvel tresări şi-l măsură cu ochii.

— Da, cărţi...

— În cărţi găseşti nişte chestii extraordinare !

— Te cred.

— Da' nu numa-n cărţi există chestii grozave, aşa-i ?

— Şi asta-i adevărat... *mr.* Marvel se uită iarăşi la interlocutorul său, apoi îşi aruncă ochii în jur.

— Uite, în ziare, de exemplu, scrie nişte lucruri extraordinare !

— Scrie...

— În ziarul ăsta chiar, preciză matelotul.

— Aşa !

— E o poveste aici (omul mării îl fixa pe *mr.* Marvel cu o privire pătrunzătoare, care părea să-l cîntărească), e o poveste bunăoară despre un om invizibil.

Vagabondul căscă gura pieziş şi se scărpină pe obraz. Simţea că-i ard urechile.

— Şi ce scrie mai departe? întrebă el, moale. E-n Ostria[1], sau în America?

— Nici colo, nici dincolo. E-*aici*, măi frate-miu!

— Maică, Doamne! strigă *mr.* Marvel, tresărind.

— Cînd zic *aici*, preciză marinarul, spre nespusa uşurare a domnului Marvel, nu înţeleg că se află chiar în locul ăsta, ci pe undeva prin împrejurimi.

— Un om invizibil! se minună Marvel. Şi ce-a făcut?

— Ia, de toate... (Omul mării nu-l slăbea o clipă din ochi.) De toate relele.

— De vreo patru zile n-am mai văzut vreun ziar, se scuză zdrenţărosul.

— Ştii de unde a pornit? Din Iping.

— Nu zău?!

— De-acolo a pornit. Şi de unde venea omul ăsta, se pare că nimeni nu ştie. Uite-aici: „O întîmplare ciudată la Iping!“ Şi zice în ziaru ăsta că dovezile sînt nemaipomenite, extraordinare!

— Doamne sfinte! Ce spui?!

— Da, mai e şi o poveste extraordinară! E un popă şi un sanitar, care-s martori şi care l-au văzut cum te văd, adică, mai bine zis, nu l-au văzut... „Locuia, zice, la «Poştalionul cu cai» şi nimeni nu şi-a dat seama ce-i cu el, pînă cînd într-o *alteraţie*[2] la han, zice,. cineva i-a tras bandajele de pe cap. Atunci s-a observat că are un cap invizibil.

---

[1] Austria.
[2] Altercaţie.

S-au făcut imediat încercări de a-l captura, dar scoţîndu-şi hainele de pe el, zice, a reuşit să evadeze, nu fără o luptă disperată, în cursul căreia l-a rănit grav, zice, pe valorosul şi capabilul nostru poliţist, *mr*. J. A. Jaffers." Frumoasă istorie, hai, ce spui ? Cu nume, mă rog, şi cu toate amănuntele, de-a fir a păr...

— Doamne, Dumnezeule ! I-auzi, i-auzi ! Ţţ ! făcu *mr*. Marvel, aruncîndu-şi nervos privirile în dreapta şi-n stînga şi încercînd să-şi numere pe pipăite banii din buzunar ; îi venise deodată o idee năstruşnică. Ei, să ştii că n-am mai pomenit aşa ceva !

— Păi nu ? E extraordinar, aşa zic şi eu. Parcă eu am mai auzit pîn-acuma de vreun om invizibil ? Niciodată n-am auzit, da-n zilele de azi afli de-atîtea chestii extraordinare, că...

— Zi, a făcut el toate astea ? îl întrerupse Marvel, căutînd să pară că se simte la largul lui.

— Ce, nu-i destul, hai ?

— Da' nu cumva s-a întors ? A fugit, şi gata ?

— „Şi gata !" Da' ce ?! Nu-i de-ajuns ?

— Prea de-ajuns ! fu de acord Marvel.

— Cred şi eu că-i de-ajuns, măi frati-miu. Cred şi eu că-i de-ajuns...

— Da' n-a avut vreun tovarăş, nu zice acolo c-a avut ăsta... un *conplice* ? se interesă *mr*. Marvel îngrijorat.

— Adică, unu singur ţi-e prea puţin ? se oţărî marinarul. Nu, slavă Domnului, n-a avut. Clătină încet din cap : Îmi vine nu ştiu cum numa la gîndul că individu ăsta umblă prin regiunea noastră ! Acu se află în libertate şi, după unele *indiciuri* sigure, se prea pare c-ar fi apucat drumul spre Port Stowe. Vezi, şi Port Stowe e chiar aici ! Iacă, nu-i o minune din America, cum ziseşi dumneata ! Şi dă-ţi cu

gîndu numa ce-ar putea să facă! Ia zi, ce s-ar alege de zilele dumitale, dac-ar întrece el măsura c-un păhărel, două şi ţi-ar căuta pricină? Sau închipuie-ţi c-ar avea chef să fure — parcă cine poa' să-l oprească? Poa' să calce oricare lege, să prade la drumu mare, poa' să treacă printr-un cordon de poliţişti tot aşa uşor cum dumneata şi cu mine am trage pe sfoară un orb. Ba mai uşor! Pentru că orbii au auzul foarte ascuţit, aşa se zice.

— Are, fără doar şi poate, un avantaj *formedabil*, recunoscu Marvel. Şi...

— E drept, îl are... încuviinţă omul mării.

În tot acest răstimp, zdrenţărosul privise cu încordare în jurul lui şi trăsese mereu cu urechea, căutînd să prindă vreun zgomot înnăbuşit de paşi, încercînd să simtă vreo mişcare imperceptibilă. Părea că se găseşte în pragul unei hotărîri capitale.

Tuşi cu mîna la gură. Îşi plimbă iarăşi ochii de jur împrejur, ascultă cîteva clipe, apoi se aplecă spre marinar şi îi şopti:

— Adevărul e că eu, din întîmplare, ştiu cîte ceva de omu ăsta *ivizibil*. Din sursă *particolară*.

— Hai, ce spuseşi? Dumneata?

— Da, eu.

— Ia lasă-mă! sări cît colo celălalt. Şi pot să te întreb ce anume?

— Ai să rămîi trăsnit, şopti *mr*. Marvel, cu mîna la gură. E *formedabil!*

— Ei, lasă-mă! se minună iarăşi matelotul.

— Adevăru e... începu vagabondul, plin de volubilitate, pe un ton confidenţial. Dintr-o dată însă înţepeni pe scîndura băncii, şi expresia feţei i se schimbă ca prin minune. Au! ţipă el. Pe chip i se oglindea o cumplită suferinţă fizică. Vai!

— Da' ce s-a întîmplat? sări speriat marinarul.

— Dinţii ! gemu *mr.* Marvel, ducîndu-şi mîna la ureche. Puse mîna pe volumele de lîngă el. Cred că trebuie s-o iau din loc... N-apucă să-şi isprăvească vorba, că începu să alunece de-a lungul băncii, ca tras de funie.

— Bine, da' voiai tocma să-mi zici ceva de Omu Invizibil ! protestă marinarul.

Zdrenţărosul părea că se sfătuieşte cu sine însuşi.

— Aiureală, îi sugeră o voce.

— Totu e-o aiureală, repetă *mr.* Marvel.

— Da' scrie în ziar, mă omule !

— Ei şi ? Tot o aiureală e, susţinu vagabondul. Îl ştiu eu pe tipu care a lansat gogoaşa asta. Nici măcar nu *egzistă* un om *ivizibil*...

— Da' cum rămîne cu ziaru ? Nu cumva vrei să spui... ?

— Că nici o vorbuliţă nu-i adevărată, se încăpăţînă *mr.* Marvel.

Cu ziarul în mînă, marinarul se zgîi crunt la el. Prudent, Marvel se uită să vadă pe unde ar putea s-o şteargă.

— Ia stai puţin, domnule ! Se ridică în picioare şi murmură : Vrei adică să zici că... ?

— Da, da...

— Şi-atunci, ce m-ai lăsat să-ţi înşir toată povestea asta blestemată ? Da' cine-ţi închipui că eşti tu, mă, să-ţi baţi joc de om ?!

Cît ai clipi, fălcile lui *mr.* Marvel se dezumflară. Marinarul nostru se cam înroşise la faţă şi strîngea pumnii.

— Am stat şi mi-am spart gura vreo zece minute-n şir, şi tu, borţosule, bubosule, pîrlitule, n-ai avut nici atîta obraz...

— Ia să nu te iei de mine ! îl înfruntă Marvel.

— Să nu mă iau de tine, hai ? Ba uite că-mi vine chiar să...

— Haide! porunci o voce.

Mr. Marvel se pomeni învîrtindu-se pe loc şi pornind la drum, cu un mers săltat, nefiresc.

— Mai bine să te cari! zbieră după el marinarul.

— Cine se cară? se grozăvi vagabondul, retrăgîndu-se pieziş.

Mersul lui ciudat, de om tare grăbit, era întrerupt cînd şi cînd de nişte smucituri zdravene, care-l aruncau înainte. Cine ar fi mers în rînd cu el l-ar fi auzit cum bombăne mereu un monolog, în care vagabondul părea că se acuză şi se justifică singur.

— Tîmpitule, strigă matelotul, care se proţăpise în mijlocul drumului, cu picioarele răşchirate şi cu mîinile în şolduri, uitîndu-se după mogîldeaţa care se depărta. Am să-ţi arăt eu ţie, idiotule, ce-nseamnă să îndrăznească cineva să mă prostească pe mine! Doar scrie aicea, la gazetă!

Drept răspuns, domnul Marvel a mai bolborosit ceva neînţeles şi a dispărut după o cotitură; iar marinarul a rămas într-o atitudine marţială în mijlocul drumului, pînă cînd furgonul unui măcelar l-a obligat să se urnească de-acolo. Într-un tîrziu, s-a întors spre Port Stowe. „Mulţi idioţi mai sînt pe lumea asta, şi-a zis el. Voia să mă zăpăcească dobitocu ăsta bătrîn... Doar scrie la ziar, ce dracu!"

Mai tîrziu i-a fost dat să audă încă o „chestie extraordinară", care se întîmplase în apropierea lui: apariţia unui „pumn de bănet" (nu mai puţin!), care înainta cu de la sine putere de-a lungul zidului din colţul spre St. Michael's Lane. Un alt marinar observase chiar în dimineaţa aceea miraculoasa apariţie. S-a repezit omul drept la grămada de bani, dar a primit un brînci, care l-a dat peste cap. Cînd s-a ridicat, „banii zburători" dispăruseră. Auzind asemenea poveste, marinarul cu care am făcut cunoştinţă declarase că era dispus să creadă orice, „da'

asta era prea de oaie!" Mai tîrziu, însă, matelotul nostru a ajuns să judece lucrurile ceva mai adînc.

Povestea „banilor zburători" era adevărată. Şi în ziua aceea au tot curs bani de pretutindeni, începînd cu însăşi monumentala „London and County Banking Company"[1] şi sfîrşind cu tejghelele puzderiei de dughene şi hanuri de prin partea locului (prăvăliile stăteau toată ziua cu uşile deschise, din pricina vremii călduroase)... Din toate adăposturile lor, gologanii sustraşi pe îndelete şi cu multă îndemînare plecau la plimbare în grămezi sau în fişicuri, care pluteau liniştit de-a lungul zidurilor şi prin ungherele mai întunecoase, ferindu-se de apropierea oamenilor ca de foc... Şi, cu toate că nimeni n-a izbutit să urmărească întregul circuit, această navigaţie misterioasă sfîrşea totdeauna în buzunarele omuleţului aceluia nervos, cu ponositul lui de joben pluşat, în buzunarele vagabondului care şedea în faţa hanului de la marginea tîrgului Port Stowe.

Abia cu zece zile mai tîrziu, cînd întîmplările ce aveau să se petreacă la Burdock se consumaseră de mult, a izbutit marinarul să pună faptele acestea cap la cap şi a început să-şi dea seama cît de aproape stătuse de miraculosul Om Invizibil.

XV. OMUL CARE ALEARGĂ

Pe-nserat, doctorul Kemp se afla în camera lui de lucru de la etaj, ale cărei ferestre dădeau spre povîrnişul care domina orăşelul Burdock. Era o că-

[1] Compania bancară a Londrei şi a comitatelor.

măruţă plăcută, cu trei ferestre, la nord, la vest şi la sud, cu rafturi înţesate de cărţi şi publicaţii ştiinţifice, şi cu o masă de lucru de mărime respectabilă ; pe o măsuţă de sub fereastra dinspre nord, un microscop, lame de sticlă, nişte instrumente minuscule, cîteva culturi de microbi, o serie de sticle cu reactivi, împrăştiate alandala. Lampa doctorului Kemp era aprinsă, deşi afară razele amurgului mai scăldau încă cerul, iar storurile erau ridicate (nu exista pericolul ca vreun nepoftit să se uite înăuntru !). Doctorul Kemp, un tînăr înalt şi zvelt, cu părul blond şi mustaţa spălăcită, spera că cercetările cu care se îndeletnicea îi vor deschide drumul spre „Royal Society“ [1] (aşa de mult îşi preţuia el opera).

Îşi ridică o clipă ochii de pe lucrarea lui şi, hoinărind cu privirea, întîlni văpaia de jăratic a apusului, care poleise colina din faţă. Rămase cîteva clipe nemişcat, cu tocul în gură, admirînd revărsarea aurie-roşcată care inundase creasta colinei... Deodată, atenţia îi fu atrasă de o mogîldeaţă neagră ca tăciunele, care alerga pe coasta dealului, înspre vila lui. Mogîldeaţa, un omuleţ bondoc, cu ţilindru pe cap, fugea de-i scăpărau călcîiele.

— Alt imbecil, mormăi Kemp. Ca şi dobitocul ăla care a dat buzna azi-dimineaţă peste mine, cu „Vine Omu Invizibil, dom'le !“ Nu pot să înţeleg ce dracu i-a apucat pe toţi. S-ar crede că trăim în secolul treisprezece !

Se ridică în picioare şi se apropie de fereastră. Privi spre dealul care se cufunda în penumbră. Apoi

---

[1] *Royal Society of London for the advancement of Science* (Societatea regală din Londra pentru progresul ştiinţei), instituţie creată în anul 1662, în timpul domniei regelui Carol al II-lea (1660—1685) avînd ca scop sprijinul guvernamental acordat cercetării ştiinţifice. *Royal Society* acordă anual un număr de patru premii pentru cele mai importante lucrări sau publicaţii cu caracter ştiinţific.

îl urmări cu ochii pe omuleţul negru, care fugea de rupea pămîntul. „Pare să aibă o treabă a naibii de urgentă, se gîndi doctorul, şi totuşi parcă abia mişcă. Să aibă buzunarele umplute cu plumb, şi tot n-ar putea să se tîrîie mai greoi!"

— Da' grăbit mai eşti, domnule! rîse Kemp.

Peste cîteva momente, fugarul dispăru îndărătul vilelor cocoţate pe deal. Reapăru pentru o clipă, apoi iarăşi se pierdu printre nişte case şi iarăşi se ivi... tot aşa de vreo trei ori la rînd, pînă ce, în sfîrşit, se făcu de-a binelea nevăzut în dosul unei terase.

— Imbecilii! mormăi din nou Kemp.

Se învîrti pe călcîie şi se întoarse la masa de lucru.

Dar cei ce l-au văzut de-aproape pe omul care alerga şi au desluşit expresia de groază întipărită pe faţa-i scăldată în sudori n-au împărtăşit de fel dispreţul doctorului, cu atît mai mult cu cît ei înşişi se găseau în drum deschis. Buzunarele fugarului săltau ritmic, zăngănind ca nişte pungi doldora de bani, pe care le scuturi în mînă. Nu se uita nici la dreapta, nici la stînga. Ochii lui holbaţi priveau ţintă spre poalele dealului, unde licăreau lumini aprinse pe străzile înţesate de lume. Gura-i diformă se strîmbase într-o parte, de pe buze i se prelingeau bale, iar răsuflarea-i şuierată era întretăiată de horcăituri. Trecătorii pe care-i încrucişa în fuga lui disperată se opreau în loc, se uitau în susul şi-n josul străzii şi, cu o licărire de teamă în priviri, se întrebau unii pe alţii cine sau ce anume o fi pricinuit asemenea goană nebună...

Deodată, sus, pe coama dealului, un cîine care se zbenguia în drum a chelălăit şi s-a adăpostit după un gard. Şi-apoi... printre drumeţii uluiţi a trecut în goană ceva ca o palã de vînt. Un lipăit de picioare goale, o respiraţie gîfîită... asta a fost

tot ce s-a auzit. Începură ţipetele. Oamenii săreau care-ncotro. Vestea se transmitea prin strigăte, se propaga prin instinct, din om în om, pînă la poalele dealului. Pe strada din vale cascada de ţipete s-a pornit pe cînd fugarul nu ajunsese nici la jumătatea drumului. Se trînteau uşi, se trăgeau zăvoare. Zvonul cel teribil se răspîndea cu iuţeala fulgerului. Nenorocitul auzea totul. Disperat, îşi luă un ultim avînt. Valurile groazei trecură peste el, înghiţindu-l, şi se revărsară asupra întregului oraş :

— Vine Omul Invizibil ! Omul Invizibil !

XVI. „LA JUCĂTORII DE CRICHET"

Cîrciuma „La jucătorii de crichet" este aşezată chiar la poalele dealului, acolo unde începe linia de tramvai. În după-amiaza aceea, cîrciumarul îşi odihnea pe tejghea braţele-i grăsune şi roşcovane şi tăifăsuia cu un birjar slăbănog : vorbea despre cai. Un muşteriu cu o bărbuţă neagră, îmbrăcat în haine cenuşii, înfuleca de zor nişte pesmeţi cu brînză, turna în el bere „Burton" şi, cu un vădit accent american, îi spunea ceva unui poliţist, care se afla în afara orelor de serviciu.

— Da' ce-i gălăgia asta ? s-a mirat birjarul cel slăbănog, ridicînd capul şi încercînd să desluşească ce se petrece dincolo de storul galben şi murdar care acoperea mica fereastră a cîrciumii.

De afară se auzeau paşi grăbiţi.

— O fi izbucnit vreun foc pe undeva, îşi dădu cu părerea cîrciumarul.

Paşi grei se apropiau în goană; un corp masiv se izbi de uşă, mai-mai s-o spargă, şi înăuntru năvăli un om cu capul gol şi cu faţa scăldată în lacrimi, cu părul vîlvoi, cu gulerul larg desfăcut : era Marvel. Cu o mişcare convulsivă se învîrti pe loc şi se căzni să închidă uşa, care era prinsă de perete cu o curea.

— Vine ! urlă el. Vocea-i stridentă tremura de groază. Vine Omu Invizibil ! Fuge după mine. Pentru Dumnezeu ! Ajutor ! Ajutor ! Ajutor !

— Închideţi uşa ! porunci poliţistul. Care-i ăla de vine ? Ce-i zarva asta ?

Se îndreptă spre intrarea cîrciumii şi desfăcu cureaua ; cu un pocnet, uşa se închise. Încăperea mai avea o uşă. Americanul o încuie şi pe aceea.

— Lăsaţi-mă să intru în casă, se rugă Marvel. Dîrdîia din toate mădularele şi plîngea (dar nu uita să strîngă cu putere la piept cele trei cărţi). Lăsaţi-mă în casă ! Încuiaţi-mă undeva ! Vă spun că mă urmăreşte... I-am tras clapa. Mi-a zis că mă omoară, şi are s-o facă !

— Aici eşti în siguranţă, dragul meu, îl linişti domnul cu barba neagră. Uşa-i încuiată. Dar ce s-a întîmplat ?

— Lăsaţi-mă în casă ! stărui Marvel.

Se auzi o izbitură puternică şi un ciocănit nerăbdător în uşa încuiată. Ca o replică, din gîtlejul vagabondului scăpă un urlet disperat, însoţit de ecoul ţipetelor de afară.

— Hei, strigă poliţistul. Care-i acolo ?

Înnebunit, vagabondul se zgîia la tăbliile de lemn din perete, care i se păreau că seamănă a uşi.

— O să mă omoare, a făcut rost de-un cuţit, sau de dracu ştie ce. Pentru numele lui Dumnezeu...

Cîrciumarul ridică scîndura tejghelei.

— Uite, vino aici înăuntru.

Mr. Marvel trecu iute în dosul tejghelei. Ciocănitul se întețea.

— Nu deschideți ușa! țipă el. Vă rog, nu deschideți. Unde să mă mai ascund?

— Aha, ăsta-i, care va să zică, Omul Invizibil? făcu mușteriul cu barba neagră, ducîndu-și mîna la spate. Cred că ar fi timpul să-l vedem și noi la mutră!

Pe neașteptate, fereastra cîrciumii zbură în țăndări. Strada vuia de țipete, iar caldarîmul se cutremura sub tropăitul pașilor care alergau în toate părțile. Polițistul se urcase pe o canapea și-și tot întindea gîtul, încercînd să-l zărească pe agresorul de afară. Sări apoi jos de pe canapea și, ridicînd din sprîncene, conchise:

— *El* e!

Cîrciumarul, care se afla în dreptul ușii sufrageriei, unde-l încuiase pe Marvel, îndreptă o privire contemplativă spre fereastra făcută țăndări și se apropie de ceilalți doi.

Zgomotele amuțiră brusc.

— Păcat că n-am bastonul la mine... constată cu regret polițistul. Merse spre ușă, cu un pas cam șovăielnic. Dacă deschidem, are să intre. Nu-i chip să-l oprești...

— Da' cine vă roagă să deschideți? sări birjarul cel slăbănog.

În glas îi tremura teama.

Omul cu barba neagră luă inițiativa:

— Desfă zăvoarele, și dacă intră... întinse mîna în care ținea un revolver.

— Hei, nu merge chiar așa! se opuse polițistul, asta ar însemna crimă!

— Las', că cunosc eu legile țării! Am să-l împușc în picior. Desfă zăvoarele!

— Cîtă vreme ţii în mînă jucăria asta, care mi se poate descărca în spate, să ştii că nu deschid ! îi răspunse cîrciumarul, lungindu-şi gîtul ca să privească pe deasupra storului.

— Bine !

Cu revolverul în mînă, bărbosul se aplecă şi trase singur zăvoarele. Cîrciumarul, birjarul şi poliţistul căscară ochii.

— Hai, vino înăuntru, murmură americanul, dîndu-se înapoi, cu ochii ţintă la uşa descuiată.

Ţinea revolverul ascuns la spate. Dar canaturile nu se clintiră şi nimeni nu intră. Cinci minute mai tîrziu, un alt birjar, care şi-a vîrît cu grijă capul pe uşă, i-a găsit pe toţi încremeniţi, în aşteptare.

Din sufragerie se ivi o mutră îngrozită. Era vagabondul, care venea să le furnizeze noi informaţii.

— Sînt încuiate toate uşile ? Să ştiţi că el se învîrteşte în jurul casei, dă mereu tîrcoale, ca lupii... E şiret ca un diavol.

— Dumnezeule mare ! exclamă cîrciumarul cel bondoc, luîndu-se cu mîinile de cap. Uşile din dos ! Ia vedeţi de ele ! Aoleu... ! (Se auzi o cheie învîrtindu-se în broască.) Două au mai rămas descuiate : aia care dă în curte şi aia secretă. Of, uşa din curte... O zbughi afară. După un minut, reapăru, agitînd în mînă un cuţit de măcelărie. Era deschisă, îi înştiinţă el pe ceilalţi.

Buza-i cam groasă i se lăsase în jos.

— S-ar putea ca acuma el să fie în casă, îşi dădu cu părerea birjarul cel slăbănog.

— În bucătărie nu-i. Acolo-s două femei şi n-au băgat de seamă nimic. Şi afară de asta, am străpuns cu cuţitul ăsta fiecare centimetru din încăpere. Femeile ziceau că nu putea să intre. Ar fi simţit ele, ce dracu !...

— Cel puţin ai încuiat uşa ? întrebă slăbănogul.

— Că doar nu-s copil de țîță...

Omul cu barbă își puse revolverul la loc. Dar chiar în clipa aceea, scîndura tejghelei căzu cu zgomot, zăvorul ușii de la sufragerie zăngăni, clanța primi o izbitură strașnică, și ușa se deschise larg. Auzindu-l pe Marvel cum chițcăie ca un șobolan prins în capcană, au sărit cu toții peste tejghea, să-i vină în ajutor. Revolverul bărbosului s-a descărcat în oglinda din fundul sufrageriei. Pe suprafața cristalului s-au ivit puzderii de stele, care s-au risipit în mii de cioburi.

Pătrunzînd în sufragerie, cîrciumarul constată că Marvel se opintea împotriva unei forțe misterioase și se lupta din răsputeri cu ușa care dădea în bucătărie. Cîrciumarul șovăi o clipă... de-ajuns pentru ca ușa să se trîntească de perete, iar Marvel să fie tîrît dincolo. Un țipăt, un zăngănit de tingiri... și Marvel, cu capul în jos, zvîrcolindu-se ca să se tragă înapoi, fu împins în ușa bucătăriei.

Urmat de unul dintre birjari, polițistul năvăli înăuntru și-l împinse pe cîrciumar la o parte. Nimeri peste încheietura mîinii invizibile care-l tîra pe Marvel de guler, dar primi un pumn în obraz, se clătină și căzu. Ușa se deschise, și Marvel făcu o sforțare disperată de a se adăposti îndărătul ei. Tot bîjbîind, birjarul înșfăcă ceva moale.

— L-am prins ! răcni el.

Mîinile roșcovane ale cîrciumarului se înfipseră într-un corp nevăzut.

— Uite, aicea e !

Marvel, care scăpase din strînsoare, se lăsă deodată să alunece pe podea, încercînd să se strecoare printre picioarele combatanților. Bîjbîiau cu toții, ca orbeții, învîrtindu-se pe lîngă ușă. Vocea Omului Invizibil se făcu auzită pentru prima oară ; polițistul îl călcase pe picior, și acum nevăzutul urla cît îl

ţinea gura. Răcnind ca un turbat, se porni să împartă pumni în dreapta şi-n stînga. Cu un ţipăt scurt, birjarul se frînse în două de la mijloc. Fusese lovit în stomac. La un moment dat, uşa dinspre sufragerie se trînti la loc, acoperind astfel retragerea lui Marvel. Luptătorii din bucătărie se treziră că înhaţă aerul şi că lovesc în vînt.

— Unde-a fugit ? strigă bărbosul. A ieşit afară ?

— Veniţi după mine ! îi chemă poliţistul, ieşind în curte.

Dar în aceeaşi clipă încremeni pe loc.

Şuierînd, o bucată de cărămidă zbură pe lîngă capul lui şi căzu printre oalele din bucătărie, sfărîmîndu-se.

— Am să-i arăt eu lui ! zbieră omul cu barba neagră.

Peste umărul poliţistului sclipi o ţeavă de oţel şi, în lumina amurgului, cinci gloanţe ţîşniră unul după altul înspre locul de unde venise proiectilul. La fiecare împuşcătură, bărbosul îşi rotea braţul, descriind o curbă, astfel încît gloanţele treceau ca spiţele unei roţi de foc prin curtea strîmtă.

Urmă o scurtă tăcere.

— Cinci cartuşe ! Americanul era mulţumit. Asta-i o treabă bună. Patru aşi şi un *jolly joker*. Să ia unul dintre voi un felinar, şi haideţi să-i căutăm cadavrul...

XVII. MUSAFIRUL DOCTORULUI KEMP

Doctorul Kemp a continuat să scrie în camera lui de lucru, pînă cînd atenţia i-a fost atrasă de nişte împuşcături. Pac, pac, pac, împuşcăturile răsunau una după alta.

„Hei, ce-i asta ? Kemp îşi vîrî vîrful tocului în gură şi ciuli urechile. Cine se joacă cu revolverele prin Burdock ? Ce le-o mai fi trăsnit prin cap imbecililor ?“

Se duse la fereastra dinspre sud, o deschise şi, aplecîndu-se în afară, cuprinse cu privirea oraşul. În umbra deasă a înserării, Burdock părea un fagure imens, în a cărui alcătuire se împleteau ochiurile ferestrelor, globurile lămpilor de gaz şi spaţiile negre dintre acoperişurile prăvăliilor. „Parcă s-a strîns lume lîngă «Jucătorii de crichet»“, îşi zise el, scrutînd întunericul. Privirile îi alunecară apoi departe, în zare, acolo unde licăreau luminile vapoarelor şi scînteia linia digului, uşor luminat, ca o piatră preţioasă ce răspîndeşte o strălucire aurie. Cornul lunii părea înfipt în coama dealului dinspre apus, iar stelele sclipeau cu o luminozitate aproape tropicală.

După vreo cinci minute de meditaţie, în care vreme gîndurile i-au rătăcit în meandrele nesfîrşite ale unei speculaţii asupra condiţiilor sociale ale viitorului şi s-au pierdut apoi în vasta problemă a dimensiunilor timpului, doctorul Kemp reveni la realitate, oftă şi se întoarse la masa de scris.

Cam după vreo oră, ţîrîitul soneriei de la intrare umplu toată casa.

De cînd auzise împuşcăturile şi pînă acum, lucrase cu încetineală şi cu pauze mari de gîndire. Se opri din scris şi ascultă. Servitoarea deschise uşa. Kemp aştepta s-o audă urcînd scara, dar fata nu veni sus. „Ce-o fi fost asta ?“ se întrebă el. Încercă să-şi reia lucrul, dar nu izbuti ; se ridică de pe scaun, coborî cîteva trepte, sună. Jos în hol apăru servitoarea. Aplecîndu-se peste balustradă, Kemp întrebă :

— A sosit vreo scrisoare ?

— Nu, domnule, n-a fost nimeni. Pesemne c-a făcut cineva o farsă şi apoi a şters-o.

„Sînt cam nervos astă-seară", își zise doctorul. Se întoarse în odaia de lucru, și de astă dată se puse cu hotărîre pe treabă.

Peste puțină vreme era din nou cufundat adînc în opera lui ; în odaia liniștită se auzeau numai ticăitul ceasornicului și scîrțîitul peniței, care alerga de zor pe hîrtie, drept în centrul cercului de lumină proiectat pe masă de umbrarul lămpii.

Trecuse de ora două noaptea, cînd doctorul Kemp lăsă tocul din mînă. Se ridică de pe scaun, căscă și merse la culcare. Își dezbrăcase haina și vesta, cînd simți că-i este sete. Își aprinse o lumînare și coborî în sufragerie, după un sifon și o sticlă de whisky.

Cercetările sale științifice îi ascuțiseră considerabil spiritul de observație. Traversînd holul ca să se întoarcă în odaia de culcare, observă o pată de culoare închisă pe mușamaua de lîngă preșul din dreptul scării. Începu să urce scara și, pe neașteptate, se pomeni că-l preocupă o întrebare : ce putea fi pata aceea de pe mușama ? Pesemne că-l muncea vreun gînd ascuns, de care nu-și dădea lămurit seama. În sfîrșit, se întoarse în hol cu toată încărcătura, puse jos sifonul și sticla cu whisky și, aplecîndu-se, atinse pata. Fără prea mare surpriză, constată că era vîscoasă și că avea culoarea sîngelui pe cale să se închege.

Luă de jos sticlele și urcă iar, privind în jur și încercînd să-și dea seama de unde putea să vină pata aceea. Cînd ajunse în capul scării, rămase înmărmurit. Clanța ușii era și ea pătată de sînge.

Își examină mîna. Era perfect curată. De altfel, își aminti că ușa dormitorului era deschisă cînd venise el din odaia de lucru, așa că nici nu fusese nevoie să atingă clanța. Intră în dormitor cu o figură foarte calmă, poate puțin mai crispată ca de obicei. Examină încăperea de jur împrejur, și privirea-i căzu asupra

patului. Pătura era plină de sînge şi cearşaful sfîşiat. Cînd intrase prima dată în dormitor nu observase asta, pentru că se dusese de-a dreptul la masa de toaletă. Aşternutul era mototolit şi purta urma unui corp care se trîntise de curînd acolo.

Avu apoi impresia stranie că ar fi auzit un glas murmurînd: „Cerule! Kemp!" Dar doctorul Kemp nu credea în voci supranaturale. Pironit locului, nu-şi putea lua ochii de la cearşafurile mototolite. Auzise oare cu adevărat o voce? Privi din nou de jur împrejur, dar nu văzu nimic altceva decît patul răvăşit şi pătat de sînge. Deodată, însă, auzi limpede că se mişcă ceva în odaie, pe lîngă spălător. Orice muritor, cît ar fi el de învăţat, tot mai păstrează o fărîmă de superstiţie... Kemp simţi că-l năpădeşte o teamă apăsătoare. Închise uşa, se îndreptă spre masa de toaletă şi puse jos sticlele. Ridică ochii şi... sări cît colo: în spaţiul dintre el şi spălător spînzura în aer un bandaj făcut dintr-o fîşie de pînză răsucită şi pătată de sînge.

Kemp era stupefiat. Un bandaj gol! Un bandaj bine legat, dar gol pe dinăuntru! Dădu să facă un pas ca să-l apuce, dar simţi o atingere care-l opri locului şi auzi o voce chiar lîngă dînsul:

— Kemp! şopti Vocea.

— Ha? făcu Kemp, cu gura căscată.

— Ţine-ţi cumpătul! Eu sînt un om invizibil.

O bucată de vreme, Kemp n-a fost în stare să spună nimic. Încremenit, privea fix bandajul.

— Un om... invizibil? îngăimă el, într-un tîrziu.

— Da, sînt un om invizibil, repetă Vocea.

Doctorului îi veni deodată în minte povestea de care-şi bătuse joc cu atîta vehemenţă, nu mai departe decît în dimineaţa aceea. Pe moment nu păru nici prea speriat, nici prea surprins. Abia mai tîrziu începu să reacţioneze.

— Credeam că totul nu-i decît o minciună... murmură el. Îi năvăleau în minte toate argumentele pe care le debitase în aceeaşi dimineaţă. Eşti bandajat ?

— Vezi bine ! fu răspunsul.

— Oh ! se revoltă Kemp. Asta-i bună ! Dar e un nonsens ! E o scamatorie la mijloc, nu se poate altfel !

Făcu deodată un pas înainte şi întinse mîna spre bandaj, dar dădu peste nişte degete invizibile.

Simţind atingerea, păli şi se trase îndărăt.

— Stai bine, Kemp, ce Dumnezeu ! Am mare nevoie de ajutor. Opreşte-te ! Degetele îi înşfăcară braţul. Cu o lovitură, doctorul încercă să se elibereze. Kemp ! strigă Vocea. Kemp, stai liniştit ! şi strînsoarea se întări.

Îl cuprinse o dorinţă nebună de a se descătuşa. Dar braţul bandajat îl apucă de umăr şi-l trînti ; căzu, cu spatele pe pat. Deschise gura ca să ţipe, dar colţul cearşafului îi fu vîrît între dinţi. Omul Invizibil îl apăsa cu înverşunare. Simţindu-şi însă braţele libere, Kemp începu să dea în el ca un sălbatic.

— N-ai de gînd să-ţi bagi minţile în cap ? Omul Invizibil se înfipse cu toate puterile în prizonierul lui, deşi primise un pumn în coaste. Pe toţi dumnezeii, încă un minut, şi turbez ! Stai liniştit, nebunule ! urlă el în urechea doctorului. Kemp se mai zbătu cîteva clipe, apoi rămase liniştit. Dacă strigi, îţi mut fălcile din loc ! îi promise nevăzutul, scoţîndu-i căluşul din gură. Nu-i nici nebunie, şi nici vrăjitorie. Sînt într-adevăr un om invizibil. Şi am nevoie de ajutorul tău. Nu vreau să-ţi fac nici un rău, dar dacă te porţi ca un neghiob, n-am încotro. Nu-ţi mai aminteşti de mine, Kemp ? Griffin, de la *University College.*

— Dă-mi voie să mă ridic! gemu Kemp. Rămîn unde mă găsesc. Numai să mă liniştesc puţin...

Se ridică şi-şi pipăi gîtul.

— Sînt Griffin de la University College, urmă Vocea, şi am devenit invizibil. Sînt un om ca toţi oamenii, un om pe care l-ai cunoscut şi care între timp a devenit invizibil, pricepi?

— Griffin?

— Da, Griffin. Un student mai tînăr decît dumneata, cu o înfăţişare de *albino*[1], înalt de şase picioare[2] şi voinic, cu o faţă albă, roză şi cu ochii roşii... I s-a decernat o dată medalia pentru chimie, nu ţii minte?

— Nu pricep nimic. În mintea mea e un adevărat haos. Ce legătură au toate astea cu Griffin?

— Eu sînt Griffin.

Kemp rămase pe gînduri.

— E îngrozitor... Dar ce manoperă drăcească trebuie săvîrşită pentru ca un om să devină invizibil?

— Nu-i nici un fel de manoperă drăcească. E un proces destul de rezonabil şi de inteligibil...

— E înnebunitor! Bine, dar cum dracu...?

— Bine, e înnebunitor, dacă vrei. Dar sînt rănit, şi am dureri, şi sînt sfîrşit de oboseală... Dumnezeule mare! Kemp, doar eşti om... Priveşte realitatea cu curaj! Dă-mi ceva de mîncare şi de băut, şi lasă-mă să şed aici.

Kemp urmări cu ochii bandajul, care se plimba prin odaie. Un scaun alunecă de-a lungul podelei şi se opri lîngă pat. Cu un scîrţîit, tapiseria scaunului se adînci puţin, ca şi cum s-ar fi aşezat cineva pe ea.

---

[1] Persoană lipsită de pigmentul din păr şi din ochi.

[2] *Picior* — unitate de măsură avînd lungimea de aproximativ o treime dintr-un metru.

Kemp se frecă la ochi, îşi pipăi din nou gîtul şi rîse prosteşte.

— Asta-i mai tare decît o stafie !

— Aşa, acuma-i ceva mai bine. Slavă Domnului că ai început să-ţi bagi minţile în cap.

— Sau să-mi pierd minţile ! repetă Kemp, lovindu-se peste ochi.

— Dă-mi puţin whisky. Sînt mai mult mort decît viu.

— Mie mi s-a părut tocmai dimpotrivă... Unde eşti ? Dacă mă ridic, dau peste dumneata ? Acolo ! Bine. Whisky... Uite. Unde să ţi-l dau ?

Scaunul scîrţîi, şi Kemp simţi că paharul îi este smuls din mînă. Îi dădu drumul, după ce încercase o clipă să-l reţină ; instinctul lui se opunea unei asemenea absurdităţi. Paharul rămase în echilibru, la vreo jumătate de metru deasupra spătarului scaunului. Perplex, doctorul privea o scenă de coşmar.

— Asta-i... asta trebuie să fie hipnotism ! Ai sugestionat lumea că eşti invizibil.

— Prostii !

— Dar e o nebunie, e imposibil !

— Ascultă-mă, şi ai să...

Dar Kemp nu asculta.

— Azi-dimineaţă, începu el, am demonstrat cu argumente peremptorii că proprietatea de a fi invizibil...

— N-are nici o importanţă ce-ai demonstrat ! Eu mor de foame şi noaptea asta e cam răcoroasă pentru o persoană în pielea goală...

— Vrei mîncare ?

Paharul cu whisky se înclină.

— Da, sigur că vreau ! Omul Invizibil trînti jos paharul. Ai vreo haină de casă ?

Kemp scăpă un soi de exclamaţie înnăbuşită. Se îndreptă spre dulap şi scoase de-acolo un halat vişiniu.

— Asta merge ? întrebă el.

Haina îi fu luată din mînă. O clipă atîrnă moale în aer, apoi se zvîrcoli puţin (ai fi zis că o face dintr-un impuls propriu !) şi, în sfîrşit, înţepeni ; netedă şi frumos aranjată, începu să se încheie singură şi se aşeză pe scaun.

— Nişte pantaloni, nişte ciorapi şi o pereche de papuci ar fi o minune, sugeră halatul. Şi nu uita, ceva de mîncare !

— Îţi dau de toate, numaidecît. Dar, crede-mă, asta-i cea mai nebunească situaţie pe care am pomenit-o vreodată în viaţa mea...

Scotoci prin sertare după lucrurile cerute, apoi se duse să-şi devalizeze cămara. Se întoarse cu nişte friptură rece şi cu pîine ; trase o măsuţă şi depuse mâncarea în faţa halatului.

— Mulţumesc, n-am nevoie de cuţit, zise politicos halatul ; un cotlet se ridică în aer, şi nişte fălci ireale muşcară din carne. Înghiţind cu lăcomie, oaspetele deveni bine dispus. Totdeauna îmi place să mă îmbrac înainte să mă aşez la masă, glumi el, cu nevăzuta-i gură plină. Ăsta-i capriciul meu...

— Cred că rana de la braţ nu-i gravă... întrebă Kemp.

— Nici o grijă...

— Dintre toate lucrurile ciudate şi miraculoase pe care le-am...

— Exact. Dar e tare curios că am nimerit tocmai în casa dumitale ca să mă pot bandaja. A fost prima mea licărire de noroc. Oricum, aveam de gînd să dorm aici noaptea asta. Vrei, nu vrei, trebuie să te împaci cu gîndul ăsta. E al naibii de prost că sîngele meu se vede, nu-i aşa ? Ici colo, cîte-o pată

de sînge închegat... Îmi dau seama că sîngele devine vizibil cînd se coagulează. Mi-am transformat numai ţesuturile vii. Se pare că pot rămîne nevăzut numai atîta timp cît sînt în viaţă... Mă găsesc aici în casă de trei ore.

— Dar cum ai reuşit să te transformi? izbucni Kemp, exasperat. Fir-ar să fie! Dar nu vezi că toată chestiunea-i absurdă de la un cap la altul?

— Ba e foarte raţională, îl asigură Omul Invizibil, perfect raţională.

O mînecă se întinse şi apucă sticla de whisky. Kemp contemplă haina de casă, care înfuleca dezor. Umărul drept al veşmîntului era găurit. O rază de lumină care pătrundea prin gaură proiecta un triunghi luminos pe căptuşeala pieptului stîng al halatului.

— Ce-a fost cu împuşcăturile alea? întrebă doctorul. Cum a început scandalul?

— Un idiot, un soi de asociat al meu, lua-l-ar dracii!, care a încercat să-mi fure banii. A şi făcut-o, de altfel.

— Şi el e invizibil?

— Nu.

— Ei, şi pe urmă?

— Ce-ar fi să-mi mai dai ceva de mîncare, înainte de a mă apuca să-ţi povestesc toate astea? Mi-e foame! Am dureri... şi dumneata mă pui să-ţi înşir istorii!

Kemp se ridică.

— Dumneata n-ai tras de loc? întrebă el.

— Eu? Nuu! Un dobitoc, pe care nu-l văzusem în viaţa mea, a tras la întîmplare. S-au speriat, ce vrei?! Toţi se sperie de mine. Trăsni-i-ar să-i trăsnească! Kemp, vreau să mai mănînc.

— Mă duc jos, să văd dacă mai e ceva de mîncare. Mi-e teamă că prea mult n-a mai rămas.

După ce isprăvi de mîncat — a dat gata o masă îmbelşugată ! —, Omul Invizibil ceru un trabuc. Îi muşcă furios capătul, înainte ca doctorul să-i fi putut găsi un briceag, şi înjură, pentru că foaia de deasupra se desfăcuse.

Era un miracol să-l vezi trăgînd din trabuc ; fumul inhalat se modela după forma gurii, a gîtlejului şi a nărilor.

— Ah, binecuvîntat balsam al tutunului ! Pufăi cu nesaţ. Sînt fericit că am dat de dumneata, Kemp. Trebuie să mă ajuţi. Închipuie-ţi, ce noroc am avut să nimeresc peste dumneata tocmai acum ! Mă aflu într-o încurcătură cumplită, cred că am fost nebun. Prin cîte am trecut ! Dar acum o să înfăptuim lucruri mari, ascultă ce-ţi spun !

Îşi turnă singur whisky şi sifon. Kemp se ridică, aruncă o privire împrejur şi merse să-şi ia un pahar din cămăruţa alăturată.

— E fantastic, dar cred că pot să beau...

— Nu te-ai schimbat prea mult în aştia doisprezece ani, Kemp. Voi, blonzii, nu vă schimbaţi. Reci şi chibzuiţi... Trebuie să ţi-o spun : o să lucrăm împreună.

— Dar cum s-a petrecut asta ? Şi cum ai ajuns aşa ?

— Pentru numele lui Dumnezeu, lasă-mă puţin să fumez în linişte, şi pe urmă am să mă apuc să-ţi povestesc.

Dar Griffin n-a mai istorisit mare lucru în noaptea aceea. Braţul rănit îl supăra din ce în ce mai rău. Avea febră, era istovit şi gîndurile i se învîrteau în jurul unui singur punct : goana de pe deal şi încăierarea de la cîrciumă. Îşi începu povestea, dar curînd îi pierdu firul. Vorbea întretăiat, pomenind într-una de vagabondul acela. Fuma din ce în ce

mai nervos, şi, pe nesimţite, vocea îi devenea furioasă.

Kemp încerca să pună cap la cap crîmpeiele pe care izbutea să le prindă.

— Se temea de mine, puteam să observ că se temea de mine, repeta mereu Omul Invizibil. Avea de gînd s-o şteargă, pîndea într-una prilejul. Ce tîmpit am fost !

— Ticălosul !

— Eram furios ! Aş fi fost în stare să-l ucid !

— De unde aveai banii ? întrebă Kemp, pe neaşteptate.

Griffin tăcu cîteva clipe.

— Nu pot să-ţi spun acum.

Deodată gemu şi se aplecă înainte, sprijinindu-şi pesemne capul în mîini.

— Kemp, omule, de-aproape trei zile n-am mai dormit ! Abia dac-am aţipit cu totul vreo oră, în cîteva rînduri. Trebuie să dorm neapărat.

— Bine, rămîi aici, în camera mea... Da, da, rămîi aici.

— Dar cum pot să închid ochii ? Dacă dorm, pungaşul ăla o să-şi ia tălpăşiţa. Of ! Şi, în definitiv, ce importanţă are ?

— Ce fel de rană ai căpătat de pe urma împuşcăturii ?

— Nimic, o zgîrietură care sîngerează. Oh, Dumnezeule ! Pic de somn, nu altceva !

— Şi de ce nu dormi ?

Kemp simţi că năluca în halat îl priveşte lung.

— Pentru că n-aş avea de loc poftă să fiu prins de semenii mei, oamenii... răspunse tărăgănat Omul Invizibil. Kemp tresări. Idiot ce sînt ! Griffin izbi cu putere în masă. Ţi-am dat o idee.

Deşi rănit, deşi istovit la culme, Griffin refuză să se încreadă în cuvîntul de onoare al doctorului, care i-a făgăduit că-i va respecta libertatea. Cercetă cele două ferestre ale dormitorului, ridică storurile şi deschise geamurile, vrînd să se încredinţeze dacă într-adevăr ar putea evada pe-acolo, după cum îi spusese Kemp. Era o noapte liniştită şi senină, iar luna nouă îşi cernea lumina argintie peste cîmp. Griffin examină apoi cheile dormitorului şi cele două uşi ale cămăruţei alăturate, pentru a se asigura că şi ele îi garantau libertatea. În cele din urmă se declară mulţumit şi se aşeză pe covoraşul din faţa căminului. Kemp îl auzi căscînd.

— Îmi pare rău că nu-ţi pot povesti în noaptea asta toate isprăvile mele. Ce să fac, sînt sfîrşit. E grotesc, fără îndoială. Ba chiar înfiorător! Dar crede-mă, Kemp, în ciuda argumentelor pe care le-ai debitat azi-dimineaţă, minunea e posibilă. Am făcut o descoperire. Aveam de gînd s-o păstrez doar pentru mine. Dar nu pot. Trebuie să am un partener. Şi dumneata... Am putea realiza nişte lucruri... dar mîine. Acuma simt că, dacă nu dorm, s-a isprăvit cu mine.

Kemp stătea nemişcat în mijlocul odăii, privind haina care învelea un trup fără cap.

— Trebuie să te las, spuse el într-un tîrziu. E... de necrezut. Dacă aş fi silit să trăiesc trei întîmplări de felul ăsta, care să-mi răstoarne toate concepţiile... aş înnebuni. Şi totuşi e o realitate! Mai ai nevoie de ceva?

— Doar să-mi spui noapte bună!

— Noapte bună... şi Kemp strînse o mînă nevăzută.

Se retrase spre ușă pieziș. Deodată, halatul alunecă iute spre el.

— Bagă de seamă ! Nici o încercare de a-mi pune piedici sau de a mă captura ! Altfel...

Kemp păli ușor.

— Parcă ți-am dat cuvîntul...

Ieși din odaie și închise încet ușa. În urma lui, cheia se răsuci în broască pe dinăuntru. Rămînînd locului, cu o expresie de uimire neputincioasă zugrăvită pe față, auzi pașii grăbiți apropiindu-se de ușa odăiței alăturate. Din nou zgomotul unei chei învîrtite în broască. Kemp se plesni peste frunte cu palma. „Visez ? A înnebunit lumea, sau m-am țicnit eu ?"

Rîse. Încercă ușa încuiată. „Sînt dat afară din camera mea de către o flagrantă absurditate !"

Merse pînă în capul scării, se întoarse și privi ușile încuiate. „Și, totuși, e un fapt..." Își pipăi gîtul, ușor zgîriat : „un fapt care nu poate fi negat".

— Dar...

Clătină cu deznădejde din cap, se întoarse și coborî scările.

Făcu lumină în sufragerie, își aprinse un trabuc și începu să se plimbe prin încăpere, scoțînd tot soiul de exclamații. Din cînd în cînd se apuca să se certe cu sine însuși.

— Invizibil !

— Există oare vreun animal invizibil ?... Sigur, în apa mării există. Mii și milioane ! Larvele, micii nauplii, tornarias [1], toate vietățile microscopice, peștii gelatinoși ! În mare trăiesc mai multe vietăți nevăzute decît vizibile ! Niciodată nu m-am gîndit la asta, pînă acum... Dar și în apa bălților, la fel ! Toate vietățile acelea minuscule care populează

[1] Denumirile latinești ale unor vietăți marine.

bălţile, particule de gelatină incoloră, translucidă!... Bine, bine, dar în aer?! Nu!

— Nu se poate!

— Ei, şi la urma urmei... de ce nu?

— Din sticlă să fie făcut un om, şi încă ar fi vizibil...

Se adînci în meditaţie. Trei trabucuri s-au prefăcut într-o grămadă de cenuşă albă, împrăştiată pe covor, pînă cînd a mai rostit Kemp ceva. Şi atunci, tot ce-a scăpat dintre buzele lui a fost o scurtă interjecţie. În sfîrşit, doctorul se răsuci pe călcîie, ieşi din sufragerie şi se îndreptă spre micul lui cabinet. Aprinse şi aici lampa de gaz. Cabinetul era o încăpere micuţă (doctorul Kemp nu mai dădea consultaţii), unde-şi ţinea ziarele. Jurnalul din dimineaţa trecută zăcea aruncat într-un colţ, deschis la întîmplare. Îl luă, îl întoarse şi dădu peste relatarea *Întîmplării ciudate de la Iping,* pe care marinarul din Port Stowe se căznise atîta să i-o silabisească lui Marvel. O parcurse dintr-o ochire.

— Înfofolit din cap pînă-n picioare! murmură el. Deghizat. Ca să ascundă adevărul. Se pare că nimeni nu şi-a dat seama ce-i cu el. Dar ce dracu urmăreşte?

Lăsă să-i cadă ziarul din mînă şi cercetă cu privirea odăiţa. „Aha!", găsise ce voia. Se repezi la *St. James's Gazette,* care stătea împăturită, aşa cum sosise. „Acum o să aflăm adevărul!"

Rupse banderola şi desfăcu ziarul. Un reportaj pe două coloane îi sări în ochi. *Un sat din Sussex înnebuneşte!* striga titlul de pe manşetă.

— Cerule! exclamă Kemp, devorînd articolul.

Era o relatare destul de neverosimilă a evenimentelor care se petrecuseră la Iping cu o zi înainte (şi pe care le cunoaştem). Erau reproduse şi cele publicate în ziarul de dimineaţă.

Kemp spicui la iuţeală : „...alerga pe străzi, lovind în dreapta şi-n stînga... — Jaffers căzu în nesimţire... — Domnul Huxter, lovit grav, nu este în stare să povestească cele ce a văzut... Regretabila umilire a vicarului... O femeie s-a îmbolnăvit din pricina groazei... Ferestre făcute ţăndări... Toată povestea asta-i probabil inventată... Dar e prea tare ca să nu fie publicată *cum grano*[1]."

Scăpă pe jos ziarul şi rămase nemişcat, privind în gol... „Da, probabil că-i inventată !"

După o clipă îl luă iarăşi în mînă şi citi iarăşi totul, de la un cap la altul.

— Dar de unde pînă unde vine vagabondul în toată afacerea asta ? De ce dracu se ţinea el după un vagabond ? Se aşeză, la întîmplare, pe masa chirurgicală. Nu-i numai invizibil, şopti el, e şi nebun ! Ucigaş !...

Pe cînd licărirea palidă a zorilor se contopea cu lumina lămpii din sufrageria îmbîcsită de fum, Kemp mai măsura încă odaia în lung şi-n lat, căznindu-se să înţeleagă ceea ce părea de neconceput.

Era prea tulburat ca să mai poată dormi. Cînd au coborît, buimăciţi de somn, şi au nimerit peste el, servitorii şi-au închipuit că surmenajul îl adusese în halul acela ; Kemp le-a dat cîteva dispoziţii cu totul neobişnuite, dar cît se poate de categorice : să pregătească micul dejun pentru două persoane, în odaia de lucru de jos, apoi toată lumea să rămînă la subsol sau la parter.

A continuat să se plimbe prin sufragerie, pînă la sosirea ziarului de dimineaţă. Fiţuica aceasta înşira vrute şi nevrute, fără să conţină de fapt nimic, afară de o confirmare a celor întîmplate cu

---

[1] *Cum grano salis* — sub rezervă (lat.).

o seară înainte şi de o relatare, foarte prost întocmită, despre nişte noi şi remarcabile evenimente petrecute în Port Burdock. Acum a aflat Kemp detaliile mai importante ale celor petrecute la „Jucătorii de crichet", precum şi numele vagabondului. „M-a silit să umblu după el, două'ş'patru de ore !" declarase Marvel. Povestea dramei din Iping mai era îmbogăţită cu cîteva fapte mărunte: se insista mai ales asupra tăiatului sîrmelor de telegraf. Nu puteai însă găsi nici un amănunt care să arunce vreo lumină asupra naturii legăturilor dintre Omul Invizibil şi domnul Marvel, deoarece vagabondul nu dăduse nici un fel de informaţie asupra celor trei caiete sau asupra banilor cu care era căptuşit. Gazeta părăsise tonul sceptic, şi o droaie de reporteri şi anchetatori porniseră la acţiune pentru elucidarea misterului.

Kemp citi reportajul pînă la ultima literă şi apoi trimise slujnica să-i cumpere toate ziarele de dimineaţă care erau de găsit. Primindu-le, se aruncă cu lăcomie asupra lor.

„E invizibil, reflectă el, şi pare stăpînit de-o furie violentă, care degenerează în manie. Doamne, ce fapte îngrozitoare ar putea comite ! Ce fapte îngrozitoare ! Şi acuma-i acolo sus, liber ca pasărea. Ce dracu trebuie să fac ?..."

„Oare ar însemna că sînt neloial, dacă... Nu !" Se aşeză la un mic pupitru dintr-un colţ al odăiţei. Dădu la o parte lucrurile care zăceau pe pupitru, cam răvăşite, şi se apucă să compună o scrisoare. Cînd ajunse la jumătate, o rupse şi începu alta. Reciti scrisoarea, cîntărind fiecare frază. În sfîrşit, luă un plic şi scrise adresa : *„Colonel Adye, Port Burdock"*.

Tocmai pe cînd Kemp se îndeletnicea cu această treabă, se trezi şi Omul Invizibil. Părea să fie prost

dispus, căci doctorul, care trăgea cu urechea la fiecare foşnet, îl auzi bocănind prin odaia de deasupra, trîntind un scaun şi spărgînd paharul de la spălător. Îngrijorat, Kemp alergă sus şi bătu la uşă.

XIX. CÎTEVA NOŢIUNI ELEMENTARE

— Ce s-a întîmplat ? întrebă el, cînd Omul Invizibil îi dădu drumul înăuntru.

— Nimic.

— Cum nimic ? Atunci de ce dracu ai făcut atîta tărăboi ?

— Un acces de furie, explică Griffin. Mă doare. Uitasem de rana de la braţ.

— Te laşi cam uşor purtat de accese din astea, nu ?

— Mda...

Kemp înaintă pînă în mijlocul odăii şi adună cioburile de pe jos. Rămase apoi în picioare, cu bucăţelele de sticlă în mînă.

— S-a dat la iveală totul în legătură cu persoana dumitale, spuse el. Tot ce s-a petrecut la Iping şi aici, la poalele dealului. Lumea a luat cunoştinţă de invizibilul ei cetăţean. Dar nimeni nu ştie că te afli aici. Griffin scăpă o înjurătură. Secretul (bănuiesc că era un secret) a fost dat în vileag, continuă doctorul. Nu-ţi cunosc planurile, dar, se-nţelege, sînt nerăbdător să te-ajut. Omul Invizibil se aşeză pe pat. Ne aşteaptă sus micul dejun, îl invită amabil Kemp, vorbind cît mai degajat cu putinţă, ca o gazdă încîntată că musafirul ei s-a sculat plin de voie bună. Îl conduse pe scăriţa îngustă care ducea

spre verandă. Dar înainte de a putea realiza ceva împreună, urmă el, ar trebui să mă faci să înţeleg cîte ceva despre fenomenul ăsta al transparenţei dumitale.

Aruncă o privire nervoasă spre fereastră, apoi se aşeză, cu aerul unui om care are de discutat chestiuni importante. Îndoielile asupra realităţii situaţiei îi reveneau şi-i dispăreau neîncetat, în vreme ce privea spre locul lui Griffin de la masă şi vedea cum mînecile unui halat, îmbrăcat pe un trup fără cap şi fără mîini, şterg nişte buze imaginare, cu un şervet care flutură prin aer ca o năframă magică.

— E destul de simplu şi destul de verosimil, începu Griffin, dînd şervetul la o parte.

Kemp rîse.

— Pentru dumneata, fără îndoială, dar...

— Bineînţeles că la început mi s-a părut şi mie miraculos. Dar acum, Dumnezeule !... Ah, să ştii că o să facem lucruri mari, împreună !... Ideea mi-a venit prima dată la Chesilstowe.

— Chesilstowe ?

— Am plecat acolo după ce-am părăsit Londra. Ştiai că mă lăsasem de medicină şi că mă apucasem de fizică ? Nu ? Ei bine, aşa am făcut. Mă fascina lumina...

— A !

— Densitatea optică ! Noţiunea asta ascunde în ea un labirint de enigme, ale căror soluţii îţi scapă printre degete tocmai cînd crezi că le-ai prins. Ei, şi cum n-aveam decît douăzeci şi doi de ani şi duduiam de elan, mi-am zis : e o treabă căreia merită să-i închini întreaga viaţă ! Ştii cît sîntem de nebuni la douăzeci şi doi de ani, nu ?

— Nebuni atunci, sau nebuni acum... murmură Kemp.

— Ca şi cum cunoaşterea îi poate da omului vreo satisfacţie! Dar pe-atunci nu ştiam asta. M-am cufundat într-o muncă de sclav. Trecuseră şase luni de trudă şi de frămîntări, cînd deodată, printr-una din obscurele cărări ale labirintului, ţîşni lumina, ca o flacără orbitoare! Am descoperit un principiu general al structurii pigmenţilor şi al refracţiei — o formulă, o expresie geometrică cvadridimensională. Prostii, oamenii de duzină, chiar şi matematicienii de duzină habar n-au ce înseamnă o ecuaţie generală pentru unul care studiază fizica moleculară! În caietele mele, acelea pe care le-a ascuns vagabondul, ai să găseşti minuni, miracole! Dar asta încă nu constituia o metodă; era doar o idee, care abia trebuia să conducă la elaborarea unei metode, graţie căreia să reuşeşti — bagă de seamă, fără a modifica nici o proprietate a materiei (cu excepţia culorilor, în unele cazuri) — să reduci indicele de refracţie al unei substanţe solide sau lichide pînă la cel al aerului.

— Phii! exclamă Kemp. Asta-i grozav! Totuşi, nu prea îmi dau seama... Înţeleg că în felul acesta ai putea cel mult să capeţi strălucirea unei pietre preţioase, dar pînă la a deveni invizibil mai e cale lungă.

— Exact! Dar gîndeşte-te că însuşirea de-a fi vizibil depinde de acţiunea pe care o exercită corpurile vizibile asupra luminii. Dă-mi voie să încep de la lucrurile elementare, aşa ca şi cum nu le-ai cunoaşte. Asta o să-mi ajute să-ţi explic mai limpede. Ştii prea bine că un corp ori absoarbe lumina, ori o reflectă, ori o refractă, ori are, în sfîrşit, toate aceste trei proprietăţi. Dacă nici nu reflectă, nici nu refractă şi nici nu absoarbe lumina, corpul nu este vizibil. Un obiect oarecare, să zicem o cutie, îţi apare opac şi de culoare roşie, deoarece coloran-

tul roşu absoarbe o porţiune din radiaţia luminoasă şi reflectă restul, adică tocmai componenta roşie a spectrului luminos, pe care o percepe ochiul dumitale. Dacă nu absoarbe o anumită fracţiune din spectru, ci reflectă lumina în întregime, atunci cutia va fi albă, strălucitoare, aşa cum e argintul, de exemplu. Dar o cutie confecţionată din diamant? Ai să vezi că suprafaţa ei totală n-are să-ţi absoarbă prea mult lumina şi nici n-are s-o reflecte, decît foarte slab; numai ici-colo, unde faţetele au o poziţie favorabilă, lumina va fi mai intens reflectată şi refractată, dînd impresia aceea de scînteiere, de reflexe sclipitoare şi totodată de transluciditate. Ca un fel de reţea de lumină... Acuma să vedem ce se întîmplă cu o cutie din sticlă. Asta nu mai e atît de strălucitoare şi nici atît de vizibilă ca una de diamant, pentru că de astă dată reflecţia şi refracţia vor fi mai reduse. Îţi dai seama? Ba chiar, practic vorbind, poţi vedea printr-însa foarte clar. Dar unele sorturi de sticlă sînt mai uşor vizibile decît altele; o cutie de cristal, de pildă, va fi mai bine vizibilă decît una făcută din sticlă ordinară, de geamuri, nu-i aşa? Bun. Să mergem mai departe. O cutie din sticlă ordinară, foarte subţire, va fi greu de văzut într-o lumină slabă, pentru că va absorbi, refracta şi reflecta o cantitate foarte mică de lumină. Şi dacă ai să bagi în apă, sau, mai bine, într-un lichid mai dens decît apa, o bucată de sticlă incoloră, obişnuită, ea o să devină aproape invizibilă. De ce? Fiindcă lumina, trecînd din apă în sticlă, nu e decît foarte slab reflectată şi refractată... pe scurt, nu suferă aproape nici o modificare. Astfel, sticla introdusă în apă va fi aproape tot atît de invizibilă cum ar fi gazul de cărbuni sau hidrogenul răspîndit în aer. Şi asta din cauze identice.

— Da... şopti Kemp, tot ce-ai spus pînă acuma-i foarte clar. Astăzi orice elev de şcoală cunoaşte toate chestiunile astea.

— Şi acum, Kemp, mai vine un fapt pe care o să-l cunoască în viitor orice elev de şcoală. Dacă spargi o bucată de sticlă, dragul meu, şi o pisezi pînă o faci pulbere, ea devine mult mai uşor vizibilă în aer decît era bucata întreagă; sticla incoloră şi transparentă s-a prefăcut într-un corp alb, opac. De ce? Din pricină că pulverizarea ei a multiplicat enorm suprafeţele refringente. Bucata întreagă avea numai două suprafeţe, pe cînd pulberea... fiecare fărîmă a căpătat însuşirea de a reflecta şi refracta raza de lumină care o atinge... Pricepi acum de ce lumina nu va izbuti să treacă aproape de loc prin pulberea de sticlă?

Dar dacă torni în apă praful ăsta alb, ştii ce se întîmplă cu el? Dispare cu totul! Sticla pisată şi apa au un indice de refracţie aproape egal; adică lumina, trecînd dintr-una în cealaltă, suferă o reflecţie şi o refracţie extrem de mici.

Reuşeşti să transformi sticla într-un corp invizibil dacă o vîri într-un lichid al cărui indice de refracţie este identic cu al ei. Şi, ca să generalizăm, un obiect transparent devine invizibil într-un mediu carecare dacă indicele său de refracţie este egal cu al mediului. Şi dacă stai să te gîndeşti o secundă, ai să-ţi dai seama că sticla pisată poate deveni nevăzută chiar şi în aer, dacă indicele ei de refracţie poate fi modificat astfel ca să-l egaleze pe-al aerului. Căci, atunci, lumina trecînd din aer în sticlă nu va mai suferi nici o refracţie şi nici o reflecţie.

— Da, da... făcu Kemp. Dar omul nu-i sticlă pisată...

— Nu! *Omul e mult mai transparent!*

— Ha! Asta-i o absurditate!

— Şi asta o spune un doctor! Vai, cum uită omul toate cele! În zece ani ai uitat toată fizica pe care-ai învăţat-o? Ia gîndeşte-te puţin la obiectele fără număr care de fapt sînt transparente, dar nu par astfel. Hîrtia, de pildă, este făcută din fibre transparente, aşa-i? De ce, atunci, e albă şi opacă? Numai din aceeaşi pricină pentru care şi pulberea de sticlă e albă şi opacă. Unge cu ulei o hîrtie albă, adică umple cu ulei spaţiile dintre fibre, aşa încît doar cele două suprafeţe să mai rămînă refringente, şi hîrtia va deveni transparentă ca sticla! Şi nu numai hîrtia, dar şi fibrele de bumbac, de in, de lînă, de lemn, ba chiar şi *oasele*, Kemp, *carnea*, *părul*, Kemp, *unghiile* şi *nervii*!... Întreaga maşină umană este de fapt alcătuită din ţesuturi transparente, incolore, cu excepţia hemoglobinei şi a pigmentului din păr. Uite ce puţin ne trebuie ca să ne putem vedea unii pe alţii! În cea mai mare parte a lor, fibrele din care-i constituită o fiinţă vie nu sînt, la drept vorbind, mai opace decît apa.

— Desigur, desigur! exclamă Kemp. Chiar noaptea asta mă gîndeam la larvele marine şi la peştii gelatinoşi.

— Aha, acum mai vii de-acasă! Toate astea le cunoşteam şi le purtam în minte cam la un an după ce părăsisem Londra, adică acum şase ani. Dar le păstram pentru mine. Eram nevoit să lucrez în nişte condiţii îngrozitoare. Hobbema, profesorul meu, era un escroc ştiinţific, un hoţ de idei, mă spiona într-una! Cunoşti, cred, escrocheriile din lumea ştiinţifică. Pur şi simplu, n-aveam chef să-mi public descoperirea şi să împărtăşesc cu el succesul cercetărilor mele. Îmi continuam lucrările; mă apropiam cu paşi repezi de transpunerea formulei mele în practică, în realitate. N-am spus nimănui nimic, pentru că doream ca descoperirea mea să apară în

lume ca un trăsnet, doream să devin celebru dintr-o singură lovitură ! Am abordat din nou problema pigmenţilor, ca să pun la punct unele lacune, şi la un moment dat, fără intenţie, absolut întîmplător, am făcut o descoperire de ordin fiziologic.

— Şi anume ?

— Pigmentul roşu al sîngelui poate fi decolorat, poate ajunge incolor, înţelegi, fără să-şi altereze vreuna din funcţiile lui !

Kemp scoase un strigăt de uimire. Nu-i venea să-şi creadă urechilor.

Omul Invizibil se ridică şi începu să se plimbe prin încăpere.

— Ai de ce să te miri. Îmi amintesc de noaptea aceea. Era tîrziu de tot, peste zi mă stinghereau tot felul de studenţi idioţi, care căscau gura, aşa că lucram noaptea, uneori pînă-n zori. Ideea mi-a năvălit în minte dintr-o dată, în toată splendoarea şi complexitatea ei. Eram singur, în laboratorul cufundat în linişte, scăldat în lumina strălucitoare şi plăcută a lămpilor înalte... Îmi spuneam : E cu putinţă să faci ca un animal — un ţest — să devină transparent ! E cu putinţă să-l faci şi invizibil ! Invizibil în întregime. Doar pigmenţii părului... Dar stai ! Şi eu aş putea să devin invizibil ! am strigat deodată, dîndu-mi seama ce însemna să fii *albino* şi să ştii ce ştiam eu. Gîndul ăsta m-a copleşit. Întrerupînd analiza la care tocmai lucram, m-am dus la fereastră şi am privit cerul înstelat. Repetam într-una : Aş putea deveni invizibil !

Să realizezi un asemenea vis înseamnă să depăşeşti magia ! Şi-mi făuream o viziune magică, pe care nici o îndoială nu venea s-o tulbure, asupra a ceea ce poate reprezenta asta pentru un om. Mister, putere, libertate absolută... Nu întrezăream nici un fel de piedici. Gîndeşte-te şi tu ! Eu, un asistent

jerpelit, sărac lipit pămîntului, cu posibilităţi îngrădite, care-mi scoteam sufletul cu nişte dobitoci de studenţi dintr-un colegiu provincial, eu aş fi putut deveni un om invizibil! Te întreb, Kemp, dacă dumneata... Dar cine, spune-mi te rog, cine nu s-ar fi dăruit trup şi suflet unei idei cu asemenea perspective? Trei ani am muncit. Şi de îndată ce biruiam cîte un munte de dificultăţi, din vîrful lui întrezăream un altul. Noianul de detalii, de mărunţişuri! Exasperarea! Un profesor, un belfer de provincie, care te iscodeşte într-una... „Ei, cînd ai de gînd să-ţi publici cercetările alea?" Asta era veşnica lui întrebare. Şi studenţii, şi piedicile materiale! Trei ani de zile am dus viaţa asta!

Şi, după trei ani de taină şi de chin, mi-am dat seama că era imposibil să-mi desăvîrşesc opera. Imposibil.

— De ce? întrebă repede Kemp.

— Lipsa de bani! fu răspunsul. Griffin se îndreptă spre fereastră. Se întoarse brusc. L-am jefuit pe bătrîn, l-am jefuit pe taică-meu. Banii nu erau ai lui, şi s-a omorît.

XX. ÎN CASA DE LÎNGĂ GREAT PORTLAND STREET

Tăcut, Kemp privi o clipă silueta fără cap din cadrul ferestrei. Apoi, străfulgerat de un gînd, tresări, se ridică, îl apucă pe Griffin de braţ şi-l îndepărtă iute de la geam.

— Eşti obosit, şi eu stau jos, pe cînd dumneata te plimbi. Aşază-te pe scaunul meu.

Se interpuse între Griffin şi fereastra cea mai apropiată.

Un timp, Omul Invizibil rămase tăcut. Pe neaşteptate, îşi reluă firul povestirii :

— Cînd s-a întîmplat asta, eu părăsisem de cîtăva vreme colegiul din Chesilstowe. Era în decembrie, anul trecut. Am închiriat o cameră la Londra, într-o mahala rău famată, de pe lîngă Great Portland Street. O încăpere spaţioasă, nemobilată, într-o hardughie dărăpănată, cu odăi de închiriat. În curînd, odaia s-a umplut cu aparatele pe care le cumpărasem din banii bătrînului. Lucrările mele înaintau acum cu repeziciune, cu succes, apropiindu-se de sfîrşit. Am fost la înmormîntarea tatălui meu. Dar mintea îmi era prea adîncită în preocupările mele, aşa încît n-am mişcat un deget ca să-i salvez onoarea. Îmi amintesc înmormîntarea, dricul ieftin, ceremonia mizeră, coasta de deal, bătută de vînt şi de ger, şi bătrînul lui prieten de la colegiu, care a citit o rugăciune peste sicriu... un bătrînel jerpelit, pămîntiu şi gîrbovit, care avea un guturai straşnic. Îmi amintesc cum m-am întors în casa pustie, trecînd prin meleagurile peste care odinioară se întindea satul. Ce rămăsese acum din ele ? O adunătură de ziduri bălţate şi corcite de nişte antreprenori care încercau să le prefacă într-o hîdă parodie de oraş. Pretutindeni, uliţele se pierdeau în mirişti profanate de mîna omului, pline cu grămezi de piatră de zidărie şi cu bălării înalte şi ude... Parcă mă văd şi acum, o siluetă neagră şi jigărită, păşind pe un trotuar lunecos şi umed ; încerc şi acuma sentimentul acela ciudat de înstrăinare, pe care mi-l inspira înfăţişarea de meschină respectabilitate şi de negustorie murdară ce-o căpătaseră locurile acelea...

Nu-mi părea de loc rău după taică-meu. Pentru mine, el fusese victima propriului său sentimentalism

prostesc. Făţărnicia societăţii îmi impunea să asist la înmormîntare, dar în realitate nu aveam nimic comun cu toată treaba asta.

Cum mergeam însă aşa, de-a lungul Străzii Mari, mi-a răsărit pentru o clipă în faţa ochilor imaginea vieţii mele trecute. M-am întîlnit cu fata pe care o cunoscusem cu zece ani în urmă. Privirile noastre s-au încrucişat...

Am simţit că mă îndeamnă ceva să mă întorc şi să-i vorbesc. Era o fiinţă extrem de banală.

Toată peregrinarea asta prin locurile copilăriei îmi părea un vis. Pe atunci încă nu simţeam cît sînt de singur, nu-mi dădeam seama că am fugit de lume şi că m-am retras într-un pustiu. Eram conştient de faptul că-mi pierdusem orice simţămînt, dar mă gîndeam că viaţa mă făcuse aşa, viaţa cu deşertăciunea-i fără margini.

Cînd m-am întors în odaia mea, am avut impresia că reintru în realitate. Acolo se găseau lucrurile care mi-erau apropiate, pe care le iubeam. Acolo mă aşteptau aparatele, aşezate în ordine, mă aşteptau experienţele... Şi nu mai aveam de întîmpinat nici o dificultate, în afară de punerea la punct a amănuntelor.

Mai devreme sau mai tîrziu am să-ţi expun, Kemp, toată metoda, care-i destul de complicată. Acuma nu-i nevoie să intrăm în detalii. În cea mai mare parte, cu excepţia cîtorva chestiuni pe care am preferat să le memorizez, întregul proces este consemnat în cifre, în caietele acelea pe care le-a ascuns vagabondul. Trebuie să-l urmărim şi să-i luăm caietele. Faza principală se reduce la atît : obiectul transparent, căruia vrei să-i reduci indicele de refracţie, este aşezat între două surse de radiaţii, care emană un soi de vibraţii eterice ; despre vibraţiile astea am să-ţi vorbesc mai pe larg altă dată. Nu, nu sînt

raze Röntgen ; nu ştiu dacă undele astea ale mele au fost descrise, dar pot afirma că sînt destul de bine perceptibile. Înainte de toate aveam nevoie de două dinamuri mici ; mi le-am fabricat dintr-un motor obişnuit, cu benzină. Prima experienţă am efectuat-o cu o bucată dintr-o ţesătură de lînă albă. Era într-adevăr cea mai stranie privelişte să vezi ţesătura aceea moale şi albă fluturînd în scînteierea acestor fulgere eterice şi apoi mistuindu-se ca o fîşie de fum şi dispărînd !

Nu puteam să-mi cred ochilor. Făcusem eu asemenea vrăjitorie ? Am întins mîna în gol. Bucata de lînă era acolo şi avea aceeaşi consistenţă ca totdeauna. Cu mişcări stîngace am pipăit ţesătura şi am aruncat-o pe podea. A trebuit să cam dibuiesc pînă s-o găsesc din nou.

După asta a urmat o experienţă şi mai stranie. Deodată aud în spatele meu un mieunat. Mă întorc şi văd afară, pe capacul cisternei, o pisică albă, jigărită şi tare murdară. Mi-a fulgerat un gînd prin cap. „Toate sînt pregătite, draga mea, şi te aşteaptă", îmi zic în sinea mea. Şi, ducîndu-mă la fereastră, o deschid şi chem încetişor pisica. A venit frumos înăuntru, ba chiar a început să toarcă, ce vrei, era lihnită de foame, săraca de ea ! I-am dat puţin lapte. Toată hrana mea se găsea într-un dulap din colţul odăii. După ce-a băut laptele, s-a apucat să-mi adulmece odaia de jur împrejur, cu intenţia evidentă de a se stabili la mine. Ţesătura invizibilă peste care a nimerit a cam intrigat-o : să fi văzut cum se zbîrlea la ea şi cum scuipa ! Am aşezat-o comod, pe perna patului meu, aveam un pat cu rotile, şi i-am uns blana cu unt, ca s-o fac să se spele.

— Şi ai supus-o experienţei ?

— Am supus-o experienţei. Dar ca să obligi o pi-

sică să înghită droguri, nu-i treabă uşoară, Kemp! Şi experienţa a dat greş.

— A dat greş ?

— Cel puţin în privinţa a două elemente : ghearele şi materia aceea pigmentată — cum îi zice ? —, care se găseşte în fundul ochiului la pisici. Ei, cum îi zice ?

— *Tapetum.*

— Aşa, *tapetum*. Asta n-a mers. După ce i-am dat substanţa decolorantă pentru pigmentul sanguin şi i-am făcut şi alte cîteva operaţii necesare, i-am administrat mîţei nişte opium, ca s-o adorm, şi am aşezat-o pe aparat, cu pernă cu tot. Şi cînd s-a „evaporat“ în întregime, pierind din faţa mea, au mai rămas ochii ei, sticlind în aer ca două stafii.

— Curios !

— Nu pot să-mi explic cauza. Bineînţeles, avusesem grijă s-o bandajez şi s-o fixez bine, aşa că n-a păţit nimic. Dar, s-a trezit pe cînd mai era încă vizibilă — aşa, cam ca o ceaţă — şi a început să miorlăie cu disperare. Tocmai atunci bate cineva în uşă. Era o bătrînă de la parter, care mă bănuia că practic vivisecţia. O baborniţă nenorocită, cu creierii muraţi de băutură, care n-avea pe lume decît o pisică. Am luat repede puţin cloroform şi, după ce-am adormit iarăşi javra, am deschis uşa. „Parc-auzii nişte miorlăituri pe-aici ! îmi zice baba. N-o fi mîţa mea ?“ „Probabil că le-aţi auzit din altă parte“, îi răspund eu, foarte politicos. Nu prea voia să mă creadă baba. Se tot căznea să tragă cu ochiul prin odaie. Tare curios trebuie să i se fi părut bîrlogul meu : pereţii goi şi ferestrele fără perdele, patul pe rotile, motorul, care mai trepida încă, licărirea celor două puncte luminoase şi mirosul acela slab de cloroform, care plutea în aer. În cele din urmă, n-a avut încotro şi a trebuit să plece.

— Cît a durat toată afacerea? întrebă Kemp.

— Experienţa asta, trei sau patru ore. Cel mai greu „s-au topit“ oasele, tendoanele, ţesutul adipos şi vîrfurile perilor coloraţi. Şi, cum ţi-am mai spus, stratul acela de pe coroidă, fiind alcătuit dintr-o materie dură şi foarte iridiscentă, nu s-a volatizat de loc.

Se înnoptase de-a binelea cînd am isprăvit; nu se mai desluşeau decît ochii întunecaţi şi ghearele. Am oprit motorul. A trebuit să bîjbîi destul pînă să găsesc animalul. I-am tras o lovitură: nimic. Zăcea încă în nesimţire. I-am desfăcut legăturile, l-am lăsat să doarmă pe perna invizibilă şi m-am trîntit pe pat, mort de oboseală. Nu izbuteam să adorm. Zăceam în neştire, cu ochii deschişi. Prin cap îmi mişunau mii de gînduri nebuloase, fără noimă. Repetam iarăşi şi iarăşi în minte experienţa... Cu creierii înfierbîntaţi, visam că lucrurile din jurul meu se destramă, se pierd în ceaţă, se fac nevăzute, pînă cînd totul, chiar şi pămîntul de sub picioare, începe să se mistuie... Am căzut într-un coşmar din acelea grele, oribile. Pe la vreo două, pisica a început să-mi miaune prin casă. Am încercat întîi s-o liniştesc cu vorba, dar, văzînd că nu merge, m-am hotărît s-o gonesc. Îmi amintesc cît de zguduit am fost cînd am aprins lampa şi am dat peste ochii aceia rotunzi, de un verde strălucitor, care pluteau în aer... Aş fi vrut să-i dau pisicii puţin lapte, dar nu mai aveam o picătură. Nu voia să se liniştească cu nici un chip, stătea la uşă şi miorlăia. Am încercat s-o prind, ca s-o dau afară pe fereastră, dar nu se lăsa prinsă. Mereu dispărea şi mieuna într-una, din toate unghерele odăii. În cele din urmă am deschis geamul şi am făcut zgomot, ca s-o gonesc. O fi ieşit ea într-un tîrziu. De-atunci n-am mai văzut-o.

Apoi, Dumnezeu ştie de ce, mi-am amintit iarăşi de înmormîntarea tatălui meu, pe coasta aceea de deal lugubră şi bătută de vînturi. Se lumina de ziuă. Văzînd că nu se lipeşte somnul de mine, am ieşit, am încuiat uşa şi am început să hoinăresc cu noaptea în cap.

— Vrei să spui că la ora aceasta există liberă pe lume o pisică invizibilă ? întrebă Kemp.

— Dacă n-o fi omorît-o cineva, de ce nu ?

— Da, sigur, de ce nu ? Continuă, n-am vrut să te întrerup.

— După toate probabilităţile, a fost omorîtă. Patru zile mai tîrziu, trăia încă şi se încurcase în nişte zăbrele pe Great Tichfield Street ; ştiu asta, fiindcă am văzut adunată acolo o mulţime de oameni care nu puteau pricepe de unde vine mieunatul acela jalnic... Rămase tăcut cîteva clipe. Apoi îşi reluă monologul : Îmi amintesc pînă în cel mai mic amănunt dimineaţa aceea care a precedat momentul experienţei decisive.

Cred că am urcat în susul străzii Great Portland. Da, aşa trebuie să fi fost, deoarece îmi amintesc că am zărit barăcile din strada Albany şi nişte soldaţi călări care ieşeau de-acolo. În cele din urmă m-am trezit pe creştetul lui Primrose Hill, scăldat în razele soarelui ; mă simţeam rău şi eram stăpînit de o senzaţie ciudată. Era o zi însorită de ianuarie, una din zilele acelea geroase, dar senine, care anul acesta au precedat ninsoarea. Creierul meu obosit încerca să se orienteze, să urzească un plan de acţiune.

M-a surprins constatarea că acum, cînd strădania mea fusese încununată de succes, realizarea ei îmi apărea cu totul lipsită de interes. Adevărul este că încordarea supraomenească în care trăisem timp de aproape patru ani de muncă neîntreruptă mă făcuse incapabil de orice simţire. Eram extenuat, apatic ; za-

darnic încercam să-mi recapăt entuziasmul de la începutul cercetărilor mele, pasiunea aceea de a cerceta, care mă împinsese pînă la a păta cu noroiul dezonoarei bătrîneţea tatălui meu. Nu mă mai interesa nimic. Îmi dădeam însă bine seama că era numai o stare trecătoare, datorită surmenajului şi nesomnului. Ştiam că drogurile sau odihna îmi vor ajuta să-mi recapăt energia.

Un singur gînd limpede îmi sălăşluia în creier: opera mea trebuie dusă pînă la capăt! Eram încă stăpînit de ideea mea fixă. Şi trebuia s-o fac curînd, pentru că banii îmi erau pe sfîrşite. Am început să privesc în jurul meu. Pe deal se zbenguiau copii, supravegheaţi de însoţitoarele lor. Am încercat să-mi reprezint superioritatea fantastică pe care ar putea s-o aibă un om invizibil în lumea asta. Într-un tîrziu m-am tîrît pînă acasă, am îmbucat ceva, mi-am administrat o doză mare de stricnină şi m-am culcat îmbrăcat, pe patul nefăcut... Stricnina e un tonic grozav, Kemp, şi reuşeşte, nu glumă, să scoată moleşeala dintr-un om...

— E Diavolul curat, rosti Kemp. Epoca paleolitică într-o fiolă.

— M-am trezit înviorat, într-o stare de excitaţie nervoasă. Cunoşti starea asta?

— O cunosc.

— Cineva bătea de zor în uşă. Era proprietarul meu, un bătrîn evreu polonez. Purta pe el un caftan cenuşiu şi-şi tîra picioarele în nişte papuci slinoşi. A început să-mi pună tot soiul de întrebări, ba chiar să mă şi ameninţe. Chinuisem o pisică în noaptea aceea, ştia el prea bine! (Se vede că babornita pălăvrăgise.) Dorea neapărat să cunoască amănuntele în legătură cu fapta-mi infamă. Îi dădea într-una cu legile din ţara asta, care pedepsesc foarte aspru practica vivisecţiei. Dacă au să-l tragă cumva pe el

la răspundere pentru asta ? Am dezminţit povestea cu pisica, dar omul nu s-a lăsat cu una, cu două şi s-a luat de mine pe altă temă : cum că trepidaţiile motorului scuturau toată casa. Asta, între noi fie vorba, era adevărat. Mi s-a vîrît în odaie, iscodind peste tot cu ochii, pe deasupra ochelarilor lui nemţeşti, cu ramă de argint. Mă fulgeră deodată un gînd teribil : ăsta ar putea să surprindă ceva din secretul meu ! Încerc să mă strecor între el şi sursa de radiaţii pe care-o înjghebasem. Mişcarea asta i-a aţîţat şi mai mult curiozitatea. M-a luat iarăşi la interogatoriu : cu ce mă ocup eu ? De ce trăiesc atît de izolat, de ascuns ? E legal ceea ce fac ? Nu-i cumva periculos ? Doar nu plătesc o para chioară peste chiria obişnuită ! Şi să nu uit că stau într-o casă care a fost întotdeauna foarte respectabilă, deşi e situată într-un cartier rău famat. Am început să-mi ies din fire. „Cară-te de-aici !" strig eu. A protestat, a bombănit ceva în legătură cu dreptul lui de-a intra în odăile chiriaşilor... Dar eu, fără să mai lungesc vorba, îl apuc de guler — i-au cam pîrîit bătrînului oasele — şi-l trimit de-a berbeleacul în propriul lui coridor. Trîntesc uşa, o încui şi mă aşez pe un scaun. Tremuram de furie din cap pînă în picioare.

Cîtăva vreme, ovreiul a făcut pe afară un tărăboi, de-a sculat toată casa-n picioare, dar nu l-am luat în seamă. În cele din urmă s-a cărat.

Numai că acest incident a cam precipitat mersul lucrurilor. Nu ştiam ce are de gînd şi nici măcar ce-ar fi avut dreptul să facă. Să mă mut în altă parte, ar fi însemnat să pierd prea multă vreme. Şi, de altfel, nu mai aveam decît vreo douăzeci de lire, în bună parte depuse la bancă, aşa că nu-mi puteam îngădui cheltuiala unui mutat. Să mă fac nevăzut !

Era o ispită la care nu puteam rezista! Dar după asta ar fi urmat o anchetă, o percheziţie a odăii...

La gîndul că opera mea putea fi descoperită sau întreruptă tocmai acum, cînd atinsesem desăvîrşirea, simţeam că mă apucă furia. Am pornit la acţiune; cu cele trei caiete ale mele sub braţ şi cu carnetul de cecuri în buzunar — toate astea au rămas acum în mîna vagabondului aceluia — m-am dus la cel mai apropiat oficiu poştal şi le-am expediat pe adresa unui birou din Great Portland Street, care primeşte scrisori şi colete la post-restant. Ieşind din casă, încercasem să nu fac nici un zgomot. La întoarcere, îl văd pe proprietarul meu că urcă tiptil treptele, mă auzise pesemne cînd am închis uşa. Ce-a mai sărit, ca ars, în lături, cînd m-a simţit că umblu în urma lui! Era o plăcere să-l vezi... Trec pe lîngă el. Se holbează la mine cu nişte ochi cît cepele. Intru în odaie şi trîntesc o dată uşa, de se cutremură toată hardughia. Bătrînul s-a apropiat cu frică de uşa mea. A stat puţin, s-a codit, pe urmă a coborît scările. Din acel moment am început să-mi fac preparativele.

În seara şi apoi în noaptea aceea s-a petrecut totul. Mă aflam încă sub stăpînirea senzaţiei de greaţă şi de ameţeală, datorită substanţei decolorante a pigmentului sanguin pe care o înghiţisem, cînd am auzit nişte bătăi insistente în uşă. Apoi tăcere, apoi nişte paşi care se îndepărtau... dar care au revenit după scurtă vreme. Iarăşi bătăi. Cineva încerca să strecoare o hîrtie albastră pe sub uşă. Cuprins de un acces de furie, m-am ridicat şi am deschis larg uşa. „Ce este?“ am întrebat.

Era proprietarul, care-mi aducea un ordin de evacuare, sau aşa ceva. Îmi întinse hîrtia... Ei, dar se pare că observase ceva tare ciudat la mîinile

mele, fiindcă imediat şi-a ridicat ochii să-mi vadă mutra...

...Şi a rămas încremenit, cu gura căscată. Din gîtlej i-a ieşit un fel de urlet nearticulat. A scăpat din mînă lumînarea, cu somaţie cu tot, şi a luat-o la fugă, împleticindu-se prin coridorul întunecat.

Am încuiat uşa şi m-am îndreptat spre oglindă. Privindu-mă, i-am înţeles groaza... Faţa mea era albă, albă ca marmura.

M-am chinuit îngrozitor. Nu mă aşteptam să sufăr atît. O noapte de torturi şi de spaime, de greţuri, de leşinuri. Pielea mă ustura, de parcă stăteam pe jăratic, şi întreg corpul îmi ardea. Dar mi-am încleştat dinţii şi am răbdat totul, fără să mă clintesc din loc. Acum înţelegeam de ce miorlăise pisica atît de jalnic înainte de i-am dat cloroform. Din fericire, locuiam singur în cameră şi nu-i păsa nimănui de mine. Din cînd în cînd oftam, gemeam, vorbeam de unul singur. Dar nu m-am lăsat... Într-un tîrziu, mi-am pierdut cunoştinţa.

M-am trezit în întuneric. Îmi trecuseră durerile, dar eram stors de vlagă. Credeam că-mi dau sfîrşitul ; ei şi, puţin îmi păsa ! Niciodată n-am să uit zorii acelei dimineţi şi senzaţia de groază care m-a cuprins cînd mi-am pus mîinile în faţa ochilor. Păreau făcute din sticlă fumurie. Pe măsură ce afară se lumina mai tare, mîinile îmi apăreau din ce în ce mai diafane, mai subţiri... în cele din urmă, puteam să văd prin transparenţa lor toată dezordinea îngrozitoare din odaie... Am închis ochii, dar şi pleoapele se făcuseră străvezii. Membrele deveneau sticloase, oasele şi arterele începeau să se piardă în ceaţă, să dispară. Cei din urmă s-au făcut nevăzuţi nervii mici şi albi. Scrîşneam din dinţi, dar nu mă mişcam din loc... În cele din urmă, se mai vedeau doar vîrfurile unghiilor — materie moartă —, albe-

străvezii, şi o pată cafenie de pe degete — urma unui acid.

M-am ridicat cu greu în picioare. La început mă simţeam neputincios ca un prunc — doar nu puteam să păşesc cu nişte picioare pe care nu le vedeam! Mă simţeam slăbit şi mă chinuia o foame cumplită. M-am tîrît pînă-n dreptul oglinzii de bărbierit. Nu vedeam nimic în oglindă, nimic altceva decît două pete de pigment, foarte slabe, mai străvezii ca ceaţa, care mai rămăseseră în dosul retinei. Am simţit nevoia să mă apuc cu mîinile de masă şi să-mi lipesc fruntea de oglindă.

Mi-a trebuit un efort supraomenesc al voinţei ca să mă smulg şi să mă tîrăsc înapoi la aparat. Trebuia să înlătur şi acele ultime urme vizibile. În sfîrşit, m-am culcat, după ce mi-am tras un cearşaf peste ochi, ca să-i feresc de lumină. Am dormit toată dimineaţa. Pe la prînz mă trezeşte un ciocănit în uşă. Îmi recăpătasem puterile. Mă ridic în capul oaselor şi trag cu urechea. Cineva şuşotea în dosul uşii. Sar în picioare şi, căutînd să fac cît mai puţin zgomot, mă apuc să demontez piesele aparatului şi să le împrăştii prin odaie, ca să fac imposibilă reconstituirea lui. Bătăile în uşă se înteţeau. Auzeam acuma distinct glasul proprietarului şi încă două glasuri. „Indată“, strig eu, ca să cîştig timp. Nimerind peste zdreanţa aia de lînă şi peste perna invizibilă, le-am luat şi le-am aruncat pe fereastră. Or fi căzut pesemne pe capacul cisternei. În clipa în care deschideam fereastra, uşa a trosnit din toate balamalele. Cineva o împingea într-una, încercînd să spargă broasca. Dar lacătele puternice, pe care le montasem cu cîteva zile înainte, au rezistat. Obrăznicia lor m-a scos din fire. Tremurînd de furie, am continuat în grabă să răvăşesc toate lucrurile.

Am îngrămădit în mijlocul camerei nişte hîrtii, paie, carton de împachetat... tot ce era bun de ars, şi am dat drumul la gaz. Uşa era zguduită de nişte lovituri straşnice. Nu reuşeam să găsesc chibriturile. De furie, izbeam cu pumnii în pereţi. Am închis gazul, am ieşit pe fereastră, împingînd puţin oblonul în urma mea, şi m-am cocoţat pe capacul cisternei. Voiam să văd ce avea să se întîmple. Fiind invizibil, eram în perfectă siguranţă. Ţin minte că fremătam de furie. După ce-au spart o scîndură şi au smuls belciugele lacătelor, agresorii au apărut în cadrul uşii larg deschise. Proprietarul era însoţit de cei doi fii vitregi ai lui — doi găligani de vreo douăzeci şi trei, douăzeci şi patru de ani. În spatele lor îşi întindea gîtul vrăjitoarea aceea bătrînă de la parter.

Iţi poţi imagina figurile lor, cînd au găsit camera goală... Unul dintre derbedei s-a repezit la fereastră, a deschis-o larg şi s-a uitat afară. Mutra-i bărboasă, cu ochi iscoditori, cu buze groase se oprise la două degete de faţa mea. Eram cît pe-aci să-i ard una în mutra aia imbecilă, dar mi-am stăpînit pumnul încleştat.

Privea de-a dreptul prin mine. La fel au privit şi ceilalţi, venind lîngă el. Apoi bătrînul s-a aplecat şi şi-a vîrît capul sub pat : nimic. S-au repezit cu toţii la dulap : iarăşi nimic. S-au ciorovăit multă vreme, în idiş şi în *cockney* [1]. În cele din urmă au ajuns la concluzia că nu se putea să le fi răspuns eu dinăuntru, că li s-o fi părut doar. Mînia mea se topise, făcînd loc unui sentiment de mîndrie extraordinară : iată-mă stînd afară, de nimeni ştiut, şi privind la aceşti patru oameni — intrase şi babornița înăuntru şi-şi rotea bănuitoare ochii de jur împrejur, ca o pisică —, aceşti oameni care se căzneau să pătrundă enigma existenţei mele...

[1] Argoul londonez.

Pe cît mi-am putut da seama din limbajul lui poliglot, am înţeles că evreul era de acord cu bătrîna, care susţinea că mă ocupam cu vivisecţia. „Băieţii" îl contraziceau, într-o englezească stîlcită, şi pretindeau că aş fi electrician, invocînd ca dovadă dinamurile şi emiţătoarele de radiaţii. Începuseră cu toţii să cam dea din colţ în colţ, fiindcă se temeau de întoarcerea mea (deşi, după cum mi-am dat seama mai tîrziu, zăvorîseră uşa de la intrare). Babornița a ţinut şi ea să mi se uite în dulap şi pe sub pat. Un alt chiriaş — un zarzavagiu, care împărţea camera vecină cu un măcelar — apăru pe palier ; l-au chemat înăuntru şi s-au apucat să-i toarne diverse aiureli.

Imi fulgeră deodată prin cap ideea că dacă emiţătoarele mele atît de ciudate la înfăţişare ar cădea în mîna unui individ perspicace şi bine pregătit, secretul meu ar putea fi în mare măsură dezvăluit. Pîndesc un prilej favorabil, trec pe pervazul ferestrei, sar în cameră şi, ocolind-o pe bătrînă, mă reped la cele două dinamuri, care erau aşezate unul peste celălalt, şi-l trîntesc pe cel de deasupra. Am reuşit în felul ăsta să distrug amîndouă aparatele. Ce mutre îngrozite au făcut !... Şi, pe cînd cei din odaie încercau să se dumirească asupra exploziei, m-am strecurat în coridor şi am coborît tiptil scările.

Am intrat într-o sufragerie şi i-am aşteptat să vină jos. Făceau tot felul de presupuneri şi aduceau la argumente cu duiumul ; erau însă cam dezamăgiţi, fiindcă nu găsiseră „monstruozităţile" la care se aşteptau. Unde mai pui că se simţeau şi puţin încurcaţi : din punct de vedere legal, poziţia lor faţă de mine era destul de delicată. Cînd au coborît la parter, m-am strecurat din nou sus, cu o cutie de chibrituri, şi am dat foc maldărului de hîrtii şi de resturi ; am mai îngrămădit acolo scaunele şi aşter-

nutul, am dat drumul gazului şi, cu ajutorul unui tub de cauciuc, l-am dirijat asupra flăcărilor.

— Şi ai dat foc casei? exclamă Kemp.

— Am dat foc casei! Era singurul mijloc de a face să mi se piardă urma! Şi apoi, casa era asigurată, fără îndoială... Am desfăcut încet zăvoarele uşii de la intrare şi am ieşit în stradă. Eram invizibil! Abia acuma începeam să-mi dau seama de avantajul extraordinar pe care mi-l oferea noua mea însuşire. În minte îmi încolţeau cu miile planurile unor acţiuni temerare, gigantice, pe care acuma puteam cuteza să le întreprind.

XXI. ÎN OXFORD STREET

Cînd coborîsem prima dată scările, am întîmpinat o dificultate neaşteptată, datorită faptului că nu-mi vedeam picioarele; într-adevăr, m-am poticnit de vreo două ori şi, cu o stîngăcie surprinzătoare, am reuşit să apuc balustrada. Acuma, cînd am ajuns pe trotuarul drept, mă învăţasem să merg destul de bine, pentru că-mi impusesem să nu mă uit în jos. Ce să-ţi spun, starea mea sufletească era exuberantă! Încercam senzaţia unui om cu ochi buni, care s-ar fi trezit în ţara orbilor! Simţeam o poftă nebună să fac farse, să sperii oamenii, să-i bat pe spate, să le arunc pălăriile din cap... într-un cuvînt, să trăiesc din plin situaţia mea extraordinară.

Dar abia ieşisem în Great Portland Street (locuinţa mea se găsea în vecinătatea magazinului aceluia mare de pînzeturi de pe-acolo), cînd deodată primesc în spate o lovitură, să mă dărîme, nu alta,

însoţită de un zdrăngănit de sticle ciocnite. Mă-ntorc şi văd un om care căra un coş cu sifoane. Se uita, sărmanul, uluit la sticlele lui. Deşi izbitura mă durea, nu glumă, mutra lui prostită mi s-a părut atît de comică, încît am rîs în gura mare. „În coşul ăsta s-a băgat Dracu!" am strigat eu, i l-am smuls din mîini şi l-am ridicat în aer, cu sifoane cu tot. M-a lăsat să-i iau coşul, fără nici o împotrivire.

Dar un idiot de birjar, care stătea în faţa unei cîrciumi, s-a repezit să prindă coşul, şi degetele lui întinse m-au lovit după ureche cu o cruzime barbară. I-am trîntit birjarului coşul în cap, cu zgomot mare. În jurul meu, văzduhul s-a umplut de ţipete, a început forfoteala paşilor, oamenii ieşeau din prăvălii, trăsurile se opreau din mers... Mi-am dat seama că mă vîrîsem într-o situaţie periculoasă şi, blestemîndu-mi dobitocia, m-am lipit cu spatele de vitrina unei prăvălii, cu gîndul să mă strecor afară din toată învălmăşeala asta. Mă temeam că în curînd aveam să fiu prins la înghesuială, şi atunci aş fi fost în mod inevitabil descoperit. Am îmbrîncit un băiat de la o măcelărie — din fericire, puştiul nu s-a ostenit să se întoarcă pentru asemenea fleac — şi m-am furişat pe după trăsura birjarului. Nu ştiu ce s-a mai întîmplat acolo. Am traversat repede strada, care spre norocul meu nu era aglomerată, şi, fără să-mi pese pe unde apuc, am pornit-o la drum. În urma incidentului cu birjarul, încolţise în mine teama de a nu fi descoperit. M-am pierdut în valul de oameni care se îmbulzesc în fiecare după-amiază pe Oxford Street.

Am încercat să intru în mulţime, dar aglomeraţia era prea mare, şi peste cîteva minute călcîiele mele ajunseseră numai răni. Am căutat să merg pe marginea drumului, prin şanţul de scurgere, dar pavajul era prea zgrunţuros pentru tălpile mele, care mă

dureau. Pe deasupra, oiştea unei cabriolete care mergea agale m-a lovit zdravăn în omoplat, amintindu-mi că mai primisem acolo un ghiont serios. M-am ferit din drumul unei trăsuri, am evitat cu o mişcare pripită un cărucior de copil şi m-am trezit în spatele cabrioletei. Mi-a venit atunci o inspiraţie fericită, salvatoare : să mă ţin pe urma trăsuricii, care înainta încetişor. Tremuram şi mă miram de întorsătura pe care o luase aventura mea ; pot spune chiar că nu tremuram numai, ci dîrdîiam de-a binelea. Ia închipuie-ţi, să fii gol puşcă, într-o zi senină de ianuarie ! Pojghiţa de noroi care acoperea strada era aproape îngheţată. Astăzi mă mir cum de-am putut fi atît de idiot, dar uite că pe-atunci, totuşi, nu-mi trecuse prin cap că, transparent sau nu, eram supus intemperiilor şi tuturor consecinţelor respective !

Pe neaşteptate, îmi vine o idee strălucită. Ocolesc în fugă trăsura şi mă urc în ea... Şi aşa, speriat, dîrdîind şi smiorcăindu-mă — erau primele semne de răceală — cu spatele plin de lovituri, care se făceau din ce în ce mai simţite, am călătorit în trăsură de-a lungul străzii Oxford, pînă după Tottenham Court Road. Starea mea sufletească era cu totul opusă aceleia cu care mă avîntasem în lume abia cu zece minute mai înainte. Într-adevăr, nu era uşor să fii invizibil ! Singurul gînd care mă stăpînea acum era cum să fac să ies din încurcătura în care mă băgasem.

Ne croiam cu greu drumul prin dreptul lui Mudies [1], cînd deodată o cucoană deşirată chemă trăsura. Ţinea în mînă vreo cinci-şase cărţi, cu etichete galbene. Am sărit jos, tocmai la timp ca să nu mă ciocnesc cu ea. În săritura mea, am scăpat ca

[1] Bibliotecă publică din Londra.

prin urechile acului de roţile unui vagon de tramvai. Am luat-o în sus, spre Bloomsbury Square, intenţionînd să tai drumul pe la nord de muzeu, ca să ies într-un cartier mai liniştit. Eram răcit cobză, şi absurditatea situaţiei mele mă enerva într-un aşa hal, încît alergam şi plîngeam. Cînd am ajuns în piaţă în dreptul „Societăţii farmaceutice", un cotei alb, care tocmai o zbughise afară din clădire, s-a luat după mine, adulmecînd într-una.

Pînă atunci nu-mi dădusem niciodată seama că pentru un cîine nasul reprezintă ceea ce pentru om reprezintă ochiul. Cîinii percep mişcările unui om graţie simţului olfactiv, aşa precum cei din specia umană percep aparenţa vizibilă a acestui om.

Ei, şi începe javra asta să latre şi să sară, arătînd, după cum înţelegeam eu prea bine, că e conştient de existenţa mea! Am traversat iute Great Russel Street, uitîndu-mă mereu înapoi, şi am străbătut o bucată din Montague Street, pînă ce mi-am dat seama încotro mă îndreptam.

Deodată, vîntul îmi aduce la ureche o frîntură de cîntec. Mă uit în lungul străzii şi văd o mulţime de oameni care înaintau dinspre Russel Square; erau costumaţi cu bluze roşii şi purtau stindardul Armatei Salvării [1]. Nu puteam spera să mă strecor printr-o mulţime atît de compactă, alcătuită atît din entuziaşti care cîntau în mijlocul drumului, cît şi din gloata de pe trotuare, care-şi bătea joc de ei. Dar nici să fug înapoi nu voiam, mi-era teamă să mă îndepărtez iarăşi de casă, şi atunci am luat instantaneu o hotărîre: m-am urcat în grabă pe treptele albe ale unei case din faţa grilajului muzeului. Mă gîndeam să rămîn acolo pîn' ce avea să treacă puhoiul de oameni. Noroc că javra aia de cîine s-a

[1] Organizaţie cu caracter religios şi pretins filantropic, alcătuită pe baze militare în 1865.

oprit, intimidată de vacarmul străzii, a şovăit şi, ridicîndu-şi coada, a întins-o înapoi spre Bloomsbury Square.

Cu o inconştientă ironie, manifestanţii intonaseră imnul *Cînd îţi vom vedea faţa?* Mi s-a părut că durează o veşnicie pînă cînd valul de oameni s-a scurs de-a lungul trotuarului din faţa mea. „Bum, bum, bum!" — rezonanţa de tunet a tobei mă asurzea. La început n-am băgat de seamă că doi puşti se opriseră în dreptul grilajului, lîngă mine. „Ia uite-aici!" face unul dintre ei. „Un' să mă uit?" întrebă celălalt. „Uite, bă, aicea, la urmele astea de picioare goale. Ca atunci cînd umbli cu tălpile prin noroi."

Îmi arunc şi eu ochii în jos şi văd că ţîncii se zgîiau la urmele de noroi lăsate de tălpile mele goale, pe treptele proaspăt spălate. Mulţimea îi înghiontea, aruncîndu-i de colo-colo ca pe nişte mingi, dar ei nici gînd să se care; blestemata lor curiozitate îi ţinea pe loc. „Bum, bum, bum! Cînd — bum, bum — îţi vom vedea — bum, bum — faţa? Bum, bum!"... „Dacă nu s-a urcat unu cu picioarele goale pe scările astea, să mă stuchi între ochi! conchide puştiul. Şi n-a mai venit jos. Şi îi curgea sînge dintr-un picior!"

În cele din urmă, grosul mulţimii a trecut. Deodată... „Ia uite, ia uite colo, Ted!" ţipă ăl mai mic dintre cei doi detectivi, cu glasul răguşit de emoţie. Arăta cu degetul exact înspre picioarele mele. Mă uit iarăşi în jos, şi ce văd? Conturul picioarelor îmi apărea schiţat de picăturile de noroi cu care mă stropisem! O clipă am rămas ca paralizat. „Ce chestie, dom'le! exclamă cel mai mare. Grozavă chestie! Parcă-i fantoma unui picior, nu-i aşa?" Stă ce stă, se codeşte şi pe urmă vine spre mine, cu mîna întinsă. Un trecător s-a oprit locului,

să vadă ce voia băiatul să prindă. S-a oprit şi o fată. Încă o clipă, şi puştiul m-ar fi atins. Mi-am dat seama ce aveam de făcut. Am înaintat un pas. Speriat, băiatul a dat un ţipăt şi a sărit înapoi. Iute am făcut un salt pînă sub arcada clădirii învecinate. Dar celălalt puşti era destul de isteţ ca să-mi poată urmări mişcarea. Înainte ca eu să fi apucat să cobor treptele şi să ajung pe trotuar, golanul îşi revenise din uimire şi începuse să zbiere cît îl ţinea gura: „Au sărit picioarele peste zid!"

S-au repezit cu toţii spre casa vecină, unde au dat de nişte urme proaspete de noroi, pe treapta de jos şi pe caldarîm. „Ce s-a întîmplat?"... a întrebat cineva. „Picioare! Ia uitaţi! Picioare care umblă!"

Toată lumea de pe stradă, afară de cei patru urmăritori ai mei, se scurgea pe urmele procesiunii. Această nouă revărsare a mulţimii m-a oprit şi pe mine, dar i-a ţinut în loc şi pe ei. Se stîrnise un adevărat potop de exclamaţii şi de întrebări. Cu preţul de-a fi răsturnat un tînăr care-mi stătea în cale, am trecut ca fulgerul printre ei şi, peste o secundă, alergam cît mă ţineau picioarele; am înconjurat în fugă rondul din Russel Square, în timp ce vreo şase-şapte indivizi, stupefiaţi, căscau ochii la urmele lăsate de picioarele mele. Nu prea era timp de dat explicaţii, pentru că întreaga adunătură ar fi fost pe urma mea.

De două ori m-am învîrtit în cerc în jurul unor colţuri de stradă... de trei ori am traversat drumul şi m-am întors pe propriile-mi urme... Şi aşa, încetul cu încetul, picioarele mi s-au încălzit şi noroiul de pe ele s-a uscat, iar urmele au început să dispară. În cele din urmă m-am oprit, să-mi trag răsuflarea, şi mi-am frecat bine picioarele, pînă mi le-am curăţat. În felul ăsta, dispăreau toate indiciile. Din toată ceata urmăritorilor mei nu mai rămăsese decît

un grup de vreo doisprezece oameni ; cu nişte mutre uluite, studiau urma unui picior gol (mai călcasem şi într-o băltoacă din Tavistock Square), o urmă de picior la fel de singuratică şi de enigmatică pentru ei, precum fusese pentru Robinson Crusoe solitara lui descoperire.

Alergătura asta mă încălzise întrucîtva. Am pornit cu ceva mai mult curaj prin labirintul străduţelor puţin umblate, care se întretăiau în toate sensurile prin cartierul acela. Spinarea îmi înţepenise şi mă durea, iar gîtlejul mă ustura — atît de adînc se înfipseseră degetele birjarului ! Nu mai vorbesc de pielea gîtului, plină de zgîrieturi lăsate de unghiile acestor degete ! Cît despre picioare, parcă se jupuise pielea de pe ele şi, pe lîngă toate, mai şi şchiopătam, pentru că mă tăiasem la un deget. Zărind un orb care se apropia de mine, am fugit la timp, aşa, tîrîş-grăpiş, cum am putut. Ce vrei, mă temeam de intuiţia lui subtilă ! O dată sau de două ori m-am ciocnit din întîmplare de cîte un trecător. Auzind nişte înjurături care veneau din văzduh, omul rămînea locului, înmărmurit. Deodată am simţit pe faţă ceva moale, catifelat ; peste grădiniţa în care nimerisem se lăsa încet un văl subţire de nea. Prinsesem o răceală zdravănă şi, oricît mă străduiam, nu mă puteam împiedica să strănut din cînd în cînd. Dar cîinii... Ah, fiece cîine care-mi ieşea în cale se apuca îndată să adulmece curios, cu botul întins după mine... Ei bine, mă aduceau la disperare !

Cineva a început să alerge. După el alţi cîţiva, apoi mai mulţi. Oameni în toată firea şi băieţandri fugeau de-a valma, strigînd prin mijlocul străzii. Ardea undeva. Parcă fugeau în direcţia locuinţei mele ! Întorc capul şi văd în josul unei străzi o trîmbă de fum negru, care se îngroşa pe deasupra acoperişurilor şi a firelor de telefon. Eram încredin-

ţat că arde locuinţa mea ; hainele, aparatele, tot ce agonisisem, totul zăcea acolo, în flăcări ! Salvasem numai carnetul de cecuri şi cele trei volume de însemnări, care mă aşteptau la biroul din Great Portland Street. Dacă a existat vreodată un om care şi-a înecat singur corăbiile, apoi eu eram acela ! Ardea toată casa, din temelii...

Omul Invizibil făcu o pauză şi rămase pe gînduri. Kemp privi nervos pe fereastră.

— Da, făcu el, continuă !

XXII. LA „OMNIUM"

— Aşadar, viaţa asta nouă, la care sînt şi acuma condamnat, a început în ianuarie, o dată cu primul viscol, şi, culmea ! ninsoarea, depunîndu-se pe mine, mă dădea în vileag ! Eram istovit, tremuram de frig, gemeam de durere şi mă simţeam îngrozitor de nenorocit. Şi, apoi, nu eram decît pe jumătate convins că sînt într-adevăr invizibil. Nu aveam nici un adăpost, nici un ajutor. Nu exista în lumea întreagă nici o fiinţă omenească în care să fi putut avea încredere. Dacă aş fi destăinuit cuiva secretul meu, ar fi însemnat să mă trădez singur şi... să devin un specimen de panoramă, o curiozitate de bîlci... Şi, cu toate astea, fusesem la un moment dat aproape gata să-l opresc pe primul trecător şi să mă las în voia îndurării lui. Ştiam însă prea bine ce spaimă, ce reacţie de cruzime şi de brutalitate ar fi stîrnit încercarea mea de capitulare ! Cîtă vreme am rătăcit pe străzi, n-am putut înjgheba nici un plan de acţiune. Singura mea năzuinţă era să mă adăpostesc de nin-

soare, să mă învelesc cu ceva şi să simt în oase puţină căldură. Abia pe urmă aş fi fost în stare să-mi adun gîndurile şi să văd ce aveam de făcut. Dar chiar şi pentru mine, ființă nevăzută, casele înşirate pe străzile Londrei erau încuiate, zăvorîte, baricadate, de nepătruns...

Nu simţeam, nu-mi suna în urechi şi n-aveam înaintea ochilor decît frigul, scandalul care s-ar fi iscat dacă aş fi fost descoperit, spectrul mizeriei, viscolul, noaptea...

În starea asta de spirit mi-a venit deodată o idee strălucită. M-am întors pe drumul care ducea din Gower Street spre Tottenham Court Road şi am ajuns în faţa lui „Omnium". Ştii, hala aia imensă, unde găseşti de toate, carne, articole de băcănie, rufărie, mobilă, haine, în fine, tot ce vrei, pînă şi uleiuri pentru pictori ! O gigantică adunătură de prăvălii îngrămădite aiurea, mai curînd decît un magazin. Crezusem că am să găsesc bazarul deschis. Dar pînă şi aici erau încuiate uşile... M-am aciuat lîngă intrarea aceea spaţioasă. După o vreme, s-a oprit în dreptul meu o trăsură. Imediat, un individ în uniformă — cunoşti genul acela de personaje cu „Omnium" la şapcă — s-a repezit să deschidă larg uşa. Atunci am izbutit şi eu să intru. Şi, tot rătăcind prin magazin (nimerisem la început în raionul de mărunţişuri — panglici, mănuşi, ciorapi şi altele de soiul ăsta), am ajuns în cele din urmă într-o încăpere mai largă, unde se găseau de vînzare coşuleţe de excursie şi mobilă de răchită.

Nu mă simţeam nici acolo în siguranţă, pentru că lumea se tot învîrtea în sus şi-n jos ; am umblat mai departe în neştire, pînă am nimerit într-un raion imens, la un etaj mai sus, unde erau depozitate o sumedenie de paturi. M-am căţărat pe stiva de paturi şi, în cele din urmă, mi-am găsit un culcuş pe un vraf

de saltele de puf, împăturite. Era lumină aici, era şi cald... foarte plăcut. M-am decis să rămîn în ascunzişul meu. Trebuia să fiu însă foarte atent la cele două sau trei grupuri de vînzători şi de clienţi care se mai foiau pe acolo, pînă la ora închiderii. Îmi ziceam că după aceea voi avea toată libertatea să fur ceva hrană şi îmbrăcăminte şi să găsesc niscaiva mijloace de „reîncarnare". Îmi propuneam să hoinăresc prin magazin, ca să examinez toate posibilităţile pe care acest stabiliment mi le putea oferi, şi, eventual, să dorm pe vreunul din paturi. Planul îmi părea acceptabil. Ideea mea era următoarea : să-mi procur haine şi să mă înfofolesc de sus pînă jos, ca să capăt o înfăţişare cît de cît omenească ; apoi să-mi scot cărţile şi banii de-acolo de unde mă aşteptau ; în sfîrşit, să-mi găsesc pe undeva o cameră şi să pornesc la elaborarea planurilor pentru exploatarea cît mai deplină a avantajelor — a superiorităţii asupra semenilor mei — pe care mi le conferea însuşirea de a fi invizibil (pe-atunci încă mai credeam aşa).

Ora de închidere sosi destul de curînd. Am observat — nu trecuse mai mult de un ceas de cînd îmi găsisem culcuşul pe saltelele acelea — că se trăgeau obloanele şi că clienţii se îndreptau spre ieşire. Apoi o trupă de tineri, tare iuţi în mişcări, începu să aşeze la loc, cu o agilitate puţin obişnuită, diversele obiecte care rămăseseră pe-afară. Cînd publicul s-a mai rărit, mi-am părăsit vizuina şi m-am furişat, cu băgare de seamă, prin părţile mai populate ale prăvăliei. Am rămas cu adevărat surprins de iuţeala cu care tinerii şi tinerele vînzătoare strîngeau marfa, ce fusese expusă peste zi pentru vînzare. Toate cutiile cu mărunţişuri, tricotaje, festonaşe de dantelă, cutiile cu dulciuri din secţiile de băcănie, toate fleacurile expuse erau împăturite şi orînduite cu grijă

în sertare, iar obiectele care nu puteau fi adunate şi puse deoparte erau acoperite cu un soi de cearşafuri mari, dintr-o pînză aspră ca de sac. În cele din urmă, scaunele fură ridicate pe tejghele, şi podeaua rămase liberă. Îndată ce-şi isprăvea treaba, fiecare dintre tinerii ăştia se îndrepta rapid spre uşă cu o expresie atît de însufleţită, cum n-am mai văzut pînă atunci la vreun vînzător de prăvălie. Acum şi-a făcut apariţia o altă trupă de tineri ; ăştia erau înarmaţi cu mături şi cu găleţi, şi, nici una, nici două, s-au apucat să dea cu rumeguş pe jos. A trebuit să mă feresc din drumul lor şi mi-am zgîriat gleznele. O bucată de timp, cît am rătăcit prin raioanele cufundate în întuneric, unde totul fusese strîns şi împachetat, am tot auzit fîşîitul măturilor în plină activitate. Abia după o oră şi mai bine de la închidere s-a auzit în sfîrşit zgomot de uşi încuiate. Peste întreaga hardughie s-a aşternut liniştea ; m-am trezit hoinărind de unul singur prin încăperile uriaşe şi întortocheate, prin galeriile şi saloanele de expoziţii. Totul era învăluit într-o tăcere adîncă — îmi amintesc că la un moment dat, ajungînd în dreptul uneia dintre uşile care dădeau în Tottenham Court Road, m-am oprit, să ascult paşii trecătorilor...

Prima vizită am făcut-o acolo unde observasem că se vindeau ciorapi şi mănuşi. Era întuneric beznă. Caut nebuneşte o cutie de chibrituri şi, cu chiu, cu vai, dau de una tocmai în sertarul tejghelei casieriţei. Bineînţeles, a trebuit să fac rost şi de-o lumînare. Apoi am fost nevoit să smulg învelitorile şi să răscolesc o mulţime de cutii şi de sertare, pînă să pot scoate la iveală ceea ce căutam : pe cutie scria „Tricouri de flanelă" şi „Indispensabili de flanelă". După ce-am mai „achiziţionat" nişte ciorapi de lînă şi un fular gros, am luat-o agale spre raionul de îmbrăcăminte, unde mi-am procurat pantaloni, o haină moale,

un palton şi o pălărie plooştită — un soi de pălărie pentru popi, cu borurile lăsate. Începeam să mă simt iarăşi o fiinţă omenească. În consecinţă, primul meu gînd a fost la mîncare.

La etaj era instalat raionul de aperitive. Am găsit acolo nişte friptură rece. Mai era şi puţină cafea în filtru. Am dat drumul la gaz şi am încălzit-o. În general se pare că m-am descurcat bine. Ei, şi după aceea, tot orbecăind prin magazin în căutarea unei plăpumi — pînă la urmă a trebuit să mă mulţumesc cu un teanc de cuverturi —, nimeresc într-un raion de dulciuri, unde dau peste o cantitate enormă de ciocolată şi de fructe glasate, o cantitate chiar ceva mai mare decît mi-ar fi prins mie bine ; mai găsesc şi nişte Bourgogne alb — ce-mi mai lipsea ? Alături era un raion de jucării... Deodată-mi trăsneşte prin cap o idee grozavă. Descopăr nişte nasuri artificiale, dintr-acelea de carnaval. Stau şi mă gîndesc : mi-ar trebui şi o pereche de ochelari negri. Numai că magazinul universal „Omnium“ nu avea şi o secţie de optică. Nasul meu constituia într-adevăr o problemă. Iniţial, mă gîndisem să-l pictez. Dar descoperirea mea actuală mi-a sugerat ideea unei peruci, a unei măşti şi a altor accesorii de soiul ăsta. În cele din urmă, m-am culcat pe-o movilă de cuverturi şi am dormit la căldură, în excelente condiţii de confort.

Ultimul meu gînd, de-a adormi, era cel mai plăcut din cîte m-au muncit de cînd devenisem transparent. Mă găseam într-o stare de destindere fizică, fapt care se reflecta şi în starea mea de spirit. Eram sigur că dimineaţa voi reuşi să mă strecor neobservat, cu hainele pe mine şi cu faţa ascunsă în fularul alb, pe care îl achiziţionasem ; cu banii furaţi urma să-mi cumpăr nişte ochelari, şi astfel să-mi desăvîrşesc „reîncarnarea“.

În somn m-au chinuit nişte vise încîlcite, în a căror urzeală se împleteau toate întîmplările fantastice trăite în ultimele zile : caricatura aceea de proprietar umbla vociferînd prin maghernițele lui, iar cei doi vlăjgani căscau gura de mirare... Babornița, cu mutra-i zbîrcită şi plină de negi, mă întreba de pisica ei... Am încercat iarăşi senzaţia stranie de a vedea cum dispare zdreanța de lînă ; apoi am fost purtat spre coasta aceea de deal, bătută de vînturi. Pastorul, hodorogit şi frînt, bolborosea în fața gropii tatălui meu : „Țărîna se întoarce la țărînă, cenuşa la cenuşă, pulberea la pulbere"...

„E rîndul tău !" rosteşte o Voce. Şi, deodată, mă simt tîrît cu de-a sila spre groapă. Mă zbat, strig, cer ajutor... dar toţi cei care erau de față stăteau ca nişte stane de piatră, ascultînd slujba funebră ; netulburat, bătrînul popă zumzăia şi fîrnîia pe nas mai departe... Atunci mi-am dat seama că nimeni nu mă poate vedea, nici auzi şi că mă aflam în prada unor forțe ineluctabile. În zadar mă zvîrcoleam ; am fost îmbrîncit de pe marginea gropii şi am căzut peste sicriul care a răsunat a gol ; o ploaie de bulgări de pămînt a prins să se rostogolească asupra mea. Nimeni nu mă lua în seamă, nimeni nu ştia că exist.

Am început să mă zvîrcolesc şi m-am trezit.

Zorii lăptoşi se revărsaseră deasupra Londrei, iar vastul bazar era scăldat într-o lumină rece şi cenuşie, cernută prin crăpăturile obloanelor. M-am ridicat în capul oaselor. O bucată de vreme n-am putut să-mi dau seama ce caut în încăperea asta uriaşă, printre pilaştri de fier, printre rafturi, mormane de baloturi, munţi de pături şi de perne... Tocmai cînd începeam să mă dezmeticesc, aud deodată nişte glasuri.

Departe, în fundul magazinului, în lumina mai limpede a unor ferestre ale căror obloane fuseseră ridicate, zăresc doi indivizi, care veneau spre mine.

Sar în picioare, căutînd o posibilitate de a scăpa, dar zgomotul pe care-l fac le atrage atenţia asupra mea. Presupun c-au observat o siluetă nedesluşită, care se mişca iute încolo şi încoace. „Care eşti acolo ?“ strigă unul. „Stai pe loc !“ răcneşte celălalt. Mă furişez după un colţ şi mă ciocnesc nas în nas — imaginează-ţi cum arătam eu, o mogîldeaţă fără cap ! — cu un băieţandru jigărit, de vreo cincisprezece ani. Băiatul scoate un urlet ; îl dau peste cap, o zbughesc pe lîngă el, trec după un colţ şi, printr-o inspiraţie fericită, mă arunc sub o tejghea. Peste cîteva clipe, o droaie de picioare tropăie în fugă pe lîngă mine. Pretutindeni, strigăte : „Toată lumea la uşi !“, voci care întrebau ce s-a întîmplat... Urmăritorii mei îşi dădeau unul altuia sfaturi cum să mă prindă.

Cum zăceam aşa la pămînt, mă apucase o frică fără de margini. Dar oricît de curios ar părea, în momentul acela nici nu mi-a dat prin minte să-mi scot hainele — şi doar ăsta era actul cel mai logic pe care ar fi trebuit să-l îndeplinesc ! Cred că o dată ce-mi băgasem în cap să plec cu toate bulendrele pe mine, nu mai eram în stare să acţionez altfel, orice s-ar fi întîmplat. Pe neaşteptate, de peste tejghea izbucneşte un răcnet : „Aicea e !“

Sar în picioare, înşfac un scaun de pe tejghea, îl azvîrl drept în capul idiotului care zbierase şi fac stînga împrejur. Dar cînd să mă pitulez după colţ, odată îmi iese înainte alt individ. Îi trag şi lui una şi, fuga, sus pe scări... Individul, însă, parc-avea pe dracu în el, scoate un chiot strident şi porneşte să urce în goană după mine. Sus pe scară erau îngrămădite o sumedenie de oale dintr-acelea pictate în culori vii, cum le spune ?

— Ceramică artistică ? sugeră Kemp.

— Aşa ! Ceramică artistică. Ei bine, cum ajung sus, mă întorc, apuc o oală din grămadă şi o sparg

în capul lui de zevzec, tocmai cînd dădea să pună mîna pe mine. În clipa aceea, tot muntele de oale s-a prăvălit de-a dura pe scări. Iarăşi ţipete. Din toate părţile veneau paşi în fugă. Într-un suflet, mă reped spre secţia de aperitive, dar acolo nimeresc peste un om îmbrăcat în alb, ca un bucătar. Bineînţeles, s-a luat şi ăsta după mine. Disperat, mai cotesc o dată şi mă trezesc într-o încăpere plină cu lămpi şi cu articole de fierărie. Mă furişez după o tejghea şi aştept să se ivească bucătarul. Cînd a apărut, în fruntea urmăritorilor mei, l-am doborît, aruncîndu-i o lampă în cap. Omul s-a năruit pe podea, iar eu, chircindu-mă sub tejghea, am început să-mi smulg hainele, cît puteam de repede. În doi timpi şi trei mişcări, paltonul, haina, pantalonii, pantofii erau jos de pe mine, dar tricoul nu voia să iasă. Un tricou vătuit se lipeşte de om ca pielea. Se apropiau cîţiva indivizi ; bucătarul meu zăcea liniştit, de cealaltă parte a tejghelei, leşinat, sau poate amuţit de spaimă ; mă străduiam din răsputeri să scap de flanea. Eram ca un iepure gonit dintr-o stivă de lemne.

„Pe-aici, domnule sergent", a strigat cineva. M-am pomenit iarăşi în raionul cu paturi, de unde ţin minte c-am ajuns într-un labirint de dulapuri. Am fugit eu cît am fugit printre ele, pînă am căzut cu faţa în jos... În sfîrşit, am izbutit să scap de tricou, după ce m-am zvîrcolit mult şi bine ; iată-mă din nou liber, dar mort de spaimă şi cu răsuflarea tăiată, tocmai în clipa în care un poliţist, însoţit de trei vînzători, îşi făcea apariţia pe după colţ. Se reped ei la tricou şi la izmene şi înhaţă pantalonii. „Îşi leapădă prada pe drum", zice unul dintre vînzători. „Trebuie să fie pe undeva pe-aici."

Cu toate astea, nu m-au găsit.

O bucată de vreme, am stat şi m-am uitat la ei cum mă căutau ; îmi blestemam ghinionul de a-mi fi

pierdut hainele. M-am întors apoi la raionul de aperitive, am băut puţin lapte şi m-am aşezat lîngă sobă, chibzuind asupra situaţiei mele.

Peste puţin timp s-au oprit în apropierea mea doi imbecili de ucenici-vînzători, care s-au apucat să comenteze cu aprindere întreaga întîmplare. Am ascultat o amplă şi gogonată trecere în revistă a jafurilor mele şi o serie de presupuneri cu privire la locurile în care m-aş putea ascunde. I-am lăsat în plata Domnului şi-am început din nou să chibzuiesc. Greutatea cea mai mare — mai ales acuma, cînd întregul magazin se găsea în stare de alarmă — era să scot de-acolo boarfele furate. Am coborît la parter, să văd dacă există vreo posibilitate de-a face un pachet şi de-a-l expedia pe o adresă oarecare, dar n-am izbutit să înţeleg sistemul de livrare. Pe la orele unsprezece, văzînd că zăpada se mai topise şi luînd notă de faptul că era o zi mai senină şi mai caldă decît precedenta, am hotărît că şederea mea în acest stabiliment nu mai era justificată de nici o speranţă. Drept care, am pornit din nou în pribegie; eram descurajat de înfrîngerea suferită, şi prin minte nu-mi umblau decît frînturi de idei.

XXIII. ÎN DRURY LANE

— Cred că începi să-ţi dai seama cît de disperată era situaţia mea, continuă Omul Invizibil. Nu aveam adăpost, eram dezbrăcat, iar dacă-mi făceam rost de haine, însemna să renunţ la toate avantajele mele, să devin o apariţie stranie şi înspăimîntătoare. Posteam; într-adevăr, dacă aş fi mîncat, dacă m-aş

fi umplut cu materii neasimilate, ar fi însemnat să devin vizibil, şi încă într-un chip grotesc.

— La asta nu m-am gîndit... murmură Kemp.

— Nici eu nu mă gîndisem. Zăpada însă m-a făcut să-mi dau seama şi de alte pericole. Nu puteam să merg pe ninsoare — fulgii se aşezau pe mine şi mă dădeau de gol. Chiar şi ploaia mă prefăcea într-un soi de fantomă, de apariţie fluidă, de suprafaţă lucioasă amintind forma unui om. La fel şi ceaţa — în ceaţă arătam ca o fantomă ceva mai estompată, ca o vagă schiţă de contur omenesc. Afară de asta, tot umblînd pe caldarîmul şi în aerul Londrei, mi se mînjeau gleznele cu noroi, iar pe piele mi se depuneau firicele de funingine şi de praf. Mă întrebam cît va mai dura pînă voi deveni vizibil graţie atmosferei londoneze — şi îmi dădeam seama că nu va putea să mai treacă mult timp.

Mai ales dacă rămîneam în Londra.

M-am îndreptat spre mahalalele din jurul străzii Great Portland şi m-am pomenit la capătul străduţei pe care locuiam eu. N-am putut înainta din pricina mulţimii care se strînsese pînă în mijlocul drumului. Căscau cu toţii gura la ruinele încă fumegînde ale casei căreia îi dădusem eu foc.

Problema cea mai urgentă era cum să fac rost de haine. Mi-au căzut ochii pe o dugheană dintr-acelea care ţin fel de fel de mărunţişuri — *nouveautes*-uri — dulciuri, jucării, papetărie, fleacuri rămase de pe la Crăciun şi aşa mai departe. Ce crezi c-am văzut acolo ? O garnitură întreagă de măşti şi de nasuri false. Imediat mi-a venit în minte ideea pe care mi-o sugeraseră jucăriile de la „Omnium". M-am întors, de astă dată mînat de un ţel precis, şi am plecat pe un drum ocolit, evitînd străzile mai aglomerate şi îndreptîndu-mă spre ulicioarele dosnice de la nord de Strand ; nu-mi aminteam desluşit unde anume, dar

ştiam că prin părţile acelea trebuie să fie cîteva prăvălii cu costume şi recuzită de teatru.

Era o zi tare friguroasă. Vîntul te şfichiuia zdravăn prin străduţele acelea orientate spre nord. Mergeam repede, ca nu cumva să dea peste mine cineva din urmă. Fiecare răspîntie însemna o primejdie, fiecare drumeţ, o eventualitate de ciocnire. Umblam cu atenţia încordată la culme. Pe la capătul străzii Bedford, un cetăţean pe lîngă care treceam s-a răsucit pe loc, aşa, fără veste, şi a dat peste mine, împingîndu-mă în mijlocul drumului, cît pe ce să mă vîre sub roţile unei trăsuri. Vizitiul a simţit chiar că trăsura s-a ciocnit de ceva. Eram atît de enervat de pe urma acestui incident, încît am intrat în piaţa Covent Garden şi m-am aşezat, ca să mă liniştesc, într-un colţ mai puţin umblat, unde am rămas cîtva timp lîngă un coş cu flori. Gîfîiam, tremuram din toate mădularele. Mi-am dat seama că prinsesem iarăşi o răceală. Nu după mult timp a trebuit să plec de-acolo, căci altfel, tot strănutînd, riscam să atrag atenţia asupra mea.

În cele din urmă am descoperit obiectul căutărilor mele : o maghernită murdară, cu pereţii pătaţi de muşte, pitită într-o străduţă laterală de pe lîngă Drury Lane ; în vitrină erau trîntite, claie peste grămadă, rochii cu paiete, bijuterii false, peruci, pantofi, dominouri, fotografii cu scene din diverse piese de teatru. Maghernita era veche, scundă, întunecoasă ; peste ea se înălţa o casă cu patru etaje, cenuşie şi mohorîtă. Mă uit prin geamul prăvăliei şi, văzînd că nu e nimeni înăuntru, dau să intru. Cînd am deschis uşa, s-a pus în mişcare un clopoţel, care, fireşte, a sunat. Las uşa deschisă şi mă ascund după un cuier gol, care era aşezat într-un colţ, în spatele unei oglinzi mari. Cîteva clipe nu s-a arătat nimeni. Apoi aud nişte paşi

greoi bocănind prin odaia alăturată, şi în prăvălie se iveşte un bărbat.

Planurile mele erau acum perfect puse la punct. Îmi ziceam: Pătrund în casă, mă ascund bine şi pîndesc un prilej potrivit, cînd, netulburat de nimeni, am să pot cotrobăi peste tot, pîn-oi găsi o perucă, o mască, nişte ochelari şi un costum... Apoi aveam să-mi fac apariţia în lume — o figură grotescă poate, dar verosimilă. Şi, bineînţeles, cu acest prilej puteam să pun şi mîna pe toţi banii pe care i-aş fi găsit în tejghea.

Omul care intrase în prăvălie era un tip mărunţel, cam adus de spate, cu sprîncenele stufoase; braţele-i lungi contrastau cu picioarele scurte şi crăcănate. După toate aparenţele, îl deranjasem de la masă. S-a uitat de jur împrejur prin prăvălie: nimic. Expresia de aşteptare de pe mutră i s-a schimbat în mirare, apoi în furie. „Lua-i-ar dracii de derbedei!" A ieşit afară, s-a uitat în dreapta, s-a uitat în stînga... După o clipă s-a întors înăuntru, a împins uşa cu piciorul şi, bombănind, a mers spre uşa care ducea în casă. Era turbat de furie. Eu ies atunci din ascunziş, ca să mă iau după el, dar deodată piticul se opreşte ca ţintuit. Mă auzise mişcînd. Mă opresc şi eu, speriat de o asemenea ascuţime de auz. Şi, pînă una-alta, mă pomenesc că-mi trînteşte uşa în nas.

Am rămas locului, şovăind. Deodată, îl aud că se întoarce iute-iute. Uşa se deschide din nou. O clipă, omul a rămas nemişcat, scrutînd dugheana cu privirea, aşa cam ca unul care nu prea se simte liniştit. Pe urmă, bombănind într-una, a început să examineze spatele tejghelei, ba chiar şi-a vîrît capul şi în dosul cîtorva mobile. În fine, s-a oprit. Nu mai ştia ce să creadă. Lăsase uşa dinspre locuinţă deschisă, aşa că între timp m-am strecurat înăuntru.

Am pătruns într-o cămăruţă bizară, mobilată sărăcăcios ; într-un colţ zăcea o grămadă de măşti groteşti. Pe masă era gustarea de dimineaţă, pe care omul meu o lăsase neisprăvită. Crede-mă, Kemp, era exasperant pentru mine să fiu obligat să suport mirosul cafelei lui şi să-l privesc cum se apucă de mestecat... Pînă şi felul în care mînca era enervant. Cămăruţa asta avea trei uşi, dintre care una ducea sus, iar alta spre subsol ; toate erau însă încuiate. Cît a stat la masă negustorul de vechituri, n-am putut ieşi din odaie ; ba nici măcar nu îndrăzneam să mă mişc — mi-era teamă de auzul lui drăcesc —, şi trebuie să ştii că acolo unde încremenisem trăgea al naibii ! De vreo două ori, abia-abia am reuşit să-mi înnăbuş cîte un strănut.

Senzaţiile mele ar fi fost inedite şi interesante pentru cineva care le-ar fi cunoscut în calitate de spectator ; eu, însă, cu mult înainte ca omul meu să-şi fi isprăvit masa, mă simţeam îngrozitor de obosit şi de iritat. În cele din urmă, s-a oprit din mestecat, a dat la o parte ceainicul de pe tava neagră de tinichea şi şi-a trîntit pe ea tacîmurile dogite, a strîns faţa de masă, pătată cu muştar, în mijlocul căreia adunase toate fărîmiturile, şi s-a cărat jos cu tot calabalîcul ăsta. Avînd amîndouă mîinile ocupate, n-a mai putut să închidă uşa în urma lui, aşa cum desigur ar fi dorit să facă. N-am pomenit în viaţa mea un om care să închidă cu atîta grijă toate uşile după el ! L-am urmat la subsol, într-o bucătărie tare murdară, care ţinea loc şi de spălătorie. Aici am avut plăcerea să asist la spălatul vaselor, după care — negăsind nici o raţiune de a mai rămîne acolo (mai ales că pardoseala de cărămizi era cam prea rece pentru picioarele mele) — m-am reîntors în odăiţă şi m-am aşezat pe scaunul lui de lîngă sobă. Focul ardea mocnit. Fără să-mi dau seama ce fac, am zvîrlit cîţiva cărbuni în sobă. Omul

meu a auzit şi a venit fuga sus. A rămas o clipă nemişcat, la pîndă, apoi s-a învîrtit prin toată încăperea. Puţin a lipsit să nu mă atingă. Dar nici această explorare nu l-a satisfăcut, după cît se părea. Cînd să coboare scara, s-a mai oprit o dată în prag şi iar a făcut o inspecţie prin odaie.

Aveam impresia că stau de un secol în cămăruţa aceea, pînă s-a îndurat telalul să vină iarăşi sus şi să deschidă uşa care ducea la etaj. Imediat m-am luat după el.

Pe cînd urca scara, s-a oprit pe neaşteptate. Era cît pe-aci să mă ciocnesc cu el. S-a uitat peste umăr, drept în faţa mea, şi a tras cu urechea. Bodogănea : „Să juri, nu alta, că..." Îşi tot trăgea buza de jos cu laba-i lungă şi păroasă ; ochii i se plimbau ba sus, ba jos. A mai bombănit nu ştiu ce şi a urcat mai departe. Cînd să pună mîna pe clanţa uşii de sus, s-a mai oprit o dată. Pe mutra lui uluită se întipărise o expresie de indignare feroce. Devenise conştient de zgomotul abia perceptibil al mişcărilor mele. Piticul ăsta avea un auz de o ascuţime drăcească ! Deodată, l-a apucat o criză de furie : „Dacă e careva aici, în casă..." a răcnit el, pe un ton care nu făgăduia nimic bun... dar şi-a lăsat ameninţarea în suspensie. Şi-a vîrît mîna în buzunar, însă n-a găsit ce căuta ; şi atunci, mînat de intenţii agresive, s-a repezit ca o furtună în jos pe scară, trecînd în goana mare pe lîngă mine. De data asta nu m-am mai luat după el, ci am rămas în capul scării, aşteptîndu-l să se întoarcă.

Îl văd că urcă din nou, bombănind într-una. Ajunge sus, deschide uşa camerei şi, înainte ca eu să pot intra, mi-o trînteşte în nas.

M-am gîndit atunci să explorez puţin casa. Căutînd să fac cît mai puţin zgomot posibil, mi-am pierdut o bună bucată de timp cu treaba asta. Clădirea, veche de cînd lumea şi dărăpănată, era atît de igrasioasă,

încît pînă şi la mansardă se cojise tapetul de pe pereţi ; şobolanii mişunau pretutindeni, ca la ei acasă. Clanţele uşilor erau aproape toate înţepenite, şi mi-era teamă să le forţez. Multe dintre încăperile pe care le-am inspectat erau goale. În alte cîteva odăi am găsit aruncate, claie peste grămadă, o sumedenie de hîrburi — recuzită de teatru —, care păreau cumpărate de ocazie. Într-o odăiţă din vecinătatea vizuinii lui dau peste o grămadă de haine vechi şi mă apuc să scotocesc printre ele. Dar în graba mea am uitat că omul ăsta are un auz de iepure. Deodată, aud că umblă cineva în vîrful picioarelor. Am ridicat ochii tocmai la timp : telalul se holba înăuntru, la grămada aceea de boarfe răscolite. Ţinea în mînă un revolver de tip vechi. Am stat perfect liniştit pînă s-a cărat. Îşi tot rotea bănuitor ochii de jur împrejur şi, nu ştiu de ce, căsca gura. „Ea trebuie să fi fost !" a mormăit el în barbă. „S-o ia dracu !"

A închis uşa încet. După o secundă, am auzit cheia întorcîndu-se în broască. Apoi paşii s-au îndepărtat. Rămăsesem înăuntru, ca prins în capcană. O clipă, n-am ştiut ce să fac. Mă învîrteam de la uşă la fereastră şi îndărăt ; era o situaţie cu adevărat idioată. M-a năpădit un val de furie. Hotărîsem însă ca, înainte de a întreprinde ceva, să inspectez toată hăinăria. Numai că de la prima încercare am răsturnat un maldăr de ţoale de pe raftul de sus. La moment, monstrul a şi alergat înapoi, cu o mutră mai sinistră ca oricînd. De data asta m-a atins de-a binelea. Făcea să-l vezi cum a sărit ca fript şi cum a rămas încremenit în mijlocul încăperii !

După un răstimp s-a mai liniştit puţin. „Şobolanii !" Vorbea în şoaptă, cu mîna la gură. Se vedea cît de colo că-i cam speriat... Mă strecor încetişor afară din odaie, dar... se putea să nu scîrţiie o scîndură din podea ? Ei bine, atunci bruta asta infernală s-a pornit

să colinde prin toată casa, cu revolverul în mînă, încuind uşă după uşă şi vîrîndu-şi fiecare cheie în buzunar ! Cînd mi-am dat seama ce face, m-au apucat iarăşi furiile — nu puteam să mă mai stăpînesc ca să aştept un prilej favorabil. Ştiam că omul meu e singur în casă, aşa că n-am mai stat mult la gînduri şi i-am tras una în cap.

— I-ai tras una în cap ? exclamă Kemp.

— Da, ca să-l ameţesc. În timp ce cobora scările, l-am lovit pe la spate cu o unealtă care zăcea aruncată pe palier. S-a rostogolit ca un sac cu ciubote vechi.

— Dar, cum să spun ? ! Legile elementare ale umanităţii...

— Sînt excelente pentru oamenii elementari. Dar nu uita, Kemp, că cel mai important lucru era să scap din maghemiţa aceea, îmbrăcat şi cu o mutră omenească, fără ca negustorul să mă vadă. Nu aveam altă cale pentru realizarea acestui scop imediat. Aşa... În sfîrşit, i-am confecţionat victimei mele un căluş, dintr-o vestă Louis Quatorze, şi am legat-o într-un cearşaf !

— L-ai legat pe omul ăla într-un cearşaf !

— Am făcut un soi de balot din el. Era o idee bună, graţie căreia puteam să-l menţin pe acest idiot într-o stare de permanentă groază, ba să-i închid şi gura, ceea ce era destul de greu de obţinut, dacă-i ieşea amicului capul afară din legătură. Dragul meu Kemp, degeaba stai şi te uiţi la mine, de parc-aş fi comis un asasinat... Înţelege că individul avea un revolver. Şi apoi, o singură dată să mă fi văzut, şi-i era de-ajuns să mă zugrăvească în toate amănuntele...

— Totuşi..., obiectă Kemp, trăim în Anglia, într-un veac înaintat ! Şi apoi, omul se găsea în propria lui casă, pe cînd dumneata, în sfîrşit... îl jefuiai.

— Îl jefuiam ! Dă-o dracului de treabă ! Ai să-mi strigi în curînd că-s un hoţ ! Îmi închipui, Kemp, că nu

ești atît de redus, încît să te conformezi unor prejudecăți. Nu poți să-ți reprezinți situația în care mă găseam ?

— Dar îmi reprezint și situația în care se găsea celălalt, replică Kemp.

Griffin sări iute în picioare.

— Ce vrei să spui ?

Fața lui Kemp se înăspri ușor. Era pe punctul de a răspunde, dar se opri și-și schimbă brusc atitudinea.

— Îmi închipui că n-aveai încotro. Erai la strîmtoare. Totuși...

— Desigur că eram la strîmtoare, o strîmtoare nenorocită. Și bruta aia mă înnebunise — mă hăituise prin toată casa, cu revolverul în mînă, încuind și descuind uși ! Mă exaspera, pur și simplu. Nu mă condamni, nu-i așa ? Nu mă condamni ?

— Nu condamn niciodată pe nimeni. Ar fi ceva prea învechit. Și, pe urmă, ce-ai mai făcut ?

— Mi-era foame. Jos, am găsit o bucată de pîine și niște brînză mucegăită. Bun și asta ! Ca să-mi potolesc foamea, era prea de-ajuns. Am băut și puțin rachiu, tăiat cu apă. Pe urmă am urcat iarăși sus, am trecut pe lîngă balotul meu improvizat — zăcea încă în nesimțire — și am intrat în odaia cu haine vechi. Fereastra odăii, întunecată de două perdele de dantelă, negre de murdărie, răspundea în stradă. M-am îndreptat spre fereastră și am privit prin ochiurile perdelei. Era o zi luminoasă. Prin contrast cu obscuritatea din cocioaba mizerabilă, în care mă aflam, lumina de afară părea orbitoare. Circulația vehiculelor era foarte animată — căruțe cu fructe, o trăsură, un camion încărcat cu un maldăr de cutii, căruța unui negustor de pește... Cînd am întors capul spre mobilele mohorîte din spatele meu, îmi jucau pete colorate în fața ochilor. Furia îmi dispărea treptat, făcînd iarăși loc îngrijorării. Situația mea mă neliniștea serios. Prin

odaie plutea un miros slab de benzină. Probabil că negustorul meu își curăța boarfele cu benzină.

M-am apucat să cercetez sistematic casa. Cred că piticul trăise singur în ultima vreme. Era un tip tare curios... Am adunat din odaia cu vechituri tot ce mi-ar fi putut folosi, apoi am selecționat materialul. Am găsit o servietă, pe care mi-am însușit-o, considerînd-o printre bunurile de strictă necesitate ; la fel am procedat cu niște pudră, ruj și pastă de lipit.

La început aveam de gînd să-mi pictez și să-mi pudrez fața, ca de altfel fiecare părticică din corp care era expusă vederii, așa încît să devin vizibil ; treaba asta avea însă și un neajuns : ori de cîte ori aș fi vrut să mă fac iarăși nevăzut, ar fi trebuit să-mi fac rost de terebentină și de alte substanțe decolorante. Unde mai pui timpul pe care aș fi fost silit să-l pierd ! În cele din urmă, mi-am ales un nas mai acceptabil, cam caraghios (dar nu mai mult decît nasurile multor oameni), niște ochelari negri, o pereche de favoriți cărunți și o perucă. N-am izbutit să găsesc rufărie de corp, dar asta puteam cumpăra ulterior. M-am înfășurat într-un domino de stambă și în niște eșarfe de cașmir alb. N-am găsit nici ciorapi, dar ghetele telalului erau destul de bune, și m-am mulțumit cu ele. Am luat din tejgheaua dughenii trei *sovereign* de aur și vreo treizeci de șilingi de argint, iar în odaia de alături am mai găsit încă opt *sovereign*, într-un dulap încuiat, pe care l-am spart. Echipat cum eram, puteam acum să ies în lume. Curios lucru, însă : ezitam. Oare înfățișarea mea era destul de verosimilă ? Am încercat să mă privesc într-o oglinjoară din dormitor și m-am examinat din toate unghiurile, ca să descopăr vreun amănunt omis, dar totul părea în regulă. Arătam ca un personaj grotesc de pe scenă — cel care joacă roluri de calici —, dar nu mai constituiam o imposibilitate din punct de vedere fizic. Căpătînd puțină

încredere, am luat oglinda în prăvălie, am tras obloanele şi am început să mă studiez pe îndelete, în toate poziţiile, cu ajutorul oglinzii mari din colţ.

Mi-au mai trebuit cîteva minute ca să-mi adun curajul. În sfîrşit, am descuiat uşa prăvăliei şi am ieşit în stradă, lăsîndu-l pe nenorocit să se dezlege din cearşaf, cînd avea să găsească el de cuviinţă. După cinci minute, mă despărţeau de dugheana cu haine vechi nu mai puţin de douăsprezece colţuri de stradă. Nimeni nu părea să mă ia prea mult în seamă. Cea din urmă dificultate părea rezolvată.

Griffin tăcu.

— Şi de omul acela nu te-ai mai sinchisit de loc? întrebă Kemp.

— Nu. Nici n-am mai auzit vreodată de el. Presupun c-a reuşit în cele din urmă să se dezlege, sau că s-a zbătut atîta, pîn-a ieşit afară din cearşaf. În orice caz, nodurile erau bine strînse...

Se îndreptă în tăcere spre fereastră şi privi afară.

— Şi ce s-a mai întîmplat cînd ai ieşit pe Strand?

— O nouă dezamăgire! Credeam că se isprăvise cu necazurile mele. În sinea mea nutream convingerea că, în sfîrşit, eram liber să fac orice-mi plăcea, tot ce-mi trăsnea prin cap, cu condiţia de a nu-mi divulga secretul. Aşa credeam. Imaginează-ţi, să faci orice vrei, fără să-ţi pese de consecinţe! N-aveam decît să azvîrl de pe mine hainele şi să mă fac nevăzut... Nimeni nu mă putea prinde. Aveam latitudinea să-mi procur, de oriunde i-aş fi găsit, banii care-mi erau necesari. Hotărîsem să-mi ofer o masă copioasă, să trag la un hotel ca lumea şi apoi să-mi sporesc inventarul cu un echipament mai acătării. Mă simţeam plin de încredere în mine. Ei bine, nu mi-e prea plăcut să-mi amintesc acuma cît de imbecil am putut să fiu. Am intrat într-un restaurant. Începusem să comand mîncarea, cînd mi-am dat seama că nu puteam mînca,

fără să-mi descopăr fața invizibilă! Am isprăvit de comandat bucatele, i-am spus chelnerului că mă întorc în zece minute și am plecat în culmea expasperării. Nu știu dac-ai simțit vreodată ce înseamnă să fii silit să-ți înfrînezi foamea...

— Chiar în felul ăsta nu, răspunse Kemp, dar pot să-mi închipui.

— Eram în stare să-i ucid pe acești oameni stupizi. În cele din urmă, înnebunit de pofta unei mîncări gustoase, intru în alt restaurant și cer un *séparé*. Le-am explicat: sînt tare desfigurat. S-au uitat la mine cu niște mutre curioase, dar în definitiv asta nu-i privea pe ei. Și așa, am reușit să-mi iau prînzul. N-a fost prea bine servit, dar cel puțin mi-a potolit foamea. După ce-am mîncat, am fumat o țigară de foi, încercînd să schițez un plan de acțiune. Afară începuse să viscolească.

Cu cît mă gîndeam mai adînc, dragul meu, cu atîta îmi dădeam seama ce absurditate iremediabilă înseamnă un om invizibil într-un climat rece, nesuferit și într-un oraș civilizat și supraaglomerat. Înainte de a fi pornit la experiența asta nebunească, visasem o mie de privilegii. Și acum, în după-amiaza asta, totul mă dezamăgea crunt. Am trecut în revistă lucrurile pe care o ființă umană le socotește demne de invidiat. Fără îndoială că fiind invizibil ai posibilitatea să le capeți, dar, o dată obținute, ți-e imposibil să te bucuri de ele, exact din aceeași pricină. Ambiția... Ce rost are orgoliul unei situații înalte, cînd nu te poți arăta semenilor tăi? Ce rost are dragostea unei femei, cînd numele ei nu poate fi decît Dalila [1]?... Nu simt nici o înclinație pentru politică, nici pentru deșertăciunea celebrității, pentru filantropie sau pentru sport. Și, atunci, ce-mi rămîne de făcut? Pentru ce m-am

---

[1] Aluzie la legenda lui Samson și Dalila.

prefăcut într-un mister ambulant, într-o caricatură de om, înfofolită şi bandajată ?

Făcu o pauză şi-şi îndreptă întîmplător privirea spre fereastră.

— Dar cum ai ajuns la Iping ? întrebă Kemp, vrînd neapărat să-i distragă atenţia şi totodată să-l facă să vorbească.

— Am plecat acolo ca să lucrez. Aveam o speranţă. O idee abia încolţise pe jumătate. N-am abandonat-o, dimpotrivă, am dus-o pînă la un punct destul de avansat. E vorba de o cale de întoarcere. Vreau să obţin un mijloc de a corija erorile pe care le-am comis, de a redeveni vizibil de cîte ori am poftă ! Asta, bineînţeles, după ce aduc la îndeplinire tot ce-mi propun să realizez cîtă vreme sînt invizibil. Şi tocmai despre asta aş dori să-ţi vorbesc, acum, în primul rînd.

— Ai plecat direct la Iping ?

— Da. Nu trebuia decît să-mi scot de la biroul acela caietele de însemnări şi carnetul de cecuri. Mi-am comandat şi o cantitate mare de chimicale — aveam nevoie de ele pentru a trece la realizarea proaspetei idei (am să-ţi arăt calculele îndată ce-mi recapăt caietele) — şi, după aceea, am pornit la drum. Dumnezeule ! Îmi amintesc şi acuma viscolul pe care am venit. Prin ce mizerie am trecut ! Mereu mi-era teamă ca nu cumva zăpada să-mi moaie nasul de carton !

— Şi pînă la urmă... judecînd după ziare, alaltăieri, cînd te-au descoperit, ai cam...

— Da. E drept. L-am omorît pe dobitocul acela de poliţist ?

— Nu, răspunse Kemp. Sînt speranţe că-şi va reveni.

— Atunci, are noroc. Imbecilii ! Mă scoseseră cu totul din sărite. De ce nu m-au lăsat în pace ? Dar bădăranul ăla de băcan ?

— A scăpat cu viaţă.

— Nu ştiu dacă se va întîmpla la fel şi cu vagabondul meu... glumi Omul Invizibil, cu un rîs sinistru. Kemp, oamenii de felul dumitale habar n-au ce-i aia furie turbată !... Să trudeşti ani de zile ca să dai viaţă unei idei, să-ţi frămînţi mintea, să născoceşti, să creezi... ei, şi odată să te împiedici de un nătîng, de un zevzec, de un chior care-ţi vîră beţe-n roate... Toate soiurile de creaturi imbecile care populează lumea asta mie mi-a fost dat să le întîlnesc... Dacă mai dura mult, turbam de-a binelea, i-aş fi secerat pînă la unul. Şi aşa mi-au îngreuiat de o mie de ori situaţia...

XXIV. UN PLAN CARE A DAT GREŞ

Kemp aruncă pe furiş o privire spre fereastră.

— Şi acum, întrebă el, ce-avem de făcut ? Veni mai aproape de oaspetele lui, ca să-l împiedice să observe cele trei siluete care suiau coasta dealului. Înaintau cu o încetineală insuportabilă, cel puţin aşa i se părea lui. Şi ce gîndeai să faci cînd te-ai îndreptat spre Port Burdock ? Aveai vreun plan ?

— Voiam să părăsesc ţara. Dar mi-am schimbat proiectele de cînd te-am întîlnit pe dumneata. Chibzuisem c-ar fi mai cuminte să plec undeva în Sud, cît mai era vremea caldă şi puteam rămîne invizibil în bune condiţii. Mai ales acum, cînd secretul meu a fost dat în vileag şi cînd toată lumea o să caute, pe toate drumurile, indivizi deghizaţi şi încotoşmănaţi... Ştiam că există o linie navală din Burdock spre Franţa. Planul meu era să mă urc pe un vapor şi să încerc riscul unei traversări. Din Franţa aş fi putut pleca apoi cu

trenul în Spania sau, mai curînd, spre Alger. N-ar fi fost prea greu. Acolo poţi rămîne invizibil o viaţă întreagă ! Şi se pot realiza multe. Pe vagabondul acela l-aş fi folosit drept casă de bani şi portbagaj, pînă aveam să găsesc modalitatea în care să-mi parvină acolo caietele şi celelalte lucruri.

— Asta-i limpede !

— Şi acestei brute infecte i s-a năzărit să încerce să mă fure ! Mi-a dosit caietele, Kemp. A ascuns însemnările mele ! Ah, dac-aş pune mîna pe el !...

— Mai bine gîndeşte-te cum să scoţi caietele de la el...

— Dar unde o fi acuma ? Ştii cumva ?

— E la sediul poliţiei locale, arestat, la propria lui cerere, şi închis în celula cea mai bine păzită.

— Fir-ar să fie !

— Asta-ţi cam încurcă planurile.

— Trebuie să obţinem însemnările, Kemp, însemnările sînt de o importanţă vitală !

— Desigur, aprobă Kemp, cu o urmă de nervozitate în glas. Tocmai se întreba dacă auzise într-adevăr paşi afară. Sigur că trebuie să punem mîna pe ele. Dar asta n-o să fie greu, dacă omul n-o să miroasă că sînt cerute pentru dumneata...

— Da, sigur...

Omul invizibil tăcu. Căzuse pe gînduri, după cît se părea.

. . . .

Kemp încercă să găsească un pretext ca să prelungească conversaţia, dar Griffin o reluă de bunăvoie.

— După cum ţi-am spus, faptul că am intrat din întîmplare în casa dumitale îmi schimbă toate planurile. Căci dumneata, Kemp, eşti un om capabil să înţeleagă. În ciuda a tot ce s-a întîmplat, în ciuda publicităţii care mi s-a creat şi a faptului că mi-am pierdut caietele, în ciuda a tot ce-am suferit, ne ră-

mîn încă posibilităţi mari, perspective uriaşe... N-ai spus nimănui că sînt aici ? întrebă brusc.

Kemp şovăi.

— Asta-i de la sine înţeles, răspunse el, după o mică pauză.

— Nimănui ? insistă Griffin.

— Nici unui suflet de om.

— Ah ! Acum... Omul Invizibil se ridică în picioare şi, înfigîndu-şi mîinile în şolduri, începu să se plimbe prin odaie. Am făcut o greşeală, Kemp, o greşeală imensă, încercînd să duc singur la capăt toată povestea asta. Am irosit forţă, timp, prilejuri favorabile... Singur ! E uimitor cît de puţine lucruri poate realiza un om singur. Doar să fure puţin, să lovească puţin, şi atîta tot. Ceea ce caut eu, Kemp, e un asociat, un ajutor şi un adăpost ; am nevoie de un aranjament graţie căruia să pot dormi, mînca şi să mă pot odihni în linişte, fără să fiu suspectat. Trebuie să am un colaborator. Cu un asociat, cu hrană şi cu odihnă, devin posibile o mie de lucruri.

Pînă acum n-am avut un plan bine determinat. Trebuie să luăm în consideraţie toate avantajele însuşirii mele, ca şi toate dezavantajele ei. Ca să tragi cu urechea, sau pentru alte acţiuni de soiul ăsta, nu-i de mare folos să fii invizibil, fiindcă fără să vrei faci zgomot. E de oarecare ajutor, dar în foarte mică măsură, la efectuarea unei spargeri sau a altor treburi similare.

O dată ce ai pus mîna pe mine, e foarte uşor să mă arestezi. Dar, pe de altă parte, e foarte greu să pui mîna pe mine... De fapt, însuşirea de a fi invizibil e bună numai în două împrejurări. E foarte folositoare dacă vrei să fugi de cineva ; e la fel de folositoare cînd vrei să te apropii de cineva. Prin urmare, e extrem de utilă cînd vrei să ucizi. Pot să mă învîrtesc în jurul unui om, indiferent ce armă ar avea,

să-mi aleg pe-ndelete punctul în care am să-l ating, să-l lovesc cum îmi place, să mă depărtez cînd îmi convine, să fug cînd am chef.

Kemp îşi duse mîna la mustaţă. Oare se auzeau zgomote jos ?

— Şi va trebui să ucidem, Kemp.

— Va trebui să ucidem... repetă maşinal doctorul. Stau şi-ţi ascult proiectele, Griffin, dar nu te supăra, nu sînt de acord. De ce să ucidem ?

— Nu asasinate la nimereală, ci omoruri judicioase. Scopul e următorul : lumea ştie că există un Om Invizibil, tot aşa de bine cum ştim şi noi că există o asemenea fiinţă — şi omul acesta invizibil, Kemp, trebuie să instituie un regim de teroare. Da ! Fără îndoială că ideea te înspăimîntă, dar asta trebuie să facem. Să instituim un regim de teroare. Acest om trebuie să pună stăpînire pe un oraş — cum e Burdock al vostru, de pildă —, să-l terorizeze şi să-l domine. Trebuie să emită ordine. Difuzarea ordinelor poate fi efectuată într-o mie de moduri, dar e suficient ca Omul Invizibil să recurgă la sistemul biletelor strecurate pe sub uşi. Toţi cei care nu vor asculta de ordinele lui vor trebui ucişi, iar toţi cei care le vor lua apărarea vor trebui, de asemenea ucişi.

— Hm ! făcu Kemp, fără să-l mai asculte pe Griffin.

Ciuli urechea la zgomotele de afară. Se deschidea uşa de la intrare.

— Mi se pare, însă, spuse el grăbit, ca să-şi mascheze lipsa de atenţie, că asociatul dumitale o să se găsească într-o situaţie dificilă, nu crezi, Griffin ?

— Nimeni n-o să ştie că e asociatul meu, răspunse precipitat Omul Invizibil. Apoi, dintr-o dată : Dar, ssst ! Ce se aude jos ?

— Nimic! Kemp începu să vorbească repede şi cu glas tare. Nu sînt de acord cu asta, Griffin. Înţelege-mă, cu asta nu sînt de acord! De ce să uneltești asemenea acţiuni diabolice împotriva speciei umane? Cum poţi crede că asta o să-ţi aducă fericirea? Nu fi un lup singuratic. Publică-ţi cercetările, destăinuieşte-i lumii secretul tău, încredinţează-i-l poporului nostru, măcar! Gîndeşte-te ce-ai putea realiza dacă ai avea un milion de oameni care să te ajute...

Întinzînd braţul, Griffin îl întrerupse.

— Stai! Se aud paşi care urcă...

— Ţi se pare! făcu Kemp.

— Lasă-mă să văd!

Cu braţul întins, Omul Invizibil înaintă spre uşă.

Tot ce-a urmat s-a petrecut cu iuţeala fulgerului! O clipă, Kemp şovăi, apoi dădu să-l împiedice. Griffin tresări şi se opri în loc.

— Trădătorule! strigă Vocea.

Deodată, haina de casă prinse să se descheie. Aşezîndu-se, nevăzutul aruncă toate de pe el. Kemp făcu cîţiva paşi repezi spre uşă, iar Omul Invizibil — partea de jos îi şi dispăruse — sări în picioare, cu un strigăt.

Kemp deschise larg uşa.

De jos venea tropăitul unor paşi grăbiţi. Se desluşeau şi nişte glasuri.

Cu o mişcare iute, Kemp îl împinse înapoi pe Omul Invizibil, sări afară şi trînti uşa după el. Cheia era pregătită în broască, pe dinafară. Intr-o clipă, Griffin ar fi rămas singur, prizonier în camera de lucru din verandă, dacă n-ar fi intervenit un amănunt neprevăzut. Cheia fusese introdusă în broască, pe dinafară, chiar în dimineaţa aceea, pe furiş. Dar cînd Kemp a trîntit uşa, cheia a căzut cu zgomot pe covor. Kemp se îngălbeni. Încercă să ţină clanţa cu amîn-

două mîinile. Un moment a stat nemişcat, opintindu-se din răsputeri. Apoi uşa s-a crăpat cam de cîteva degete. Dar Kemp reuşi s-o împingă la loc. A doua oară, uşa, smucită cu furie, se deschise cam de un cot, iar halatul apăru în deschizătură. Degete nevăzute se înfipseră în grumazul lui Kemp, care-şi desprinsese mîna de pe clanţă, ca să se apere. Fu aruncat cît colo, se împiedică şi căzu mototol în colţul palierului. Haina de casă îi fu azvîrlită în cap.

Tocmai atunci ajunsese la jumătatea scării destinatarul scrisorii lui Kemp, colonelul Adye, şeful poliţiei din Burdock.

Sub ochii lui înspăimîntaţi se desfăşura o scenă teribilă : apariţia subită a lui Kemp, urmată de priveliştea extraordinară a unui halat, care zboară singur prin aer... Kemp cade, se luptă ca să se ridice în picioare... se clatină, se repede înainte şi se năruie iarăşi, ca o vită înjunghiată...

Pe neaşteptate, colonelul primi şi el o lovitură năprasnică. De unde, oare ? Dar pînă să se dumirească, simţi că un corp greu se năpusteşte asupra lui. Se rostogoli orbeşte pe scări, cu gîtlejul încleştat de o mînă nevăzută şi cu senzaţia unui genunchi înfipt în pîntec. Călcîndu-l pe spinare, un picior invizibil a trecut peste el. Nişte paşi fantomatici au coborît scările. Jos, în hol, cei doi ofiţeri de poliţie cu care venise colonelul alergau zăpăciţi de colo pînă colo. Strigătele lor fură o clipă acoperite de bufnitura uşii din faţă.

Adye se răsuci şi se sculă în picioare. Kemp venea spre el, bălăbănindu-se pe scări, plin de praf, cu părul vîlvoi, cu obrazul învineţit de o lovitură, cu buza sîngerîndă. Strîngea în braţe un halat de casă şi alte cîteva piese vestimentare.

— Dumnezeule ! gîfîi doctorul. Totul e pierdut. A fugit !

O bucată de timp, doctorul s-a simţit prea distrus, ca să-i poată explica lui Adye înţelesul peripeţiilor vertiginoase prin care trecuse. Au rămas în capul scării ; Kemp vorbea precipitat, ţinînd încă în braţe bulendrele caraghioase ale lui Griffin. Adye începea să priceapă cîte ceva din cele petrecute.

— E nebun, înţelegi ? E inuman. Egoismul personificat. Nu se gîndeşte decît la profitul lui, la securitatea lui. Am ascultat azi-dimineaţă o istorioară cumplită, străbătută de un cinism revoltător... A rănit oameni. Dacă nu-l împiedicăm, are să treacă la crime. Are să răspîndească panică în tot ţinutul. Nimic nu-l poate opri. Acum a evadat, şi e turbat de furie !

— Trebuie să-l prindem ! decise Adye. Asta-i sigur.

— Dar cum ? întrebă Kemp. Deodată simţi că-i vin ideile cu grămada. Trebuie să începi numaidecît ! Trebuie neapărat să-l împiedicăm să părăsească districtul. Toţi oamenii valizi să participe la această acţiune. Dacă scapă de aici, o să cutreiere regiunea după bunul lui plac, asasinînd şi schilodind oameni. Visează să instituie un regim de teroare ! Un regim de teroare, auzi ce-ţi spun ? Trebuie supravegheate trenurile, drumurile, vapoarele... Vom cere să ne ajute şi garnizoana. Telegrafiază îndată după ajutoare... Un singur mobil poate să-l reţină aici : are neapărată nevoie de nişte caiete de însemnări, care i-au fost luate. Am să-ţi vorbesc despre asta. Aveţi un individ la voi, la secţie, unul Marvel...

— Ştiu, îl întrerupse Adye. Caietele acelea. Ştiu. Numai că vagabondul...

— Spune că nu le are, nu-i aşa ? Dar el e convins că vagabondul le are. Şi, acuma, bagă de seamă :

trebuie împiedicat să mănînce şi să doarmă. Toată lumea va sta zi şi noapte la pîndă. Alimentele — absolut tot ce este comestibil — să fie ţinute la loc sigur, sub cheie, şi atunci *el* n-are să-şi poată face rost de hrană decît comiţînd o spargere. Să fie baricadate toate aşezările omeneşti, pretutindeni. Cerule, trimite-ne nopţi reci şi ploi! Întreaga populaţie din regiune trebuie să înceapă urmărirea, cu toată perseverenţa. Îţi repet, Adye, omul ăsta reprezintă un pericol, o calamitate obştească! Dacă nu punem mîna pe el şi nu-l închidem... e îngrozitor numai şi gîndul la ce s-ar putea întîmpla...

— Ce altceva am mai putea face? întrebă Adye. Plec imediat, să mă apuc să organizez toată afacerea asta. Dar ce-ar fi să vii şi dumneata cu mine? Da, ai să vii şi dumneata! Vino, şi o să ţinem un fel de consiliu de război, o să-i cerem şi lui Hopps să ne ajute, şi administraţiei Căilor Ferate. Să nu pierdem un minut! Haide, ai să-mi continui povestirea pe drum. Ce-ar mai fi de făcut? Spune! Să mergem pînă la capăt!

Între timp, Adye începuse să coboare scările. Uşa din faţă era deschisă. Poliţiştii stăteau afară şi, plini de zel, scrutau aerul.

— A scăpat, domnule, îi raportă unul din ei.

— Trebuie să mergem imediat la centrală, îi spuse Adye. Unul dintre voi să caute o trăsură, care să ne iasă în întîmpinare, dar repede! Ei, Kemp, ce mai e de făcut?

— Cîini... Fă rost de vreo cîţiva. Un cîine nu-l vede, dar îl simte. Fă rost de cîini.

— Bine, nu-i un procedeu uzual, dar o să-l folosim. Funcţionarii închisorii din Halstead cunosc pe cineva care are cîini de vînătoare. Aşadar, cîini. Altceva?

— Ţine minte: mîncarea din stomacul lui poate fi văzută. Hrana mestecată şi înghiţită rămîne vizibilă în pîntecul lui pînă cînd e asimilată. Trebuie dar să scotociţi într-una. Fiecare tufiş, fiecare colţişor. A! Încă ceva. Dosiţi toate armele şi toate uneltele care pot fi folosite ca arme. E drept că el n-are posibilitatea să se plimbe prea multă vreme cu o armă asupra lui. Dar există atîtea obiecte pe care-ar putea să pună mîna aşa, din întîmplare, şi să le arunce în capul oamenilor. Ei bine, astea trebuie ascunse!

— Bun, e-n regulă. O să punem noi mîna pe el!

— Iar prin mijlocul drumurilor... Kemp şovăi.

— Ei?

— Presăraţi sticlă pisată. E crud, ştiu. Dar gîndeşte-te numai la ce-ar putea el să facă.

Adye şuieră printre dinţi.

— Asta nu-i prea onest. Nu ştiu ce să spun... În sfîrşit, am să pregătesc sticla pisată. Şi în cazul cînd are să meargă prea departe...

— Îţi spun că s-a dezumanizat cu totul! Sînt sigur, cum te văd şi cum mă vezi, că, îndată ce-are să se liniştească puţin, o să instituie un regim de teroare. Singura noastră şansă ar fi să i-o luăm înainte. Fiinţa asta s-a rupt de umanitate. Fie ca sălbatica-i cruzime să cadă asupra capului său!

XXVI. ASASINAREA DOMNULUI WICKSTEED

Se pare că Omul Invizibil fugise din capcana lui Kemp într-o stare de furie oarbă. Un copilaş care se juca pe lîngă poarta casei doctorului a fost apucat

şi zvîrlit în lături cu atîta violenţă, încît şi-a fracturat glezna. Dar după asta, timp de cîteva ore, Griffin a dispărut din sfera percepţiei omeneşti. Nimeni nu ştie încotro a luat-o sau ce-a făcut. Dar nu e greu să ne imaginăm : în dimineaţa aceea caldă de iunie, el suie în fugă dealul, apoi coboară în cîmpia din spatele orăşelului Port Burdock. Turbează, spumegă de furie din pricina soartei lui potrivnice. Năduşit, istovit, se adăposteşte în desişurile din Hintondean. Încearcă să-şi reconstituie proiectele spulberate — proiectele lui de distrugere a omenirii...

După toate probabilităţile, acolo s-a refugiat el, pentru că acolo şi-a făcut simţită prezenţa pe la ceasurile două, într-un chip înfiorător de tragic.

Care să fi fost starea lui de spirit din acest răstimp ? Ce planuri o fi urzit ? Fără îndoială că trădarea doctorului îl aruncase într-un hal de furie vecină cu nebunia ; deşi cunoaştem motivele care-l determinaseră pe Kemp să-şi calce cuvîntul, ne putem totuşi închipui, ba chiar putem înţelege în oarecare măsură mînia pe care i-o pricinuise lui Griffin atacul prin surprindere. Poate că era la fel de consternat şi de zăpăcit ca la început — pe vremea păţaniilor de pe Oxford Street ; într-adevăr, el se bizuise fără rezerve pe participarea lui Kemp la înfăptuirea monstruosului vis de terorizare a semenilor săi. Cert este, însă, că dispariţia lui din raza simţurilor omeneşti s-a petrecut cam pe la amiază, şi nici o făptură vie nu poate spune cu ce s-a îndeletnicit el pînă la orele două şi jumătate. Dacă pentru omenire acest răgaz a avut poate consecinţe fericite, lui însă i-a fost fatal.

În tot acest răstimp, grupuri din ce în ce mai numeroase de cetăţeni se împrăştiaseră prin ţinut şi se găseau în plină activitate. În dimineaţa acelei zile, Omul Invizibil fusese doar o simplă legendă, o spe-

rietoare ; după-amiază, însă, datorită unui apel laconic al lui Kemp, „Nevăzutul“ apărea ca un adversar concret, care trebuia răpus într-un fel oarecare — fie rănit, fie prins nevătămat. Cu o repeziciune uimitoare, întregul ţinut începuse să se organizeze. Pînă pe la ceasurile două, Omul Invizibil ar mai fi putut încă să scape din regiune, strecurîndu-se în vre-un tren ; dar după aceea, evadarea lui a devenit imposibilă, pentru că toate trenurile care treceau pe liniile cuprinse în teritoriul — de forma unui paralelogram — dintre Southampton, Winchester, Brighton şi Horsham călătoreau cu uşile încuiate, iar circulaţia mărfurilor fusese aproape în întregime suspendată. Afară de asta, pe o rază de douăzeci de mile în jurul orăşelului Burdock, drumurile şi cîmpiile erau împînzite de oameni înarmaţi cu puşti şi cu bîte, adunaţi în grupuri de cîte trei-patru şi însoţiţi de cîini.

Poliţiştii călări străbăteau drumurile ţinutului, oprindu-se la fiecare gospodărie şi recomandîndu-le locuitorilor să-şi încuie uşile şi să nu iasă din casă neînarmaţi. Toate şcolile elementare îşi întrerupseră cursurile pe la ora trei, iar copiii, speriaţi, umblau în grup, grăbindu-se să ajungă acasă. Pe la ora patru sau cinci, apelul lui Kemp — semnat de Adye — fusese răspîndit prin poştă în întregul ţinut. Textul apelului enumera şi expunea, pe scurt, dar foarte clar, toate condiţiile luptei ; Kemp insista asupra necesităţii ca Omul Invizibil să fie împiedicat de a-şi face rost de hrană şi de a putea dormi pe undeva. Cetăţenii erau îndemnaţi să fie necontenit cu ochii-n patru şi cu urechile ciulite, ca să prindă cel mai mic semn care ar trăda vreo mişcare de-a „Nevăzutului“. Atît de rapidă şi de hotărîtă fusese acţiunea autorităţilor, atît de promptă şi de răspîndită s-a arătat a fi convingerea că această stranie făptură există în-

tr-adevăr, încît, înainte de căderea nopții, un teritoriu de cîteva sute de kilometri pătrați se găsea într-o severă stare de asediu. Dar, tot înainte de căderea nopții, un fior de groază a străbătut întregul ținut alarmat, care nu mai știa ce-i somnul ; în șoaptă, din gură în gură, de-a lungul și de-a latul ținutului, s-a răspîndit, cu iuțeala fulgerului, vestea uciderii domnului Wicksteed.

Dacă supoziția noastră că Omul Invizibil s-a refugiat în desișurile din Hintondean este justă, atunci trebuie să presupunem mai departe că pe la începutul după-amiezii el a ieșit de acolo, mînat de un gînd pentru a cărui realizare avea nevoie de-o armă. Nu putem ști anume ce l-o fi scos din bîrlogul lui ; un lucru, însă, constituie, cel puțin pentru mine, o certitudine : Griffin pusese mîna pe drugul de fier înainte de al fi întîlnit pe *mr.* Wicksteed.

Desigur că nu s-a putut afla nici un amănunt asupra acestei întîlniri, care avusese loc în preajma unei gropi cu pietriș, la vreo două sute de metri de conacul lordului Burdock. Toate indiciile — iarba călcată în picioare, numeroase răni primite de *mr.* Wicksteed, bastonul lui rupt în bucăți — dovedeau că se dăduse o luptă disperată. Totuși, nu ne putem închipui ca mobilul atacului să fi fost altul decît furia unui nebun. Într-adevăr, ipoteza nebuniei se impune în mod indiscutabil. *Mr.* Wicksteed, intendentul lordului Burdock, era un bărbat de vreo patruzeci și cinci sau patruzeci și șase de ani, a cărui înfățișare și apucături de om foarte așezat n-ar fi putut stîrni pentru nimic în lume un dușman atît de cumplit. Se pare că Omul Invizibil îl ucisese cu un drug smuls dintr-un gard de fier dărîmat. La oprit pe omul acesta liniștit, care mergea agale spre casă, la masa de prînz, s-a năpustit asupra lui, i-a înfrînt rezistența,

i-a rupt un braţ, l-a trîntit la pămînt şi i-a sfărîmat capul, prefăcîndu-i-l într-un terci.

Desigur că-şi făcuse rost de drugul acela înainte de a-şi fi întîlnit victima. În afară de cele expuse pînă acum, doar două argumente pledează pentru această ipoteză. Primul : groapa cu pietriş nu se găsea chiar în drumul spre casă al domnului Wicksteed, ci în plin cîmp, la vreo două sute de metri depărtare de acest drum. Al doilea argument îl constituie mărturia unei fetiţe care trecuse în după-amiaza aceea pe-acolo, mergînd spre şcoală ; ea îl văzuse pe *mr.* Wicksteed părăsindu-şi drumul şi luînd-o peste cîmp, spre groapa cu pietriş. „Nu umbla ca un om în toată firea..." zicea fetiţa. Imitîndu-i gesturile, ea căuta să sugereze mişcările unui om care urmăreşte ceva ce se tîrîie pe jos înaintea lui şi care loveşte din cînd în cînd cu bastonul în obiectul acela tîrîtor. Fetiţa asta era ultima făptură care-l văzuse pe Wicksteed în viaţă. Cînd l-a pierdut din vedere, omul păşise spre moarte ; din pricina unui desiş de fagi şi a unei uşoare înclinări a terenului, ea nu putuse observa ce s-a mai întîmplat.

Aceste indicii constituie — măcar pentru cel ce scrie aceste rînduri — dovada cea mai sigură că omorul n-a fost înfăptuit din simplă poftă de a ucide. Probabil că Griffin îşi luase cangea ca să aibă o armă, dar fără intenţia premeditată de a o folosi ca unealtă ucigaşă. Pesemne că victima trecuse pe acolo şi observase drugul, care — minune nemaiauzită ! — se mişca singur. Omul nu aflase încă nimic despre cele petrecute cu o zi înainte. (Port Burdock era la o depărtare de zece mile.) Ba se poate să nici nu fi auzit măcar de „Nevăzutul". Aşadar, *mr.* Wicksteed s-a apucat să urmărească drugul mişcător... Să ne imaginăm scena : Omul Invizibil se strecoară cu mare grijă, ca nu cumva prezenţa lui prin împrejurimile

acelea să fie descoperită, iar domnul Wicksteed, a cărui curiozitate era aţîţată la culme, se ţine scai după bucata aceea de fier, care — minune nemaiauzită — umblă singură. În cele din urmă, nu se mai poate stăpîni şi începe să dea cu bastonul în drugul cel miraculos.

Fără îndoială că în împrejurări obişnuite, „Nevăzutul" ar fi putut foarte uşor să fugă, scăpînd de urmăritorul lui, care nu mai era tinerel ; dar după poziţia în care a fost găsit corpul, ne dăm seama că *mr.* Wicksteed avusese nenorocul să-şi fugărească prada pînă într-o surpătură, între o tufă de urzici şi groapa cu pietriş. Pentru cei care cunosc nefireasca iuţeală la mînie a Omului Invizibil, restul e lesne de închipuit.

Dar aceasta este o simplă ipoteză. Singurul element concret — pentru că rareori poţi pune temei pe mărturia copiilor — rămîne descoperirea corpului lui Wicksteed şi a drugului de fier, pătat de sînge şi aruncat printre urzici. Faptul că aruncase arma denotă că în vîltoarea emoţiilor resimţite în urma crimei lui, Griffin a renunţat la scopul pentru care o luase — dacă într-adevăr existase vreun scop. Desigur, Griffin era un monstru de egoism, o fiinţă lipsită de sensibilitate, dar se poate ca în faţa victimei — a primei lui victime, care-i zăcea plină de sînge la picioare, vrednică de milă — să-l fi năpădit remuşcările, adînc îngropate în suflet, şi să-i fi zădărnicit orice plan de acţiune.

După asasinarea lui *mr.* Wicksteed, se pare că ar fi pornit prin împrejurimi, apucînd-o spre cîmpie. Se povesteşte că, pe la asfinţit, doi oameni care se aflau pe un cîmp de lîngă Fern Bottom ar fi auzit o voce. Şi vocea asta ba se văicărea, ba ţipa, ba rîdea cu hohote, şi rîsul ei se împletea cu suspine şi gemete !... Trebuie să fi fost nu tocmai plăcut s-o auzi. Vocea s-a

îndepărtat în direcţia unui cîmp de trifoi, şi apoi s-a pierdut înspre dealuri.

Între timp, se vede că Griffin aflase cîte ceva despre promptitudinea cu care se folosise Kemp de confidenţele lui. Pesemne că a găsit toate casele, la rînd, încuiate şi baricadate ; a hoinărit de bună seamă prin gări, a dat tîrcoale hanurilor şi a citit apelurile, aşa încît şi-a dat seama cam ce fel de campanie se desfăşura împotriva lui. A observat, desigur, că pe măsură ce se întuneca, apăreau ici-colo, pe cîmp, grupuri de cîte trei-patru oameni, însoţiţi de cîini, care umpleau văzduhul cu lătratul lor. Aceşti vînători fuseseră special instruiţi cum să se ajute unul pe altul dacă s-ar fi întîlnit cu Omul Invizibil. Dar fugăritul îi ocolea pe toţi. Înţelegem lesne cît era de exasperat, mai ales că el singur furnizase informaţiile, care erau acum folosite cu atîta cruzime împotriva lui. În această zi şi-a pierdut şi el cumpătul ; vreme de douăzeci şi patru de ore — afară doar de clipele cînd s-a năpustit asupra lui Wicksteed —, „Nevăzutul" a fost într-adevăr o fiară hăituită. Totuşi, se pare că peste noapte găsise de mîncare şi izbutise să doarmă, deoarece a doua zi dimineaţa şi-a revenit ; era din nou activ, puternic, mînios şi rău şi se pregătea pentru ultima lui mare ofensivă împotriva omenirii.

XXVII. ASEDIUL CASEI LUI KEMP

Doctorul Kemp citi un mesaj straniu, scris cu creionul pe un petic soios de hîrtie.

„Ai fost uimitor de energic şi de inteligent, spunea scrisoarea, *deşi nu reuşesc să-nţeleg ce urmăreşti*

să cîştigi prin acţiunile tale. Eşti împotriva mea. O zi întreagă m-ai hăituit — ai încercat să mă lipseşti pînă şi de odihna nopţii. Dar am găsit de mîncare şi am dormit, în ciuda măsurilor pe care le-ai luat, iar jocul abia începe. Jocul abia începe. Nu-mi rămîne nimic altceva de făcut decît să instaurez Teroarea. Prin prezenta anunţ prima zi de Teroare. Spune-le colonelului tău de poliţie şi celorlalţi că Port Burdock nu mai stă sub jurisdicţia reginei, ci intră sub stăpînirea mea — a Teroarei! Aceasta este ziua cea dintîi din anul întîi al unei epoci — Epoca Omului Invizibil. Eu sînt Omul Invizibil întîiul!... Pentru început, legislaţia va fi cît se poate de blîndă. În prima zi va avea loc numai o singură execuţie, cu titlu de exemplu: execuţia numitului doctor Kemp. Astăzi moartea se îndreaptă spre el. Poate să se încuie, să se ascundă, să-şi pună strajă, să se îmbrace în armură, dacă-i place, Moartea, Moartea nevăzută se îndreaptă spre el. N-are decît să-şi ia toate măsurile — asta are să-i impresioneze cu atît mai mult pe supuşii mei. Moartea va purcede la ora prînzului, din cutia poştală. Scrisoarea va cădea în cutie chiar în clipa sosirii poştaşului, şi apoi va pleca mai departe! Jocul începe — moartea porneşte. Nu-i da ajutor, popor al meu, căci altfel moartea va cădea şi asupra-ţi. Astăzi Kemp trebuie să moară!“

Reluă scrisoarea de la început. „Asta nu-i o farsă, îşi zise el, sînt cuvintele lui! Şi are s-o facă.“

Întoarse foaia împăturită, pe partea unde era scrisă adresa. Ştampila Oficiului poştal din Hintondean era însoţită de prozaicul amănunt *„de plătit doi pence“*.

Se ridică încet, lăsîndu-şi prînzul neterminat — scrisoarea îi sosise cu curierul de la ora unu —, şi se duse în camera lui de lucru. Chemă femeia de serviciu şi-i porunci să cerceteze de îndată încuietorile ferestrelor din fiecare cameră şi să închidă toate obloa-

nele. Se duse apoi în dormitor, şi dintr-un sertar pe care-l ţinea încuiat scoase un revolver mic, îl examină cu grijă şi-l vîrî în buzunarul hainei. Se apucă repede să scrie cîteva înştiinţări scurte, dintre care una adresată colonelului Adye. Chemă din nou slujnica şi o trimise să ducă epistolele, după ce-i dădu o serie de instrucţiuni clare asupra drumului pe care trebuia să-l urmeze.

— Nu-i nici un pericol... o linişti el şi adăugă, surîzînd cu înţeles : pentru dumneata.

După aceste preparative, rămase cîtva timp pe gînduri. Apoi se întoarse la mîncarea lui, care între timp se răcise.

Mîncă puţin, şi iar căzu pe gînduri. Deodată izbi cu putere în masă. „O să-l prindem ! Şi eu am să fiu momeala. O să se avînte prea tare, şi-o să-şi rupă gîtul !"

Intră în odaia de lucru, închizînd cu grijă fiecare uşă în urma lui. „E un joc, un joc bizar, dar şansele sînt de partea mea, domnule Griffin, în ciuda faptului că dumneata eşti invizibil. Curaj ! Griffin *contra mundum*... [1] plus o răzbunare !"

Se opri la fereastră, privind spre coasta dealului pîrlit de arşiţă. „Trebuie să se canonească în fiecare zi, ca să-şi facă rost de hrană, nu-l invidiez. Oare o fi dormit într-adevăr noaptea trecută ? Undeva pe cîmpul gol, pesemne, ca să nu dea cineva peste el. De ce-i aşa cald afară ? Aş vrea să vină un val de frig şi de umezeală ! Poate că acuma mă pîndeşte."

Se apropie de fereastră. Auzind o ciocănitură uşoară în zid, deasupra pervazului, tresări ca fript şi se dădu iute înapoi.

„Devin nervos"... îşi spuse el. Dar trecură mai bine de cinci minute pînă să se apropie iarăşi de fereastră.

---

[1] Griffin împotriva lumii întregi (lat.).

„O fi fost vreo vrabie..."

Se auzi soneria de la intrare. Coborî în grabă, trase zăvoarele şi descuie uşa, cercetă lanţul de siguranţă, îl ridică şi deschise încet, cu multă grijă, fără să-şi arate faţa. Un glas cunoscut îl strigă pe nume. Era Adye.

— Servitoarea dumitale a fost atacată, Kemp, îi comunică el, prin uşă.

— Cum asta ? exclamă doctorul.

— I s-a smuls din mînă nota aceea pe care i-ai dat-o. Se vede că el e pe undeva pe-aproape. Dă-mi drumul înăuntru.

Kemp dădu lanţul în lături, şi Adye intră printr-o deschizătură strîmtă, doar atîta cît să poată trece. Rămase în coridor şi, răsuflînd uşurat, privi la Kemp, care zăvorea la loc uşa.

— Hîrtia i-a fost smulsă din mînă. Fata a tras o spaimă de moarte. A rămas jos, la secţie. Are o criză de nervi. Se vede că el e pe-aici, prin apropiere. Ce s-a întîmplat ?

Kemp înjură.

— Ce idiot am fost ! Trebuia să-mi dau seama. De la Hintondean pînă aici nu-i mai mult decît o oră de mers. Aşadar, a început !

— Dar ce s-a întîmplat ?

— Citeşte asta ! îi înmînă mesajul Omului Invizibil.

Adye citi şi fluieră uşor.

— Şi dumneata ce-ai de gînd ? întrebă el.

— Îţi propuneam să-i întindem o cursă, şi, ca un idiot ce sînt, ţi-am trimis propunerea prin servitoarea mea. I-am trimis-o lui, de fapt...

Adye se gîndea că doctorul făcuse într-adevăr o prostie.

— Acum o s-o şteargă...

— Griffin ? făcu Kemp. Ţi-ai găsit !

Un zăngănit asurzitor de sticlă spartă. Venea de sus. Adye zări licărirea argintie a unui revolver micuţ, care ieşea pe jumătate din buzunarul lui Kemp.

— E o fereastră de sus ! strigă Kemp şi urcă iute scările.

Erau încă pe scară, cînd auziră iarăşi un zăngănit de cioburi. Intrînd în camera de lucru, găsiră sparte două din cele trei ferestre ; jumătate din încăpere era presărată cu cioburi de sticlă, iar pe masa de scris zăcea un pietroi cît toate zilele. Consternaţi, cei doi se opriră în uşă. Kemp înjură pentru a doua oară. Chiar în acea clipă plesni încă o fereastră, cu o pocnitură ca de pistol, rămase o clipă în suspensie, toată numai stele, apoi se risipi pe podea, în mii de triunghiuri dinţate, scînteietoare.

— La ce-i foloseşte asta ? se miră Adye.

— E un început...

— Există vreo posibilitate să se caţere pînă aici ?

— Nici o pisică n-ar izbuti.

— Nu-s obloane ?

— Aici nu. Doar la ferestrele de jos... Hei !

Iarăşi zdrăngănit de geamuri sparte — acum venea de jos —, dominat de nişte trosnituri de scînduri lovite cu sete.

— Lua-l-ar dracii ! strigă Kemp. Asta trebuie să fie... da, e o fereastră din dormitor. S-a apucat să-mi spargă toate geamurile, dar e un idiot. Toate cioburile au să cadă în afară. O să-şi taie picioarele.

Alte geamuri făcute ţăndări. Cei doi dădură fuga şi rămaseră pe palier, zăpăciţi.

— Am găsit ! exclamă Adye. Dă-mi un baston sau altă armă, şi mă duc pînă în vale, la secţie, să aduc cîinii de vînătoare. Cu asta îl dăm gata.

Încă o fereastră urmă calea celorlalte.

— N-ai un revolver ? întrebă Adye.

Mîna doctorului se îndreptă spre buzunar — şi se opri.

— N-am, cel puţin n-am unul de prisos.

— Ţi-l aduc înapoi, insistă Adye. Aici doar eşti în siguranţă...

Ruşinat de uşoara-i tresărire de egoism, Kemp îi dădu arma.

— Acum să fim atenţi la uşă, şopti Adye.

Se opriră în coridor, şovăind. Iarăşi un pocnet, iarăşi zdrăngănit de cioburi. Altă fereastră de la etajul întîi se prefăcuse în ţăndări. Kemp se îndreptă spre uşă şi trase zăvoarele, cît putu de încet. Faţa-i era ceva mai palidă ca de obicei.

— Trebuie să mergi drept înainte, îi recomandă el lui Adye.

O clipă mai tîrziu, colonelul se găsea în prag. În urma lui, zăvoarele reintrau în tecile lor. Şovăi o clipă, simţindu-se mai în siguranţă cu spatele lipit de uşă. Apoi coborî treptele, silindu-se să meargă drept şi ţeapăn. Traversă pajiştea din faţa casei şi se apropie de poartă. Deodată, iarba fremătă, ca înfiorată de un vînt uşor. Alături de el se mişca ceva.

— Opreşte-te puţin, spuse o Voce.

Adye încremeni ; mîna i se încleştă pe mînerul revolverului.

— Ei bine ?

Faţa colonelului era albă şi crispată. Îşi simţea nervii încordaţi la extrem.

— Fii atît de bun şi întoarce-te în casă ! îi porunci Vocea, pe un ton la fel de încordat şi de mîmios, ca şi al lui.

— Iartă-mă, dar nu pot, răspunse Adye, puţin răguşit, umezindu-şi buzele cu limba.

„Glasul vine din stînga“, se gîndea el. „Ce-ar fi să încerc să trag ?“

— Unde te duci ? întrebă Vocea.

În clipa aceea, omul şi năluca făcură o mişcare grăbită. Din buzunarul deschis al lui Adye scînteie ceva, în bătaia unei raze de soare.

Adye renunţă să tragă şi rămase o clipă pe gînduri.

— Unde mă duc, răspunse el tărăgănat, mă priveşte numai pe mine.

Cuvintele nu i se desprinseseră încă bine de pe buze, cînd un braţ îi înconjură grumazul şi un genunchi i se înfipse în spate, trîntindu-l lat la pămînt. Bîjbîind, scoase revolverul din buzunar şi trase prosteşte. O clipă mai tîrziu, primea un pumn peste gură, iar revolverul îi era smuls din mînă. Încercă zadarnic să apuce un picior, care-i tot luneca din mînă, se zbătu, vrînd să se ridice, şi căzu înapoi.

— Drace ! strigă el.

Vocea rîse.

— Te-aş omorî chiar acum, dar nu vreau să risipesc un glonte.

Adye văzu revolverul suspendat în aer, deasupra lui. Se ridică în şezut.

— Ce vrei de la mine ?

— Scoală în picioare ! porunci Vocea.

Colonelul se ridică în picioare.

— Bagă de seamă ! Vocea îi vorbea pe un ton categoric. Nu încerca nici un truc. Aminteşte-ţi că eu îţi văd figura şi că dumneata nu mi-o vezi. Ai să intri înapoi în casă.

— N-o să-mi dea drumul.

— Atunci, e păcat de dumneata... Eşti o persoană cu care n-aveam nici o răfuială.

Adye îşi umezi iarăşi buzele. Luîndu-şi ochii de la ţeava revolverului, zări în depărtare marea, care în bătaia soarelui de amiază părea de un albastru întunecat ; cuprinse cu privirea verdele catifelat al cîmpiei, stîncile albite de pe ţărm, furnicarul ora-

şului... şi dintr-o dată simţi că viaţa îi era tare dragă. Îşi întoarse ochii spre obiectul acela micuţ, de metal, suspendat între cer şi pămînt, la vreo şase yarzi depărtare.

— Ce trebuie să fac ? întrebă el posomorît.

— Ce trebuie să faci ? îi replică Omul Invizibil. Dumneata ai să fii ajutat. Singurul lucru pe care-l ai de făcut este să te întorci în casă.

— Am să încerc. Dacă mă lasă înăuntru, promiţi să nu dai năvală pe uşă ?

— Cu dumneata n-am nici o răfuială, îţi repet !

După ce închisese uşa în urma lui Adye, doctorul urcase în goană sus, în odaia de lucru. Ghemuit printre cioburile de sticlă, îşi scotea cu teamă capul peste pervazul ferestrei, ca să privească afară. Îl văzu pe Adye parlamentînd cu văzduhul. „De ce dracu nu trage ?" murmură el. Revolverul se mişcă puţin. Scînteierea armei îl orbi o clipă. Cu mîna streaşină la ochi, încercă să urmărească punctul de unde venea raza de lumină.

— Ha ! Bineînţeles, exclamă el, Adye nu mai are revolverul !

— Promite că n-ai să te năpusteşti pe uşă, spunea Adye. Nu abuza prea mult de avantajele dumitale. Dă-i omului o posibilitate de scăpare.

— Intră înapoi în casă. Îţi spun cinstit că nu promit nimic.

Colonelul părea să fi luat subit o hotărîre. Se întoarse spre casă, mergînd încet, cu mîinile la spate. Kemp îl urmărea cu ochii, fără să înţeleagă nimic. Revolverul dispăru, apoi străluci în bătaia soarelui şi iarăşi dispăru. Privind însă atent, doctorul izbuti să zărească un obiect mic, negru, care-l urma pe Adye. Deodată, lucrurile se precipitară. Adye făcu o săritură înapoi, se întoarse, dădu să apuce revolverul, dar nu-l nimeri, ridică mîinile şi căzu cu faţa-n jos.

În urma lui se risipea încet un noruleţ de fum albăstrui. Kemp nu auzise pocnetul împuşcăturii. Adye se răsuci, se sprijini într-un cot, căzu iarăşi şi rămase nemişcat.

Kemp nu-şi putea lua ochii de la trupul acela încremenit.

Era o după-amiază tare caldă. Pretutindeni, o linişte desăvîrşită. Părea că întreaga fire adormise. Doar o pereche de fluturi aurii se zbenguiau printre tufele care mărgineau aleea. Colonelul Adye zăcea pe pajişte, nu departe de poartă. Toate vilele de la poalele dealului aveau storurile trase. Numai la fereastra unei căsuţe verzi se zărea chipul unui om cu păr alb, pesemne vreun bătrîn, care adormise... Kemp scrută împrejurimile casei, dar nu mai văzu revolverul. Privirile îi căzură iarăşi asupra lui Adye. Jocul începuse cum nu se putea mai frumos !

Deodată ţîrîi soneria. Uşa de la intrare fu zguduită de nişte bătăi din ce în ce mai insistente. Dar nimeni nu se duse să deschidă (urmînd instrucţiunile lui Kemp, servitorii se încuiaseră în odăile lor). Apoi se făcu linişte. Kemp rămase nemişcat, ascultînd cu încordare. După o vreme, trecu pe lîngă fiecare dintre cele trei ferestre, trăgînd hoţeşte cu ochiul afară. Posomorît, alergă pînă în capul scării, se postă acolo şi rămase iarăşi să asculte. Într-un tîrziu coborî, se înarmă cu vătraiul din dormitor şi merse să examineze din nou închizătorile ferestrelor de la parter. Peste tot, linişte. Părea că totul e în siguranţă. Se întoarse în odaia de lucru. Adye zăcea la marginea prundişului, aşa cum căzuse. Pe drum, strecurîndu-se pe lîngă case, venea slujnica lui, însoţită de doi poliţişti.

Totul era învăluit într-o linişte de mormînt. Kemp se întreba ce-o fi făcînd adversarul lui. Tare încet mai înaintau cele trei siluete...

Tresări. Jos se spărgeau nişte obloane. Şovăi puţin, înainte de a coborî din nou. Deodată răsunară prin toată casa nişte trosnituri zdravene. Omul Invizibil izbea cu nădejde. Printre trosniturile lemnăriei, doctorul desluşi zăngănitul închizătorilor de metal. Descuie uşa care da spre bucătărie. În clipa aceea, oblonul se prăbuşi pe podea, împrăştiind o puzderie de aşchii şi de ţăndări. Kemp rămase împietrit de groază. Cercevelele nu erau prea vătămate, numai crucea ferestrei fusese ruptă, dar în chenar nu rămăseseră decît vreo cîţiva colţi de sticlă. Oblonul fusese sfărîmat cu un topor, care acum lovea în chenarul ferestrei şi în zăbrelele de fier care o apărau. Deodată, toporul sări într-o parte şi se făcu nevăzut.

Kemp zări revolverul afară, pe cărare. Pe neaşteptate, arma făcu un salt în aer. Doctorul sări iute înapoi. O detunătură — o secundă prea tîrziu. O bucată din marginea uşii zbură peste creştetul lui. Trînti uşa şi o încuie. Pe afară Griffin urla şi hohotea de rîs. Apoi reîncepură loviturile de topor, cu acompaniamentul lor de cioburi şi de trosnituri.

Kemp rămase în hol, străduindu-se să-şi adune gîndurile. Peste cîteva clipe, Omul Invizibil va pătrunde în bucătărie. Uşa care-l mai despărţea pe agresor de cel condamnat n-avea să-i mai reziste nici un minut, şi apoi...

Din nou ţîrîitul soneriei de la uşa din faţă. Poliţiştii, de bună seamă. Alergă la intrare, ridică lanţul şi trase zăvoarele. Înainte de a scoate cu totul lanţul, ceru să audă glasul fetei. Cei trei năvăliră grămadă înăuntru, şi Kemp trînti iute uşa la loc.

— Omul Invizibil ! gîfîi el ; are un revolver şi i-au mai rămas două gloanţe... L-a omorît pe Adye, sau... oricum, l-a doborît. Nu l-aţi văzut pe pajişte ? Zăcea acolo, întins...

— Cine ? întrebă unul din poliţişti.

— Cum cine ? Adye, colonelul !

— Am venit pe drumul din spatele casei, domnule, spuse fata.

— Ce-i gălăgia asta ? întrebă celălalt poliţist.

— *El*... E în bucătărie, sau o să fie îndată. A găsit, nu ştiu unde, un topor...

Deodată, toată casa răsună iarăşi de trosnituri. Omul Invizibil lovea acum în uşa ce despărţea bucătăria de restul locuinţei. Înspăimîntată, fata intră fuga în sufragerie. Kemp încercă să-i lămurească pe cei doi prin frînturi de frază. Uşa de la bucătărie începea să cedeze.

— Pe-aici ! strigă Kemp, pornind brusc la acţiune, şi-i împinse pe poliţişti spre uşa sufrageriei.

— Vătraiul !

Se repezi spre apărătoarea din faţa sobei.

Unul din agenţi căpătă vătraiul, pe care pînă atunci îl ţinea doctorul, iar camaradul său îl primi pe cel din sufragerie.

Dintr-o săritură, Kemp se trase înapoi.

— Hop ! strigă unul din poliţişti.

Se aruncă înainte şi prinse toporul cu vătraiul. Atunci revolverul trase penultimul foc, spintecînd o pînză valoaroasă a lui Sidney Cooper [1]. Celălalt poliţist izbi cu vătraiul în revolver, aşa cum ai doborî o viespe. Arma căzu cu zgomot pe jos. Fata, care ţipa ca din gură de şarpe, se lipi de sobă, apoi alergă să deschidă obloanele — îi venise pesemne gîndul să sară prin geamul spart.

Toporul se retrăsese în coridor şi se oprise în aer, la vreo două picioare de podea.

Se auzea răsuflarea nevăzutului.

— În lături voi doi ! strigă el. Îl vreau pe omul acesta, pe Kemp.

---

[1] Pictor animalier englez (1806—1902).

— Şi noi te vrem pe tine!

Primul poliţist lovi cu vătraiul în direcţia de unde venea Vocea.

Dar se vede că Omul Invizibil sărise înapoi, pentru că vătraiul a dărîmat un suport de umbrele.

Luat de avîntul loviturii, care nimerise în gol, agentul se clătină o clipă. Atunci nevăzutul îl izbi cu toporul. Sub greutatea loviturii, casca poliţistului se turti ca un coif de hîrtie, şi omul se rostogoli pînă în capul scării de serviciu.

Dar camaradul lui, izbind cu vătraiul pe urma toporului, a lovit în ceva moale. Un sunet sec, un strigăt ascuţit de durere. Toporul a căzut. Poliţistul şi-a rotit iarăşi vătraiul în aer, dar n-a mai dat de nimic; şi-a pus atunci piciorul pe topor şi a lovit din nou. Apoi a rămas locului, ţinînd vătraiul ca pe o bîtă. Ascultă cu încordare, ca să prindă cel mai mic zgomot.

Auzi deschizîndu-se fereastra de la sufragerie, apoi zgomotul unor paşi grăbiţi. Tovarăşul lui se răsuci şi se ridică în şezut; pe tîmple i se prelingea o şuviţă de sînge, care pornea de la ochi înspre ureche.

— Unde-i? întrebă omul de pe podea.

— Nu ştiu. L-am lovit. S-a aciuat pe undeva prin coridor, dacă nu s-o fi furişat prin spatele tău. Domnule doctor Kemp! Nici un răspuns. Doctor Kemp!

Cel căzut se căznea să se scoale. În cele din urmă izbuti să se ridice. Deodată se auzi un lipăit uşor de picioare goale pe scara de serviciu.

— Stai! strigă primul agent. Zvîrli vătraiul, care nimeri într-o policioară, sfărîmînd-o. Dădu să pornească pe urmele nevăzutului. Apoi se răzgîndi şi intră în sufragerie. Doctore Kemp... începu el, dar se întrerupse. Doctorul Kemp e un erou! făcu el către celălalt, care se uita în odaie peste umărul lui.

Fereastra sufrageriei era larg deschisă. Servitoarea şi stăpînul ei se făcuseră nevăzuţi.

Caracterizarea lui Kemp era limpede şi sarcastică.

XXVIII. URMĂRITORUL URMĂRIT

Cînd a început asediul vilei Kemp, domnul Heelas, vecinul cel mai apropiat al doctorului, tocmai adormise în pavilionul din grădina dumisale. Domnul Heelas făcea parte din acea puternică tagmă a persoanelor care refuzau să creadă în „toate prostiile astea“ (adică în existenţa Omului Invizibil). Soţia lui credea totuşi în ele, şi asta avea să i-o amintească mai tîrziu... Domnul Heelas se încăpăţînase să se plimbe prin grădină, ca şi cum n-ar fi existat nici o primejdie, iar după masă a mers la culcare în pavilion, aşa cum era obişnuit de ani de zile. Dormi toată vremea în care la vila Kemp se spărgeau geamurile. Deodată se deşteptă cu convingerea ciudată că ceva nu-i în regulă. Privi înspre casa lui Kemp. Se frecă la ochi, privi din nou. Apoi sări în picioare şi trase cu urechea. Se gîndi : „Asta-i vrăjitorie, ce mai încoa-încolo !“ Totuşi, imaginea stranie pe care o văzuse nu i se ştergea din faţa ochilor.

Casa arăta de parcă ar fi fost părăsită de săptămîni de zile, după un dezastru violent : toate geamurile sparte, şi toate ferestrele, în afara celor de la verandă, astupate de obloane interioare.

— Aş fi putut jura că totul era în perfectă ordine acum... (îşi privi ceasul) vreo douăzeci de minute !

Pe urmă auzul lui a prins să desluşească o serie de trosnituri ritmice şi un zăngănit de sticlă spartă,

care veneau de departe. Şi, pe cînd stătea aşa cu gura căscată, s-a întîmplat ceva şi mai extraordinar ! Deodată, obloanele de la sufragerie s-au trîntit de perete, şi în chenarul ferestrei s-a ivit slujnica lui Kemp, cu pălărie şi în haine de oraş. Fata se lupta din răsputeri să deschidă fereastra, ajutată de un bărbat, doctorul Kemp, care a răsărit în spatele ei. Un minut mai tîrziu, fereastra s-a deschis. Slujnica s-a căznit puţin ca să sară ; în sfîrşit, izbutind să se arunce jos, a dispărut printre tufişuri. În faţa acestor nemaivăzute întîmplări, domnul Heelas s-a pomenit scoţînd o serie de exclamaţii nedesluşite, care exprimau desigur surpriza. Îndată s-a suit şi Kemp pe pervazul ferestrei, a rămas o clipă în picioare, apoi a sărit şi a reapărut aproape instantaneu. Alerga de-a lungul unei poteci care ducea spre tufişuri, dar se oprea mereu, ca un om care se fereşte să fie observat. S-a pierdut apoi pe după o tufă de bobiţel, dar s-a ivit îndată din nou, căţărîndu-se pe un zid care răspundea în plin cîmp. O clipă mai tîrziu se prăvălea la pămînt şi, cu o iuţeală nebună, începea să coboare povîrnişul care ducea spre vila Heelas.

— Dumnezeule !, răcni *mr.* Heelas, fulgerat de un gînd, o fi bestia aceea de Om Invizibil ! Va să zică e adevărat !

Un astfel de gînd era menit să-l pună în mişcare pe *mr.* Heelas ; bucătăreasa lui, care-l privea prin fereastra de la mansardă, s-a mirat foarte văzîndu-l că aleargă spre casă ca o furtună, cu o viteză de nouă mile pe oră. Peste bufniturile uşilor trîntite şi ţîrîitul soneriilor se înălţau mugetele de taur ale domnului Heelas :

— Închideţi uşile, închideţi ferestrele, închideţi totul, vine Omul Invizibil !

După un minut, întreaga casă vuia de ţipete, ordine şi paşi grăbiţi. Chiar stăpînul, în persoană, a alergat

să închidă uşile de cristal care dădeau pe terasă. Tocmai atunci, capul, umerii şi grumazul lui Kemp se iviră pe muchia zidului ce împrejmuia grădina. Peste cîteva secunde, Kemp îşi croia drum prin straturile de sparanghel şi alerga prin terenul de tenis, îndreptîndu-se spre casă.

— Nu poţi intra, îi strigă *mr.* Heelas, împingînd zăvoarele. Îmi pare rău că se ţine după dumneata, dar nu pot să te las înăuntru !

Faţa schimonosită de groază a lui Kemp se lipi de geam ; începu să bată în uşa de cristal şi să scuture nebuneşte clanţa. Văzînd că eforturile lui sînt zadarnice, alergă pînă la capătul terasei, sări jos şi bătu la uşa laterală. Nimic. Ocoli în fugă vila, trecînd prin portiţa laterală, ajunse în faţa casei şi de acolo ieşi pe strada care ducea în vale. Cu faţa ca o mască de groază, *mr.* Heelas se uita pe fereastră după el. De îndată ce l-a pierdut din privire pe Kemp, a observat că sparanghelul se culca ici şi colo la pămînt, călcat de nişte picioare nevăzute. Înnebunit de spaimă, *mr.* Heelas a fugit sus la etaj. Restul urmăririi s-a petrecut în afara razei dumisale vizuale. Doar cînd a trecut pe lîngă fereastra care da spre scară, stăpînul casei a mai auzit ceva : s-a trîntit portiţa laterală.

Ieşind în stradă, Kemp a apucat-o, fireşte, în jos. Ajunsese să reconstituie pe propria-i piele goana pe care o urmărise cu un ochi atît de amuzat, numai cu două zile în urmă, de la fereastra odăii sale de lucru ! Alerga destul de iute — dacă ţinem seama că nu era antrenat — şi, deşi era galben ca un mort şi leoarcă de năduşeală, izbutea totuşi să judece limpede. Alerga în salturi mari şi o lua numai pe unde zărea un petic de pămînt zgrunţuros, sau vreo piatră tăioasă, sau vreun ciob strălucitor, lăsînd nevăzutele

picioare desculţe care-l urmăreau să apuce pe unde-or crede.

Pentru prima dată în viaţa lui, Kemp a descoperit că drumul era nespus de lung şi de pustiu şi că primele case ale oraşului, care se zăreau la poale, se aflau la o depărtare uriaşă. Nicicînd n-a existat un mijloc de deplasare mai enervant de încet şi mai greoi decît alergătura! Toate vilişoarele, posomorîte şi adormite sub soarele după-amiezii, erau încuiate şi baricadate; fără îndoială, toată lumea se încuiase şi se zăvorîse, conform propriilor lui recomandări! „Ar fi fost totuşi de dorit să se mai uite cineva din cînd în cînd pe-afară, tocmai pentru o eventualitate de felul acesta!" Oraşul apărea din ce în ce mai aproape, pe măsură ce marea pierea din vederea fugarului. Jos se zăreau oameni care umblau de colo-colo. Tocmai sosise un tramvai la poalele dealului. Puţin mai încolo se zărea secţia de poliţie. Se auzeau oare paşi în urmă?

— Înainte, mai iute!

De jos, lumea începuse să se uite la el; unul sau doi o luară la fugă. Simţea că începe să se înnăbuşe. Tramvaiul era acum foarte aproape; cîrciuma „La jucătorii de crichet" îşi zăvora cu zgomot uşile. În spatele tramvaiului se vedeau nişte stîlpi şi nişte grămezi de pietriş. „Lucrări de canalizare..." gîndi el. Îi trăsni prin cap să sară în tramvai şi să închidă uşile, dar în clipa următoare se răzgîndi. Se va îndrepta spre secţia de poliţie. Un minut mai tîrziu trecuse de uşa „Jucătorilor de crichet" şi se găsea în capătul străzii, unde casele erau mai rare. În sfîrşit, vedea oameni în jur! Conductorul tramvaiului şi ajutorul său stăteau locului şi se uitau după el, uimiţi de asemenea goană disperată. Puţin mai încolo se zăreau feţele mirate ale lucrătorilor de la canalizare, apărînd peste movilele de pietriş.

Pe nesimţite îşi încetini pasul, dar, auzind lipăitul neostoit al picioarelor nevăzute, o porni iar în fuga mare. Trecînd pe lîngă ceata lucrătorilor, strigă: „Omul Invizibil!" şi le făcu un semn vag în direcţia dealului. Avu deodată o inspiraţie fericită: sări peste şanţul proaspăt săpat, interpunînd astfel între el şi urmăritorul său un grup compact de oameni. Apoi, răzgîndindu-se iarăşi, renunţă să mai alerge spre poliţie, coti într-o străduţă laterală, trecu în fugă pe lîngă căruţa unui fructar, şovăi o zecime de secundă la uşa unei prăvălii de dulciuri şi o luă pe o alee care ducea înapoi, spre strada principală. La apariţia lui, doi sau trei copilaşi, care se jucau pe-acolo, s-au împrăştiat în fugă, ţipînd de mama focului; ca la un semn, prin uşile şi ferestrele deschise au apărut mame îngrijorate, care şi-au descărcat pe el tot năduful inimii.

Kemp năvăli din nou în strada principală, la vreo trei sute de metri depărtare de capătul liniei de tramvai. Imediat îşi dădu seama că se stîrnise zarvă şi că oamenii alergau din toate părţile.

Privi în susul străzii, înspre deal. Le vreo cincisprezece paşi mai încolo alerga un lucrător de la canal; era o namilă care striga felurite crîmpeie de înjurături şi învîrtea cu furie o sapă prin aer. Imediat în urma lui venea conductorul tramvaiului, ameninţînd cu pumnul încleştat. După ei se îmbulzea mulţimea, îndemnîndu-se cu lovituri şi răcnete. Din josul străzii, dinspre oraş, veneau în fugă bărbaţi şi femei; Kemp zări în treacăt un bărbat cu un baston în mînă, ieşind dintr-o prăvălie. „Lărgiţi rîndurile! Lărgiţi rîndurile!" striga cineva. Kemp îşi dădu seama deodată de schimbarea totală a condiţiilor urmăririi. Se opri gîfîind şi privi de jur împrejur.

— Băgaţi de seamă, e pe-aici! urlă el. Formaţi un cordon de-a curmezişul...

Un pumn straşnic, aplicat sub ureche, îi curmă urletul. Clătinîndu-se, se învîrti pe loc, încercînd să se apere. Abia ţinîndu-se pe picioare, izbi şi el cu pumnul — o lovitură zadarnică, în gol. Primi încă un pumn, sub fălci, şi se prăvăli la pămînt. Pînă să se dezmeticească, un genunchi îl şi apăsa pe stomac, iar o pereche de mîini grăbite îl strîngeau de gît. Strînsoarea uneia era însă mai slabă decît a celeilalte. Kemp îşi încleştă mîinile de încheieturile nevăzute. Griffin scoase un strigăt de durere. În clipa aceea, sapa namilei s-a învîrtit prin aer deasupra lui şi a lovit în ceva care a bufnit surd. Kemp simţi un strop cleios picurîndu-i pe faţă. Strînsoarea care-i încleşta gîtul slăbi. Zvîrcolindu-se, cu un ultim efort izbuti să se elibereze, înşfăcînd un umăr, care nu-i mai opunea rezistenţă, şi se rostogoli pe pămînt. Acum venise el deasupra. Prinse coatele nevăzute, ţinîndu-le lipite de pămînt.

— L-am prins ! ţipă el. Ajutor ! Ajutor, ţineţi-l ! E pe jos ! Ţineţi-i picioarele !

Toată lumea dădu năvală ; un străin care ar fi trecut pe-acolo ar fi putut crede că asistă la un joc sălbatic de *rugby football* [1], în plină desfăşurare. Nu se mai auzea nici un strigăt, doar bufniturile surde ale loviturilor şi şuieratul unei respiraţii chinuite. Cu o sforţare supraomenească, Griffin izbuti să se ridice în picioare, clătinîndu-se, dar Kemp se şi agăţă de el, ca un cîine de pradă. Zeci de mîini înşfăcară şi traseră de nişte mădulare nevăzute. Conductorul tramvaiului îl înhăţă de gît pe nenorocit şi-l doborî. Gloata bătăuşilor se lăsă iarăşi în jos.

---

[1] Variante ale jocului de fotbal, la care se permit procedeele mai violente ale jocului de rugbi.

Cred că au fost cîteva lovituri cam crude. Izbucni un urlet neomenesc :

— Îndurare, îndurare !, care se stinse repede într-o icnitură slabă, ca un fel de sughiţ.

— Daţi-vă înapoi, nebunilor ! strigă Kemp cu glasul sugrumat ; îndată, zecile de corpuri robuste ce s-au înghesuit care mai de care se traseră înapoi. E rănit ! Daţi-vă înapoi, vă spun !

Oamenii se îmbrînciră la repezeală, ca să lase puţin loc liber. Înconjurat din toate părţile de mutrele întărîtate ale bătăuşilor, care-i urmăreau fiece mişcare, doctorul se lăsă în genunchi. Părea că se sprijină în aer. Fluierul piciorului i se opri aproape de sol. Mîinile lui ţintuiră la pămînt nişte braţe imaginare. În spatele lui, un poliţist apucase ceva, pesemne gleznele nevăzutului.

— Nu-l lăsaţi să vă scape, strigă lucrătorul cel mătăhălos, se preface !

Sapa din mîna lui era plină de sînge.

— Nu se preface, n-aveţi teamă ! Kemp îşi ridică cu grijă genunchiul. De altfel, am să-l ţin eu. Faţa îi era toată zgîriată şi începuse să se înroşească ; vorbea greu, din pricină că-i sîngera buza. Eliberă una din mîinile rănitului şi pipăi ceva care părea să fie faţa. Gura îi e năclăită, înecată în sînge... Apoi deodată : Dumnezeule mare !

Sări în picioare şi imediat îngenunche din nou lîngă corpul acela nevăzut. În spatele lui, gloata se îmbulzea şi fremăta fără încetare. Mereu se apropiau paşi greoi, şi noi cete de curioşi îngroşau mulţimea îngrămădită acolo. De pretutindeni, oamenii ieşeau afară din case. Uşile de la „Jucătorii de crichet" se deschiseră larg. Se făcu linişte. Kemp pipăi mai departe ; mîna lui părea că se plimbă prin aer.

— Nu mai respiră, nu-i simt inima. Coastele lui, ah!

O bătrînă care-şi vîrîse capul pe sub braţul lucrătorului celui voinic scoase un ţipăt ascuţit:

— Ia uitaţi acolo!

Privind încotro arăta degetul zbîrcit al babei, văzură cu toţii schiţîndu-se pe pămînt un contur ceţos şi translucid: era conturul unei mîini făcute parcă din sticlă, dar în a cărei grosime se distingeau vine, artere, oase şi nervi. Chiar sub ochii lor, mîna aceasta întinsă, fără viaţă, deveni fumurie şi opacă.

— Hei! strigă poliţistul, începe să i se arate şi picioarele.

Şi astfel, încetul cu încetul, s-a desăvîrşit acest proces de reîncarnare, începînd cu mîinile şi picioarele şi înaintînd încet de-a lungul membrelor, către centrii vitali. Părea că o subtilă otravă se răspîndeşte lent prin tot corpul. Întîi au apărut nişte vinişoare mici, albe, care schiţau conturul pîclos al unui picior, apoi oasele sticloase şi arterele încîlcite, pe urmă carnea şi pielea — la început ca o ceaţă slabă, care însă devenea repede densă şi opacă. Acum puteai desluşi pieptul, umerii zdrobiţi şi conturul vag al unui obraz, sfîrtecat şi stîlcit.

Cînd în cele din urmă mulţimea i-a făcut loc lui Kemp să se ridice în picioare, jos pe caldarîm s-a ivit, gol şi mizer, trupul plin de răni şi de fracturi al unui tînăr de vreo treizeci de ani. Părul şi sprîncenele îi erau albe — nu încărunţite de bătrîneţe, ci lipsite de pigment —, iar ochii lui aveau culoarea granitului. Mîinile îi erau încleştate, ochii larg deschişi, iar faţa-i purta întipărită o expresie de furie şi de disperare.

— Acoperiţi-i faţa! strigă unul din mulţime. Pentru numele lui Dumnezeu, acoperiţi figura asta!

Cineva a făcut rost de un cearşaf de la „Jucătorii de crichet". L-au acoperit pe cel ucis şi l-au dus în cîrciumă. Şi acolo, pe un pat murdar dintr-o odaie ponosită şi prost luminată, înconjurat de o droaie de creaturi ignorante, înnebunite de curiozitate, stîlcit, cu trupul numai răni, trădat de semenii lui şi de nimeni plîns, acest Griffin, primul om care a devenit invizibil, Griffin, cel mai talentat fizician din cîţi au trăit vreodată, şi-a încheiat, într-o cumplită prăbuşire, ciudata şi extraordinara lui carieră.

EPILOG

Aşa se sfîrşeşte povestea straniei şi diabolicei experienţe a Omului Invizibil. Dacă doriţi să aflaţi mai multe despre el, trebuie să vă osteniţi pînă la un mic han de pe lîngă Port Stowe şi să intraţi în vorbă cu stăpînul. Hanul are drept emblemă o tablă goală, pe care vezi numai o pălărie şi nişte ghete ; iar numele lui este acelaşi ca şi titlul povestirii noastre.

Hangiul e un omuleţ îndesat şi burtos, cu un nas ca o trompetă şi cu ţeasta acoperită de un păr sîrmos. Din cînd în cînd, obrajii i se colorează în roşu-viu. Dacă nu eşti zgîrcit la băutură, n-are să fie nici el zgîrcit la vorbă şi are să-ţi povestească din belşug despre toate cîte i s-au întîmplat de atunci încoace. Are să-ţi spună mai întîi cum au încercat avocaţii să-l „stoarcă" de averea găsită asupra lui.

— Hehei, da' cînd a văzut ei că nu poa' să iasă de la cine-s banii, să fiu al naibii dacă n-a vrut să mă scoată c-am găsit o comoară ! Adică am eu mutra lu unu care a dat de-o comoară ? Şi după aia, vine un barosan şi-mi zice : „Ai o guinee pe seară, la «Empire», la music-hall*, ca să ne povesteşti totul aşa cum a fost..." Uite, voia să mă umple de biştari, numai aşa, ca să zic cu vorbele mele cum a fost !*

Vrei să-i curmi valul de amintiri ? N-ai decît să-ntrebi dacă în toată păţania asta n-au existat cumva şi trei volume de manuscrise. Dumnealui are să ad-

mită că au existat, dar pe urmă va începe să-ţi explice, cu toată seriozitatea, cum că toată lumea crede că el le-ar deţine. (Da' pe ce-are el mai sfînt că habar n-are de ele !) „Invizibilu *le-a luat şi le-a ascuns, atuncea cînd eu am şters-o şi m-am cărat la Port Stowe. Dacă vrei să ştii, domnul Kemp ăsta le-a băgat la oameni în cap că eu le-aş avea.*"

Cade pe gînduri, se uită la tine pe furiş, îşi face de lucru cu paharele, ciocnindu-le cu furie, şi iese din local.

E celibatar — totdeauna a simţit înclinaţie pentru viaţa de holtei. La el în han n-ai să găseşti niciodată personal feminin. Pe dinafară, hainele lui sînt încheiate cu nasturi — aşa cum e şi de aşteptat —, dar prin locşoarele mai ascunse, la bretele de pildă, omul nostru mai recurge încă la sforicele. Îşi gospodăreşte hanul fără prea multă dibăcie, dar cu mult tămbălău. Are mişcări calme, lente, precum îi şade bine unui mare gînditor. În sat îi merge vestea pentru înţelepciunea şi respectabila lui cumpătare ; iar prin cunoştinţele dumisale cu privire la drumurile din sudul Angliei, îl întrece pînă şi pe Cobbett [1].

În dimineaţa de duminică — dar regulat în fiecare duminică dimineaţa —, cînd hanul este închis pentru muritorii din lumea exterioară, precum şi în fiecare noapte după ora zece, hangiul cel înţelept intră în odaia de oaspeţi a localului. În mînă ţine un pahar cu gin, botezat cu cîteva picături de apă ; pune paharul jos, încuie uşa, cercetează obloanele, se uită chiar şi sub masă. După ce se încredinţează că e singur-singurel, descuie dulapul, apoi descuie o cutie din dulap, pe urmă descuie un sertar din această

---

[1] *William Cobbett* (1763—1835), om politic şi publicist englez.

cutie şi scoate la iveală trei ceasloave legate în piele cafenie, pe care le depune solemn în mijlocul mesei. Coperţile sînt mucegăite şi pline de pete verzi (o vreme au zăcut într-un şanţ). Unele pagini sînt chiar şterse şi pătate de apă murdară. Omul nostru se aşază într-un fotoliu, îşi umple pe îndelete o lulea lungă, de lut, şi în tot răstimpul ăsta se uită galeş la cele trei ceasloave. În sfîrşit, îşi trage în faţă unul dintre ele şi începe să-l studieze, întorcînd foile înainte şi înapoi.

Sprîncenele i se încruntă şi buzele i se mişcă anevoie. „Un semn, un doi mic sus în aer, o cruce şi un hocus-pocus. Maică Precistă! Ce intilect *mai avea şi ăsta!“*

Pe urmă se întinde, se lasă pe speteaza scaunului şi se uită prin odaie. Clipind din pricina fumului, ochii lui se îndreaptă către nişte tărîmuri de nevăzut pentru alţi ochi. „Sînt doldora de taine hîrţoagele astea! Şi ce taine! Da' dacă le prind firul — mamă, Doamne!“

„Da' eu n-aş face ce-a făcut el; *eu m-aş mulţumi să... hm, hm!“*

Şi trage din lulea...

Şi, încet-încet, se lasă prins în mrejele unui vis — veşnicul, minunatul vis al vieţii lui. Cu toate că Kemp a scormonit multă vreme, nici o făptură omenească, afară de hangiu, nu ştie că manuscrisele se găsesc acolo, închizînd în filele lor taina subtilă a transparenţei corpului omenesc şi o sumedenie de alte stranii secrete. Şi nimeni nu va şti asta, atîta timp cît va fi el în viaţă.

PRIMII OAMENI ÎN LUNĂ

În românește de
Mihu Dragomir și *C. Vonghizas*

I. DL. BEDFORD SE ÎNTÎLNEŞTE LA LYMPNE CU DL. CAVOR

În timp ce stau la umbra viţei-de-vie, sub cerul albastru al Italiei de sud, scriind această povestire, mă gîndesc cu oarecare surprindere că participarea mea la uluitoarele aventuri ale domnului Cavor n-a fost, de fapt, decît rezultatul unui simplu accident. Ar fi putut să-mi ia locul oricare altul. Am nimerit în mijlocul acestor evenimente într-o perioadă cînd mă consideram departe chiar şi de cea mai mică posibilitate de a întîlni vreo experienţă tulburătoare. Mă dusesem la Lympne deoarece îl socoteam locul cel mai lipsit de întîmplări din lume. „Aici, în orice caz, îmi ziceam eu, voi găsi linişte şi voi putea să lucrez !"

Rezultatul este cartea aceasta. Pentru că destinul nu ţine seama de planurile mărunte ale oamenilor.

Ar trebui, poate, să menţionez aici că suferisem, cu puţină vreme înainte, nişte pierderi considerabile în unele combinaţii financiare. În momentul de faţă, înconjurat de tot confortul bogăţiei, îmi face plăcere să vorbesc despre strîmtorarea în care mă aflam. Trebuie chiar să admit că eu însumi eram vinovat, în oarecare măsură, de situaţia mea dezastruoasă. S-ar putea să existe domenii în care să manifest oarecare pricepere ; afacerile financiare nu se numără printre ele. Dar pe atunci eram tînăr şi, alături de alte calităţi discutabile, tinereţea mea se mîndrea

tocmai cu priceperea în afaceri. Sînt şi azi tînăr în ani, dar întîmplările prin care am trecut au şters o parte a tinereţii mele. Dacă mi-au adus şi înţelepciune, rămîne încă de văzut.

Nu cred că are vreun rost să intru în amănuntele eşecurilor care m-au făcut să debarc la Lympne, în Kent. În zilele noastre, tranzacţiile financiare implică o mare doză de aventură. Am acceptat toate riscurile. În afaceri, există în mod invariabil o anumită cantitate de *a da* şi de *a lua,* iar mie mi-a fost sortit, în cele din urmă, să dau, oricît mi-a venit de greu. Chiar cînd credeam că lichidasem totul, un creditor cîrcotaş a hotărît să se ţină scai de mine. Poate că aţi auzit de senzaţia de arsură cu fierul roşu, a virtuţii rănite, sau poate că aţi şi simţit-o. Creditorul m-a urmărit pînă în pînzele albe. În cele din urmă mi-am spus că dacă nu voiam să trudesc din greu pentru existenţă, angajîndu-mă undeva ca funcţionar, nu mai aveam nimic altceva de făcut decît să scriu o piesă de teatru. Am oarecare fantezie şi bun-gust, şi eram decis să mă lupt din răsputeri înainte de a accepta o soartă de funcţionar. Pe atunci, în afară de încrederea în talentul meu de afaceri, aveam şi convingerea că pot să scriu o piesă foarte bună. Nu cred că era o convingere ieşită din comun. Ştiam că nimic altceva, exceptînd tranzacţiile financiare, nu oferea atîtea posibilităţi de cîştig, şi probabil că aceasta m-a şi determinat. Mă obişnuisem să consider piesa mea nescrisă ca pe o mică rezervă, bună pentru zile negre. Aceste zile sosiseră, şi m-am pus deci pe lucru.

Am descoperit foarte curînd că elaborarea unei piese cerea mai mult timp decît îmi închipuisem eu — iniţial, credeam că îmi vor fi de-ajuns zece zile

— şi, pentru a avea un *pied-à-terre* [1] în timpul lucrului, m-am instalat la Lympne. M-am considerat norocos găsind acolo o mică vilă. Am semnat un contract de închiriere pe trei ani. Am mobilat-o sumar şi, pentru perioada cît urma să lucrez la piesă, am hotărît să mă ocup singur de bucătărie. Felul meu de a găti ar fi scos-o din sărite pe doamna Beeton. Şi totuşi trebuie să ştiţi, bucatele mele nu erau lipsite de gust. Aveam o cafetieră, o cratiţă pentru ouă, alta pentru cartofi şi o tigaie pentru cîrnaţi şi slănină. Acesta era tot aparatul simplu al confortului meu. Nu poţi trăi întotdeauna pe picior mare, iar simplitatea este o alternativă oricînd posibilă. Am mai adus şi un butoiaş de optzeci de litri cu bere, luat pe credit, iar un brutar îndatoritor îmi trimetea pîine în fiecare zi. Poate că nu trăiam ca în Sybaris [2], dar am trecut şi prin timpuri mai grele. Îl compătimeam oarecum pe brutar, care era un om foarte cumsecade, dar nădăjduiam, totuşi, să-i plătesc şi lui.

Dacă vreun om doreşte singurătatea, locul cel mai nimerit este, cu siguranţă, Lympne. Se află în regiunea argiloasă din Kent, iar vila mea era situată pe marginea unei vechi faleze, privind peste mlaştinile din valea Romney, către mare. Pe vreme ploioasă, locul devine aproape inaccesibil, şi am auzit că poştaşul obişnuia uneori să străbată cea mai mare parte a drumului avînd legate de ghete nişte scînduri. Nu l-am văzut niciodată cu această încălţăminte, dar mi-o pot închipui. Cele cîteva colibe şi căsuţe care

---

[1] Locuinţă ocupată numai uneori (fr.).

[2] Străveche aşezare pe malurile golfului Tarent, fondată de aheieni în anul 720 î.e.n., renumită prin bogăţia ei. Astăzi, numele acesta a devenit sinonim cu cei care duc o viaţă îmbelşugată şi voluptuoasă, ca şi vechii locuitori ai Sybarisului.

alcătuiesc satul de astăzi au, fiecare, în fața ușii niște legături mari de nuiele de mesteacăn, pentru curățirea noroiului argilos de pe tălpi, fapt care vă poate de o idee despre conformația regiunii. Mă îndoiesc că localitatea ar mai fi existat, dacă nu ar fi dăinuit amintirea unor zile de mult trecute. Pe vremea romanilor, aici era Portus Lemanis, marele port al Angliei ; acum, marea se află la o depărtare de patru mile. La poalele dealului rîpos încă se mai văd bolovani și dărîmături de ziduri romane, și de acolo pornește, ca o săgeată, spre nord vechiul drum Watling, încă pavat pe alocuri. Obișnuiam să stau pe deal și să evoc vremurile trecute, cu galere și legiuni, sclavi și funcționari, femei, muncitori și oameni de afaceri ca mine, toată acea mulțime gălăgioasă care se perinda prin port. Și acum, doar cîteva grămezi de moloz, pe un povîrniș acoperit cu iarbă, cîteva oi — și eu ! Pe locul unde fusese portul erau acum marginile ținutului mlăștinos, întinzîndu-se într-o curbă largă pînă departe, la Dungeness, întreruptă ici și colo de mănunchiurile arborilor și de turnurile Bisericii Medievale, care se îndreaptă, ca odinioară Lemanis, spre dispariție.

Peisajul acestui ținut mlăștinos era, într-adevăr, unul dintre cele mai splendide pe care le întîlnisem vreodată. Cred că Dungeness se afla la vreo cincisprezece mile depărtare ; se întindea ca o plută pe mare, iar mai departe, spre vest, se vedeau dealurile pe lîngă Hastings, în lumina apusului de soare. Uneori păreau apropiate și clare, alteori erau estompate și joase, iar vremea umedă le făcea adesea să dispară. Regiunea mai apropiată a mlaștinii era presărată și luminată de șanțuri și canale. Fereastra lîngă care lucram dădea chiar spre linia dealurilor, și de acolo l-am văzut pentru prima dată pe Cavor.

Era tocmai pe cînd mă luptam cu planul piesei mele, absorbit de această muncă grea, astfel că, în mod destul de firesc, omul mi-a atras atenţia.

Soarele apunea ; cerul, colorat în verde şi galben, era de o calmă strălucire ; în acest decor a apărut o formă neagră, mică şi ciudată.

Era un omuleţ scund, cu trupul rotofei, cu picioarele subţiri, cu mişcări smucite ; găsise de cuviinţă să-şi îmbrace făptura extraordinară cu un pardesiu, o şapcă de jucător de crichet, pantaloni bufanţi şi ciorapi de ciclist. Nu ştiu de ce era îmbrăcat astfel : n-a mers niciodată cu bicicleta şi n-a jucat niciodată crichet. Îmbrăcămintea lui era un amestec inexplicabil de haine adunate de cine ştie unde. Gesticula cu palmele, cu braţele, îşi mişca brusc capul într-o parte şi în alta şi scotea tot timpul un fel de bîzîit. Un bîzîit produs parcă de un aparat electric. Sînt convins că n-aţi auzit niciodată un bîzîit asemănător. Şi îşi dregea tot mereu glasul, cu un sunet extrem de curios.

Plouase, şi mersul lui dezordonat era scos şi mai mult în evidenţă de pămîntul alunecos al potecii. Exact cînd a ajuns în dreptul soarelui, care cobora sub orizont, s-a oprit, şi-a scos ceasul şi a şovăit cîteva clipe. Apoi, cu o smucitură, s-a întors şi s-a îndepărtat în grabă, fără să mai gesticuleze, dar mergînd cu paşi apăsaţi, care lăsau să se vadă că avea labele picioarelor, mari, grotesc exagerate de argila care i se lipise de tălpi.

Era în prima zi a şederii mele în Lympne, cînd efortul meu creator ajunsese la culme, şi am privit întîmplarea ca pe o mică distracţie plicticoasă — cinci minute pierdute. M-am întors la planul piesei mele. Dar în seara următoare apariţia s-a repetat, cu o remarcabilă punctualitate, apoi încă o seară, iar pe urmă, în toate serile cînd nu ploua, şi con-

centrarea mea asupra piesei a început să-mi ceară un efort considerabil.

„Blestematul, mi-am spus, s-ar crede că ia lecţii ca să se mişte ca o marionetă !“ Şi, cîteva seri, l-am blagoslovit din toată inima.

Apoi supărarea mea a făcut loc uimirii şi curiozităţii. De ce naiba se comporta în felul acesta ? În cea de-a paisprezecea seară n-am mai putut să rabd şi, de îndată ce-a apărut, am deschis uşa care dădea spre verandă, am ieşit şi m-am îndreptat către locul unde se oprea întotdeauna.

Cînd am ajuns lîngă el, tocmai îşi scotea ceasul. Avea faţa dolofană, rotundă, cu ochi căprui — pînă atunci nu-l văzusem decît împotriva luminii.

— O clipă, domnule, i-am spus, în timp ce el se întorcea.

Omul tresări.

— Dacă e numai o clipă, îmi răspunse el, sînt de acord. Dar dacă doreşti să-mi vorbeşti ceva mai mult, şi dacă nu sînt prea pretenţios — deoarece clipa dumitale a şi trecut —, eşti atît de amabil să mă însoţeşti... ?

— Cu plăcere, i-am spus, pornind alături de el.

— Deprinderile mele sînt precis reglementate. Timpul meu de repaos este limitat.

— Presupun că acum este timpul dumitale de plimbare...

— Da. Vin aici să privesc apusul soarelui.

— Dar nu-l priveşti.

— Poftim ?

— Nu priveşti niciodată apusul soarelui.

— Niciodată ?

— Nu. Te observ de treisprezece seri la rînd, şi n-ai privit niciodată apusul soarelui. Nici măcar o dată.

Îşi încruntă sprîncenele, ca şi cînd ar fi fost pus în faţa unei probleme.

— Ei bine, eu mă bucur de lumina soarelui... de aer. Merg pe poteca asta, trec de bariera de colo — făcu un gest brusc, arătînd peste umăr cu capul —, fac un ocol...

— Nu-i adevărat. Niciodată n-ai făcut ceea ce afirmi. De altfel, este absurd. Pe aici nu-i nici o potecă. În seara aceasta, de exemplu...

— Oh, în seara aceasta! Să mă gîndesc... Ah! tocmai m-am uitat la ceas, am văzut că întîrziasem cu trei minute peste jumătatea mea de oră, mi-am dat seama că nu mai aveam timp să dau ocolul, m-am întors...

— Întotdeauna se întîmplă la fel.

Se uită la mine, pe gînduri.

— Se poate... Acum, dacă mă gîndesc mai bine... Dar despre ce doreai să vorbeşti cu mine?

— Păi... despre *asta!*

— Despre asta?

— Da. De ce procedezi aşa? În fiecare seară apari, făcînd un zgomot...

— Un zgomot?

— Cam în felul acesta... i-am imitat bîzîitul.

El mă privi şi se vedea limpede că bîzîitul nu-i făcea plăcere.

— Eu fac *asta?* întrebă el.

— În fiecare seară.

— Nici nu bănuiam. Se opri. Mă privi cu un aer grav. S-ar putea oare, zise el, să-mi fi format un tic?

— Aşa se pare. Nu-i adevărat?

Îşi apucă buza de jos cu două degete. Privi ţintă la o băltoacă de la picioarele lui.

— Mintea mi-e extrem de încordată, zise el. Vrei să ştii de ce mă comport aşa? Ei bine, domnule, te asigur că nu numai că habar n-am de ce, dar nici

măcar nu ştiam că procedez în felul acesta. Dacă stau să mă gîndesc, este exact cum spui dumneata ; n-am trecut niciodată mai departe de-aici... Te supără purtarea mea ?

Nu ştiu de ce, dar începeam să-l privesc cu îngăduinţă.

— Nu mă supără, i-am răspuns. Dar... închipuie-ţi că ai scrie o piesă de teatru !

— N-aş fi în stare.

— Ei bine, ai face oricare alt lucru ce necesită o concentrare.

— Ah, desigur, zise el şi căzu pe gînduri.

Expresia figurii lui trăda atîta tristeţe, încît m-am muiat şi mai mult. „De fapt, mi-am spus, am dat dovadă de agresivitate cerînd socoteală, unui om pe care nici nu-l cunosc, de ce anume mormăie de unul singur pe un drum public".

— Înţelegi, zise el slab, este o obişnuinţă...

— Oh, sînt de acord.

— Trebuie să mi-o interzic.

— Dar nu, dacă faptul te-ar incomoda. La urma urmei, nu-i treaba mea... Mi-am permis prea mult...

— De loc, domnule, zise el, dar de loc. Îţi rămîn foarte îndatorat. Trebuie să suprim asemenea obiceiuri. Pe viitor aşa voi face. Dacă nu te superi... vrei să mai faci o dată... zgomotul acela ?

— E cam aşa : zuzu, zuzu... Dar, te rog...

— Îţi sînt foarte îndatorat. De fapt, ştiu, devin din ce în ce mai distrat. Eşti perfect îndreptăţit, domnule, perfect îndreptăţit. Îţi sînt, într-adevăr, îndatorat. Trebuie să se termine. Şi acum, domnule, te-am obligat să te îndepărtezi prea mult de casă.

— Sper că impertinenţa mea...

— De loc, domnule, de loc.

Ne-am privit o clipă în ochi. Mi-am scos pălăria şi i-am urat bună seara. El mi-a răspuns printr-o zvîcnitură din mîini. Şi ne-am văzut fiecare de drum.

În dreptul pîrleazului, m-am întors şi l-am privit cum se îndepărta. Ţinuta i se schimbase în mod vădit : părea strîns în el, adus de spate. Contrastul cu fiinţa dinainte, care gesticula şi mormăia, m-a făcut, în mod absurd, să încerc un sentiment de milă. L-am privit pînă cînd a dispărut. Apoi, regretîndu-mi ieşirea, m-am întors în casă, la piesa mea.

În următoarele două seri nu l-am mai văzut. Dar îmi rămăsese în minte, şi m-am gîndit c-ar putea să-mi fie de folos în intriga piesei mele, ca un personaj comic şi sentimental. A treia zi a venit la mine.

Am rămas surprins, neştiind ce vînt îl aduce. A început, politicos, o conversaţie indiferentă, apoi a trecut brusc la subiect. Voia să-mi cumpere vila.

— Înţelegi, zise el, nu te condamn cîtuşi de puţin, dar dumneata mi-ai distrus o obişnuinţă, şi asta îmi dezorganizează tot programul zilei. Ani de-a rîndul mi-am făcut plimbarea pe-aici... ani de zile. Fără îndoială, m-am plimbat mormăind... Dumneata mi-ai făcut imposibilă plimbarea !

I-am sugerat să se plimbe în altă direcţie.

— Nu. Nu există nici o altă direcţie. Aceasta este singura. Am cercetat. Iar acum, în fiecare dupămiază la ora patru... mă simt ca înlănţuit.

— Dar, scumpul meu domn, dacă problema este atît de importantă pentru dumneata...

— Este vitală ! Înţelegi... eu sînt un cercetător... sînt antrenat în nişte cercetări ştiinţifice. Locuiesc... tăcu şi rămase o clipă pe gînduri. Chiar acolo... zise el deodată, împungînd aerul cu degetul, primejdios de aproape de ochii mei. Casa cu hornurile albe, pe care o vezi înălţîndu-se deasupra copacilor... Situaţia mea este anormală... anormală. Sînt pe punc-

tul de a termina una dintre cele mai importante demonstraţii, pot să te asigur, una dintre cele mai importante demonstraţii care au fost făcute vreodată. Trebuie, deci, să-mi ţin gîndirea permanent încordată, să am linişte şi să depun o activitate constantă. După-amiaza erau momentele cele mai favorabile... cu idei noi, efervescente... cu noi puncte de vedere.

— Dar de ce nu continui să te plimbi pe-aici ?

— Ar fi cu totul altceva. M-aş supraveghea pe mine însumi. M-aş gîndi la dumneata, la piesa dumitale... la faptul că mă observi iritat ! Nu m-aş mai gîndi la munca mea. Nu ! Trebuie să obţin această vilă.

Am rămas pe gînduri. Înainte de-a lua vreo hotărîre, se cuvenea, desigur, să reflectez serios. Pe atunci eram, în general, destul de dispus să închei afaceri, iar vînzările m-au atras întotdeauna ; în primul rînd, însă, vila nu era a mea, şi chiar dacă i-o vindeam cu un preţ bun, puteam să am inconveniente la predare, dacă adevăratul proprietar ar fi aflat de tranzacţie ; în al doilea rînd, ei bine, fusesem declarat insolvabil. Era clar că problema cerea o abilitate deosebită. Mă interesa, de asemenea, şi faptul că el era pe urmele unei invenţii preţioase. Mi-am zis că ar trebui să aflu cît mai multe despre cercetările lui, nu cu vreo intenţie necinstită, ci pur şi simplu cu gîndul că aceasta ar însemna o destindere. Am început să tatonez terenul.

Era foarte dispus să-mi dea lămuriri. La drept vorbind, de îndată ce-a început să discute, conversaţia s-a transformat într-un monolog. Vorbea ca un om care tăcuse mult timp, care frămîntase multă vreme în mintea lui un anumit subiect. A vorbit aproape o oră, şi trebuie să mărturisesc că înţelegeam cu destulă greutate ceea ce-mi spunea. Dar în fiecare cuvînt se simţea satisfacţia omului care îşi

permite o pauză între orele de muncă. În timpul acestei prime întrevederi, am înţeles destul de vag obiectul lucrărilor lui. Jumătate din cuvintele pe care le rostea erau termeni tehnici, cu totul străini mie, şi îşi ilustra unele afirmaţii cu ceea ce-i plăcea lui să numească matematică elementară, făcînd calcule pe un plic cu stiloul — în aşa fel, încît îmi venea greu chiar să simulez că aş înţelege. „Da, ziceam eu. Da, continuă !" Am înţeles însă destul, pentru a mă convinge că nu era un simplu excentric care se credea inventator. În ciuda înfăţişării lui, omul degaja o forţă care excludea posibilitatea imposturii. Invenţia la care lucra era, în orice caz, din domeniul mecanicii. Mi-a vorbit despre un atelier şi despre nişte asistenţi, trei lucrători tîmplari, instruiţi de el... Desigur, de la atelier pînă la brevetul de invenţie nu este decît un pas. M-a invitat să-i vizitez instalaţiile. Am acceptat pe loc, manifestîndu-mi bucuria. Propunerea de-a-mi cumpăra vila a rămas, din fericire, în suspensie.

În cele din urmă s-a ridicat, să plece, scuzîndu-se pentru durata vizitei. Mi-a spus că are foarte rar plăcerea să vorbească despre lucrările lui. Nu întîlnise de multe ori un ascultător atît de inteligent ca mine. El avea foarte puţine relaţii cu oamenii de ştiinţă.

— Există multă meschinărie, îmi explică el, şi atîtea intrigi ! Iar cînd cineva are într-adevăr o idee... o idee nouă şi fecundă... nu vreau să fiu nedrept, dar...

Eu, unul, cred în primul impuls. I-am făcut o propunere care poate fi socotită drept necugetată. Dar trebuie să vă amintiţi că eram singur în Lympne, că scriam de paisprezece zile o piesă şi că aveam remuşcări pentru plimbarea lui zădărnicită.

— De ce, i-am spus, să nu-ţi creezi din aceste

discuţii o nouă obişnuinţă ? În locul celei pe care, din pricina mea, ai pierdut-o. Cel puţin... pînă cînd vom cădea de acord în privinţa vilei. Dumneata ai nevoie să răsuceşti, pe toate părţile, în minte problemele de care eşti preocupat, aşa cum făceai în timpul plimbărilor de după-amiază. Din nefericire, s-a terminat cu asta... nu mai poţi să te plimbi după-amiaza, ca pînă acum. Dar de ce să nu vii aici şi să vorbeşti despre lucrările dumitale... să te foloseşti de mine ca de un perete în care îţi arunci gîndurile şi le prinzi înapoi ? Este limpede că eu n-am destule cunoştinţe ca să-ţi fur ideile, şi nici nu cunosc oameni de ştiinţă.

M-am oprit. El rămăsese pe gînduri. Se vedea că propunerea mea îl atrage.

— Dar mi-e teamă că te voi plictisi, zise el.

— Crezi că nu te pot urmări ?

— O, nu, dar termenii tehnici...

— În după-amiaza aceasta, în orice caz, m-a interesat enorm.

— Desigur, mi-ar fi de mare folos. Niciodată nu-ţi limpezeşti mai bine ideile decît atunci cînd le explici cuiva. Pînă acum...

— Scumpul meu domn, să nu mai vorbim despre ce-a fost.

— Dar poţi, într-adevăr, să-ţi pierzi timpul cu mine ?

— Nici o odihnă nu este mai bună decît schimbarea preocupărilor, i-am răspuns eu, cu o profundă convingere.

Am rămas înţeleşi. Pe treptele verandei, el se întoarse spre mine.

— Îţi sînt foarte îndatorat, zise el. Am scos o exclamaţie interogativă. M-ai vindecat complet de ridicolul obicei de a mormăi, îmi explică el.

I-am spus că sînt foarte bucuros a-i fi dat o mînă de ajutor, şi apoi a plecat.

Imediat, gîndurile sugerate de conversaţia noastră îşi reluară cursul. Începu să-şi mişte din nou braţele, ca mai înainte. Ecoul slab al unui „zuzu" ajunse pînă la mine, purtat de vînt...

Dar... la urma urmei, nu era treaba mea...

A revenit şi a doua zi, şi în ziua următoare, ţinînd două prelegeri despre fizică, spre satisfacţia amîndurora. Vorbea, cu un aer extrem de competent, despre „eter", „tuburi de forţă", „potenţial gravitaţional" şi despre alte asemenea noţiuni, iar eu, şezînd în faţa lui, într-un şezlong, nu spuneam decît „da", „continuă", „te urmăresc", pentru a-l face să vorbească mai departe. Era un subiect teribil de dificil, dar cred că el n-a bănuit niciodată cît de puţin îl înţelegeam. În unele clipe mă îndoiam de rostul acestor discuţii, dar, în orice caz, mai uitam de blestemata mea piesă. Din cînd în cînd mi se părea că înţeleg totul, dar tocmai atunci îmi dădeam seama că de fapt nu înţeleg nimic. Alteori gîndurile îmi zburau în altă parte, şi nici nu mai încercam să-l ascult, întrebîndu-mă dacă, la urma urmei, nu era mai bine să-l folosesc ca personaj central într-o farsă, părăsindu-mi vechiul plan al piesei. Apoi iar încercam să înţeleg cîte ceva din spusele lui.

M-am dus, cu prima ocazie, să-i vizitez casa. Era mare şi neîngrijit mobilată ; nu avea nici un om de serviciu, în afara celor trei asistenţi, iar regimul şi viaţa lui particulară se caracterizau printr-o simplitate filozofică. Nu bea decît apă, era vegetarian şi avea tot felul de asemenea obiceiuri bazate pe logică şi disciplină. Dar, văzîndu-i instalaţiile, ţi se risipea orice fel de îndoială. Casa arăta ca o adevărată uzină, din pivniţă pînă în pod — o prezenţă uimitoare într-un sat atît de izolat. Încăperile de la par-

ter erau pline de mese cu diferite aparate, cuptorul şi bucătăria se transformaseră în nişte furnale impresionante, pivniţa era ocupată de dinamuri, iar în grădină se afla un gazometru. Mi-a arătat totul cu entuziasmul, clocotind de încredere, al unui om care trăise mult timp singur. Izolarea lui se revărsa acum într-un exces de confidenţe, pe care eu aveam norocul să le ascult.

Cele trei ajutoare erau nişte reprezentanţi tipici ai categoriei de „oameni îndemînatici", din care proveneau. Conştiincioşi, chiar dacă nu prea inteligenţi, voinici, politicoşi şi plini de bunăvoinţă. Unul dintre ei, Spargus, care fusese marinar, făcea bucătăria şi toate lucrările în metal ; al doilea, Gibbs, se ocupa cu dulgheria, iar cel de-al treilea, un fost grădinar, era ajutor la toate. Ei nu făceau decît munca manuală ; toată munca de concepţie îi aparţinea lui Cavor. Ignoranţa lor era desăvîrşită, chiar în comparaţie cu noţiunile mele confuze.

Trebuie să vorbesc şi despre natura acestor cercetări. Din nefericire, nu-mi este de loc la îndemînă. Nu am o pregătire ştiinţifică, şi mi-e teamă că, încercînd să exprim scopul experienţelor în limbajul înalt ştiinţific al domnului Cavor, l-aş încurca nu numai pe cititor, dar şi pe mine însumi, şi este aproape sigur că aş comite vreo greşeală care ar atrage asupra mea batjocura tuturor celor care, în ţara noastră, cunosc fizica matematică. De aceea cred că este mult mai bine să-mi exprim impresiile în limbajul meu inexact, fără a încerca să îmbrac haina unor cunoştinţe pe care nici nu pretind că le stăpînesc.

Obiectul cercetărilor domnului Cavor era o substanţă care să fie „opacă" — el folosea un alt termen, pe care l-am uitat, dar „opacă" exprimă destul de bine ideea — la „toate formele de energie radiantă". Îmi explicase că prin „energie radiantă" se

înțelege tot ceea ce se transmite asemenea luminii, căldurii, razelor Röntgen, despre care se vorbea atît de mult în ultimul timp, undelor electrice ale lui Marconi [1], sau gravitației. Toate aceste energii, spunea el, *radiază* din anumite centre, acționînd de la distanță asupra corpurilor, de unde vine și termenul de „energie radiantă". Aproape toate substanțele sînt opace la un anumit fel de energie radiantă. Sticla, de exemplu, este transparentă pentru lumină, dar mult mai puțin pentru căldură, așa încît poate fi folosită ca obstacol împotriva căldurii ; alaunul este transparent pentru lumină, dar blochează complet căldura. Pe de altă parte, o soluție de iod în bisulfit de carbon blochează complet lumina, dar îi permite căldurii să treacă foarte ușor. Nu vei vedea focul, dar îi vei simți căldura. Metalele nu sînt opace numai pentru lumină și căldură, dar și pentru electricitate, care trece atît prin soluția de iod, cît și prin sticlă, aproape ca și cum nu i-ar sta nimic în cale. Și așa mai departe...

Toate substanțele cunoscute sînt însă „transparente" pentru gravitație. Se pot folosi diferite paravane pentru a întrerupe lumina, căldura, influența electrică a soarelui sau căldura pămîntului ; obiectele pot fi izolate, prin foi de metal, de acțiunea razelor lui Marconi, dar nimic nu va putea intercepta forța de gravitație a soarelui sau a pămîntului. Și, totuși, fenomenul nu poate fi explicat cu ușurință. Cavor credea că poate exista o asemenea substanță, și bineînțeles că eu nu puteam să-l contrazic. Nu mă mai gîndisem niciodată la o astfel de posibilitate. El mi-a demonstrat — făcînd pe hîrtie niște calcule, pe

---

[1] *Guglielmo Marconi* (1874—1937), fizician italian, cunoscut prin dezvoltarea pe care a dat-o telegrafiei fără fir, realizînd în 1899 prima comunicare, prin T.F.F., între Franța și Anglia, peste Marea Mînecii.

care, fără îndoială, lord Kelvin [1], profesorul Lodge [2], profesorul Karl Pearson [3] sau oricare alt savant le-ar fi înțeles, dar care pe mine m-au încurcat și mai mult — nu numai posibilitatea existenței unei asemenea substanțe, dar și ce anume condiții trebuie să îndeplinească. Raționamentul lui era uimitor. Dar oricît de mult m-a uimit și m-a interesat în acel moment, acum îmi este cu neputință să-l reproduc. „Da, îi spuneam eu necontenit. Da, continuă!" Cred că este suficient, în folosul povestirii, să spun că el se considera capabil să fabrice această pretinsă substanță, opacă pentru gravitație, dintr-un aliaj complicat de metale cu un element nou — cred că îl numea *helium* —, pe care îl primea din Londra, în vase de piatră sigilate. Unii și-au exprimat îndoiala asupra acestui amănunt, dar eu sînt aproape sigur că în vasele de piatră sigilate se găsea *helium*. În orice caz, era un element gazos, extrem de rarefiat.

O, dacă aș fi luat măcar niște note...

Dar cum puteam să prevăd eu pe atunci necesitatea de a face însemnări ?

Toți cei care au oricît de puțină imaginație vor înțelege extraordinarele posibilități ale unei asemenea substanțe și îmi vor înțelege emoția resimțită atunci cînd, prin ceața complicatelor fraze folosite de Cavor, mi-am dat seama de acest lucru. O întrerupere într-adevăr comică a piesei mele ! Mi-a trebuit cîtva timp înainte de a mă convinge că îl interpretasem exact și mă străduiam să nu-i pun întrebări

---

1 *Joseph-John Kelvin* (1856—1940), fizician englez, cunoscut prin lucrările sale asupra teoriei matematice a electiricității.

2 *Oliver-Joseph Lodge* (1851—1940), fizician englez, care a efectuat numeroase cercetări asupra electrolizei, ionilor și telegrafiei fără fir.

3 *Karl Pearson* (1857—1936), om de știință englez, autor al unei *Gramatici a științei.*

din care să-şi dea seama că îşi revărsa zilnic explicaţiile într-o prăpastie de ignoranţă. Nici unul dintre cititorii acestei povestiri nu va realiza, însă, exact ceea ce simţeam eu, deoarece din simpla mea relatare este cu neputinţă să reiasă cît de convins eram că extraordinara substanţă se afla într-adevăr pe punctul de a fi fabricată.

După ce i-am vizitat locuinţa, nu-mi amintesc să mai fi acordat piesei mele măcar o oră de muncă. Imaginaţia mea era solicitată în alte direcţii. Utilizările practice ale invenţiei lui Cavor păreau nelimitate ; în orice direcţie încercam s-o aplic, provoca adevărate revoluţii. Dacă, de exemplu, cineva dorea să ridice o greutate, oricît de mare, nu avea decît să-i aşeze dedesubt o foaie din această substanţă, şi ar fi ridicat-o după aceea cu un simplu pai. Primul meu impuls a fost, bineînţeles, să aplic acest principiu la tunuri şi cuirasate, la toate materialele de război, apoi la navigaţie, locomoţie, în construcţii şi în toate domeniile imaginabile ale industriei. Întîmplarea care mă adusese chiar la locul de naştere al unei noi epoci — deoarece invenţia lui inaugura într-adevăr o epocă nouă — era una dintre şansele care se prezintă o dată la o mie de ani. În mintea mea, utilizările se înmulţeau mereu, se întindeau la nesfîrşit. Printre altele, vedeam şi renaşterea mea ca om de afaceri. Vedeam o întreprindere-mamă şi nenumărate întreprinderi-fiice, concerne şi trusturi, privilegii şi concesiuni, care se răspîndeau tot mereu, pînă cînd, vastă şi înfloritoare, Compania de cavorită cucerea şi domina întreaga lume.

Şi, în centrul ei, eram eu !

M-am hotărît într-o clipă. Ştiam că risc totul, dar m-am aruncat cu ochii închişi în necunoscut.

— Noi ne aflăm în faţa celei mai mari descoperiri din toate timpurile, i-am spus eu, punînd accen-

tul pe „noi". Dacă vrei să mă înlături, va trebui să tragi cu tunul. De mîine sînt al patrulea ajutor al dumitale.

Rămase oarecum surprins de entuziasmul meu, dar fără nici o urmă de bănuială sau de ostilitate. Părea mai curînd gata să se autodeprecieze.

Mă privi cu îndoială.

— Crezi într-adevăr... ? zise el. Dar piesa dumitale ? Cum rămîne cu piesa ?

— S-a terminat cu piesa ! am strigat eu. Scumpul meu domn, nu-ţi dai seama ce descoperire ai făcut ? Nu-ţi dai seama ce eşti pe cale să creezi ?

Era o simplă întorsătură retorică, dar, de fapt, el nu-şi dădea seama. La început, nici nu-mi venea să cred. El nu se gîndise, într-adevăr, la nimic practic ! Tot timpul, acest omuleţ uimitor lucrase numai din punct de vedere teoretic ! Cînd afirma că este „cea mai importantă" demonstraţie pe care o văzuse vreodată lumea, voia să înţeleagă pur şi simplu că îmbina o serie de teorii şi rezolva o serie de probleme care şedeau sub semnul întrebării ; nu-i păsa de aplicaţiile practice ale substanţei pe care era gata s-o descopere, mai mult decît i-ar fi păsat dacă ar fi fost vorba despre o maşină de fabricat puşti. Substanţa era posibilă, iar el era pe punctul s-o obţină. *Voilà tout* [1], cum spune francezul.

Pe lîngă aceasta, era şi copilăros ! Dacă o va obţine, substanţa va trece în posteritate sub numele de cavorită sau cavorină, el va fi numit *F.R.S.* [2], portretul îi va fi publicat, ca o recunoaştere a valorii lui ştiinţifice, în revista *Natura*, şi alte asemenea copilării. Nu visa nimic altceva ! Dacă din întîmplare n-aş fi fost eu acolo, el era în stare să lanseze

---

[1] Asta-i totul (fr.).

[2] *Fellow of the Royal Society* — membru al Societăţii Regale.

această bombă în lume, la fel cum ar fi descoperit o nouă specie de ţînţari. Şi descoperirea lui ar fi fost trecută cu vederea şi dată complet uitării, ca atîtea alte descoperiri pe care savanţii le-au lăsat în părăsire.

După ce mi-am dat seama de toate acestea, am devenit eu cel care vorbea, şi Cavor cel care-mi spunea „continuă" ! Am sărit în picioare. Am început să mă plimb prin odaie, gesticulînd ca un tînăr de douăzeci de ani. M-am străduit să-l fac să înţeleagă care sînt, în această privinţă, datoriile şi responsabilităţile *noastre*. L-am asigurat că putem realiza o avere considerabilă pentru a făuri orice fel de revoluţie socială am voi ; că putem stăpîni şi guverna întreaga lume. I-am vorbit despre companii şi brevete şi despre necesitatea de a păstra secretul fabricării. Tot ceea ce îi spuneam părea să-l impresioneze la fel de mult pe cît mă impresionase pe mine matematica lui. O expresie de perplexitate s-a aşternut pe faţa lui rotundă şi roşcată. A bîiguit ceva despre faptul că era *total indiferent* faţă de bogăţie, dar cu un gest i-am înlăturat toate rezervele. Trebuia să devină bogat, şi protestele lui nu-i foloseau la nimic. I-am dat să înţeleagă cu cine avea de-a face, că eu posedam o mare experienţă în domeniul afacerilor. Nu i-am spus că fusesem declarat insolvabil, deoarece socoteam că este o situaţie temporară ; cred, însă, că am reuşit să împac evidenta mea sărăcie cu pretinsa mea competenţă financiară. Pe nesimţite, aşa cum se dezvoltă asemenea proiecte, am căzut la înţelegere asupra unui monopol al cavoritei. El trebuia să fabrice substanţa, iar eu să lansez afacerea.

Mă agăţam ca o lipitoare de „noi" ; „dumneata" şi „eu" nu mai existau pentru mine.

Ideea lui era ca profiturile despre care îi vorbeam

să fie folosite pentru dezvoltarea cercetărilor; dar, bineînţeles, ca o problemă a viitorului.

— E foarte bine, am strigat eu. E foarte bine! Lucrul cel mai important era, fără îndoială, să vedem substanţa fabricată.

— Este o substanţă, strigam eu, de care nu se poate dispensa nici o casă, nici o fabrică, nici o fortăreaţă, nici un vas; aplicaţiile ei sînt mai universale chiar decît ale unui medicament brevetat. Nu există nici o aplicaţie a ei, nici una dintre zecile de mii de utilizări posibile, care să nu ne îmbogăţească, mai presus de toate visele avariţiei!

— Aşa e! zise el. Încep să înţeleg. Este extraordinar cum dobîndeşti noi puncte de vedere cînd discuţi asupra unei probleme!

— Şi s-a întîmplat să discuţi exact cu cine trebuie!

— Cred că nimeni, zise el, nu este cu totul împotriva unei mari bogăţii. Desigur, mai este ceva... Se opri. Eu îl ascultam liniştit. Ştii, s-ar putea să n-o obţinem. S-ar putea să fie una dintre substanţele posibile teoretic, dar absurde din punct de vedere practic. Sau, în procesul de fabricaţie, s-ar putea să intervie vreo mică piedică...

— Vom înlătura piedica, atunci cînd se va ivi, i-am răspuns eu.

II. PRIMA PREPARARE A CAVORITEI

Dar temerile lui Cavor în ceea ce priveşte prepararea cavoritei s-au dovedit neîntemeiate. La 14 octombrie 1899, această incredibilă substanţă a fost obţinută.

Trebuie să menţionez că prepararea a fost, în cele din urmă, rezultatul unui accident, survenind atunci cînd Cavor se aştepta cel mai puţin. El topise laolaltă nişte metale şi alte cîteva substanţe — acum aş vrea să le cunosc în amănunţime — şi avea de gînd ca timp de o săptămînă să lase amestecul să se răcească încet. Dacă el nu calculase greşit, ultimul proces de combinare urma să se producă în momentul cînd temperatura amestecului ar fi scăzut la şaizeci de grade Fahrenheit. Dar, fără ştirea lui Cavor, s-a produs între ajutoarele lui o discuţie în privinţa întreţinerii focului. Gibbs, căruia îi revenise pînă atunci această sarcină, a încercat deodată s-o treacă în seama celui care fusese grădinar ; cărbunele, pretexta el, era extras din pămînt, şi în consecinţă nu putea să cadă în sarcina unui dulgher ; omul care fusese grădinar susţinea că, totuşi, cărbunele era o substanţă metalică sau minerală, lăsînd deoparte faptul că el se ocupa de bucătărie. Dar Spargus insista ca de cărbune să se ocupe Gibbs, avînd în vedere că era dulgher şi că, după cum se ştie, cărbunele este o rămăşiţă a lemnului. Ca urmare, Gibbs a încetat să mai alimenteze focul, şi apoi nici unul dintre ei nu s-a mai ocupat de el ; Cavor era total absorbit de unele probleme, deosebit de interesante, în legătură cu o maşină de zbor acţionată de cavorită (neglijînd rezistenţa aerului, ca şi alte cîteva elemente) şi n-a avut cum să observe că lucrurile nu mai merg cum trebuie. Prematura naştere a invenţiei lui a avut loc tocmai pe cînd el se îndrepta spre vila mea, pentru discuţia şi ceaiul nostru de după amiază.

Îmi amintesc cu multă precizie desfăşurarea evenimentelor. Apa fierbea, totul era pregătit pentru ceai, şi sunetul de „zu-zu“ pe care îl făcea Cavor mă făcuse să ies pe verandă. Silueta lui, măruntă şi

vioaie, se proiecta neagră, în înserarea de toamnă, iar în dreapta, hornurile casei lui se ridicau deasupra unui grup de copaci învăluiţi în culori, ca un decor magnific. În depărtare unduiau, vagi şi albăstrui, dealurile din Wealden, în timp ce spre stînga se întindea mlaştina neguroasă, largă şi liniştită. Şi atunci...

Hornurile au ţîşnit către cer, desfăcîndu-se în cărămizi, în timp ce urcau ; după ele veneau acoperişul şi tot felul de mobile. Apoi a urcat, ajungîndu-le din urmă, o imensă flacără albă. Copacii din jurul casei s-au aplecat, s-au răsucit şi s-au fărîmat în bucăţi, care au sărit înspre flacără. Timpanele mi-au fost izbite de un tunet, care m-a lăsat pe viaţă surd de-o ureche, iar ferestrele vilei mele s-au spart.

Am făcut trei paşi, de pe verandă, în direcţia casei lui Cavor, şi în aceeaşi clipă a venit suflul.

Pulpanele hainei mi s-au ridicat deasupra capului, şi fără voia mea m-am trezit înaintînd către Cavor, în salturi mari. Simultan, inventatorul a fost şi el ridicat, răsucit şi aruncat de suflul şuierător. O bucată din hornul vilei mele a căzut pe pămînt, la vreo şase metri de mine ; făcînd vreo douăzeci de salturi, a fost împinsă în mare grabă, spre locul exploziei. Cavor, dînd din mîini şi din picioare, era trîntit jos ; s-a rostogolit de cîteva ori, s-a ridicat în picioare şi a fost luat şi purtat pe sus cu o viteză enormă ; a dispărut, în cele din urmă, printre copacii care se zbăteau şi se răsuceau în jurul casei lui.

O masă de fum şi cenuşă şi un pătrat de substanţă albăstruie şi strălucitoare au izbucnit către zenit. O bucată mare de gard a trecut pe lîngă mine în zbor, a căzut pe o muchie, izbind pămîntul, întinzîndu-se apoi cît era de lungă... Ceea ce fusese mai greu a trecut. Suflul şi-a pierdut repede din violenţă, pînă cînd n-a mai rămas decît un vînt puternic, iar

eu mi-am dat seama din nou că respiram şi că eram pe picioare. Aplecîndu-mă împotriva vîntului, am reuşit să mă opresc locului şi să-mi revin, oarecum, în fire.

În acele clipe, întreaga înfăţişare a lumii se schimbase. Apusul de soare liniştit dispăruse, cerul era întunecat de nori învolburaţi, totul era culcat la pămînt şi se zvîrcolea în bătaia vîntului. Am aruncat o privire înapoi, să văd dacă vila mea mai era în picioare, şi apoi am înaintat, poticnindu-mă, către copacii care îl ascundeau pe Cavor ; printre ramurile lor lungi şi despuiate de frunze se vedeau flăcările casei lui incendiate.

Am intrat în crîng, sărind de la un copac la altul, agăţîndu-mă de trunchiurile lor, şi cîteva clipe l-am căutat în zadar. Apoi, în mijlocul unei grămezi de ramuri şi bucăţi de gard, îngrămădite lîngă o porţiune a zidului grădinii, am zărit ceva care se mişca. Am alergat într-acolo, dar, înainte de-a ajunge, o formă pămîntie s-a desprins dintre ramuri, s-a clătinat pe picioarele murdare de noroi şi a întins două mîini moi, pline de sînge. În jurul trupului cîteva zdrenţe de haine îi fluturau, în bătaia vîntului.

N-am recunoscut din prima clipă cine era momîia, ieşită parcă din pămînt ; apoi am văzut că era Cavor, năclăit de noroiul prin care se rostogolise. Se apleca înainte, împotrivindu-se vîntului, ştergîndu-şi de noroi ochii şi gura.

A întins o mînă noroioasă şi, împleticindu-se, a făcut un pas către mine. Faţa îi era răvăşită de emoţie ; noroiul continua să i se prelingă de pe obraz. Era fiinţa cea mai distrusă şi mai demnă de milă pe care o văzusem vreodată, şi de aceea cuvintele lui m-au uluit peste măsură.

— Felicită-mă, gîfîi el, felicită-mă !

— Să te felicit ? Doamne sfinte ! Pentru ce ?

— Am obținut-o.

— Ai obținut-o ? Ce dracu a provocat explozia asta ?

O rafală de vînt i-a acoperit cuvintele. Spunea, după cîte am înțeles, că nu avusese loc nici o explozie. Vîntul m-a făcut să mă ciocnesc de el, și am rămas agățați unul de altul.

— Să încercăm să ne întoarcem la mine acasă, i-am urlat la ureche.

El n-a înțeles și a strigat ceva despre „trei martiri... științei", apoi ceva despre „nu cine știe ce". Era convins că ajutoarele lui pieriseră în acest cataclism. Din fericire, nu era adevărat. O clipă după ce el plecase către vila mea, ei se duseseră la cîrciuma din Lympne, să analizeze, în fața unor pahare cu băutură, problema cuptoarelor.

Mi-am repetat propunerea de a ne întoarce la mine acasă, și am reușit să mă fac înțeles. Ne-am agățat unul de brațul celuilalt și am pornit, ajungînd în cele din urmă sub adăpostul puținului acoperiș care îmi mai rămăsese. O bună bucată de timp am stat în fotolii, gîfîind. Toate ferestrele erau sparte, mobilele mai ușoare erau în mare dezordine, dar nu se produsese nici o stricăciune iremediabilă. Ușa bucătăriei rezistase din fericire presiunii, așa încît vesela și celelalte obiecte din bucătărie nu se spărseseră. Lampa de gătit continua să ardă, și am pus din nou apă la fiert. După ce am preparat ceaiul, m-am întors lîngă Cavor, să-i ascult explicațiile.

— Foarte exact, repeta el ; foarte exact. Am obținut-o, și totul este în ordine.

— Dar... am protestat eu. Cum, adică, totul este în ordine ? Nu mai există, pe o distanță de douăzeci de mile în jur, nici o căpiță, nici un gard sau acoperiș de stuf care să mai fie unde au fost...

— Totul merge bine... Într-adevăr. Desigur, n-am prevăzut această mică încurcătură. Mintea mea era preocupată de-o altă problemă, şi în general eu sînt înclinat să trec cu vederea amănuntele de ordin practic. Dar este foarte bine...

— Scumpul meu domn, am strigat eu, nu vezi că ai provocat pagube de mii de lire ?

— În privinţa asta, mă bizui pe discreţia dumitale. Nu sînt un om practic, desigur, dar nu crezi că s-ar putea vorbi despre un ciclon... ?

— Dar explozia...

— N-a fost nici o explozie. Este extrem de simplu. Numai că, după cum îţi spuneam, eu înclin să trec cu vederea lucrurile mărunte. Le văd, „zu-zu", la o scară mai mare. Am reuşit să fabric, fără să vreau, o foaie subţire şi întinsă din substanţa pe care o căutam, cavorita... Făcu o pauză. Ştii prea bine că ea este opacă la gravitaţie, că împiedică obiectele de a gravita unele spre altele...

— Da. Ei şi ?

— Ei bine, de îndată ce, la şaizeci de grade Fahrenheit, procesul de fabricaţie a fost terminat, aerul, porţiunile de acoperiş, tavan şi podea de deasupra bucăţii de cavorită au încetat să mai aibă greutate. Presupun că ştii... astăzi toată lumea ştie... că aerul, ca orice alt corp obişnuit, are o greutate, că apasă asupra tuturor lucrurilor de pe suprafaţa pămîntului, apasă în toate direcţiile, cu o presiune de paisprezece pfunzi[1] şi jumătate pe un *inch*[2] pătrat...

— Ştiu, i-am răspuns. Continuă.

— Şi eu ştiu, observă el. Numai că acum poţi înţelege cît de nefolositoare sînt cunoştinţele, dacă nu ştii să le aplici. Vezi, deasupra cavoritei noastre,

[1] Măsură de greutate egală cu aproximativ 0,5 kg.
[2] Măsură de lungime egală cu 2,54 cm.

fenomenul de presiune a aerului nu s-a produs; atmosfera de deasupra ei a încetat să mai exercite presiune în timp ce atmosfera din jur — deci nu aerul de deasupra cavoritei — exercita o presiune de paisprezece pfunzi şi jumătate pe inch pătrat, asupra aerului celuilalt, devenit brusc imponderabil. Ah! Începi să înţelegi? Aerul din jurul cavoritei s-a repezit cu o forţă irezistibilă asupra aerului de deasupra ei. Aerul de deasupra cavoritei a fost silit să se ridice cu violenţă în sus, aerul care s-a repezit să-l înlocuiască a pierdut imediat greutatea, a încetat să mai exercite vreo presiune, a trecut prin tavan şi a aruncat acoperişul în sus... Înţelegi, continuă el, în atmosferă s-a format un fel de fîntînă, un fel de horn... Îţi închipui ce s-ar fi întîmplat dacă foaia de cavorită n-ar fi fost liberă şi absorbită pe acest horn?

— Bănuiesc, am răspuns, după o clipă de gîndire, aerul de deasupra acestei substanţe infernale ar fi continuat şi acum să se urce cu toată iuţeala.

— Exact, zise el. O imensă fîntînă!

— Care ţîşnea pînă în spaţiul cosmic! Doamne sfinte! Dar asta ar fi aspirat toată atmosfera de pe pămînt! Ar fi răpit tot aerul din lume! Ar fi însemnat moartea întregii omeniri! Această bucată neînsemnată de cavorită!

— Nu chiar pînă în spaţiul cosmic, zise Cavor, dar, în mod practic, aproape tot atît de rău. Ar fi ridicat aerul de pe pămînt, aşa cum cureţi coaja unei banane, şi l-ar fi aruncat la mii de mile. Ar fi căzut, desigur, din nou pe pămînt, dar asupra unei lumi asfixiate! Din punctul nostru de vedere, era aproape la fel ca şi cum n-ar mai fi venit înapoi niciodată!

Îl priveam ţintă. Eram încă prea uluit, ca să-mi dau seama că mi se năruiseră toate speranţele.

— Şi ce ai de gînd să faci acum ? l-am întrebat eu.

— În primul rînd, dacă aş găsi o lopăţică de grădină, aş îndepărta de pe mine noroiul, şi apoi, dacă mă pot folosi de confortul casei dumitale, aş face o baie. Pe urmă, vom sta de vorbă mai pe îndelete. Cred că ar fi mai bine — el puse o mînă murdară de pămînt pe braţul meu — dacă nu s-ar afla nimic despre această afacere. Ştiu că am pricinuit pagube mari... probabil că multe case au fost ruinate. Dar, pe de altă parte, eu n-am de unde să plătesc pagubele pe care le-am provocat, iar dacă se află adevărata cauză, îmi voi crea numai duşmănii şi obstacole în calea activităţii mele. Nu se poate prevedea totul, înţelegi, şi eu nu pot, pentru moment, să adaug preocupărilor mele teoretice sarcina unor consideraţii materiale. Mai tîrziu, după ce îţi vei afirma spiritul dumitale practic, iar cavorita va fi lansată... lansată este cuvîntul, nu-i aşa ?... şi vom realiza tot ce-ai prezis, atunci, atunci vom putea despăgubi pe cei în cauză. Dar nu acum... nu acum. Dacă nu se dă o altă explicaţie, oamenii, în stadiul nesatisfăcător de astăzi al ştiinţei meteorologice, vor atribui totul unui ciclon ; poate se va face o subscripţie publică şi, deoarece casa mea s-a prăbuşit şi a ars, voi primi o compensaţie bunicică, care va fi extrem de utilă pentru continuarea cercetărilor. Dar dacă se află că eu am provocat dezastrul, nu va mai fi nici o subscripţie publică, şi toată lumea va fi furioasă. Practic vorbind, nu voi mai putea niciodată lucra în linişte. Cele trei ajutoare ale mele poate că au pierit, sau poate că nu. Dar acesta nu-i decît un amănunt.

Dacă au pierit, pierderea nu este prea mare ; erau mai mult zeloşi decît capabili, şi poate că această întîmplare neprevăzută se datorează în mare parte chiar lipsei lor de atenţie asupra cuptorului. Dacă n-au pierit, mă îndoiesc că inteligenţa îi va ajuta să-şi explice întreaga întîmplare. Ei vor accepta povestea cu ciclonul. Şi dacă, atîta timp cît casa mea nu va putea fi locuită, aş putea fi găzduit într-una din încăperile libere ale locuinţei dumitale...

S-a întrerupt şi m-a privit.

„Un om capabil să provoace asemenea cataclisme, mă gîndeam eu, nu este un oaspete pe care să-l găzduieşti cu plăcere."

— Poate, i-am răspuns, ridicîndu-mă în picioare, am face mai bine să începem prin a căuta o lopăţică ; şi l-am condus către rămăşiţele serei ruinate.

În timp ce făcea baie, am examinat de unul singur întreaga situaţie. Era limpede că asocierea cu Cavor comporta inconveniente pe care nu le prevăzusem. Neatenţia lui, care fusese pe punctul de a despopula globul pămîntesc, putea să provoace oricînd alte neplăceri grave. Pe de altă parte, eu eram tînăr, afacerile mele financiare se aflau într-un mare impas şi aveam exact dispoziţia necesară pentru a mă arunca în orice aventură, oricît de nesăbuită, dacă prezenta o cît de mică şansă de reuşită. În sinea mea, eram convins că trebuia să-mi revină cel puţin jumătate din eventualele profituri. Din fericire, dispuneam de această vilă, după cum am mai explicat, pe un termen de trei ani, fără să fiu responsabil de reparaţii, iar mobila, cîtă aveam, fusese cumpărată în grabă, şi era asigurată, liberă de orice fel de riscuri. În cele din urmă, m-am hotărît să rămîn alături de Cavor şi să merg pînă la capăt.

Desigur, aspectul problemei se schimbase considerabil. Nu mă mai îndoiam de loc de posibilităţile uriaşe ale acestei substanţe, dar începusem să am îndoieli în privinţa construirii unor tunuri speciale şi brevetării ghetelor-minune.

Ne-am pus imediat pe lucru, pentru reconstruirea laboratorului şi pentru continuarea experienţelor noastre. Cînd se referea la modul cum vom fabrica viitoarea substanţă, Cavor vorbea acum mai pe înţelesul meu decît o făcuse mai înainte.

— Desigur, va trebui s-o luăm de la început, zise el, cu un fel de veselie pe care nu i-o bănuiam. Desigur, va trebui s-o luăm de la început. S-a ivit o piedică, dar acum lăsăm definitiv la o parte aspectul teoretic. Dacă vom putea evita distrugerea micii noastre planete, o vom face. Dar... trebuie să existe şi riscuri ! Trebuie să existe. În astfel de experienţe există totdeauna riscuri ! Şi aici, ca om practic, trebuie să intervii dumneata. După părerea mea, cred că am putea s-o fabricăm în formă de fire foarte subţiri. Totuşi, încă nu ştiu... mă gîndesc şi la o altă metodă. Deocamdată nu-mi este prea clară. Dar, curios, ea mi-a trecut prin minte în timp ce mă rostogoleam prin noroi, în bătaia vîntului, şi eram extrem de nesigur asupra sfîrşitului aventurii noastre ; sînt absolut convins că metoda aceasta ar fi cea mai indicată.

Cu toate că l-am ajutat şi eu, am reclădit laboratorul cu oarecare greutate. Erau multe de făcut înainte de a hotărî asupra formei şi metodei precise a următoarei tentative. Singura piedică a fost greva celor trei lucrători, care s-au opus ca eu să iau rolul de supraveghetor. Dar după două zile, ne-am înţeles şi în această privinţă.

III. CONSTRUIREA SFEREI

Mi-e foarte vie în amintire împrejurarea cînd Cavor mi-a împărtăşit ideea lui despre construirea sferei. Deşi se gîndise la ea şi mai înainte, ideea aceasta i-a apărut acum, deodată, în toate amănuntele ei. Ne îndreptam către vila mea, pentru a lua ceaiul, cînd, brusc, îşi încetă mormăitul. Apoi strigă :

— Asta e ! Asta rezolvă totul ! Un fel de oblon rulant !

— Ce rezolvă ? l-am întrebat.

— Problema spaţiului... oriunde ! Pînă la Lună !

— Ce vrei să spui ?

— Ce vreau să spun ? Ei bine... trebuie să fie o sferă ! Asta vreau să spun !

Nu înţelegeam nimic şi l-am lăsat cîtva timp să vorbească după bunul lui plac. Nu aveam nici cea mai vagă idee despre problema la care se referea. Dar, după ce şi-a băut ceaiul, mi-a explicat.

— Iată, zise el. Ultima dată am pus amestecul de substanţe într-un vas cu deschizătura largă, acoperit cu un capac. Cînd, răcindu-se, cavorita a fost gata, s-a petrecut ceea ce ştii : deasupra ei nimic nu mai avea greutate, aerul s-a ridicat într-un vîrtej, casa a fost sorbită şi ea de acest vîrtej, şi, dacă nu s-ar fi ridicat şi bucata de cavorită, nu ştiu ce s-ar fi întîmplat ! Dar dacă admitem că bucata de cavorită este complet liberă şi nimic n-o împiedică să se urce ?

— Se va ridica într-o clipă !

— Exact. Fără un zgomot mai mare decît o lovitură de tun.

— Dar la ce bun ?

— Mă înalţ o dată cu ea !

Am lăsat din mînă ceaşca de ceai şi l-am privit atent.

— Imaginează-ţi o sferă, îmi explică el, suficient de mare pentru a cuprinde doi oameni şi bagajul lor... O sferă construită din oţel, căptuşită cu sticlă groasă, conţinînd o rezervă de aer solidificat, hrană concentrată, apă, un aparat de distilat şi tot ce-ar mai fi nevoie, şi smălţuită, ca să spun aşa, pe partea exterioară a oţelului cu...

— Cavorită ?

— Da.

— Şi cum vei intra înăuntru ?

— Ca şi cum aş umple o gogoaşă.

— Mă rog... Totuşi, cum ?

— Extrem de simplu. Nu este nevoie decît de o deschidere pneumatică. Bineînţeles, trebuie să aibă funcţii complexe ; să fie un fel de valvă, care să permită, eventual, aruncarea unor obiecte în afara sferei, fără prea multă pierdere de aer.

— Ca aparatul lui Jules Verne din *De la pămînt la Lună* ?

Dar Cavor nu era cititor al romanelor de ficţiune.

— Încep să înţeleg, am spus eu încet. Vei intra în sferă şi te vei închide acolo, cît timp cavorita nu s-a răcit complet. De îndată ce se va răci, devenind astfel impenetrabilă pentru gravitaţie, vei porni în zbor...

— Pe o linie curbă.

— Vei pleca în linie dreaptă... M-am oprit brusc. Ce va împiedica sfera să călătorească în linie dreaptă prin spaţiu, la nesfîrşit ? l-am întrebat. Nu ştii dacă vei ajunge undeva, şi chiar dacă vei ajunge... cum te vei înapoia ?

— M-am gîndit, zise Cavor. Asta voiam să înţeleg cînd am spus că problema e rezolvată. Sfera interioară, de sticlă, din care aerul nu poate ieşi, va fi continuă, cu excepţia deschizăturii de la intrare ; sfera de oţel poate fi însă alcătuită din secţiuni, fie-

care putînd să se strîngă ca o jaluzea. Ele pot fi lesne acţionate de nişte arcuri, deschise şi închise prin curentul electric transmis prin nişte fire de platină, implantate în sticlă. Toate acestea sînt simple probleme de amănunt. Vezi, deci, că, în afară de grosimea rulourilor, exteriorul de cavorită al sferei va fi împărţit în ferestre sau obloane, cum vrei să le numeşti ; ei bine, cînd toate ferestrele sau obloanele vor fi închise, nici lumina, nici căldura, nici gravitaţia, nici un fel de energie radiantă nu va intra în interiorul sferei ; după cum spuneai, ea va zbura prin spaţiu în linie dreaptă. Dar deschide o fereastră... închipuie-ţi că una dintre ferestre este deschisă ! Atunci, orice corp greu care s-ar întîmpla să fie în direcţia sferei o va atrage.

M-am aşezat, reflectînd la cele auzite.

— Înţelegi ? zise el.

— Oh, înţeleg !

— Practic, vom putea să ne mişcăm prin spaţiu în orice direcţie dorim. Să fim atraşi într-o parte sau într-alta.

— Oh, da. E destul de limpede. Numai că...

— Ei ?

— Nu prea înţeleg la ce ne-ar folosi ! Doar ca să facem un salt de pe Pămînt şi să ne întoarcem.

— Desigur ! Dar, de exemplu, putem să mergem în Lună.

— Şi o dată ajuns acolo, ce vei găsi ?

— Vom vedea... ! Oh ! Gîndeşte-te, cîte lucruri necunoscute !

— Acolo există aer ?

— S-ar putea.

Am dat, neîncrezător, din cap.

— Ideea este bună, am spus. Ar fi, oricum, o lovitură epocală. Luna ! Ştii, pentru început, aş încerca ceva la o scară mai redusă.

— Nici nu poate fi vorba... din cauza dificultății de a ne procura aer solidificat.

— Dar de ce să nu aplicăm ideea confecționării de obloane rulante, obloane de cavorită, în armături masive de oțel, pentru a ridica greutăți ?

— Nu e cazul, insistă el. La urma urmei, o călătorie în spațiul cosmic nu este mult mai dificilă decît o expediție polară. Și doar se găsesc oameni pentru expedițiile la poli...

— Dar nu oameni de afaceri. În afară de aceasta, exploratorii polari sînt plătiți. Și dacă se întîmplă vreo nenorocire, se trimit echipe de salvare. Dar în Lună... Înseamnă să plecăm de pe Pămînt pentru... nimic.

— Să spunem... pentru cercetări.

— Dumneata poți s-o spui... Mă gîndesc că s-ar putea scrie o carte.

— Sînt sigur că acolo vom găsi minerale, zise Cavor.

— De exemplu ?

— O, sulf, minereuri, poate chiar aur ; și, eventual, elemente necunoscute.

— Dar costul transportului ? Nu ești de loc un om practic. Luna se află la un sfert de milion de mile depărtare.

— Cred că nu va costa prea mult să transporți o greutate, oriunde vrei, dacă o închizi într-o cutie de cavorită.

— Nu m-am gîndit la asta. Livrată *franco*[1]-cumpărător, nu ?

— Și nici nu trebuie să ne limităm la Lună.

— Adică... ?

— Mai este și Marte... atmosferă limpede, mediu

[1] Termen comercial indicînd că taxele de transport pentru o marfă sau un colet sînt plătite de expeditor.

nou, o plăcută senzaţie de-a te simţi mai uşor. Poate că acolo ne va prii.

— Există aer pe Marte?

— Da, desigur!

— Vorbeşti ca şi cum te-ai duce într-un sanatoriu. Dar fiindcă veni vorba, cît de departe este Marte?

— Două sute de milioane de mile, în momentul de faţă, zise Cavor, foarte degajat. Şi treci pe lîngă Soare.

Imaginaţia mea îşi luă din nou zborul.

„La urma urmei, mi-am spus, ar fi ceva! Măcar călătoria..."

O perspectivă extraordinară îmi trecu fulgerător prin minte: deodată, ca într-o revelaţie, am văzut întregul sistem solar străbătut de nave şi sfere „de lux" construite din cavorită. „Dreptul de preemţiune" începu să pună stăpînire pe gîndurile mele — dreptul de preemiţiune interplanetară. Mi-am amintit de vechiul monopol spaniol asupra aurului american. Nu era vorba de una sau două planete, era vorba de toate. Am privit faţa rubicondă a lui Cavor şi, brusc, imaginaţia mea a început să salte şi să danseze. M-am ridicat în picioare, am început să mă plimb încoace şi încolo; limba mi se dezlegase.

— Încep să înţeleg, am zis eu. Încep să înţeleg. Tranziţia de la îndoială pînă la entuziasm se făcuse într-o frîntură de secundă. Dar este extraordinar! am strigat. Este teribil! Nici n-am visat!

Îndată ce a dispărut răceala împotrivirii mele, surescitarea lui reţinută îşi dădu frîu liber. Se sculă şi el în picioare şi începu să se plimbe prin cameră. Gesticula, ca şi mine, vorbind cu glas tare. Arătam ca nişte oameni inspiraţi. *Eram* nişte oameni inspiraţi.

— Vom rezolva totul! spunea el, răspunzînd vreunei dificultăţi pe care o descopeream întîmplător.

În curînd vom rezolva totul. Vom începe chiar în seara aceasta proiectarea tiparelor.

— Ba vom începe chiar acum, i-am răspuns eu, şi am pornit în grabă către laborator.

În noaptea aceea am fost ca un copil în Ţara Minunilor.

Zorile ne-au găsit pe amîndoi lucrînd ; am rămas cu lumina electrică aprinsă chiar şi în timpul zilei. Îmi amintesc şi azi, cu exactitate, cum arătau schiţele (eu umbream şi coloram, în timp ce Cavor desena) : mîzgălite, făcute în grabă, dar uimitor de corecte. După acea noapte de muncă, am comandat obloanele de oţel şi ramele de care aveam nevoie, iar după o săptămînă, planurile sferei de sticlă erau terminate. Am renunţat la conversaţiile noastre de după amiază şi la toate vechile obiceiuri. Dormeam şi mîncam numai atunci cînd foamea sau oboseala nu ne mai lăsau să lucrăm. Entuziasmul nostru i-a molipsit şi pe ceilalţi trei, ajutoarele noastre, cu toate că nu aveau nici cea mai mică idee de scopul pentru care era construită sfera. Gibbs renunţase chiar să meargă în ritm normal şi, preocupat, umbla prin odaie în pas alergător.

Construcţia sferei avansa mereu. Au trecut decembrie, ianuarie — mi-am pierdut o zi întreagă, înarmat cu mătura, făcînd cărare prin zăpadă, de la vilă pînă la laborator —, februarie şi martie. Pe la sfîrşitul lui martie, sfera era aproape gata. În ianuarie primisem o ladă imensă, într-un vehicul tras de nu mai ştiu cîţi cai ; aveam, deci, şi sfera de sticlă, aşezată sub macaraua pe care o pregătisem dinainte, pentru a o instala în învelişul de oţel. Toate barele şi obloanele carcasei — nu era, de fapt, o carcasă sferică, ci poliedrică, cu un oblon rulant pe fiecare faţetă — sosiseră în februarie, iar partea inferioară o şi asamblasem. În martie, cavorita era şi ea aproape gata, pasta

metalică trecuse prin primele două faze de fabricare, iar jumătate din ea fusese aplicată pe barele şi obloanele de oţel. Execuţia urmase uimitor de fidel liniile primei inspiraţii a lui Cavor. Cînd asamblarea sferei a fost terminată, el a propus să îndepărtăm acoperişul şi pereţii laboratorului provizoriu în care lucrasem şi să construim în locul lui un cuptor. Astfel, ultimul stadiu al fabricării, cînd pasta se încălzea pînă la roşu-închis, într-un curent de helium, urma să fie atins după ce sfera era acoperită cu cavorită.

Venise şi timpul să discutăm şi să hotărîm ce provizii vom lua: alimente comprimate, diferite alte substanţe concentrate, cilindri de oţel conţinînd oxigen de rezervă, un dispozitiv pentru îndepărtarea bioxidului de carbon şi a reziduurilor din aer şi pentru obţinerea oxigenului din peroxidul de sodiu, un condensator de apă şi altele. Le văd şi acum, adunate într-un colţ, vase, rulouri, cutii — nişte obiecte obişnuite.

A fost o perioadă încordată, în care aveam prea puţin timp de gîndire. Dar într-o zi, cînd ne apropiam de sfîrşit, m-a cuprins o dispoziţie ciudată. Lucrasem toată dimineaţa la cuptor, şi m-am aşezat, obosit, lîngă comorile noastre. Totul mi se părea sumbru şi neverosimil.

— Ia ascultă, Cavor, i-am spus, la urma urmei, ce rost au toate acestea?

El zîmbi.

— Acum sîntem aproape gata de plecare.

— Luna... am zis eu, dus pe gînduri. Ce te aştepţi să găseşti?

Credeam că Luna este o lume moartă.

El ridică din umeri.

— La ce te aştepţi? am repetat eu.

— O să vedem, cînd vom ajunge acolo.

— Crezi că o să ajungem ? l-am întrebat, cu privirea mohorîtă şi nesigură.

— Eşti obosit, remarcă el. Ai face mai bine să te plimbi puţin după amiază.

— Nu, i-am spus eu, cu încăpăţînare. Am de gînd să termin cuptorul.

Aşa am şi făcut, asigurîndu-ne o noapte de nesomn.

Nu cred să mai fi avut vreodată o astfel de noapte. Am mai trecut prin momente proaste înainte de eşecurile financiare, dar cel mai prost dintre ele era o dulce somnolenţă, în comparaţie cu nesfîrşita serie de treziri chinuitoare ale acestei nopţi. M-a cuprins deodată o teamă teribilă de ceea ce aveam de gînd să întreprindem.

Pentru prima oară mă gîndeam la riscurile care ne aşteptau. Veneau, asemeni cetelor de spectre care asediaseră cîndva Praga, năpădindu-mă din toate părţile. Ciudăţenia întreprinderii noastre, ceea ce avea ea ieşit din comun mă copleşea. Eram ca un om trezit din vise plăcute, la o realitate dintre cele mai oribile. Şedeam întins, cu ochii larg deschişi : sfera parcă devenea din ce în ce mai neclară, mai confuză, Cavor devenea fantastic şi ireal, iar intenţia noastră îmi părea de-a dreptul nebunească.

M-am dat jos din pat şi am început să mă plimb prin odaie. M-am aşezat la fereastră şi am privit la imensitatea spaţiului. Între stele era vidul, bezna nepătrunsă... ! Am încercat să-mi reîmprospătez cele cîteva cunoştinţe de astronomie căpătate din lecturile mele întîmplătoare, dar erau prea vagi pentru a-mi forma vreo idee despre ceea ce eventual ne aştepta.

În cele din urmă, m-am întors în pat şi am reuşit să prind cîteva clipe de somn — de fapt, cîteva

clipe de coşmar —, visînd că mă prăbuşeam, la nesfîrşit, în prăpăstiile cosmice.

La micul dejun, i-am spus lui Cavor, făcîndu-l să-şi caşte ochii mari, de mirare :

— Nu viu cu dumneata în sferă ! I-am înfruntat protestele cu o încăpăţînare ursuză. Este o nebunie, şi nu vreau să viu. Este o idee de-a dreptul nebunească.

Am refuzat să-l urmez în laborator. M-am învîrtit cîtva timp prin căsuţa mea, apoi mi-am luat pălăria şi bastonul şi am plecat singur, fără să ştiu încotro. Din întîmplare, dimineaţa era minunată : un vînt călduţ, cerul albastru-închis, primele fire verzi de iarbă ale primăverii şi o sumedenie de păsări care cîntau. Am mîncat friptură de vacă şi am băut bere, într-o cîrciumă mică de lîngă Elham. Cîrciumarul a rămas uimit auzind observaţia mea *à propos* de vreme :

— Omul care părăseşte lumea, cînd există zile ca acestea, e un nebun !

— La fel spuneam şi eu cînd am auzit ! zise cîrciumarul, şi mi-am dat seama că vorbea despre un biet om care, găsind că viaţa este prea aspră, îşi tăiase gîtul.

Mi-am continuat drumul ; gîndurile mele luaseră o altă întorsătură.

După amiază am dormit zdravăn, într-un loc însorit, după care am mers mai departe, întremat.

Am ajuns la un han cu aspect primitor, lîngă Canterbury. Era acoperit cu iederă, iar hangiţa, o bătrînă îmbrăcată curat, mi-a făcut o impresie bună. Cum aveam destui bani la mine, m-am hotărît să înnoptez acolo. Hangiţa era foarte vorbăreaţă, şi, printre alte amănunte, am aflat că nu fusese niciodată la Londra.

— Cel mai departe am călătorit pînă la Canterbury, zise ea. Nu prea îmi place să hoinăresc.

— Ce-ai zice de o călătorie pînă în Lună ? am întrebat-o.

— Nu mi-au plăcut niciodată baloanele astea, răspunse ea, ca şi cînd ar fi fost vorba despre o excursie destul de obişnuită. Nu m-aş urca în balon... pentru nimic în lume !

Răspunsul ei m-a amuzat. După cină, m-am aşezat pe o bancă, lîngă uşa hanului, şi am stat de vorbă cu doi muncitori despre zidărie, automobile şi jocurile de crichet din anul trecut. Luna, ca un corn subţire, albastră şi vagă ca un vîrf de munte îndepărtat, cobora către apus, pe urmele soarelui.

A doua zi m-am întors la Cavor.

— Vin cu dumneata, i-am spus. M-am simţit puţin tulburat... asta a fost tot.

A fost singura dată cînd am simţit o îndoială ceva mai serioasă în privinţa călătoriei pe care aveam de gînd s-o întreprindem. De vină au fost numai nervii ! După aceea, am muncit cu şi mai multă atenţie, făcînd în fiecare zi o plimbare de o oră. Şi, în cele din urmă, truda noastră a ajuns la sfîrşit. Mai rămînea să încălzim cuptorul.

IV. ÎN INTERIORUL SFEREI

— Haide, zise Cavor, în timp ce eu şedeam chiar pe marginea deschizăturii, cu un picior înăuntru, şi priveam întunericul sferei.

Eram numai noi doi. Se înserase, soarele tocmai apunea, şi liniştea amurgului învăluia totul.

Mi-am tras înăuntru şi celălalt picior şi m-am lăsat să alunec pe sticla netedă, pînă în fundul sferei; apoi m-am ridicat în picioare, să iau cutiile cu alimente şi celelalte bagaje pe care mi le întindea Cavor. În interiorul sferei era cald, termometrul arăta optzeci de grade Fahrenheit şi, cum ştiam că nu vom pierde de loc sau foarte puţin din această temperatură, nu aveam pe noi decît flanele subţiri şi pantofi de casă. Luasem, pentru orice eventualitate, o legătură de haine călduroase de lînă şi cîteva pături groase. Am aşezat, după indicaţiile lui Cavor, pachetele, cilindrii de oxigen şi celelalte, grămadă, la picioarele mele; după puţin timp, toate bagajele erau înăuntru. El mai umblă cîteva clipe prin atelierul descoperit, căutînd să vadă dacă uitasem ceva; apoi intră în sferă. Ţinea ceva în mînă.

— Ce ai acolo? l-am întrebat.

— Nu ţi-ai adus nimic de citit?

— Nu!

— Am uitat să-ţi spun. Am anumite incertitudini... Călătoria poate să dureze... Poate săptămîni întregi!

— Dar...

— Vom sta închişi în sferă, fără nici un fel de ocupaţie.

— Ar fi trebuit să ştiu...

Cavor privi afară prin deschizătură.

— Iată! zise el. Este ceva acolo!

— Am timp?

— Mai avem o oră.

Am privit afară; era un număr vechi din *Tit-Bitz*, adus probabil de unul dintre ajutoarele noastre. Ceva mai departe, într-un colţ, era şi un exemplar rupt din *Lloyd's News*. Am intrat din nou în sferă, aducînd aceste exemplare.

— Dumneata ce ţi-ai luat? l-am întrebat.

I-am luat cartea din mînă şi am citit: William Shakespeare, *Opere*.

El roşi uşor.

— Educaţia mea a fost atît de exclusiv ştiinţifică... zise el, ca şi cînd s-ar fi scuzat.

— Nu l-ai citit niciodată ?

— Niciodată.

— Cunoştea multe lucruri, înţelegi... într-un mod foarte personal.

— Aşa mi s-a spus şi mie, zise Cavor.

L-am ajutat să înşurubeze capacul de sticlă în deschizătură, apoi el a apăsat un buton, pentru a închide oblonul corespunzător din exterior. Micul dreptunghi de lumină dispăru. Eram în întuneric. Un timp, nici unul dintre noi n-a scos o vorbă. Deşi sunetele puteau să pătrundă în sferă, nu se auzea absolut nimic. Am observat abia atunci că nu aveam nimic de ce să ne agăţăm, cînd se va produce şocul pornirii, şi că, neavînd nici un scaun, nu voi putea să mă instalez cît de cît confortabil.

— De ce n-am luat nici un scaun ? l-am întrebat.

— Am avut eu grijă, zise Cavor. Nu vom avea nevoie.

— De ce ?

— Vei vedea, zise el, pe tonul unui om care refuză să dea amănunte.

Am rămas liniştit. Deodată, mi-a trecut prin minte, puternică şi limpede, ideea că am comis o nebunie, intrînd în sferă. „Oare acum, m-am întrebat, nu mai am timp să mă răzgîndesc ?“ Lumea din afara sferei, ştiam, mi se va părea rece şi neospitalieră — deoarece trăisem săptămîni întregi cu fanteziile lui Cavor —, dar, la urma urmei, va fi la fel de rece ca acel zero absolut, tot atît de neospitalieră ca spaţiul vid ? Dacă nu mi-ar fi fost teamă că pot fi socotit laş, cred că nu era nici atunci tîrziu să-l

conving să-mi dea drumul. Dar am şovăit prea mult, am devenit nervos, agitat, şi timpul a trecut.

S-a produs o mică zguduitură, un zgomot, ca şi cînd s-ar fi destupat într-o cameră alăturată o sticlă de şampanie, şi un uşor şuierat. Am avut, doar o clipă, senzaţia unei presiuni enorme, impresia efemeră că picioarele apăsau în jos cu forţa a nenumărate tone. Senzaţia a durat un timp infim, dar m-a determinat să acţionez.

— Cavor! am strigat în întuneric, nervii mei nu mai rezistă... nu cred... M-am oprit. El nu mi-a răspuns nimic. La dracu! am urlat. Sînt un nebun! Ce caut aici? Eu nu mai merg, Cavor. E prea riscant. Vreau să ies afară.

— N-ai să poţi, zise el.

— Nu pot? Vom vedea!

Timp de vreo zece secunde, el nu mai spuse nimic.

— Acum este prea tîrziu să ne certăm, Bedford, zise el, uşoara zguduire pe care ai simţit-o a fost pornirea. Acum zburăm, cu iuţeala unui obuz, în prăpastia spaţiului cosmic.

— Eu... am început să vorbesc, şi apoi mi s-a părut că tot ceea ce se întîmplă nu mai prezintă nici o importanţă.

Cîtva timp am fost — cum să spun? — ameţit. Nu mai aveam nimic de spus. Era ca şi cum nu cunoscusem niciodată ideea de a părăsi pămîntul. Apoi a intervenit o schimbare neobişnuită în senzaţiile mele, ceva de uşurinţă a corpului, de irealitate. Se adăuga şi o senzaţie ciudată în cap, o stare aproape apoplectică; simţeam în urechi zvîcnetul sîngelui. Aceste senzaţii nu s-au micşorat, pe măsura trecerii timpului, dar pînă la urmă m-am obişnuit atît de mult cu ele, încît nu mai resimţeam nici un inconvenient.

Am auzit un ţăcănit, şi apăru o mică lampă de luminat.

Faţa lui Cavor era albă, cum simţeam că este şi a mea.

Ne-am privit în tăcere. Întunecimea translucidă a sticlei din spatele lui îl făcea să pară că pluteşte în gol.

— Ei bine, sîntem închişi aici, am vorbit eu într-un tîrziu.

— Da, zise el, sîntem închişi aici. Nu te mişca, exclamă el, văzînd intenţia mea de a face un gest. Lasă-ţi muşchii relaxaţi, ca şi cum ai fi în pat. Sîntem într-un mic univers, numai al nostru. Priveşte aceste obiecte !

Îmi arătă cutiile şi pachetele care fuseseră aşezate pe pături, în partea de jos a sferei. Acum le vedeam plutind la aproape jumătate de metru de peretele sferic. Apoi mi-am dat seama, după umbră, că nici Cavor nu se mai sprijinea de sticlă. Am întins mîna în spate şi am constatat că şi eu eram suspendat în spaţiu, fără să ating peretele.

N-am ţipat şi n-am făcut nici o mişcare, dar m-a cuprins frica. Era ca şi cum eram ridicat şi ţinut de ceva, fără să ştiu anume de ce. Era de ajuns să ating cu mîna peretele de sticlă, ca să mă mişc cu repeziciune. Am înţeles ce se întîmplase, dar fără să-mi dispară frica. Eram despărţit de orice gravitate exterioară — numai atracţia obiectelor din interiorul sferei mai avea efect. Tot ceea ce nu era fixat de sticlă cădea — încet, din cauza uşurinţei corpurilor noastre — spre centrul de gravitate al micului nostru univers, care părea să fie undeva spre mijlocul sferei, dar ceva mai aproape de mine, care eram mai greu decît Cavor.

— Trebuie să ne răsucim, zise Cavor, şi să plutim spate în spate, cu obiectele astea între noi.

Plutirea liberă în spaţiu era cea mai stranie senzaţie care se poate închipui, mai întîi oribilă, apoi, cînd oroarea a dispărut, o senzaţie întru nimic neplăcută, extrem de odihnitoare. Dintre senzaţiile pe care le cunoşteam de pe pămînt, se asemăna cel mai mult cu aceea pe care ţi-o dă odihna pe un pat de puf, moale şi gros. Dar cu o detaşare şi o independenţă totală. N-o prevăzusem. Mă aşteptasem la o pornire însoţită de o zguduire violentă, apoi la o senzaţie ameţitoare de viteză. În locul lor, mă simţeam ca lipsit de trup. Nu semăna cu începutul unei călătorii ; era ca începutul unui vis.

V. CĂLĂTORIA SPRE LUNĂ

Apoi Cavor a stins lumina. Spunea că nu aveam prea multă rezervă de energie şi trebuia să facem economie, pentru citit. Un timp — nu ştiu dacă a fost lung sau scurt —, am rămas într-un întuneric complet.

Din acest gol mi-a venit pe buze o întrebare.

— Cum zburăm ? l-am întrebat. În ce direcţie ?

— Ne îndepărtăm de Pămînt pe o tangentă şi, deoarece Luna este aproape de-al treilea pătrar, ne îndreptăm undeva spre ea. Am să deschid un oblon...

Se auzi un ţăcănit şi, brusc, se deschise o fereastră în carapacea sferei. Cerul de afară era tot atît de negru ca şi întunericul din sferă, dar cadrul ferestrei era presărat de o infinitate de stele.

Cei care au privit numai de pe pămînt cerul înstelat nu-şi pot închipui cum arată atunci cînd este înlăturat vălul pe jumătate luminos al atmosferei.

Stelele pe care le vedem de pe pămînt sînt doar rarii supravieţuitori ale căror raze reuşesc să pătrundă prin atmosfera noastră ceţoasă. Dar acum puteam să-mi dau seama, în sfîrşit, ce însemnau mulţimile cereşti ! Aveam să întîlnesc lucruri şi mai ciudate, dar acest cer lipsit de aer, înţesat de stele... Cred că este ultima privelişte pe care o voi uita vreodată.

Mica fereastră se închise, cu un ţăcănit, o alta de lîngă ea se deschise şi se închise fulgerător, apoi se deschise a treia, şi, pentru o clipă, a trebuit să-mi închid ochii, din cauza strălucirii orbitoare a Lunii în descreştere.

Am fost nevoit să privesc, pe rînd, la Cavor şi la obiectele luminate din jurul meu, pentru a-mi obişnui ochii din nou cu lumina, înainte de a-i putea întoarce către palida strălucire lunară.

Au fost deschise, pentru ca gravitaţia Lunii să poată acţiona asupra tuturor obiectelor din sferă, patru ferestre. Acum nu mai pluteam liber în spaţiu, picioarele mi se aşezaseră pe sticlă, în direcţia Lunii. Păturile şi cutiile de provizii au alunecat, de asemeni, în jos, pe sticlă şi s-au oprit astfel încît ne acopereau o parte din perspectivă. Desigur, privind spre Lună, mi se părea că priveam „în jos". Pe Pămînt, „jos" înseamnă spre sol, în direcţia în care cad toate lucrurile, iar „sus" înseamnă direcţia opusă. Acum, atracţia gravitaţiei acţiona dinspre Lună şi, după cîte ştiam, Pămîntul trebuia să fie, dimpotrivă, deasupra capului. Iar atunci cînd toate obloanele de cavorită erau închise, „jos" însemna spre centrul sferei, iar „sus", spre exterior.

La fel de ciudat era şi faptul, neobişnuit pe Pămînt, că lumina bătea de jos în sus. Pe Pămînt, lumina cade de sus sau pieziş, dar în sferă ea venea

de sub picioarele noastre şi, pentru a urmări umbrele, trebuia să privim în sus.

La început, am încercat un fel de ameţeală, stînd sprijinit doar de o bucată de sticlă şi privind în jos, spre Lună, peste sute de mii de mile de spaţiu vid. Dar ameţeala îmi trecu foarte repede. Şi, apoi, ce privelişte splendidă!

Cititorul şi-ar putea-o închipui mai bine dacă ar sta întins pe pămînt, într-o noapte caldă de vară, şi ar privi, printre picioarele ridicate, spre lună; dar pentru vreun motiv oarecare — probabil că absenţa atmosferei o făcea mult mai luminoasă —, Luna văzută din sfera noastră părea mult mai mare decît de pe Pămînt. Se vedeau extrem de clar cele mai mici amănunte de pe suprafaţa ei. Şi, deoarece între noi nu se interpunea o atmosferă, conturul ei era strălucitor şi precis; nu avea în jur nici o strălucire sau halo [1], iar stelele, risipite pe toată bolta, îi ajungeau chiar pînă la margine, punctînd conturul părţii luminate. Şi, în timp ce şedeam privind printre picioarele mele la Lună, senzaţia de imposibil care mă cuprinsese în clipa plecării se întoarse din nou asupra mea, cu o forţă înzecită.

— Cavor, am spus, e ceva ciudat. Companiile pe care aveam de gînd să le înfiinţăm şi tot ceea ce discutam despre minereuri...

— Ei bine?

— Mi se par cu totul imposibile.

— Poate, zise Cavor, dar îţi va trece.

— Parcă totul s-a întors pe dos. Chiar şi asta... Deocamdată am impresia că nici n-a existat vreodată lumea pămîntească.

---

[1] Cerc luminos, care apare, în anumite condiţii atmosferice, în jurul soarelui sau al lunii.

— S-ar putea ca exemplarul acesta din *Lloyd's News* să-ţi fie de folos.

Am privit o clipă ziarul, apoi, ridicîndu-l deasupra capului, am constatat că puteam citi cu uşurinţă. Am dat peste o coloană de mică publicitate. Am citit: „Domn cu oarecare avere personală se oferă să dea bani cu împrumut". Îl cunoşteam pe acest domn. Un excentric voia să vîndă cu 5 lire o bicicletă „Cutaway", complet nouă, în valoare de 15 lire. O doamnă scăpătată hotărîse să se despartă, pe un preţ de sacrificiu, de cîteva cuţite şi furculiţe pentru peşte, „un dar de nuntă". Fără îndoială, chiar în timp ce eu citeam ziarul, vreun amator examina cu atenţie cuţitele şi furculiţele, un altul mergea triumfător pe bicicleta „Cutaway", şi un al treilea se adresa cu încredere domnului binevoitor, cu oarecare avere personală. Am izbucnit în rîs şi am aruncat ziarul.

— Oare de pe Pămînt sfera noastră este vizibilă? l-am întrebat pe Cavor.

— De ce?

— Cunosc pe cineva... care se interesează de astronomie. Mă gîndeam că ar fi interesant dacă... prietenul meu... ar privi din întîmplare printr-un telescop şi ne-ar vedea.

— Pentru ca să vadă mărimea unui asemenea punct infim, ar avea nevoie de cel mai puternic telescop de pe Pămînt.

Am privit cîtva timp în tăcere spre Lună.

— Acolo există totuşi o lume, am spus eu. Îţi dai seama mult mai bine ca de pe Pămînt. Poate oameni...

— Oameni! exclamă el. Nu! În nici un caz! Gîndeşte-te că eşti un fel de călător ultraarctic, care explorează ţinuturile pustii ale spaţiului. Priveşte-o! arătă el cu mîna spre albul strălucitor de dedesubt.

Este moartă... moartă ! Vulcani uriaşi, stinşi, deşerturi de lavă, întinderi învolburate de zăpadă, de bioxid de carbon îngheţat sau de aer îngheţat, şi pretutindeni urmele alunecărilor de teren, falii, crăpături şi prăpăstii. Nu mai există nici o mişcare. Oamenii observă acest satelit, sistematic, cu telescoapele, de peste două sute de ani. Ce schimbări crezi că au constatat ?

— Nici una.

— Au descoperit două certe alunecări de teren, o nouă, dar nesigură crăpătură a scoarţei şi o schimbare de culoare, vagă şi periodică. Atît.

— Nu credeam că au descoperit nici măcar atît...

— Oh, ba da. Dar cît priveşte oamenii... Deoarece a venit vorba, care sînt dimensiunile celui mai mic obiect care s-ar putea distinge pe suprafaţa Lunii, cu cel mai puternic telescop ? O biserică de dimensiuni obişnuite. Desigur că s-ar vedea orice oraş, clădiri sau orice alte construcţii ale oamenilor. S-ar putea ca acolo să existe insecte, ceva în genul furnicilor, de exemplu, care în timpul nopţii lunare s-ar ascunde în adăposturi adînci. Sau vreun nou gen de fiinţe, fără corespondent pe Pămînt. Aceasta este ipoteza cea mai probabilă, în cazul cînd în Lună există viaţă. Gîndeşte-te cît de diferite sînt condiţiile. Viaţa trebuie să se adapteze unor zile, fiecare cît paisprezece zile pămînteşti ; soarele strălucitor şi cerul fără nici un nor, timp de paisprezece zile, apoi o noapte tot atît de lungă, din ce în ce mai geroasă, sub stelele reci şi aspre. În timpul nopţii probabil că frigul ajunge la extrem, pînă la zero absolut, 273 grade centigrade sub punctul de îngheţare al apei de pe Pămînt. În acest timp, orice corp viu trebuie să hiberneze... şi să se trezească din nou, în fiecare zi. Rămase puţin pe gînduri. Poţi să-ţi imaginezi nişte fiinţe în formă de viermi, zise

el, hrănindu-se cu aer solid, la fel cum rîmele mănîncă pămînt, sau nişte monştri cu pielea groasă...

— Ascultă, l-am întrerupt, de ce nu ne-am luat şi o armă ?

El nu-mi răspunse la întrebare.

— Nu, încheie el; trebuie să ajungem acolo. Vom vedea după ce vom ajunge.

Amintindu-mi un gînd uitat, i-am spus :

— Dar, desigur, trebuie să existe minereuri, oricare ar fi condiţiile !

El îmi comunică, însă, că voia să schimbe puţin direcţia, lăsînd ca Pămîntul să-şi exercite atracţia asupra noastră, pentru cîteva clipe. Avea de gînd să deschidă un oblon, timp de treizeci de secunde, în partea dinspre Pămînt. M-a avertizat că mă voi răsturna cu capul în jos şi m-a sfătuit să mă sprijin cu mîinile de peretele de sticlă, pentru a-mi uşura căderea. Am făcut după cum mi-a spus, şi mi-am proptit zdravăn picioarele de baloturile cu cutii de alimente şi cilindri de aer, pentru a le împiedica să cadă peste mine. Apoi, cu un ţăcănit, fereastra s-a deschis. Am căzut greoi pe mîini, cu faţa în jos, şi, pentru o clipă, printre degetele mele negre şi întinse am văzut-o pe mama noastră, Terra — o planetă, pe cerul care se întindea în jos.

Eram încă foarte aproape — Cavor mi-a spus că distanţa probabilă era de opt sute de mile —, şi imensul disc terestru acoperea tot cerul. Dar se vedea limpede că planeta avea forma unui glob. Partea care se afla chiar dedesubtul nostru era vagă şi crepusculară, dar, către apus, întinderea vastă şi cenuşie a Atlanticului strălucea ca argintul topit sub lumina zilei, care se îndepărta. Mi s-a părut că recunosc coasta Franţei şi a Spaniei, acoperită de nori, şi sudul Angliei, apoi, cu un ţăcănit, oblonul s-a

închis la loc şi, într-o stare de confuzie extraordinară, m-am trezit lunecînd încet pe suprafaţa netedă a sticlei.

Cînd, în cele din urmă, s-a făcut din nou ordine în mintea mea, mi s-a părut în afara oricărui dubiu că Luna era „jos“, sub picioarele mele, şi că Pămîntul se afla undeva departe, la nivelul orizontului, Pămîntul, care pentru mine şi pentru semenii mei fusese întotdeauna „jos“, încă de la începutul începuturilor.

Din cauză că greutatea noastră era practic anihilată, mişcările ne cereau atît de puţin efort, îndeplineam atît de lesne tot ceea ce voiam să facem, încît necesitatea de a mînca nu s-a produs timp de aproape şase ore (după cronometrul lui Cavor) de la plecarea noastră. Am rămas uluit aflînd că a trecut atîta timp. Chiar şi după aceea, am mîncat extrem de puţin. Examinînd aparatul de absorbţie a bioxidului de carbon, Cavor a declarat că pînă atunci consumasem o cantitate foarte mică de oxigen. Întrucît conversaţia noastră era deocamdată epuizată şi nu mai aveam nimic altceva de făcut, ne-am lăsat pradă unei toropeli ciudate şi, întinzînd păturile pe fundul sferei, astfel încît să astupe cea mai mare parte a luminii lunare, ne-am urat unul altuia noapte bună şi am adormit aproape imediat.

Şi astfel, dormind, stînd uneori de vorbă sau citind, alteori mîncînd, deşi fără nici un fel de poftă [1],

[1] Este curios că, în timp ce ne aflam în sferă, nu am simţit nici cea mai mică dorinţă de a mînca şi n-am simţit lipsa mîncării nici atunci cînd ne abţineam. La început am mîncat cam în silă, apoi am postit de-a binelea. N-am consumat în total nici a douăzecea parte din comprimatele alimentare pe care le luasem cu noi. Cantitatea de bioxid de carbon pe care am exhalat-o a fost, de asemenea, neobişnuit de scăzută ; mi-e cu neputinţă să determin cauzele respective (n.a.).

dar rămînînd de cele mai multe ori într-un fel de linişte, care nu era nici trezie, dar nici somn, am trecut printr-o perioadă de timp fără noapte sau zi, căzînd în tăcere, uşor, cu repeziciune spre Lună.

VI. COBORÎREA PE LUNĂ

Îmi amintesc că într-o zi Cavor a deschis deodată şase dintre obloanele sferei ; lumina m-a orbit şi am început să strig la el. Tot cadrul vizual era acoperit de Lună, un paloş formidabil de auroră albă, cu muchia ştirbită de dungi întunecoase, un ţărm crescînd dintr-un reflux de întuneric, cu pante şi piscuri înălţate în lumina soarelui. Cititorul a văzut, sînt sigur, desene sau fotografii ale Lunii, astfel încît nu este nevoie să mai descriu trăsăturile generale ale acestei privelişti, cu lanţuri muntoase, inelare, mai uriaşe decît orice munţi tereştri, cu creste strălucind sub lumina soarelui, cu umbre aspre şi adînci. Şesurile cenuşii şi neregulate, piscurile, dealurile, craterele treceau prin toată gama dintre lumină şi întuneric, de la lumina orbitoare pînă la misterul atotcuprinzător al beznei. Deasupra acestei lumi zburam noi, la numai o sută de mile depărtare de crestele munţilor. Puteam acum să distingem ceea ce nici un ochi omenesc nu mai văzuse vreodată : sub strălucirea zilei, contururile tăioase ale stîncilor şi ale rîpilor de pe şesuri, sau fundul craterelor deveneau cenuşii şi nedesluşite, acoperite de o ceaţă tot mai deasă ; albul suprafeţelor luminate, întrerupt de ridicături şi pete, se strîmta pe alocuri şi dispărea ;

ici şi colo apăreau porţiuni ciudate, de culoare brună şi măslinie, care se întindeau sub ochii noştri.

Aveam, însă, foarte puţin timp să privim aceste detalii. Ajunsesem în clipa cea mai primejdioasă a călătoriei noastre. Trebuia să ne apropiem cît mai mult de Lună ; în timp ce treceam pe lîngă ea, trebuia să reducem viteza şi să aşteptăm momentul cînd vom putea coborî pe suprafaţa ei. Pentru Cavor, începuse o perioadă de intensă activitate ; pentru mine, a fost o inactivitate plină de nelinişte. Trebuia să mă feresc mereu din drumul lui. El sărea prin sferă în toate direcţiile, dînd dovada unei agilităţi care ar fi părut imposibilă pe Pămînt. Ultimele ore ale zborului şi le-a petrecut deschizînd şi închizînd ferestrele de cavorită, făcînd calcule, consultîndu-şi cronometrul, la lumina lămpii.

O bună bucată de timp am stat cu toate ferestrele închise, izbindu-ne unul de altul, suspendaţi în linişte şi întuneric.

Apoi el a bîjbîit după butoanele obloanelor şi, deodată, s-au deschis patru ferestre. M-am clătinat şi mi-am acoperit ochii, copleşit, ars şi orbit de neobişnuita strălucire a soarelui de dedesubt. Apoi obloanele s-au reînchis, lăsîndu-mă buimac în întunericul care îmi apăsa ochii. Am plutit din nou într-o tăcere neagră, fără de margini.

La un moment dat, Cavor a aprins lumina electrică şi mi-a spus că hotărîse să lege toate bagajele la un loc, înfăşurîndu-le în pături, pentru a le apăra de izbitura din momentul opririi. Am început să lucrăm cu ferestrele închise, deoarece în felul acesta obiectele se îngrămădeau singure în centrul sferei. Era o treabă cu totul neobişnuită : doi oameni, plutind liber într-un spaţiu sferic, împachetînd şi legînd cu sfoară. Vi-i puteţi închipui ? Nu exista nici

„sus“, nici „jos“, şi orice gest provoca mişcări neaşteptate. Cea mai mică acţiune a lui Cavor mă împingea în peretele de sticlă ; apoi dădeam din picior, inutil, în gol. Lumina lămpii electrice era cînd deasupra capului, cînd sub picioare. Picioarele lui Cavor îmi zburau prin faţa ochilor, apoi ne împiedicam unul de celălalt. Dar, în cele din urmă, toate obiectele au fost legate strîns laolaltă, într-un balot mare, cu excepţia a două pături, confecţionate ca nişte pelerine, în care trebuia să ne înfăşurăm.

Cînd, pentru o clipă, Cavor a deschis o fereastră înspre Lună, am văzut că ne îndreptăm spre un crater central uriaş, înconjurat de un grup de cratere mai mici. Cavor ridică din nou obloanele în partea Soarelui, fierbinte şi orbitor. Cred că se folosea de atracţia Soarelui ca de o frînă.

— Acoperă-te cu o pătură, îmi strigă el, îndepărtîndu-se de mine.

În prima clipă n-am înţeles, apoi am tras pătura de sub picioare şi m-am înfăşurat în ea, acoperindu-mi şi capul, şi ochii. Brusc, Cavor închise obloanele, deschise din nou unul singur şi îl închise ; apoi se porni să le deschidă pe toate deodată, pentru a le pune la adăpost în rulourile lor de oţel. Se produse o izbitură, şi am început să ne rostogolim de colo-colo, lovindu-ne de peretele de sticlă sau de balotul cu bagaje şi ţinîndu-ne strîns unul pe altul ; afară, ţîşnea din toate părţile o substanţă albă, ca şi cum ne-am fi rostogolit pe o pantă de zăpadă...

Ne rostogoleam, ne apucam unul de altul, ne izbeam, parcă la nesfîrşit...

O izbitură surdă, şi m-am pomenit pe jumătate îngropat sub balotul bagajelor noastre ; după cîteva clipe de linişte, l-am auzit pe Cavor gîfîind şi mormăind, apoi zăngănitul unui oblon în ruloul lui. M-am încordat, am împins balotul cu bagaje şi am

ieşit de sub el. Ferestrele deschise se vedeau ca nişte cadre negre presărate cu stele.

Eram încă vii şi ne aflam în întunericul de lîngă peretele marelui crater, în care căzusem.

Răsuflam istoviţi, pipăindu-ne vînătăile de pe picioare. Nici unul dintre noi amîndoi nu se aşteptase să fim atît de rău loviţi. M-am ridicat cu greu în picioare.

— Şi acum, am spus eu, să admirăm priveliştea de pe Lună ! Dar... este teribil de întuneric, Cavor !

Sticla era aburită şi, în timp ce vorbeam, o ştergeam cu pătura.

— Mai avem cam o jumătate de oră pînă se face ziuă, zise Cavor. Trebuie să aşteptăm.

Nu reuşeam să desluşesc absolut nimic. Dacă am fi fost închişi într-o sferă de oţel, am fi văzut la fel. Ştergînd cu pătura, nu făceam decît să mîzgălesc sticla ; ea redevenea imediat opacă, din cauza umezelei care se condensa, amestecată cu tot mai multe scame de la pătură. Desigur, n-ar fi trebuit să mă folosesc de pătură. În eforturile mele de a şterge geamul, am alunecat pe suprafaţa umedă şi m-am izbit cu bărbia de un cilindru de oxigen, care ieşea afară din balot.

Totul era exasperant şi absurd. Sosisem pe Lună, în mijlocul unor minuni necunoscute, şi nu vedeam decît peretele cenuşiu şi aburit al sferei în care călătorisem !

— La dracu, am strigat eu, mai bine rămîneam acasă ! şi m-am aşezat pe balot, tremurînd şi înfăşurîndu-mă mai strîns în pătură.

Deodată, umezeala se transformă în ace şi flori de gheaţă.

— Poţi să ajungi pînă la radiatorul electric ? zise Cavor. Da... butonul acela negru. Altfel, vom degera.

N-am aşteptat să-mi spună de două ori.

— Şi acum, l-am întrebat, ce avem de făcut ?

— Să aşteptăm, zise el.

— Să aşteptăm ?

— Desigur. Să aşteptăm pînă cînd aerul nostru se va încălzi din nou, şi peretele de sticlă se va limpezi. Pînă atunci nu putem face nimic. Pe Lună este încă noapte... trebuie să aşteptăm pînă se face ziuă. Pînă atunci, nu ţi-e foame ?

Nu i-am răspuns şi am continuat să stau pe balot, iritat. Mi-am întors cu greu privirea de la enigma înceţoşată a geamului şi l-am privit pe Cavor în faţă.

— Da, am spus, mi-e foame. Mă simt foarte dezamăgit. Sperasem... nu ştiu ce anume... dar în nici un caz asta.

Mi-am adunat tot calmul şi, învelindu-mă cu pătura, m-am aşezat din nou pe balot şi mi-am început prima masă pe Lună. Nu-mi amintesc dacă am terminat-o. Curînd, peretele de sticlă a început să se limpezească, întîi pe porţiuni mici, apoi din ce în ce mai mari, pînă cînd valul ceţos care ne ascunsese lumea lunară s-a ridicat dinaintea ochilor noştri.

Am contemplat atunci peisajul lunar.

Aşa cum l-am văzut la început, era din cele mai sălbatice şi mai triste. Ne aflam într-un imens amfiteatru, o vastă cîmpie circulară, care alcătuia fundul craterului uriaş. Pereţii săi ne închideau de pretutindeni, ca nişte faleze înalte. Lumina Soarelui, nevăzut, cădea asupra lor dinspre apus, atingînd însăşi baza lor, şi lăsa să se vadă un haos de stînci brune şi cenuşii, mărginite ici şi colo de taluzuri şi de crăpături pline de zăpadă.

Vedeam pînă la o distanţă de 12 mile ; dar nici o atmosferă nu micşora claritatea minuţioasă a detaliilor în care apărea această scenă. Toate suprafeţele se desenau limpezi şi strălucitoare, pe un fond de

întunecime înstelată, care părea ochilor noştri pămînteşti mai curînd o perdea de catifea presărată cu paiete, decît vasta întindere a cerului.

Faleza orientală n-a fost la început decît o simplă lizieră întunecată a cerului semănat cu stele. Nici o nuanţă trandafirie, nici o paloare născîndă nu anunţau venirea zilei. Numai lumina zodiacală, ca o brumă imensă şi luminoasă, în formă de con cu vîrful îndreptat către splendoarea Luceafărului, ne-a avertizat de apropierea iminentă a Soarelui.

Lumina era reflectată în întregime de falezele apusene. Zăream o vastă cîmpie ondulată, glacială şi cenuşie, de un cenuşiu care devenea din ce în ce mai închis către răsărit, unindu-se cu tenebrele de la adăpostul falezei. Zăream nenumărate cuburi cenuşii şi rotunjite, protuberanţe enorme şi fantastice, valuri dintr-o substanţă asemănătoare zăpezii, întinzîndu-se, din creastă în creastă, pînă la îndepărtata zonă de întuneric, dîndu-ne primul indiciu despre distanţa care ne despărţea de peretele craterului. Aceste imense protuberanţe păreau făcute din zăpadă, şi aşa am crezut şi eu atunci. Dar nu... erau munţi şi mase de aer îngheţat !

Aşa ne-a apărut Luna la început ; apoi deodată, cu repeziciune, a venit, uluitoare, ziua lunară.

Razele soarelui coborîră în josul falezei, luminară formele îngrămădite la baza ei şi începură să înainteze către noi cu paşi de uriaş. Faleza îndepărtată părea că se mişcă şi freamătă şi, la atingerea razelor de lumină, un nor de aburi cenuşii se revărsă în sus, din fundul craterului — vîrtejuri, rafale şi învolburări prelungi de nori cenuşii, din ce în ce mai groşi, mai întinşi şi mai deşi —, pînă cînd, în cele din urmă, întregul şes dinspre apus aburea ca o batistă udă ţinută deasupra focului, iar înălţimile nu mai erau decît o lumină refractată.

— Există atmosferă, zise Cavor, trebuie să existe... altfel nu s-ar ridica aburii... la simpla atingere a unei raze de soare. Şi atît de repede... Se uită în sus. Priveşte !

— Ce ?

— Pe cer. Iată, pe bolta întunecată a cerului... o mică pată albastră ! Stelele par mai mari, cele mici şi toate nebuloasele vagi pe care le-am văzut din spaţiul vid... au dispărut !

Ziua se apropia cu repeziciune, neîncetat. Vîrfurile cenuşii erau cuprinse, unul după altul, de lumină şi se transformau într-un alb intens, vaporos. Apoi către apus nu s-a mai văzut decît un nor suitor de ceaţă, o înaintare tumultuoasă, o aglomerare de pîclă deasă. Faleza îndepărtată se îndepărtase şi mai mult, se estompa şi îşi schimba înfăţişarea, ca luată de un vîrtej, scufundîndu-se şi dispărînd, în cele din urmă, în mijlocul învălmăşelii generale.

Şuvoiul se apropia mereu, venind tot atît de repede ca umbra unui nor gonit de vîntul de sud-vest. În jurul nostru se ridica o ceaţă subţire, parcă anunţînd ceva.

Cavor mă apucă de braţ.

— Ce-i ? l-am întrebat.

— Priveşte ! Răsăritul soarelui ! Soarele !

Mă întoarse şi-mi arătă creasta falezei dinspre răsărit, clară prin ceaţa care plutea în jurul nostru, dar mai luminată cu o nuanţă decît întunecimea cerului. Deasupra falezei ţîşneau nişte forme ciudate, roşiatice — nişte limbi de flăcări stacojii, care se răsuceau şi dansau. Mi-am închipuit că trebuie să fie spirale de vapori care se înălţau în lumină, formînd limbi de foc proiectate pe cer, dar de fapt erau protuberanţe solare, coroana de foc a soarelui, întotdeauna ascunsă ochilor omeneşti de vălul atmosferei noastre.

Şi apoi — soarele!

Treptat, inevitabil, apăru o linie luminoasă — o muchie subţire, de o strălucire insuportabilă, care se curbă încet, deveni un arc, deveni un semicerc incandescent, azvîrlind spre noi, ca nişte suliţe, razele de căldură.

Am simţit că razele îmi străpung ochii! Am scos un strigăt şi m-am întors, orbit, bîjbîind după pătura de lîngă balot.

O dată cu incandescenţa soarelui, se auzi un sunet, primul sunet care ajungea la noi din afară, de cînd părăsisem Pămîntul; era un şuierat, un foşnet, dîra sonoră lăsată de mantia aeriană a zilei care înainta. Şi, o dată cu sunetul şi cu lumina, sfera se clătină şi, orbiţi de lumină, ne-am clătinat şi noi, izbindu-ne unul de celălalt. Sfera se mişcă din nou, iar şuieratul deveni mai puternic. Închisesem, fără să vreau, ochii; făceam sforţări neîndemînatice ca să-mi acopăr capul cu pătura, cînd zguduitura mă trînti pe jos. Am căzut peste balot şi, deschizînd ochii, am văzut pentru o clipă aerul din afara peretelui nostru de sticlă. Se agita şi clocotea ca zăpada în care s-a înfipt o vergea înroşită în foc. Aerul solid devenise deodată, la atingerea razelor de soare, o pastă, un noroi, un lichid vîscos, care şuiera şi clocotea, trecînd în stare gazoasă.

Sfera se răsuci şi mai violent, iar noi am rămas încleştaţi unul de altul. După o clipă, sfera s-a răsucit din nou. Ne-am rostogolit de cîteva ori, apoi m-am trezit în patru labe. Aurora lunară pusese stăpînire pe noi. Voia să ne arate ce putea să facă Luna cu noi, doi bieţi oameni.

Am privit din nou afară: nori de aburi, zăpadă pe jumătate topită, care se surpa, aluneca şi cădea. Ne rostogoleam în întuneric. Cavor îşi înfipsese genunchii în pieptul meu. Apoi el trecu pe lîngă mine,

ca în zbor, şi pentru o clipă am rămas întins, fără să mai pot respira, cu faţa în sus. Se părea că o cantitate imensă din substanţa care se topea se surpase peste noi, ne îngropase, şi acum se subţia şi clocotea în jurul nostru. Sus, deasupra peretelui de sticlă, dansau o sumedenie de băşici. L-am auzit pe Cavor scoţînd un strigăt slab.

O avalanşă uriaşă de aer care se topea ne cuprinse şi ne-am rostogolit în jos, înjurînd de mama focului, pe o pantă, din ce în ce mai repede, izbindu-ne de crăpături şi ridicături, mereu mai repede spre apus, în tumultul clocotitor şi incandescent al dimineţii lunare.

Am continuat să ne răsucim, încleştaţi unul de celălalt, aruncaţi de colo pînă colo ; balotul de bagaje ne izbea din toate părţile. Ne ciocneam, ne apucam, eram aruncaţi în lături, capetele ni se izbeau, şi întregul univers izbucnea în săgeţi şi stele de foc ! Pe Pămînt ne-am fi zdrobit unul de altul de zece ori, dar pe Lună, din fericire pentru noi, greutatea noastră se redusese la o şesime, aşa încît cădeam destul de domol. Îmi amintesc de o senzaţie de greaţă cumplită, de parcă mi s-ar fi răsucit creierul în ţeastă, şi apoi...

Am simţit că umblă cineva la obrazul meu ; atingeri uşoare îmi supărau urechile. Apoi am descoperit că strălucirea priveliştii din jur era atenuată de nişte ochelari albaştri. Cavor era aplecat deasupra mea, şi îi vedeam faţa răsturnată, cu ochii apăraţi, de asemenea, în dosul ochelarilor coloraţi. Îi auzeam respiraţia ; buzele îi sîngerau de pe urma unei lovituri.

— Te simţi mai bine ? întrebă el, ştergîndu-şi sîngele cu dosul mîinii.

O clipă, mi s-a părut că totul se învîrteşte cu mine, dar nu era decît efectul ameţelii. Cavor în-

chisese cîteva obloane, să mă apere de lumina directă a soarelui. În jurul sferei, strălucirea ajunsese la maximum.

— Dumnezeule! am rostit eu, cu greutate. Dar asta...

M-am ridicat puţin, să privesc afară. Domnea o lumină orbitoare, o schimbare totală faţă de întunericul mohorît al primelor noastre impresii.

— Am stat mult timp în nesimţire? am întrebat.

— Nu ştiu... cronometrul mi s-a spart. O bună bucată de timp... Dragul meu prieten! Mi-a fost teamă...

Am rămas întins, ca să-mi revin. Pe faţa lui Cavor se citeau încă urmele evidente ale emoţiei. Un timp am tăcut. Mi-am trecut mîna, cercetător, peste locurile unde primisem lovituri; mi-am examinat şi faţa, căutînd semnele leziunilor. Dosul palmei drepte suferise cel mai mult şi avea pielea jupuită. Fruntea îmi era învineţită şi însîngerată. Cavor îmi întinse o cană cu o băutură răcoritoare — nu mai ştiu cum se numea —, pe care o adusese printre provizii. După cîtva timp, m-am simţit ceva mai bine. Am încercat să-mi mişc cu grijă mîinile şi picioarele. Apoi am reuşit să vorbesc.

— N-ar fi trebuit să se întîmple, am zis eu, ca şi cum n-aş fi făcut nici o pauză.

— Nu, n-ar fi trebuit, răspunse Cavor. Rămase pe gînduri, cu mîinile atîrnate pe genunchi. Privi afară, apoi se întoarse spre mine. Doamne sfinte! zise el. Nu!

— Ce s-a întîmplat? l-am întrebat, după un răstimp. Am sărit la tropice?

— A fost exact cum m-am aşteptat. Aerul s-a evaporat. Dacă este într-adevăr aer. În orice caz, s-a evaporat şi s-a ivit suprafaţa Lunii. Ne aflăm pe un

banc de stînci. Ici şi colo se vede solul gol ; un sol cam ciudat.

A considerat că nu mai era nevoie să-mi explice. Mi-a ajutat să mă ridic într-o rînă. Şi am putut să văd totul cu ochii mei.

VII. O DIMINEAŢĂ LUNARĂ

Aspectul aspru, nemilosul alb şi negru al peisajului, dispăruse în întregime. Strălucirea soarelui căpătase o uşoară nuanţă de chihlimbar ; umbrele de pe peretele craterului erau de un purpuriu închis. Spre răsărit, un nor întunecat de ceaţă continua să se tîrască, ascunzîndu-se de lumina soarelui, dar spre apus cerul era albastru şi limpede. Am început să-mi dau seama de timpul cît fusesem în nesimţire.

În jurul nostru nu mai era vid. Se formase o atmosferă. Relieful se contura mai precis, căpătase siguranţă şi varietate ; în afară de cîteva spaţii acoperite ici şi colo de o pătură albă — care nu mai era aer solid, ci zăpadă —, aspectul arctic dispăruse cu totul. Spaţii întinse, roşcate, de pămînt gol şi accidentat se întindeau pretutindeni, sub strălucirea soarelui. Pe alocuri, la marginea grămezilor de zăpadă, se formau mici băltoace efemere şi şuviţe de apă, singurele lucruri care se mişcau în această pustietate deplină. Lumina soarelui inunda cele două treimi superioare ale sferei, amintindu-ne atmosfera miezului de vară, dar, cum sfera se aşezase pe o grămadă de zăpadă, picioarele ne erau în umbră.

Răspîndite pe povîrniş şi scoase în evidenţă de umbrele pe care le aruncau pe fîşiile albe de zăpadă

netopită, se vedeau nişte forme asemănătoare unor beţişoare de lemn — uscate, răsucite, de aceeaşi nuanţă ruginie ca şi stînca pe care erau presărate. Privirea îţi se oprea fără voie asupra lor. Lemn! Într-o lume lipsită de viaţă? Apoi, pe măsură ce ochii mi se obişnuiau cu înfăţişarea lor, am observat că toată această suprafaţă părea un ţesut fibros, ca un covor de ace brune în umbra pădurilor de pini.

— Cavor!

— Da...

— Poate că acum Luna este o lume moartă... dar altă dată... Ceva îmi atrase atenţia. Printre ace se zăreau nişte forme mici şi rotunde. Mi s-a părut că una dintre ele se mişcase. Cavor, am şoptit.

— Ce?

Nu i-am răspuns imediat. Priveam ţintă, neîncrezător. O clipă, nu mi-a venit să-mi cred ochilor. Am scos un strigăt nearticulat. L-am apucat de braţ şi i-am arătat cu degetul.

— Priveşte! i-am strigat, regăsindu-mi graiul. Acolo! Da! Şi dincolo!

El privi în direcţia în care îi arătam.

— Ah! zise el.

Cum aş putea să descriu ceea ce am văzut? Un fapt atît de mărunt, dar care îmi părea totuşi uluitor şi emoţionant! Pe aşternutul format din ace lemnoase se aflau — am mai spus — nişte corpuri rotunjite, ovale, care ar fi putut fi luate drept pietricele foarte mici. Şi iată că întîi unul apoi un al doilea din aceste corpuri ovale se mişcară şi se rostogoliră; coaja plesni, şi prin crăpătura fiecăruia se ivi o linie subţire de un verde gălbui, grăbindu-se să primească încurajarea fierbinte a soarelui, abia răsărit. Atît am văzut, pentru o clipă, şi apoi se mişcă şi se sparse încă unul!

— Este o sămînţă, zise Cavor.

Apoi l-am auzit şoptind foarte încet : Viaţă ! Viaţă ! şi imediat ne-a trecut prin minte gîndul că lunga noastră călătorie nu fusese în zadar, că nu venisem într-o aridă îngrămădire minerală, ci într-o lume care trăia şi se mişca ! Priveam încordaţi. Îmi amintesc că ştergeam sticla din faţa mea cu mîneca, furios pe cea mai mică urmă de abureală.

Imaginea era limpede şi vie numai în mijlocul cîmpului vizual. Spre marginile ferestrei, ramurile moarte şi seminţele erau mărite şi deformate de curbura sticlei. Dar aveam ce vedea. Unul după altul, pe tot povîrnişul însorit, aceste miraculoase corpuri mici şi brune plesneau şi se căscau, ca nişte păstăi, ca sîmburii ; deschideau guri avide să soarbă căldura şi lumina, revărsată în cascadă de soarele răsărit de curînd.

Clipă de clipă, se desfăceau tot mai multe seminţe, şi în acest timp colţii celor ce se desfăcuseră mai înainte ieşeau din coaja lor ruptă, trecînd în a doua fază de creştere. Cu o siguranţă desăvîrşită, cu rapiditate, aceste seminţe uimitoare scoteau o mică rădăcină, în jos, către sol, şi un mugure ciudat, în formă de ghem, în sus. În scurt timp, întreaga pantă a fost presărată cu plante minuscule, care se înălţau în lumina fierbinte a soarelui.

N-au rămas mult în această stare. Mugurii în formă de ghem se umflară, se încordară şi se deschiseră dintr-o dată, lăsînd să ţîşnească o coroniţă cu vîrfuri roşii şi ascuţite ; apoi întinseră un buchet de frunze subţiri, alungite, de culoare brună, care începură să crească repede, vizibil, chiar în timp ce le priveam. Era o mişcare mai înceată decît a oricărui animal, dar mai rapidă decît a oricărei plante pe care o văzusem vreodată. Cum pot să vă fac să vă imaginaţi felul în care creşteau ? Vîrfurile frunzelor se înălţau atît de repede, încît săltau în sus, chiar sub ochii

mei. Coaja brună a seminţei se zbîrci şi fu absorbită într-o clipă de plantă. Aţi luat vreodată un termometru în mînă, într-o zi răcoroasă, şi aţi observat cum se urcă în tub subţirea coloană de mercur ? La fel creşteau şi aceste plante lunare.

În cîteva minute — după părerea mea —, colţii care ieşiseră printre primii se şi lungiseră în formă de tulpină şi scoteau chiar un al doilea buchet de frunze ; panta, care păruse cu puţin timp mai înainte o întindere lipsită de viaţă, era acum întunecată de aceste ierburi chircite, de culoare verde-măslinie, cu ţepi zburliţi, zguduite de forţa cu care creşteau.

M-am întors, şi iată : în vîrful unei stînci, spre răsărit, se legăna un ciucure asemănător, mai puţin dezvoltat, înclinîndu-se întunecat, în lumina orbitoare a soarelui. Ceva mai departe, se vedea silueta unei plante masive, care îşi întindea ramurile greoaie, ca de cactus, umflîndu-se vizibil, ca o băşică umplută cu aer.

Apoi am descoperit şi spre apus o formă asemănătoare, prelungă, înălţîndu-se deasupra tufişurilor. Lumina cădea din plin şi am văzut că avea o intensă culoare portocalie. Creştea văzînd cu ochii ; dacă îţi întorceai privirea cîteva clipe şi apoi te uitai din nou, avea alt contur : îşi întindea ramurile boante şi umflate şi ajungea repede să capete forma unui arbore de coral, de cîteva picioare înălţime. Comparate cu aceste plante, ciupercile de bălegar de pe pămînt, care cresc uneori pînă la un picior în diametru într-o singură noapte, sînt de o lenevie exasperantă. Dar ciupercile noastre cresc sub forţa unei gravitaţii de şase ori mai mare decît pe Lună. Mai departe, prin văile şi pe şesurile ascunse de privirea noastră, dar nu şi de soarele care se înălţa, peste vîrfuri şi grupuri de stînci strălucitoare creşteau tufişuri zburlite, o vegetaţie ţepoasă şi cărnoasă, grăbindu-se să

profite de scurta zi în care trebuiau să înflorească, să dea fructe şi seminţe şi să moară din nou. Creşteau ca printr-un miracol.

Închipuiţi-vă ! Închipuiţi-vă această auroră ! Reînvierea solului îngheţat, mişcarea şi însufleţirea soarelui şi creşterea tăcută a vegetaţiei, această ascensiune nepămîntească de tulpini cărnoase şi spice. Închipuiţi-vă această privelişte, luminată de o strălucire alături de care, pe Pămînt, cel mai intens soare pare neputincios şi diluat. Şi în această junglă însufleţită, prin locurile încă umbroase, se întindeau fîşii de zăpadă albăstruie. Iar pentru a avea o imagine completă a impresiilor noastre, trebuie să ţineţi seama că priveam printr-o sticlă groasă şi curbă, care deforma imaginile, aşa cum le deformează o lentilă, lăsîndu-le clare şi strălucitoare numai în centrul cîmpului vizual, dar spre margini mărindu-le şi făcîndu-le ireale.

VIII. ÎNCEPE EXPLORAREA

Ne-am întors privirile unul spre altul, cu acelaşi gînd, cu aceeaşi întrebare în ochi. Pentru ca să crească, plantele acestea au nevoie de aer, oricît ar fi de rarefiat — aer pe care l-am putea respira şi noi !

— Trapa de ieşire ! am rostit eu.

— Da, zise Cavor, vom vedea dacă există aer !

— Peste puţin, i-am răspuns, aceste plante vor fi de înălţimea noastră. Închipuie-ţi... închipuie-ţi, la urma urmei... Este chiar sigur ? De unde ştii

că este chiar aer ? S-ar putea să fie azot ; s-ar putea să fie chiar bioxid de carbon !

— Ne lămurim uşor, zise el, şi se apucă să facă proba.

Scoase din balot o bucată mare de hîrtie, o aprinse şi o aruncă repede prin valva deschizăturii. M-am aplecat şi am privit în jos, prin sticla groasă, afară, la această mică flacără, de mărturia căreia depindeau atît de multe !

Hîrtia a căzut afară şi s-a aşezat uşor pe zăpadă. Flacăra roză dispăru. O clipă, mi s-a părut că s-a stins... Apoi la marginea hîrtiei a tremurat o mică limbă albăstruie, a crescut şi a început să se întindă ! Ghemotocul s-a carbonizat în întregime, liniştit — în afară de porţiunea care venea în contact cu zăpada —, şi s-a răsucit, scoţînd o dîră tremurătoare de fum. Nu mai exista nici o îndoială : atmosfera Lunii era formată fie din oxigen pur, fie din aer, şi capabilă deci — exceptînd cazul că era extrem de rarefiată — să întreţină viaţa noastră pămîntească. Puteam ieşi afară — şi trăi !

M-am aşezat lîngă trapa de ieşire, pregătindu-mă să deşurubez capacul, dar Cavor mă opri.

— Trebuie mai întîi să mai luăm o mică măsură de prevedere, zise el.

Mi-a explicat că, deşi atmosfera conţinea în mod sigur oxigen, putea fi totuşi atît de rarefiată, încît să ne producă neplăceri grave. Mi-a amintit de răul de munte şi de faptul că aeronauţii care iau prea repede înălţimea pierd adeseori sînge pe nas şi pe gură. În timp ce-mi vorbea, se ocupa cu prepararea unei băuturi, greţoasă la gust, după cum am simţit cînd am băut-o, la insistenţele lui. În afară de o uşoară amorţire, băutura n-a mai avut, însă, vreun alt efect asupra mea. După aceea, mi-a dat voie să încerc deşurubarea capacului.

Cînd capacul de sticlă a început să se deschidă, aerul dinăuntrul sferei, mai dens decît cel de afară, a pornit să iasă, prin şanţurile ghiventului, cîntînd ca apa dintr-un ceainic, înainte de a da în clocot. Cavor mi-a spus să mă opresc, deoarece era evident că presiunea de afară era mult mai scăzută. Cu cît era mai scăzută, n-aveam de unde şti.

Ţineam capacul strîns cu amîndouă mîinile, gata să-l închid la loc, dacă, în ciuda speranţelor noastre, atmosfera lunară s-ar fi dovedit prea rarefiată pentru noi, iar Cavor avea un cilindru de oxigen comprimat la îndemînă, pentru a restabili la nevoie presiunea. Ne-am uitat în tăcere unul la altul, apoi la fantastica vegetaţie de afară, care se îngroşa şi se înălţa vizibil şi fără zgomot. Aerul şuiera mereu, ascuţit, ieşind din sferă.

Pulsul a început să-mi zvîcnească puternic în urechi, iar zgomotele produse de mişcările lui Cavor au început să se îndepărteze. Totul devenea mai liniştit, din cauza rarefierii aerului.

Pe măsură ce aerul ţîşnea şuierător prin ghivent, umiditatea se aduna în mici rotocoale de aburi.

După o clipă, am simţit cum respiraţia mi-a devenit mai precipitată — ceea ce a durat, de altfel, tot timpul cît am stat în atmosfera exterioară a Lunii —, şi în urechi, în vîrful degetelor, în gîtlej s-a produs o senzaţie neplăcută, care a dispărut însă imediat.

Ameţeala şi greaţa mi-au îndepărtat în oarecare măsură curajul. Am închis puţin capacul, încercînd să mă explic în grabă faţă de Cavor. Dar acum el era cel mai îndîrjit. Mi-a răspuns ceva, cu un glas care, din cauza rarefierii aerului, părea extraordinar de slab şi îndepărtat. Îmi recomanda o înghiţitură de rachiu, dîndu-mi chiar el exemplu. După ce am

băut, m-am simţit mai bine. Am desfăcut din nou capacul. Zvîcniturile din urechi au devenit mai puternice, dar şuierăturile aerului care ieşea din sferă încetaseră. Cîteva clipe, am crezut că mă înşel.

— Ei bine ? întrebă Cavor, cu o umbră de glas.

— Ei bine ? i-am răspuns.

— Continuăm ?

După o clipă de gîndire, i-am spus :

— Asta-i tot ?

— Da, dacă poţi să suporţi.

Drept răspuns, am continuat să deşurubez. Am ridicat capacul circular din locul lui şi l-am aşezat cu grijă pe balotul de bagaje. Cîţiva fulgi de zăpadă s-au răsucit în deschizătură şi au dispărut, în timp ce aerul rarefiat şi nefamiliar al Lunii punea stăpînire pe sfera noastră. Am îngenuncheat şi apoi m-am aşezat pe marginea deschizăturii, privind afară. Dedesubt, la un metru de faţa mea, strălucea zăpada lunară, neatinsă de nici un picior.

Am tăcut un răstimp, privindu-ne.

— Nu te dor plămînii ? zise Cavor.

— Nu, i-am răspuns. E suportabil.

A luat pătura, şi-a trecut capul prin gaura din mijloc, înfăşurîndu-şi-o bine în jurul corpului. S-a aşezat pe marginea deschizăturii, şi-a lăsat picioarele să atîrne, pînă cînd au ajuns la cîţiva centimetri de zăpada lunară. A stat o clipă în cumpănă, apoi şi-a dat drumul, de la această distanţă, pe solul neumblat al Lunii. A făcut cîţiva paşi, şi imaginea lui, văzută prin sticla sferei, era de-a dreptul grotescă. S-a oprit o clipă, privind în jur. Apoi şi-a luat avînt şi a sărit.

Sticla deforma totul, dar mi s-a părut că, oricum, saltul era extrem de mare. Dintr-o singură săritură, se îndepărtase cu douăzeci sau treizeci de picioare. Ajunsese undeva sus, pe o masă stîncoasă, şi gesti-

cula către mine. Poate că striga, dar nu auzeam nimic. Cum naiba făcuse acest salt ? Parcă fusesem martorul unei scamatorii.

Încă nedumerit, am trecut și eu prin deschizătură, apoi m-am ridicat în picioare. Chiar în fața mea, zăpada se topise și se formase un fel de șanț. Am făcut un pas și mi-am luat vînt.

M-am trezit zburînd prin aer, am văzut că stînca pe care ședea Cavor îmi venea în întîmpinare ; m-am apucat de muchiile stîncii și am rămas așa, complet buimăcit. Fără să vreau, am scos un hohot penibil de rîs. Eram teribil de zăpăcit. Cavor s-a aplecat, strigîndu-mi cu un glas șuierat să fiu atent. Uitasem că pe Lună, care are a opta parte din masa și un sfert din diametrul Pămîntului, greutatea mea se redusese la a șasea parte. Acum fusesem obligat să-mi amintesc.

— Sîntem eliberați din lanțurile mamei noastre, Pămîntul, zise Cavor.

Calculîndu-mi efortul, m-am cățărat pînă în vîrful stîncii și, mișcîndu-mă la fel de atent ca un reumatic, am ajuns lîngă Cavor, sub lumina puternică a soarelui. Sfera rămăsese în urma noastră, la treizeci de picioare depărtare, pe grămada de zăpadă, care se micșora mereu.

Cît vedeai cu ochii, pe îngrămădirea de stînci din fundul craterului se trezea la viață aceeași vegetație, întreruptă ici și colo de umflăturile plantelor în formă de cactuși ; niște licheni roșii și purpurii creșteau atît de repede, încît parcă se cățărau pe stînci. Pe toată suprafața craterului, pînă la pereții de piatră care o înconjurau, nu se zărea nimic altceva.

Pereții craterului păreau să fie lipsiți de vegetație, în afară de o porțiune de lîngă bază, și presărați cu contraforturi, trepte și platforme, care atunci nu

ne-au atras prea mult atenția. Erau la cîteva mile depărtare de noi, de jur împrejur; noi ne aflam aproape în centrul craterului și vedeam pereții prin ceața gonită de vînt. Într-adevăr, prin atmosfera rarefiată începuse să bată vîntul, slab dar tăios, extrem de rece, dar și extrem de domol. Bătea în jurul craterului, dinspre partea unde peretele era întunecat și cețos, spre partea luminată și încălzită. Cu greu se deslușea ceva prin ceața care plutea spre răsărit; din cauza teribilei intensități a soarelui, nemișcat, trebuia să privim cu ochii pe jumătate închiși, ținînd mîna streașină.

— Se pare că nu există nici o suflare, zise Cavor, absolut nici una.

Am privit din nou în jur. Încă mai dăinuia în mine speranța să găsesc vreo urmă omenească, turla vreunui edificiu, vreo casă sau vreo unealtă; dar pretutindeni se întindeau stînci rostogolite, una peste alta, piscuri și creste, tufișuri crescînd în fața noastră și cactuși umflîndu-se neîncetat, ca o negare absolută a speranțelor mele.

— Aceste plante sînt aici singurele stăpîne, am spus eu. Nu există nici urmă de alte creaturi...

— Nici insecte... nici păsări... nimic! Nici o urmă, nici un crîmpei, nici o fărîmă de viață animală. De altfel, dacă ar exista, ce-ar face ele în timpul nopții?... Nu! Nu există decît aceste plante.

Mi-am pus mîna streașină la ochi.

— E ca o priveliște de vis. Vegetația seamănă cu plantele de pe Pămînt mai puțin chiar decît ceea ce ne imaginăm că se află printre stîncile străfundului de ocean. Uită-te acolo! Ai putea să crezi că este o șopîrlă transformată în plantă. Și ce strălucire!

— Este abia începutul dimineţii, zise Cavor. Suspină şi privi în jur. Nu, nu este o lume pentru oameni. Şi, totuşi, într-un fel... te atrage.

Rămase tăcut cîtva timp, apoi începu să mormăie, cufundat în gînduri. O uşoară atingere m-a făcut să tresar şi am observat că peste un pantof mi se întinsese un lichen subţire, albicios. L-am izbit cu piciorul: lichenul s-a transformat în pulbere, şi fiecare fărîmă a început să crească. L-am auzit pe Cavor scoţînd o exclamaţie ascuţită. Frunza unei plante îl înţepase, ca o baionetă. El îşi roti privirile, căutînd ceva printre stîncile din jurul nostru. O lumină bruscă, de culoare roză apăru pe o creastă zimţuită. Era un roz extraordinar, de o nuanţă palidă.

— Priveşte! am strigat, întorcîndu-mă. Dar Cavor dispăruse. O clipă am rămas stupefiat. Apoi am făcut un pas grăbit, să privesc peste marginea stîncii. Dar, surprins de această dispariţie, am uitat încă o dată că eram pe Lună. Mişcarea m-ar fi făcut să înaintez pe Pămînt cam cu un metru; pe Lună, m-a dus la şase metri — cu cinci metri mai departe de marginea stîncii. În primul moment mi s-a părut că trăiesc senzaţia acelor coşmaruri cînd te prăbuşeşti la nesfîrşit. Căci, dacă pe Pămînt cazi în prima secundă şaisprezece metri, pe Lună cazi doar doi, şi numai cu a şasea parte din greutate. Cred că am căzut, sau mai curînd am sărit în jos, vreo zece metri. A durat mult, poate cinci sau şase secunde. Am plutit prin aer şi am căzut ca o pană, cufundîndu-mă pînă la genunchi într-o grămadă de zăpadă, lîngă un perete de stîncă albastră-cenuşie, cu vine albe. Am privit în jur.

— Cavor! am strigat, dar nu se vedea nici urmă de Cavor. Cavor! am strigat eu mai tare, dar mi-a răspuns numai ecoul. M-am întors, furios, şi m-am

cățărat pînă în vîrful stîncii. Cavor! strigam eu într-una; strigam cu glasul unui miel rătăcit.

Nu se mai zărea nici sfera, și, pentru o clipă, o senzație insuportabilă de dezolare mi-a strîns inima. Apoi l-am văzut. Rîdea și gesticula, ca să-mi atragă atenția. Era pe-o stîncă lucie, la douăzeci sau treizeci de metri depărtare. Nu puteam să-i aud glasul, dar gesturile lui mă îndemnau să sar. Am ezitat, deoarece distanța mi se părea enormă. Apoi m-am gîndit că eram în stare să sar mai mult decît Cavor.

M-am dat cu un pas înapoi, mi-am făcut vînt și am sărit cu toată puterea. Mi s-a părut că zbor prin aer și că nu voi mai coborî niciodată.

Zborul era halucinant și în același timp plăcut, tot atît de ciudat ca într-un coșmar. Mi-am dat seama că sărisem cu prea mult avînt. Am trecut pe deasupra lui Cavor și am văzut într-o rîpă un desiș țepos, care se întindea să-mi întîmpine căderea. Am scos un țipăt de spaimă. Mi-am întins mîinile înainte și mi-am încordat picioarele.

M-am izbit de o tufă de plante asemănătoare ciupercilor, care au împrăștiat în jurul meu o puzderie de spori portocalii, acoperindu-mă cu un praf de aceeași culoare. M-am rostogolit de cîteva ori, apoi am rămas locului, zguduit de un rîs nervos.

Fața mică și rotundă a lui Cavor mă privea pe deasupra unui tufiș zburlit. Striga ceva, dar nu reușeam să-l aud.

— Ce? am încercat eu să-l întreb, fără însă să scot nici un sunet, din cauza respirației precipitate.

El își croi drum către mine, înaintînd cu grijă printre tufișuri.

— Trebuie să fim atenți! zise el. Pe Lună nu există nici un fel de disciplină. Ne vom rupe oasele.

M-a ajutat să mă ridic în picioare.

— Faci mişcări exagerate, zise el, scuturînd cu mîna praful portocaliu de pe hainele mele.

Şedeam nemişcat, gîfîind, lăsîndu-l să-mi scuture praful de pe genunchi şi de pe coate şi să mă dojenească pentru neîndemînarea mea.

— Nu ne-am adaptat gravitaţiei de aici. Muşchii noştri nu sînt încă educaţi. Trebuie să facem cîteva exerciţii practice... După ce îţi vei trage răsuflarea.

Mi-am scos doi-trei spini care mi se înfipseseră în mînă şi m-am aşezat pe un colţ de stîncă. Muşchii îmi tresăreau şi aveam sentimentul de descurajare pe care îl încearcă pe Pămînt, la prima cădere, cel care învaţă să meargă pe bicicletă.

Deodată, Cavor se gîndi că, după căldura soarelui, aerul rece al rîpei ar putea să-mi dea febră. Ne-am căţărat din nou în lumina soarelui şi am constatat că, în afară de cîteva julituri, nu căpătasem nici o rană mai gravă. La propunerea lui Cavor, am căutat în preajmă cu privirea, pentru săritura următoare, un loc sigur şi uşor abordabil. Am ales o mică platformă de stîncă, la vreo zece metri depărtare, despărţită de noi printr-un mic tufiş de spini, de culoare verde-măslinie.

— Socoteşte că sari pînă aici! zise Cavor, cu aerul unui antrenor, şi îmi arătă un punct situat la vreun metru de picioarele mele.

De data aceasta am reuşit să sar fără greutate, şi trebuie să mărturisesc că am simţit o oarecare satisfacţie cînd Cavor, greşind cu vreo jumătate de metru, s-a înţepat în spinii tufişului.

— Vezi, trebuie să fii prudent, zise el, scoţîndu-şi spinii.

De atunci a încetat să se mai considere antrenorul meu, devenindu-mi tovarăş în însuşirea artei de a merge pe Lună.

Ne-am propus o săritură mai uşoară şi, efectuînd-o fără greutate, am sărit înapoi, repetînd-o apoi de cîteva ori şi obişnuindu-ne muşchii cu noile condiţii. N-aş fi crezut niciodată, dacă n-aş fi experimentat, că adaptarea se putea face atît de repede. În foarte scurt timp, într-adevăr, după mai puţin de treizeci de sărituri, puteam să ne dozăm efortul necesar pentru o anumită distanţă, aproape cu siguranţa de pe Pămînt.

În tot acest timp, plantele lunare creşteau în jurul nostru tot mai înalte, mai dese şi mai încîlcite, în fiecare clipă mai groase şi mai lungi; plante spinoase, cactuşi verzi şi masivi, ciuperci; plante cărnoase în formă de licheni sau cu fel de fel de forme ciudate. Eram însă atît de preocupaţi de salturile noastre, încît un timp nu am mai luat în seamă expansiunea lor neîncetată.

Ne cuprinsese o exaltare extraordinară. Cred că în parte se datora senzaţiei de eliberare, după timpul petrecut în interiorul sferei; în primul rînd, însă, ne încînta dulceaţa diafană a aerului, care conţinea, sînt sigur, o proporţie mult mai mare de oxigen, decît atmosfera terestră. Deşi înconjurat de o lume ciudată, mă simţeam tot atît de curajos şi de întreprinzător ca un londonez ajuns pentru prima oară în munţi; şi cu toate că eram puşi în faţa Necunoscutului, nici unul dintre noi nu se simţea înfricoşat. Eram din ce în ce mai temerari. Am reperat o mică movilă acoperită de licheni, cam la cincisprezece metri depărtare, şi am coborît cu uşurinţă pe vîrful ei, unul după altul.

— Bine! ne strigam unul altuia, bine!

Cavor a făcut trei paşi şi s-a avîntat către o pantă atrăgătoare, înzăpezită, la mai bine de douăzeci de metri depărtare. Era caraghios, cu şapca lui murdară, de jucător de crichet, cu părul ţepos, cu trupul

mic şi rotund, cu pantalonii lui bufanţi, cu braţele şi picioarele îndoite şi proiectate, în zbor, pe întinderea fantastică a peisajului lunar. M-a cuprins un acces de rîs, am sărit şi eu şi — buf ! — am căzut lîngă el.

Am făcut cîţiva paşi de Gargantua, am mai sărit de vreo trei-patru ori şi, în cele din urmă, ne-am aşezat într-o depresiune acoperită de licheni. Plămînii ne dureau. Ne trăgeam răsuflarea, privindu-ne cercetător unul pe celălalt. Cavor, gîfîind, mormăia ceva despre „senzaţii uluitoare". Şi atunci mi-a trecut prin minte o întrebare. Pentru moment, nu mi s-a părut nimic grav, ci doar o întrebare firească, în situaţia respectivă.

— Ia ascultă, am întrebat. Ştim exact unde am lăsat sfera ?

Cavor îşi întoarse privirea către mine.

— Ce ?

Abia atunci m-a izbit adevăratul sens al întrebării mele.

— Cavor, am strigat eu, apucîndu-l de braţ. Unde este sfera ?

IX. PIERDUŢI PE LUNĂ

Figura lui reflectă propria mea nelinişte. Cavor se ridică în picioare şi privi în jur, peste tufişurile care, înconjurîndu-ne, parcă se străduiau din răsputeri să crească cît mai înalte. Îşi duse cu un aer de nesiguranţă o mînă la buze. Apoi vorbi, şovăitor :

— Cred, zise el încet, că am lăsat-o... undeva... cam pe-acolo... Degetele lui descriseră un arc. Nu sînt sigur. Expresia de consternare i se întipări şi mai adînc. În orice caz, zise el, privindu-mă, nu poate fi prea departe.

Ne-am ridicat amîndoi în picioare. Scoteam exclamaţii fără înţeles.

În jurul nostru, pe pantele însorite, spumegau şi se legănau desişurile spinoase, cactuşii umflaţi, lichenii căţărători; prin locurile umbroase dăinuiau grămezi de zăpadă. Spre nord, spre sud, spre est şi spre vest, aceeaşi monotonie de forme neobişnuite. Şi undeva, îngropată în masivitatea vegetaţiei încîlcite, se afla sfera noastră, casa noastră, singurul nostru refugiu, singura noastră speranţă de a ne salva din această fantastică junglă de-o zi, în care nimerisem.

— Cred, la urma urmei, zise el, arătînd brusc într-o direcţie, că trebuie să fie pe-acolo.

— Nu, i-am răspuns. Am făcut o curbă. Priveşte! Se văd urmele paşilor mei. Este clar că sfera se găseşte mai spre răsărit. Nu! Sfera trebuie să fie pe-acolo.

— Cred, zise Cavor, că am avut tot timpul soarele spre dreapta.

— Mie mi se pare că la fiecare săritură aveam umbra în faţă. Ne-am privit în tăcere. Suprafaţa craterului devenise, în închipuirea noastră, enormă, iar desişurile, care creşteau mereu, păreau de nepătruns. Doamne sfinte! Am fost nebuni.

— Bineînţeles, trebuie să o regăsim, zise Cavor, şi cît mai curînd. Căldura e tot mai puternică. Dacă locul n-ar fi fost atît de uscat, acum am fi leşinat de căldură. Şi... mi-e foame.

L-am privit ţintă. Nu mă gîndisem pînă acum la acest aspect al problemei. Mi-am dat seama, deodată, că mi-era îngrozitor de foame.

— Da, am spus cu convingere, şi mie.

Se ridică, hotărît să acţioneze.

— Trebuie neapărat să găsim sfera.

Am examinat, cu tot calmul de care eram în stare, lanţurile nesfîrşite de stînci şi tufişuri care acopereau fundul craterului, cîntărind fiecare, în tăcere, şansele de a găsi sfera înainte de a ne copleşi cu totul căldura şi foamea.

— Nu poate fi mai departe de vreo cincizeci de metri, zise Cavor, făcînd un gest nehotărît. N-avem altceva de făcut decît să cercetăm prin jur, pînă cînd o vom găsi.

— E tot ce putem face, i-am răspuns, fără prea mult entuziasm de-a porni în căutare. Tare-aş vrea ca aceste blestemate tufişuri de spini să nu crească atît de repede!

— Bine zici, zise Cavor. Dar sfera se afla pe un morman de zăpadă.

Am privit în jur, cu speranţa zadarnică de a recunoaşte vreo movilă sau vreun tufiş care fusese lîngă sferă. Dar pretutindeni întîlneam aceeaşi uniformitate deconcertantă, pretutindeni tufişuri înălţîndu-se cu repeziciune, ciuperci lăţindu-se pe stînci, grămezi de zăpadă micşorîndu-se, totul într-o neîncetată şi inevitabilă transformare. Soarele dogorea cu putere; slăbiciunea, provocată de o foame inexplicabilă, se alia cu totala noastră dezorientare. Şi, în timp ce şedeam acolo, nedumeriţi şi pierduţi în peisajul neobişnuit, am auzit, pentru prima oară de cînd eram pe Lună, un sunet — altceva decît mişcarea plantelor care creşteau, decît suspinul slab al vîntului sau decît zgomotele pe care le făceam noi înşine.

Bum... Bum... Bum...

Venea de dedesubt, din interiorul Lunii. Şi parcă îl auzeam şi cu urechile, şi cu picioarele. Avea o rezonanţă surdă, înnăbuşită de distanţă şi îngroşată de materia pe care o străbătea. Nu-mi pot imagina vreun alt sunet care să ne fi surprins mai mult sau care să fi transformat mai profund aspectul peisajului înconjurător. Sunetul, amplu, lent şi uniform, părea bătaia unui ceas gigantic, îngropat în pămînt.

Bum... Bum... Bum...

Era un sunet amintind mînăstirile liniştite, nopţile de insomnie în oraşe aglomerate, ceasurile de veghe şi de aşteptare, tot ceea ce este ordonat şi metodic în viaţă. Cît de pregnant şi de misterios răsuna în această pustietate fantastică! Pentru privire, totul rămăsese neschimbat: dezolarea tufişurilor şi a cactuşilor, care se legănau liniştiţi în bătaia vîntului, căţărîndu-se neîncetat pînă pe vîrfurile îndepărtate, cerul liniştit şi întunecat, de care atîrna soarele fierbinte, dogorind cu putere. Şi, deasupra tuturor, ca un avertisment, ca o ameninţare, palpita acest sunet enigmatic.

Bum... Bum... Bum...

Ne-am întrebat unul pe altul, cu glasuri slabe, aproape în şoaptă:

— Un ceasornic?

— Ca un ceasornic!

— Ce este?

— Ce poate fi?

— Să numărăm, sugeră Cavor, însă puţin cam tîrziu, deoarece la cuvintele lui sunetul încetă.

Liniştea, zvîcnetul dezamăgitor al tăcerii ne provocară un nou şoc. Cîteva clipe, nici n-am mai fost siguri că auzisem vreun sunet. Sau poate încă îl mai auzeam? Oare auzisem într-adevăr ceva?

Am simţit pe braţ apăsarea mîinii lui Cavor. Vorbea cu jumătate glas, ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu trezească pe cineva din somn.

— Să rămînem unul lîngă altul, şopti el, şi să căutăm sfera. Trebuie să găsim sfera. Zgomotul ăsta e de neînţeles.

— Şi încotro să mergem ?

El şovăi. Eram apăsaţi de gîndul că în preajma noastră se manifestau nişte prezenţe străine, nevăzute. Ce puteau fi ? Unde puteau fi ? Oare acest peisaj arid, trecînd alternativ de la îngheţ la căldură, nu era decît învelişul, masca vreunei lumi subterane ? Şi, dacă era aşa, ce fel de lume ? Ce soi de fiinţe se vor năpusti dintr-o clipă în alta asupra noastră ?

Apoi, sfîşiind liniştea chinuitoare, tot atît de puternic şi brusc ca un tunet neaşteptat, se auziră un zăngănit şi un zgomot, de parcă fuseseră deschise cu putere nişte porţi mari de metal...

Ne-am oprit locului, ţinîndu-ne răsuflarea. Apoi Cavor s-a lipit de mine.

— Nu înţeleg !. şopti el, chiar în urechea mea. Făcu cu mîna un gest vag către cer, expresia neclară a unor gînduri şi mai neclare. Un adăpost ! Dacă se întîmplă ceva...

Am privit în jur. Am dat din cap, aprobîndu-l.

Am pornit la drum, mergînd tiptil, cu cele mai exagerate precauţii de a nu face zgomot. Ne-am îndreptat către un desiş. Un sunet, ca nişte ciocane care băteau într-un cazan, ne-a făcut să grăbim pasul.

— Trebuie să ne tîrîm, şopti Cavor.

Frunzele inferioare ale plantelor-baionetă începuseră să se vestejească şi să se usuce, în umbra celor

crescute deasupra lor, astfel încît puteam să ne croim drum, fără greutate, printre tulpinile groase. Nu ne păsa de cîte o zgîrietură pe faţă sau pe mînă. În inima desişului ne-am oprit gîfîind; am privit spre Cavor.

— Subteran, şopti el. Dedesubt.

— Ar putea să iasă.

— Trebuie să găsim sfera!

— Da, dar cum?

— Să ne tărîm, pînă vom da de ea!

— Dar dacă n-o găsim?

— Să rămînem ascunşi. Să vedem ce fel de fiinţe sînt.

— Rămînem împreună.

El se gîndi cîteva clipe.

— În ce parte să mergem?

— La întîmplare!

Ne-am uitat, cercetător, într-o parte şi în alta. Apoi, cu multă grijă, am început să ne tîrîm printre tulpinile plantelor, încercînd să descriem, pe cît puteam, un cerc, oprindu-ne la fiecare ciupercă care se mişca, la fiecare zgomot, căutînd din priviri sfera, de care ne îndepărtasem atît de prosteşte... Din cînd în cînd se auzeau izbituri, bătăi, sunete stranii, inexplicabile, mecanice, venind de sub scoarţa lunară, iar o dată, şi apoi încă o dată ni s-a părut că auzim ceva ca un huruit, sau o învolburare slabă, adusă de vînt. Dar, înfricoşaţi cum eram, nu am îndrăznit să ne ridicăm pentru a cerceta întinderea craterului. Mult timp n-am văzut nici urmă din fiinţele care provocau zgomotele atît de numeroase şi de insistente... Dacă n-am fi fost prea sleiţi de foame şi n-am fi avut buzele crăpate de sete, ni s-ar fi părut că visăm cu ochii deschişi. Totul era absolut ireal. Singurul lucru care avea o oarecare realitate erau aceste sunete.

Străduiţi-vă să vă imaginaţi: de jur împrejur, jungla fantastică; frunzele în formă de baionetă se ridicau tăcute deasupra capului nostru, iar lichenii, în culori vii, cu pete de soare şi umbră, foşneau sub mîinile şi genunchii noştri, fremătînd de energia cu care creşteau, aşa cum freamătă un covor cînd vîntul pătrunde sub el. În fiecare clipă, ne acoperea cîte o ciupercă în formă de băşică, umflîndu-se şi întinzîndu-se sub bătaia soarelui. În fiece clipă, ne aţinea calea cîte o formă nouă, în culori vii. Celulele acestor plante erau mari cît un deget, ca nişte mărgele de sticlă colorată. Şi toată vegetaţia, saturată de strălucirea nemiloasă a soarelui, se proiecta pe cerul de un negru albăstrui şi încă smălţuit, în ciuda luminii solare, de cîteva stele care supravieţuiau. Straniu! Chiar formele şi cristalele pietrelor erau stranii; senzaţiile noastre fizice erau bizare, fiecare mişcare se sfîrşea cu o surpriză. Respiraţia şuiera subţire în gîtlej, sîngele zvîcnea în urechi, bătînd ca un puls...

Şi mereu izbucneau lovituri, ciocănituri, huruituri, ritm de maşini, şi apoi — mugetul unor animale mari!

X. PĂŞUNILE VIŢEILOR LUNARI

Şi astfel noi, doi bieţi naufragiaţi tereştri, pierduţi în sălbatica junglă de pe Lună, ne tîram, îngroziţi, din faţa acelor sunete necunoscute. Ne-am tîrît, se pare, mult timp înainte de-a vedea vreun selenit sau vreun viţel lunar, cu toate că mugetul şi grohăitul

viţeilor se apropia neîncetat de noi. Ne-am tîrît prin rîpi stîncoase, pe pante acoperite cu zăpadă, printre ciuperci care la apăsarea noastră plesneau ca nişte băşici subţiri, scoţînd un suc apos, peste un adevărat pavaj de plante asemănătoare ciupercilor şi pe sub tufişuri nesfîrşite. Privirile noastre căutau, tot mai deznădăjduite, sfera părăsită. Zgomotul făcut de viţeii lunari era uneori un sunet prelung şi uniform, ca al unui viţel obişnuit, alteori se ridica într-un muget furios, înspăimîntător, şi apoi devenea un clefăit întretăiat şi bestial, ca şi cum aceste creaturi nevăzute ar fi vrut să mănînce şi să mugească în acelaşi timp.

Cînd i-am văzut pentru prima dată, a fost dintr-o ochire rapidă, fugară, cu atît mai tulburătoare cu cît era incompletă. Cavor se tîra atunci înaintea mea şi a fost primul care şi-a dat seama de apropierea lor. S-a oprit, făcîndu-mi semn şi mie să stau locului.

Drept spre noi părea că înaintează un zgomot de trosnituri şi de tufişuri strivite, şi atunci, în timp ce şedeam ghemuit şi încercam să apreciez distanţa şi direcţia din care venea, s-a auzit în spatele nostru un muget teribil, atît de aproape şi de puternic, încît vîrfurile frunzelor-baionete s-au înclinat, şi am simţit o răsuflare fierbinte şi umedă. Întorcîndu-ne, am văzut nedesluşit, prin mulţimea legănătoare a tulpinelor, coastele strălucitoare ale viţelului lunar şi, proiectată pe cer, linia lungă a spatelui său.

Este greu, desigur, să mă rezum acum la primele impresii, deoarece ele au fost corectate de observaţii ulterioare. Ceea ce m-a izbit în primul rînd au fost enormele lui dimensiuni : circumferinţa trupului măsura vreo optzeci de picioare, iar lungimea, aproape două sute de picioare. Coastele se ridicau şi coborau ritmic, din cauza respiraţiei greoaie. Giganticul trup

era întins pe sol, fleşcăit, iar pielea albă, încreţită, devenea din ce în ce mai întunecată de-a lungul spatelui. N-am văzut nici urmă de picioare. Atunci cred că am văzut din profil capul teşit, ca şi cînd n-ar fi avut de loc creier, cu gîtul împovărat de grăsime, cu gura băloasă şi lacomă, cu nări mici şi cu ochii strîns închişi. Cînd stă în lumina soarelui, viţelul lunar ţine întotdeauna ochii închişi. Cînd a deschis gura, să mugească din nou, am zărit o cavitate vastă, roşie, am simţit un suflu puternic, apoi monstrul trecu mai departe, ca un vapor; tîrîndu-se pe burtă, mişcîndu-şi pielea zbîrcită, rostogolindu-se, tăvălindu-se pe lîngă noi şi croindu-şi cărare printre plante, dispăru repede din ochii noştri, în tufişurile mai îndepărtate. Un altul apăru ceva mai încolo, şi încă unul, iar apoi — ca şi cum ar fi mînat aceste grămezi însufleţite de provizii spre locul de păşune — îşi făcu apariţia, pentru o clipă, un selenit. Văzîndu-l, l-am strîns convulsiv pe Cavor de picior şi am rămas amîndoi nemişcaţi, cu privirea ţintă, mult timp după ce dispăruse de lîngă noi.

În contrast cu viţeii lunari, părea o fiinţă neînsemnată, o biată furnică, abia de cinci picioare înălţime. Purta o îmbrăcăminte făcută dintr-un material asemănător pielii, astfel încît nu i se vedea nici o porţiune din corp — dar, desigur, în privinţa aceasta eram încă ignoranţi. Selenitul ne apărea ca o creatură îndesată şi zburlită, avînd înfăţişarea unei insecte complicate, cu tentacule în formă de bici şi cu un braţ zornăitor ieşind din trupul cilindric şi lucios. Forma capului îi era ascunsă de o cască enormă, prevăzută cu o mulţime de ţepi — am descoperit mai tîrziu că folosea ţepii ca să împungă viţeii refractari —, precum şi de nişte ochelari de sticlă întunecată, aşezaţi foarte lateral, care dădeau aparatului metalic de pe faţă aspectul unui mugure.

Braţele nu depăşeau îmbrăcămintea în care era învelit trupul; mergea pe două picioare scurte, care, deşi înfăşurate într-o îmbrăcăminte groasă, păreau neobişnuit de subţiri. Avea coapsele foarte scurte, gambele foarte lungi şi laba piciorului mică.

Deşi îmbrăcămintea părea că atîrnă greu, el înainta cu paşi foarte mari, din punct de vedere pămîntean, şi îşi agita într-una braţul zornăitor. În scurtul răstimp cît l-am văzut trecînd, mişcările lui exprimau graba şi o oarecare mînie; curînd după ce l-am pierdut din vedere, am auzit mugetul unui viţel lunar schimbîndu-se brusc într-un urlet scurt şi ascuţit, urmat de foşnetul unui mers mai rapid. Treptat, mugetele se îndepărtară şi apoi încetară cu totul, ca şi cum păşunile căutate ar fi fost descoperite.

Am rămas aşa, trăgînd cu urechea. Peste lumea lunară se aşternu liniştea. Dar mai trecu o bucată de timp, înainte de a continua să ne tîrîm în căutarea sferei dispărute.

Cînd i-am văzut din nou, viţeii lunari se aflau la o mică distanţă de noi, într-un loc plin de stînci prăbuşite. Suprafeţele înclinate ale stîncilor erau acoperite de nişte plante verzui-pestriţe, crescînd în grămezi dese, ca nişte muşchi, pe care le păşteau aceste ciudate animale. Văzîndu-le, ne-am oprit la marginea tufişurilor prin care ne tîram, privindu-le cu atenţie şi căutînd în jur, pentru a-l mai vedea pe selenit. Viţeii lunari şedeau tolăniţi pe păşunea lor, ca nişte melci uriaşi, fără cochilie, nişte trupuri imense şi unsuroase, mîncînd zgomotos şi gîfîind de lăcomie. Păreau formaţi numai din grăsime, greoi şi atît de masivi, încît un bou îngrăşat ar fi părut, pe lîngă ei, un exemplu de agilitate. Fălcile care se mişcau şi mestecau într-una, ochii închişi, mîrîiturile cu care îşi însoţeau rumegatul erau dovada unei

plăceri animalice, răscolindu-ne şi mai rău stomacurile goale.

— Porci, zise Cavor, cu o ură neobişnuită. Porci dezgustători...

Le-a aruncat o privire furioasă, de invidie şi s-a tîrît mai departe, prin tufişurile din dreapta noastră. Eu am mai rămas cîtva timp, pentru a mă convinge dacă planta verde-pestriţă era bună ca hrană şi pentru oameni, şi, cum rezultatul a fost negativ, m-am tîrît după el, mestecînd între dinţi o bucată. Înaintarea ne-a fost din nou oprită de apropierea unui selenit ; de data aceasta am reuşit să-l observăm mai bine. Era într-adevăr îmbrăcat cu o haină, şi nu cu un fel de tegument, ca la crustacei. Purta un costum asemănător celui pe care îl văzusem mai înainte, cu deosebirea că pe lîngă gît ieşeau în afară nişte capete dintr-un material ca vata ; şedea pe un promontoriu de stîncă şi-şi mişca capul într-o parte şi-n alta, ca şi cum ar fi cercetat craterul. Am rămas liniştiţi, temîndu-ne să nu-i atragem atenţia dacă ne mişcăm, şi după cîtva timp s-a întors şi a dispărut.

După ce-am întîlnit într-o rîpă încă o turmă de viţei lunari, care mugeau, am trecut peste un loc unde se auzeau zgomote de maşini, ca şi cum vreo hală imensă de uzină ar fi fost instalată aproape de suprafaţa terenului. Şi, în timp ce sunetele continuau să se audă în jurul nostru, am ajuns la marginea unui mare spaţiu descoperit, de vreo două sute de metri în diametru şi perfect neted. În afară de cîţiva licheni care se prelingeau pe la margini, spaţiul era lipsit de vegetaţie, acoperit doar de o pulbere galbenă. Ne era teamă să străbatem acest loc viran, dar, cum prezenta mai puţine piedici pentru înaintarea noastră decît tufişurile, am coborît şi am început să-l ocolim, cu băgare de seamă, pe la margine.

Cîteva clipe, zgomotele de desubt au încetat ; nu se mai auzea nimic, în afară de foşnetul slab al vegetaţiei care creştea. Apoi, deodată s-a pornit un vacarm, mai puternic, mai vehement şi mai apropiat de tot ceea ce auzisem pînă atunci. Era clar că venea de dedesubt. Instinctiv, ne-am ghemuit cît am putut mai mult, gata să ne afundăm imediat în desişul de lîngă noi. Fiecare bătaie şi fiecare lovitură parcă vibra în trupurile noastre. Ciocăniturile şi zgomotele au devenit din ce în ce mai puternice, vibraţia neregulată a crescut, pînă cînd întreaga lume lunară părea că se zguduie şi pulsează.

— Să ne ascundem, şopti Cavor, şi m-am întors, după el, spre tufişuri.

În clipa aceea s-a auzit o bubuitură ca de tun, apoi s-a petrecut un fapt care mă urmăreşte şi acum, în vis. Mi-am întors capul, să mă uit la Cavor, şi în acelaşi timp am întins mîna înainte. Mîna n-a întîlnit nimic ! Cădeam într-o gaură fără fund !

Pieptul mi s-a izbit de ceva tare şi m-am trezit cu bărbia pe marginea unei prăpăstii care se deschisese deodată sub mine ; mîna mi se întindea în gol. Toată acea suprafaţă circulară şi netedă nu era decît un capac gigantic, care aluneca într-un lăcaş pregătit anume, descoperind o groapă imensă.

Dacă nu ar fi fost Cavor, cred că aş fi rămas împietrit, atîrnînd peste marginea capacului şi privind în prăpastia enormă de dedesubtul meu, pînă cînd, în cele din urmă, m-aş fi prăvălit în adîncuri. Dar Cavor nu primise şocul care pe mine mă paralizase. El fusese la o mică distanţă de margine cînd începuse capacul să se deschidă şi, înţelegînd primejdia prin care treceam, mă apucă de picioare şi mă trase înapoi. M-am aşezat o clipă, m-am tîrît în patru labe de la marginea prăpastiei, apoi m-am ridicat în picioare şi am alergat după el, peste supra-

fața plăcii de metal care bubuia și fremăta. Părea că se mișcă din ce în ce mai repede, și tufișurile din fața mea se dădeau la o parte, în timp ce alergam.

Era și timpul. Spatele lui Cavor dispăru în tufișul țepos, și, pe cînd eu mă cățăram după el, imensul capac intră, cu un sunet puternic, în lăcașul lui. Am rămas o bună bucată de timp, gîfîind, nemaiîndrăznind să ne apropiem de prăpastie.

Dar, în cele din urmă, ne-am furișat cu multă grijă, centimetru cu centimetru, într-un loc din care puteam privi în jos. Tufișurile din jurul nostru trosneau și se zbuciumau sub forța unui curent de aer care venea din josul puțului. La început, n-am văzut decît pereții netezi și verticali care coborau într-o beznă de nepătruns. Apoi am început să zărim treptat cîteva luminițe slabe, care mergeau încoace și încolo.

Cîtva timp, această uimitoare prăpastie de necunoscut ne-a absorbit atenția, astfel încît am uitat chiar și de sferă. Pe măsură ce ne obișnuiam cu întunericul, am reușit să distingem niște forme extrem de mici, nelămurite și fantomatice, care mișunau în toate părțile, printre minuscule luminițe. Priveam, uluiți și neîncrezători, înțelegînd atît de puțin, încît nici nu aveam ce ne spune. Nu deslușeam nimic care să ne facă să pricepem ce anume erau formele neclare pe care le întrezăream.

— Ce-ar putea fi ? am întrebat eu. Ce-ar putea fi ?

— Mecanismul !... Probabil că ei trăiesc noaptea în aceste peșteri și ies afară numai în timpul zilei.

— Cavor ! Poate că ei sînt... acela... era ceva asemănător cu... oamenii ?

— Acela nu era un om.

— Nu...

— Și nu trebuie să riscăm nimic ! Nu trebuie să facem nimic pînă cînd nu vom găsi sfera, mormăi el,

pregătindu-se să pornească. Privi o clipă în jur, oftă și alese o direcție. Am pornit prin junglă. Cîtva timp am înaintat cu hotărîre, dar energia ni se micșora din ce în ce. Apoi printre plantele mari, purpurii și moi, au început să se audă zgomote de pași și strigăte. Ne-am ghemuit, ascultînd zgomotele, care răsunau de pretutindeni și foarte aproape. De data aceasta nu am văzut nimic. Am încercat să-i șoptesc lui Cavor că nu mai puteam merge mult timp fără să mănînc, dar gura îmi era prea uscată, și abia de mai puteam scoate o șoaptă.

— Cavor, trebuie să mănînc.

Întoarse către mine o față neliniștită.

— Este cazul să reziști, zise el.

— Dar *trebuie,* i-am răspuns. Uită-te la buzele mele!

— Și mie mi-e sete...

— Măcar dacă ar fi rămas puțină zăpadă!...

— A dispărut de tot! Trecem de la clima arctică la cea tropicală, cu viteza de un grad pe minut...

Îmi sugeam degetele.

— Sfera! zise el. Nu există altă soluție decît sfera.

Ne-am ridicat să pornim din nou, tîrîș, în cercetare. Nu mă gîndeam decît la mîncare și la fel de fel de băuturi răcoritoare; îmi era poftă mai ales de bere. Mă obseda amintirea butoiașului de optzeci de litri care se afla în cămara mea din Lympne. Mă gîndeam la dulapul cu mîncăruri, de lîngă butoiaș, și mai ales la cotlete și la pateuri de rinichi — niște cotlete fragede și mulți, mulți rinichi, cu sos îmbelșugat și consistent. Căscam tot mereu de foame. Am ajuns într-un loc neted, acoperit cu plante roșii și cărnoase, o vegetație monstruoasă, asemănătoare tufelor de corali; cînd călcam peste ele, se rupeau și se sfărîmau. M-am uitat la marginile rupturilor,

Aceste plante blestemate aveau aspectul unor materii comestibile...

Am luat o bucată şi am mirosit-o.

— Cavor, am spus eu, cu glas răguşit.

Mă privi, şi figura i se strîmbă de dezgust.

— Nu încerca, zise el.

Am aruncat bucata şi am continuat să ne tîrîm cîtva timp printre aceste plante cărnoase şi atrăgătoare.

— Cavor, l-am întrebat, de ce nu ?

— Otravă, l-am auzit spunînd, fără să se întoarcă.

Ne-am mai tîrît cîtva timp înainte de a mă hotărî.

— Totuşi, am să încerc, am spus.

El făcu un gest ca să mă împiedice, dar era prea tîrziu. Îmi şi umplusem gura. El se ghemui, examinîndu-mă, în timp ce faţa i se strîmbă, în expresii din ce în ce mai ciudate.

— E bun, am constatat.

— Oh ! Doamne !

Privea cum mestecam, cu faţa boţită într-o expresie care oscila între dorinţă şi dezaprobare ; apoi cedă deodată poftei şi începu să bage în gură bucăţi mari. Un timp, n-am făcut nimic altceva decît să mîncăm.

Semăna destul de mult cu o ciupercă terestră, numai că era ceva mai moale şi, în timp ce o înghiţeam, producea în gît o senzaţie de căldură. La început n-am simţit decît o satisfacţie oarecum mecanică. Apoi sîngele a început să circule mai fierbinte, buzele şi degetele au început să mă mănînce, şi idei noi şi deplasate au început să ne treacă prin minte.

— E bună, am spus eu. Infernal de bună ! Ce depozit pentru surplusul nostru de populaţie ! Surplusul nostru de populaţie săracă ! şi am mai rupt o bucată.

Faptul că pe Lună se afla o hrană atît de delicioasă mă umplea de o încîntare ciudată. O bucurie absurdă urmă depresiunii provocate de foame. Spaima şi nesiguranţa în care trăisem dispărură cu totul. Nu mai priveam Luna ca pe un tărîm din care doream să scap cu orice preţ, ci ca pe un posibil refugiu al omenirii sărace. Cred că, imediat după ce-am mîncat din această ciupercă, uitasem cu totul de seleniţi, de viţeii lunari, de capacul şi de zgomotele care ne speriaseră.

După ce-am repetat de trei observaţia mea în legătură cu „surplusul de populaţie", Cavor mi-a răspuns cu aceleaşi vorbe, aprobîndu-mă. Simţeam cum mi se învîrteşte capul, dar o puneam pe seama efectului stimulator al hranei, după un post lung.

— Eş'lentă descoperire, Cavor, am spus eu. Seam' doar cu un cartof.

— Ce 'ei zici ? întrebă Cavor. 'Scoperirea Lunii... seamă' doar cu un cartof ?

L-am privit şocat de glasul lui, răguşit brusc, şi de greutatea cu care articula. Mi-a trecut prin gînd că probabil ciuperca îl îmbătase. M-am gîndit, de asemeni, că se înşela închipuindu-şi că el descoperise Luna — n-o descoperise, venise numai pe ea. Am încercat să-i pun mîna pe braţ şi să-i explic acest lucru, dar problema era prea subtilă pentru mintea lui. De altfel, îmi venea extrem de greu s-o exprim. A încercat o clipă să mă înţeleagă — ţin minte că mă întrebam dacă nu cumva ciuperca îmi făcuse şi mie ochii atît de spălăciţi ca ai lui. Cavor se lansă în observaţii proprii.

— Noi s'tem, anunţă el, cu un sughiţ solemn, creaturile a ceea ce mîncăm şi bem.

Repetă fraza şi, deoarece mă simţeam capabil de subtilităţi, m-am hotărît să-l contrazic. Poate că m-am îndepărtat puţin de la subiect. Dar este sigur că el

nu-mi dădea atenţia cuvenită. Se ridică cu greu în picioare, sprijinindu-se cu o mînă de capul meu, ceea ce era o lipsă de respect, şi privi în jur, fără să se mai teamă de fiinţele din Lună.

Am vrut să-l fac să înţeleagă că, dintr-un motiv care nu-mi apărea prea limpede, faptul era primejdios ; dar cuvîntul „primejdios“ se amestecă oarecum cu „indiscret“ şi ieşi ceva cam ca „injurios“ ; după o încercare de a descurca aceste cuvinte, am reluat discuţia, adresîndu-mă mai ales plantelor în formă de coral, nefamiliare, dar atente, care se aflau în jur. Simţeam că era necesar să lămuresc pe loc confuzia dintre Lună şi cartof — şi m-am rătăcit într-o lungă paranteză asupra importanţei unei definiţii precise. Mă străduiam să ignorez faptul că senzaţiile mele fizice nu mai erau de loc plăcute.

Din motive pe care le-am uitat, gîndul mi s-a întors la proiectele de colonizare.

— Trebuie să anexăm Luna, am spus eu. Nu trebuie să mai amînăm. E'te una din sarcinile Omului Alb. Cavor... sîntem nişte... hîc... satapi... să zic, satrapi ! Un imperiu la care n-a visat nici Cezar. Se va scrie în toate ziarele. Cavoreţia. Bedfordeţia, Bedfordeţia. Hîc... *limited.* Vreau să zic... nelimitat ! Practic.

Eram cu siguranţă beat. Am început o lungă argumentare, arătînd infinitele binefaceri pe care le va aduce Lunii sosirea noastră. Am încercat cu greu să demonstrez că sosirea lui Columb a fost, la urma urmei, o binefacere pentru America. Îmi dădeam seama că îmi uitam mereu argumentele şi, pentru a umple timpul, continuam să repet „asemenea lui Columb“.

Din acest moment, amintirea efectelor acestei ciuperci îngrozitoare a devenit confuză. Îmi amintesc doar că ne-am declarat intenţia de a nu suporta nici

o insolenţă din partea unor insecte blestemate, că am hotărît că nu le şedea bine oamenilor să se ascundă în mod ruşinos, pe un simplu satelit, că ne-am aprovizionat cu mari cantităţi de ciuperci — fie pentru a le folosi drept proiectile, fie nu ştiu pentru ce — şi, fără să ne mai sinchisim de înţepăturile plantelor-baionetă, am pornit la drum, prin lumina soarelui.

Am întîlnit aproape imediat nişte seleniţi. Erau şase, şi treceau peste un loc stîncos, într-un singur şir, scoţînd tot felul de zgomote, şuierături şi schelălăieli. Cred că ne-au zărit toţi în acelaşi timp, deoarece au devenit deodată liniştiţi şi nemişcaţi ca nişte animale, cu feţele întoarse către noi.

Pentru o clipă, am simţit că mă trezesc.

— Insecte, murmură Cavor, insecte !... şi ei cred că am de gînd să mă tîrăsc pe burtă... pe burta mea de vertebrat ! Pe burtă, repetă el, încet, ca şi cum ar fi analizat această insultă.

Apoi deodată, cu un fel de furie, el făcu trei salturi mari în direcţia lor. Sări greşit ; făcu cîteva tumbe prin aer, se răsuci pe deasupra lor şi dispăru printre băşicile de cactuşi, provocînd un vîrtej enorm. Nu ştiu ce părere şi-au făcut seleniţii despre acest atac neaşteptat — şi, după părerea mea, nedemn — al unor fiinţe de pe altă planetă. Parcă îmi amintesc că i-am văzut întorşi cu spatele, alergînd în toate direcţiile, dar nu sînt sigur. Toate aceste ultime incidente, înainte de a se produce uitarea, îmi sînt nelămurite şi estompate. Ştiu că am făcut un pas ca să-l urmez pe Cavor, m-am împiedicat şi am căzut cu capul în jos printre stînci. M-am simţit deodată — de aceasta sînt sigur — foarte rău. Parcă îmi amintesc şi de o luptă violentă, de nişte gheare metalice, care mă apucau...

Următoarea amintire clară este că ne-am trezit prizonieri, la nu știu ce adîncime sub suprafața Lunii; eram în întuneric, în mijlocul unor zgomote stranii și tulburătoare; trupurile ne erau acoperite de zgîrieturi și de răni, iar capetele ne dureau îngrozitor.

XI. FAȚA SELENIȚILOR

M-am trezit stînd ghemuit într-un întuneric plin de zgomote. Mult timp n-am putut să înțeleg unde mă aflam și nici cum ajunsesem acolo. M-am gîndit la dulapul în care eram închis uneori, pe cînd eram copil, apoi la o cameră foarte întunecoasă și zgomotoasă în care dormisem în timpul unei boli. Dar sunetele din jurul meu nu mai erau cele cunoscute, iar în aer plutea un ușor miros de grajd. Apoi am presupus că încă lucram la sferă și că intrasem în pivnița casei lui Cavor. Mi-am amintit apoi că terminasem sfera și mi-am închipuit că sîntem înăuntrul ei, călătorind prin spațiu.

— Cavor, nu putem avea puțină lumină ? Nici un răspuns. Cavor ! am insistat eu.

S-a auzit un geamăt.

— Capul meu ! Capul meu ! l-am auzit spunînd.

Am încercat să-mi duc mîinile la frunte, care mă durea, și am descoperit că erau legate împreună. Am rămas uluit. Le-am dus la gură, și am simțit o răceală metalică. Eram legat în lanțuri. Am încercat să-mi desfac picioarele, și mi-am dat seama că și ele erau înlănțuite; mai eram legat și de sol, cu un lanț mult mai gros, petrecut în jurul mijlocului.

Eram mai înspăimîntat decît în oricare dintre straniile noastre aventuri de pînă atunci. Cîtva timp am încercat în linişte lanţurile.

— Cavor ! am strigat eu tare, de ce sînt legat ? De ce m-ai legat de mîini şi de picioare ?

— Nu te-am legat eu, răspunse el, ci seleniţii.

Seleniţii ! Gîndurile mi s-au învîrtit cîtva timp în jurul acestui cuvînt. Apoi amintirile mi-au revenit : pustiul acoperit de zăpadă, topirea aerului, creşterea plantelor, salturile noastre ciudate şi tîrîtul printre stîncile şi vegetaţia din crater. Îmi reveni în minte toată oboseala căutării noastre disperate, pentru a regăsi sfera... Şi, în cele din urmă, deschiderea marelui capac care acoperea groapa !

Apoi, în timp ce mă străduiam să-mi reamintesc ultimele noastre mişcări, pînă la situaţia prezentă, durerea de cap deveni insuportabilă. Ajunsesem la o barieră de netrecut, la un gol pe care nu-l puteam umple.

— Cavor !

— Da.

— Unde ne aflăm ?

— De unde să ştiu ?

— Sîntem morţi ?

— Ce prostie !

— Atunci, ne-au prins !

Îmi răspunse doar printr-un mormăit. Urmele toxinelor din ciuperci îl făceau, probabil, neobişnuit de nervos.

— Ce ai de gînd să faci ?

— De unde să ştiu eu ce trebuie să fac ?

— Oh, foarte bine, i-am răspuns, şi am rămas tăcut. Apoi m-am trezit dintr-un fel de stupoare. Oh, Doamne, aş vrea să înceteze bîzîitul acesta !

Am căzut amîndoi din nou în tăcere, ascultînd amestecul de zgomote confuze care ne umpleau au-

zul, ca zgomotele înfundate ale unei străzi sau ale unei fabrici. Nu reuşeam să desluşesc nimic; urmăream un ritm, apoi altul, dar în zadar. După o bună bucată de vreme, am început să disting un sunet nou, ascuţit, care nu se amesteca cu restul, ci se desprindea, ca să mă exprim astfel, din fondul tulbure al zgomotelor. Era o succesiune de bătăi uşoare, distincte, nişte foşnituri ca ale unei frunze de iederă pe o fereastră, sau ca mişcările unei păsări într-o cutie. Am tras cu urechea şi am privit în jur, dar întunericul era ca un giulgiu de catifea. S-a auzit un zgomot ca punerea uşoară a unor zăvoare bine unse. Apoi a apărut în faţa mea, atîrnînd parcă într-o imensitate neagră, o linie subţire şi strălucitoare.

— Priveşte, şopti Cavor, foarte încet.

— Ce-i asta?

— Nu ştiu.

Priveam cu ochii încordaţi.

Linia subţire şi strălucitoare deveni o fîşie, tot mai largă şi mai palidă. Avea aspectul unei lumini albăstrui, care cădea pe un zid văruit în alb. Marginile încetară de a mai fi paralele; una dintre ele se transformă într-o muchie dinţată. M-am întors să-i vorbesc lui Cavor şi am văzut, cu uimire, că o ureche îi era puternic luminată, în timp ce tot restul corpului rămînea în întuneric. Mi-am întors capul, căci doar atît îmi permiteau legăturile.

— Cavor! i-am spus, lumina vine din spate!

Urechea dispăru, şi în raza de lumină apăru un ochi!

Deodată, crăpătura care lăsase să intre lumină se lărgi şi se dovedi a fi cadrul unei uşi. Dincolo de ea se vedea o perspectivă de culoarea safirului, iar în pragul uşii se afla, proiectată pe fondul luminos, o siluetă cu un profil grotesc.

Am făcut amîndoi sforţări disperate de a ne în-

toarce şi, nereuşind, am continuat să privim peste umeri. Prima mea impresie a fost aceea a unui patruped stîngaci, cu capul aplecat. Apoi am observat că erau corpul slab şi pipernicit, picioarele strîmbe, scurte şi extrem de subţiri ale unui selenit. Ţinea capul vîrît între umeri. Nu avea casca şi haina folosite pe suprafaţa Lunii.

Ne apărea ca o făptură neagră şi mohorîtă, dar, în mod instinctiv, imaginaţia noastră i-a acordat forme omeneşti. Eu, cel puţin, am observat imediat că era puţin cam cocoşat, cu o frunte înaltă şi trăsături alungite.

A făcut trei paşi înainte şi s-a oprit. Se părea că mişcările lui nu produceau absolut nici un zgomot. Apoi a înaintat din nou. Mergea ca o pasăre — punînd picioarele unul în faţa celuilalt. S-a dat la o parte din raza de lumină care venea prin cadrul uşii, şi parcă a dispărut cu totul în umbră.

O clipă, ochii mei l-au căutat unde nu era, şi apoi l-am zărit stînd în faţa noastră, în plină lumină. Numai că trăsăturile omeneşti pe care i le atribuisem nu existau de loc!

Ar fi trebuit, desigur, să mă aştept la aceasta, dar n-o făcusem. Şocul a fost, pentru mine, extraordinar. Selenitul părea lipsit de figură; în locul ei avea un fel de mască, ceva monstruos, o diformitate care se infirma pe ea însăşi şi nu putea fi explicată. Nu avea nas, iar ochii, bulbucaţi, erau aşezaţi lateral — ochii pe care eu îi luasem drept urechi... Am încercat, mai tîrziu, să desenez unul dintre aceste capete, dar n-am reuşit.

Gura era curbată în jos, ca o gură omenească pe o faţă cu aspect feroce.

Capul era aşezat pe un gît articulat în trei locuri, aproape ca scurtele încheieturi ale piciorului unui crab. Nu puteam să văd încheieturile membrelor,

deoarece erau înfăşurate în nişte fîşii, ca nişte moletiere, care formau singura îmbrăcăminte a acestor fiinţe.

În momentul acela îl priveam ca pe o imposibilitate, ca pe o alcătuire demenţială. Cred că şi el era uimit — şi poate avea motive mai puternice decît noi. Numai că, blestematul, nu lăsa să i se vadă uimirea. Noi ştiam, cel puţin, cum ajunsesem în faţa acestor creaturi nefireşti. Dar închipuiţi-vă cum ar reacţiona, de exemplu, nişte londonezi cumsecade întîlnind printre oile din Hyde Park o pereche de animale, de mărimea oamenilor, dar absolut diferite de orice alte creaturi pămînteşti!

Cam aceasta a fost, probabil, şi impresia lui.

Închipuiţi-vă cum arătam noi! Eram legaţi de mîini şi de picioare, obosiţi şi murdari, cu barba crescută de două degete, cu feţele zgîriate şi însîngerate. Vi-l puteţi închipui pe Cavor, cu pantalonii lui bufanţi (sfîşiaţi în cîteva locuri de plantele-baionetă), cu cămaşa de flanelă şi cu vechea şapcă de jucător de crichet, cu părul aspru şi răvăşit, atîrnînd în zeci de smocuri... În lumina albastră, faţa lui nu părea roşie, ci aproape neagră; buzele şi petele de sînge închegate de pe mîini erau negre de-a binelea. Eu eram într-o stare şi mai proastă — dacă e cu putinţă — decît el, din cauza ciupercilor galbene în mijlocul cărora sărisem. Hainele ne erau descheiate, iar pantofii ne fuseseră scoşi şi se aflau alături de noi. Şedeam în capul oaselor, cu spatele către lumina ciudată şi albăstruie, examinînd un monstru ieşit, parcă, din imaginaţia lui Dürer [1].

Cavor a întrerupt primul tăcerea, dregîndu-şi glasul şi începînd să vorbească răguşit. De afară au început

[1] *Albrecht Dürer* (1471—1528), pictor, desenator şi gravor german, reprezentant al Renaşterii germane; în opera sa spiritul Renaşterii se îmbină cu elemente ale goticului german.

să se audă mugete teribile, ca şi cum un viţel lunar ar fi fost în primejdie. S-a sfîrşit cu un ţipăt, şi totul a reintrat în linişte.

Imediat, selenitul s-a întors, a trecut în umbră, s-a oprit să ne privească pentru o clipă din prag, a închis uşa în urma lui şi am rămas din nou învăluiţi de întunericul enigmatic şi plin de murmure, în care ne trezisem.

XII. DOMNUL CAVOR FACE CÎTEVA PRESUPUNERI

Cîtva timp, nici unul dintre noi n-a scos o vorbă. Îmi era cu neputinţă să mă concentrez asupra evenimentelor pe care le provocasem.

— Ne-au prins, am spus eu, în cele din urmă.

— Din cauza ciupercilor acelora...

— Da, dar dacă n-aş fi mîncat, leşinam şi muream de foame.

— Poate reuşeam să găsim sfera...

Văzîndu-i încăpăţînarea, mi-am pierdut cumpătul şi am început să înjur, ca pentru mine însumi. Tăceam, insultîndu-ne unul pe altul în gînd. Băteam toba cu degetele, între genunchi, şi făceam să zornăie inelele lanţurilor. Apoi am fost nevoit să vorbesc din nou.

— În orice caz, ce înţelegi din tot ce s-a întîmplat ? am întrebat eu, umil.

— Sînt nişte fiinţe raţionale... ştiu să facă diverse lucruri. Luminile pe care le-am văzut... Se opri. Era clar că nu înţelegea nimic. Cînd vorbi din nou, îmi mărturisi exact acest lucru. La urma urmei, cred că

ei sînt mai umani decît avem dreptul să ne aşteptăm. Presupun...

Pauzele lui erau enervante.

— Ei ?

— Presupun, în orice caz... că pe orice planetă, unde există un animal inteligent, el îşi poartă cutia craniană ridicată, are mîini şi merge în poziţie verticală... După un timp schimbă subiectul. Sîntem la o oarecare adîncime, zise el. Cred... la vreo două mii de picioare, sau chiar mai mult.

— De ce crezi asta ?

— Aerul e mai rece. Şi glasurile noastre sînt mult mai puternice. Atenuarea senzaţiilor... a dispărut cu totul. Şi apăsarea din urechi şi din gît...

Abia atunci mi-am dat şi eu seama.

— Aerul este mai dens. Probabil că sîntem la adîncime... poate chiar la o milă... în interiorul Lunii.

— Nu ne-am gîndit niciodată că ar putea exista o lume în interiorul Lunii...

— Nu.

— Am fi putut ?

— Da. Numai că... ne împiedică obişnuinţa. Rămase cîteva clipe pe gînduri. Acum, zise el, mi se pare atît de evident ! Bineînţeles ! Luna trebuie să aibă o mulţime de cavităţi, cu o atmosferă interioară, şi cu o mare în centrul imenselor ei grote. Se ştie că Luna are o greutate specifică mai mică decît Pămîntul ; se ştie că are foarte puţin aer sau apă în exterior ; se ştie, de asemeni, că este soră cu Pămîntul şi că o compoziţie diferită ar fi inexplicabilă. Este limpede ca lumina zilei că trebuia să fie goală pe dinăuntru. Şi, totuşi, nimeni n-a considerat ca un fapt sigur... Kepler [1], desigur... — glasul lui căpătase tonul

[1] *Johannes Kepler* (1571—1630), astronom german, căruia i se datorește formularea celor trei legi ale mişcării planetare.

unui om care descoperea un splendid şir de raţionamente. Da, continuă el, Kepler, vorbind despre *subvolvani*, avea dreptate, la urma urmei.

— Era mai bine să-ţi fi dat osteneala să afli acest lucru înainte de-a veni aici, am spus eu. Nu-mi răspunse nimic, mormăind ca pentru sine, în timp ce-şi continua şirul gîndurilor. Simţeam că-mi pierd firea. Ce crezi că s-a întîmplat cu sfera ? l-am întrebat eu.

— Pierdută, zise el, ca un om care răspunde la o întrebare lipsită de interes.

— Printre plante ?

— Numai dacă n-au găsit-o ei...

— Şi atunci ?

— De unde vrei să ştiu eu ? !

— Cavor, zisei eu, cu amărăciune, treburile merg de minune cu Compania mea ! Nu-mi răspunse. Doamne sfinte ! am exclamat eu. Cînd te gîndeşti prin cîte am trecut, ca să ne pomenim în această situaţie ! Pentru ce-am venit ? Ce căutăm ? Ce era Luna pentru noi, sau ce eram noi pentru Lună ? Ne-am dorit prea mult, am riscat prea mult. Ar fi trebuit să începem cu lucruri mai mici. Dumneata ai propus călătoria în Lună ! Obloanele dumitale de cavorită, prevăzute cu arcuri ! Sînt sigur că le puteam folosi în scopuri mai... terestre. Sigur ! Ai înţeles cu adevărat propunerea mea ? Un cilindru de oţel...

— Fleacuri ! zise Cavor. Am încetat discuţia. Cîtva timp, Cavor a ţinut un monolog întretăiat, fără vreun sprijin din partea mea.

— Dacă ei găsesc sfera... începu el. Dacă o găsesc... ce vor face cu ea ? Ei bine, asta este întrebarea ! S-ar putea să fie singura întrebare. În orice caz, ei nu vor înţelege nimic din structura ei. Dacă ei ar fi iniţiaţi în asemenea probleme, ar fi venit de mult pe Pămînt. Oare ar fi venit ? De ce nu ?

Sau ar fi trimis ceva... N-ar fi înlăturat această posibilitate. Nu ! Dar ei vor examina sfera. Este limpede că sînt inteligenţi şi plini de curiozitate. O vor examina... vor intra în ea... vor umbla la butoane. Şi gata !... Asta ar însemna ca noi să rămînem pe Lună pentru tot restul vieţii. Ciudate creaturi, ciudate cunoştinţe...

— Cît despre aceste cunoştinţe ciudate... am spus eu, dar n-am mai găsit cuvinte să continui.

— Ascultă, Bedford, zise Cavor. Ai venit de bunăvoie în această expediţie.

— Dumneata mi-ai spus... că ai în vedere nişte cercetări.

— În cercetări există întotdeauna riscuri.

— Mai ales cînd porneşti neînarmat şi fără să te gîndeşti la toate posibilităţile !

— Eram atît de absorbit de sferă ! Am fost prinşi şi absorbiţi de construcţia sferei.

— Eu ! *Eu* am fost prins, vrei să spui...

— Şi eu. De unde era să ştiu, cînd am început să lucrez în domeniul fizicii moleculare, că dintre toate locurile posibile... voi ajunge aici ?

— De vină este numai blestemata aceasta de ştiinţă ! am strigat eu.

— Ba este însuşi Diavolul. Preoţii din evul mediu şi inchizitorii aveau dreptate, iar contemporanii se înşală cu toţii. Te amesteci în aceste probleme, şi eşti răsplătit cu fel de fel de daruri. Dar de îndată ce pui mîna pe ele, eşti strivit, sfărîmat pe neaşteptate. Pasiuni vechi şi arme noi... Ba îţi răstoarnă credinţa, ba îţi răstoarnă ideile sociale, ba te aruncă în dezolare şi mizerie ! În orice caz, nu are nici un rost să te certi acum cu mine. Aceste creaturi... seleniţii... sau cum vom vrea să-i numim, ne ţin legaţi de mîini şi de picioare. Orice stare de spirit ai avea, trebuie

să treci prin toate acestea... Ne aşteaptă evenimente care ne cer sînge rece.

Se opri, ca şi cum ar fi aşteptat încuviinţarea mea. Dar eu tăceam, îmbufnat.

— La dracu cu ştiinţa dumitale ! i-am spus.

— Problema este cum să comunicăm cu ei. Mi-e teamă că gesturile lor sînt diferite de-ale noastre. De exemplu, să arăţi cu degetul. Nici o altă creatură, în afară de oameni şi maimuţe, nu arată cu degetul.

Raţionamentul mi se părea prea eronat.

— Aproape toate animalele, am strigat eu, arată cu ochii, sau cu botul !

Cavor rămase pe gînduri.

— Da, zise el, în cele din urmă, dar noi nu. Există atîtea diferenţe ! Atîtea diferenţe ! S-ar putea... Dar cum să-ţi spun ? Există vorbirea. Sunetele pe care le scot ei, acele fluierături şi şuierături. Nu văd cum am putea să le imităm... Oare aceasta este vorbirea lor ? S-ar putea să aibă sensuri diferite, mijloace diferite de comunicare. Desigur, ei sînt fiinţe inteligente ca şi noi... Trebuie să avem ceva comun. Cine ştie dacă nu vom reuşi să ne înţelegem...

— Toate acestea ne depăşesc. Ei sînt mai diferiţi de noi decît cel mai ciudat animal de pe Pămînt. Sînt făcuţi dintr-un alt aluat. La ce bun să mai discutăm ?

Cavor rămase pe gînduri.

— Eu sînt de altă părere. Fiinţele inteligente trebuie să aibă ceva similar... Chiar dacă au evoluat pe planete diferite. Desigur, dacă n-ar fi vorba decît de instinct... dacă noi sau ei n-am fi decît simple animale...

— Ei bine, sînt ei altceva ? Seamănă mai mult cu nişte furnici ridicate pe picioarele dinapoi, decît

cu ființe omenești. Și cine a reușit vreodată să se înțeleagă în vreun fel cu furnicile ?

— Dar mașinile lor, și îmbrăcămintea ! Nu, nu sînt de părerea dumitale, Bedford. Diferența este mare...

— Este de netrecut.

— Asemănările vor trebui să slujească drept punte. Îmi amintesc că am citit cîndva un studiu al răposatului profesor Galton asupra posibilității de comunicare între planete. Din nenorocire, la vremea aceea n-am crezut că ar avea vreo utilitate practică pentru mine, și mi-e teamă că nu i-am acordat atenția cuvenită. Și, totuși... să ne gîndim ! Ideea lui era că trebuie să luăm ca punct de plecare acele adevăruri mari care se găsesc la baza oricăror existențe raționale posibile. Pentru început, marile principii ale geometriei. El propunea să ia cîteva dintre principiile fundamentale ale lui Euclid și să arate, printr-o construcție materială, că adevărul lor ne este cunoscut ; să se demonstreze, de exemplu, că unghiurile de la baza unui triunghi isoscel sînt egale și că, prelungind laturile egale, unghiurile de fiecare parte a bazei vor fi, de asemeni, egale ; sau că pătratul ipotenuzei unui triunghi dreptunghi este egal cu suma pătratelor celorlalte două laturi. Demonstrînd asemenea cunoștințe, vom demonstra că posedăm o inteligență rațională... Acum presupune... că aș desena o figură geometrică, cu degetul ud, sau aș trasa-o prin aer...

Se opri. Am rămas cu gîndul la vorbele lui. Cîtva timp am fost absorbit de ciudata speranță de a comunica, de a ne înțelege cu seleniții. Apoi m-a năpădit iar disperarea furioasă, care făcea parte din epuizarea și din starea mizerabilă în care mă aflam. Mi-am dat seama, deodată, cu extremă claritate, de neiertata nebunie a faptelor mele de pînă atunci.

— Dobitoc ! am strigat. O, dobitoc, mare dobitoc... Exist parcă numai pentru a săvîrşi actele cele mai absurde... De ce-am părăsit sfera ?... Ca să ţopăim în căutare de brevete şi concesii în craterele Lunii !... Dacă, cel puţin, ne-am fi gîndit să legăm o batistă de un băţ, care să ne indice locul unde am lăsat sfera !

M-am oprit, mînios.

— Este limpede, reflectă Cavor, că sînt fiinţe inteligente. Se pot face anumite ipoteze. Deoarece nu ne-au ucis pe loc, probabil că au intenţii binevoitoare. Binevoitoare ! În orice caz, se ţin în rezervă. Poate că vor chiar să intre în legătură cu noi. Poate că vor să se înţeleagă cu noi. Încăperea aceasta, paznicul pe care l-am zărit... Lanţurile... Un înalt grad de inteligenţă...

— De-ar fi dat cerul, am strigat eu, să mă fi gîndit mai bine ! M-am afundat din ce în ce mai mult. Am călcat tot în străchini. Din cauză că am avut încredere în dumneata... De ce n-am rămas la piesa mea ? Era exact ceea ce mi se potrivea. Asta era lumea şi viaţa pentru care eram făcut. Puteam să-mi termin piesa. Sînt sigur... Era o piesă bună. Planul era aproape gata. Apoi... închipuieşte-ţi ! Să sar în Lună ! În mod practic... am dat cu piciorul la viaţă. Bătrîna hangiţă de lîngă Canterbury ar fi avut mai mult bun-simţ.

Am ridicat privirea şi am tăcut brusc. Întunericul făcuse din nou loc luminii albăstrui. Uşa se deschidea, şi cîţiva seleniţi intrau fără zgomot în încăpere. Am rămas nemişcat, privind feţele lor groteşti.

Apoi senzaţia de dezgust s-a schimbat în interes. Am observat că primul şi-al doilea selenit duceau nişte cupe. O necesitate elementară, în privinţa căreia, cel puţin, minţile noastre se înţelegeau. Cupele erau făcute dintr-un metal care, ca şi lanţurile noastre,

părea negru în bătaia luminii albăstrui ; fiecare conţinea cîteva fragmente dintr-o materie albicioasă. Toate suferinţele şi mizeria sumbră care mă copleşeau s-au strîns laolaltă şi au luat înfăţişarea foamei. Priveam la aceste cupe cu nişte ochi de lup. Mi s-a părut că la capătul braţelor care-au coborît în faţa mea o cupă, nu se aflău palme, ci un fel de suprafaţă turtită, ca vîrful trompei unui elefant.

Materia din cupă era moale, de culoare brună-albicioasă — ca nişte bucăţi de sufleu rece — şi avea un vag miros de ciuperci. Înclin să cred — după cele văzute ulterior — că era carne de viţel lunar.

Mîinile îmi erau legate atît de strîns, încît aproape că nu reuşeam să apuc cupa ; văzîndu-mi eforturile, doi dintre ei mi-au lărgit cu îndemînare lanţurile din jurul încheieturii. Mîinile lor, ca nişte tentacule, se lipeau, moi şi reci, de pielea mea. Am luat imediat o îmbucătură. Era la fel de moale ca mai toate ţesuturile organice din Lună ; avea un gust de turtă dulce sau de mereng muiat, dar nu era de loc neplăcut. Am mai luat încă două îmbucături.

— Mi-era foame !... am spus eu, muşcînd o bucată şi mai mare.

Cîtva timp am mîncat, fără să ne mai gîndim la nimic altceva. Am mîncat şi apoi am băut ca nişte cerşetori într-o cantină pentru săraci. Niciodată mai înainte, şi nici după aceea, n-am mai avut o foame atît de sălbatică şi, dacă n-aş fi avut această experienţă, n-aş fi crezut că la un sfert de milion de mile depărtare de lumea noastră, într-o stare de totală deznădejde, înconjuraţi, priviţi, atinşi de nişte fiinţe mai groteşti şi mai neomeneşti decît cele mai îngrozitoare creaturi dintr-un coşmar, aş fi în stare să mănînc, uitînd cu totul situaţia în care mă aflu. Seleniţii şedeau în jurul nostru, privindu-ne şi scoţînd într-una nişte sunete ca un uşor ciripit : proba-

bil că vorbeau. Nici măcar nu m-am înfiorat la atingerea lor. Şi, după ce mi-a trecut primul val al foamei, am văzut că şi Cavor mîncase cu aceeaşi neruşinată uitare de sine.

XIII. ÎNCERCĂRI DE A INTRA ÎN LEGĂTURĂ

Cînd, în cele din urmă, am terminat de mîncat, seleniţii ne-au desfăcut lanţurile de la picioare şi ni le-au prins din nou, astfel încît să ne dea o oarecare libertate în mişcare. Apoi ne-au dezlegat lanţurile din jurul mijlocului. Pentru a face aceste operaţiuni, ei au trebuit să se mişte chiar pe lîngă noi, aşa că din cînd în cînd cîte unul dintre acele capete ciudate cobora aproape de obrazul meu şi cîte o tentaculă moale îmi atingea capul sau gîtul. Nu-mi amintesc să fi fost atunci înspăimîntat sau dezgustat de apropierea lor. Cred că incurabilul nostru antropomorfism ne făcea să ne închipuim că în dosul acestor măşti se aflau capete omeneşti. Pielea lor, ca întreg corpul de altfel, părea albăstruie — dar numai din cauza luminii — şi era netedă şi strălucitoare ca nişte aripi de insectă, nu moale, umedă sau păroasă cum ar fi a unui animal vertebrat. Drept prin mijlocul capului, din spate pînă în faţă, se afla un şir de spini mărunţi şi albicioşi şi un şir mult mai mare, curbat de fiecare parte, pe deasupra ochilor. Selenitul care mi-a dezlegat lanţurile se folosea şi de gură.

— Se pare că vor să ne dezlege, zise Cavor. Aminteşte-ţi că sîntem pe Lună! Nu face nici o mişcare bruscă!

— Ai de gînd să încerci cu geometria despre care vorbeai ?

— Dacă voi avea ocazia... Dar s-ar putea, desigur, să încerce ei întîi.

Am rămas nemişcaţi, iar seleniţii, după ce şi-au terminat treburile, s-au dat înapoi şi păreau că privesc spre noi. Spun „păreau", deoarece, avînd ochii în părţi şi nu în faţă, îţi era tot atît de greu să le determini direcţia privirii, ca şi în cazul unei găini sau al unui peşte. Vorbeau între ei cu glasurile lor fluierate, care mi se păreau cu neputinţă de imitat sau de definit. Uşa din spatele nostru s-a deschis mai larg şi, privind peste umăr, am văzut neclar, dincolo de ea, un spaţiu larg în care şedeau nişte seleniţi. Păreau înghesuiţi şi plini de curiozitate.

— Vor să imităm aceste sunete ? l-am întrebat pe Cavor.

— Nu cred, zise el.

— Parcă ar vrea să înţelegem un anumit lucru...

— Nu înţeleg nimic din gesturile lor. Îl vezi pe-acela care îşi suceşte capul, ca un om pe care-l strînge gulerul ? Să facem şi noi la fel.

Am dat din cap, dar, văzînd că gestul nu are nici un efect, am încercat să imităm celelalte mişcări ale seleniţilor. Faptul a început să-i intereseze. În orice caz, am făcut cu toţii aceeaşi mişcare. Dar, în cele din urmă, neajungînd la nici un rezultat, am renunţat, ceea ce au făcut şi ei, reîncepînd să discute, cu glasurile lor şuierătoare... Apoi, deodată, unul dintre ei, mai scund şi mult mai gros decît ceilalţi şi cu o gură deosebit de mare, s-a aşezat jos lîngă Cavor, şi-a pus mîinile şi picioarele în aceeaşi poziţie în care era legat prietenul meu şi, printr-o mişcare îndemînatică, s-a ridicat în picioare.

— Cavor, am strigat eu, vor să ne ridicăm !

El mă privi cu gura căscată.

— Chiar aşa ! zise el.

Cu multe eforturi şi gemete, din cauză că mîinile ne erau legate, am reuşit să ne ridicăm. Seleniţii ne-au făcut loc, să ne putem mişca, şi au început să ciripească cu mai multă volubilitate. De îndată ce ne-am ridicat în picioare, selenitul cel robust s-a apropiat, ne-a atins uşor pe faţă cu tentaculele sale şi s-a îndreptat spre uşa deschisă. Invitaţia era destul de limpede, şi noi l-am urmat. Am văzut că patru dintre seleniţii care aşteptau în pragul uşii, mult mai înalţi decît ceilalţi, asemeni celor pe care îi văzusem în crater, purtau căşti rotunde, prevăzute cu ghimpi, şi erau îmbrăcaţi în nişte cilindri ; fiecare dintre cei patru purta cîte o ţeapă, cu vîrful şi apărătoarea făcute din acelaşi metal întunecat ca şi cupele. Cei patru s-au apropiat de noi, încadrîndu-ne cîte doi pe fiecare, şi am ieşit din încăperea noastră în peştera de unde venea lumina.

La început n-am reuşit să ne facem nici o impresie despre peştera în care intrasem. Atenţia ne era atrasă de mişcările şi atitudinile seleniţilor din jurul nostru şi de nevoia de a ne controla mişcările, ca să nu-i speriem sau să-i alarmăm prin vreun salt excesiv. Selenitul scund şi robust, care ne arătase că trebuie să ne ridicăm în picioare, mergea în faţa noastră, făcînd nişte gesturi uşor de înţeles şi invitîndu-ne să-l urmăm. Figura lui, asemănătoare unui jgheab, se întorcea de la unul la celălalt, cu un aer evident interogativ. Cîtva timp, după cum spuneam, am fost absorbiţi de mişcările seleniţilor.

Dar, în cele din urmă, spaţiul vast în care ne mişcam începu să se precizeze. Ne-am dat seama că sursa celor mai multe dintre zgomotele care ne umpluseră auzul, încă de cînd ne revenisem din ameţeala produsă de toxinele ciupercilor, era un ansamblu imens de maşini în plină activitate ; părţile care se

roteau prin aer se vedeau nedesluşit, pe deasupra capetelor şi printre corpurile seleniţilor din jurul nostru. Dar nu numai reţeaua de sunete provenea de la ansamblul de mecanisme, ci şi lumina albăstruie care radia în tot acest spaţiu. Noi acceptasem drept foarte firesc faptul ca o peşteră subterană să fie luminată artificial, dar, deşi o vedeam cu ochii mei, nu i-am sesizat cu adevărat importanţa decît atunci cînd, ceva mai tîrziu, am ajuns din nou în întuneric. Nu-mi pot explica rostul şi structura acelor maşini uriaşe, pentru că nici unul dintre noi nu ştia la ce folosesc şi nici cum funcţionează. Nişte braţe mari de metal se ridicau, unul după altul, din centrul maşinilor, şi extremitatea lor descria, după cîte mi se părea, o linie parabolică ; cînd ajungea la extremitatea de sus, fiecare braţ lăsa să cadă un alt braţ, legănător, care intra într-un cilindru vertical şi îl împingea în jos.

În jurul maşinilor se mişcau nişte făpturi mici şi subţiri, care păreau oarecum diferite de seleniţii din jurul nostru. Cînd fiecare dintre cele trei braţe mobile ale unei maşini venea jos, se auzeau un zăngănit şi apoi o ţîşnitură, şi din cilindrul vertical se revărsa substanţa incandescentă, care lumina întreg spaţiul ; curgea aşa cum se revarsă laptele în clocot dintr-o oală şi se aduna într-un rezervor de lumină de dedesubt. Lumina era rece şi albastră, cu un fel de strălucire fosforescentă, dar infinit mai luminoasă, şi se scurgea din rezervor, prin conducte, de-a lungul întregii peşteri.

Braţele mobile ale acestei enigmatice maşini se mişcau cu zgomot, iar substanţa luminoasă şuiera, adunîndu-se în rezervor. La început, ansamblul mi s-a părut de o mărime neexagerată, oarecum pe măsura noastră ; dar văzînd cît de mici păreau seleniţii, mi-am dat pe deplin seama de imensitatea peşterii şi a maşinilor. Mi-am întors privirea de la aceste realizări

impresionante către fața seleniților, cu mai mult respect. M-am oprit locului, iar Cavor a făcut la fel, contemplînd uluitorul ansamblu de mașini.

— Dar este formidabil! am spus eu. Oare la ce folosesc?

Figura lui Cavor, luminată în albastru, exprima un respect plin de admirație.

— Nici n-am visat! Cu siguranță că aceste ființe... Oamenii n-ar fi putut realiza o asemenea mașină! Privește brațele acestea: oare sînt montate pe tije de conexiune?

Selenitul scund și voinic făcuse, fără să observăm, cîțiva pași înainte. Se întoarse și se așeză între noi și mașină. Am evitat să-l privesc, deoarece presupuneam că voia să ne îndemne să ne continuăm drumul. Se îndepărtă iar, în direcția în care pornisem inițial, se opri și se întoarse înapoi, atingîndu-ne pe față, pentru a ne atrage atenția.

Cavor și cu mine am privit unul la altul.

— Nu putem să-i arătăm că ne interesează mașina? am întrebat eu.

— Da, zise Cavor, să încercăm.

Se întoarse către călăuza noastră, îi zîmbi, îi arătă mașina, arătă încă o dată, apoi își duse mîna la cap, și din nou la mașină. Prin vreun defect de raționament, el își închipuia că vorbind stîlcit ar putea să-și facă gesturile mai clare:

— Eu privit asta, zise el, eu gîndit asta foarte mult. Da.

Purtarea lui parcă îi opri pe seleniți din dorința de a ne face să înaintăm. Schimbară între ei priviri, își clătinară capetele lor ciudate, și din nou se auziră glasurile lor ciripitoare. Apoi unul dintre ei, o ființă subțire și înaltă, purtînd un fel de mantie peste hainele obișnuite, în care erau îmbrăcați ceilalți, îl cuprinse pe Cavor de mijloc, cu mîna lui asemănătoare

unei trompe de elefant, şi îl împinse uşor pe urma călăuzei noastre, care pornise din nou înainte.

Cavor se împotrivi.

— Ar trebui să încercăm acum să ne înţelegem cu ei ! Poate că ne socotesc un nou soi de animale, o nouă specie de viţei lunari ! Este foarte important să le arătăm de la bun început că sîntem nişte fiinţe raţionale. El începu să-şi scuture energic capul. Nu, nu, zise el, eu nu vine imediat. Eu priveşte la asta.

— Nu există vreo problemă de geometrie pe care să le-o explici, în legătură cu această maşinărie ? i-am sugerat eu, în timp ce seleniţii se sfătuiau între ei.

— Poate o parabolă... începu el.

Scoase un ţipăt puternic şi făcu un salt de mai bine de şase picioare.

Unul dintre cei patru seleniţi înarmaţi îl înţepase cu suliţa.

M-am întors către suliţaşul din spatele meu, cu un gest rapid şi ameninţător, iar el se dădu brusc înapoi. Gestul meu, împreună cu ţipătul şi saltul lui Cavor i-au uimit pe toţi seleniţii. S-au retras în grabă cîţiva paşi, privindu-ne. Cîteva momente, care păreau că se prelungesc la nesfîrşit, am rămas într-o atitudine de împotrivire furioasă, avînd în faţă un semicerc de fiinţe neomeneşti.

— M-a înţepat, zise Cavor, cu glasul întretăiat.

— L-am văzut, i-am răspuns. La dracu ! am ţipat eu către seleniţi. Nu avem de gînd să suportăm acest tratament ! Drept cine naiba ne luaţi ?

Am privit repede în dreapta şi în stînga. Departe, prin pustiul albastru al peşterii, un alt grup de seleniţi alerga către noi ; unii erau îndesaţi, alţii subţiri, iar unul avea capul mult mai mare decît al celorlalţi. Peştera se întindea largă şi scundă, pierzîndu-se în toate direcţiile, în întuneric. Tavanul ei, îmi amintesc, era bombat spre interior, parcă de greutatea

stratului gros de stînci sub care eram închişi. Nu exista nici un mijloc de scăpare, absolut nici un mijloc de scăpare! Deasupra, dedesubt, în toate direcţiile se aflau necunoscutul şi aceste creaturi neomeneşti, care ne înfruntau cu suliţe şi ameninţări, pe noi, doi oameni lipsiţi de orice ajutor!

XIV. PUNTEA AMEŢITOARE

Această pauză duşmănoasă a durat doar o clipă. Cred că nu numai noi, dar şi seleniţii gîndeau cu repeziciune. Impresia mea cea mai vie era că nu aveam nici un punct de sprijin şi că vom fi înconjuraţi şi ucişi. Copleşitoarea nebunie a prezenţei noastre acolo mi se înfăţişa ca un uriaş şi întunecat reproş. De ce mă aruncasem în această dementă şi neomenească expediţie?

Cavor s-a apropiat, punîndu-şi mîna pe braţul meu. Figura lui înspăimîntată era lividă în lumina albastră.

— Nu putem face nimic, zise el. Este o greşeală. Ei nu înţeleg. Trebuie să mergem... aşa cum vor ei.

M-am uitat la el, apoi la seleniţii care veniseră în ajutorul tovarăşilor lor.

— Dacă aş avea mîinile libere...

— Este inutil, oftă el.

— Nu!

— Să mergem...

Se întoarse şi porni în direcţia care ni se arătase.

L-am urmat, încercînd să par cît se poate de supus, dar pipăindu-mi lanţurile de la încheieturile mîinilor. Sîngele îmi fierbea. Nu am mai observat nici un detaliu al peşterii, deşi se pare că a trecut

mult timp pînă am ajuns la celălalt capăt, sau, dacă am observat ceva, am uitat în aceeaşi clipă. Gîndurile îmi erau concentrate asupra lanţurilor pe care le purtam şi asupra seleniţilor, mai ales asupra acelora care purtau căşti şi suliţe. La început, ei au mers paralel cu noi, la o distanţă respectabilă, dar apoi li s-au alăturat alţi trei, şi atunci s-au apropiat pînă cînd au ajuns la o lungime de braţ de noi. M-am cabrat, ca un cal îmboldit cu pintenii, atunci cînd i-am văzut atît de aproape. Selenitul cel scurt şi gros a mers mai întîi în dreapta noastră, apoi şi-a luat din nou locul în faţă.

Imaginea grupului mi s-a întipărit pentru totdeauna în creier: în faţa mea mergea Cavor, cu capul plecat, cu umerii lăsaţi, din cauza descurajării; înaintea lui, figura ciudată a călăuzei noastre, întorcîndu-se neîncetat în toate părţile; de o parte şi de alta, purtătorii de suliţe, atenţi, deşi cu gura deschisă — totul într-un albastru monocrom. În afară de impresiile mele pur personale, îmi mai amintesc de un fel de şanţ care traversa peştera, pe lîngă cărarea de stîncă pe care o urmam noi. Era plin de aceeaşi materie luminoasă, de un albastru strălucitor, care se scurgea din maşina cea mare. Eu mergeam chiar pe lîngă şanţ şi pot să afirm că nu radia nici un fel de căldură. Materia luminoasă strălucea puternic, dar nu era nici mai caldă, nici mai rece decît tot ceea ce se afla în peşteră.

Clanc-clanc-clanc; am trecut pe sub pîrghiile agitate ale unei alte maşini uriaşe, şi, în cele din urmă, am ajuns la un tunel larg, în care se auzea chiar şi lipăitul tălpilor noastre desculţe; în afară de fîşia albastră care se prelingea în dreapta noastră, tunelul era întunecat. Umbrele desenau, pe peretele neregulat şi pe tavanul tunelului, caricaturi gigantice ale formelor noastre şi ale seleniţilor. Din cînd în cînd,

pe pereţi scînteiau cristale, ca nişte nestemate, din loc în loc galeria se lărgea, dînd în cîte o peşteră cu stalactite, sau făcea ramificaţii, care se pierdeau în întuneric.

Cred că am mers mult timp prin tunel. Lumina curgătoare clipocea încet, iar paşii noştri, împreună cu ecoul, scoteau un tropăit neregulat. Gîndul mi s-a fixat asupra lanţurilor. Dacă aş putea să le sucesc o dată, şi apoi să le desfac aşa...

Dacă aş face toate aceste mişcări foarte încet, oare şi-ar da ei seama că îmi scoteam mîna din legătura slăbită ? Şi, dacă ar vedea, cum ar reacţiona ?

— Bedford, zise Cavor, drumul e înclinat. Coboară tot mereu. Observaţia lui m-a trezit din sumbrele mele preocupări. Dacă intenţionau să ne ucidă, continuă el, încetinindu-şi paşii pentru a ajunge lîngă mine, nu văd motivul pentru care n-ar fi făcut-o pînă acum...

— Nu, i-am răspuns, este adevărat.

— Ei nu ne înţeleg, zise el. Cred că sîntem nişte animale ciudate, poate vreo rasă sălbatică de viţei lunari. Numai cînd ne vor cerceta mai îndeaproape, vor începe să-şi dea seama că sîntem înzestraţi cu raţiune...

— Atunci cînd vei demonstra dumneata acele probleme geometrice ?

— Se prea poate. Ne-am continuat cîtva timp drumul în tăcere. Ştii, zise Cavor, s-ar putea ca aceştia să fie seleniţi dintr-o clasă inferioară.

— Nişte imbecili infernali, am spus eu mînios, privind feţele lor exasperante. Dacă suportăm tot ceea ce ne fac...

— Trebuie să îndurăm. S-ar putea să mai existe şi alţii, mai înţelegători. Asta nu este decît latura exterioară a lumii lor. Probabil că domeniul seleniţilor coboară mereu, prin peşteri, galerii, tuneluri,

pînă ajunge în cele din urmă la mare, la sute de mile mai jos.

Cuvintele lui m-au făcut să mă gîndesc la distanţa de vreo milă, la stîncile şi tunelurile care se aflau poate deasupra capetelor noastre... Era ca o greutate care îmi apăsa pe umeri.

— Departe de soare şi de aer, am spus eu, într-o mină, chiar numai de o jumătate de milă, adîncimea este sufocantă.

— Aici, în orice caz, nu este. Probabil că există o... ventilaţie ! Cred că vîntul bate dinspre partea întunecată a Lunii spre partea însorită, strîngînd acolo tot bioxidul de carbon şi hrănind plantele. La capătul acestui tunel, de exemplu, se simte o adevărată briză. Şi ce lume ! Ce impresie îţi fac puţurile, maşinile...

— Şi suliţa ! Nu uita suliţa !

El merse cîtva timp înaintea mea, tăcînd.

— Chiar şi suliţa...

— Ei bine ?

În clipa aceea mă cuprinsese furia. Dar... poate că era necesar să ne continuăm drumul.

— Ei au o piele diferită de a noastră şi, probabil, şi un sistem nervos diferit. S-ar putea ca ei să nu înţeleagă obiecţia noastră... După cum unei fiinţe de pe Marte probabil că nu i-ar plăcea obiceiul nostru pămîntesc de a ne da cu cotul...

— Ar face mai bine dacă s-ar feri să-mi dea cu cotul.

— Iar în privinţa geometriei... La urma urmei, ei procedează destul de inteligent. Ei încep cu elementele vieţii, şi nu cu ale gîndirii. Hrană. Constrîngere. Durere. Ei se adresează principiilor fundamentale.

— Fără nici o îndoială, am spus eu.

El continuă să-mi vorbească despre lumea vastă şi minunată în care pătrundeam. Cu încetul, mi-am

dat seama, după intonaţiile vocii, lui, că nici acum el nu era total deznădăjduit la gîndul de a pătrunde tot mai adînc în vizuina acestei planete inumane. Gîndul i se îndrepta către maşini şi descoperiri, excluzînd miile de gînduri întunecate care mă năpădeau pe mine. O făcea fără intenţia de a utiliza cumva aceste lucruri; pur şi simplu, voia să le cunoască.

— De fapt, zise el, este un prilej excepţional. Se întîlnesc două lumi. Oare ce vom vedea? Gîndeşte-te la ceea ce se află aici, sub noi.

— Nu prea vom avea ce vedea, dacă nu se face mai multă lumină, am remarcat eu.

— Aceasta este doar coaja exterioară. Mai jos... la scara respectivă... s-ar putea să găsim orice! Ai observat cît de diferiţi sînt unii de alţii? Cîte vom avea de povestit!

— Un animal dintr-o specie mai rară, i-am răspuns eu, gîndeşte la fel, în timp ce este dus către grădina zoologică... Nu înseamnă că ne vor arăta toată lumea lor.

— Cînd îşi vor da seama că sîntem înzestraţi cu raţiune, zise Cavor, vor dori să capete şi ei informaţii despre Pămînt. Chiar dacă nu sînt capabili de sentimente generoase, ne vor învăţa, ca să poată învăţa şi ei de la noi... Şi cîte cunoştinţe trebuie să aibă! Cîte cunoştinţe neaşteptate!

Şi Cavor continuă să facă speculaţii asupra posibilităţii de a întîlni la seleniţi cunoştinţe pe care el nu sperase vreodată să le obţină pe Pămînt; se lansa în cele mai extravagante speculaţii, deşi avea o rană proaspătă, pricinuită de suliţa unui selenit! Am uitat cea mai mare parte a presupunerilor lui, deoarece atenţia îmi era îndreptată asupra tunelului de-a lungul căruia mergeam şi care se deschidea din ce în ce mai mult. Se părea, după mişcarea aerului, că ieşeam

într-un spaţiu vast. Dar, fiind întuneric, nu-mi puteam da seama de dimensiunile lui. Mica şuviţă de lumină se îngusta din ce în ce şi dispărea departe, în faţa noastră. Peste puţin, pereţii stîncoşi au dispărut cu totul din lături. Nu se mai vedeau decît cărarea şi pîrîiaşul, fosforescent, albastru care se prelingea pe lîngă noi. Îl vedeam pe Cavor şi pe selenitul care ne călăuzea ; picioarele, capul şi jumătatea corpului, care se aflau înspre pîrîul fosforescent, erau luminate într-un albastru viu ; cum peretele tunelului nu reflecta lumina, restul corpului li se pierdea în întunericul din jur.

Apoi am observat că ne apropiam de o înclinare bruscă a terenului, deoarece pîrîiaşul albastru dispărea din vedere.

În clipa următoare am ajuns la margine. Pîrîiaşul luminos făcea o şerpuire, ca şi cînd ar fi ezitat, apoi se repezea în jos. Cădea la o adîncime atît de mare, încît zgomotul căderii nici nu se auzea. Departe, jos, se zărea o strălucire albăstruie, un fel de ceaţă albastră. Bezna în care cădea pîrîiaşul părea de o pustietate absolută, în afară de o dungă, asemănătoare unei punţi, care se proiecta de pe marginea stîncii şi se întindea, dispărînd în depărtare. Din prăpastie se ridica un curent de aer cald.

O clipă, am rămas amîndoi chiar lîngă margine, atît cît îndrăzneam, privind în străfundurile albăstrui. Am simţit că selenitul care ne călăuzea mă trage de braţ. Apoi se îndepărtă de mine, se îndreptă către capătul punţii şi înaintă pe ea, uitîndu-se înapoi. Văzînd că-l priveam, a continuat să înainteze, mergînd cu tot atîta siguranţă ca pe un teren ferm. O clipă, i-am văzut desluşit silueta, apoi a devenit o pată albastră şi s-a topit în întuneric, rămînînd doar o ceaţă.

Se făcu o pauză.

— Cu siguranţă... zise Cavor.

Un alt selenit înaintă pe punte, apoi îşi întoarse capul, privind nepăsător către noi. Ceilalţi şedeau gata să ne urmeze. Figura călăuzei noastre reapăru, aşteptîndu-ne. Se întoarse, să vadă de ce nu înaintam.

— Ce s-o fi aflînd dincolo ? am întrebat eu.

— Nu disting nimic.

În nici un caz, noi nu putem traversa pe-aici, am spus eu.

— N-aş putea face nici trei paşi pe puntea asta, zise Cavor, chiar dacă aş avea mîinile libere. Am privit unul la celălalt, cu o totală consternare. Poate că ei nu ştiu ce înseamnă ameţeala, zise Cavor.

— Dar pentru noi este absolut imposibil să mergem pe această punte îngustă !

— Cred că ei privesc lucrurile altfel. I-am observat. Mă întreb dacă ei ştiu că pentru noi aici este un întuneric de nepătruns... Cum să-i fac să înţeleagă ?

— În orice caz, trebuie să-i facem să înţeleagă. Cred că noi vorbeam avînd oarecare speranţă că seleniţii ne-ar putea înţelege în vreun fel. Ştiam prea bine că trebuia neapărat să ne explicăm. Apoi, privind feţele lor, mi-am dat seama că era cu neputinţă orice explicaţie. Asemănările dintre noi nu puteau de data aceasta acoperi deosebirile. Ei bine, nu aveam de gînd, în ruptul capului, să merg pe această punte. Am tras repede mîna din lanţul încolăcit, a cărui legătură se slăbise, apoi am început să-mi răsucesc amîndouă mîinile, în direcţii diferite. Eram cel mai aproape de margine şi, în timp ce încercam să mă eliberez, doi dintre seleniţi m-au apucat şi m-au împins uşor către pod.

Am dat cu putere din cap.

— Nu merg, am strigat, în zadar ! Nu înţelegeţi ? Un alt selenit li s-a alăturat, ca să mă împingă. Am fost silit să fac un pas înainte.

— Am o idee, zise Cavor, dar eu îi cunoşteam ideile.

— Ia ascultaţi, am strigat către seleniţi. Opriţi-vă ! Aţi face bine să... M-am răsucit pe călcîie şi am izbucnit în înjurături. Unul dintre seleniţii înarmaţi mă împunsese pe la spate cu suliţa. Mi-am smuls mîna dintre tentaculele care o ţineau şi m-am întors către cel cu suliţa: Blestematule ! am urlat. Te-am prevenit ! Din ce dracu crezi că sînt eu făcut, ca să înfigi suliţa în mine ? Dacă mă mai atingi...

Drept răspuns, el mă înţepă din nou.

Am auzit glasul alarmat şi stăruitor al lui Cavor. Cred că mai spera, chiar şi atunci, să se înţeleagă cu seleniţii.

— Îţi spun, Bedford, strigă el, am găsit un mijloc !

Dar cea de-a doua înţepătură dezlănţui ultima rezervă de energie din muşchii mei. Într-o clipă, am rupt unul dintre inelele lanţului de la mînă, şi, o dată cu el, s-au rupt şi toate considerentele care ne ţineau, fără să opunem rezistenţă, în mîinile acestor creaturi lunare. În clipa aceea, cel puţin, eram nebun de spaimă şi de mînie. Nu m-am gîndit de loc la urmări. L-am izbit drept în faţă pe selenitul cu suliţa. Lanţul era răsucit în jurul pumnului meu...

S-a produs încă una dintre acele îngrozitoare surprize, de care este plină lumea lunară.

Mi s-a părut că mîna mea, împreună cu lanţul, trece prin corpul selenitului, care se turti ca un aluat umplut cu lichid. Pumnul trecu printr-o materie moale, fleşcăită, care împroşca în jur stropi. Era ca şi cum aş fi izbit într-o ciupercă flască. Selenitul se rostogoli vreo zece metri şi căzu ca o gelatină. Am rămas uluit. Nu credeam că vreo fiinţă vie poate fi atît de inconsistentă. O clipă, am crezut că visam.

Apoi totul redeveni real şi iminent. Se pare că nici Cavor, nici ceilalţi seleniţi nu făcuseră vreo mişcare, din momentul cînd mă întorsesem şi pînă în momentul cînd selenitul a căzut mort. Toţi s-au dat la o parte, alarmaţi. Această pauză se prelungi cel puţin o secundă după doborîrea selenitului. Probabil că ei încercau să înţeleagă ceea ce se petrecuse. Imi amintesc că rămăsesem cu braţul pe jumătate îndoit, încercînd şi eu să înţeleg. „Ce va urma?" îmi răsuna în creier. „Ce va urma?" Apoi, într-o clipă, se puseră cu toţii în mişcare.

Mi-am dat seama că trebuie să ne dezlegăm lanţurile şi că, înainte de asta, trebuia să-i zdrobim pe seleniţi. M-am întors spre grupul celorlalţi trei purtători de suliţe. Unul aruncă suliţa către mine. Ea îmi şuieră pe deasupra capului şi-şi continuă zborul în abisul de lîngă noi.

În timp ce suliţa trecea pe deasupra mea, am sărit cu toată puterea înspre selenit. El se întoarse să fugă, dar l-am răsturnat jos, am căzut drept peste el şi am alunecat pe corpul lui zdrobit. Mi s-a părut că se zvîrcolea sub picioarele mele.

M-am ridicat pe jumătate; în toate părţile, spinările albastre ale seleniţilor se îndepărtau în întuneric. Am îndoit un inel, cu toată forţa, am desfăcut lanţul care îmi împiedica gleznele şi am sărit în picioare, cu lanţul în mînă. O altă suliţă, aruncată ca o lance, şuieră pe lîngă mine, iar eu m-am repezit în direcţia din care venise. Apoi m-am întors către Cavor, care încă şedea lîngă prăpastie, în lumina pîrîiaşului, smucind convulsiv din mîini şi mormăind în acelaşi timp cuvinte neînţelese cu privire la ultima lui idee.

— Haide ! am strigat.

— Mîinile mele ! îmi răspunse el.

Apoi, dîndu-şi seama că nu îndrăznesc să alerg spre el, din cauză că vreun pas greşit calculat ar fi putut să mă trimită în prăpastie, se apropie de mine, cu mîinile întinse înainte şi tîrîndu-şi picioarele.

I-am apucat lanţurile şi am încercat să le desfac.

— Unde sînt ei ? întrebă el, gîfîind.

— Au fugit. Se vor întoarce. Aruncă cu fel de fel de drăcii. Încotro să mergem ?

— Pe lîngă lumină. Către tunel. Nu ?

— Da, i-am răspuns, chiar în clipa cînd îi eliberam mîinile.

M-am lăsat în genunchi şi am început să-i desfac şi lanţurile de la glezne. Ceva căzu, plescăind — nu ştiu ce —, în pîrîiaşul fosforescent şi aruncă stropi de lumină în jurul nostru. Departe, spre dreapta, se porniră nişte şuierături şi fluierături.

I-am dezlegat lanţul de la picioare şi i l-am pus în mîini.

— Loveşte cu asta ! i-am spus, şi, fără să mai aştept răspuns, am pornit în salturi mari de-a lungul cărării pe care venisem.

Aveam neplăcuta senzaţie că seleniţii puteau sări din întuneric în spatele meu. Auzeam paşii lui Cavor, care alerga în urma mea.

Fugeam în salturi uriaşe. Era, trebuie să înţelegeţi, cu totul altceva decît o fugă pe Pămînt. Pe Pămînt sari, şi aproape în aceeaşi clipă atingi din nou pămîntul ; dar pe Lună, din cauza atracţiei mai slabe, zbori prin aer mai multe secunde înainte de a atinge solul. Deoarece eram extrem de grăbit, saltul făcea efectul unor pauze lungi, în care puteai număra pînă la şapte-opt. Atingeai solul, şi imediat zburai. Îmi alergau prin minte tot felul de întrebări : „Unde sînt

seleniţii ? Ce vor face ? Vom ajunge la tunel ? Cavor a rămas mult în urmă ? Îi vor tăia ei drumul ?“ Apoi atingeam solul, săream şi zburam din nou.

Un selenit trecu alergînd prin faţa mea, mişcîndu-şi picioarele exact ca un om pe Pămînt ; mi-a aruncat o privire peste umăr şi l-am auzit ţipînd, în timp ce se dădea la o parte din drumul meu, dispărînd în întuneric. Cred că era călăuza noastră, dar nu sînt prea sigur. Apoi, după încă un salt uriaş, au început să se zărească, de o parte şi de alta, pereţii de stîncă, şi, după alte două salturi, mă aflam în tunel ; mi-am încetinit pasul, să nu mă izbesc de tavan. Ajuns la o cotitură, m-am oprit, m-am întors şi l-am văzut pe Cavor venind, împroşcînd în toate părţile stropi de lumină albastră din pîrîiaş şi devenind tot mai mare, pînă cînd s-o ciocnit de mine. Am rămas încleştaţi unul de altul. Deocamdată, cel puţin, scăpaserăm de urmăritori, şi eram singuri.

Abia ne mai trăgeam răsuflarea. Vorbeam, gîfîind, în fraze întretăiate.

— Dumneata ai stricat totul ! gîfîi Cavor.

— Prostii ! i-am strigat. Sau fugeam, sau muream.

— Ce trebuie să facem acum ?

— Să ne ascundem.

— Cum ?

— E destul de întuneric.

— Şi unde ?

— Într-una din peşterile laterale.

— Şi apoi ?

— Să ne gîndim.

— În regulă... haide !

Ne-am continuat drumul şi am ajuns curînd într-o peşteră vag luminată. Cavor era în faţă. Şovăi, apoi alese o deschizătură neagră, care părea să ne promită o ascunzătoare bună. Făcu un pas şi se întoarse.

— Prea întuneric, zise el.
— Picioarele şi tălpile dumitale au destulă lumină. Eşti îmbibat cu substanţa aceea luminoasă.
— Dar...
Se auzi, înaintînd prin tunelul principal, un tumult de sunete, printre care dominau nişte lovituri de gong. Am avut oribila impresie că sîntem urmăriţi. Am luat-o imediat la goană către peştera întunecoasă. În timp ce alergam, drumul ne era luminat de fosforescenţa picioarelor lui Cavor.
— Noroc că ne-au scos ghetele, zisei eu gîfîind, altfel am fi făcut destul zgomot.
Continuam să alergăm, făcînd paşi cît mai mici, pentru a nu ne izbi de tavanul peşterii. După un timp, zgomotele au rămas în urmă. Au devenit înnăbuşite, s-au micşorat, şi în cele din urmă au dispărut.
M-am oprit, să privesc înapoi, şi l-am auzit pe Cavor îndepărtîndu-se. Apoi se opri şi el.
— Bedford, îmi şopti, este un fel de lumină în faţa noastră...
Am privit, dar la început nu am putut vedea nimic. Apoi am început să-i zăresc capul şi umerii conturîndu-se vag pe un fond mai puţin dens de întuneric. Lumina difuză nu mai bătea în albastru, ca toate celelalte lumini din interiorul Lunii, ci era de un cenuşiu palid, de un alb foarte vag şi diafan, culoarea luminii de zi. În aceeaşi clipă, sau chiar înaintea mea, Cavor a observat deosebirea de culoare, şi cred că a fost năpădit, ca şi mine, de o speranţă nestăpînită.
— Bedford, şopti el, cu glasul tremurător, lumina aceasta... s-ar putea...
Nu îndrăzni să rostească nici un cuvînt. Se făcu tăcere. Deodată, după zgomotul paşilor lui, mi-am dat seama că se îndrepta către lumina aceea palidă. L-am urmat, şi inima îmi bătea cu putere.

Pe măsură ce înaintam, lumina devenea mai puternică. După puţin timp era aproape tot atît de vie ca şi fosforescenţa de pe picioarele lui Cavor. Tunelul nostru dădea într-o peşteră, şi lumina venea din capătul ei cel mai îndepărtat. Am observat ceva care m-a făcut să simt că îmi cresc speranţele.

— Cavor, am spus eu, vine de sus ! Sînt sigur că vine de sus !

El nu-mi răspunse şi continuă să alerge.

Era, fără îndoială, o lumină albicioasă, o lumină argintie.

În clipa următoare ne aflam în bătaia ei. Se filtra printr-o crăpătură a pereţilor peşterii, şi, în timp ce priveam în sus, un strop enorm de apă mi-a căzut pe faţă. Am tresărit şi m-am dat la o parte ; pic, un alt strop se auzi căzînd pe terenul stîncos.

— Cavor, dacă unul dintre noi îl ridică pe celălalt, putem atinge crăpătura de-acolo !

— Te voi ridica eu pe dumneata, zise el, şi imediat mă săltă, de parcă aş fi fost un copilaş.

Mi-am trecut un braţ prin crăpătură şi, chiar la vîrful degetelor, am găsit o mică ridicătură, de care mă puteam ţine. Lumina albă era acum mult mai puternică. M-am ridicat, încordîndu-mi numai două degete, aproape fără nici un efort, cu toate că pe Pămînt cîntăream douăsprezece stone [1] ; am ajuns la un colţ mai ridicat de stîncă şi mi-am sprijinit picioarele pe ridicătura îngustă. M-am înălţat şi am pipăit stîncile cu degetele : în sus, crăpătura se lărgea.

---

[1] Un stone — măsură de greutate de 6,348 kg.

— Nu-i greu să te caţeri, i-am spus lui Cavor. Poţi sări pînă la mîna mea, dacă o ţin în jos, spre dumneata ?

M-am înţepenit între pereţii crăpăturii, m-am aşezat în genunchi pe marginea ieşită în afară şi am întins o mînă. Nu-l puteam vedea pe Cavor, dar auzeam foşnetul mişcărilor lui, în timp ce se pregătea să sară. Apoi, zdup ! şi se agăţă de braţul meu — nu mai greu decît un pisoi ! L-am tras în sus, pînă cînd şi-a pus o mînă pe ridicătură şi mi-a dat drumul.

— La naiba ! am spus eu, oricine poate fi alpinist pe Lună, şi am început să mă caţăr mai repede. Timp de cîteva minute am tot urcat, apoi am privit din nou în sus. Crăpătura se deschidea treptat, iar lumina se făcea mai puternică. Numai că... nu era lumina zilei !

În clipa următoare am putut să văd de unde venea lumina, şi de necaz mi-a venit să mă izbesc cu capul de stînci. În faţa mea era un spaţiu larg, înclinat în mod neregulat, şi pe toată suprafaţa lui se afla o pădure de ciuperci mici, ca nişte măciuci, fiecare iradiind puternic o lumină roză şi argintie. O clipă, am privit ţintă ciupercile luminoase, apoi am sărit printre ele. Am smuls vreo jumătate de duzină, le-am aruncat pe stînci, şi apoi m-am aşezat, rîzînd amar, în timp ce apărea faţa roşcată a lui Cavor.

— Nu-i decît o fosforescenţă, i-am spus. Nu-i nevoie să te grăbeşti. Ia loc şi simte-te ca acasă !

Şi, în timp ce el bolborosea ceva despre dezamăgire, am început din nou să arunc cu ciuperci prin crăpătură.

— Credeam că este lumina zilei, zise el.

— Lumina zilei ! am strigat eu. Zorile, asfinţitul, norii şi cerul în furtună ! Le vom mai vedea vreo-

dată ? În timp ce vorbeam, părea că se ridică în faţa mea un mic tablou al lumii noastre, strălucitor, delicat şi limpede, ca fondul unei vechi picturi italiene. Cerul, care îşi schimbă culorile, şi marea agitată, şi dealurile, şi copacii verzi, oraşele şi satele care strălucesc în soare ! Gîndeşte-te la un acoperiş umed în lumina apusului, Cavor ! Gîndeşte-te la ferestrele unei case în lumina apusului ! El nu-mi răspunse. Sîntem închişi aici, în această lume bestială, care nici măcar nu este o lume, cu oceanul ei de cerneală ascuns în bezna îngrozitoare de dedesubt, iar afară, ziua toridă sau liniştea de moarte a nopţii. Şi toate aceste fiinţe, care acum ne urmăresc, aceste făpturi groaznice, oameni-insecte, care vin parcă dintr-un coşmar ! La urma urmei, ei au dreptate ! Ce treabă avem noi aici, să-i zdrobim şi să tulburăm lumea lor ? După cîte ştim, întreaga planetă este acum pe urmele noastre. În fiecare minut îi putem auzi scheunînd şi bătînd din gonguri. Ce trebuie să facem ? Unde să mergem ? Stăm aici ca pe roze ?

— Este vina dumitale, zise Cavor.

— Vina mea ! am strigat eu. Doamne sfinte !

— Eu aveam o idee...

— La naiba cu ideile dumitale !

— Dacă am fi refuzat să ne mişcăm din loc...

— În ciuda suliţelor ?

— Da. Ne-ar fi transportat ei.

— Peste podul acela ?

— Da. Aşa cum probabil ne-au adus de-afară.

— Mai bine m-aş lăsa transportat de-o muscă pe un tavan. Doamne sfinte ! Am reînceput să distrug ciupercile. Apoi, deodată, am văzut ceva care m-a izbit pe loc. Cavor, am strigat, aceste lanţuri sînt de aur !

El era adîncit în gînduri, cu fața ascunsă în mîini. Și-a întors încet capul, m-a privit țintă, și apoi, după ce-am repetat cuvintele, s-a uitat la lanțul răsucit în jurul mîinii drepte.

— Într-adevăr, zise el, sînt de aur.

Figura lui își pierdu orice urmă de interes, chiar în timp ce privea lanțul. Se uită la mine încă o clipă, apoi se cufundă din nou în meditația întreruptă. Eram nedumerit de faptul că observasem atît de tîrziu prezența aurului; apoi mi-am dat seama că lumina albastră îi ascunsese adevărata culoare. De la această descoperire, am pornit într-un șir de raționamente care m-au dus foarte departe. Nu-mi mai aduceam aminte că tocmai mă întrebasem ce naiba căutam noi pe Lună. Aur...

Cavor întrerupse cel dintîi tăcerea.

— Mi se pare că avem două căi de urmat.

— Ei bine ?

— Fie să încercăm să ne croim drum spre exterior, cu forța, dacă este nevoie, și apoi să căutăm sfera pînă cînd o vom găsi sau pînă cînd vine frigul nopții ca să ne ucidă, fie...

El se opri.

— Da, am spus eu, cu toate că știam ce urmează.

— ...să încercăm încă o dată să stabilim vreun mod de-a ne înțelege cu oamenii de pe Lună.

— În ceea ce mă privește... sînt pentru prima alternativă.

— Stau la îndoială.

— Eu nu.

— Vezi că, zise Cavor, eu nu cred că avem dreptul să-i judecăm pe seleniți numai după ceea ce am văzut pînă acum. Lumea lor centrală, lumea lor civilizată, probabil că este mult mai jos, în peșterile mai adînci, de lîngă mare. Această regiune a scoarței în care ne aflăm noi este un district ex-

terior, o regiune pastorală. În orice caz, aceasta este părerea mea. Seleniţii pe care i-am văzut s-ar putea să fie doar echivalentul crescătorilor de vite şi al îngrijitorilor de maşini. Faptul că au folosit suliţele, care cu siguranţă că sînt destinate viţeilor lunari, lipsa lor de imaginaţie, de care au dat dovadă crezînd că noi putem face tot ceea ce pot face ei, brutalitatea lor indiscutabilă, totul pare să ne arate ceva de acest fel. Dar dacă am fi suportat...

— Nici unul dintre noi n-ar fi putut merge prea mult timp pe o punte lată de şase *inch*-i, pe deasupra unei prăpăstii fără fund.

— Nu, zise Cavor, dar atunci...

— Nici nu vreau s-aud!

El descoperi un nou şir de posibilităţi.

— Ei bine, închipuie-ţi că am ajunge în vreun colţ unde să ne putem apăra împotriva acestor fiinţe simple. Dacă, de exemplu, am putea rezista, am rezista o săptămînă; este posibil ca ştirea apariţiei noastre să ajungă jos, în regiunile mai populate, unde predomină inteligenţa...

— Dacă există...

— Trebuie să existe! Altfel, de unde vin aceste maşini complicate?

— Se poate. Dar este cea mai proastă dintre cele două posibilităţi.

— Am putea însemna pereţii cu nişte inscripţii...

— De unde ştim noi că ochii lor pot distinge semnele pe care le facem?

— Dacă le-am încrusta...

— Asta, desigur, s-ar putea. Mi-am îndreptat gîndurile în altă direcţie. La urma urmei, am spus, bănuiesc că nu-i crezi pe seleniţi mult mai inteligenţi decît pe oameni...

— S-ar putea ca ei să aibă mai multe cunoştinţe... sau cel puţin cunoştinţe diferite de ale noastre.

— Da, dar... am ezitat o clipă. Cred că admiţi, Cavor, că dumneata eşti un om mai deosebit.

— Cum adică?

— Ei bine, dumneata... eşti un om oarecum solitar; adică, ai fost. Nu te-ai căsătorit.

— N-am dorit-o niciodată. Dar de ce?

— Şi n-ai fost niciodată mai bogat?

— Nici asta nu mi-am dorit-o niciodată.

— Te-ai ocupat numai de ştiinţă.

— Da, dorinţa de cunoaştere este firească...

— Aşa crezi dumneata. Tocmai aici e greşeala. Dumneata crezi că şi ceilalţi oameni au această dorinţă de cunoaştere. Îmi amintesc că o dată, cînd te-am întrebat de ce-ai întreprins aceste cercetări, mi-ai spus că doreşti să devii membru al Societăţii Regale, să obţii substanţa numită cavorită şi alte lucruri de acest fel. Dumneata ştii prea bine că nu o făceai pentru asta; dar, în momentul acela, întrebarea mea te-a luat prin surprindere şi ai simţit că trebuie să spui ceva care să pară o motivare reală. De fapt, dumneata făceai cercetări pentru că trebuia să le faci. Aceasta este predispoziţia dumitale.

— Se poate...

— Nici măcar un om la un milion nu are această predispoziţie. Majoritatea oamenilor doresc... Ei bine, doresc diferite lucruri, dar foarte puţini doresc să cunoască numai din plăcerea de-a cunoaşte. Eu nu. Ştiu foarte bine. Seleniţii par a fi nişte fiinţe active, întreprinzătoare, dar de unde ştii că, fie chiar şi cei mai inteligenţi dintre ei, se vor interesa de noi sau de lumea noastră? Nu cred că ei ştiu că avem o lume. Ei nu ies niciodată afară în timpul nopţii, căci ar îngheţa. Probabil că nu au văzut

niciodată vreun alt corp ceresc, în afară de soarele strălucitor. De unde să ştie ei că mai există şi o altă lume ? Şi chiar dacă ar şti, ce le pasă lor ? Chiar dacă au zărit cîteva stele sau cornul Pămîntului, ce reprezintă pentru ei ? De ce s-ar osteni fiinţele care trăiesc în interiorul unei planete să observe asemenea fenomene ? Oamenii nu le-ar fi observat, dacă nu ar fi fost anotimpurile şi nevoia de navigaţie ; dar de ce-ar fi făcut-o cei de pe Lună ?... Ei bine, să presupunem că există cîţiva filozofi ca dumneata. Tocmai ei sînt seleniţii care nu vor auzi niciodată de existenţa noastră. Închipuie-ţi că un selenit ar fi căzut pe Pămînt, cînd dumneata erai la Lympne ; ai fi fost ultimul om din lume care ar fi auzit despre el. Dumneata n-ai citit niciodată un ziar. Vezi, deci, că şansele sînt împotriva dumitale. Din cauza aceasta stăm acum aici, nefăcînd nimic, pe cînd timpul preţios zboară. Sîntem într-un impas. Am venit neînarmaţi, am pierdut sfera, nu avem hrană, ne-am arătat seleniţilor şi i-am făcut să creadă că sîntem nişte animale ciudate, puternice şi periculoase, şi, dacă ei nu sînt nişte imbecili, se vor porni să ne caute pînă ne vor găsi, iar după ce ne vor găsi, ne vor prinde, dacă vor putea, sau, în caz contrar, ne vor ucide, şi astfel se va termina totul. Dacă ne vor prinde, probabil că din vreo neînţelegere oarecare ne vor ucide. După aceea, s-ar putea să discute despre noi, dar nu ne va distra prea mult.

— Continuă.

— Pe de altă parte, iată aurul, răspîndit aici peste tot, ca fonta la noi acasă. Dacă am putea, cel puţin, să luăm o cantitate oarecare, dacă am putea să regăsim sfera, înainte de a da ei peste ea, atunci...

— Atunci ?

— Am putea pune lucrurile pe o bază mai solidă. Să ne întoarcem aici într-o sferă mai mare, cu tunuri.

— Dumnezeule! strigă Cavor, ca şi cum numai gîndul acesta ar fi fost îngrozitor.

Am mai azvîrlit o ciupercă luminoasă în crăpătură.

— Ascultă, Cavor, eu am, în orice caz, jumătate din voturi în această afacere, în care este nevoie de un om practic. Eu sînt un om practic, iar dumneata nu eşti. Nu am de gînd să mă mai încred în seleniţi şi în desenele dumitale geometrice, dacă se poate... Asta-i tot. Să ne întoarcem pe Pămînt. Să dezvăluim secretul sau o parte din el. Apoi să venim din nou aici.

Cavor rămăsese pe gînduri.

— Cînd am venit pe Lună, zise el, ar fi trebuit să vin singur.

— Problema principală este cum să ajungem din nou la sferă...

Cîtva timp ne-am legănat genunchii, în tăcere. Apoi el păru hotărît să-mi accepte argumentele.

— Cred, zise el, că putem trage cîteva concluzii. Este limpede că, în timp ce Soarele este pe partea aceasta a Lunii, aerul se va mişca, prin interiorul ca de burete al planetei, dinspre partea întunecată către cea luminată. În orice caz, în partea aceasta, aerul se va răspîndi şi va ieşi din peşterile lunare spre crater... Foarte bine, aici se simte un curent.

— Aşa este.

— Şi asta înseamnă că nu ne aflăm într-un loc închis. Pe undeva, în spatele nostru, această crăpătură continuă şi merge în sus. Curentul urcă, şi acesta este drumul pe care trebuie să mergem. Dacă încercăm să ne urcăm pe hornul sau crăpătura care se află acolo, nu numai că vom ieşi din aceste galerii, prin care ei ne caută...

— Dar dacă crăpătura este prea îngustă ?

— Coborîm din nou.

— Ssst ! am şoptit eu deodată. Ce-i asta ? Ne-am încordat auzul. La început, era un murmur nedesluşit, apoi se auzi bătaia unui gong. Probabil că ei ne cred un fel de viţei lunari, care ne speriem de zgomote, am spus eu.

— Se apropie prin galeria de desubt, zise Cavor. Cu siguranţă că aşa este !

— Nu se vor gîndi la crăpătura din peşteră. Vor trece mai departe, pe lîngă ea. Am ascultat din nou, cîteva clipe. De data aceasta, am şoptit, probabil că vor avea cu ei şi vreun fel de arme. Apoi, deodată, am sărit în picioare. Doamne sfinte ! Cavor ! am strigat eu. Ne vor descoperi ! Vor vedea ciupercile pe care le-am azvîrlit în peşteră. Vor... Nu mi-am sfîrşit fraza. M-am întors şi am făcut un salt, pe deasupra ciupercilor, spre extremitatea superioară a cavităţii. Am văzut că se prelungea în sus, devenid din nou o crăpătură, prin care trecea curentul de aer şi care se pierdea într-un întuneric de nepătruns. Eram gata să mă caţăr pe acolo, cînd o inspiraţie fericită m-a făcut să mă întorc.

— Ce faci ? întrebă Cavor.

— Merg înainte ! i-am spus.

M-am întors, am luat două ciuperci luminoase şi, punînd una în buzunarul de la piept al hainei mele de flanelă, ca să ne lumineze drumul, m-am întors cu cealaltă la Cavor. Zgomotul seleniţilor era acum atît de puternic, încît se părea că au şi ajuns sub crăpătură. Dar mă gîndeam că poate nu era prea lesne să se caţăre prin ea, sau poate că evitau să se urce, ştiind că le puteam rezista. În orice caz, aveam acum conştiinţa reconfortantă a enormei noastre superiorităţi musculare, efectul naşterii

noastre pe o altă planetă. În clipa următoare mă cățăram, cu o forță gigantică, în urma călcîielor, luminate în albastru, ale lui Cavor.

XVI. LUPTA DIN PEȘTERA MĂCELARILOR LUNARI

Nu știu ce distanță am străbătut, cățărîndu-ne, înainte de-a ajunge la grilaj. Poate că am urcat numai cîteva sute de picioare, dar atunci mi se părea că ne-am tîrît, ne-am împins, am sărit și ne-am cățărat într-o ascensiune verticală de o milă sau chiar mai mult. Ori de cîte ori îmi amintesc de clipele acelea, aud sunetul puternic al lanțurilor noastre de aur, care zăngăneau la fiecare mișcare. Încheieturile și genunchii îmi erau numai julituri, iar pe obraz aveam o rană. După cîtva timp, urcușul a devenit ceva mai lesnicios, mișcările ne erau mai sigure și mai puțin dureroase.

Zgomotul seleniților care ne urmăreau dispăruse cu totul. Probabil că, în ciuda grămezii de ciuperci rupte care se afla dedesubtul crăpăturii și care ne putea trăda, ei nu ne descoperiseră urma. Uneori, crăpătura se îngusta atît de mult, încît abia reușeam să ne strecurăm; alteori, nimeream în peșteri mari, presărate cu cristale ascuțite sau înțesate cu ciuperci vag luminoase. Cîteodată se răsucea în spirală sau cobora aproape pînă la orizontală. Din cînd în cînd, se auzea susurul apei care picura și se prelingea pe lîngă noi. De cîteva ori, mi s-a părut că prin fața noastră fugeau niște viețăți mărunte, fără să le vedem însă prea clar. Poate că erau animale veninoase, dar nu ne-au făcut nici

un rău, iar noi eram într-o asemenea stare de surescitare, încît nu ne mai păsa de vreo făptură sinistră în plus sau în minus. În cele din urmă, departe, sus, a apărut din nou cunoscuta lumină albăstruie ; se filtra printr-un grilaj care ne închidea drumul.

Ne-am arătat unul altuia grilajul, vorbind în şoaptă, devenind din ce în ce mai precauţi în ascensiunea noastră. După puţin, am ajuns lîngă grilaj şi, lipindu-mi faţa de bare, am reuşit să disting o porţiune limitată a peşterii care se afla dincolo. Era un spaţiu larg, luminat, fără îndoială, de un pîrîiaş cu aceeaşi lumină albastră pe care o văzusem curgînd din zgomotosul ansamblu de maşini. O şuviţă intermitentă de apă picura printre bare, pe lîngă obrazul meu.

La început am încercat, bineînţeles, să văd ce se afla pe fundul peşterii, dar grilajul era aşezat într-o adîncitură ale cărei margini ascundeau totul privirilor noastre. Ne-am îndreptat, deci, atenţia asupra diferitelor sunete pe care le auzeam şi, imediat după aceea, am zărit nişte umbre şterse, care tremurau pe tavanul întunecat, departe, mult deasupra capetelor.

Indiscutabil, acolo se aflau mai mulţi seleniţi — probabil un număr considerabil, deoarece auzeam zgomotele produse de mişcările şi de paşii lor. Se mai auzea şi o succesiune de sunete repetate în mod regulat, hîrşt, hîrşt, hîrşt, ca şi cînd un cuţit sau o cazma tăia o substanţă moale. Apoi s-au auzit zăngănituri de lanţuri, şuierături, uruituri — parcă trecea o căruţă peste un pod —, apoi din nou acelaşi hîrşt, hîrşt, hîrşt. Umbrele desenau forme care se mişcau repede şi ritmic, sincronizate cu acel sunet regulat, şi se opreau o dată cu el.

Ne-am apropiat capetele şi am început să discutăm în şoaptă.

— Sînt ocupaţi cu nu ştiu ce treabă, am spus eu.
— Da.
— Nu sînt în căutarea noastră şi nici nu se gîndesc la noi.
— Poate că nici n-au auzit despre noi...
— Ceilalţi ne caută acolo, jos. Dacă am apărea deodată aici...
Am privit unul la celălalt.
— Ar fi un prilej să parlamentăm cu ei, zise Cavor.
— Nu, nu în starea în care sîntem acum! i-am răspuns.
Am rămas adînciţi fiecare în propriile gînduri.
Hîrşt, hîrşt, hîrşt — se auzeau zgomotele de răzuire, iar umbrele se mişcau încoace şi încolo.
M-am uitat mai atent la grilaj.
— Este destul de şubred, am spus eu. Am putea îndoi două bare şi să ne strecurăm printre ele.
Am pierdut cîtva timp într-o discuţie nehotărîtă. Apoi am apucat cu amîndouă mîinile una dintre bare, mi-am ridicat picioarele pe stîncă, pînă cînd au ajuns aproape la nivelul capului, şi — în poziţia aceasta — am smucit puternic. Bara s-a îndoit atît de brusc, încît aproape că am alunecat în jos. M-am întors şi am îndoit, în direcţie opusă, bara alăturată, apoi am scos ciuperca luminoasă din buzunar şi am aruncat-o prin crăpătură.
— Nu face nimic în pripă, şopti Cavor, în timp ce eu mă strecuram prin deschizătura pe care o lărgisem.
Trecînd printre gratii, am zărit nişte forme tremurătoare şi m-am ghemuit imediat, astfel încît marginea scobiturii în care se afla grilajul să mă ascundă de privirile seleniţilor; apoi i-am făcut semn lui Cavor, care se pregătea să treacă şi el prin deschizătură. După o clipă, şedeam unul lîngă

altul în adîncitură, privind, pe deasupra marginii, spre peşteră şi spre cei care se aflau în ea.

Peştera era mult mai mare decît bănuisem, după prima aruncătură de ochi, şi noi ne aflam în partea cea mai de jos a solului ei înclinat. Pornind dinspre noi, peştera se lărgea, iar tavanul se înclina, ascunzîndu-ne cu totul partea cea mai îndepărtată. Pe toată lungimea ei, care se pierdea în depărtare în acea perspectivă întunecată, se aflau nişte forme uriaşe, aşezate în linie, trupuri imense, albicioase, în jurul cărora se agitau seleniţii. Păreau să fie nişte cilindri mari şi albi, al căror rost nu-l înţelegeam. Apoi am observat că aveau nişte capete, întoarse către noi, fără ochi şi fără piele, ca nişte căpăţîni de oi dintr-o măcelărie ; erau viţei lunari, tăiaţi în felul în care echipajul unei baleniere despică o balenă vînată. Carnea era tăiată în fîşii, iar pe cîteva din trunchiurile mai îndepărtate se vedeau coastele albe. Sunetul topoarelor producea acel hîrşt, hîrşt, hîrşt. Ceva mai departe, urca pe fundul înclinat al peşterii un fel de vagonet tras de un cablu şi încărcat cu hălci de carne moale. Acest şir de animale tăiate, destinate hranei, ne-a făcut o idee despre imensa populaţie a lumii lunare, adăugîndu-se efectului produs asupra noastră atunci cînd am privit, pentru prima dată, în puţul care se deschidea.

La început mi s-a părut că seleniţii şedeau pe nişte scînduri instalate pe capre [1], dar apoi am văzut că, de fapt, scîndurile, suporturile şi topoarele aveau

[1] Nu-mi amintesc să fi văzut pe Lună vreun obiect de lemn ; uşile, mesele, tot ceea ce ar corespunde obiectelor lucrate la noi de tîmplari, erau confecţionate din metal, şi cred că mai ales din aur, care, ca metal, se impune prin sine însuşi datorită uşurinţei cu care se lucrează, rezistenţei şi durabilităţii lui (n.a.).

aceeaşi culoare plumburie ca şi lanţurile noastre, înainte de a le fi văzut în lumina albă. Cîţiva drugi masivi, folosiţi probabil la întoarcerea de pe o parte pe alta a cărnii, erau răspîndiţi pe jos. Aceşti drugi, fiecare de aproape şase picioare lungime, erau prevăzuţi cu un mîner ; păreau foarte potriviţi ca arme. Întregul spaţiu era luminat de trei pîrîiaşe de fluid albastru.

Am stat mult timp, observînd toate aceste lucruri, în tăcere.

— Ei bine ? zise Cavor, în cele din urmă.

M-am ghemuit şi mai mult şi m-am întors către el. Îmi venise o idee strălucită.

— Dacă ei n-au coborît viţeii lunari cu ajutorul unei macarale, am spus eu, probabil că ne aflăm mult mai aproape de suprafaţă decît am crezut.

— De ce ?

— Viţelul lunar nu sare şi nici nu are aripi !

El privi peste marginea ascunzătorii noastre:

— Mă întreb... începu el. Cred că nici nu ne-am îndepărtat prea mult de suprafaţă.

L-am întrerupt, apucîndu-l de braţ. În crăpătura de sub noi se auzea un zgomot.

Ne-am răsucit şi am rămas complet nemişcaţi, cu toate simţurile încordate. După puţin timp, m-am convins că prin crăpătură se tîra în sus cineva. Încet, fără cel mai mic zgomot, am apucat bine lanţul în mînă şi am rămas în aşteptare.

— Mai uită-te o dată la cei din peşteră, am şoptit eu.

— Totul e în ordine, zise Cavor.

Am măsurat din ochi distanţa pînă la deschizătura dintre gratii. Acum auzeam foarte clar ciripitul slab al seleniţilor care urcau, hîrşîitul mîinilor pe peretele de stîncă şi foşnetul ţărînei care cădea în timp ce ei se căţărau.

Apoi, fără să desluşesc ce anume era, am văzut ceva care se mişca vag în întunericul de dedesubtul grilajului. Părea că mă priveşte ţintă ; apoi, poc ! Am sărit în picioare, am izbit cu putere în ceva care zbura către mine. Era vîrful ascuţit al unei suliţe. Mai tîrziu, m-am gîndit că lungimea ei o împiedicase să se încline, prin crăpătura îngustă, ca să mă poată atinge. În orice caz, a ţîşnit printre gratii ca limba unui şarpe, şi-a greşit ţinta, a căzut înapoi şi a ţîşnit din nou. Dar, a doua oară, am pus mîna pe ea şi am smuls-o din deschizătură, nu înainte însă ca o altă suliţă să fie repezită, fără efect, către mine.

Simţind că strînsoarea selenitului rezistă numai o clipă şi apoi cedează, am scos un strigăt de triumf şi am început să împung cu suliţa în jos, printre bare, în întunericul de unde se auzeau venind ţipete ; Cavor apucase cealaltă suliţă şi ţopăia lîngă mine, fluturînd-o în mod inutil. Dincolo de grilaj se auzeau strigăte, apoi un topor zbură prin aer şi se izbi de stînci, în spatele nostru, amintindu-mi de prezenţa tăietorilor de carne din peşteră.

M-am întors şi i-am văzut pe toţi venind în dezordine către noi, agitîndu-şi topoarele. Erau nişte făpturi scurte şi îndesate, cu braţe lungi, foarte diferiţi de cei pe care îi văzusem mai înainte. Dacă pînă atunci nu auziseră de noi, şi-au dat seama de situaţie cu o iuţeală de necrezut. I-am privit o clipă, cu suliţa în mînă.

— Păzeşte grilajul, Cavor, am strigat eu şi, scoţînd un urlet, pentru a-i intimida, m-am repezit în întîmpinarea lor.

Doi dintre ei au aruncat cu topoarele, fără să mă nimerească, iar ceilalţi au luat-o imediat la goană. Apoi şi cei doi au început să fugă către capătul peşterii, cu mîinile strînse pe lîngă corp şi cu capul

aplecat. N-am văzut niciodată oameni care să alerge ca ei.

Ştiam că suliţa nu-mi era de nici un folos. Era subţire şi uşoară, bună pentru o singură lovitură, şi prea lungă pentru a o mînui cu repeziciune. De aceea am alergat după seleniţi, numai pînă la primul animal tăiat, m-am oprit şi am pus mîna pe unul dintre drugii care se aflau pe jos. Părea destul de greu şi capabil să zdrobească indiferent cîţi seleniţi. Am aruncat suliţa şi am ridicat încă un drug, în cealaltă mînă. Mă simţeam mult mai în siguranţă decît cu suliţa. Am făcut cu amîndoi drugii un gest ameninţător către micul grup de seleniţi, care se oprise în partea cea mai îndepărtată a peşterii, apoi m-am întors către Cavor.

El ţopăia dintr-o parte într-alta a grilajului, împungînd ameninţător cu suliţa lui ruptă. Era foarte bine. Îi silea pe seleniţi să rămînă jos — cel puţin pentru o bucată de timp. Am privit din nou către capătul peşterii. Ce naiba trebuia să facem acum?

Eram încolţiţi. Dar măcelarii din peşteră fuseseră luaţi prin surprindere; probabil că erau înspăimîntaţi şi nu aveau alte arme speciale în afară de topoarele lor. Aceasta era şi scăparea noastră. Făpturile lor mici şi îndesate — erau mult mai mărunţi şi mai robuşti decît păstorii viţeilor lunari — erau grupate în capătul de sus al pantei, într-un fel care trăda nehotărîrea. Eu aveam avantajul moral al unui taur înfuriat năvălind pe o stradă. Ei păreau să fie, însă, foarte numeroşi. Probabil că şi erau. Seleniţii care se aflau înapoia grilajului aveau, cu siguranţă, nişte suliţe infernal de lungi. Poate că aveau şi alte surprize pentru noi... Dar, la naiba! Dacă porneau la atac în peşteră, îi lăsam în spatele nostru, dar dacă rămîneam pe loc, brutele din peşteră puteau să primească întăriri. Doar cerul ştie

ce teribile maşini de război — tunuri, bombe, torpile — era în stare să trimită împotriva noastră această lume necunoscută, subterană, această lume vastă, din care nu văzusem decît o fîşie exterioară ! Era limpede că nu aveam altceva de făcut decît să atacăm ! A fost şi mai limpede cînd în peşteră a apărut un nou grup de seleniţi, alergînd către noi.

— Bedford ! strigă Cavor, şi am văzut că se afla la jumătatea drumului dintre mine şi grilaj.

— Du-te înapoi ! i-am strigat. Ce faci ?...

— Au adus ceva, un fel de tun !

Ieşind cu greu printre gratii, printre suliţele care îi apărau, se iviră capul şi umerii unui selenit neobişnuit de subţire şi de colţuros, care ducea cu el un aparat complicat.

Mi-am dat seama de faptul că, pentru lupta care ne aştepta, Cavor era cu totul neputincios. O clipă, am ezitat. Apoi m-am repezit pe lîngă el, învîrtind drugii şi urlînd, ca să-l împiedic pe selenit să ne ochească. El ochea într-un mod foarte ciudat, ţinîndu-şi aparatul rezemat în dreptul stomacului. Bîzz ! Nu era un tun ; s-a descărcat ca o arbaletă, şi proiectilul m-a atins tocmai cînd săream.

N-am căzut — am coborît doar ceva mai departe decît dacă n-aş fi fost lovit — şi, după senzaţia de la umăr, posibil că proiectilul mă atinsese şi trecuse mai departe. Apoi mîna stîngă mi s-a izbit de o vergea, şi mi-am dat seama că un fel de săgeată se înfipsese pe jumătate în umărul meu. În clipa următoare, am atins solul, ţinînd drugul în mîna dreaptă, şi l-am izbit pe selenit în plin. El se prăbuşi — zdrobit, sfărîmat —, şi capul i se sparse ca un ou.

Am aruncat unul dintre drugi, mi-am scos săgeata din umăr şi am început să împung cu ea jos, printre gratii, în întuneric. La fiecare lovitură se auzeau

ţipete şi schelălăituri. În cele din urmă, am aruncat suliţa către ei, în jos, cu toată puterea, m-am ridicat, am luat din nou drugul şi am pornit către mulţimea din capătul peşterii.

— Bedford ! strigă Cavor, în timp ce treceam în fugă pe lîngă el, Bedford !

Aud şi acum paşii lui, gonind în urma mea.

Un pas, un salt... zdup, un pas, un salt... Fiecare salt părea că durează secole. Cu fiecare pas, peştera se lărgea şi puteam distinge tot mai mulţi seleniţi. La început alergau cu toţii ca nişte furnici dintr-un furnicar răscolit ; cîţiva îşi fluturau topoarele, venindu-ne în întîmpinare ; cei mai mulţi alergau să se pună la adăpost printre şirurile de viţei lunari tăiaţi ; după o clipă au apărut alţii, purtînd suliţe, apoi au năvălit puzderie. Am văzut şi o fiinţă de-o ciudăţenie rară, numai mîini şi picioare, alergînd să se pună la adăpost. Peştera se întuneca din ce în ce mai mult. Ceva zbură pe deasupra capului meu. În timpul unui salt, am văzut o suliţă înfigîndu-se şi vibrînd într-o masă de carne din stînga mea. Apoi, chiar cînd puneam picioarele jos, o altă suliţă izbi podeaua de stîncă în faţa mea şi am auzit zbîrnîitul îndepărtat al armei cu care fusese trasă. Timp de cîteva clipe, s-a îndreptat către mine o adevărată aversă. Trăgeau cu nemiluita.

M-am oprit brusc.

Nu cred că în momentul acela ştiam exact ce trebuie să fac. Îmi amintesc că îmi trecea prin minte o singură frază : „Zonă periculoasă, caută adăpost !“ Ştiu că m-am repezit în spaţiul dintre doi viţei lunari, şi m-am oprit acolo, gîfîind înfuriat.

L-am căutat cu privirea pe Cavor, dar nu-l vedeam nicăieri. Apoi apăru din zona întunecoasă dintre şirul de viţei lunari tăiaţi şi peretele peşterii.

Faţa lui rotundă, scăldată în lumina albastră, strălucea de transpiraţie şi emoţie.

Spunea ceva, dar nu i-am dat nici o atenţie. Îmi dădusem seama că, trecînd de la un viţel lunar la altul, puteam ajunge pînă la capătul peşterii şi să ne apropiem îndeajuns pentru a da un atac hotărîtor. Singurul lucru pe care-l aveam de făcut era să pornim la atac.

— Haidem ! am spus eu, pornind înainte.

— Bedford ! strigă el, dar fără nici un rezultat.

Gîndurile mi se roteau cu repeziciune, în timp ce mergeam pe aleea îngustă dintre viţeii lunari tăiaţi şi peretele peşterii. Stîncile se curbau în toate părţile, astfel încît seleniţii nu ne puteau împresura. Cu toate că îngustimea spaţiului nu ne permitea să sărim, totuşi, cu vigoarea noastră pămîntească, mergeam mult mai repede decît seleniţii. Ştiam că în curînd vom de peste ei. Ajunşi faţă în faţă, nu puteau să ne opună o rezistenţă mai mare decît nişte gîndaci. Numai că, la început, vor repezi o salvă de suliţe asupra noastră. M-am gîndit la o stratagemă. Şi, fără să-mi încetinesc pasul, mi-am scos haina de flanelă.

— Bedford ! gîfîi Cavor, în spatele meu.

Am privit înapoi.

— Ce-i ?

El arăta cu degetul pe deasupra grămezilor de carne tăiată.

— Lumina albă ! zise el. Iarăşi lumina albă !

Am privit şi, într-adevăr, se zărea o dungă slabă de semiîntuneric alburiu, în partea cea mai îndepărtată a bolţii. Aceasta a făcut să-mi crească forţele.

— Nu te depărta de mine, i-am strigat lui Cavor.

Un selenit lung şi turtit a ţîşnit din întuneric, ţipînd şi luînd-o la goană. M-am oprit şi i-am făcut

lui Cavor semn să se oprească şi el. Mi-am atîrnat haina de un drug, am ocolit grămada de carne, am lăsat jos haina şi drugul, m-am arătat o clipă şi apoi m-am dat înapoi.

S-a auzit un zbîrnîit, şi o săgeată a trecut în zbor. Eram aproape de seleniţi; ei şedeau grupaţi, cei înalţi, cei scunzi şi cei groşi, laolaltă, cu un aruncător de săgeţi îndreptat către partea de jos a peşterii. Au mai vîjîit vreo trei sau patru săgeţi, şi salva lor a încetat.

Mi-am scos o clipă capul, şi am scăpat ca prin minune. De data aceasta am atras o duzină de proiectile, sau chiar mai multe, şi i-am auzit pe seleniţi strigînd şi ciripind de surescitare. Am ridicat din nou drugul cu haina agăţată de el.

— Acum! am spus eu, întinzînd haina în faţă.

S-a auzit un zbîrnîit puternic. Într-o clipă, haina a fost acoperită de o pădure de săgeţi, iar altele se înfigeau, tremurînd, în masa de carne din spatele nostru. Am tras repede drugul din haină, am lăsat haina să cadă jos — cred că se află şi acum acolo, pe Lună — şi m-am repezit asupra seleniţilor.

Masacrul a durat cam un minut. Eram prea furios, ca să mă uit unde loveam, iar seleniţii erau probabil prea înspăimîntaţi, ca să mai lupte. În orice caz, ei nu mi-au opus nici un fel de rezistenţă. Vedeam, cum se spune, roşu înaintea ochilor. Aveam impresia că trec prin aceste fiinţe acoperite cu un fel de piele cum ar trece un om printr-o iarbă înaltă secerînd şi lovind în dreapta şi în stînga. Boabe mici de lichid săreau în toate părţile. Călcam pe forme care se zdrobeau, ţipau şi-mi alunecau sub tălpi. Mulţimea părea că se împrăştie, se adună şi se scurge ca apa. Cred că nu-şi alcătuiseră nici un plan. Săgeţile zburau în jurul meu; una dintre ele mi-a zgîriat o ureche. Am fost înţepat în braţ,

în obraz, dar n-am descoperit aceasta decît mai tîrziu, după ce sîngele se răcise şi i-am simţit umezeala.

Nu ştiu ce-a făcut Cavor în acest timp. Lupta părea că durează de un secol şi că va continua veşnic. Apoi, deodată, totul s-a sfîrşit, şi n-am mai văzut altceva decît o droaie de seleniţi, fugind în toate părţile ; capetele lor săltau în sus şi în jos... Scăpasem nevătămat. Am alergat cîţiva paşi înainte, urlînd, apoi m-am oprit. Eram de-a dreptul uluit. Trecusem peste ei, zburînd în salturi mari. Acum rămaseră toţi în urma mea, alergînd încoace şi încolo, ca să se ascundă.

Eram şi mirat, dar şi fericit văzînd cît de repede se terminase bătălia în care mă aruncasem. Nu-mi spuneam că seleniţii erau extrem de fragili, ci că eu eram extrem de puternic. Am început să rîd prosteşte. Cît de fantastică era lumea lunară !

Am aruncat o privire către corpurile zdrobite, care încă se mai zvîrcoleau, împrăştiate pe podeaua de stîncă a peşterii, şi, fără să mă gîndesc prea mult că ne-ar putea aştepta noi bătălii, am pornit în grabă pe urma lui Cavor.

XVII. ÎN LUMINA ZILEI

Peştera din faţa noastră dădea într-un spaţiu întins şi ceţos. După cîteva clipe, am ieşit într-o galerie înclinată, care înconjura o deschizătură imensă, circulară, un uriaş puţ cilindric, care înainta vertical în sus şi în jos. Galeria mergea în pantă în jurul acestui puţ, fără vreo balustradă sau alt mijloc de

protecţie, ocolindu-l cam o dată şi jumătate, iar apoi, sus de tot, se adîncea din nou în stîncă. Îmi amintea oarecum de una dintre turnantele în spirală ale căii ferate de la Saint-Gothard. Totul era de dimensiuni uriaşe. Nici nu sper să pot reda în cuvinte proporţiile ciclopice ale acelui loc şi efectul titanic pe care îl produceau... Am urmărit cu privirile peretele înclinat al puţului şi, foarte departe, în sus, am văzut o deschidere circulară, presărată cu stele slabe ; jumătate din marginea de sus strălucea aproape orbitor în lumina albă a soarelui. Am scos amîndoi un strigăt puternic.

— Înainte ! am spus eu, pornind la drum.

— Dar acolo ? zise Cavor, şi se opri cu atenţie lîngă marginea galeriei.

I-am urmat exemplul, m-am aplecat şi am privit în jos, dar eram orbit de lumina strălucitoare de deasupra şi n-am reuşit să văd decît o beznă fără fund, în care pluteau nişte pete spectrale de culoare roşie şi purpurie. Totuşi, dacă n-am putut vedea, am auzit. Din beznă se ridica un sunet — ca zumzetul ameninţător dintr-un stup de albine —, un sunet care venea din acest puţ enorm, de la o distanţă de cine ştie cîte mile sub picioarele noastre...

O clipă, am stat să ascult, apoi am strîns mai tare drugul în mînă şi am pornit în sus, pe galerie.

— Acesta cred că este puţul în care am privit atunci, zise Cavor. Cînd se deschidea capacul...

— Şi acolo, jos, am văzut luminile !

— Luminile ! zise el. Da... luminile lumii, pe care n-o vom mai vedea niciodată.

— Ne vom întoarce, i-am spus eu, deoarece acum, după ce scăpaserăm din atîtea primejdii, eram aproape sigur că vom regăsi sfera.

N-am auzit ce mi-a răspuns.

— Cum ? l-am întrebat.

— N-are nici o importanţă, răspunse el, şi ne-am continuat drumul în tăcere.

Cred că acest drum lateral în pantă era, datorită curburii, lung de vreo patru sau cinci mile, şi înclinaţia lui, pe care o urcam cu uşurinţă, l-ar fi făcut aproape imposibil de urcat pe Pămînt. N-am văzut în tot timpul fugii noastre decît doi seleniţi, şi, de îndată ce ne-au zărit, au luat-o la goană. Desigur, vestea despre puterea şi violenţa noastră ajunsese pînă la ei. Drumul către exterior era neaşteptat de neted. Galeria în spirală se transforma într-un tunel îngust şi abrupt. Pe jos se vedeau numeroase urme ale trecerii viţeilor lunari. Tunelul era atît de drept şi de îngust, proporţional cu vasta lui curbură, încît nici o parte nu era total întunecată. Aproape imediat a început să se lumineze, şi apoi, departe, deasupra noastră, într-o strălucire orbitoare, a apărut deschiderea spre exterior, o pantă de înclinaţie alpină, înconjurată de un desiş de plante-baionetă, înalte, culcate pe alocuri, uscate şi moarte, siluete ascuţite stînd în bătaia soarelui.

Este ciudat că noi, oameni cărora această vegetaţie ni se păruse atît de sălbatică şi de oribilă cu puţin timp mai înainte, o priveam acum cu emoţia pe care ar încerca-o un exilat revăzîndu-şi pămîntul natal. Am întîmpinat cu bucurie chiar şi aerul rarefiat, care ne silea să gîfîim cînd alergam şi care ne îngreuia atît de mult vorbirea... Cercul însorit de deasupra noastră devenea din ce în ce mai mare, iar tunelul se cufunda într-un întuneric de nepătruns. Am văzut că tufişurile de ierburi moarte nu mai aveau nici o urmă de culoare verde, ci erau brune, uscate şi întărite, iar umbra ramurilor superioare desena forme întretăiate pe stîncile prăvălite.

Chiar lîngă gura tunelului se afla un spaţiu întins, unde vegetaţia fusese călcată în picioare de viţeii lunari, care trecuseră pe acolo.

Am ieşit, în cele din urmă, afară, într-o lumină şi o căldură copleşitoare. Am străbătut cu greu terenul descoperit şi ne-am căţărat pe o pantă, printre tulpinile ierburilor; apoi ne-am aşezat, gîfîind, pe un loc înalt, sub umbra unei roci vulcanice. Chiar şi la umbră, stînca era fierbinte.

Aerul era foarte încins, noi aveam o stare fizică proastă, dar, cu toate acestea, scăpasem de apăsarea coşmarului. Sub bolta cerească, parcă eram din nou în elementul nostru. Ne părăsiseră toată spaima şi încordarea din timpul fugii prin galeriile şi crăpăturile întunecoase de dedesubt. Ultima luptă ne dăduse o încredere enormă în noi înşine, faţă de seleniţi. Am privit înapoi, aproape fără să ne credem ochilor, spre deschizătura neagră, din care tocmai ieşiserăm. Acolo, jos, în lumina albastră, care acum, în amintire, ni se părea foarte aproape de un întuneric absolut, întîlniserăm acele fiinţe ca nişte parodii de oameni, insecte cu căşti pe cap, merseserăm cu teamă în faţa lor şi ne supuseserăm lor, pînă cînd n-am mai putut îndura să ne supunem! Şi, iată, acele fiinţe se topiseră ca o ceară şi se împrăştiaseră ca pleava, fugiseră şi dispăruseră ca nălucile unui vis urît!

M-am frecat la ochi, întrebîndu-mă dacă nu cumva, după ce mîncasem din acea ciupercă blestemată, adormisem şi visasem; dar am descoperit că obrazul îmi era zgîriat şi că sîngele îmi lipise cămaşa de umărul şi de braţul care mă dureau.

— Blestemaţii! am spus eu, pipăindu-mi rănile cu mîna.

Deodată, mi s-a părut că gura îndepărtată a tunelului era un ochi care ne spionează.

— Cavor! Ce crezi că au de gînd să facă acum? Şi noi ce trebuie să facem?

El clătină din cap, cu ochii aţintiţi asupra tunelului.

— De unde să ştiu ce au de gînd să facă?

— Asta depinde de ceea ce cred ei despre noi, şi nu văd cum am putea să le aflăm părerea. Mai depinde şi de maşinăriile pe care le au în rezervă. Ai dreptate, Cavor: noi am atins abia partea exterioară a acestei lumi. Acolo, înăuntru, ei pot avea naiba mai ştie ce. Ne pot face foarte mult rău chiar şi cu armele pe care le-am văzut... Şi, la urma urmei, am continuat eu, după o pauză, chiar dacă nu găsim sfera imediat, tot mai avem o şansă: Putem rezista. Chiar şi în timpul nopţii lunare. Putem coborî din nou, şi să ne luptăm cu ei.

Am privit în jurul meu cu ochi cercetători. Peisajul se schimbase cu totul, datorită creşterii năvalnice a vegetaţiei, care apoi se uscase. Creasta pe care eram aşezaţi era înaltă şi domina o largă perspectivă a craterului şi a întregii privelişti, pe care o vedeam acum veştejită şi uscată, în toamna tîrzie a după-amiezii lunare. Ridicîndu-se una în spatele celeilalte, se vedeau pante şi cîmpii întinse, acoperite de vegetaţie brună, culcată pe unde păscuseră turmele, iar departe, în plin soare, se mai tolăneau, leneşi, nişte viţei lunari, forme risipite, avînd fiecare cîte o pată de umbră alături, ca oile pe coasta unui deal. Nu se vedea nici un selenit. Nu ştiu dacă fugiseră cînd ne-au văzut ieşind din galeriile interioare sau dacă aveau obiceiul să se retragă după ce duceau turmele la păşune... În momentul acela socoteam că prima ipoteză este cea reală.

— Dacă am da foc tufişurilor, am spus eu, am putea găsi sfera prin cenuşă.

Cavor părea că nu mă auzise. Cu mîna streaşină la ochi, el privea stelele, care, cu toată lumina intensă a soarelui, se vedeau nenumărate pe cer.

— De cît timp crezi că sîntem aici? întrebă el în cele din urmă.

— Unde?

— Pe Lună.

— De două zile pămînteşti, probabil.

— De aproape zece. Ştii că soarele a trecut de zenit şi coboară spre apus? În patru zile, sau chiar mai puţin, va fi noapte.

— Dar... noi n-am mîncat decît o dată!

— Ştiu... dar asta o arată şi stelele!

— De ce timpul pare că se scurge altfel pe un corp ceresc mai mic?

— Nu ştiu. Dar aşa este!

— Cum se poate cunoaşte trecerea timpului?

— După foame... oboseală... Dar şi acestea sînt aici altele decît pe Pămînt. Totul este altfel. Totul. Mie mi se pare că de cînd am ieşit din sferă au trecut doar cîteva ceasuri... ceasuri lungi. Cel mult.

— Zece zile! Înseamnă că au mai rămas... (Am privit în sus, o clipă, spre soare şi am văzut că era la jumătatea distanţei dintre zenit şi orizontul apusean.) Patru zile!... Cavor, nu trebuie să stăm aici şi să visăm. Cu ce să începem? M-am ridicat în picioare. Trebuie să găsim un punct fix pe care să-l putem recunoaşte. Să atîrnăm o batistă, sau altceva... să ne împărţim terenul şi să-l explorăm de jur împrejur.

Se ridică şi el în picioare.

— Da, zise el, nu avem altceva de făcut decît să căutăm sfera. Nimic altceva. S-ar putea s-o găsim... desigur, s-ar putea s-o găsim. Dar dacă nu...

— Trebuie s-o căutăm, pînă ce-o vom găsi.

El privea de jur împrejur ; ridică ochii spre cer şi apoi se uită în jos, spre tunel, şi făcu un gest brusc de nerăbdare, care m-a surprins. Oh ! Ce prostie am făcut ! Să ajungem în acest impas ! Cînd te gîndeşti cum ar fi putut să fie şi cîte puteam face !...

— Mai putem şi acum face destule !

— Dar nu ceea ce puteam face pînă acum ! Aici, sub picioarele noastre, există o întreagă lume. Gîndeşte-te cum trebuie să arate această lume ! Gîndeşte-te la maşina pe care am văzut-o, la puţul de-aici şi la capacul lui ! Toate acestea nu-ţi dau decît o idee de suprafaţă, iar fiinţele pe care le-am văzut şi cu care ne-am luptat nu sînt decît nişte ţărani ignoranţi, locuitorii de la periferie, fiinţe necioplite şi brutale ! Dar acolo, jos ! Peşteri, unele sub altele, tuneluri, construcţii, drumuri... Probabil că, pe măsură ce cobori, această lume se lărgeşte şi devine mai spaţioasă şi mai populată, sînt sigur, ajungînd, în cele din urmă, pînă la marea centrală, care scaldă însăşi inima Lunii. Gîndeşte-te la apele ei de cerneală, sub luminile slabe ! (Dacă ochii lor au într-adevăr nevoie de lumină...) Gîndeşte-te la fluviile în cascadă care se scurg, prin canalele lor, alimentînd marea ! Gîndeşte-te la valurile ei, la agitaţia şi vîltoarea fluxului şi refluxului. Poate că au şi vase care navighează pe ea, poate că acolo jos sînt cetăţi puternice şi drumuri aglomerate, o înţelepciune şi o ordine care depăşesc închipuirea omenească ! Şi noi am putea muri aici, fără să-i vedem vreodată pe cei care stăpînesc această lume ! Am putea îngheţa şi muri aici ! Aerul va îngheţa, apoi se va topi din nou, şi atunci... Ei vor da de noi, vor da de trupurile noastre ţepene şi moarte, vor găsi sfera, pe care noi nu o putem găsi, şi vor înţelege în cele din urmă,

prea tîrziu, toată gîndirea şi efortul care şi-au găsit aici un sfîrşit zadarnic!

Glasul lui, în timpul acestui discurs, răsuna ca printr-un telefon, slab şi îndepărtat.

— Dar întunericul?

— Întunericul poate fi biruit.

— Cum?

— Nu ştiu. De unde să ştiu? S-ar putea aduce o torţă sau o lampă... Ceilalţi... ar putea să înţeleagă.

Rămase o clipă cu mîinile frînte din umeri, cu o figură jalnică, privind întinderea care îl sfida. Apoi, cu un gest de renunţare, se întoarse către mine, propunîndu-mi să începem căutarea sistematică a sferei.

— Putem să ne întoarcem, i-am spus eu.

Aruncă o privire în jur.

— Mai întîi de toate, trebuie să ajungem pe Pămînt.

— Vom aduce cu noi lămpi, şi unelte de căţărat, şi o sută de alte lucruri necesare.

— Da, zise el.

— Şi ca o garanţie a succesului, vom duce pe Pămînt acest aur.

El privi drugii mei de aur şi, cîteva clipe, nu zise nimic. Şedea cu mîinile la spate, privind întinderea craterului. În cele din urmă, suspină şi reîncepu să vorbească.

— Eu am fost cel care am găsit mijlocul de a veni aici, dar a găsi un mijloc nu înseamnă întotdeauna să fii şi stăpîn pe el. Ce se va întîmpla dacă secretul meu ajunge din nou pe Pămînt? Nu văd cum aş mai putea păstra acest secret timp de un an, sau nici măcar o parte dintr-un an. Mai curînd sau mai tîrziu, el se va fi descoperit, chiar dacă alţii îl redescoperă. Şi apoi... guvernele marilor puteri se vor lupta să ajungă aici, se vor lupta între ele şi împotriva acestor fiinţe de pe Lună. Descoperirea

mea va duce la răspîndirea războaielor şi va înmulţi prilejurile de război. Dacă îmi dezvălui secretul, în puţin timp, în foarte puţin timp acest satelit va fi presărat, pînă în cele mai adînci galerii, cu cadavre omeneşti. Alte rezultate sînt îndoielnice, dar acesta este sigur... Nu pentru că omul ar avea vreo nevoie de Lună... La ce le-ar folosi oamenilor Luna ? Ce altceva au făcut ei din propria lor planetă, decît un cîmp de bătaie şi un teatru de infinită nebunie ? Oricît de neînsemnată i-ar fi planeta şi oricît de scurtă i-ar fi viaţa, omul are de făcut, în mica lui viaţă de pe Pămînt, mai mult decît poate face. Nu ! Ştiinţa s-a trudit prea mult timp pentru a făuri arme de care să se folosească nebunii... A venit vremea ca ştiinţa să se opună. Lasă-i pe nebuni să descopere singuri secretul... într-o mie de ani !

— Există metode de a se păstra un secret.

El îşi ridică privirea spre mine şi zîmbi.

— La urma urmei, zise el, de ce să ne mai necăjim ? Avem puţine şanse să găsim sfera, iar jos, acolo, ni se pregătesc tot felul de necazuri. Numai obiceiul omenesc de a spera pînă în clipa morţii ne mai face să ne gîndim la întoarcere. Necazurile noastre abia încep. Am dat dovadă de violenţă faţă de aceste fiinţe de pe Lună, ei şi-au făcut o idee despre ceea ce putem, iar şansele noastre sînt ca şi ale unui tigru care a scăpat din cuşcă şi a ucis un om în Hyde Park. Probabil că vestea despre noi aleargă în jos, din galerie în galerie, către părţile centrale... Nici o fiinţă cu mintea sănătoasă nu ne va lăsa vreodată să plecăm cu sfera înapoi pe Pămînt, după cîte au văzut din partea noastră.

— Nu ne îmbunătăţim situaţia, am spus eu, dacă stăm aici.

Eram în picioare, unul lîngă altul.

— În sfîrşit, zise el, trebuie să ne despărţim. Să legăm o batistă de o tulpină mai înaltă, să o fixăm solid şi să începem, din acest centru, explorarea craterului. Dumneata vei merge spre apus, mişcîndu-te, în semicercuri, după soarele care apune. Trebuie să te mişti mai întîi cu umbra în partea dreaptă, pînă cînd ea ajunge în unghi drept cu direcţia batistei, şi apoi cu umbra în partea stîngă. Iar eu voi face acelaşi lucru, către răsărit. Vom privi în fiecare adîncitură, vom examina fiecare grămadă de stînci, vom face totul pentru a găsi sfera. Dacă vom vedea seleniţi, ne vom ascunde de ei cum vom putea. Ca băutură, vom lua zăpadă, iar dacă simţim nevoia de hrană, vom ucide un viţel lunar, dacă vom reuşi, şi îi vom mînca carnea crudă. Şi fiecare îşi va vedea de drum.

— Şi dacă unul dintre noi dă peste sferă ?

— Va trebui să se întoarcă pînă la batista albă şi să facă de-acolo semne celuilalt.

— Şi dacă nici unul...

Cavor aruncă o privire spre soare.

— Vom continua să căutăm, pînă cînd vor coborî noaptea şi frigul.

— Dar dacă seleniţii au găsit sfera şi au ascuns-o ? El ridică din umeri. Sau dacă pornesc de îndată în căutarea noastră ? Nu-mi răspunse. Ar trebui să iei cu dumneata un drug.

Cavor clătină din cap, plimbîndu-şi privirea pe întinderea pustie.

Cîteva clipe, rămase pe loc. Întoarse spre mine o privire timidă, şovăitoare.

— La revedere, zise el.

Simţeam o emoţie ciudată. Mi-am amintit, fulgerător, toate necazurile pe care ni le pricinuiserăm unul altuia, şi mai ales necazurile pe care i le pri-

cinuisem eu. „La naiba! mi-am zis. Puteam să ne purtăm mai prieteneşte!“ Eram gata să-i cer să ne strîngem mîinile — era exact ceea ce simţeam atunci —, cînd el îşi făcu vînt şi sări departe de mine, către nord. Pluti prin aer ca o frunză moartă, căzu uşor şi sări din nou. Am stat o clipă să-l privesc, apoi m-am întors către apus, cu inima îndoită; mi-am făcut vînt, cu senzaţia unui om care sare în apa rece ca gheaţa, mi-am ales o porţiune de teren şi am pornit în explorarea singuraticei jumătăţi din lumea lunară care-mi fusese dată în grijă. Am căzut destul de stîngaci printre stînci, m-am ridicat, am privit împrejur, m-am căţărat pe o bucată de stîncă şi am sărit din nou... Cînd, imediat după aceea, m-am uitat după Cavor, el nu se mai vedea, dar batista flutura mîndră pe stînca ei, albă în lumina soarelui.

M-am hotărît să nu pierd din vedere această batistă, orice s-ar întîmpla.

XVIII. DL. BEDFORD SINGUR

După puţin timp, mi s-a părut că fusesem întotdeauna singur pe Lună. Începusem să caut cu oarecare rîvnă, dar căldura era încă prea mare şi aerul rarefiat îmi apăsa pieptul. Am ajuns în curînd într-un loc scobit, înconjurat de ierburi înalte şi uscate, de culoare brună, şi m-am aşezat la umbra lor, să mă odihnesc şi să mă răcoresc. Aveam intenţia să stau doar cîteva clipe. Am lăsat drugul de aur jos, lîngă mine, şi mi-am pus bărbia între palme. Am văzut, fără prea mult interes, că stîncile din jur, prin locu-

rile pe unde lichenii uscaţi şi sfărîmicioşi căzuseră de pe ele, erau străbătute de vine şi de straturi de aur şi că printre ierburi se proiectau pe alocuri bulgări rotunzi şi încreţiţi, de aur. Ce importanţă mai avea acum? Pe trupul şi pe mintea mea pusese stăpînire un fel de lîncezeală. Pentru moment, nu mai credeam că vom regăsi vreodată sfera, în această pustietate vastă şi uscată... Mi se părea că n-aveam nici un motiv să mai fac vreun efort, pînă cînd vor apărea seleniţii. Apoi m-am gîndit că ar trebui să acţionez, ascultînd de acel imperativ iraţional care, înainte de orice, îl împinge pe om să-şi păstreze şi să-şi apere viaţa, cu toate că şi-o păstrează numai pentru ca, după aceea, să moară în chinuri şi mai mari.

Ce ne determinase să venim pe Lună ?

Întrebarea mi se prezenta ca o problemă de nerezolvat. Ce-l împinge oare necontenit pe om să se despartă de fericire şi de siguranţă, să trudească, să înfrunte primejdia, să rişte chiar şi o moarte sigură ? Acolo sus, pe Lună, mi-a trecut prin minte un adevăr, pe care ar fi trebuit să-l ştiu de totdeauna, şi anume că omul nu este făcut doar pentru ca să trăiască numai în siguranţă şi confort, să fie bine hrănit şi să se amuze. Împotriva intereselor, a fericirii lui, omul este neîncetat împins să caute altceva. Parcă o forţă din afara lui îl împinge, şi el trebuie să i se supună. Dar de ce ? De ce ? Aşezat acolo, în mijlocul inutilului aur lunar, printre lucruri din altă lume, mi-am făcut bilanţul întregii vieţi. Presupunînd că trebuia să mor pe Lună, ca un naufragiat, nu reuşeam totuşi nicicum să înţeleg ce scop urmărisem ; n-am putut răspunde acestei întrebări, dar pentru mine era mai limpede ca oricînd că nu urmărisem propriul meu interes ; într-adevăr, niciodată în viaţă nu urmărisem un interes

personal. Al cui era ţelul pe care îl urmăream ?... Am încetat să mai meditez asupra cauzei care mă făcuse să vin pe Lună şi am început să mă gîndesc la probleme mai generale. De ce venisem eu pe lume ? De ce aveam o viaţă proprie ?... În cele din urmă, m-am pierdut în speculaţii fără ieşire.

Gîndurile mi-au devenit vagi şi ceţoase, fără nici o direcţie precisă. Nu mă simţeam greoi sau fără vlagă — nici nu-mi pot închipui că s-ar simţi cineva astfel pe Lună —, dar cred că eram foarte istovit. În orice caz, am adormit.

Somnul m-a odihnit de minune. Cît am dormit, soarele se mai apropiase de apus, şi arşiţa scăzuse. Cînd, în sfîrşit, am fost trezit din amorţeală de nişte zgomote îndepărtate, m-am simţit din nou întremat şi plin de vigoare. M-am frecat la ochi şi m-am întins. M-am ridicat în picioare — eram puţin înţepenit — şi m-am pregătit să-mi reiau imediat cercetarea. Am aşezat drugii de aur cîte unul pe fiecare umăr şi am ieşit din rîpa de stînci aurifere.

Soarele era vizibil mai jos, mult mai jos decît fusese, iar aerul era mult mai răcoros. Mi-am dat seama că dormisem o bună bucată de timp. Mi se părea că o uşoară urmă de ceaţă albăstruie atîrna în jurul peretului dinspre apus. Am sărit pe o mică ridicătură de stîncă şi am cercetat craterul. Nu vedeam nici urmă de viţei lunari sau de seleniţi, nu-l vedeam nici pe Cavor, dar zăream în depărtare batista, fluturînd deasupra tufişului de spini. Am privit de jur împrejur şi apoi am sărit către un alt punct, de unde puteam să văd mai bine.

Am început să descriu semicercuri din ce în ce mai mari, revenind mereu la locul de plecare. Totul era obositor şi deznădăjduitor. Aerul era într-adevăr mult mai rece, şi mi se părea că umbra de sub peretele de la apus se lărgea mereu. Din cînd în cînd mă opream

să cercetez cu privirea, dar nu se vedea nici urmă de Cavor sau de seleniţi, iar viţeii lunari probabil că fuseseră mînaţi din nou în interior, căci nu vedeam nici unul. Doream din ce în ce mai mult să-l revăd pe Cavor. Conturul înaripat al soarelui se apropiase acum de orizont pînă la o distanţă cît diametrul lui. Eram chinuit de gîndul că seleniţii vor închide în curînd capacul deschizăturii şi ne vor lăsa afară, în viforul neiertător al nopţii lunare. Socoteam că era timpul să abandonăm căutarea şi să ne sfătuim. Simţeam că trebuie să luăm urgent o hotărîre. Nu reuşiserăm să găsim sfera, dar nu mai aveam nici timp s-o mai căutăm ! Dacă capacul se închidea şi rămîneam afară, eram nişte oameni pierduţi. Marea noapte a cosmosului va coborî asupra noastră, acea beznă a vidului, care înseamnă o moarte absolută. Întreaga mea fiinţă se crispa la această apropiere. Trebuia să intrăm din nou în interiorul Lunii, chiar dacă riscam să fim ucişi. Eram obsedat de gîndul că vom îngheţa pînă la pieire, bătînd, cu ultimele sforţări, în capacul marelui puţ.

Nu mă mai gîndeam de loc la sferă. Mă gîndeam numai să-l regăsesc pe Cavor. Eram pe jumătate hotărît să mă reîntorc în Lună, fără el, decît să-l caut pînă cînd va fi prea tîrziu. Ajunsesem la jumătatea drumului spre batistă, cînd deodată...

Am văzut sfera !

De fapt, mai curînd m-a găsit ea pe mine, decît eu pe ea. Se afla mult mai departe spre apus decît mersesem eu, iar razele înclinate ale soarelui, care apunea, se reflectau în ferestrele de sticlă şi îi trădau prezenţa printr-o lumină orbitoare. O clipă, am crezut că era vreo nouă armă a seleniţilor îndreptată împotriva noastră, apoi am înţeles.

Am ridicat braţele, am scos un strigăt sălbatic şi am pornit în salturi mari către sferă. Am făcut un

salt greşit, am căzut într-o rîpă adîncă şi mi-am scrîntit glezna ; după aceea am şchiopătat aproape la fiecare salt. Eram într-o stare de agitaţie excesivă, tremuram din tot corpul şi, înainte de-a ajunge lîngă ea, abia mai răsuflam. Am fost nevoit să mă opresc cel puţin de trei ori, apăsîndu-mi coastele cu palmele ; în ciuda aerului rarefiat şi uscat, faţa îmi era udă de transpiraţie.

Nu mă gîndeam la nimic altceva decît la sferă, pînă cînd am fost lîngă ea. Uitasem chiar şi neliniştea în legătură cu soarta lui Cavor. Ultimul salt m-a făcut să cad cu mîinile pe peretele ei de sticlă ; apoi m-am sprijinit, gîfîind, de sferă şi am încercat să strig :

— Cavor ! Iată sfera !

După ce mi-am mai revenit, am privit prin sticla groasă şi mi s-a părut că lucrurile din interior fuseseră răscolite. M-am aplecat, să privesc mai îndeaproape. Apoi am încercat să pătrund înăuntru. A trebuit s-o mişc puţin din loc, pentru a putea să-mi vîr capul prin deschizătură. Capacul de închidere era înăuntru şi am putut să constat că nimic nu fusese atins, nimic nu suferise. Sfera zăcea acolo aşa cum o lăsasém noi cînd am ieşit afară, în zăpadă. Cîtva timp am fost ocupat să fac şi să refac inventarul. Tremuram de-a binelea. Ce bine era să te vezi din nou în acest interior întunecat şi familiar ! Nici nu pot să exprim ceea ce simţeam... Apoi m-am strecurat înăuntru şi m-am aşezat printre lucrurile noastre. Am privit lumea lunară prin peretele de sticlă şi m-am înfiorat. Mi-am aşezat drugii de aur pe balot, am căutat ceva de mîncare şi am luat cîteva îmbucături, nu pentru că mi-era foame, cît mai ales pentru că mă aflam acolo. Apoi m-am gîndit că era timpul să ies şi să-i semnalizez lui Cavor. Dar n-am ieşit imediat. Ceva mă reţinea în sferă.

Totul se sfîrşea cu bine. Aveam încă timp să luăm cu noi cît mai multe dintre pietrele magice, care îţi dau putere asupra oamenilor! Vom lua cu noi aur, iar sfera, plină pe jumătate cu aur, va călători tot atît de bine cà şi cum ar fi goală. Acum ne puteam întoarce, stăpîni pe noi şi pe lumea noastră, iar apoi...

În cele din urmă m-am smuls din gînduri şi am ieşit din sferă. Ajuns afară, m-am înfiorat, deoarece aerul serii devenise foarte rece. Am rămas în mijlocul rîpei, privind în jur. Am examinat cu multă grijă tufişurile din preajmă, înainte de-a sări pe un colţ de stîncă, aşa cum făcusem şi la primul meu salt pe Lună. Dar de data aceasta l-am făcut fără nici un fel de efort.

Creşterea şi moartea vegetaţiei se produseseră repede; întregul aspect al stîncilor se schimbase, dar se putea încă recunoaşte panta pe care germinaseră seminţele şi masa de stînci de pe care aruncasem prima privire în crater. Dar vegetaţia spinoasă de pe pantă, înaltă de treizeci de picioare, era acum brună şi uscată şi arunca umbre lungi, care se pierdeau în depărtare; seminţele mici, adunate în mănunchiuri pe ramurile superioare, erau brune şi coapte. Rostul lor fusese îndeplinit. Erau gata să cadă şi să se îngroape sub aerul îngheţat, de îndată ce va cădea noaptea. Cactuşii uriaşi, care crescuseră văzînd cu ochii, îşi spărseseră şi îşi împrăştiaseră de mult sporii în cele patru puncte cardinale. Uimitor colţ al universului — acest loc unde coborîseră oamenii!

Mă gîndeam că într-o bună zi mi se va dedica o inscripţie aşezată aici, chiar în mijlocul acestei scobituri. Mă gîndeam la clocotul de curiozitate care ar cuprinde lumea din interiorul Lunii dacă şi-ar da seama de toată importanţa acestei clipe!

Dar seleniţii nici nu visau ce semnificaţie avea venirea noastră! Dacă ar fi înţeles-o, întregul crater ar fi fost plin de vacarmul urmăririi noastre. Am căutat cu privirea un loc din care să-i pot semnaliza lui Cavor, şi am întîlnit aceeaşi bucată de stîncă, la fel de goală şi de aridă, pe care sărise el, chiar din locul de unde mă aflam eu acum. O clipă, am şovăit să mă îndepărtez atît de mult de sferă... Apoi, ruşinîndu-mă de şovăiala mea, am sărit...

Am inspectat din nou craterul. Departe, în vîrful umbrei enorme pe care o aruncam, se afla mica batistă albă, fluturînd pe deasupra tufişurilor. Era foarte mică şi foarte îndepărtată. Cavor nu se zărea. M-am gîndit că ar fi fost momentul să mă caute şi el pe mine. Aceasta fusese convenţia. Dar el nu se zărea nicăieri.

Am rămas acolo, aşteptînd şi privind, cu mîna streaşină la ochi, crezînd în fiecare clipă că-l zăresc. Probabil că am stat acolo mult timp. Am încercat să strig, dar mi-am reamintit de rarefierea aerului. Am făcut un pas nehotărît înapoi, spre sferă. Mă gîndeam să înalţ o pătură pe unul dintre tufişurile alăturate, dar teama de seleniţi m-a făcut să renunţ de-a le descoperi locul în care mă aflam.

Mi-am aruncat privirile peste crater. Mi-a produs o impresie de pustietate, care m-a îngheţat. Se stinsese orice zgomot al seleniţilor din lumea de dedesubt. Era o linişte de moarte. În afară de foşnetul slab al tufişurilor din preajma mea, în adierea care abia se pornise nu se auzea nici un sunet, nici măcar umbra unui sunet. Iar adierea era ca de gheaţă!

Blestematul de Cavor!

Am tras adînc aer în piept. Mi-am pus palmele pîlnie la gură şi am strigat: „Cavor!", dar vocea îmi era extrem de slabă.

Am privit batista albă, am privit în spate, la um-

brele tot mai alungite ale peretelui apusean, am privit, cu mîna streaşină la ochi, spre soare. Mi se părea că-l văd cum coboară pe cer.

Simţeam că trebuie să acţionez de îndată, dacă voiam să-l salvez pe Cavor. Mi-am scos vesta şi am atîrnat-o, ca să marchez locul, pe baionetele uscate ale ierburilor din spatele meu şi am pornit în linie dreaptă către batistă. Era cam la două mile depărtare — o puteam ajunge din cîteva sute de salturi şi paşi. Am mai spus cum, în timpul salturilor lunare, ţi se pare că pluteşti. De fiecare dată cînd pluteam în văzduh, îl căutam cu privirea pe Cavor şi mă întrebam de ce s-o fi ascuns. Cu fiecare salt, simţeam că soarele apune în spatele meu. De fiecare dată cînd atingeam solul, eram tentat să mă întorc.

Un ultim salt, şi mă aflam într-o depresiune din vecinătatea batistei ; încă un pas, şi mă aflam pe locul ridicat, la doi paşi de ea. M-am înălţat în picioare şi am scrutat regiunea din jur, printre fîşiile alungite de umbră. Departe, în josul unei pante, se afla deschiderea tunelului prin care fugiserăm ; umbra mea ajungea pînă acolo şi, ca un deget al nopţii, atingea gura tunelului.

Nici urmă de Cavor, nici un sunet în tăcerea din jur ; numai foşnetul, agitaţia ierburilor şi a umbrelor creşteau. Şi, deodată, m-a trecut un fior puternic.

— Cav... ! am început eu să strig, dar mi-am dat seama încă o dată de neputinţa glasului omenesc în acest aer rarefiat.

Tăcere. Tăcere de moarte.

Atunci, privirea mea a descoperit ceva — un obiect mic, care se afla la vreo cincizeci de metri în josul pantei, pe o grămadă de ramuri îndoite şi rupte. Ce era ? Ştiam, şi totuşi, pentru un motiv lesne de înţeles, aş fi vrut să nu ştiu.

M-am apropiat. Era mica şapcă de jucător de crichet pe care o purtase Cavor. N-am atins-o. Am rămas locului, privind-o.

Ramurile împrăştiate împrejur fuseseră rupte şi călcate cu putere. Am ezitat, apoi am făcut un pas înainte şi am ridicat-o.

Şedeam cu şapca lui Cavor în mînă, privind ţintă la ramurile şi la spinii din jur. Pe alocuri erau nişte pete mici, întunecate, pe care nu îndrăzneam să le ating. La vreo zece metri mai departe, adierea de vînt făcea să fluture un obiect mic şi alb.

Era o bucăţică de hîrtie mototolită, ca şi cum ar fi fost strînsă în mînă. Am ridicat-o — şi pe ea erau pete de sînge. Am reuşit să descifrez urme slabe de creion. Am netezit-o şi am văzut că era acoperită cu un scris inegal şi întrerupt, care sfîrşea cu o trăsătură nedesluşită.

M-am apucat să descifrez.

„*Am fost rănit la genunchi, cred că mi s-a sfărîmat rotula, şi nu mai pot să alerg sau să mă caţăr*", începea mesajul, scris destul de citeţ.

Apoi continua cu un scris mai puţin clar : „*Ei mă urmăresc de cîtva timp, şi este doar o chestiune de...*" — se părea că fusese scris cuvîntul „*timp*", apoi şters şi înlocuit cu ceva indescifrabil — „*pînă să mă prindă. Ei cercetează toate împrejurimile.*"

Apoi scrisul devenea nervos. „*Îi aud*", am descifrat eu cu greutate ; urma o porţiune ilizibilă. După aceea venea un şir de cuvinte scrise desluşit, „*o specie de seleniţi cu totul diferită, care se pare că sînt conducă...*" Scrisul devenea din nou indescifrabil, din cauza grabei.

„*Cutia lor craniană este mai mare, mult mai mare, trupurile sînt mai zvelte, şi picioarele foarte scurte. Cînd merg, scot sunete plăcute, şi parcă se mişcă după un plan bine chibzuit... Deşi sînt rănit, nepu-*

tincios, înfățișarea lor îmi dă speranțe". Îl recunoșteam foarte bine pe Cavor! *„N-au tras asupra mea și nici n-au încercat să mă rănească. Am de gînd să..."*

Apoi urma o trăsătură bruscă de creion, de-a curmezișul hîrtiei, iar pe spate și pe margini era... sînge!

În timp ce ședeam acolo perplex, privind acest uluitor document, ceva foarte moale, ușor și rece, mă atinse pe mînă, o clipă, și dispăru, apoi o pată albă și mică își aruncă umbra pe fața mea. Era un fulg de zăpadă, primul fulg de zăpadă, prevestitorul nopții.

Am ridicat ochii, tresărind; cerul se întunecase, devenind aproape negru, și era plin de o mulțime tot mai mare de stele, care mă priveau cu răceală. Spre răsărit, lumina acestei lumi vestejite căpătase o nuanță de bronz, iar spre apus, soarele — care-și pierduse jumătate din căldură și lumină, din cauza negurii albe care se îngroșa — atingea marginea craterului, dispărea din vedere, și toate tufișurile și stîncile colțuroase și prăvălite se ridicau în fața lui, într-o dezordine de forme negre și ascuțite. O ghirlandă uriașă de ceață se lăsa în jos, în marele lac de întuneric dinspre apus. Un vînt rece făcea să se înfioare întregul crater. Deodată m-am trezit într-o rafală de zăpadă care cădea, iar lumea din jurul meu a devenit cenușie și întunecată.

Și atunci am auzit, nu puternic și pătrunzător ca la început, ci slab și nelămurit, ca un glas ce se stinge, sunetul acela, sunet care vestise venirea zilei: Bum... bum... bum...

Răsuna în tot craterul; părea că palpită o dată cu stelele cele mari; discul roșu ca sîngele al soarelui continua să apună, în timp ce se auzea răsunînd: Bum... bum... bum...

Ce se întîmplase cu Cavor ? În tot timpul cît s-a auzit bubuitul am rămas acolo, prostit ; în cele din urmă, sunetul a încetat. Şi, deodată, gura deschisă a tunelului din capătul de jos al pantei se închise, ca un ochi, şi dispăru.

Atunci am rămas cu adevărat singur.

Deasupra mea, în jurul meu, apropiindu-se de mine, îmbrăţişîndu-mă tot mai de aproape, se afla Eternul, cel care a existat înaintea Începutului şi care triumfa asupra Sfîrşitului ; acest vid enorm, în care orice lumină, viaţă şi fiinţă nu sînt decît licărirea slabă şi trecătoare a unei stele căzătoare ; frigul, liniştea, tăcerea — noaptea infinită şi finală a cosmosului.

Senzaţia de singurătate şi dezolare a devenit senzaţia unei prezenţe copleşitoare, care se apleca asupra mea, care aproape mă atingea.

— Nu, am strigat, nu ! Încă nu ! Încă nu ! Aşteaptă ! Aşteaptă ! O, aşteaptă ! Glasul meu se înălţă într-un ţipăt slab. Am aruncat hîrtia mototolită, m-am căţărat din nou pe creastă, ca să-mi iau direcţia, şi apoi, cu toată energia pe care o mai aveam, am sărit către semnul pe care îl lăsasem, acum vag şi îndepărtat, chiar la marginea umbrelor.

Înaintam în salturi mari, şi fiecare salt dura un secol.

În faţa mea, fîşia de soare cu marginea şerpuită se scufunda din ce în ce mai mult, iar umbra care înainta a pus stăpînire pe sferă înainte ca eu să ajung lîngă ea. Eram la două mile depărtare — o sută de salturi, sau mai mult —, şi aerul din jurul meu se rărea tot mai mult, ca şi cum ar fi fost aspirat de o pompă, iar frigul îmi înţepenea încheieturile. „Dar chiar dacă va fi să mor, voi muri alergînd", îmi spuneam. De cîteva ori, piciorul mi-a alunecat pe zăpada care se aduna şi mi-a micşorat

elanul; la un moment dat, am căzut drept în nişte tufişuri, care s-au zdrobit şi s-au risipit în fărîme, ca un praf, apoi m-am poticnit şi am căzut, rostogolindu-mă, într-o rîpă, de unde m-am ridicat, sîngerînd şi fără să mai recunosc direcţia în care trebuia să merg.

Dar astfel de incidente nu însemnau nimic faţă de intervalele, îngrozitoarele pauze cînd pluteam prin aer, către valul nopţii care se revărsa. Respiraţia mea scotea un sunet şuierător, şi parcă mi se răsuceau în plămîni nişte cuţite. Inima părea că-mi bate în creier. „Oare voi ajunge ? Oh, Doamne ! Oare voi ajunge ?"

Mă chinuia întreaga mea fiinţă.

„Culcă-te jos, ţipau în mine durerea şi deznădejdea. Culcă-te jos !"

Cu cît luptam ca să mă apropii, cu atît mi se părea mai imposibil şi mai îndepărtat ţelul de atins. Eram amorţit, mă poticneam, mă răneam şi mă tăiam, dar nu mă opream locului.

Şi, în faţa ochilor, mi-a apărut sfera.

Am căzut în patru labe, şi plămînii mi-au fost cuprinşi de o tuse convulsivă.

Am început să mă tîrăsc. Chiciura mi se aduna pe buze, de mustaţă şi de barbă îmi atîrnau ţurţuri, eram alb, în această atmosferă îngheţată.

Mai aveam vreo doisprezece metri pînă la sferă. Ochii mi se înceţoşară. „Culcă-te jos, striga deznădejdea. Culcă-te jos !"

Am atins-o şi m-am oprit. „Prea tîrziu ! striga deznădejdea. Culcă-te jos !"

Mi-am adunat ultimele puteri. Eram chiar pe marginea deschizăturii, o biată fiinţă năucită şi pe jumătate moartă. Împrejur, totul era acoperit de zăpadă. M-am tîrît înăuntru. Acolo mai rămăsese puţin aer cald. Fulgii de zăpadă — fulgii de aer —

dansau în jurul meu, în timp ce încercam, cu mîinile îngheţate, să pun capacul la loc şi să-l răsucesc strîns. Am suspinat: „Vreau!" Dinţii îmi clănţăneau. Apoi, cu degetele care îmi tremurau şi pe care le simţeam că se sfărîmă, am apăsat pe butoanele obloanelor.

În timp ce bîjbîiam la butoane — nu le manevrasem niciodată — am văzut, nelămurit, prin sticla aburită, fîşiile de lumină roşie ale soarelui, care apunea, dansînd şi pîlpîind prin furtuna de zăpadă; formele negre ale ierburilor se îngroşau, se aplecau şi se frîngeau sub zăpada care creştea mereu. Vîrtejurile de zăpadă se îndeseau tot mai mult, acoperind lumina. Ce se va întîmpla, oare, dacă butoanele nu vor funcţiona?

Atunci, sub mîna mea s-a auzit un ţăcănit, şi într-o clipă, această ultimă viziune a lumii lunare dispăru din faţa ochilor. Mă aflam în liniştea şi întunericul sferei interplanetare.

XIX. DL. BEDFORD ÎN SPAŢIUL INFINIT

Era ca şi cum aş fi fost mort. Într-adevăr, cred că un om omorît brusc şi violent ar avea aceleaşi senzaţii. O clipă, am simţit o dorinţă arzătoare de viaţă, dar şi teamă; în clipa următoare, întuneric şi tăcere: nici lumină, nici viaţă, nici soare, lună sau stele, ci doar bezna infinită. Cu toate că eu însumi produsesem acest efect, cu toate că mai trecusem prin această stare, în tovărăşia lui Cavor, mă simţeam destrămat, năucit şi copleşit. Se părea că eram purtat pe sus, într-un întuneric nesfîrşit.

Mi-am tras degetele de pe butoane, am început să plutesc, ca şi cum tot corpul îmi era anihilat, şi în cele din urmă m-am lovit de balot, de lanţul şi de drugii de aur care se legănau în mijlocul sferei.

Nu ştiu cît timp am plutit pînă cînd am întîlnit aceste obiecte... În sferă, mai mult chiar decît pe Lună, noţiunea pămîntească a timpului este desigur necorespunzătoare. Cînd am atins balotul, a fost ca şi cum m-aş fi trezit dintr-un somn fără vise. Mi-am dat seama imediat că, dacă doream să rămîn în viaţă şi treaz, trebuia să aprind o lumină sau să deschid o fereastră, ca să pot avea ceva în faţă. Şi, pe deasupra, îmi era frig. Am dat un brînci balotului, m-am apucat de unul dintre firele care treceau prin peretele de sticlă, m-am tîrît de-a lungul lui pînă cînd am ajuns la marginea unui oblon, de unde, orientîndu-mă asupra poziţiei butoanelor care acţionau obloanele şi aprindeau lumina, mi-am luat din nou vînt, zburînd în jurul balotului, şi, după ce m-am izbit de un corp mare şi foşnitor, care plutea, am pus din nou mîna pe fire, chiar lîngă butoane. Am aprins mai întîi mica lampă, să văd de ce mă izbisem, şi am descoperit vechiul exemplar din *Lloyd's News*, care scăpase din legătură şi plutea liber. Faptul m-a readus din Infinit la propriile mele dimensiuni. Am izbucnit într-un rîs greoi, gîfîitor, ceea ce mi-a dat ideea să deschid unul dintre cilindrii cu oxigen. După aceea, am aprins aparatul de încălzit şi am mîncat ceva. În sfîrşit, m-am apucat să manevrez, cît puteam mai atent, obloanele de cavorită, căutînd să descopăr modul cum călătorea sfera.

Am deschis un oblon, dar a trebuit să-l închid imediat, rămînînd cîtva timp ameţit şi orbit de lumina soarelui. După ce am reflectat o clipă, am pornit spre ferestrele care se aflau în unghi drept faţă de oblonul pe care îl deschisesem : mi s-a arătat mai

întîi cornul imens al Lunii, și apoi micul corn al Pămîntului. Am rămas surprins văzînd cît de departe eram de Lună. Crezusem nu numai că zguduirea pe care ne-o provocase la plecare atmosfera Pămîntului va fi aproape imperceptibilă pe Lună, dar și că forța tangențială a mișcării lunare de rotație va fi cel puțin de douăzeci și opt de ori mai mică decît a planetei noastre. Mă așteptasem să descopăr că pluteam deasupra craterului, la marginea nopții lunare, dar toate acestea nu mai erau acum decît o parte din conturul cornului alb care acoperea cerul. Și Cavor... ?

Devenise o cantitate infinitezimală.

Am încercat să-mi imaginez ce se întîmplase cu el. Dar, în momentul acela, nu mă puteam gîndi la altceva în afară de moarte. Parcă îl și vedeam trîntit jos, zdrobit, la picioarele unei interminabile cascade de lumină albastră. Și, în jurul lui, stupidele insecte lunare, privindu-l...

Contactul cu ziarul, care plutea prin sferă, fusese revelator și, pentru cîtva timp, am redevenit un om practic. Pentru mine era foarte limpede că trebuia să ajung din nou pe Pămînt, deși, după cîte vedeam, mă îndepărtam de el. Orice i s-ar fi întîmplat lui Cavor, chiar dacă încă era viu — ceea ce mi se părea de necrezut, judecînd după bucata de hîrtie pătată cu sînge —, nu aveam nici o putere să-l ajut. Viu sau mort, el rămăsese acolo, în dosul mantiei de nepătruns a nopții lunare, și trebuia să rămînă acolo în continuare, cel puțin pînă cînd voi putea să adun cîțiva oameni, pentru a-i veni în ajutor. Oare voi face-o ? Planul meu era cam acesta : să mă întorc, dacă îmi va sta în putință, pe Pămînt, și, după ce voi chibzui mai serios, fie să arăt sfera cîtorva persoane de încredere, explicîndu-le principiile de bază, și să acționăm împreună, fie să-mi păstrez se-

cretul, să vînd aurul, să-mi procur arme, provizii şi un om de ajutor şi, întorcîndu-mă cu aceste întăriri, să tratez de pe picior de egalitate cu fragilii locuitori ai Lunii ; să-l salvez dacă se va putea pe Cavor şi, în orice caz, să-mi procur aur într-o cantitate suficientă, pentru a crea o bază mai solidă acţiunilor mele viitoare.

Dar acestea erau speranţe îndepărtate... Trebuia mai întîi să ajung pe Pămînt. Am început să mă gîndesc cum anume să procedez pentru a ajunge din nou acolo. Preocupat de această problemă, nu m-am mai gîndit ce voi face cînd voi ajunge. Singura mea grijă era să ajung.

În cele din urmă, am găsit că soluţia cea mai bună ar fi să cobor din nou către Lună, cît voi putea mai aproape, ca să cîştig viteză, să închid obloanele şi să trec dincolo de ea, şi, după aceea, să deschid obloanele dinspre Pămînt şi să pornesc cu toată viteza către el. Nu eram însă sigur dacă prin acest sistem voi atinge vreodată Pămîntul, sau dacă mă voi învîrti prin spaţiu, într-o curbă hiperbolică sau parabolică. Apoi am avut o inspiraţie fericită şi, deschizînd cîteva obloane înspre Lună, care-mi apăruse pe cer drept în faţa Pămîntului, mi-am modificat cursa în aşa fel, încît să mă îndrept către Pămînt, pe care l-aş fi ocolit, dacă n-aş fi găsit această soluţie. M-am izbit de tot felul de complicaţii încercînd să rezolv aceste probleme — nu am pregătire de matematician —, dar sînt convins că, pînă la urmă, norocul, şi nu raţionamentele mele, m-a ajutat să ajung pe Pămînt. Dacă aş fi ştiut atunci, aşa cum ştiu acum, că toate datele matematice erau împotriva mea, nu cred că m-aş fi ostenit măcar să ating butoanele, pentru a face vreo încercare. După ce am considerat că problema este rezolvată, am deschis toate obloanele dinspre Lună,

m-am aşezat jos, ghemuit — efortul m-a ridicat pentru scurt timp la cîteva picioare înălţime şi am rămas cîteva clipe suspendat în cel mai ciudat mod —, aşteptînd ca Luna să devină din ce în ce mai mare. Trebuia — cînd aş fi ajuns destul de aproape — să închid obloanele, să zbor, cu viteza astfel obţinută, pe lîngă Lună — dacă nu mă voi zdrobi de solul ei — şi să mă îndrept către Pămînt.

Am procedat întocmai.

Mi-am dat seama că, în sfîrşit, mă apropiasem îndeajuns. Am închis ferestrele care-mi arătau perspectiva Lunii şi, într-o stare de spirit total lipsită de nelinişte sau tristeţe — nu-mi amintesc bine —, m-am aşezat jos, pe peretele de sticlă, începînd, în mica fărîmă de materie gonind prin spaţiul infinit, o aşteptare care trebuia să se sfîrşească o dată cu atingerea Pămîntului. Aparatul de încălzit făcuse atmosfera suportabilă în sferă, aerul fusese împrospătat cu oxigen, şi, în afară de o uşoară durere de cap, care a durat tot timpul cît am fost departe de Pămînt, mă simţeam, din punct de vedere fizic, într-o stare foarte bună. Am stins din nou lumina, să nu-i duc lipsa mai tîrziu ; în jurul meu — în afară de strălucirea Pămîntului şi de licărirea stelelor — domnea întunericul. Totul era cufundat într-o linişte şi o tăcere atît de absolută, încît parcă aş fi fost într-adevăr singura fiinţă din univers ; şi, totuşi, lucru destul de ciudat, nu aveam o senzaţie mai mare de singurătate sau de teamă decît aş fi avut-o dacă m-aş fi aflat pe Pămînt în patul meu... Acum, faptul mi se pare cu atît mai ciudat, cu cît în timpul ultimelor ceasuri petrecute în craterul Lunii mă chinuise senzaţia absolutei mele singurătăţi...

Deşi pare de necrezut, intervalul de timp pe care l-am petrecut în spaţiu nu este proporţional cu nici

un interval de timp din viaţa mea. Uneori, mi se părea că străbat veşnicii incomensurabile, ca un zeu pe o frunză de lotus, apoi din nou, după o pauză de o clipă, călătoream de la Lună spre Pămînt. În realitate, au trecut — măsurate în timp pămîntean — doar cîteva săptămîni. Dar grija, neliniştea, foamea şi frica, ajunse la culme, parcă dispăruseră. Pluteam, gîndindu-mă cu o stranie detaşare şi lărgime de spirit la tot ce mi se întîmplase, la întreaga mea viaţă, la impulsurile şi aspectele cele mai ascunse ale fiinţei mele. Mi se părea că crescusem imens, că pierdusem orice simţ al mişcării, că pluteam printre stele, şi, tot timpul, aveam senzaţia micimii Pămîntului şi a infinitei micimi a vieţii mele trăite pe Pămînt.

Nu pot nici măcar să încerc să analizez tot ceea ce se petrecea în mintea mea. În mod direct sau indirect, totul putea fi pus, fără îndoială, pe seama neobişnuitelor condiţii fizice în care trăiam. Aştern toate acestea pe hîrtie doar pentru faptul în sine, fără nici un comentariu. Principala caracteristică a acestei stări de spirit era dubiul tot mai profund asupra propriei mele identităţi. Începeam, dacă mă pot exprima astfel, să mă disociez de Bedford, îl priveam pe Bedford ca pe un lucru incidental şi mărunt, cu care mă întîlnisem întîmplător, îl vedeam pe Bedford sub nenumărate aspecte noi, îl vedeam ca pe un biet imbecil, deşi pînă atunci înclinam să-l privesc, cu o oarecare mîndrie, ca pe o persoană foarte inteligentă şi energică. Nu numai că-l vedeam ca pe un imbecil, dar şi ca pe fiul multor generaţii de imbecili. Îi revedeam zilele de şcoală, adolescenţa, prima întîlnire cu dragostea, la fel cum ar privi cineva mişcările unei furnici în nisip... Regret că mi-a mai rămas încă şi azi ceva din această perioadă de luciditate, şi cred că nu voi mai avea nici-

odată suficienţa deplină din timpul tinereţii. Dar, în momentul acela, constatările mele nu erau de loc dureroase, deoarece aveam o extraordinară convingere că, de fapt, eu nu mai eram Bedford, ci cu totul altcineva, o minte care pluteşte în tăcuta seninătate a spaţiului. De ce m-aş fi necăjit eu din cauza greşelilor acestui Bedford ? Nu răspundeam nici pentru el, nici pentru faptele lui.

Cîtva timp m-am împotrivit acestor rătăciri, care deformau totul. Am încercat să-mi chem în ajutor amintirea momentelor vii, a emoţiilor delicate şi intense ; simţeam că, amintindu-mi un mic sentiment sincer, puteam pune capăt acestei dedublări. Dar n-am reuşit. Îl vedeam pe Bedford coborînd pe Chancery Lane, cu pălăria dată pe spate, cu pulpanele hainei în vînt, în drum spre examene. Îl vedeam mişcîndu-se într-un furnicar de oameni, izbindu-se şi chiar salutînd alte mici vietăţi asemnănătoare. Eram eu ? Îl vedeam pe Bedford, în aceeaşi seară, în salonul unei doamne ; pălăria lui, care avea urgentă nevoie de perie, era aşezată pe masa de alături, iar el era înlăcrimat. Eram eu ? Îl vedeam cu această doamnă în diferite atitudini, trăind diferite emoţii, şi niciodată nu m-am simţit atît de detaşat de el... Îl vedeam plecînd în grabă la Lympne, să scrie o piesă, acostîndu-l pe Cavor, lucrînd, cu mînecile suflecate, la construirea sferei şi plecînd la plimbare pînă la Canterbury, din cauză că-i era teamă să plece spre Lună. Eram eu ? Nu credeam.

Mă gîndeam uneori că toate acestea erau o halucinaţie datorită singurătăţii şi faptului că pierdusem orice greutate şi orice senzaţie de rezistenţă. Am încercat să-mi recîştig această senzaţie, agăţîndu-mă de pereţii sferei, ciupindu-mă de mîini şi încleştîndu-le una de alta. Printre altele, am aprins lumina, am prins din zbor exemplarul rupt din *Lloyd's* şi am

recitit anunţurile atît de realiste şi de convingătoare despre bicicleta „Cutaway", despre domnul cu resurse personale şi despre doamna în mizerie care vindea acele „furculiţe şi linguri". Fără îndoială că *ei* existau într-adevăr, iar eu îmi spuneam: „Aceasta este lumea ta, şi tu eşti Bedford, şi te întorci să trăieşti pentru tot restul vieţii printre asemenea fiinţe". Dar îndoielile mele continuau să argumenteze: „Nu eşti tu cel care citeşte, este Bedford — şi tu nu eşti Bedford, să ştii. Tocmai de aici porneşte eroarea."

— La naiba! am strigat. Dar dacă nu sînt Bedford, cine sînt?

Dar nici un răspuns nu venea la această întrebare, cu toate că îmi treceau prin minte imaginile cele mai bizare, bănuieli ciudate şi îndepărtate, ca nişte umbre văzute de la distanţă... Ştiţi, mi se părea că eram într-adevăr cu totul în afară nu numai de lume, dar de toate lumile posibile, în afară de spaţiu şi timp, şi că acest biet Bedford nu era decît un orificiu, prin care eu priveam lumea...

Bedford! Oricît l-aş nega, eram, cu siguranţă, legat de el şi ştiam că, oriunde şi orice-aş fi, va trebui să simt forţa dorinţelor lui, să trăiesc toate bucuriile şi necazurile lui, pînă cînd îşi va sfîrşi viaţa. Şi, după moartea lui Bedford, ce va mai fi?...

Dar destul despre această perioadă, cu totul aparte, a aventurilor mele. Am descris-o numai pentru a arăta în ce măsură izolarea şi despărţirea de planeta noastră atingeau cu tulburări stranii şi neaşteptate nu numai funcţiile şi senzaţiile fiecărui organ al corpului, ci însăşi structura minţii. În cea mai mare parte a călătoriei mele prin spaţiu, am plutit copleşit de astfel de gînduri abstracte, dedublat şi nepăsător, ca un megaloman haotic, printre stelele şi planetele eterului, şi nu numai lumea la care mă întorceam, dar şi peşterile luminate în al-

bastru ale seleniţilor, feţele lor ca o cască, maşinile lor gigantice şi uimitoare, şi chiar soarta lui Cavor, tîrît inutil în lumea lunară, erau pentru mine fapte infinit de mărunte şi fără nici o însemnătate.

În cele din urmă, am început să simt atracţia Pămîntului, aducîndu-mă din nou spre viaţa reală a oamenilor. Şi atunci, într-adevăr, a devenit din ce în ce mai limpede pentru mine că eram fără nici o îndoială Bedford şi că mă întorceam, după aventuri uimitoare, în lumea noastră, şi că puteam foarte bine să-mi pierd viaţa în această întoarcere. Am început să mă gîndesc la condiţiile coborîrii mele pe Pămînt.

XX. DL. BEDFORD ÎN LITTLESTONE

Cînd am intrat în regiunea superioară a atmosferei, linia mea de zbor era aproape paralelă cu suprafaţa Pămîntului. Temperatura sferei a început să crească imediat. Ştiam că trebuie să cobor neîntîrziat. Departe, sub mine, în culorile întunecate ale amurgului, se vedea întinderea unei mări. Am deschis cîte obloane am putut şi m-am prăbuşit — din bătaia soarelui în seară, şi din seară în noapte. Pămîntul devenea tot mai mare, înghiţind stelele, iar vălul de nori, argintiu şi translucid, luminat de stele, se întindea, să mă prindă. În cele din urmă, Pămîntul îşi pierdu înfăţişarea sferică, deveni plat, şi apoi concav. Nu mai era o planetă pe cer, ci Lumea Omului. Am închis toate ferestrele dinspre Pămînt, lăsînd doar o crăpătură de cîteva degete, şi viteza cu care cădeam s-a încetinit. Marea, care era acum

atît de aproape încît vedeam crestele întunecate ale malurilor, se repezea în întîmpinarea mea. Am închis şi ultima fîşie de fereastră şi m-am aşezat, încruntat şi muşcîndu-mi pumnii, în aşteptarea ciocnirii...

Sfera a izbit apa cu o putere uriaşă : probabil că a sărit la zeci de metri înălţime. Cînd am atins suprafaţa apei, am deschis obloanele de cavorită. Am coborît în apă din ce în ce mai încet, pînă cînd am simţit că sfera a început să apese de jos în sus, apoi am urcat din nou, ca o bulă de aer. În sfîrşit, călătoria mea prin spaţiu luase sfîrşit : pluteam şi mă legănam pe suprafaţa mării.

Noaptea era întunecată şi noroasă. Două puncte galbene în depărtare indicau trecerea unui vas, mai aproape se vedea o lumină roşie, care se plimba într-o parte şi-n alta. Dacă bateria lămpii mele electrice n-ar fi fost consumată, puteam fi cules chiar în noaptea aceea. Eram surescitat, în ciuda marii oboseli pe care începeam s-o simt, şi ardeam de nerăbdare să pun capăt călătoriei.

În cele din urmă, am încetat să mă mai agit şi m-am aşezat cu mîinile pe genunchi, privind lumina roşie din depărtare. Ea se mişca în sus şi în jos, legănîndu-se neîncetat. Am început să mă liniştesc. Mi-am dat seama că mai trebuia să-mi petrec cel puţin o noapte în sferă. Mă simţeam extrem de greoi şi de obosit... şi am adormit.

M-a trezit schimbarea cadenţei în care mă legănam. Am privit prin fereastra de sticlă groasă : acostasem pe un banc întins de nisip. În depărtare se vedeau case şi copaci, iar spre mare, imaginea deformată şi neclară a unui vas care plutea între apă şi cer.

M-am ridicat în picioare, clătinîndu-mă. Singura mea dorinţă era să ies afară. Deschizătura se afla

în partea de sus, şi m-am apucat să deşurubez capacul. Încet, am reuşit să-l deschid. În cele din urmă, aerul a început să intre şuierînd, după cum şuierase cîndva la ieşire. Dar, de data aceasta, n-am mai aşteptat echilibrarea presiunii. În clipa următoare, simţeam în mîini greutatea capacului, şi uşa era deschisă, larg deschisă, către bătrînul şi familiarul cer al Pămîntului.

Aerul mi-a pătruns atît de violent în piept, încît mi-am pierdut respiraţia. Capacul mi-a căzut din mîini, pe peretele de sticlă. Am scos un strigăt, mi-am pus mîinile pe piept şi m-am aşezat jos. Cîtva timp, durerile au fost îngrozitoare. Apoi am început să respir adînc. În cele din urmă, am putut din nou să mă ridic şi să mă mişc.

Am încercat să-mi trec capul prin deschizătură, dar sfera s-a rostogolit. Era ca şi cum, în timp ce ieşeam, cineva mi-ar fi tras capul în jos. M-am dat repede înapoi, să nu intru cu capul sub apă. După cîteva răsuciri şi smucituri, am reuşit să mă tîrăsc afară, pe nisipul mîngîiat de valurile refluxului.

N-am încercat să mă ridic în picioare. Aveam impresia că trupul mi se schimbase deodată în plumb. Mama noastră, Pămîntul, pusese din nou mîna pe mine, respingînd intermediul cavoritei. Şedeam întins, fără să-mi pese de apa care îmi scălda picioarele.

Se arătau zorii zilei, nişte zori cenuşii, mai mult înnoraţi, dar care lăsau, ici şi colo, să se vadă cîte o fîşie lungă cenuşiu-verzuie. La o oarecare distanţă, în larg, se vedea un vas ancorat, siluetă palidă, purtînd o lumină galbenă. Apa venea ondulînd în valuri joase şi lungi. Departe, spre dreapta, ţărmul se curba, formînd o plajă, pe care se aflau cîteva căsuţe, un far — ceva mai departe —, un indicator de navigaţie şi o movilă de pămînt. Spre interior se

întindea un spaţiu de nisip neted, întrerupt din loc în loc de bălţi de apă, şi care se sfîrşea cam la o milă depărtare, cu nişte tufişuri mărunte. Spre nord-est, o plajă izolată, cu un şir de clădiri înalte, cele mai înalte obiecte de pe ţărm, pete întunecate pe cerul care se lumina. Mă întrebam ce oameni ciudaţi au putut înălţa aceste clădiri masive pe un teren atît de descoperit... Semănau cu nişte clădiri din Brighton, pierdute într-un pustiu.

Am rămas mult timp acolo, căscînd şi frecîndu-mi faţa. În cele din urmă am încercat să mă scol. Mi se părea că ridic o greutate. În sfîrşit, am fost în picioare.

Am privit către casele îndepărtate. Pentru prima dată, după foamea îndurată în craterul lunar, m-am gîndit la o hrană pămîntească.

— Slănină, am şoptit, şi ouă ! Pîine prăjită şi o cafea bună... Şi cum dracu am să duc toate lucrurile astea pînă la Lympne ?

Nu ştiam unde sînt. În orice caz, era un ţărm răsăritean, şi, în momentul căderii, văzusem Europa.

Am auzit paşi scîrţîind pe nisip, şi apăru pe plajă un om, cu faţa rotundă şi cu privirea prietenoasă, îmbrăcat într-o flanelă, avînd un prosop de baie aruncat peste umeri şi un costum de baie pe braţ. Am înţeles imediat că mă aflam în Anglia. Omul se uită atent la sferă şi la mine. Înaintă, continuînd să mă privească. Arătam, desigur, ca un sălbatic — murdar, neîngrijit, într-un hal de nedescris —, dar în momentul acela nici nu mă sinchiseam. Omul se opri la o distanţă de vreo douăzeci de metri.

— Bună ziua, domnule ! zise el, şovăind.

— Bună ziua !

Liniştit de răspuns, el înaintă cîţiva paşi.

— Ce naiba reprezintă obiectul acesta ? întrebă el.

— Poţi să-mi spui unde mă aflu ?

— Aici este Littlestone, zise el, arătînd către case. Şi dincolo este Dungeness ! Ai acostat chiar acum ? Ce-i asta ? Vreun soi de maşină ?

— Da.

— Ai fost aruncat pe ţărm ? Ai naufragiat, sau ceva în genul ăsta ? Ce este sfera asta ?

M-am gîndit repede. Am cîntărit omul din ochi, în timp ce se apropia.

— Drace ! zise el, ai trecut prin clipe grele ! Credeam că... Ei bine... unde ai naufragiat ? Asta este vreun fel de barcă de salvare ?

M-am hotărît să urmez deocamdată această linie, şi i-am dat nişte răspunsuri vagi.

— Am nevoie de ajutor, am spus eu, cu glas răguşit. Aş vrea să duc nişte obiecte pe ţărm... obiecte pe care nu pot să le las aici.

Trei tineri cu aspect plăcut, purtînd bluze şi pălării de paie şi ţinînd în mînă nişte prosoape, coborau pe nisip, către mine. Păreau a fi grupul celor care făceau cea mai matinală baie la Littlestone.

— Ajutor, zise tînărul, bineînţeles ! Făcu un gest că este gata să mă ajute. Cum vă putem fi de folos ?

Se întoarse, făcînd semne cu mîinile. Ceilalţi doi tineri grăbiră pasul. În cîteva clipe, erau în jurul meu, copleşindu-mă cu întrebări, la care nu eram dispus să răspund.

— Am să vă povestesc totul mai tîrziu, le-am spus. Sînt obosit mort, sînt frînt.

— Vino la hotel, zise omul cu faţa rotundă. Avem noi grijă de maşina dumitale.

Am ezitat.

— Nu pot. În sfera aceasta sînt două bare mari de aur.

Au privit neîncrezători unii la alţii, apoi către mine, cu un aer interogativ. M-am dus spre sferă,

m-am aplecat, m-am furişat înăuntru, şi, după o clipă, ei aveau în faţă lanţul rupt şi drugii seleniţilor. Dacă n-aş fi fost atît de obosit, le-aş fi rîs în nas. Erau ca nişte pisoi în jurul unui gîndac. Nu ştiau ce să creadă. Omuleţul cel gras s-a aplecat, a săltat una dintre bare şi, mormăind, a lăsat-o să cadă la loc. Ceilalţi făcură la fel.

— Este plumb, sau aur ? zise unul.

— Oh, este aur, zise altul.

— Aur, în mod sigur, zise al treilea.

Se uitară cu toţii la mine, şi, după aceea, spre vasul care şedea ancorat în larg.

— Dar... strigă omul cel scund, de unde l-ai luat ?

Eram prea obosit, pentru a mai scorni o minciună.

— L-am găsit în Lună.

S-au uitat din nou unii la alţii.

— Ascultaţi, le-am spus eu, n-am timp acum de discutat. Ajutaţi-mă să duc aceste bucăţi de aur pînă la hotel. Cred că doi inşi pot duce un drug, dacă se mai odihnesc din loc în loc ; eu voi tîrî lanţul. După ce-am să mănînc ceva, sînt gata să vă spun mai mult.

— Şi cum rămîne cu sfera ?

— N-are ce să i se întîmple, am spus eu. În orice caz... ducă-se la dracu... să rămînă deocamdată aici. Dacă vine fluxul, va pluti de minune.

Complet nedumiriţi, tinerii au ridicat ascultători, pe umeri, comorile mele ; simţindu-mi picioarele de plumb, am pornit, în fruntea acestei procesiuni, către grupul de case de lîngă ţărm. Pe la jumătatea drumului, ni s-au alăturat două fetiţe cu priviri speriate, purtînd fiecare cîte o sapă, iar mai tîrziu a apărut un băieţaş slăbuţ, care fornăia mereu pe nas. Îmi amintesc că ducea o bicicletă şi ne-a însoţit vreo sută de metri, în flancul nostru drept, apoi a

renunţat, negăsindu-ne vrednici de interes, s-a urcat pe bicicletă şi a pornit pe nisipul neted, în direcţia sferei.

M-am uitat în urma lui.

— Nu se va atinge de ea, zise tînărul cel îndesat, pe un ton liniştitor.

La început, eram apăsat de cenuşiul dimineţii, apoi soarele s-a desprins dintre norii întinşi deasupra orizontului şi a luminat întreaga lume, transformînd marea de plumb în valuri scînteietoare. Am început să mă însufleţesc. O dată cu soarele, mi-a reapărut clar în faţă uriaşa importanţă a ceea ce făcusem şi a ceea ce mai aveam încă de făcut. Văzînd că unul dintre oameni s-a poticnit sub greutatea aurului meu, am izbucnit în rîs. Cît de uimiţi vor fi oamenii, atunci cînd îmi voi lua adevăratul loc în lume !

Dacă n-aş fi fost sfîrşit de oboseală, m-aş fi amuzat, desigur, văzînd cum şovăie proprietarul hotelului din Littlestone între aurul şi impunătoarea mea suită, pe de o parte, şi aspectul meu complet neîngrijit, pe de altă parte. Dar, în cele din urmă, m-am găsit din nou într-o baie omenească ; aveam apă caldă şi haine de schimb, mult prea mici pentru mine, dar curate, pe care mi le împrumutase omuleţul cel binevoitor. Mi-a mai împrumutat şi un brici, dar nu m-am hotărît să pornesc la atac împotriva bărbii stufoase care-mi acoperea faţa.

M-am aşezat în faţa unui mic dejun englezesc şi, mîncînd cu un fel de poftă reţinută, o poftă veche de cîteva săptămîni, lipsită de agresivitate, am început să răspund întrebărilor celor patru tineri. Le-am spus adevărul.

— Ei bine, le-am spus, eu, pentru că insistaţi... L-am găsit în Lună.

— În Lună ?

— Da, luna de pe cer.

— Ce vrei să spui ?

— La naiba, exact ceea ce spun !

— Că ai venit chiar din Lună ?

— Exact ! Prin spaţiu... în sfera pe care aţi văzut-o.

Şi am servit o delicioasă felioară de ou. Mi-am notat în minte să-mi iau, atunci cînd mă voi întoarce pe Lună, o cutie cu ouă.

Vedeam limpede că ei nu credeau nici un cuvînt din spusele mele, dar mă considerau, evident, cel mai onorabil mincinos pe care l-au întîlnit vreodată. Au privit unii la alţii, apoi şi-au concentrat privirile asupra mea. Probabil că se aşteptau să capete, din felul cum mă foloseam de sare, vreo lămurire despre persoana mea. Se părea că atribuiau oarecare semnificaţie faptului că puneam piper pe ou. Erau preocupaţi de aurul turnat în forme atît de ciudate, pe care îl cărasem. Bucăţile zăceau acolo, în faţa mea, valorînd fiecare mii de lire ; era evident că nu le furasem, aşa cum n-aş fi putut fura, cărînd cu mine, o casă sau o bucată de teren. În timp ce-mi beam cafeaua şi priveam la feţele lor curioase, mi-am dat seama de imensul pustiu al explicaţiilor în care ar trebui să mă rătăcesc, pentru a mă face înţeles.

— Nu cumva vrei să spui că într-adevăr... începu cel mai tînăr dintre ei, pe tonul unui om care vorbeşte cu un copil încăpăţînat.

— Dă-mi, te rog, farfuria aceea cu pîine prăjită, i-am spus eu, tăindu-i vorba.

— Dar, ascultă, începu un altul. Nu-ţi închipui că vom crede povestea asta...

— Ah, foarte bine, i-am răspuns, ridicînd din umeri.

— Nu vrea să ne spună, zise cel mai tînăr dintre ei, cu glas scăzut, şi apoi cu o aparenţă de mare calm : Îmi dai voie să aprind o ţigară ?

Am consimţit, cu un gest cordial, şi mi-am continuat micul dejun. Doi dintre ei s-au dus lîngă fereastra cea mai îndepărtată, privind afară şi vorbind cu glas tare. Un gînd mi-a trecut brusc prin minte.

— A încetat fluxul ? i-am întrebat.

Se făcu o pauză ; fiecare credea că va răspunde celălalt.

— Este aproape de reflux, zise omul cel mic şi gras.

— Ei, în orice caz, am spus eu, nu va pluti prea departe. Am tăiat al treilea ou şi am început un mic discurs. Ascultaţi... Vă rog să nu vă închipuiţi că sînt insolent sau că vreau să vă torn nişte minciuni sfruntate, sau altceva de acest fel. Sînt oarecum obligat să mă exprim concentrat şi enigmatic. Înţeleg foarte bine că totul vi se pare destul de ciudat şi că în imaginaţia dumneavoastră plutesc tot felul de presupuneri. Pot să vă asigur că sînteţi martorii unui eveniment memorabil. Dar nu pot, mi-este cu totul imposibil să vă dau vreo explicaţie. Aveţi cuvîntul meu de onoare că am venit din Lună, şi asta este tot ce pot să vă spun... Totodată, vă sînt enorm de îndatorat, să ştiţi, enorm... Sper că purtarea mea nu v-a jignit în vreun fel oarecare...

— Oh, nu, cîtuşi de puţin ! zise cel mai tînăr, pe un ton politicos. Înţelegem foarte bine, şi, continuînd să mă privească ţintă, se lăsă cu scaunul pe spate, pînă cînd era aproape gata să cadă ; îşi reveni cu un oarecare efort.

— Nici vorbă ! zise tînărul cel gras. Nici să nu vă treacă prin minte !

Şi se sculară cu toţii, împrăştiindu-se prin odaie, aprinzîndu-şi ţigări şi încercînd să-mi arate că erau foarte prietenoşi şi degajaţi, lipsiţi de orice curiozitate în privinţa mea sau a sferei.

— Totuşi, am de gînd să ţin sub observaţie vasul de colo, spuse unul dintre ei, cu glas scăzut.

Cred că dacă ar fi reuşit să găsească un pretext, ar fi plecat cu toţii, lăsîndu-mă singur. Am continuat să mănînc cel de-al treilea ou.

— Vremea, zise după puţin timp tînărul cel mic şi gras, a fost splendidă, nu-i aşa ? Nu ştiu de cînd n-am mai avut o asemenea vară...

În clipa aceea se auzi un şuierat, ca şi cînd ar fi trecut o rachetă uriaşă...

Undeva se auzi spărgîndu-se o fereastră.

— Ce-i asta ? am strigat eu.

— Nu cumva... ? strigă omul cel mic şi se repezi la fereastra din colţul odăii.

Se repeziră şi ceilalţi. Eu şedeam la masă şi-i priveam.

Deodată, am sărit în sus, răsturnînd cel de-al treilea ou şi repezindu-mă la fereastră. Mă fulgerase un gînd.

— Nu se vede nimic, zise omul cel mic, repezindu-se spre uşă.

— Este băiatul acela ! am strigat, cu glasul răguşit şi furios. Blestematul acela de băiat !

Intorcîndu-mă, l-am dat la o parte pe chelnerul care tocmai îmi aducea nişte pîine prăjită şi m-am repezit afară din odaie, coborînd pe mica terasă din faţa hotelului.

Marea, pînă atunci liniştită, era acum frămîntată de valuri mari, şi, în jurul locului unde fusese sfera, apa clocotea ca în siajul unui vas. Deasupra, se răsucea o mică învolburare de nori, ca un fum care se împrăştie, iar cei trei sau patru oameni de pe ţărm priveau în sus, întrebători, către punctul de unde se auzise explozia neaşteptată. Şi asta a fost tot ! Chelnerul şi cei patru tineri îmbrăcaţi în bluze au năvălit afară, în urma mea. De la ferestre şi uşi se auzeau

strigăte, şi tot felul de oameni neliniştiţi îşi făceau apariţia, cu gura căscată.

O clipă, am rămas acolo, prea copleşit de noua întorsătură a lucrurilor, pentru a mă gîndi la aceşti oameni. La început eram prea surprins, ca să-mi dau seama că s-a petrecut un dezastru iremediabil; eram tot atît de năucit ca un om care primeşte, absolut din întîmplare, o lovitură puternică. Abia mai tîrziu el începe să-şi dea seama cît de tare a fost lovit.

— Doamne sfinte!

Mă simţeam ca şi cum cineva îmi turna spaima pe ceafă, în jos. Picioarele mi s-au muiat. Am început să înţeleg ce însemna pentru mine acest dezastru. Era blestematul acela de băiat — sus pe cer! Fusesem complet „părăsit". În sala hotelului se afla aurul, singura mea avuţie pe pămînt. Ce se va mai întîmpla acum? Mă zbăteam într-o confuzie imensă şi de nedezlegat.

— Spune-mi, se auzi în spatele meu glasul omului scund, spune-mi, ce-i asta?

M-am întors pe călcîie şi am văzut douăzeci sau treizeci de oameni bombardîndu-mă cu întrebări mute, cu mii de îndoieli şi de suspiciuni. Nu le puteam suporta privirile. Am scos un geamăt.

— Nu pot, am strigat, vă spun că nu pot! Nu sînt în stare! Lămuriţi-vă singuri şi... duceţi-vă la dracu!

Făceam gesturi dezordonate. Cel care mă întrebase se dădu un pas înapoi, ca şi cum l-aş fi ameninţat. M-am năpustit printre ei şi am intrat în hotel. M-am dus în sala de mîncare şi am sunat cu furie din clopoţel. L-am înşfăcat pe chelner, de îndată ce-a intrat.

— Auzi? i-am strigat. Cheamă pe cineva, să te ajute, şi căraţi aceste bare în camera mea, imediat!

Nu reuşea să mă înţeleagă, iar eu continuam să strig furios la el. A apărut un bătrînel, alarmat, cu un şorţ verde în faţă, şi, împreună cu el, doi dintre tinerii îmbrăcaţi în flanele. M-am îndreptat spre ei şi le-am cerut să mă ajute. De îndată ce aurul a fost dus în camera mea, m-am simţit liber să fac scandal.

— Acum, ieşiţi afară ! am urlat eu. Ieşiţi cu toţii, dacă nu vreţi să vedeţi cum înnebuneşte un om în faţa voastră !

L-am împins pe chelner de umăr, în timp ce el ezita în pragul uşii. Apoi, după ce-am încuiat uşa în urma lor, mi-am scos hainele pe care mi le dăduse omul cel scund, le-am aruncat în dreapta şi-n stînga şi m-am vîrît imediat în pat. Am zăcut acolo mult timp, gîfîind şi înjurînd, ca să mă răcoresc.

Cînd, în cele din urmă, m-am calmat, am coborît din pat şi am sunat chelnerul, să-mi aducă o cămaşă de noapte de flanelă, whisky, sifon şi cîteva ţigări bune de foi. După ce mi le-a adus, cu o întîrziere exasperantă, care m-a făcut să sun de mai multe ori clopoţelul, am încuiat din nou uşa şi m-am hotărît să privesc în faţă întreaga situaţie.

Rezultatul net al marii noastre experienţe se prezenta ca un eşec total. Era o înfrîngere, şi eu eram singurul supravieţuitor. Era o prăbuşire totală, iar acum survenise dezastrul final. Nu mai aveam altceva de făcut decît să mă salvez pe mine şi tot ce mai puteam din planurile mele. Se risipiseră, dintr-o singură lovitură fatală, toate intenţiile mele de-a mă întoarce şi de a-l regăsi pe Cavor. Totul se risipise, şi gîndul de a mă întoarce pe Lună, şi de-a aduce sfera plină cu aur, şi planul de a analiza un fragment de cavorită, pentru a-i descoperi secretul, şi chiar eventualitatea de a regăsi cadavrul lui Cavor...

Nu mai rămăsese nimic, eu eram singurul supraviețuitor.

Cred că una dintre cele mai fericite idei pe care le aveam în împrejurări critice era să mă duc la culcare. Într-adevăr, cred că sau mi-aş fi ieşit din minți, sau aş fi comis vreun act fatal, necugetat. Dar, încuiat în cameră şi la adăpost de orice întrerupere, puteam cugeta la situația mea, sub toate aspectele, şi să-mi fac în voie planuri de viitor.

Desigur, ştiam precis ce se întîmplase cu băiatul. Se furişase în sferă, umblase pe la butoane, închisese obloanele de cavorită şi... îşi luase zborul. Era foarte puțin probabil să fi închis capacul, şi, chiar dacă o făcuse, şansele de a se mai întoarce erau una la mie. Va gravita, împreună cu bagajele mele, undeva, prin mijlocul sferei, rămînînd pentru totdeauna acolo şi încetînd, astfel, să mai prezinte vreun interes pentru oameni, chiar dacă locuitorii vreunui colț îndepărtat al spațiului ar observa zborul lui fără sfîrşit. M-am convins foarte repede de acest lucru. Iar în ce priveşte responsabilitățile mele, cu cît mă gîndeam mai mult, cu atît îmi devenea mai limpede că, dacă îmi voi vedea liniştit de treabă, nu voi avea de suportat nici un fel de consecințe. Dacă voi fi pus în fața părinților îndurerați, care îşi vor cere băiatul pierdut, voi putea pur şi simplu să le cer sfera mea pierdută, sau să-i întreb ce voiau să spună. La început, avusesem viziunea părinților care plîngeau, a polițiştilor, mă gîndisem la tot soiul de complicații, dar acum îmi dădeam seama că nu trebuia decît să-mi țin gura, şi nimic nu putea să se întîmple. Şi, într-adevăr, cu cît şedeam şi fumam, gîndindu-mă, cu atît mă convingeam că înțelept era să nu mărturisesc nimănui nimic.

Este dreptul oricărui cetățean britanic — cu condiția să nu comită vreun rău sau vreo necuviință —

să apară deodată oriunde îi place, oricît de zdrenţăros şi murdar ar vrea să fie îmbrăcat, avînd la el indiferent ce cantitate de aur pur, şi nu-i este nimănui permis să-i ceară socoteală sau să-l oprească de a proceda astfel. Pînă la urmă, am formulat acest principiu şi l-am repetat de cîteva ori, ca un fel de *Magna Charta* a propriei mele libertăţi.

Imediat ce am rezolvat această problemă, am luat în cercetare, metodic, anumite aspecte, la care nici nu îndrăzneam să mă gîndesc mai înainte, şi anume cele în legătură cu dezastruoasa mea situaţie financiară. Am analizat situaţia în linişte, pe îndelete, şi mi-am dat seama că, luîndu-mi un alt nume şi netăindu-mi barba crescută de două luni, puteam reduce la minimum riscurile de a fi plictisit de creditorii haini despre care am pomenit mai înainte. De la gînd şi pînă la o acţiune hotărîtă şi disciplinată, calea era netedă. Procedam meschin, fără îndoială, dar aveam altceva de făcut ? Eram hotărît să-mi păstrez, în orice caz, sîngele rece şi demnitatea.

Am cerut să mi se aducă cele trebuincioase scrisului, şi am adresat o scrisoare băncii din Romney — cea mai apropiată, după spusele chelnerului —, comunicîndu-i directorului că doream să deschid un cont şi rugîndu-l să trimită două persoane de încredere, cu împuternicirea necesară, într-o trăsură cu un cal bun, pentru a transporta vreo cincizeci de kilograme de aur, pe care le aveam la mine. Am semnat scrisoarea „Wells“, care mi s-a părut un nume foarte respectabil. După aceea, am luat un anuar din Folkestone, am ales un croitor şi i-am cerut să-mi trimită un meşter, să-mi ia măsura pentru un costum bej, de *tweed* ; am mai comandat, în acelaşi timp, şi o valiză, o trusă de voiaj, ghete maro, cămăşi, pălării şi alte mărunţişuri ; am comandat şi un ceas. Am expediat scrisorile, am luat cea mai bună masă pe

care putea să mi-o ofere hotelul, apoi, străduindu-mă să-mi păstrez calmul, m-am aşezat, să fumez o ţigară de foi. Peste un timp, au venit cei doi funcţionari împuterniciţi de bancă, au cîntărit aurul şi l-au luat cu ei. M-am încuiat în cameră, mi-am pus hainele peste cap, să nu mai aud nici o bătaie în uşă, şi m-am întins confortabil, să dorm.

Am adormit. O comportare proziacă, fără îndoială, pentru primul om care se întorsese din Lună, şi îmi închipui că toţi cititorii tineri şi plini de imaginaţie vor fi dezamăgiţi de mine. Dar eram îngrozitor de obosit şi de plictisit şi, la naiba !, ce altceva puteam să fac ?-! Dacă povesteam totul, nu aveam, cu siguranţă, nici cea mai mică şansă de a fi crezut, şi urmarea ar fi fost, fără îndoială, o serie de plictiseli insuportabile. Am adormit. Cînd, în sfîrşit, m-am trezit, eram gata să înfrunt întreaga lume, aşa cum fusesem obişnuit s-o înfrunt încă de la vîrsta cînd am început să raţionez. Şi, astfel, am plecat în Italia, unde scriu acum această povestire. Dacă lumea nu o va accepta drept relatarea unor fapte reale, poate s-o considere o simplă ficţiune. Puţin îmi pasă.

Acum, cînd povestirea a ajuns la sfîrşit, mă gîndesc cu uimire cît de trecută sub tăcere şi dată uitării a fost această aventură... Toţi spun despre Cavor că n-a fost un savant prea strălucit, din moment ce şi-a aruncat în aer casa, şi pe el însuşi, la Lympne ; explozia care a urmat sosirii mele la Littlestone este pusă în legătură cu experienţele care se fac neîncetat, cu diferite explozibile, la instalaţiile militare de la Lydd, la două mile depărtare. Trebuie să mărturisesc că pînă acum nu am făcut cunoscut nimănui rolul meu în dispariţia lui Tommy Simmons, cum se numea băieţaşul. Mi-ar fi venit destul de greu. Apariţia mea pe plaja din Littlestone, în zdrenţe şi cu două bare de aur curat, este explicată în diferite feluri, care de

care mai ingenioase, dar nu-mi pasă ce gîndesc oamenii despre mine. Se spune că am inventat toată povestea, pentru a evita întrebările mai amănunţite despre sursa bogăţiei mele. Aş vrea să-l văd şi eu pe omul care este în stare să inventeze o poveste atît de bine construită ca a mea! Ei bine, să o ia drept născocire, şi gata!

Mi-am spus povestea — şi cred că acum va trebui să mă obişnuiesc din nou cu necazurile acestei vieţi pămînteşti. Chiar dacă cineva a fost pe Lună, trebuie totuşi să-şi cîştige existenţa. De aceea lucrez aici, la Amalfi, la piesa pe care o schiţasem înainte de apariţia lui Cavor în viaţa mea şi încerc să-mi reclădesc viaţa, aşa cum a fost înainte de a-l cunoaşte pe el. Mărturisesc că îmi vine greu, atunci cînd razele lunii îmi intră în odaie, să mă concentrez asupra piesei. Acum este lună plină, şi noaptea trecută am stat ceasuri întregi pe pergolă, privind, în depărtare, la suprafaţa strălucitoare, care ascunde atît de multe taine. Închipuiţi-vă — mese şi scaune, postamente şi bare de aur! La naiba! Dacă aş putea redescoperi cavorita! Dar aceasta nu se întîmplă de două ori în viaţă... Iată-mă, deci, într-o situaţie ceva mai bună decît la Lympne, şi asta-i tot. Cavor şi-a căutat moartea într-un mod mult mai sistematic decît ar fi făcut-o oricare altă fiinţă omenească. Astfel se termină povestirea, tot atît de definitiv, tot atît de categoric ca şi un vis. Ea se aseamănă atît de puţin cu toate celelalte întîmplări ale vieţii, multe dintre faptele povestite de mine — salturile, hrana, respiraţia greoaie din perioadele de imponderabilitate — sînt atît de departe de orice experienţă omenească, încît sînt într-adevăr momente cînd, în ciuda aurului meu lunar, eu însumi înclin pe jumătate să cred că totul n-a fost decît un vis.

XXI. UIMITOAREA COMUNICARE A D-LUI JULIUS WENDIGEE

Cînd am terminat relatarea întoarcerii mele pe Pămînt, la Littlestone, am scris „Sfîrşit“, am tras o linie fantezistă şi am aruncat totul la o parte, deplin convins că întreaga povestire a *Primilor oameni în Lună* se sfîrşise. Mai mult chiar, am dat manuscrisul pe mîinile unui agent literar, împuternicindu-l să-l vîndă, am văzut cea mai mare parte a povestirii apărînd în *The Strand Magazine* şi m-am aşezat din nou să lucrez la piesa pe care o începusem la Lympne; dar sfîrşitul încă nu venise. Urmărindu-mă de la Amalfi la Alger, mi-a parvenit (sînt cam şase săptămîni de atunci) una dintre cele mai surprinzătoare comunicări pe care mi-a fost dat s-o primesc vreodată. Pe scurt, eram informat că domnul Julius Wendigee, un electrician olandez, care — în speranţa de a descoperi o metodă de comunicare cu Marte — experimenta anumite aparate, înrudite cu aparatul folosit de domnul Tesla [1] în America, primea zi de zi fragmente dintr-un ciudat mesaj în limba engleză, care proveneau în mod indiscutabil de la domnul Cavor, din Lună.

La început, am crezut că totul nu era decît o glumă pusă la cale de cineva care văzuse manuscrisul povestirii mele. I-am răspuns domnului Wendigee pe un ton glumeţ, dar el mi-a vorbit cu o seriozitate care înlătura orice bănuieli, şi, într-o stare de maximă surescitare, am plecat în grabă de la Alger, la micul observator de pe Monte Rosa, unde lucra el. Ascultîndu-i relatările şi văzîndu-i aparatele — şi mai ales mesajele care îi parveneau de la domnul Cavor

[1] *Nikola Tesla* (1857—1943), electrotehnician american.

—, ultimele mele îndoieli s-au risipit. **M-am hotărît** pe loc să accept propunerea de a rămîne cu domnul Wendigee, pentru a-l ajuta la înregistrările zilnice şi pentru a ne strădui amîndoi să trimitem un mesaj de răspuns spre Lună. Cavor — am aflat din mesaje — nu numai că era viu, dar trăia liber în mijlocul unei comunităţi aproape inimaginabile de fiinţe cu aspect de furnică, o comunitate de oameni-furnici, în întunericul albastru al peşterilor lunare. Şchiopăta, se pare, dar era foarte sănătos — el spunea limpede că se simţea mai bine decît se simţise de obicei pe Pămînt. Avusese nişte friguri, dar fără vreo consecinţă supărătoare. Şi, în mod destul de firesc, el părea convins fie că murisem în craterul lunar, fie că mă pierdusem în adîncul spaţiului.

Cînd primise primul mesaj din Lună, domnul Wendigee era antrenat în nişte cercetări de cu totul altă natură. Cititorul îşi va aminti, fără îndoială, vîlva pe care a făcut-o la începutul secolului vestea că domnul Nikola Tesla, celebrul cercetător american în domeniul electricităţii, primise un mesaj din Marte. Comunicarea lui a atras atenţia asupra unui fapt care era de mult timp familiar oamenilor de ştiinţă, şi anume că, dintr-o sursă necunoscută din spaţiu, ajung în mod constant pe Pămînt nişte unde electromagnetice, întru totul asemănătoare celor folosite de *signor* Marconi pentru telegrafia sa fără fir. În afară de domnul Tesla, mulţi alţi observatori s-au apucat să perfecţioneze aparatele de recepţionare şi înregistrare a acestor vibraţii, cu toate că puţini sînt cei care merg atît de departe, încît să le considere cu adevărat ca pe nişte mesaje ale vreunui emiţător extraterestru. În orice caz, printre aceşti puţini trebuie neapărat să-l socotim şi pe domnul Wendigee. El s-a dedicat cu totul, încă din 1898, acestui subiect, şi, fiind un om cu resurse

multiple, şi-a construit un observator pe Monte Rosa, într-o poziţie favorabilă, din toate punctele de vedere, pentru astfel de observaţii.

Cunoştinţele mele ştiinţifice, trebuie să recunosc, nu sînt mari, dar, în măsura în care pot să-mi dau seama, dispozitivele domnului Wendigee pentru detectarea şi înregistrarea tulburărilor survenite în condiţiile electromagnetice ale spaţiului sînt extrem de originale şi ingenioase. Printr-un complex fericit de împrejurări, ele au fost montate şi puse în funcţiune cam cu două luni înainte ca domnul Cavor să facă prima lui încercare de a comunica cu Pămîntul. Avem deci fragmente din toate comunicările lui, începînd cu primele. Din păcate, ele sînt doar fragmente, şi cea mai importantă dintre toate problemele pe care trebuia să le comunice umanităţii, adică instrucţiunile pentru prepararea cavoritei, s-au pierdut neînregistrate, în spaţiu — dacă le-a transmis vreodată. Noi n-am reuşit niciodată să-i trimitem un răspuns lui Cavor. De aceea, el nu ştia ce am recepţionat şi ce nu ; de fapt, el nici nu ştia dacă pe Pămînt cineva luase cunoştinţă de eforturile lui de a ne comunica. Dar persistenţa de care a dat dovadă trimiţînd optsprezece comunicări lungi — aşa ar fi fost, dacă le-am fi primit în întregime — despre Lună şi seleniţi arată cît de mult s-a întors cu gîndul către planeta natală, în cei doi ani de cînd o părăsise.

Vă puteţi închipui cît de surprins trebuie să fi fost domnul Wendigee cînd a descoperit că în înregistrarea tulburărilor electromagnetice se amestecau frazele englezeşti ale lui Cavor.

Domnul Wendigee nu ştia nimic despre ciudata noastră călătorie spre Lună, şi, deodată, aceste cuvinte englezeşti, care veneau din vid !

Este bine ca cititorul să înţeleagă condiţiile în care au fost trimise aceste mesaje. Cu siguranţă că pe undeva, în interiorul Lunii, Cavor a avut cîtva timp acces la un mare număr de aparate electrice, şi se pare că el a construit — probabil pe furiş — un emiţător de tipul Marconi. El reuşea să-l pună în funcţiune la intervale neregulate: uneori doar pentru o jumătate de oră, alteori timp de trei sau patru ore consecutiv. În aceste perioade, el îşi transmitea mesajele fără să ţină seama de faptul că poziţia relativă a Lunii şi a punctelor de pe suprafaţa Pămîntului se schimbă neîncetat. Din această cauză — pe lîngă inevitabilele imperfecţiuni ale aparatelor de recepţie —, comunicările lui apar şi dispar capricios din înregistrările noastre, devin confuze, se „pierd" într-un mod misterios şi cu totul exasperant. În plus, el nu era operator experimentat; poate că uitase, în parte, sau poate că nu stăpînise niciodată prea bine codul de care se folosea de obicei, şi, cînd obosea, sărea cuvinte sau le stîlcea.

Probabil că am pierdut cam vreo jumătate dintre comunicările lui, iar mare parte dintre cele pe care le avem sînt defectuoase, întrerupte sau indescifrabile. În rezumatul care urmează, cititorul trebuie să se aştepte la o cantitate considerabilă de goluri, întreruperi şi schimbări de subiect. Domnul Wendigee şi cu mine colaborăm la întocmirea unei ediţii complete şi adnotate a mesajelor lui Cavor, al cărui prim volum, împreună cu o descriere amănunţită a instrumentelor folosite, sperăm să apară în ianuarie viitor. Va fi o ediţie completă, ştiinţifică; acum se publică doar o primă transcriere, populară. Dar rezumatul de mai jos este, în orice caz, suficient pentru a completa

povestirea şi pentru a da, în linii mari, o idee asupra acestei lumi înrudite, atît de apropiată şi totuşi atît de diferită de a noastră.

XXII. UN REZUMAT AL PRIMELOR ŞASE MESAJE PRIMITE DE LA DL. CAVOR

Primele două mesaje ale domnului Cavor ar putea foarte bine să fie rezervate pentru ediţia completă. Ele relatează doar pe scurt — cu unele deosebiri de detalii interesante, dar nu de importanţă capitală — simplul fapt al construirii sferei şi al plecării noastre de pe Pămînt. Tot timpul, Cavor vorbeşte despre mine ca despre un mort, dar schimbarea atitudinii sale se observă mai ales pe măsură ce se apropie de episodul coborîrii noastre pe Lună. „Bietul Bedford", spune el despre mine, sau „sărmanul tînăr", şi se condamnă că a împins un tînăr „nepregătit pentru asemenea încercări" să-şi părăsească planeta, într-o misiune atît de nesigură. Cred că el subapreciază contribuţia mea de energie şi capacitate practică la materializarea sferei lui teoretice. „Am sosit", zice el, fără să dea despre călătoria noastră prin spaţiu mai multe amănunte decît ar fi făcut-o dacă am fi mers cu trenul.

Apoi el devine tot mai nedrept faţă de mine. Nedrept, într-adevăr, într-o măsură la care nu m-aş fi aşteptat de la un om exersat în căutarea adevărului. Aruncînd o privire retrospectivă asupra celor scrise de mine despre expediţia noastră, trebuie să subliniez că eu am fost mult mai obiectiv faţă de Cavor, decît a fost el faţă de persoana mea. Eu am

atenuat foarte puţin şi nu am suprimat nimic. Dar relatarea sa este următoarea:

„În foarte scurt timp s-a dovedit că neobişnuitele circumstanţe, precum şi ciudăţenia lumii care ne înconjura — pierderea considerabilă a greutăţii, aerul rarefiat, dar bogat în oxigen, efectele mărite ale efortului muscular, dezvoltarea rapidă a unor plante stranii din nişte spori obscuri, cerul întunecat — îl surescitau peste măsură pe tovarăşul meu. Pe Lună, caracterul lui părea că degenerează. A devenit impulsiv, nesăbuit şi certăreţ. După puţin timp, actul lui nebunesc de a devora nişte ciuperci uriaşe, cu care ne-am intoxicat, a dus la capturarea noastră de către seleniţi, înainte de a avea cea mai mică ocazie de a observa mai de aproape felul lor de a fi...“

(Vedeţi, el nu suflă nici o vorbă despre propria lui concesie faţă de aceste „ciuperci“.)

Şi mai departe: *„Am ajuns, împreună cu seleniţii, într-un loc greu de trecut, şi Bedford, interpretînd greşit anumite gesturi ale lor* — frumoase gesturi mai erau! — *s-a lăsat pradă panicii. A fost cuprins de furie, a ucis trei dintre ei, şi, după aceste acte de violenţă, am fost nevoit să fug cu el. După aceea, ne-am luptat cu un grup de seleniţi, care încercau să ne bareze drumul, şi am mai ucis şapte sau opt. Se vede cît de tolerante sînt aceste fiinţe după faptul că, atunci cînd am fost capturat din nou, nu m-au ucis pe loc. Am reuşit să ieşim la suprafaţă şi, pentru a ne mări şansele de a regăsi sfera, ne-am despărţit în mijlocul craterului în care nimerisem de la început. Dar imediat după aceea am dat peste un grup de seleniţi, conduşi de două fiinţe cu totul diferite, chiar şi ca formă, de toţi cei pe care îi văzusem pînă atunci. Aveau capete mai mari, trupuri mai mici şi erau îmbrăcaţi mult mai îngrijit. După ce am reuşit să scap cîtva timp de ei, am căzut într-o rîpă, m-am*

rănit destul de rău la cap şi mi-am deplasat rotula. Văzînd că-mi vine foarte greu chiar să mă tîrăsc, am hotărît să mă predau — dacă ei îmi vor mai permite s-o fac. Au consimţit şi, dîndu-şi seama de starea în care mă aflam, m-au dus cu ei din nou în interiorul Lunii. Despre Bedford n-am auzit nimic, nu i-am mai văzut nici o urmă şi, după cîte am putut afla, nu l-au mai văzut nici seleniţii. Fie că noaptea l-a surprins în crater, fie că a găsit sfera, ceea ce este mai probabil, şi, vrînd să mi-o ia înainte, a fugit cu ea... Mă tem, însă, că nu s-a priceput s-o conducă şi şi-a aflat o moarte mai lentă, în spaţiul nesfîrşit..."

De aici, Cavor mă concediază, urmînd să se ocupe de subiecte mai interesante. Mi-ar displăcea profund să se creadă că mă folosesc de poziţia mea de editor, pentru a-i denatura povestirea în propriul meu interes, dar sînt obligat să protestez împotriva interpretării pe care el o dă acestor întîmplări. El nu aminteşte nimic despre acel mesaj disperat, scris pe hîrtia pătată de sînge, în care spunea, sau încerca să spună, o poveste cu totul diferită. Predarea demnă, de bunăvoie, este un aspect cu totul nou al faptelor, care i-a venit în minte, trebuie să insist, după ce a început să se simtă în siguranţă printre seleniţi ; iar în ceea ce priveşte intenţia mea de „a i-o lua înainte", îl las pe cititor să hotărască care dintre noi are dreptate. Ştiu că nu sînt un om model — n-am pretins niciodată că aş fi. Dar, oare, sînt chiar aşa cum m-a înfăţişat el ? În orice caz, cu aceasta se încheie descrierea părţii mele negative. De aici încolo, îl pot edita fără nici o rezervă pe Cavor, deoarece nici nu mai aminteşte despre mine.

Se pare că seleniţii cărora li s-a predat l-au dus într-un punct din interior, în josul „unui puţ imens", cu ajutorul a ceea ce el descrie că ar fi „un fel de balon". Deducem, din pasajul oarecum confuz în

care el descrie aceste întîmplări, ca şi din cîteva aluzii ocazionale, aflate în mesajele următoare, că acest „puţ imens“ face parte din marele sistem de puţuri artificiale care pornesc în jos, din aşa-numitele „cratere“ lunare, străbătînd depărtări de o sută de mile, către regiunea centrală a satelitului nostru. Aceste puţuri comunică între ele prin tuneluri transversale, se deschid în peşteri uriaşe şi în mari spaţii sferice ; întreaga substanţă a Lunii este, pe o distanţă de o sută de mile în interior, ca un burete stîncos. *„În parte,* zice Cavor, *această structură spongioasă este naturală, dar ea se datoreşte mai ales uriaşei munci a seleniţilor din trecut. Grămezile mari, circulare, de stînci şi pămînt excavat, care formează aceste mari cercuri în jurul gurilor de tuneluri, sînt considerate de astronomii pămînteni (înşelaţi de o falsă analogie) drept vulcani.“*

Seleniţii l-au dus în josul puţului, cu acel „fel de balon“, despre care ne-a pomenit, trecînd mai întîi printr-un întuneric absolut, şi apoi printr-o regiune de fosforescenţă, care creştea neîncetat. Mesajele lui Cavor îl arată a fi ciudat de nepăsător faţă de amănunte, pentru un om de ştiinţă, dar lasă să se înţeleagă că lumina se datora unor rîuri şi cascade de apă — *„conţinînd, fără îndoială, vreun organism fosforescent“* —, care curgeau tot mai abundent, cu cît coborau spre Marea Centrală. Şi, în timp ce cobora, el ne spune că *„seleniţii deveneau de asemeni luminoşi“*. Şi, în sfîrşit, departe în jos, el a văzut un lac de foc, fără căldură, apele Mării Centrale, strălucind şi frămîntîndu-se într-o stranie învolburare, *„ca un lapte albastru şi luminos, gata să fiarbă“*.

„Această mare lunară, zice Cavor într-un alt pasaj, *nu este stătătoare ; o maree solară îi imprimă o mişcare perpetuă în jurul axei Lunii, şi au loc ciudate fur-*

tuni, fierberi şi revărsări de ape peste ţărm, iar uneori vînturi reci şi tunete se înalţă din valuri pînă la drumurile aglomerate ale marelui furnicar de deasupra. Lumina se produce numai atunci cînd apa este în mişcare ; în perioadele rare de calm, marea devine neagră. De obicei, apele ei se ridică şi coboară într-un fel de agitaţie uleioasă, iar stropi şi mase de spumă clocotindă, strălucitoare plutesc în curentul leneş şi vag luminos. Seleniţii navighează prin strîmtorile din peşteri şi lagune în bărci mici, plate, de forma unei canoe ; şi chiar înaintea călătoriei mele prin galeriile care duceau la Marele Lunar, stăpînul Lunii, mi s-a permis să fac o scurtă excursie pe apele Mării Centrale.

Peşterile şi trecătorile sînt, desigur, foarte întortocheate. O mare parte nu sînt cunoscute decît de cei mai experimentaţi piloţi, şi nu rareori se întîmplă ca unii seleniţi să se piardă pentru totdeauna în labirinturile lor. Mi s-a spus că prin ungherele mai îndepărtate se ascund creaturi bizare, unele atît de teribile şi primejdioase, încît toată ştiinţa lunară n-a fost capabilă să le extermine. Există, în special, un animal, Rapha, un ghem inextricabil de tentacule vînjoase, care, tăiat în bucăţi, se transformă în tot atîtea vietăţi ; şi un altul, Tzee, o lighioană care se repede ca o săgeată şi ucide atît de brusc şi de subtil, încît nu poate fi văzută niciodată..."

Urmează o scurtă descriere.

„În timpul acestei excursii, mi-am amintit ceea ce citisem despre peşterile mamuţilor ; dacă aş fi avut o torţă cu lumină galbenă, în locul acestui albastru intens, şi un vîslaş solid, în locul selenitului cu faţa în formă de coş, care supraveghea un motor în spatele bărcii, mi-aş fi închipuit că mă întorsesem deodată pe Pămînt. Stîncile din jurul nostru erau divers colorate, uneori negre, alteori de un albastru

palid și striat, și din cînd în cînd fulgerau și scînteiau, de parcă am fi fost într-o mină de safire. Dedesubt se vedeau peștii fosforescenți și fantomatici, care țîșneau și dispăreau în adîncul aproape la fel de fosforescent. Apoi o priveliște ultramarină, de-a lungul cursului umflat al unuia dintre canalurile de trafic, un debarcader, și apoi am zărit puțul enorm și aglomerat, cunoscutul drum vertical.

Într-un spațiu larg, plin de stalactite strălucitoare, erau ancorate numeroase bărci. Am trecut pe lîngă una dintre ele și i-am văzut pe pescarii seleniți, cu brațe lungi, întinzînd o plasă. Erau mici, ca niște insecte cocoșate, cu brațe foarte puternice, cu picioare scurte și crăcănate și cu fețe ca niște măști caricaturale. În timp ce trăgeau, plasa părea lucrul cel mai greu pe care îl văzusem pe Lună ; era încărcată cu greutăți — fără îndoială, de aur — și cerea mult timp pentru a fi scoasă afară, deoarece în apele acelea peștii cei mai mari și mai buni de mîncat se ascund în adîncimi. Peștele din plasă a ieșit la suprafață ca un răsărit albastru de Lună — o strălucire albastră, care arunca fulgere.

Printre peștii prinși se afla o creatură neagră, cu ochii siniștri, cu multe tentacule, care se zvîrcolea cu furie, și a cărei apariție seleniții au salutat-o cu țipete și ciripituri. Apoi, cu mișcări repezi și nervoase, au tăiat-o în bucăți. Toate membrele tăiate continuau să se zbată și să se răsucească în modul cel mai înfiorător. Mai tîrziu, cînd am fost cuprins de friguri, am visat tot timpul această creatură hîdă și furioasă, care se ridica atît de viguroasă și de agitată din apele mării necunoscute... Era ființa cea mai sălbatică și mai primejdioasă dintre toate creaturile pe care le-am văzut pînă acum în lumea din interiroul Lunii...

Suprafaţa acestei mări trebuie să fie la aproape două sute de mile (dacă nu mai mult) sub nivelul suprafeţei exterioare a Lunii; toate oraşele din Lună se găsesc, după cîte am aflat, imediat deasupra Mării Centrale, în peşteri şi galerii artificiale asemănătoare acelora pe care le-am descris, comunicînd cu exteriorul prin enorme puţuri verticale, care se deschid întotdeauna în ceea ce numesc astronomii pămînteni «craterele» Lunii. Capacul unei astfel de deschizături l-am văzut mai înainte, în timpul rătăcirilor care au precedat captivitatea mea.

Încă nu cunosc prea precis regiunile mai puţin centrale ale Lunii. Există un vast sistem de peşteri în care se adăpostesc viţeii lunari în timpul nopţii; mai există abatoare şi alte instalaţii asemănătoare — într-una dintre aceste peşteri, Bedford şi cu mine ne-am luptat cu măcelarii seleniţi —, şi am văzut şi nişte baloane care coborau, încărcate cu carne, din întunericul de sus. Pînă acum am aflat despre toate aceste lucruri tot atît cît ar afla, într-o perioadă egală de timp, un zulus venit la Londra despre rezervele de grîu britanice. Este însă evident că puţurile verticale şi vegetaţia de la suprafaţă joacă un rol esenţial în ventilarea şi împrospătarea atmosferei din Lună. Uneori, şi mai ales prima dată cînd am ieşit din închisoarea mea, sufla un vînt rece, în mod sigur în josul puţului, iar mai tîrziu, în perioada frigurilor mele, am simţit un vînt cald bătînd în sus. După vreo trei săptămîni, pe cînd mă aflam în interiorul Lunii, am căzut bolnav de nişte friguri greu de definit, şi, în ciuda somnului şi a tabletelor de chinină, pe care din fericire le aveam în buzunar, am rămas bolnav, chinuit de febră, aproape pînă în momentul cînd am fost dus în palatul Marelui Lunar, stăpînul Lunii.

Nu voi mai insista asupra jalnicei mele stări, remarcă el, *din perioada de boală.*" Cu toate acestea, el continuă cu o mare abundenţă de detalii, pe care eu le omit. „*Temperatura mea,* spune el spre sfîrşit, *a rămas neobişnuit de ridicată, o lungă perioadă de timp, şi am pierdut orice poftă de mîncare. Aveam momente cînd eram treaz, dar toropit, şi altele, cînd eram chinuit de vise. Îmi amintesc că la un moment dat eram atît de slăbit, încît începusem să am nostalgia Pămîntului şi devenisem aproape isteric. Tînjeam în mod chinuitor după o culoare care să întrerupă acest albastru veşnic...*"

Apoi el revine la problema atmosferei lunare, prinsă ca într-un burete. Astronomii şi fizicienii mi-au declarat că tot ceea ce afirmă Cavor este în concordanţă absolută cu toate cunoştinţele noastre exacte despre Lună. Dacă astronomii pămînteni ar fi avut curajul şi imaginaţia să tragă o concluzie îndrăzneaţă — spune domnul Wendigee —, ei ar fi prevăzut aproape tot ceea ce spune Cavor despre structura generală a Lunii. Ei ştiu acum destul de sigur că între Lună şi Pămînt nu sînt în primul rînd relaţii de la satelit la planeta-mamă, ci mai ales relaţiile dintre o soră mai mică şi una mai mare, născute din aceeaşi masă, şi din acelaşi material. Deoarece densitatea Lunii este doar trei cincimi din aceea a Pămîntului, nu poate exista decît o singură explicaţie a faptului, şi anume că Luna este găurită de un enorm sistem de peşteri. Nu era nevoie — spunea *sir* Jabez Flap, membru al Societăţii Regale, acest spiritual interpret al astronomiei — să mergem vreodată pe Lună, pentru a trage asemenea concluzii facile ! (Aluzia este îndreptată împotriva lui Gruyère, dar, desigur, *sir* Jabez Flap ar fi trebuit să anunţe de mai înainte cunoaşterea faptului că Luna este găurită !) Şi dacă Luna este, de fapt,

o imensă cavitate, atunci se explică uşor absenţa aparentă a aerului şi a apei. Marea se află în interior, în fundul peşterilor, iar aerul circulă prin marea reţea de galerii, conform legilor elementare ale fizicii. Peşterile din Lună sînt, în general, locuri foarte aerisite. Pe măsură ce lumina soarelui înconjoară Luna, aerul din galeriile exterioare, dinspre suprafaţa însorită, este încălzit, presiunea lui creşte, o parte se scurge afară, în exterior, şi se amestecă cu aerul care se evaporă în cratere (unde plantele îndepărtează bioxidul de carbon), în timp ce partea cea mai mare se scurge prin galerii, pentru a înlocui aerul contractat de suprafaţa răcită, părăsită de soare. Din această cauză, în timpul zilelor lunare există o briză constantă spre răsărit, în aerul galeriilor exterioare, şi un curent îndreptat în sus, de-a lungul puţurilor, circulaţie complicată în mare măsură, desigur, de forma variată a galeriilor şi a ingenioaselor instalaţii construite de seleniţi...

XXIII. ISTORIA NATURALĂ A SELENIŢILOR

De la cel de-al şaselea pînă la cel de-al şaisprezecelea, mesajele lui Cavor sînt în cea mai mare parte atît de întrerupte şi abundă atît de mult în repetiţii, încît cu greu pot forma o povestire cît de cît organizată. Ele vor fi redate în întregime, desigur, în ediţia ştiinţifică, dar deocamdată cred că este mai bine să le rezum, dînd cît mai multe citate, ca în capitolul precedent. Am supus fiecare cuvînt unui serios examen critic, iar scurtele mele amintiri şi impresii asupra vieţii lunare mi-au fost de un

ajutor nepreţuit în interpretarea pasajelor care, altfel, ar fi rămas de o obscuritate impenetrabilă. Şi, desigur, interesul nostru se îndreaptă mult mai mult asupra straniei comunităţi de insecte lunare în mijlocul cărora trăia Cavor, ca un oaspete onorat, după cum se pare, decît asupra condiţiei fizice din lumea lor.

Am spus, mai înainte, destul de limpede, cred, că seleniţii pe care i-am văzut semănau cu omul prin poziţia verticală a corpului şi prin numărul membrelor şi am comparat aspectul general al capetelor şi al încheieturilor cu acela al insectelor. Am mai menţionat, de asemeni, consecinţa specifică a gravitaţiei mai mici de pe Lună asupra constituţiei lor fragile. Cavor mă confirmă în toate aceste puncte. El îi numeşte „animale", deşi, desigur, ei nu se încadrează în nici o diviziune a clasificării fiinţelor pămînteşti, şi mai arată că *„anatomia insectelor, din fericire pentru oameni, n-a depăşit niciodată pe Pămînt dimensiuni relativ mici"*. Cele mai mari insecte terestre, vii sau dispărute, nu măsoară, de fapt, mai mult de şase *inch*-i în lungime : *„dar aici, datorită gravitaţiei mai mici a Lunii, o creatură care este în aceeaşi măsură şi insectă, şi vertebrată se pare că este capabilă să atingă dimensiunea unui om, şi chiar mai mare"*.

El nu se referă nici un moment la furnici, dar de-a lungul aluziilor lui îmi vine neîncetat în minte furnica, cu activitatea ei fără somn, cu inteligenţa ei, cu organizarea colectivă, şi, mai ales, prin faptul că dispune, pe lîngă cele două tipuri, masculul şi femela, întîlnite la aproape toate celelalte animale, şi de o mare varietate de indivizi lipsiţi de sex, lucrătorii, soldaţii şi alţii asemenea, diferind unul de altul prin structură, obiceiuri, forţă şi utilizare, dar fiind totuşi cu toţii membri ai aceleiaşi specii. Sele-

niţii sînt, desigur, incomparabil mai mari decît furnicile. În locul celor patru sau cinci tipuri diferite care există la furnici, seleniţii au un număr aproape nesfîrşit de tipuri diferite. Am încercat să arăt diferenţele foarte mari observate la seleniţii pe care i-am întîlnit pe suprafaţa exterioară a Lunii ; diferenţele în mărime, culoare şi formă erau tot atît de mari ca şi diferenţele dintre cele mai deosebite rase de oameni. Dar diferenţele pe care le-am remarcat eu sînt aproape nimic în comparaţie cu rezultatele observaţiilor lui Cavor. Se pare că seleniţii din exterior, pe care i-am văzut eu, erau aproape de aceeaşi culoare şi ocupaţie — păzitori de viţei lunari, măcelari şi alţii asemenea. Dar în interiorul Lunii, nebănuite de mine, se află, se pare, sumedenii de specii diferite. Luna este, într-adevăr, un fel de furnicar uriaş. Dar în locul celor cinci tipuri diferite din lumea furnicilor, lucrătorul, soldatul, masculul înaripat, regina şi sclavul, în lumea lunară se află nu numai sute de diferenţieri, dar, în cadrul fiecăreia, şi legîndu-se una de alta, există o întreagă serie de trepte intermediare. Iar seleniţii nu sînt numai mult superiori furnicilor, ci, după spusele lui Cavor, ei îi depăşesc chiar şi pe oameni în inteligenţă, moralitate şi înţelepciune socială.

Cavor se pare că a făcut foarte repede această descoperire. Din povestirea lui, mai curînd deduc decît aflu că a fost capturat de paznicii viţeilor lunari, sub conducerea unor seleniţi care *„aveau cutii craniene* (capete ?) *mai mari şi picioare mult mai scurte“*. Văzînd că el nu putea merge nici chiar împuns cu suliţa, l-au dus cu ei prin întuneric, au trecut pe un pod îngust cît o scîndură şi l-au aşezat jos, într-un fel de ascensor. Era de fapt un balon — pentru noi fusese, desigur, absolut invizibil în întuneric —, şi ceea ce noi socotisem drept o simplă scîn-

dură care mergea în gol era, fără îndoială, trecerea pe o pasarelă. Apoi el coborîse cu balonul spre straturile tot mai luminoase ale Lunii. Mai întîi au coborît în linişte, întreruptă doar de ciripitul seleniţilor, şi apoi au început să se simtă nişte mişcări agitate. După puţin timp, ochii i-au devenit atît de sensibili la întuneric, încît a început să vadă din ce în ce mai bine lucrurile din jur, şi, în cele din urmă, contururile vagi au început să capete formă.

„*Închipuiţi-vă un enorm spaţiu cilindric,* spune Cavor în cel de-al şaptelea mesaj, *care avea aproape un sfert de milă diametru, luminat foarte slab, la început, şi apoi mai luminos, cu trepte mari, care şerpuiau pe lîngă pereţi, într-o spirală care se pierdea în jos, într-o adîncime albastră ; şi din ce în ce mai puternic luminat, fără să-mi dau seama cum sau de unde. Gîndiţi-vă la golul unei mari scări spirale, sau al unui ascensor prin care aţi privit vreodată în jos, şi amplificaţi dimensiunile de o sută de ori. Închipuiţi-vă că îl priviţi în amurg, printr-o sticlă albastră. Închipuiţi-vă că priviţi în jos şi că vă simţiţi extraordinar de uşor, eliberaţi de orice ameţeală pe care aţi încerca-o pe Pămînt, şi atunci veţi înţelege primele mele impresii. În jurul acestui puţ enorm închipuiţi-vă o galerie largă, mergînd într-o spirală mult mai abruptă decît s-ar putea concepe pe Pămînt, şi care forma un drum înclinat, apărat de prăpastie doar printr-un mic parapet, care dispărea, în cele din urmă, în perspectiva a două mile distanţă, în jos.*

Privind în sus, am văzut aceeaşi imagine ; parcă priveam într-un con foarte ascuţit. Un vînt sufla în jos, prin puţ, iar departe, deasupra capului, mi s-a părut că aud, din ce în ce mai slab, mugetul viţeilor lunari, care erau readuşi de la păşunea din exterior. De-a lungul galeriilor în spirală erau împrăştiaţi nu-

meroşi seleniţi, insecte palide şi uşor luminoase, care priveau spre noi sau erau ocupaţi cu treburi necunoscute.

Mi s-a părut mai întîi că văd un fulg de zăpadă căzînd cu iuţeală, purtat în jos de briza îngheţată. Apoi, căzînd ca un fulg de zăpadă, am văzut o făptură mică, un mic om-insectă atîrnat de o paraşută, coborînd cu repeziciune spre părţile centrale ale Lunii.

Selenitul cu capul mai mare, care şedea lîngă mine, văzînd, după mişcările mele, că privesc într-acolo, mi-a arătat cu «mîna» lui, în formă de trompă, un fel de ieşitură care se zărea mult sub noi; un mic debarcader, ca să mă exprim astfel, suspendat în gol. În timp ce se repezea către noi, viteza noastră a scăzut rapid, şi în cîteva momente ne-am oprit. Un odgon a fost aruncat şi prins de debarcader şi m-am trezit împins jos, pe un loc neted, pe care o mulţime de seleniţi se îmbulzeau, să mă vadă.

Era o mulţime de nedescris. Brusc, violent, atenţia mi-a fost atrasă de faptul că între aceste fiinţe de pe Lună existau diferenţe uriaşe.

Într-adevăr, se părea că nu există două exemplare asemănătoare în această mulţime care se îmbulzea... Se deosebeau şi ca formă, şi ca dimensiune! Unii erau umflaţi şi înalţi, alţii alergau printre picioarele tovarăşilor lor, alţii se răsuceau şi se tîrau ca şerpii. Dădeau impresia grotescă şi neliniştitoare a unor insecte care ar fi vrut, într-o oarecare măsură, să caricaturizeze umanitatea; toţi păreau să prezinte o exagerare neînchipuită a cîte unei trăsături particulare; unul avea un uriaş antebraţ drept, un braţ enorm, ca un fel de antenă; altul părea numai picioare, fiind suspendat parcă pe nişte picioroange; altul proiecta un organ enorm în formă de nas lîngă

un ochi care privea tăios şi care îi dădea un aspect surprinzător de omenesc, dacă nu-i vedeai şi gura, lipsită de orice expresie. Semăna cu paiaţele făcute din cleşti de homar. Straniul cap de insectă (cu toate că lipseau mandibulele şi antenele) al păzitorilor de viţei lunari suferise transformări uluitoare: era cînd larg şi turtit, cînd lung şi îngust, cînd avea în locul frunţii coarne şi alte excrescenţe ciudate, cînd era acoperit cu barbă şi despărţit în două, cînd avea un grotesc profil uman. Unele cutii craniene erau întinse ca nişte băşici, pînă la dimensiuni uriaşe. Ochii erau, de asemeni, extrem de diferiţi, unii ca de elefant, prin micimea şi vioiciunea lor, alţii ca nişte găuri uriaşe de întuneric. Erau forme uimitoare, cu capete reduse la dimensiuni microscopice şi cu trupuri ca o bilă, şi fiinţe fantastice şi fără consistenţă, care păreau că există doar ca să susţină nişte ochi uriaşi, conturaţi cu alb şi care priveau fix. Şi — ciudăţenie a ciudăţeniilor —, doi sau trei dintre aceşti fantastici locuitori ai unei lumi subterane, o lume adăpostită de soare sau ploaie sub nenumărate mile de stîncă, purtau umbrele în mîinile lor în formă de tentacule! —, umbrele adevărate, asemănătoare cu cele de pe Pămînt! Şi, atunci, mi-am amintit de paraşutist.

Aceşti locuitori ai Lunii se comportau exact cum ar face o mulţime omenească în împrejurări asemănătoare: se îmbulzeau şi se împingeau unii pe alţii, se îmbrînceau, ca să-şi facă loc, şi chiar se căţărau unii peste alţii, pentru a reuşi să mă vadă. Din clipă în clipă deveneau mai numeroşi şi se împingeau tot mai mult în discurile paznicilor mei“ — Cavor nu explică ce voia să înţeleagă prin aceste discuri.

„Tot mereu, forme noi se impuneau atenţiei mele uluite. Apoi mi s-a făcut semn, am fost ajutat să intru într-un fel de liticră, ridicată pe umerii unor

purtători cu braţe puternice, şi astfel am fost dus, prin acest coşmar clocotitor, către apartamentele care fuseseră pregătite pentru mine. Pretutindeni, în jurul meu, erau ochi, feţe, măşti, tentacule, un zgomot ca scuturatul unor piei, ca foşnetul aripilor de gîndaci, şi behăitul şi ciripitul seleniţilor.“

După cîte am înţeles, el a fost introdus într-un „apartament hexagonal“, unde a rămas închis cîtva timp. Mai tîrziu, i s-a acordat mai multă libertate ; de fapt, o libertate aproape la fel de mare ca în orice oraş civilizat de pe Pămînt. Se pare că fiinţa misterioasă care este conducătorul şi stăpînul Lunii a însărcinat doi seleniţi „cu capete mari“ să-l păzească, să-l studieze şi să stabilească cu el orice fel de comunicaţie intelectuală posibilă. Oricît ar părea de uimitor şi de necrezut, aceste două creaturi, aceşti fantastici oameni-insecte, aceste fiinţe din altă lume au reuşit foarte repede să comunice cu Cavor, prin intermediul vorbirii pămînteşti.

Cavor îi numeşte Phi-oo şi Tsi-puff. Phi-oo, spune el, era înalt cam de cinci picioare ; avea picioare mici şi subţiri, lungi cam de optsprezece *inch*-i, terminate cu labe subţiri, întîlnite deseori pe Lună. Pe aceste picioare se legăna un trup mic, palpitînd de pulsaţiile inimii. Braţele, care se terminau în formă de tentacule, erau lungi, moi, cu multe încheieturi, iar gîtul, extrem de scurt şi de gros, avea, ca de obicei, multe articulaţii. „*Capul lui,* spune Cavor, făcînd aluzie, se pare, la unele descrieri prealabile care s-au pierdut în spaţiu, *este de tipul lunar obişnuit, dar modificat în mod bizar. Gura, căscată şi lipsită de expresie, este neobişnuit de mică, ascuţită în jos ; restul figurii se reduce la un nas mare şi turtit. De o parte şi de alta se află ochii, mici, ca de găină. Ţeasta se întinde într-un glob uriaş, iar pielea chitinoasă a păzitorilor de viţei lunari este*

înlocuită la el de o simplă membrană, prin care se văd desluşit pulsaţiile creierului. El este, într-adevăr, o creatură cu un creier teribil de hipertrofiat şi cu tot restul organismului micşorat, atît relativ cît şi absolut." În acest pasaj, Cavor îl compară, văzut de la spate, cu Atlas, care susţine globul pămîntesc. Tsi-puff, se pare, era o insectă similară, dar cu o „faţă" considerabil prelungită, iar creierul fiind hipertrofiat în regiuni diferite, capul nu mai era rotund, ci în formă de pară, cu codiţa în jos. Mai existau, de asemenea, în suita lui Cavor purtătorii de litieră, fiinţe încovoiate, cu umeri enormi, uşieri în formă de păianjen, şi un servitor bondoc.

Modul în care Phi-oo şi Tsi-puff au atacat problema vorbirii a fost destul de simplu. Ei au intrat în „celula hexagonală", în care era ţinut Cavor, şi au început să imite fiecare sunet pe care îl făcea el, începînd cu tusea. Cavor a înţeles foarte repede intenţia lor şi a început să repete cuvintele, arătînd cu degetul obiectele respective. Procedeul a fost probabil întotdeauna acelaşi. Phi-oo îl asculta cîtva timp pe Cavor, apoi arăta şi el cu degetul şi spunea cuvîntul pe care îl auzise. Primul cuvînt pe care l-a învăţat a fost „om", şi al doilea, „lunar" — folosit, se pare, de Cavor, sub impulsul momentului, în loc de „selenit". De îndată ce Phi-oo era sigur de înţelesul unui cuvînt, i-l repeta lui Tsi-puff, care îl memora fără greş. În prima şedinţă au învăţat perfect peste o sută de cuvinte englezeşti.

Mai tîrziu, cei doi seleniţi au adus cu ei un artist, care să-i ajute, cu schiţe şi diagrame, în munca de explicare, întrucît desenele lui Cavor erau cam rudimentare. „*Acesta,* spune Cavor, *era o fiinţă cu un braţ extrem de abil şi cu un ochi pătrunzător*", şi se pare că desena cu o iuţeală de necrezut.

Al unsprezecelea mesaj este, fără îndoială, doar un fragment dintr-o comunicare mai lungă. După cîteva fraze întrerupte, a căror înregistrare este indescifrabilă, el continuă :

„Dar problema îi va interesa doar pe lingviști ; mi-ar lua prea mult timp să dau amănuntele lungilor noastre discuții, dintre care acestea au fost doar începutul, și mă îndoiesc foarte mult dacă aș putea reda, într-adevăr, în ordinea cuvenită toate întorsăturile și meandrele pe care le-am făcut în încercările noastre de a ne înțelege. Verbele au devenit repede un capitol destul de ușor, cel puțin verbele active, pe care le puteam exprima printr-un desen ; unele adjective au fost lesne de înțeles, dar cînd am ajuns la noțiuni abstracte, la prepoziții și la tot felul de figuri de stil obișnuite, cu ajutorul cărora ne exprimăm de obicei pe Pămînt, era ca și cum am fi umblat îmbrăcați în corset. Aceste dificultăți au fost într-adevăr de netrecut, pînă cînd, la a șasea lecție, a venit un al patrulea asistent, o ființă cu un cap imens, ca o minge de rugbi, a cărui calitate forte *era, fără îndoială, să urmărească analogiile complicate. El a intrat cu un aer preocupat, poticnindu-se de un scăunel ; pentru ca să înțeleagă în ce constau dificultățile noastre, trebuia mai întîi să țipăm, sau chiar să-l îmbrîncim și să-l înțepăm. Dar de îndată ce pricepea problema în cauză, o rezolva cu o repeziciune uimitoare. Ori de cîte ori era nevoie de o gîndire care depășea competența, fără îndoială limitată, a lui Phi-oo, se recurgea la această persoană cu capul prelung, iar el îi comunica concluzia numai lui Tsi-puff, pentru a fi memorată ; Tsi-puff era depozitul nostru lingvistic. Astfel am reușit din nou să progresăm.*

Mi s-a părut mult, și totuși a fost scurt timpul — o chestiune de cîteva zile —, pînă cînd am reușit

într-adevăr să vorbesc cu aceste insecte din Lună. Desigur, la început discuţia era infinit de obositoare şi exasperantă, dar pe nesimţite am ajuns să ne înţelegem. Răbdarea mea ajunsese la limită. Cel care se ocupă cu vorbirea este Phi-oo. El vorbeşte cu o risipă de «Hm... Hm» cînd meditează sau face o pauză, şi a prins cîteva fraze: «Dacă pot spune aşa», «Mă înţelegi», cu care îşi presară vorbirea.

Încercînd să mi-l prezinte pe artist, mi-a vorbit cam astfel:

«— Hm... Hm... el... dacă pot spune aşa... desenează. Mănîncă puţin... bea puţin... desenează. Place desenează. Nu alt lucru. Urăşte tot cine nu desenează ca el. Furios. Urăşte tot cine desenează ca el mai bine. Urăşte multă lume. Urăşte tot cine nu crede că toată lumea pentru ca să deseneze. Furios. Hm. Toate lucrurile înseamnă nimic pentru el... numai desenează. El place dumneata... mă înţelegi... Nou lucru pentru desenat. Urît... izbitor. Eh? El — mi-a spus întorcîndu-se spre Tsi-puff — place aminteşte cuvinte. Aminteşte minunat mai mult decît altul. Gîndeşte nu, desenează nu... aminteşte. Spune — aici el se adresă asistentului său, cerîndu-i să-i amintească un cuvînt — istorii... toate lucrurile. El aude o dată... spune mereu.»

Pentru mine este mai minunat decît aş fi visat vreodată să aud aceste creaturi pocite — deoarece, deşi m-am familiarizat cu ele, mă izbesc mereu de înfăţişarea lor neomenească — căutînd să-şi apropie tot mai mult şuieratul lor de o vorbire pămîntească coerentă, punînd întrebări, dînd răspunsuri. Am senzaţia că m-am întors din nou la perioada fabulelor din copilărie, cînd furnica şi lăcusta vorbeau împreună, iar albina făcea pe judecătorul între ele...“

În timp ce aceste exerciţii lingvistice continuau,

se pare că lui Cavor i se uşurară considerabil condiţiile captivităţii. Teama şi neîncrederea pe care i-o treziseră nefericitul nostru conflict se ştergeau tot mai mult, spune el, *„prin logica deliberată a tot ceea ce fac... Acum pot să mă duc şi să vin după bunul meu plac, iar restricţiile la care sînt supus sînt spre binele meu. În acest fel am reuşit să ajung la acest aparat şi, ajutat de o fericită descoperire printre materialele care sînt împrăştiate prin enorma magazie de aici, am reuşit să trimit cîteva mesaje. Pînă acum, nu s-a făcut nici cea mai mică încercare de a mă împiedica, deşi i-am spus clar lui Phi-oo că semnalizez spre Pămînt.*

— Vorbeşti cu celălalt ? întrebă el, privindu-mă.

— Cu alţii, zisei eu.

— Alţii, zise el. Oh, da. Oameni ?

Şi mi-am continuat transmisiunile."

Pe măsură ce descoperea fapte noi, care îi modificau concluziile, Cavor corecta neîncetat relatările sale anterioare despre seleniţi, şi, în consecinţă, citatele care urmează trebuie să fie privite cu oarecare rezervă. Ele sînt extrase din cel de-al nouălea, cel de-al treisprezecelea şi de-al şaisprezecelea mesaj şi, cu toate că sînt neclare şi fragmentare, probabil că oferă cea mai completă descriere pe care omenirea poate spera s-o aibă, timp de cîteva generaţii, asupra vieţii sociale a straniei comunităţi lunare.

„*În Lună,* spune Cavor, *fiecare cetăţean îşi cunoaşte cu precizie locul. El se naşte în locul respectiv, şi disciplina complicată a antrenamentului, educaţiei şi chirurgiei la care este supus îl face, în cele din urmă, să fie atît de adaptat rolului său, încît nu are nici idei şi nici organe pentru vreun alt scop. De ce ar fi altfel ? s-ar întreba Phi-oo. Dacă, de exemplu, un selenit este destinat să devină matematician, profesorii şi educatorii săi îl îndreaptă de*

la bun început către acest domeniu. Ei reprimă în germene orice predispoziţie pentru alte ocupaţii, îi încurajează, cu o abilitate psihologică perfectă, numai gustul matematic. Creierul lui sau, cel puţin, facultăţile matematice ale creierului se dezvoltă la maximum, iar restul — doar atît cît este necesar pentru a susţine această parte esenţială a individului. În cele din urmă, în afară de odihnă şi hrană, singura lui plăcere constă în exersarea şi dezvoltarea facultăţii principale, singurul lui interes este să-şi aplice cunoştinţele, societatea lui este alcătuită numai din ceilalţi specialişti ai domeniului său. Creierul îi devine din ce în ce mai mare, cel puţin regiunile angajate în matematici ; ele se dezvoltă tot mai mult şi par să soarbă toată viaţa şi vigoarea din restul corpului. Membrele se chircesc, inima şi organele digestive se micşorează, faţa de insectă dispare sub contururile sale umflate. Glasul îi devine un simplu scîrţîit, pentru expunerea formulelor ; el pare surd la orice, în afară de problemele enunţate corect. Facultatea rîsului, în afară de descoperirea bruscă a vreunui paradox, i se atrofiază ; emoţia sa cea mai profundă constă în dezvoltarea unui nou calcul. Şi, astfel, el îşi îndeplineşte scopul.

Sau, de asemeni, un selenit destinat să fie păzitor de viţei lunari este împins din cea mai fragedă vîrstă să gîndească şi să trăiască printre viţeii lunari, să-şi găsească plăcerea în ştiinţa despre viţeii lunari, să se exerseze în îngrijirea şi urmărirea lor. Este antrenat să devină rezistent şi activ, ochiul îi este obişnuit cu veşmintele strîmte şi cu contururile ascuţite, care constituie «ţinuta» păzitorilor de viţei lunari. În cele din urmă, el nu se mai interesează de regiunile mai adînci ale Lunii ; pe seleniţii care nu se pricep ca şi el la îngrijirea viţeilor lunari îi priveşte cu indiferenţă, bătaie de joc sau ostilitate. Gîn-

durile îi sînt îndreptate numai către păşunile viţeilor lunari, iar dialectul îi este compus din termenii tehnici ai meseriei sale. Astfel, el îşi iubeşte munca şi îşi îndeplineşte cu o fericire desăvîrşită datoria, care îi justifică existenţa. Şi tot astfel se întîmplă şi cu ceilalţi seleniţi — fiecare este o unitate perfectă în mecanismul lumii lor...

Aceste fiinţe cu capete mari, în sarcina cărora cade munca intelectuală, formează un fel de aristocraţie în această societate stranie, şi în fruntea tuturor, ca o chintesenţă a Lunii, se află acel creier minunat şi gigantic, Marele Lunar, în faţa căruia voi fi dus în curînd. Dezvoltarea nelimitată a inteligenţei în pătura intelectuală se datoreşte faptului că în anatomia lunară lipseşte craniul, această ciudată cutie de oase, care sugrumă dezvoltarea creierului omenesc, limitîndu-i posibilităţile, impunîndu-l «pînă aici, şi nu mai departe». Intelectualii lor se împart în trei categorii principale, care diferă, în mare măsură, între ele în ceea ce priveşte influenţa şi respectul. Acestea sînt : administratorii, din care face parte şi Phi-oo, seleniţi de o iniţiativă şi o supleţe intelectuală considerabilă, fiecare dintre ei fiind responsabil pentru o anumită cantitate cubică a masei lunare ; experţii, ca gînditorul cu capul în formă de minge ovală, antrenaţi pentru a executa anumite operaţii speciale ; şi eruditii, depozitarii întregii ştiinţe. Din această ultimă categorie face parte Tsi-puff, primul profesor lunar de limbi terestre. În privinţa acestora din urmă, trebuie să remarcăm un lucru curios, şi anume că dezvoltarea nelimitată a creierului lunar a făcut inutilă inventarea tuturor acelor ajutoare mecanice ale muncii cerebrale, care au marcat progresul civilizaţiei omeneşti. La ei nu există nici cărţi, nici un fel de înregistrări, nici biblioteci, nici inscripţii. Toate cunoştinţele sînt în-

magazinate în creiere hipertrofiate, aşa cum furnicile melifere din Texas îşi înmagazinează mierea în marile lor abdomene. În loc de Somerset House şi biblioteca British Museum, ei au colecţii de creieri vii...

Am observat că administratorii mai puţin specializaţi se interesează foarte mult de mine, ori de cîte ori mă întîlnesc. Ei se abat din drum, ca să mă privească şi să pună întrebări, la care le răspunde Phi-oo. Îi văd mergînd încoace şi încolo cu o suită de purtători, servitori, crainici, paraşutişti şi aşa mai departe — un grup ciudat, demn de privit. Experţii, în cea mai mare parte, mă ignorează cu desăvîrşire, după cum se ignorează şi unii pe alţii, sau mă remarcă doar pentru a începe o expunere zgomotoasă a talentului lor personal. Eruditii, cu foarte puţine excepţii, sînt absorbiţi într-o stare de mulţumire de sine, impenetrabilă şi apoplectică, din care i-ai putea scoate doar negîndu-le erudiţia. De obicei, ei sînt conduşi de îngrijitori şi servitori, de cele mai dese ori nişte făpturi mici şi îndemînatice, mai ales femeile, care, înclin să cred, sînt pentru ei un fel de soţii ; unii dintre savanţii cei mai profunzi sînt prea mari pentru a se putea mişca singuri şi sînt duşi din loc în loc într-un fel de hîrdaie, ca nişte piftii tremurătoare, îmbibate cu ştiinţă, care îmi trezesc o uimire respectuoasă. Venind către locul unde mi se permite să mă distrez cu aceste jucării electrice, am trecut tocmai pe lîngă unul dintre aceşti savanţi, cu un cap uriaş, chel, şubred şi cu pielea subţire, dus pe un fel de targă grotescă. În faţă şi în spate mergeau cei care îl purtau, alături de nişte fiinţe cu o faţă în formă de trompetă, care îi strigau meritele.

Am mai vorbit despre suitele care îi însoţesc pe cei mai mulţi dintre intelectuali : uşieri, purtători, valeţi, cu nişte tentacule şi muşchi exteriori care

înlocuiesc plăpîndele forțe fizice ale acestor minți hipertrofiate. Purtătorii îi însoțesc aproape întotdeauna. Mai există, de asemeni, și mesageri extrem de iuți, cu picioare ca de păianjeni și «mîini», pentru apucarea parașutelor ; și servitori, cu niște organe vocale care pot trezi chiar și morții. În afară de inteligența lor limitată, acești subordonați sînt tot atît de inerți și neputincioși ca o umbrelă în cuier. Ei există doar pentru ordinele de care trebuie să asculte, pentru datoriile pe care le au de îndeplinit.

Aceste insecte care merg în sus și în jos pe drumurile în spirală, care umplu balcoanele ascendente, care trec pe lîngă mine atîrnați de parașute fragile, fac parte, presupun, din clasa truditoare. Unii dintre aceștia sînt într-adevăr — fără nici o figură de stil — niște «mîini mecanice» ; tentaculul unic al păzitorului de viței lunari este înlocuit cu unul sau două mănunchiuri uriașe, de trei, cinci sau șapte degete pentru apucat, ridicat, condus, restul nefiind decît apendice secundare pentru aceste organe principale. Unii, care presupun că se ocupă de mecanismele cu bătăi de clopot, au niște urechi enorme, ca de iepure, chiar în dosul ochilor ; alții, care lucrează la delicate operații chimice, proiectează în afară un uriaș organ olfactiv ; alții au picioare plate, ca niște pedale, cu încheieturile anchilozate ; alții — despre care mi s-a spus că sînt suflători de sticlă — au plămînii ca niște foale. Dar fiecare dintre acești seleniți de rînd este perfect adaptat la funcția socială pe care o îndeplinește. Munca de precizie este făcută de către muncitori formați în acest scop, extrem de mici și de ordonați. Pe unii aș fi putut să-i țin în palma mîinii. Există chiar și un tip de selenit-învîrtitor, destul de răspîndit, a cărui unică datorie și plăcere este de a furniza forța motrice pentru diferite aparate mărunte. Pentru supravegherea acestor

stări de lucruri, pentru menținerea ordinii și reprimarea oricărei tendințe greșite care ar putea să ia naștere în mintea cuiva, există creaturile cele mai musculoase pe care le-am văzut pe Lună, un fel de poliție lunară, ființe antrenate, din cea mai fragedă vîrstă, să acorde un respect și o ascultare fără margini celor cu capetele umflate.

Fabricarea acestor diferite soiuri de muncitori este probabil un proces foarte curios și interesant. Încă nu știu prea multe în această privință, dar am dat de curînd peste cîțiva seleniți tineri, închiși în niște borcane, din care nu ieșeau decît membrele superioare ; erau comprimați, pentru a deveni îngrijitorii unor mașini de un anumit tip. «Mîna», întinsă prin acest sistem foarte dezvoltat de educație tehnică, este stimulată prin substanțe iritante și hrănită prin injecții, în timp ce restul corpului rămîne nealimentat. Phi-oo, dacă l-am înțeles bine, mi-a explicat că, în primul stadiu al «specializării», aceste creaturi mici și ciudate dau semne de suferință, în diferitele poziți în care stau ghemuiți, dar se obișnuiesc foarte ușor cu soarta lor ; el m-a dus într-un loc unde erau dresați cîțiva mesageri cu membrele flexibile. Știu că este absurd, dar aceste aspecte ale metodelor lunare de educație m-au afectat în mod neplăcut. Sper, totuși, că îmi voi învinge repulsia și voi putea să mai văd și alte aspecte ale acestei minunate orînduiri sociale. Mîna aceea cu aspect jalnic, care ieșea din borcan, părea că și cerșește pierdutele ei posibilități ; mă obsedează și acum, cu toate că, pînă la urmă, procedeul este categoric mult mai uman decît metoda noastră pămîntească, de a-i lăsa pe copii să devină oameni, și apoi să-i transformăm în mașini.

De curînd — cred că era la a unsprezecea sau a douăsprezecea vizită pe care am făcut-o acestui aparat —, am avut o curioasă revelație asupra vieții

duse de seleniţii care muncesc. Fusesem condus aici pe un drum mai scurt, în loc de a coborî pe galeria spirală şi pe cheiurile Mării Centrale. Dintr-o galerie lungă, şerpuită şi întunecată, am ieşit într-o peşteră întinsă şi scundă, pătrunsă de un miros pămîntesc şi luminată strălucitor. Lumina venea de la o abundentă vegetaţie, asemănătoare ciupercilor, de culoare albicioasă ; unele exemplare semănau foarte mult cu ciupercile noastre, dar erau înalte cît un om sau chiar mai mult.

— Lunarii mănîncă plantele astea ? l-am întrebat pe Phi-oo.

— Da, hrană.

— Doamne sfinte ! am strigat. Dar asta ce-i ?

Văzusem un selenit excepţional de mare şi de diform, care şedea întins, nemişcat, printre tulpini, cu faţa în jos. Ne-am oprit.

— Mort ? am întrebat eu.

Pînă atunci nu mai văzusem pe Lună un mort, şi devenisem curios.

— Nu ! exclamă Phi-oo. El... muncitor... nu muncă de făcut. Ia puţină băutură atunci... face doarmă... pînă cînd noi nevoie de el. La ce bun el treaz, eh ? Nu nevoie el plimbă degeaba.

— Iată încă unul ! am strigat eu.

Şi, într-adevăr, am descoperit că toată această vastă întindere acoperită de ciuperci era presărată cu seleniţi întinşi pe jos, care dormeau, sub efectul unui narcotic, pînă cînd Luna va avea din nou nevoie de ei. Erau zeci şi zeci, de toate felurile ; pe cîţiva dintre ei i-am întors cu faţa în sus şi i-am examinat mai bine decît reuşisem s-o fac pînă atunci. Cînd îi mişcam, ei începeau să respire zgomotos, dar nu se trezeau. Pe unul mi-l amintesc foarte bine, cred că mi-a lăsat o impresie mai puternică, din cauză că un joc de lumini şi ceva din atitudinea lui

îmi sugerau o formă omenească întinsă la pămînt. Membrele superioare erau nişte tentacule lungi şi delicate — se ocupa cu manipularea unor obiecte fine —, şi atitudinea lui din somn vădea o suferinţă resemnată. Fără îndoială, interpretarea mea era complet greşită, dar aceasta mi-a fost impresia. Aceeaşi senzaţie neplăcută am avut-o şi în timp ce Phi-oo îl împingea din nou în întuneric, printre ciupercile livide şi cărnoase, cu toate că, rostogolindu-se, se vedea foarte bine că este o insectă.

Faptul nu ilustrează decît modul iraţional în care ne căpătăm obiceiurile de a gîndi şi a simţi. A-l narcotiza pe muncitorul de care nu ai nevoie şi a-l pune la o parte este cu siguranţă mult mai bine decît a-l arunca afară din fabrică, ca să rătăcească pe străzi, muritor de foame. Orice comunitate socială complicată cunoaşte în mod necesar o oarecare intermitenţă în folosirea muncii specializate ; procedeul seleniţilor prevenea astfel problema şomajului. Şi, totuşi, chiar şi minţile educate în mod ştiinţific sînt atît de iraţionale, încît şi acum mă obsedează amintirea seleniţilor întinşi pe jos, printre arcadele liniştite şi fosforescente ale vegetaţiei cărnoase, şi acum evit acel drum scurt, cu toate inconvenientele drumului mai lung, mai zgomotos şi mai aglomerat.

Acest drum mă face să ocolesc printr-o peşteră imensă, întunecoasă, foarte aglomerată şi gălăgioasă ; aici e reşedinţa mamelor lumii lunare — albinele-regine, cum s-ar spune, ale stupului ; ele privesc prin deschizăturile hexagonale ale unui fel de perete în formă de fagure, sau se plimbă printr-un mare spaţiu deschis de dedesubt, sau îşi aleg jucăriile şi amuletele construite de către bijutierii acefalici şi cu degete delicate, care lucrează în nişte canale de mai jos — anume pentru a le face plăcere. Ele sînt fiinţe cu înfăţişare nobilă, împodobite

în mod fantastic şi uneori chiar frumos, cu o ţinută mîndră şi, în afară de gură, cu capete aproape microscopice...

În privinţa condiţiei sexelor, a căsătoriei şi a felului în care se contractează, a naşterilor, am reuşit să aflu foarte puţin pînă acum. Avînd în vedere rapidele progrese pe care le face Phi-oo în limba engleză, fără îndoială că ignoranţa mea va dispărea în scurt timp. Cred că, aşa cum se întîmplă la furnici şi la albine, în această comunitate există o mare majoritate de membri cu sex neutru. Desigur, în oraşele noastre de pe Pămînt există mulţi oameni care nu trăiesc niciodată viaţa de procreare, viaţa naturală a omului. Dar pe Lună, ca şi la furnici, acest fapt a devenit o condiţie normală a rasei ; şi întreaga reîmprospătare necesară cade în sarcina clasei speciale şi nu prea numeroase a matroanelor, mamele lumii lunare, fiinţe mari şi impunătoare, potrivite pentru a purta larva de selenit. Dacă nu am înţeles greşit explicaţia lui Phi-oo, ele sînt absolut incapabile de a îngriji de puii pe care îi aduc pe lume ; perioade de indulgenţă nesăbuită alternează cu dispoziţii de violenţă agresivă ; şi, cît mai repede cu putinţă, micile creaturi, care sînt moi, fleşcăite şi de o culoare palidă, sînt date în grija unei varietăţi de femele celibatare, femei «muncitoare», se pare, care în unele cazuri posedă un creier de dimensiuni aproape masculine.“

Chiar în acest punct, din nefericire, mesajul se întrerupe. Oricît de fragmentar şi confuz este materialul care constituie acest capitol, el dă totuşi o impresie generală asupra unei lumi stranii şi captivante — o lume de care lumea noastră va trebui să ţină seama, mai curînd sau mai tîrziu. Această picurare intermitentă de mesaj, aceste şoapte ale

unui ac de înregistrare din întunericul coastelor muntoase este prima prevestire a existenţei unor alte condiţii decît cele omeneşti, condiţii pe care omenirea nici nu şi le-a închipuit pînă acum. Pe Lună există noi elemente, noi mecanisme, noi tradiţii, o avalanşă copleşitoare de idei noi, o rasă ciudată, cu care va trebui în mod inevitabil să ne luptăm pentru supremaţie — iar aurul este acolo tot atît de comun ca fierul sau ca lemnul...

XXIV. MARELE LUNAR

Penultimul mesaj descrie, uneori chiar cu multe amănunte, întîlnirea dintre Cavor şi Marele Lunar, care este conducătorul sau stăpînul Lunii. Cavor se pare că a transmis cea mai mare parte fără întrerupere ; dar în partea finală a fost întrerupt. Următorul a venit după un interval de o săptămînă. Primul mesaj începe astfel : *„In sfîrşit, pot să reiau această...“*, apoi devine de neînţeles şi este reluat în mijlocul unei fraze.

Cuvîntul care lipseşte din fraza următoare este probabil *„mulţimea“*. Apoi continuă foarte limpede : *„devenea tot mai densă, pe măsură ce ne apropiam de palatul Marelui Lunar — dacă pot numi palat o succesiune de excavaţii. Pretutindeni, seleniţi care mă priveau — guri căscate, măşti palide, ochi mari, care priveau pe deasupra unor tentacule teribile, în formă de nas, şi ochi mici, sub plăci frontale monstruoase ; pe jos mişunau şi lătrau o puzderie de creaturi mai mici ; peste umeri sau pe sub subţiori se întindeau capete groteşti, aşezate pe gîturi si-*

nuase, lungi, ca de lebădă. Menţinînd un spaţiu liber în jurul meu, mergea un cordon de paznici masivi, cu capul în formă de gălcată; ni se alăturaseră cînd am părăsit vasul cu care veniserăm de-a lungul canalelor Mării Centrale. Artistul cu creierul mic, cît un purice, ni s-a alăturat şi el, şi un grup compact de furnici purtătoare se clătinau, împovărate de o mulţime de obiecte care au fost considerate necesare pentru rangul meu. În ultima parte a călătoriei, am fost dus într-o litieră. Era făcută dintr-un metal foarte ductil, care mi se părea negru, lucrat în ochiuri şi întreţesut cu bare dintr-un metal mai palid; în timp ce înaintam, se grupa în jurul meu o procesiune lungă şi complicată.

În frunte, ca nişte crainici, mergeau patru creaturi cu faţa ca o trompetă, care scoteau nişte sunete îngrozitoare; apoi veneau, în faţă şi în spate, nişte scutieri bondoci, ca nişte gîndaci, şi de fiecare parte un roi de capete savante, un fel de enciclopedii însufleţite, care, mi-a explicat Phi-oo, urmau să stea în jurul Marelui Lunar, pentru a-i da lămuriri. Nu exista nici un amănunt al ştiinţei lunare, nici un punct de vedere sau metodă de gîndire pe care aceste fiinţe uimitoare să nu o poarte în capetele lor. Veneau apoi paznici, purtători şi creierul fremătător al lui Phi-oo, dus de asemeni pe o litieră. Urma Tsi-puff, într-o litieră ceva mai puţin impozantă; apoi eu, pe o litieră mai elegantă decît oricare alta şi înconjurat de servitorii care îmi dădeau hrană şi băutură. După aceea veneau alţi trompeţi, spărgîndu-mi urechile cu strigăte vehemente, apoi cîteva creiere mari, corespondenţi speciali sau istoriografi — nu ştiu cum ar putea fi numiţi —, însărcinaţi cu observarea şi memorarea tuturor detaliilor acestei întrevederi epocale. O mulţime de servitori, care purtau şi tîrau steaguri, grămezi de ciuperci parfumate şi diferite

simboluri curioase, completau procesiunea. Drumul era străjuit de portari şi ofiţeri, în găteli care luceau ca oţelul, şi, în spatele liniei lor, de fiecare parte, răsăreau capetele şi tentaculele mulţimii enorme.

Trebuie să recunosc că încă nu eram obişnuit cu efectul ciudat pe care îl producea asupra mea înfăţişarea seleniţilor, şi nu era de loc plăcut să plutesc pe această vastă mare de entomologie surescitată. Cîtva timp am simţit un fel de groază. O simţisem şi mai înainte, în peşterile lunare, cînd m-am trezit la un moment dat fără arme şi cu spatele descoperit, în mijlocul unei mulţimi de seleniţi, dar atunci senzaţia nu fusese atît de vie. Este, desigur, o pornire cît se poate de necontrolată, şi sper să reuşesc, treptat, să mi-o înfrînez. Dar, la un moment dat, în timp ce înaintam prin puhoiul mulţimii uriaşe, a trebuit să mă agăţ strîns de litieră şi să fac apel la întreaga mea voinţă pentru a-mi înnăbuşi un strigăt sau vreo altă manifestare de acest fel. A durat cam trei minute ; după aceea, mi-am regăsit din nou cumpătul.

Am urcat cîtva timp spirala unui drum vertical, şi apoi am trecut printr-o serie de săli imense, cu plafonul în formă de cupolă, superb împodobite. Apropierea de Marele Lunar se făcea în aşa fel, încît să dea o vie impresie a măreţiei sale. Sălile — din fericire, luminate destul de bine pentru ochii mei pămînteşti — formau un crescendo abil, bine gîndit, de spaţiu şi decoruri. Efectul dimensiunilor progresive era sporit de diminuarea neîncetată a luminii şi de un abur fin de parfum, care, pe măsură ce înaintam, devenea mai dens. În primele săli, lumina vie făcea ca totul să-mi apară limpede şi concret. Aveam impresia că înaintez neîncetat către ceva mai mare, mai nelămurit şi mai puţin material.

Trebuie să mărturisesc că toată această splendoare mă făcea să mă simt extrem de meschin şi nedemn.

Eram nebărbierit, nepieptănat ; nu adusesem cu mine briciul, şi în jurul gurii îmi crescuse o barbă aspră. Pe Pămînt am avut întotdeauna tendinţa să dispreţuiesc orice atenţie acordată persoanei mele, în afară de grija pentru curăţenie ; dar în împrejurările excepţionale în care mă aflam, reprezentînd planeta şi rasa umană — şi de înfăţişarea mea depindea felul în care voi fi primit —, aş fi dat orice să am o ţinută mai îngrijită şi mai demnă. Fusesem atît de convins că Luna era nelocuită, încît trecusem complet cu vederea asemenea măsuri de precauţie. Eram îmbrăcat într-o haină de flanelă, cu pantaloni bufanţi şi ciorapi de golf, pătaţi cu tot felul de murdării pe care le oferea Luna, papuci (tocul celui stîng căzuse) şi o pătură, în care făcusem o gaură şi mi-o petrecusem peste cap. (Aceste haine, de fapt, le port şi acum.) Ţepii ascuţiţi n-au făcut decît să-mi înrăutăţească aspectul general ; la genunchiul pantalonului aveam o ruptură nereparată, care bătea la ochi, în timp ce şedeam aşezat în litieră ; ciorapul drept, de asemenea, se răsucea cu încăpăţînare în jurul gleznei. Sînt pe deplin conştient de deserviciul pe care înfăţişarea mea l-a adus umanităţii, şi dacă aş fi putut, prin vreun expedient oarecare, să-mi îmbunătăţesc cît de puţin ţinuta, aş fi făcut-o. Dar nu am găsit nimic corespunzător. Am făcut tot ce-am putut cu pătura, înfăşurînd-o ca pe o togă, iar cît priveşte restul, mă ţineam atît de drept, cît îmi permitea legănarea litierei.

Închipuiţi-vă cea mai mare sală în care aţi intrat vreodată, decorată artistic în faianţă albastră şi albastru-deschis, luminată, fără să ştii de unde, de o lumină albastră, şi plină de creaturi cu aspect metalic, sau de culoare albă-lividă, de cele mai diverse forme, după cum am mai amintit. Închipuiţi-vă că această sală se sfîrşeşte cu o arcadă deschisă, în do-

sul căreia este o sală şi mai mare, după care urmează o alta şi mai mare, şi aşa mai departe. La capătul perspectivei, un şir de trepte, care urcă la nesfîrşit, ca treptele de la Ara Coeli[1] *din Roma. Pe măsură ce te apropii de ele, treptele parcă urcă tot mai sus. Dar, în cele din urmă, am ajuns sub o arcadă imensă şi am zărit capătul acestor trepte : acolo, pe tronul lui, se înălţa Marele Lunar.*

Era aşezat într-o strălucire de albastru incandescent. O atmosferă ceţoasă umplea sala, astfel încît pereţii păreau îndepărtaţi şi invizibili. Aceasta făcea ca el să pară că pluteşte într-un vid negru-albastru. Mai întîi, părea un nor mic, luminos, meditînd în tronul său albastru ; cutia sa craniană probabil că măsura mai mulţi metri în diametru. Un mănunchi de fascicole de lumină albastră veneau din spatele tronului, dîndu-i o strălucire de stea ; era înconjurat de un halo. În jurul său, mici şi nedesluşiţi în această strălucire, cîţiva servitori, care îl sprijineau, iar mai jos, stînd în umbră, într-un imens semicerc, subordonaţii săi intelectuali, memoratorii, calculatorii şi cercetătorii, linguşitorii şi servitorii, şi toate insectele distinse de la curtea lunară. Şi mai jos stăteau uşierii, mesagerii, apoi, în josul nenumăratelor trepte ale tronului, se aflau oamenii din gardă, iar la bază, enormă, variată, nedesluşită, vasta mulţime fremătătoare a demnitarilor mai mici de pe Lună. Picioarele lor produceau pe podeaua de stîncă un foşnet neîncetat, iar membrele lor se mişcau ca într-un murmur.

Cînd am intrat în penultima sală, muzica s-a înălţat şi s-a extins într-o măreţie imperială de sunete, iar strigătele crainicilor au tăcut...

Am intrat în ultima şi cea mai mare dintre săli...

[1] Biserică ridicată în anul 574 pe colina capitolină din Roma, de la care s-au păstrat o mulţime de coloane şi scări de piatră.

Procesiunea s-a desfăcut ca un evantai. Scutierii şi gărzile mele s-au dat în dreapta şi în stînga, iar cele trei litiere care ne duceau, pe mine, pe Phi-oo şi pe Tsi-puff, au înaintat pe o podea întinsă şi lucioasă, pînă la picioarele uriaşei scări. Atunci a început un zumzet puternic, care se amesteca cu muzica. Cei doi seleniţi s-au dat jos, dar mie mi s-a cerut să rămîn aşezat — ca o cinste specială, bănuiesc. Muzica a încetat — murmurul încă se mai auzea —, şi, prin mişcarea simultană a zece mii de ochi respectuoşi, atenţia mi s-a îndreptat spre inteligenţa supremă, înconjurată de aureolă, care plutea deasupra noastră.

La început, cînd am privit prin lumina radiantă, această chintesenţă de creier semăna foarte mult cu o băşică subţire, fără trăsături, cu urme vagi, unduioase de circumvoluţiuni, care se răsuceau vizibil în interior. Apoi, sub masa lui enormă, chiar deasupra marginii tronului, am zărit — fără să-mi pot reţine o tresărire — nişte ochi minusculi, care priveau din această strălucire. Nu exista o faţă, ci doar nişte ochi, ca şi cum cineva ar fi privit prin două găuri. Mai întîi, n-am văzut nimic altceva decît aceşti doi ochi, care mă priveau fix ; apoi am zărit dedesubt un trup pitic şi nişte membre ca de insectă, albe şi zbîrcite. Ochii priveau în jos, către mine, cu o stranie intensitate, iar partea inferioară a globului umflat era încreţită. Nişte mici mîini — tentacule, care păreau inutile — menţineau această formă pe tron...

Era mare. Era vrednic de milă. Am uitat de sală şi de mulţime.

Am fost urcat pe scară, clătinat treaptă cu treaptă. Mi se părea că acest creier cu reflexe purpurii, de deasupra noastră, se revărsa peste mine şi era pătruns din ce în ce mai mult de efectul pe care i-l produceam apropiindu-mă. Servitorii şi ajutoarele

care se aflau în jurul stăpînului lor păreau că se micşorează şi dispar în strălucirea lui. Nişte servitori din umbră erau ocupaţi să stropească acest creier uriaş cu un lichid răcoritor, îl fricţionau şi îl sprijineau. În ceea ce mă priveşte, şedeam agăţat în litiera legănătoare şi priveam ţintă la Marele Lunar, incapabil să-mi iau privirea de la el. Şi, în sfîrşit, cînd am ajuns pe o mică platformă, despărţită doar de vreo zece trepte de scaunul suprem, splendoarea confuză a muzicii a atins culmea şi a încetat, iar eu am fost lăsat gol, ca să spun aşa, în această imensitate, sub privirea scrutătoare şi liniştită a Marelui Lunar.

Examina primul om pe care îl văzuse vreodată...

În cele din urmă, mi-am îndreptat privirea spre figurile şterse care se aflau în ceaţa albastră din jurul său, şi apoi în josul treptelor, spre seleniţii masaţi, liniştiţi şi atenţi, îngrămădiţi cu miile în partea de jos. Am fost din nou cuprins de o teamă inexplicabilă..., care a trecut de îndată.

După o pauză, a venit salutul. Am fost ajutat să cobor din litieră şi am rămas în picioare, stîngaci, în timp ce un anumit număr de gesturi curioase şi, fără îndoială, profund simbolice erau făcute în numele meu de către doi funcţionari subţiri. Roiurile enciclopedice ale savanţilor care mă însoţiseră pînă la intrarea în ultima sală au apărut cu două trepte deasupra mea, în dreapta şi în stînga, gata să răspundă la întrebările Marelui Lunar; creierul alb al lui Phi-oo s-a aşezat cam la jumătatea distanţei spre tron, într-o poziţie din care să comunice cu uşurinţă cu noi, fără să întoarcă spatele Marelui Lunar sau mie. Tsi-puff a luat loc în spatele lui. Nişte servitori îndemînatici au înaintat pînă lîngă mine, mergînd cu feţele întoarse către strălucitoarea Prezenţă. M-am aşezat turceşte, iar Phi-oo şi Tsi-puff au îngenuncheat, de asemenea, ceva mai sus. S-a făcut tăcere.

Ochii curtenilor din apropiere se îndreptau de la mine spre Marele Lunar, şi apoi din nou la mine ; prin mulţimile nevăzute de dedesubt au trecut un foşnet şi un şuierat de aşteptare, apoi au încetat.

Nu se mai auzea nici un zgomot.

Pentru prima şi ultima dată de cînd o cunoşteam îndeaproape, Luna era liniştită.

Am auzit un zgomot slab şi tremurător. Marele Lunar mi se adresa. Părea că se freacă un deget pe un geam de sticlă.

L-am privit cîteva clipe cu atenţie, apoi m-am uitat spre vigilentul Phi-oo. Printre aceste fiinţe formate din membrane subţiri mă simţeam ridicol de gros, cărnos şi solid ; capul meu părea doar fălci şi păr negru. Mi-am întors din nou privirea spre Marele Lunar. Tăcuse ; servitorii săi se agitau, şi suprafaţa lucioasă a creierului său strălucea, stropită cu lichidul răcoritor.

Phi-oo a meditat cîteva clipe. L-a consultat şi pe Tsi-puff. Apoi a început să-şi fluiere cuvintele în engleză — la început puţin cam nervos, astfel încît nu se înţelegea prea bine :

— Hm... Marele Lunar... dorea să spună... doreşte să spună... înţelege că eşti... hm... oameni... că eşti un om de pe planeta Pămînt. Doreşte să spună că eşti bine venit... bine venit... şi doreşte să afle... afle, dacă pot spune aşa... starea lumii voastre... şi motivul pentru care ai venit aici.

Se opri. Eram pe punctul să răspund, cînd el continuă. A făcut cîteva observaţii, al căror sens nu era limpede, dar înclin să cred că avea intenţia să-mi adreseze cîteva complimente. Mi-a spus că Pămîntul este pentru Lună ceea ce Soarele este pentru Pămînt şi că seleniţii doresc foarte mult să afle ştiri despre Pămînt şi oameni. Apoi mi-a vorbit — fără îndoială, tot ca un compliment — despre mărimea şi diametrul

relativ al Pămîntului şi al Lunii şi despre uimirea şi curiozitatea cu care seleniţii au privit întotdeauna planeta noastră. Am meditat cîteva clipe, cu ochii plecaţi, şi m-am hotărît să răspund că şi oamenii se întrebau ce-ar putea să se afle pe Lună şi că o socotiseră moartă, nebănuind toată măreţia pe care eu o aveam chiar atunci în faţă. Marele Lunar, în semn de consideraţie, şi-a rotit fascicolele luminoase, şi prin imensa sală s-au auzit şuieratul, şoaptele şi foşnetele provocate de vorbele mele. Apoi el a continuat să-i pună lui Phi-oo cîteva întrebări, la care era mai uşor de răspuns.

Mi-a explicat că înţelegea de ce trăim pe suprafaţa Pămîntului, că aerul şi marea noastră se aflau la exteriorul globului; aceste cunoştinţe el le avea mai de mult, de la specialiştii săi astronomi. Era foarte dornic să capete informaţii mai amănunţite despre ceea ce numea el «această stare extraordinară de lucruri», deoarece, după soliditatea Pămîntului, se crezuse întotdeauna că nu poate fi locuit. Mai întîi a vrut să afle temperaturile extreme la care sînt supuse fiinţele pămînteşti şi s-a interesat foarte mult de ceea ce i-am spus despre regimul de nori şi de ploi. Imaginaţia i-a fost ajutată de faptul că atmosfera lunară din galeriile exterioare este de multe ori foarte ceţoasă în timpul nopţii. Părea surprins de faptul că noi nu socoteam lumina solară prea intensă pentru ochii noştri şi a părut interesat de încercarea mea de a-i explica că pentru noi bolta cerească era de culoare albăstruie, din cauza refracţiei aerului; de altfel, mă îndoiesc că a înţeles prea bine acest lucru. I-am explicat cum irisul ochiului omenesc poate contracta pupila, ca să apere delicata structură internă de excesul luminii solare, şi mi s-a permis să mă apropii la cîţiva paşi de această Prezenţă, ca să poată observa structura ochiului omenesc. Aceasta

a dus la o comparaţie între ochii lunari şi cei omeneşti. Primii nu numai că sînt extrem de sensibili la orice fel de lumină pe care o pot vedea oamenii, dar ei văd şi căldura, orice diferenţă de temperatură din Lună făcînd ca obiectele să devină vizibile.

Irisul era un organ cu totul nou pentru Marele Lunar. Cîteva clipe, s-a amuzat trimiţîndu-mi razele drept în faţă şi privind cum mi se contractau pupilele. Ca urmre, cîteva clipe am fost orbit...

Dar, în ciuda acestei neplăceri, găseam, pe nesimţite, ceva liniştitor în raţionalitatea acestui schimb de întrebări şi răspunsuri. Puteam să-mi închid ochii, să mă gîndesc la răspuns şi aproape să uit că Marele Lunar nu avea o faţă...

După ce-am coborît din nou la locul meu, Marele Lunar m-a întrebat cum ne adăposteam de căldură şi de furtuni, iar eu i-am expus arta de a clădi case şi de a construi mobile. Aici ne-am rătăcit în neînţelegeri şi contradicţii, datorate în mare parte, trebuie să admit, exprimării mele haotice. O bună bucată de vreme am avut mari dificultăţi ca să-l fac să înţeleagă natura unei case. Pentru el şi pentru ceilalţi seleniţi părea, fără îndoială, lucrul cel mai bizar din lume ca oamenii să-şi construiască case, cînd puteau să coboare în peşteri, iar lucrurile s-au complicat şi mai mult cînd am încercat să-i explic că oamenii au început prin a-şi avea locuinţele în peşteri şi că îşi construiau şi acum sub suprafaţa pămîntului căi ferate şi multe alte întreprinderi. Cred că dorinţa de a fi prea complet m-a făcut să devin confuz. De asemeni, m-am încurcat rău de tot cînd am încercat, în mod nechibzuit, să-i explic problema minelor. În cele din urmă, lăsînd acest subiect neterminat, Marele Lunar m-a întrebat ce făceam noi cu interiorul Pămîntului.

Un val de şoapte şi şuierături a trecut pînă în cel mai îndepărtat colţ al imensei adunări, cînd au aflat că noi, oamenii, nu ştim absolut nimic despre ceea ce conţine Pămîntul, pe care s-au dezvoltat nesfîrşitele generaţii ale strămoşilor noştri. De trei ori a trebuit să repet că din toate cele 4.000 de mile de materie dintre suprafaţa şi centrul Pămîntului oamenii nu cunoşteau decît o mică parte, pînă la adîncimea de o milă, şi aceasta foarte vag. Marele Lunar m-a întrebat de ce mai venisem pe Lună, din moment ce abia ne cunoaştem propria noastră planetă, dar apoi nu mi-a mai cerut o explicaţie mai amplă, fiind prea dornic să afle noi amănunte care contraziceau ştiinţa lor.

S-a întors la problema vremii, şi am încercat să-i descriu schimbarea neîncetată a aerului, zăpada, îngheţul şi uraganele.

— Dar cînd vine noaptea, întrebă el, nu este frig ?

I-am spus că era ceva mai rece decît în timpul zilei.

— Şi atmosfera voastră nu îngheaţă ?

I-am spus că nu, că niciodată nu era un frig atît de mare, pentru că nopţile noastre sînt scurte.

— Nici măcar nu se lichefiază ?

Eram pe punctul să spun «nu», dar m-am gîndit că măcar o parte a atmosferei noastre, vaporii de apă, cîteodată se lichefiază şi formează roua, alteori îngheaţă şi formează bruma — un proces perfect analog cu îngheţul întregii atmosfere exterioare a Lunii, în timpul lungii ei nopţi. I-am explicat acest lucru, apoi Marele Lunar a început să discute despre somn. Căci nevoia de somn, care vine cu atîta regularitate, la fiecare douăzeci şi patru de ore, la toate fiinţele, face de asemeni parte din moştenirea noastră pămîntească. Pe Lună, ei se odihnesc doar la intervale rare şi după eforturi excepţionale. Apoi am încercat să-i vorbesc despre splendoarea

liniştitoare a unei nopţi de vară ; am trecut la descrierea animalelor care pradă în timpul nopţii şi dorm în timpul zilei. I-am spus despre lei şi tigri, dar se pare că aici am ajuns la un punct mort. Pe Lună nu există, în afară de străfundurile apelor, creaturi care să nu fie cu totul domesticite şi supuse voinţei seleniţilor, şi aşa a fost din vremuri imemorabile. Există monştri acvatici, dar nu fiare sălbatice, şi ideea unor animale mari şi puternice care există «afară», în noapte, este greu de înţeles pentru ei."

De aici, pe o distanţă de vreo douăzeci de cuvinte sau mai mult, înregistrarea este prea întreruptă, pentru a o putea transcrie.

„Apoi a discutat, cu însoţitorii săi, probabil despre ciudata superficialitate şi lipsă de raţiune a omului, care trăieşte doar la suprafaţa unei lumi, o creatură supusă valurilor, vînturilor şi tuturor capriciilor văzduhului, care nu se poate nici măcar organiza pentru a înfrunta fiarele ce îi devorează seminţia, şi care totuşi îndrăzneşte să invadeze o altă planetă. În timpul acestei discuţii aparte, eu am rămas pe gînduri, apoi, la dorinţa sa, i-am vorbit despre diferitele categorii de oameni. El mă iscodea cu tot felul de întrebări :

— Şi pentru toate felurile de muncă aveţi acelaşi fel de oameni ? Dar cine gîndeşte ? Cine guvernează ?

I-am vorbit în cîteva cuvinte despre metoda democratică.

După ce m-a ascultat, el a ordonat să i se împrăştie pe frunte lichide răcoritoare, apoi, crezînd că nu înţelesese bine, mi-a cerut să-i repet explicaţia.

— Atunci, ei nu fac, fiecare, lucruri diferite ? întrebă Phi-oo.

Am admis că unii sînt gînditori, şi alţii funcţionari ; unii vînează, alţii sînt mecanici, alţii artişti, alţii muncitori.

— Dar toţi guvernează, am spus eu.

— Şi ei nu au înfăţişări diferite, potrivite cu îndatoririle lor diferite?

— Nici una care să se poată vedea, în afară, poate, de îmbrăcăminte. Poate că şi minţile lor diferă puţin, am adăugat.

— Minţile lor probabil că diferă foarte mult, zise Marele Lunar, deoarece altfel ar vrea toţi să facă aceleaşi lucruri.

Pentru a mă pune oarecum de acord cu prejudecăţile sale, i-am spus că presupunerea sa era justă.

— Totul este ascuns în creier, i-am spus eu, dar diferenţele vin tocmai de acolo. Poate că dacă ar vedea cineva minţile şi sufletele oamenilor, ei ar fi tot atît de variaţi şi deosebiţi ca şi seleniţii. Există oameni mari şi oameni mici, oameni care pot ajunge departe şi oameni care pot merge repede; oameni zgomotoşi, cu mintea ca o trompetă, şi oameni care îşi pot aminti, fără să gîndească...“

Aici sînt trei cuvinte neclare.

„El m-a întrerupt, pentru a-mi aminti una dintre afirmaţiile mele precedente:

— Dar ai spus că toţi oamenii guvernează... insistă el.

— Pînă la un punct, am răspuns eu.

Mi-e teamă însă că am provocat şi mai multă confuzie cu explicaţia mea.

El se opri asupra unui fapt care l-a izbit.

— Vrei să spui, întrebă el, că nu există nici un Mare Pămîntean?

M-am gîndit la diferiţi oameni, dar l-am asigurat, în cele din urmă, că nu există nici unul. I-am explicat că autocraţii şi împăraţii pe care i-am încercat pe Pămînt au sfîrşit de obicei în băutură, viciu sau violenţă şi că anglo-saxonii, o secţiune mare şi influ-

entă a poporului de pe Pămînt, din care făceam şi eu parte, nu au de gînd să mai încerce acest sistem. Marele Lunar a rămas mai mult decît uimit.

— Dar cum păstraţi voi înţelepciunea pe care aţi cîştigat-o ? întrebă el.

I-am explicat felul în care ne ajutam cu...“

Aici lipseşte un cuvînt, probabil „creierul“.

„nostru limitat, cu ajutorul bibliotecilor. I-am explicat cum se dezvoltă ştiinţa noastră — prin munca unită a nenumăraţi oameni mărunţi ; el n-a făcut nici un comentariu, decît că, în ciuda sălbăticiei noastre sociale, stăpîneam, în mod evident, multe cunoştinţe, deoarece altfel n-am fi putut ajunge pe Lună. Totuşi, contrastul era foarte bine marcat. Cu ajutorul ştiinţei, seleniţii se dezvoltau şi se transformau ; omenirea îşi înmagazina cunoştinţele, dar oamenii rămîneau brute... educate. El a zis că aceasta...“

Aici, un scurt fragment al mesajului este neclar.

„Apoi mi-a cerut să-i descriu cum circulăm pe Pămîntul nostru, şi i-am vorbit despre trenuri şi vase. Pentru cîteva clipe, el n-a putut înţelege că am descoperit folosirea aburilor abia de o sută de ani ; cînd a înţeles, a rămas extrem de uimit. Trebuie să menţionez că seleniţii se folosesc de ani în măsurarea timpului, la fel cum facem noi pe Pămînt, cu toate că eu nu pot înţelege nimic din sistemul lor numeral. Aceasta însă nu are importanţă, pentru că Phi-oo îl înţelege pe al nostru. Apoi am continuat să-i spun că omenirea locuieşte în oraşe numai de nouă sau zece mii de ani şi că noi nu sîntem încă uniţi într-o singură societate frăţească, ci sub diferite forme de guvernămînt. Aceasta l-a nedumerit enorm pe Marele Lunar, deşi n-a înţeles de la început. Mai întîi, el crezuse că era vorba de împărţiri administrative.

— Statele şi imperiile noastre nu sînt decît nişte schiţe grosolane ale unei orînduiri care va exista într-o bună zi, i-am spus eu, şi astfel am ajuns să-i..."

În acest punct, o parte a mesajului, care reprezintă vreo treizeci sau patruzeci de cuvinte, este în întregime indescifrabilă.

„Marele Lunar a fost foarte impresionat de nebunia oamenilor de a menţine inconvenientul limbilor diferite.

— Ei vor să comunice între ei, şi totuşi nu vor să comunice, zise el, şi apoi mă întrebă amănunţit, o bună bucată de timp, în legătură cu războaiele.

La început, a rămas mirat şi neîncrezător.

— Vrei să spui, întrebă el, aşteptînd o confirmare, că umblaţi pe suprafaţa pămîntului vostru... acest pămînt ale cărui bogăţii abia aţi început să le zgîriaţi... omorîndu-vă unii pe alţii pentru o bucată de mîncare?

I-am răspuns că exact aşa se întîmplă.

Mi-a cerut amănunte care să-i ajute imaginaţia.

— Dar vasele şi bietele voastre oraşe mici nu au de suferit? întrebă el, şi mi-am dat seama că distrugerea proprietăţilor şi bunurilor părea să-l impresioneze aproape tot atît de mult ca şi uciderea oamenilor. Vorbeşte-mi mai mult, continuă Marele Lunar, descrie-mi prin imagini. Nu pot concepe aceste lucruri.

Şi astfel, o bucată de timp, i-am povestit, deşi cam în silă, despre răboaiele pămînteşti.

I-am vorbit despre avertismente şi ultimatumuri, despre aşezarea şi marşul trupelor. I-am dat o idee despre manevre, poziţii şi pornirea luptei. I-am vorbit despre asedii şi asalturi, despre foametea şi mizeriile din tranşee şi despre santinelele care îngheaţă în zăpadă. I-am spus despre panică şi atacul prin surpriză, despre rezistenţele disperate şi despre speran-

țele zadarnice, despre urmărirea nemiloasă a fugarilor și despre morții de pe cîmpul de bătaie. I-am vorbit, de asemeni, despre trecut, despre invazii și masacre, despre huni și tătari, despre războaiele lui Mahomed, despre califi și cruciade. Și, în timp ce vorbeam, iar Phi-oo traducea, seleniții gungureau și murmurau, cuprinși de o emoție tot mai puternică.

Le-am spus că un cuirasat poate să tragă un proiectil de o tonă la distanță de douăsprezece mile și să străpungă o placă de fier de douăzeci de picioare ; i-am vorbit despre dirijarea torpilelor sub apă. Am continuat, descriind un tun Maxim în acțiune și ceea ce îmi puteam eu imagina din bătălia de la Colenso. Marele Lunar era atît de neîncrezător, încît a întrerupt traducerea celor spuse de mine, pentru a-mi cere să-i confirm. Ei se îndoiau, mai ales, de descrierea pe care am făcut-o despre oamenii care aclamau și se bucurau în timp ce mergeau la luptă.

— Dar, desigur, lor nu le place! traduse Phi-oo.

I-am asigurat că oamenii din rasa mea considerau lupta drept cea mai glorioasă experiență a vieții ; întreaga adunare a rămas uluită.

— Dar la ce este bun acest război ? întrebă Marele Lunar, insistînd asupra temei.

— Oh ! Cît privește bun, am spus eu, el reduce populația !

— Dar de ce este nevoie să... ?

Se făcu o pauză, i se împrăștiară lichide răcoritoare pe frunte, apoi vorbi din nou.“

În acest punct, începe brusc să predomine în înregistrare o serie de ondulații, care au apărut, supărător, încă de la pasajul cînd Cavor menționează tăcerea care s-a făcut înainte de a începe să vorbească Marele Lunar. Aceste ondulații sînt,

evident, rezultatul unor radiaţii de provenienţă lunară, şi apropierea lor persistentă de semnalele alternative ale lui Cavor ne duce cu gîndul la un operator, care încerca în mod deliberat să suprapună cele două emisii, făcînd astfel ca mesajul lui Cavor să devină indescifrabil. La început, ele sînt mici şi regulate, astfel încît, cu puţină grijă şi cu pierderea doar a cîtorva cuvinte, am reuşit să descifrăm mesajul lui Cavor ; apoi devin tot mai ample şi mai mari, şi, în cele din urmă, devin de o neregularitate care lasă impresia că se mîzgălesc nişte rînduri scrise. O bună bucată de timp nu se poate descifra nimic din aceste semne, care merg într-un zigzag nebun ; apoi, brusc, întreruperea dispare, lasă cîteva cuvinte clare, apoi începe din nou şi continuă în tot restul mesajului, ştergînd complet tot ceea ce încerca să transmită Cavor. Dacă intervenţia este într-adevăr voită, de ce au preferat seleniţii să-l lase pe Cavor să-şi continue transmiterea mesajelor, ignorînd cu totul faptul că mesajele lui erau şterse, cînd stătea în puterea lor, şi era mult mai uşor şi mai convenabil, să-l împiedice oricînd de a mai transmite ? Este o întrebare la care nu pot să răspund. Cred, însă, că ei i-au făcut mesajele indescifrabile, şi asta este tot ceea ce pot spune. Ultima frîntură din descrierea Marelui Lunar începe în mijlocul unei fraze.

„M-a întrebat foarte amănunţit despre secretul meu. În scurt timp am reuşit să mă înţeleg cu el şi să elucidez, în cele din urmă, ceea ce fusese pentru mine o enigmă, încă de cînd mi-am dat seama cît de vaste le sînt cunoştinţele, şi anume cum se face că nu au descoperit niciodată cavorita. Am aflat că ei o cunosc, teoretic, dar au privit-o întotdeauna ca pe o imposibilitate practică, deoarece pe Lună nu există helium, şi heliumul...“

Peste ultimele litere ale cuvîntului helium apare din nou urma de ştergere. Observaţi cuvîntul „secret", căci pe acest cuvînt, şi numai pe el, îmi bazez interpretarea ultimului mesaj — şi eu, şi domnul Wendigee îl considerăm ca atare — pe care trebuie să ni-l trimită cîndva.

XXV. ULTIMUL MESAJ TRIMIS DE CAVOR SPRE PĂMÎNT

În acest mod nesatisfăcător se termină penultimul mesaj al lui Cavor. Parcă îl vezi acolo, departe, printre aparatele lui, scăldate în lumină albastră, continuînd să ne semnalizeze pînă în ultima clipă, fără să ştie că o cortină de confuzie s-a coborît între noi; cu totul neştiutor, de asemeni, de primejdia finală, care încă de pe atunci se furişa asupra lui. Dezastruoasa lui lipsă de bun-simţ obişnuit îl făcuse să se trădeze cu totul. Vorbise despre război, vorbise despre toată forţa şi violenţa iraţională a oamenilor, despre agresiunile lor nesăţioase, despre neobosita zădărnicie a conflictelor dintre ei. El umpluse întreaga lume lunară cu această imagine a rasei umane şi, sînt sigur, a admis apoi că depindea numai de el — cel puţin pentru foarte multă vreme — posibilitatea ca alţi oameni să ajungă pe Lună. Atitudinea pe care o va adopta raţiunea rece, inumană a Lunii mi se pare destul de clară; cred că a avut şi el o bănuială, apoi probabil că şi-a dat seama, dintr-o dată, extrem de limpede. Ţi-l poţi închipui mergînd încoace şi încolo prin Lună, regretînd din ce în ce mai profund fatala lui indiscreţie. Un timp,

Marele Lunar a reflectat, fără îndoială, la noua situaţie, lăsîndu-l pe Cavor la fel de liber ca şi pînă atunci. Ne închipuim că diverse obstacole l-au împiedicat să se întoarcă la aparatul său electromagnetic, după ultimul mesaj pe care l-a transmis. Cîteva zile, n-am primit nimic. Probabil că avea noi audienţe, şi încerca să-şi tempereze afirmaţiile precedente. Cine poate să ştie ?

Apoi, deodată, ca un strigăt în noapte, ca un strigăt după care urmează o mare tăcere, a venit ultimul mesaj. Este cel mai scurt fragment, doar începuturile întrerupte a două fraze.

Prima era :

„Am fost nebun, cînd i-am vorbit Marelui Lunar despre...“

A urmat un interval de aproape un minut. Ne putem imagina o întrerupere venită din afară. Cavor s-a îndepărtat de aparat — un moment de îngrozitoare ezitare, printre grămezile confuze de aparate din peştera întunecoasă, luminată în albastru —, a revenit grăbit lîngă el, plin de o hotărîre care întîrziase prea mult. Apoi, ca şi cum ar fi fost transmis în fugă, ne-a parvenit :

„Cavorita se fabrică după cum urmează : Luaţi...“

Urma un cuvînt, un cuvînt fără nici un sens, aşa cum l-am prins noi :

„nutil.“

Şi asta e tot.

Poate că, atunci cînd l-a ajuns soarta, el a mai făcut o încercare grăbită de a transmite cuvîntul *„inutil“*. Ce s-a întîmplat lîngă acest aparat n-avem de unde să ştim. Orice ar fi fost, ştiu că nu vom mai primi niciodată vreun mesaj din Lună. În ceea ce mă priveşte, mi-a venit în ajutor un vis de o claritate neobişnuită, şi văd, văd aproape tot atît de desluşit

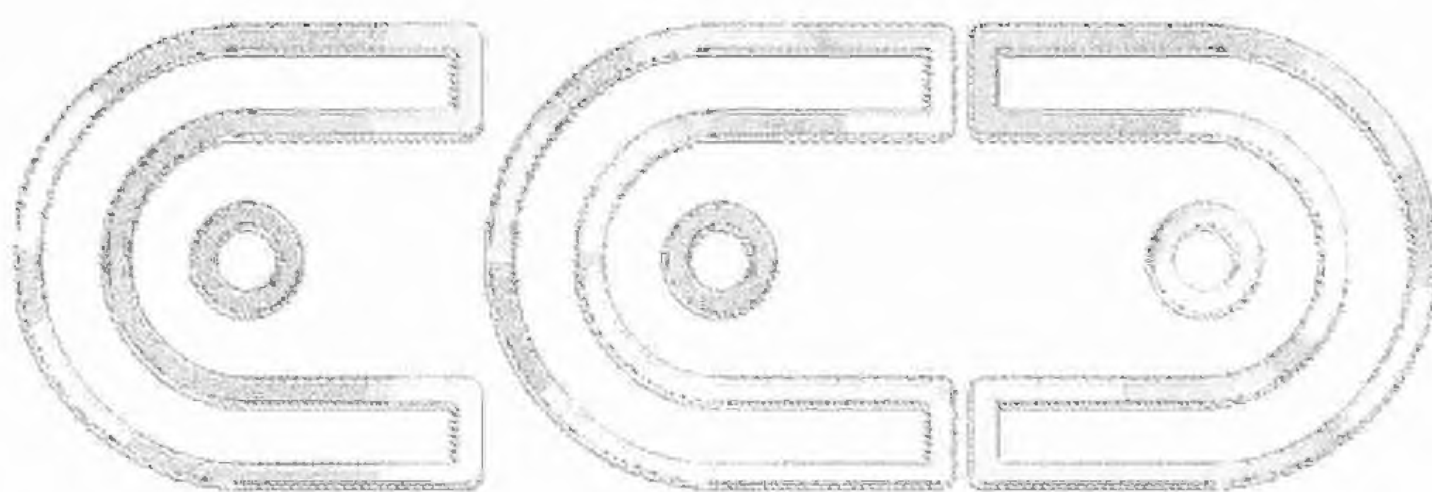
ca şi cum aş fi fost de faţă, un Cavor cu părul răvăşit, zbătîndu-se în lumina albastră, împresurat de o imensă hoardă de seleniţi-insecte, zbătîndu-se din ce în ce mai disperat şi mai neputincios, pe măsură ce ei se îngrămădesc în jurul lui, strigînd, protestînd, poate pînă la urmă chiar luptînd, şi fiind împins înapoi, pas cu pas, smulgîndu-i-se posibilitatea de a mai vorbi cu semenii săi, împins pentru vecie în Necunoscut — în întuneric, în tăcerea fără de sfîrşit.

CUPRINS

PRIMII OAMENI ÎN LUNA

185
2/2
2/0
0

Scanare și prelucrare digitală

de

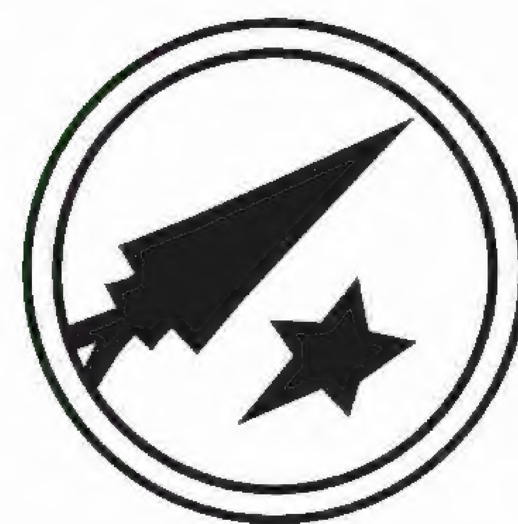
Anonim

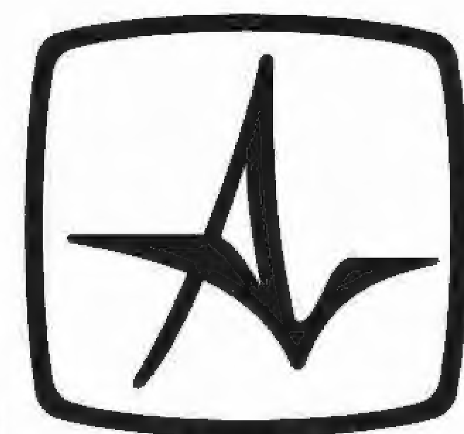

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

